

อธิบดีมนตรี

ธรรมนิยายชุด

ชุดวิทยุอมเป็นไปตามกรมหอสมุด

เรื่องที่ ๕

กรมหลวงในสงสาร

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	
วันลงทะเบียน.....	- 2 ก.ย. 2563
เลขทะเบียน.....	1031809 C2
เลขเรียกหนังสือ.....	BQ 1008

75
๗๗๘๘
๗๗๔
C.2

ชุดที่ ๑๑๑ ๑๑๑๑๑๑

ธรรมนิยายชุด สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เรื่องที่ ๕

ความหลงในสงสาร

สุทัสสา อ่อนค้อม

ISBN 978-611-550-001-7

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

มุทิตาสักการะ พระธรรมสิงหบุราจารย์

เจริญอายุครบ ๙๔ ปี

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

พิมพ์ที่

หอรัตนชัยการพิมพ์

๓๓/๒๘ ซอยเพชรบุรี ๕ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๑๕ ๙๖๘๑ (๔ สายอัตโนมัติ) โทรสาร ๐ ๒๒๑๖ ๙๔๖๕

หลวงพ่ोजรัญ จิตธมฺโม
พระธรรมสิงหบุราจารย์
เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน

คำปรารภ

รสนมนิยาย ชุด สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

ฉบับมุกิตาสักการะ

วันพุธที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นวันที่ พระเดชพระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ จิตฺตมโฆ) เจริญอายุครบ ๗ รอบ (๘๔ ปี) ข้าพเจ้าในฐานะศิษย์ คนหนึ่งของพระเดชพระคุณ ไคร่ขอแสดงมุทิตาสักการะด้วยการพิมพ์หนังสือธรรมนิยายชุดสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เรียงร้อยจากอดีตประวัติและจริยาวัตรอันงดงามของ พระเดชพระคุณ รวม ๕ เรื่อง ๘ เล่ม จำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ ชุด โดยเจ้าภาพที่บริจาค ๒,๕๐๐ บาท จะได้รับ หนังสือ ๑ ชุดเป็นธรรมบรรณาการ เป็นหนังสือขนาด A 5 ปกแข็ง แต่ละเรื่องมีภาพถ่ายของพระเดชพระคุณตาม อายุในแต่ละเรื่อง เช่นเรื่องมักกะลีผล ข้าพเจ้าได้ภาพ พระเดชพระคุณตอนอายุ ๒๔ ปี มีลายมือพระเดชพระคุณ เขียนไว้ที่รูปว่า “พ.ศ. ๒๕๐๕”

ข้าพเจ้าเคยแสดงมุทิตาสักการะด้วยการพิมพ์หนังสือ ชุดนี้เมื่อปี ๒๕๕๑ ครั้งพระเดชพระคุณเจริญอายุครบ ๘๐ ปี ได้ปัจจัยหลังจากหักค่าใช้จ่ายและภาษีแล้ว เป็นจำนวน

เงิน ๓,๔๐๒,๙๔๘.๙๕ บาท สำหรับครั้งนี้ไม่มุ่งเรื่องจำนวนเงิน ตั้งใจถวายเป็นอาจริยบูชาเพื่อพระเดชพระคุณจะได้ให้เป็นธรรมทานแก่ศิษยานุศิษย์และห้องสมุดทัศนสถานทั่วประเทศ ดังเจตนารมณ์ที่ข้าพเจ้าได้ระบุไว้ที่ปกหลังของหนังสือชุดนี้

อิทธิ มุมมสีหปุราจริยสุส โหตุ สุขิตโต โหตุ
อโรโค โหตุ ทีฆายุกโก โหตุ มุมมสีหปุราจริยา

ขอกุศลผลบุญนี้ จงสำเร็จแด่พระเดชพระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ ขอให้พระเดชพระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ จงมีความเกษมสำราญ ปราศจากโรคอาพาธแผ้วพาน เจริญอายุยืนนาน ชั่ววันรัตนเทอญ

ขอกราบแสดงมุทิตาสักการะด้วยความเคารพอย่างสูง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม
(สุทัสสา อ่อนค้อม)

๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งที่ ๘

ธรรมเนียมชายชุดสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เรื่อง ความหลงในสงสาร พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อกรกฎาคม ๒๕๔๙ เป็นหนังสือขายดีติดอันดับ และได้พิมพ์ซ้ำอีกจนมาถึงครั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ผ่านไป ได้มีผู้อ่านหลายรายติดต่อผู้เขียนแสดงความสนใจเรื่องราวของสมเด็จพระเจ้าตากสินอยู่เสมอ

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายถวายความรู้แก่พระนักเรียนนายเรืออากาศที่วัดถ้ำวชิรมงคล อำเภอเขาชะเมา (เมื่อก่อนเป็นกิ่งอำเภอ) จังหวัดระยอง ท่านเจ้าคุณพระอุดมวิพัฒน์มงคล เจ้าอาวาส ได้เล่าเรื่องราวหลายอย่างเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้าตากสิน เช่นที่ข้าพเจ้าเขียนไว้ในบทที่ ๘ ว่าพระองค์ประทับที่นครศรีธรรมราช ๒ ปี ท่านเจ้าคุณบอกว่าความจริง ๔ ปี คือตอนถูกสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์ มีพระชนมายุ ๔๘ พรรษา (แต่ผู้ที่ถูกสำเร็จโทษคือหลวงอาสาศึก) ได้เสด็จมาประทับในถ้ำที่เพชรบุรี เมื่อมีพระชนมายุ ๕๒ พรรษา และไม่นานก็ถูกทูปพระศอจนหักขณะประทับนั่งภาวนาอยู่ในถ้ำ เมื่อท่านเจ้าคุณเล่ามาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าก็พูดขึ้นว่าคนที่ปลงพระชนม์พระองค์จะต้องบาปมากและเป็นอนันตริยกรรม เพราะฆ่าพระอรหันต์ ท่านเจ้าคุณหลวงพ่ोजริฐท่านบอกว่าพระภิกษุสมเด็จพระเจ้าตากสินสำเร็จพระอรหันต์ ท่านเจ้าคุณก็ยิ้มนิดๆ มีได้ปฏิเสธ

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ศิษย์เก่าเตรียมอุดมศึกษา
รุ่น ๓๐ ได้จัดกิจกรรม “ศิษย์พาอาจารย์เที่ยว” มีอาจารย์อาวุโส
(อายุมากที่สุดคือ ๘๗ ปี) ไป ๘๐ ท่าน แต่ลูกศิษย์อาวุโสไปเพียง
๕๐ คน ได้ไปชมพระราชวังเดิมของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ข้าพเจ้า
จึงได้ถ่ายภาพมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย

ข้าพเจ้าเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่า ดวงพระวิญญาณของบูรพ-
มหากษัตริย์ยังมีพลานุภาพปกป้องรักษาและคุ้มครองป้องกันชาติ
บ้านเมืองของเราอยู่ คนที่ทำผิดคิดร้ายต่อชาติบ้านเมืองจะต้องแพ้
ภัยตนเอง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งกรรมอัน
เป็นกฎที่เที่ยงตรงที่สุด ไม่มีอะไรหรือผู้ใดจะมาขัดขวางหรือต้าน
ทานได้ ดังที่นายสวนมหาดเล็กได้แต่งโคลงยอพระเกียรติสมเด็จพระ
พระเจ้าตากสินไว้ว่า

ใครที่โมหะมีดใหม่	สะท้อนฤทธิ์
รอยว่าเวรตามปลิด	ชีพม้วย
ที่แข็งแข่งอิทธิฤทธิ์	ภูวนาถ
ย่อมระยำยับด้วย	ปืนเกล้าฯ ธรณี ๕

ขอความเจริญในธรรมจงมีแต่ท่านผู้อ่านทุกท่าน และ
ขอคนไทยทุกคนมีความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไว้คู่กับแผ่นดินไทยตราบชั่ววันรันดรเทอญ

สุทัสสา อ่อนค้อม

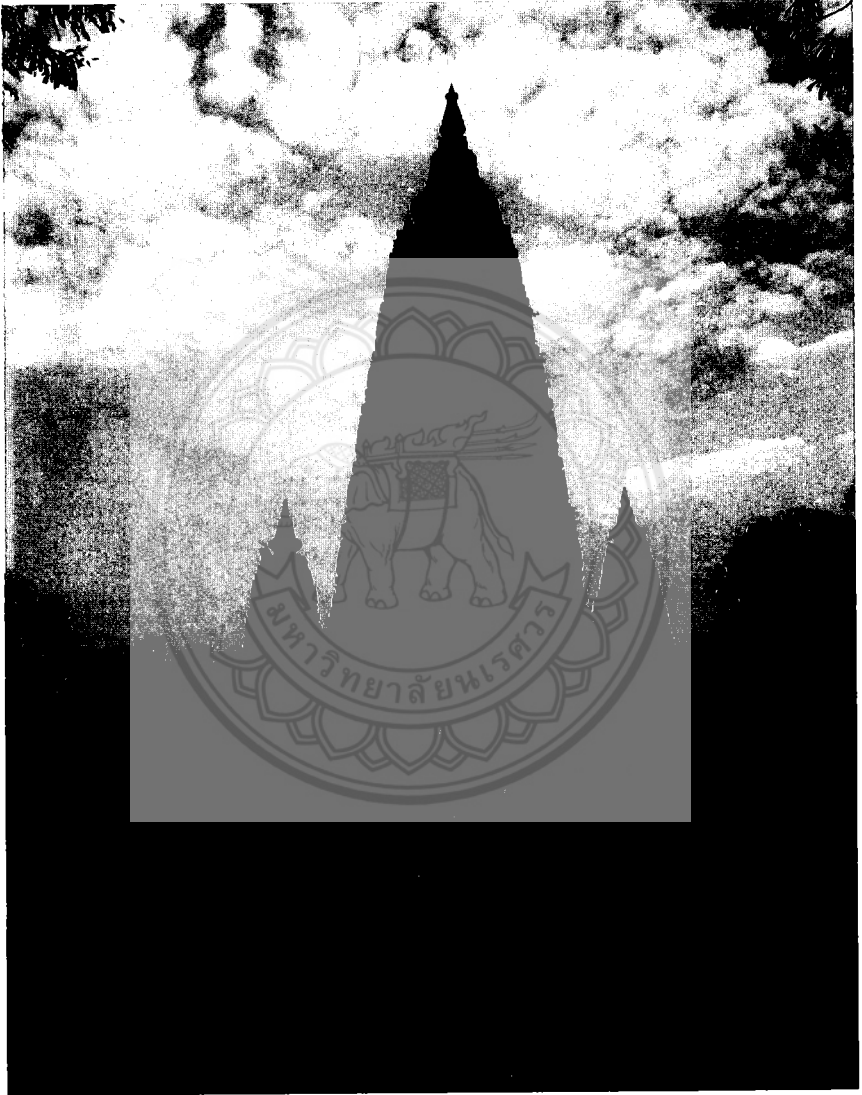
๔ มีนาคม ๒๕๕๒

ชาติสถาน

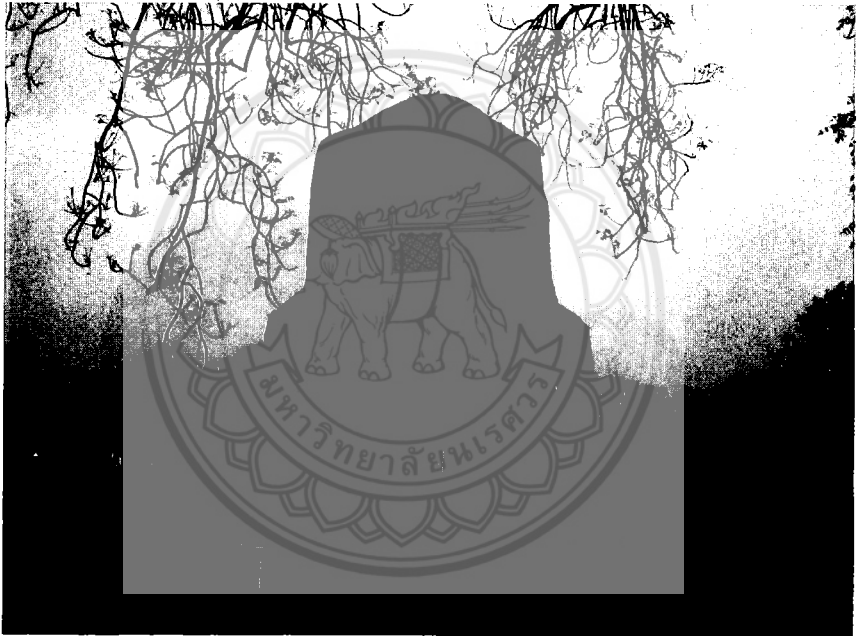
สถานที่ประสูติ ลุมพินีวัน ปัจจุบันอยู่ในตำบลรุมมินเด ประเทศเนปาล

อภิธรรมพุทธสถาน

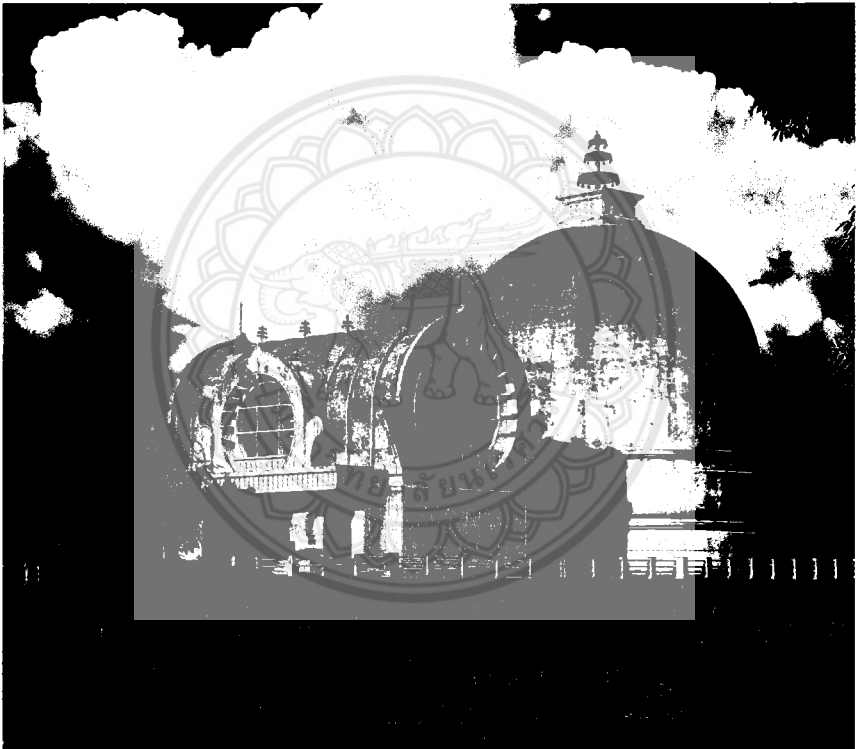
สถานที่ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ
ตำบลพุทธคยา อำเภอคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย

ฉั่มมัจจกัปปวัตตณสถาน

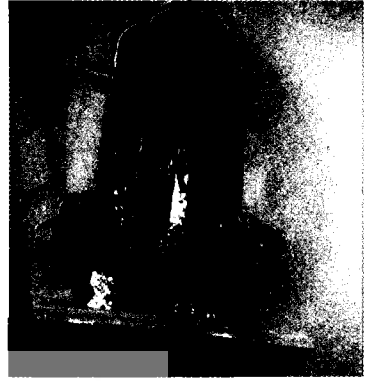

ฉั่มเมกขสถูป ณ สถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา “ฉั่มมัจจกัปปวัตตณสูตร”
ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกว่า สารนาถ

ปรีนิพพุตสถาน

สถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน สาหลวงโนทยาน เมืองกุสินารา
ด้านหน้าคือวิหารพระพุทธรูปปางปรินิพพาน ด้านหลังคือพระปรินิพพานสถูป

พระรูปขณะทรงผนวช

พระบรมราชานุสาวรีย์
ที่หน้าพระราชวังเดิม ธนบุรี

คำจารึกที่ฐานพระบรมราชานุสาวรีย์
พระบรมราชานุสาวรีย์นี้ เสด็จพระเกียรติพระมหาวีรยศัตติย์
ผู้กอบกู้เอกราชของชาติไทย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
พระราชสมภพ พุทธศักราช ๒๒๑๑ สวรรคตพุทธศักราช ๒๓๒๕
เพื่อเป็นอนุสรณ์ว่า ณ ที่แห่งนี้ ทรงยกกองทัพเรือมาขับไล่ข้าศึก
เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๐ ยังผลให้ประเทศไทยดำรงอิสรภาพ
ยังยืนตราบปัจจุบัน...

คำนำ

ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑

ธรรมเนียมายชุตสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เรื่อง ความหลงในสงสาร เป็นธรรมเนียมอิงประวัติชีวิตของพระเดช พระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ จิตฺตมฺโม) ซึ่งในเรื่อง คือ พระครูจรัญ จิตฺตมฺโม เหตุการณ์ในเรื่องความหลงในสงสาร เป็นช่วงที่พระเดชพระคุณสมัยที่ยังเป็นพระครูภาวนาวิสุทธิ ได้พบกับหลวงพ่อในป่าและพระภิกษุสมเด็จเจ้าตากสิน ซึ่ง พระคุณท่านได้เล่าให้ข้าพเจ้าและนักศึกษาที่ข้าพเจ้าพาไปเข้า กรรณฐานที่วัดอัมพวันพึงเมื่อยี่สิบปีก่อน เมื่อพระคุณท่านเล่า จบได้กำชับข้าพเจ้าว่าอย่านำไปเล่าให้ใครฟัง ข้าพเจ้าก็รับปาก หากก็คิดในใจว่า “ไม่เล่าเจ้าค่ะ แต่จะนำไปเขียน” จึงรอเวลาที่ จะเขียน ซึ่งมาได้โอกาสเมื่อเรื่องวัฏจักรชีวิตจบลง

ความจริงเรื่องสมเด็จเจ้าตากสินมหาราชผนวชเป็น พระภิกษุ เป็นที่ทราบในหมู่พระอริยเจ้าหลายองค์ เท่าที่ข้าพเจ้า ทราบมีหลวงพ่อชา หลวงพ่อพุทธ หลวงพ่อโง่น และหลวงพ่อ ฤๅษีลิงดำ ซึ่งข้าพเจ้าเคยไปกราบนมัสการมาแล้วทุกองค์ ขณะเขียนเรื่องความหลงในสงสาร พระอริยเจ้าทั้งสี่องค์ท่านละ สังขารแล้ว น่าแปลกที่ว่าก่อนจะเขียนได้มีกัลยาณมิตรที่เป็น ลูกศิษย์บ้าง ท่านผู้อ่านบ้าง มิตรสหายบ้าง มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สมเด็จเจ้าตากสินมหาราช โดยเฉพาะอาจารย์อุทุมพร มุลพรหม ได้ถ่ายเอกสารหนังสือของหลวงพ่อฤๅษีลิงดำ วัดท่าซุง มาให้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเขียนมาก บทสนทนา

ระหว่างสมเด็จพระเจ้าตากสินกับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก
ข้าพเจ้าก็คัดลอกมาจากหนังสือเล่มนี้

ลูกชายของข้าพเจ้าพูดขึ้นในวันหนึ่งว่า “แม่ไม่กลัว
นักประวัติศาสตร์ลุกขึ้นมาประท้วงหรือ ที่ไปเปลี่ยนประวัติศาสตร์
เขา” ข้าพเจ้าบอกลูกว่าข้าพเจ้าเขียนจากประสบการณ์ของครูบา
อาจารย์ ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าเป็นอย่างนั้นจริง แล้วก็เขียนใน
รูปของนิยาย คงไม่มีใครมาประท้วง หรือหากมีก็คงต้องบอกว่า
อย่ามาเอาเนียนอะไรกับข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าเพิ่งเข้าใจว่าเหตุใด
พระเดชพระคุณหลวงพ่อก็ให้เขียนเป็นนิยายแทนที่จะเขียน
เป็นหนังสือหรือตำรา

เมื่อความหลงในสงสารตีพิมพ์ในกฤตสตรีไปได้ประมาณ
๕-๖ บท มีท่านผู้อ่านโทรศัพท์มาเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๔๗ บอกว่าให้ช่วยมารับเงินบริจาคจำนวนหนึ่งแสนบาท
เพื่อนำไปพิมพ์รวมเล่มและถวายตามวัดต่างๆ ข้าพเจ้าปฏิเสธไป
ว่าไม่มีเวลา งานยุ่งมาก ขอให้เก็บเงินไว้ก่อน อีกตั้งสองปีจึง
จะพิมพ์รวมเล่มได้ สาเหตุที่สุภาพสตรีท่านนั้นประสงค์จะเป็น
เจ้าภาพพิมพ์ถวายวัดคือ “ดิฉันรักสมเด็จพระเจ้าตากสิน รัก
หลวงพ่อบ้านป่า รักหลวงพ่ोजริญ อ่านแล้วถึงกับน้ำตาไหลด้วย
ความซาบซึ้ง” ข้าพเจ้าก็สารภาพว่ามีความรู้สึกอย่างเดียวกัน
ถึงขนาดเขียนไปร้องไห้ไป ด้วยความรู้สึกรักชาติ ศาสนา พระ
มหากษัตริย์ อย่างสูงสุด ข้าพเจ้าประทับใจที่พระมหากษัตริย์
ทั้งสองพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนา ทำให้เกิด
ความภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย และเป็นมนุษย์พบพระพุทธ

ศาสนา สรุปรว่าข้าพเจ้าต้องนัดพบผู้อ่านท่านนั้นและได้ไปรับเงิน
หนึ่งแสนบาทจากท่านมาใส่บัญชีไว้ ขออนุโมทนาบุญกับคุณ
อรัญญา องค์วิเศษ ที่มีกุศลจิตจะช่วยเผยแผ่พระศาสนา และ
เมื่อรวมเล่มข้าพเจ้าก็ร่วมบริจาคสมทบอีก ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อ
ถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อบริจาคเป็นธรรมบรณการแต่
ศิษยานุศิษย์ที่มาเข้าโครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ระหว่าง
วันที่ ๔-๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อถวายกุศลแด่พระเดช
พระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดีจาริกไปนมัสการสังเวชนีย-
สถาน ณ ประเทศอินเดีย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ และกลับมาเล่าว่า
โยมคนหนึ่งได้ดวงตาเห็นธรรมขณะสวดพระธัมมจักกัปป-
วัตตนสูตร ที่ธัมเมกขสถูปเจดีย์ แต่ท่านมิได้บอกชื่อโยมท่าน
นั้น ข้าพเจ้าจึงสรุปรเอาเองว่าจะต้องเป็น โยมเส็ง ใจบุญ ซึ่ง
ภรรยาของท่านคือ โยมผ่องศรี ใจบุญ แต่ในเรื่องข้าพเจ้าเปลี่ยน
ชื่อให้ใหม่เป็น โยมผ่องใส ใจบุญ ชื่อพระภิกษุหนุ่มสามรูปเป็น
ชื่อสมมุติและไม่มีตัวตน หลวงพ่อวัดดอนเมืองข้าพเจ้าไม่รู้จัก
ท่านมาก่อน เพิ่งมารู้จักตอนนิยายเรื่องนี้ใกล้จะจบ พระเจริญ
ซึ่งเป็นมัคคุเทศก์ ปัจจุบันคือ พระอาจารย์ ดร.จรัญ จิตฺตมโฆ
ซึ่งชื่อและฉายาเหมือนกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อบริจาค ส่วนแม่ชี
บัววน นายไกร และนายทุกโข มีตัวตนจริง แม่ชีบัววนปัจจุบัน
อายุร่วมแปดสิบ ส่วนสองพ่อลูกเสียชีวิตไปหลายปีแล้ว นาย
ไกรตายเพราะโรคชรา นายทุกโขตายเพราะโรคสุรา ข้าพเจ้า
ต้องการให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี จึงจัดฉากให้ท่านพระครูสนทนา
กับพระมหาฉลองด้วยเรื่องของสองพ่อลูก

ส่วนเรื่องภควันต์ ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ที่นับถือ แต่ในเมื่อเป็นประสบการณ์จริงของพระเดชพระคุณหลวงปู่ และท่านก็ให้ทุนการศึกษาพระอินเดียนั้นจริง พระอินเดียนั้นก็'เล่นกล'ให้ดูจริง (ข้าพเจ้าเคยไปพักที่วัดนี้สมัยที่เรียนอยู่อินเดีย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๕ แต่จำชื่อวัดไม่ได้เสียแล้ว) จึงต้องเขียนโดยเปลี่ยนชื่อเมืองที่ภควันต์อยู่ให้ผิดไปจากความจริง บรรดาผู้นับถือภควันต์ (ซึ่งในจำนวนนี้มีเพื่อนของข้าพเจ้าหลายคน) จะได้ไม่อาฆาตโกรธเคืองข้าพเจ้า

สิ่งที่ภาคภูมิใจที่สุดในงานเขียนชิ้นนี้คือ ได้ทำให้ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีที่ถูกลืมมากกว่าสองร้อยปีโปร่งใสขึ้น คนไทยจะได้รู้ความจริงว่าพระมหากษัตริย์แห่งกรุงธนบุรีกับกรุงรัตนโกสินทร์ทรงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ชาวไทยทุกคนจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่บูรพมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเราเสียสละเลือดเนื้อและชีวิตปกป้องรักษาไว้ให้คนไทยจงอยู่อย่างรู้คุณแผ่นดินด้วยเทอญ

สุทัสสา อ่อนค้อม

สารบัญ

	หน้า
๑ พระอรหันต์สามองค์	๑
๒ พระเถรเจ้า	๑๑
๓ นามโหของ	๒๑
๔ พระยอดธง	๓๒
๕ ลีเกโรงใหญ่	๔๒
๖ สองพี่น้อง	๕๓
๗ พระสังฆราชศรี	๖๓
๘ ภาระอันยิ่งใหญ่	๗๔
๙ วิสุทธิเทพ	๘๕
๑๐ สารพันปัญหา	๙๖
๑๑ แหวนมรกตล้อมเพชร	๑๐๗

๑๑๖	สู่แดนพุทธภูมิ	๑๑๘
๑๑๗	เมืองกัลกัตตา	๑๒๙
๑๑๘	สถานีรถไฟเซาร่าห์	๑๔๑
๑๑๙	สงสารหนอ	๑๕๓
๑๒๐	พระเมตเตยยพุทธเจ้า	๑๖๔
๑๒๑	ผจญมาร	๑๗๕
๑๒๒	แม่ชีป่วน	๑๘๗
๑๒๓	ปฏิจจสมุปบาท	๑๙๙
๑๒๔	ภพ ๓ ภูมิ ๔	๒๑๒
๑๒๕	ไปบ้านนางสุชาดา	๒๒๕
๑๒๖	จ้างฆ่าสามี	๒๓๗
๑๒๗	พระพุทธโฆสจารย์	๒๔๘
๑๒๘	ผู้ทำลายล้างผลาญ	๒๖๐

๒๖๐	มหายาน	๒๗๑
๒๖๑	นิครนถนาฏบุตร	๒๘๒
๒๖๒	การเกิดเป็นเหตุให้เกิดทุกข์	๒๘๓
๒๖๓	กษัตริย์พุทธพระองค์แรก	๓๐๕
๒๖๔	ชั้นเขาคิชฌกูฏ	๓๑๗
๒๖๕	โอวาทปาติโมกข์	๓๒๘
๒๖๖	กาลามสูตร	๓๔๐
๒๖๗	วิชาและจรณะ	๓๕๑
๒๖๘	จักขุ ๕	๓๖๒
๒๖๙	ตโปหาราม	๓๗๓
๒๗๐	สุกรมัททวะ	๓๘๔
๒๗๑	มหาวิทยาลัยแห่งแรกของโลก	๓๙๕
๒๗๒	ธัมเมกขสถูป	๔๐๖

๔๑๕	คางคกขานที่	๔๑๗
๔๑๖	พุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน	๔๒๙
๔๑๗	รูปกาย-ธรรมกาย	๔๔๐
๔๑๘	อนาถบิณฑิกเศรษฐี	๔๕๑
๔๑๙	ภิกษุณีสงฆ์	๔๖๒
๔๒๐	ชีวิตนี้ทุกขนัก	๔๗๓
๔๒๑	วัดไทยสาวตี่	๔๘๕
๔๒๒	สมชีวิตธรรม ๔	๔๙๗
๔๒๓	คังกราจารย์	๕๐๘
๔๒๔	การตภิกษุ	๕๑๙
๔๒๕	ภควันต์	๕๓๐
๔๒๖	คาถาหายตัว	๕๔๒

พระอรหันต์สามองค์

เจ้าอวาสวัตปามะม่วงรู้ว่าพระอรหันต์ทั้งสามองค์จะมา ด้วยกายทิพย์ ท่านจำเป็นต้องเสวนากับบอาคันตุกะด้วยกายเนื้อ เพราะต้องการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักฐาน ในการค้นคว้าวิจัยของอนุชนรุ่นหลัง ทุกเรื่องทุกเหตุการณ์ที่ท่าน ประสบ ถูกบันทึกไว้อย่างละเอียดลออ คนที่เจริญกรรมฐานอย่าง จริงจังเท่านี้จึงจะเข้าใจและเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง เพราะเขาสามารถ พิสูจน์ได้ด้วยตัวของเขาเอง ส่วนคนที่ไม่เคยเจริญกรรมฐาน ไม่ เคยฝึกจิตจะไม่เชื่อเลยว่ามีมนุษย์สามารถล่วงรู้และรับรู้สิ่งที่อยู่เหนือ ผัสสะได้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ อันเป็นปีแรกที่ท่านเริ่มสอน กรรมฐาน มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และท่านก็ได้บันทึกไว้ เช่น เรื่องของโยมอ่อนที่เจริญกรรมฐานจนสามารถระลึกได้ว่า เคย รับจ้างฆ่าชายผู้หนึ่งด้วยการจ่อยิ่งที่ศีรษะ ชายผู้นั้นมาเกิดที่อำเภอ เสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่านได้แนะนำให้แก่ไปขอขมาและ ขอโทษกรรมจากชายผู้นั้น และร่วมเดินทางไปด้วย กระทั่งได้พิสูจน์ แล้วว่ากรรมฐานมีประโยชน์ต่อชีวิตเหลือที่จะคณนา หากโยมอ่อน ไม่ได้เจริญกรรมฐาน แกจะต้องไปตกนรกเพราะกระทำปาณาติบาต ท่านยังจำเหตุการณ์ในวันนั้นได้ดี แม้มันจะผ่านมานาน

ถึงสามสิบสามปี และโยมอ่อนก็ตายไปได้สิบปีแล้ว เมื่อโยมอ่อนเล่าเรื่องราวให้ชายผู้นั้นฟัง แล้วกล่าวคำขอโอสถกรรม ชายผู้นั้นหัวเราะชอบใจ พร้อมกับพูดว่า “ไม่เป็นไร ถ้าลุงฆ่าผมเมื่อชาติที่แล้ว ผมไม่เอาเรื่อง แต่ชาตินี้อ่าฆ่าผมอีกก็แล้วกัน” เป็นอันว่าโยมอ่อนสามารถชดใช้กรรมได้ด้วยกรรมฐาน และใช้ในชาตินี้ ไม่เช่นนั้นจะต้องใช้ในชาติหน้า คือตายไปจะต้องตกนรก

สถานที่ที่จะพบกับพระอรหันต์ทั้งสามองค์ ไม่มีที่ใดดีเท่ากับในโบสถ์ ท่านเตรียมสมุดดินสอไว้พร้อม จะกราบทูลถามสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีในหลายๆเรื่อง ที่ท่านอยากถามมานาน แม้ท่านจะเกิดปัญญารอบรู้ในกองการสังขารทั้งหลาย แต่ก็มิได้หมายความว่าท่านสามารถรู้ทุกเรื่องที่ยากรู้ มีแต่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นที่ทรงรู้ทุกเรื่องหากทรงประสงค์ กระนั้นก็ยังมิข้อมจำกัดว่า มิได้ทรงเป็นสัพพัญญูทุกอริยาบถ เรื่องนี้มีหลักฐานอยู่ในจุฬารัตนโคตตสูตร ปริพาชกวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๓ ซึ่งวัจนโคตตปริพาชกได้มาสนทนากับพระพุทธเจ้าที่อารามเอกปุลนทริก และได้กราบทูลพระพุทธเจ้าว่า เขาได้ข่าวมาว่าพระสมณโคดมเป็นสัพพัญญูทุกอริยาบถ พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า

ดูก่อนวัจนะ ชนที่กล่าวอย่างนี้ว่า พระสมณโคดมเป็นสัพพัญญู มีปกติเห็นธรรมทั้งปวง ทรงปฏิญาณญาณทัสสนะ ไม่มีส่วนเหลือว่า เมื่อเราเดินไปก็ดี หยุดอยู่ก็ดี หลับก็ดี ตื่นก็ดี ญาณทัสสนะปรากฏแล้วเสมอติดต่อกันไป ดังนี้ ไม่เป็นอันกล่าวตามคำที่เรากล่าวแล้ว และชื่อว่ากล่าวตุ้เราด้วยคำที่ไม่มี ไม่เป็นจริง

ด้วยเหตุนี้ พระครูเจริญวัดป่ามะม่วงจึงเตรียมที่จะกราบทูลถามพระมหากษัตริย์สมภารเจ้า ว่าเหตุใดจึงทรงสละเพศฆราวาสมา

ถือเพศบรรพชิต และที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า พระองค์ทรงมีพระ
สัญญาวิปลาสนั้น เป็นกุศโลบายหรือเป็นการใส่ร้ายป้ายสีกันแน่
ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีดูมีเงื่อนไขที่ซ่อนเร้น ท่านจะได้รู้ความจริง
ในอีกไม่กี่นาทีนี้

เวลาสองยามตรง สมภารวัยห้าสิบเศษเดินจากกุฏิไปยังโบสถ์
แต่เพียงลำพัง ไม่มีผู้ใดล่วงรู้เรื่องนั้นนอกจากพระมหาบุญ ภาระนั้น
ท่านก็ไม่อนุญาตให้พระมหาบุญไปด้วย เนื่องจากพระรูนี้อย่างปฏิบัติได้
ไม่ถึงขั้นที่จะพบกับหลวงพ่อกุโณภา และที่สำคัญกว่านั้นก็คือไม่ได้เป็น
ศิษย์เป็นอาจารย์กันมาก่อน ตอนที่ท่านพระครูเปิดประตูออกไปทาง
ด้านหลังกุฏิ พระมหาบุญยังไม่จำวัด ปกติช่วงเวลานี้ท่านหลับไป
นานแล้ว แต่ความอยากรู้จัก อยากเห็นว่าหลวงพ่อกุโณภาปรากฏหน้า
ตาเป็นอย่างไร ทำให้ท่านนอนไม่หลับ ท่านมองตามท่านพระครู
คิดอยากจะสะกดรอยตาม หากก็เกรงว่าจะถูกตำหนิ เพราะรู้ว่า
ท่านพระครูต้องรู้

ภายใต้แสงไฟเรืองๆ ท่านเห็นสมภารไปยืนอยู่ตรงทางประตู
เข้าโบสถ์ ประเดี้ยวหนึ่งก็มีแสงสว่างไสวไปทั่วบริเวณวัด บัดดลนั้น
พระภิกษุสามองค์ก็เดินเรียงกันมาที่ประตูโบสถ์ อาการที่เดินผิดแผก
ไปจากคนธรรมดา คือมีลักษณะเลื่อนไหลไปข้างหน้ามากกว่าก้าว
ขาเดิน ท่านไม่รู้ว่าพระภิกษุองค์แรกกับองค์กลาง องค์ไหนเป็น
หลวงพ่อกุโณภา และองค์ไหนเป็นสมเด็จพระเจ้าตากสิน ส่วนองค์
หลังสุดท่านจำได้แม่นยำว่าเป็นพระบัวเสี้ยว ผู้เคยเป็นศิษย์ของท่าน
พระบัวเสี้ยวดูมีสง่าราศีขึ้นกว่าแต่ก่อน และคงจะได้สำเร็จเป็นพระ
อรหันต์แล้ว จึงไปอยู่กับหลวงพ่อกุโณภาได้

นอกเหนือจากพระภิกษุสามองค์แล้ว ท่านก็เห็นและทราบ
สาเหตุที่มาของแสงสว่างไสวว่า เป็นรัศมีของทวยเทพนั่นเอง บรรดา

เทพบุตรเทพธิดาต่างมารายล้อม แต่งองค์ทรงเครื่องงดงามเหมือนพระเอกนางเอกในลิเก ภิกษุช่วยสี่สิบเศษเริ่มไม่แน่ใจในสิ่งที่ท่านเห็นว่า เป็นภาพจริงหรือภาพลวงตากันแน่ จึงหลับตาแล้วกำหนด 'เห็นหนอ เห็นหนอ' อยู่สักครู่ เมื่อลืมตาภาพเหล่านั้นยังคงเป็นเช่นเดิม แสดงว่าสิ่งที่ท่านเห็นเป็นของจริง ท่านรู้สึกเป็นบุญตาที่ได้เห็นเทพบุตรเทพธิดา ซึ่งแม้จะแต่งองค์ทรงเครื่องเหมือนลิเก หากถึงดงามกว่าหลายเท่า

ภาพของนางเทพธิดาทำให้ท่านนึกไปถึงสตรีที่เคยรักและคิดจะลาสิกขาไปแต่งงานกับหล่อน มาบัดนี้ท่านรู้สึกดีใจที่มีได้ทำเช่นนั้น เพราะเมื่อเทียบความงามของหล่อนกับนางเทพธิดาเหล่านี้แล้ว หล่อนช่างหาความงามมิได้เลย เหตุนี้กรรมงมงายที่พระนันทะพุทธรักษาเปรียบเทียบกับนางชนบทกัลยาณีว่าเหมือนนางสิงหลุ่นที่ท่านเห็นระหว่างทาง เรื่องมีอยู่ว่า

ในพรรษาที่สองแห่งการตรัสรู้ พระพุทธองค์เสด็จนครกบิลพัสดุ์ พร้อมด้วยพระอรหันตชฎินาสพสองหมื่นเป็นบริวาร เพื่อโปรดพระพุทธบิดาและพระประยูรญาติ ในวันที่ ๓ ได้เสด็จไปบิณฑบาตยังพระราชนิเวศน์ของเจ้าชายนันทะ โอรสของพระนางปชาบดีโคตมี และเป็นพระอนุชาต่างมารดาของพระองค์ ขณะนั้นเจ้าชายนันทะกำลังอยู่ในพิธีวิวาหมงคลกับนางชนบทกัลยาณี เมื่อทรงรับบิณฑบาตแล้ว ได้ประทานบาตรแก่เจ้าชายนันทะทรงถือ เจ้าชายนันทะจึงต้องถือบาตรตามเสด็จ พวกหญิงบริวารของนางชนบทกัลยาณีได้ไปบอกนางว่า พระผู้มีพระภาคทรงพาเจ้าชายนันทะเสด็จไปแล้ว คงจะพรากเจ้าชายนันทะไปจากนางเป็นแน่ นางชนบทกัลยาณีเมื่อได้ฟังก็วิ่งร้องให้ตามไป ขอให้เจ้าชายนันทะกลับ แม้กระนั้นพระพุทธรองค์ก็ไม่ทรงรับบาตรคืน ทำให้พระอนุชา รู้สึกกระอักกระอ่วน

พระทัย ออยากกลับก็อยาก หากก็มิกกล้า จึงตามพระพุทธรองค์ไปจนถึง นิโครธารามอันเป็นที่ประทับ รับสั่งถามพระอนุชาว่า “นันทะ เธออยากบวชใหม่” เจ้าชายนันทะไม่อยากบวช แต่ด้วยความเคารพ ในพระพุทธรเจ้า จึงจำต้องทูลรับว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ จักบวชพระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาจึงมีรับสั่งให้ภิกษุบริวารบวชให้ เจ้าชายนันทะ

พระบรมศาสดาประทับในนครกบิลพัสดุ์เป็นเวลา ๗ วัน จึงเสด็จกลับไปประทับยังพระเวฬุวัน นครราชคฤห์ อยู่มาวันหนึ่ง สุกตตะ เศรษฐีแห่งนครสาวัตถี แคว้นโกศล ได้มานครราชคฤห์ ด้วยกิจธุระบางอย่าง ได้มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนาจากพระ พุทธรองค์ ยังผลให้ได้ธรรมจักขุ คือได้ดวงตาเห็นธรรม จึงกราบทูล เชิญพระพุทธรองค์ให้ไปเผยแผ่พระศาสนายังนครสาวัตถี และได้ กลับไปสร้างพระเชตวันไว้สำหรับเป็นที่ประทับ สุกตตะผู้นี้ก็คือ อนาถปิณฑิกเศรษฐีในเวลาต่อมา

เมื่อพระบรมศาสดาเสด็จไปประทับยังนครสาวัตถีตาม คำกราบทูลเชิญของอนาถปิณฑิกเศรษฐี พระนันทะได้ตามเสด็จด้วย ท่านไม่เป็นอันได้ปฏิบัติธรรม เพราะจิตกระสันคิดถึงแต่นางชนบท กัลยาณี จึงบอกแก่เพื่อนภิกษุทั้งหลายว่า ท่านไม่ยินดีประพฤติ พรหมจรรย์ ไม่สามารถที่จะสืบทอดพรหมจรรย์ไปได้ จักขอลาสิกขา เมื่อความทรงทราบถึงพระพุทธรองค์ จึงมีรับสั่งให้พระนันทะเข้าเฝ้า ตรัสถามความจริงจากพระอนุชา ครั้นพระนันทะกราบทูลว่าอยาก ลาสิกขาจริง พระองค์ตรัสถามถึงสาเหตุ พระนันทะก็กราบทูลตาม ตรงว่า ท่านระลึกนึกถึงถ้อยคำของนางชนบทกัลยาณีที่ทูลอ้อนวอน ขอให้ท่านกลับ จึงไม่ยินดีประพฤติพรหมจรรย์ ไม่สามารถสืบทอด พรหมจรรย์ไปได้ ดังที่ท่านบอกกับภิกษุทั้งหลาย แล้วจึงทูลขอ

พุทธานุญาตลาสิกขา

พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาต่อพระนันทะ มีพระประสงค์จะให้พระอนุชาต่างพระมารดาได้เข้าถึงอมตธรรม อันจะเป็นเหตุให้ตัดความหลงในสงสารลงเสียได้ จึงทรงใช้กุศโลบายอันแยบยลที่ชนทั้งหลายเข้าใจได้ยาก ทรงจับพระพาหาของพระอนุชาแล้วพาไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้วยกำลังพระฤทธิ์ ในระหว่างทางทรงแสดงนางลิงลุ่นตัวหนึ่งซึ่งมีหู จมูก และหางขาด นั่งจับเจ้าอยู่บนตอไม้ที่ถูกไฟไหม้จนดำเป็นตอตะโก เมื่อถึงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทรงแสดงนางฟ้า ๕๐๐ ผู้มาสู่ที่บำรุงของท้าวสักกเทวราช ตรัสถามพระอนุชาว่า นางชนบทกัลยาณีกับนางฟ้า ๕๐๐ ไครงามกว่ากัน พระนันทะกราบทูลว่า ถ้าเปรียบเทียบกับนางฟ้าเหล่านั้น นางชนบทกัลยาณีก็เหมือนกับนางลิงลุ่น มีหูจมูกและหางขาดตัวนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า จะให้พระนันทะได้นางฟ้าทั้ง ๕๐๐ นั้น หากพระนันทะยินดีในพรหมจรรย์ พระนันทะกราบทูลว่า ท่านจักยินดีในพรหมจรรย์ แล้วพระพุทธองค์จึงทรงพาพุทธอนุชากลับมายังพระเชตวันดังเดิม

เมื่อเพื่อนภิกษุรู้ว่าพระนันทะประพฤติพรหมจรรย์เพื่อนางฟ้า จึงพากันล้อเลียนท่าน พระนันทะรู้สึกละอาย จึงปลีกวิเวกปฏิบัติธรรมอยู่ผู้เดียว เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร กระทั่งสามารถทำให้แจ้งซึ่งที่สุดแห่งพรหมจรรย์อันยอดเยี่ยม เป็นที่ต้องการแห่งกุลบุตรทั้งหลายผู้ออกจากเรือนโดยชอบ สำเร็จอยู่แล้วในทิวาสธรรม รู้ชัดว่า “ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ต้องทำสำเร็จแล้ว กิจอื่นที่จักทำเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่มี”

พระพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาทรงทราบด้วยพระญาณว่า พระอนุชาทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันหาอาสวะมิได้

เพราะความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ด้วยความรู้ยิ่งเอง สำเร็จแล้วอยู่ในทิวฏฐธรรม

เมื่อราตรีล่วงไป พระนันทะได้เข้าไปเฝ้าพระบรมศาสดา ถวายบังคมแล้วกราบทูลว่า ท่านไม่ยินดีในนางฟ้า ๕๐๐ ที่พระพุทธรองค์ทรงรับรองว่าจะประทานแก่ท่าน พระพุทธรองค์ตรัสแก่พระนันทะว่า

“นันทะ เมื่อใดจิตของเธอพ้นแล้วจากอาสวะทั้งหลาย เพราะมีความไม่ยึดมั่น เมื่อนั้นเราก็พ้นจากการรับรองนั้น” แล้วทรงเปล่งพระอุทานว่า

ยสฺส ติณฺโณ กามปงฺโก มหฺมทิตฺโต กามกณฺฏโก
โมหฺกขมฺนุปรตฺโต สุขทุกฺเข น เวรตีติ

“เมื่อกตมคือกามอันผู้ใดข้ามแล้ว หนามคือกามอันผู้ใดย่ำยีแล้ว ผู้นั้นบรรลुकามสิ้นไปแห่งโมหะ ย่อมไม่หวั่นไหวในเพราะสุขและทุกข์”

อยู่มาวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายพากันถามพระนันทะว่า

“นันทะผู้มีอายุ เมื่อก่อนท่านกล่าวว่า ‘ข้าพเจ้าเป็นผู้กระสันแล้ว’ บัดนี้จิตของท่านเป็นอย่างไร” พระนันทะตอบว่า “ผู้มีอายุ ความห่วงใยในความเป็นคฤหัสถ์ของเราไม่มี” พวกภิกษุฟังดังนั้นแล้ว พากันพูดว่าพระนันทะพูดไม่จริงด้วยการอวดอ้างว่าท่านบรรลอรหัตตผล จึงพากันไปกราบทูลพระพุทธรเจ้า พระพุทธรองค์ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ในวันนี้แล้วๆมา อັตภาพของนันทะได้เป็นเช่นกับเรือที่เขามุ่งไม่ดี แต่บัดนี้เป็นเช่นกับเรือที่เขามุ่งดีแล้ว เพราะวานันทะนี้จำเดิมแต่กาลที่ได้เห็นนางฟ้าแล้ว พยายามเพื่อบรรลुकิสูงสุดแห่งกิจของบรรพชิตอยู่ ได้บรรลูกิจนั้นแล้ว” จากนั้นได้ทรงภาษิตพระคาถาเหล่านี้ว่า

ยถา อकारं तुจจนन्ह วृฏ्णि สมตวิชคณิต
เอวํ อภาวิทํ จิตตํ ราโค สมตวิชคณิต
ยถา อकारं सुจจนन्ह วृฏ्णि न समตविचคณิต
เอवํ सुภาวิทํ จิตตํ ราโค न समตविचคณิตति.

“ฝนย่อมร้วรดเรือนที่มุงไม่ดีฉันใด รากะย่อมเสียดแทงจิตที่ไม่อบรมแล้วได้ฉันนั้น ฝนย่อมร้วรดเรือนที่มุงดีแล้วไม่ได้ฉันใด รากะก็ย่อมเสียดแทงจิตที่อบรมดีแล้วไม่ได้ฉันนั้น”

(พระธัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค ๑ หน้า ๑๖๓)

ในกาลจบคาถา ชนเป็นอันมากได้บรรลุอุรียผลทั้งหลาย มีไสดาปัตติผลเป็นต้น เทศนาได้สำเร็จประโยชน์แก่มหาชนแล้ว

วันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในธรรมสภาว่า “ผู้มีอายุ ชื่อว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นอัจฉริยบุคคล ท่านพระนันทะชื่อว่า เป็นผู้กระสันเพราะนางชนบทกัลยาณีเป็นต้นเหตุ พระศาสดาทรงทำเหล่านางฟ้าให้เป็นอามิส ทรงแนะนำให้ท่านพระนันทะพ้นจากปวงกามได้แล้ว” พระศาสดาเสด็จมา ตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งประชุมกันด้วยถาอะไรหนอ” เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า “ด้วยถาชื่อพระเจ้าข้า” ดังนี้แล้ว ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ไม่ใช่แต่บัดนี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อน นันทะนี้เราก็ได้ล่อด้วยสตรี ได้แนะนำแล้วเหมือนกัน” ภิกษุเหล่านั้นได้ทูลอ้อนวอนให้ทรงเล่าเรื่องของพระนันทะในครั้งอดีต พระบรมศาสดาจึงตรัสเล่าบุพกรรมในปางก่อนของพระนันทะ ดังนี้

ในอดีตกาลครั้งพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติในกรุงพาราณสี มีพ่อค้าชาวเมืองพาราณสีคนหนึ่งชื่อกัปปกะ ได้นำสินค้าบรรทุกบนหลังพาเพศผู้ตัวหนึ่ง พาตัวนี้เดินได้วันละ ๗ โยชน์ (๑๑๒ กิโลเมตร) ครั้งหนึ่งเขาไปเมืองตักสิลา ขณะที่ขายสินค้าอยู่ ได้

ปล่อยพาเที่ยวไปจนกว่าจะขายสินค้าหมด พาหนุ่มได้เดินเที่ยวไป และได้พบนางพาตัวหนึ่ง จึงเดินเข้าไปหา และได้พูดจาเกี่ยวกับและกัน นางพาสาวถามพาหนุ่มว่า เมื่อเดินทางมานี้ มีนางพาตัวไหน ช่วยทำการนวดเท้าหรือประคบประหงมให้บ้างหรือไม่ พาหนุ่มตอบว่าไม่มี

จริงอยู่ ชื่อว่าผู้ทำกรรมมีการนวดเท้าเป็นต้น ย่อมไม่มีในสัตว์ดิรัจฉานทั้งหลาย แต่นางพาพูดเช่นนั้นเพื่อพาดพิงถึงกามสังโยชน์ พาหนุ่มกระสันขึ้นด้วยกรรมของนางแล้ว

ฝ่ายพ่อค้ากับปกะ เมื่อขายสินค้าหมดแล้วได้ไปตามพาของตน กล่าวว่า “มาเถิดพ่อ เราจักไป” พาหนุ่มตอบว่า “ท่านจงไปเถิด ข้าพเจ้าจักไม่ไป” นายกับปกะอ่อนวอนพาหนุ่มอยู่หลายครั้งก็ไม่สำเร็จ จึงชู้ว่า “เราจะทำปฏิกรรมีหนามแหลมยาว ๑๖ นิ้ว มาทิ่มแทงกายเจ้า” พาหนุ่มตอบว่า “เมื่อท่านทำปฏิกรรมีหนามแหลม ๑๖ นิ้วแก่ข้า ข้าก็จะยื่นข้างหน้า ยกข้างหลังขึ้นให้สัมภาระของท่านตก” นายกับปกะครุ่นคิดว่า เหตุใดพาหนุ่มจึงกล้าพูดเช่นนั้นกับเขา ครั้นหันไปเห็นนางพาสาวยืนอยู่ก็เข้าใจว่าอะไรเป็นอะไร จึงใช้อุบายหลอกล่อพาหนุ่มด้วยการพูดว่า “เราจักนำนางพาสาวมีเท้าทั้งสี่ มีหน้าดุจสังข์ มีสรรพางค์กายงามมาเป็นภรรยาเจ้า” พาหนุ่มจึงพูดว่า “หากเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจักไปให้เร็วขึ้นถึง ๑๔ โยชน์” ด้วยอุบายอย่างนี้ กับปกะจึงนำพาหนุ่มกลับไปได้ ครั้นล่องไปอีกสองสามวัน พาหนุ่มจึงทวงรางวัลจากนายกับปกะ พ่อค้าหนุ่มตอบว่า เขามีได้ลิมสัญญา จะนำภรรยามาให้ แต่จะให้อาหารแก่พาหนุ่มเฉพาะตัวเดียว อาหารนั้นจะเพียงพอแก่นางพาหรือลูกที่จะเกิดมาจากการสังวาสของสัตว์ทั้งสองหรือไม่ เขาไม่สนใจ พาหนุ่มได้ฟังดังนั้นก็หมดหวังที่จะมีภรรยา

พระศาสดาครั้นทรงนำบุพกรรมของพระนันทะมาตรัสเล่าจบลงแล้วทรงมีพระดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย นางพาในคราวนั้นได้เป็นนางชนบทกัลยาณี พาหนุ่มได้เป็นนันทะ พ่อค้าได้เป็นเราเอง แม้ในกาลก่อน นันทะนี้เราก็ล่อด้วยสตรี ด้วยประการฉะนี้”

พระมหาบุญมัวคิดถึงเรื่องพระนันทะระเพลินอยู่ จึงไม่ทันเห็นว่าพระอรหันต์ทั้งสามองค์ได้เลื่อนไหลเข้าไปในโบสถ์แล้ว พวกเทพบุตรเทพธิดาต่างรายล้อมกันอยู่รอบๆโบสถ์ แสงสว่างไสวจึงยังคงอยู่ ภิกษุวัยสี่สิบเศษรู้สึกอึดอัดใจที่ได้เห็นบุคคลผู้หมดกิเลสถึงสามท่านในคราวเดียวกัน แล้วให้นึกตำหนิตัวเองว่า มัวเพลินหลงอยู่ในสงสารจึงต้องแคล้วคลาดจากการได้ลิ้มรสอมตธรรม อุตสาห์ถือเพศบรรพชิต เล่าเรียนศึกษามาก หากก็ยังมีได้แม้ดวงตาเห็นธรรม พระบัวเหี่ยวบวชที่หลังและเคยก่อกรรมทำเวรกับวัวควายมาก่อน ก็ยังตัดความหลงในสงสารลงเสียได้ แต่เหตุใดตัวท่านจึงยังตัดไม่ได้ น่าอายนัก

สมภารวัดป่ามะม่วงเดินตามหลวงพ่อบุญในป่าและสมเด็จเจ้ากรุงธนบุรีเข้าไปในโบสถ์ ส่วนพระบัวเหี่ยวผู้ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านเดินแบบเลื่อนไหลเข้าไปเป็นลำดับสุดท้าย ท่านจัดการปิดประตูโบสถ์ลงดาลอย่างเรียบร้อย แล้วจึงเข้าไปกราบอาจารย์และสมเด็จเจ้ากรุงธนบุรี โดยกราบอาจารย์ก่อน พระบัวเหี่ยวกราบท่าน และแล้วการสนทนาปราศรัยก็เริ่มขึ้น

“หลวงพ่อบุญสบายดีหรือครับ” ท่านถามอาจารย์

“ไม่ต้องถามแบบนี้กับเรา เธอก็รู้ไม่ใช่หรือ ผู้ละความหลงในสงสารได้แล้ว สบายหรือไม่สบาย เอละ อยากจะถามสมเด็จเจ้ากรุงธนบุรีก็ถามท่านได้ ท่านมาให้เธอถามแล้ว” อาจารย์บอกลูกศิษย์

๒

พระเถรเจ้า

สมภารวัดป่ามะม่วงพูดกับพระเถรเจ้าผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นกษัตริย์นักรบ ด้วยวาจาที่แสดงถึงความชื่นชมว่า

“เกล้ากระหม่อมรู้สึกยินดีเป็นที่สุด ที่ได้มีโอกาสพบกับบุคคลผู้เข้าถึงประโยชน์สูงสุดของชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม เกล็ดกระหม่อมอยากทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ ซึ่งคงจะไม่เหมือนกับที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ การที่เกล้ากระหม่อมได้พบกับพระองค์ ณ ที่นี้ ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์อันดีว่า สิ่งที่ยังบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ไม่ถูกต้อง เกล็ดกระหม่อมพูดเช่นนี้ไม่ทราบว่าจะถูกหรือผิดประการใด พระเจ้าข้า”

“ประวัติศาสตร์ก็เป็นเรื่องหนึ่ง ความจริงก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ไม่มีประวัติศาสตร์ชาติไหนที่จะถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกอย่าง ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีผิดเพี้ยนไปจากความจริงมาก ไม่มีผู้ใดรู้เรื่องนี้นอกจากเรากับสหายร่วมสาบาน” ตรัสตอบด้วยพระสุรเสียงกังวานน่าฟัง

“พระสหายร่วมสาบาน” ภิกษุวัยห้าสิบเศษเพิ่มพำเบาๆ ท่านกำลังจะกราบทูลถามว่าคือผู้ใด พระราชาผู้ทรงละความหลงในสงสารได้แล้วก็ตรัสขึ้นว่า

“ท่านคงอยากรู้ซิเนาะว่า สหายร่วมสาบานของเราคือใคร”

“ข้าพระองค์อยากทราบพระเจ้าข้า อยากทราบว่าจะเป็นบุคคลเดียวกับที่ข้าพระองค์คิดไว้หรือไม่” สมภารวัยห้าสิบเศษ กราบพูล

“เป็นคนเดียวกัน เอาอย่างนี้นะ ท่านพุทธธรรมดาก็ได้ ไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ ชื่อและโคตรเป็นสิ่งสมมุติ ท่านอย่าไปยึดติดกับสิ่งสมมุติเลยนะ”

“ข้าพระองค์ต้องการจะรักษาโบราณราชประเพณี พระเจ้าข้า” คือเหตุผลของท่านพระครู

“ที่ท่านให้เหตุผลมาก็ดีอยู่หรอกนะ แต่ท่านอย่าลืมนะว่าขณะนี้เราเป็นใคร ท่านเป็นใคร เราทั้งสองมีความเท่าเทียมกันในทางธรรม มีอาจารย์องค์เดียวกัน ดัดความหลงในสงสารได้เหมือนกัน ถ้าท่านคิดว่าเราเป็นกษัตริย์และพูดกับเราด้วยคำราชาศัพท์ เราก็คงต้องพูดราชาศัพท์กับท่านเช่นกัน เพราะในเจ็ดชาติที่ท่านระลึกได้นั้น ท่านก็เคยเป็นราชามหากษัตริย์มิใช่หรือ เราเองก็ระลึกชาติแต่ไหนหลังได้เจ็ดชาติเท่ากับท่าน ฉะนั้น เราสองคนจึงแทบจะไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย แล้วทำไมจะมาติดอยู่กับสิ่งสมมุติ”

“ถ้าเช่นนั้นกระหม่อมพุทธธรรมดาก็ได้ขอรับ” ท่านพระครูยอม จ्ञำนต่อเหตุผลที่พระเถรเจ้ากล่าวอ้าง

“ดีแล้ว ทีนี้อยากรู้อะไรก็ถามมาได้ เรามีโอกาสดีแล้วที่ได้มาสนทนากันต่อหน้าครูบาอาจารย์ และยังมีพระบัวเหี่ยวผู้ซึ่งจะเป็นผู้เปิดเผยความจริงนี้ให้ชนรุ่นหลังรู้ เราไม่อยากให้มีการเข้าใจราชวงศ์จักรีผิดๆ ทุกวันนี้มีคนจีนจำนวนมากที่ยังเชื่อว่าเราถูกสำเร็จโทษโดยสหายร่วมสาบานของเราเป็นผู้บงการ”

“แสดงว่าที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า ท่านถูกสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์นั้น ไม่เป็นความจริงใช่ไหมขอรับ” พระเถรเจ้า

ตอบว่า

“มีการสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์จริง เพียงแต่คนที่ถูกสำเร็จโทษไม่ใช่เรา เป็นสหายอีกคนหนึ่งของเราที่เขามีความจงรักภักดีต่อเรา ถึงขนาดยอมสละชีวิตของตัวเองเพื่อรักษาชีวิตเราไว้ บังเอิญว่าเขารูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงกับเรามาก ทั้งที่มีได้เป็นญาติสืบสาโลหิตกัน”

“เหตุใดท่านจึงถูกสำเร็จโทษ ที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าท่านสัญญาวิปลาสก็ต้องไม่จริง เพราะถ้าจริงท่านจะตัดความหลงในสงสารไม่ได้ การปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุด จะต้องกระทำอย่างมีสติสัมปชัญญะ ผู้ขาดสติอาจบรรลุถึงจุดหมายได้เลย” พระเถระเจ้าอธิบายด้วยเสียงเรียบๆว่า

“คนที่เคยทำอะไรอย่างหนึ่งเป็นปกตินิสัย แล้วจู่ๆก็เปลี่ยนไปทำในสิ่งที่ตรงข้าม คนเขาก็ต้องคิดว่าคนคนนั้นผิดปกติใช่ไหม เหมือนอย่างเรา เราเคยถือดาบออกรบป้องกันบ้านเมือง กู้อิสรภาพให้กับชาติไทย ใครๆก็เห็นเราเป็นนักรบผู้เก่งกาจสามารถ เป็นวีรบุรุษ แล้วอยู่ๆเราก็วางดาบ ไม่จับดาบอีกเลย เอาแต่เจริญวิปัสสนาถ่ายเดียว คนเขาก็เลยที่เราบ้า”

“เหตุใดท่านจึงเปลี่ยนไปทำในสิ่งตรงข้ามเล่าขอรับ”

“เพราะอาจารย์ที่เคารพของพวกเรานะซี อาจารย์ที่นั่งอยู่เบื้องหน้าเราทั้งสาม” พระเถระเจ้าประนมมือไหว้หลวงพ่อบุญญาแล้วจึงเล่าว่า “วันหนึ่งเราตั้งค่ายอยู่ที่โนป่า ตกดึกมีพระรูปหนึ่งเข้ามาถึงตัวเรา เราก็กถามท่านว่าเข้ามาได้อย่างไร เพราะนั่นย่อมหมายถึงความปลอดภัยของเรา เกิดผู้ที่เข้ามาเป็นข้าศึก เราก็คงจะถูกฆ่าตาย พระรูปนั้นตอบว่าเดินเข้ามา เราก็คงถามอีกว่าทหารยามไม่เห็นท่านหรือ ท่านก็ตอบว่าไม่ทราบ เราก็คงคิดว่าจะต้องลงโทษทหาร

ผู้ทำหน้าที่เป็นเวรยาม ท่านก็พูดขึ้นมาว่าไม่ต้องคิดแต่จะเพ่งโทษคนอื่น ขอให้สำรวจตัวเอง เพ่งโทษตัวเองดีกว่า เราก็รู้สึกแปลกๆ ว่าทำไมท่านจึงพูดอย่างนี้ อยากรจะโกรธแต่ก็ไม่กล้า แล้วท่านก็พูดให้เราสะท้อนใจว่า ‘มหาบพิตรฆ่าคนมามาก มีมือเปื้อนเลือดบาปมาก ตายไปจะต้องตกนรก’ หากเป็นคนธรรมดาพูดเช่นนี้ เราคงสั่งตัดหัวไปแล้ว แต่นี่เป็นพระพูด เราไม่กล้าแม้แต่จะคิด เราก็เรียนท่านว่าเราเป็นกษัตริย์ มีหน้าที่ทำสงครามปกป้องแผ่นดิน ท่านก็พูดว่า ‘บัดนี้มหาบพิตรก็ได้ทำหน้าที่ได้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว การก่อกำเนิดเป็นหน้าที่ของมหาบพิตร แต่การทำสงครามปกป้องประเทศชาติ มหาบพิตรควรยกให้ผู้อื่น มีคนที่เขาสามารถทำหน้าที่แทนมหาบพิตรได้ จงอย่าจับดาบอีกเลย อาตมาขอบิณฑบาตดาบจากมหาบพิตร’ เราก็ถามท่านว่าเราจะทำอย่างนั้นเพื่ออะไร ท่านก็ตอบว่า ‘เพื่อตัดความหลงในสงสาร หากมหาบพิตรครองราชสมบัติต่อไป ก็จะไม่สามารถตัดความหลงในสงสารได้ **สงสารก็คือวิภวสงสาร** หมายถึงการเวียนว่ายตายเกิดด้วยอำนาจกิเลส กรรม และวิบาก หากมหาบพิตรไม่ตัดความหลงในสงสาร ก็จะต้องเวียนว่ายวอกวนอยู่อย่างนี้ไม่มีจบสิ้น อาตมารู้ว่ามหาบพิตรสามารถตัดความหลงในสงสารได้ จึงมาหา’

“เราได้ให้กรรมฐานแก่พระยาดาก เมื่อรับกรรมฐานจากเราแล้ว เขาก็เปลี่ยนเป็นคนละคน ไม่ยอมจับดาบอีก ไม่ยอมออกสงคราม เอาแต่ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน คนที่ไม่เข้าใจก็เลยพากันคิดว่า เขาบ้า” หลวงพ่อในป่าพูดถึงศิษย์คนแรกที่ท่านให้กรรมฐานพระเถระเจ้าช่วยเสริมว่า

“เมื่อเราเป็นลูกศิษย์ของท่านแล้ว เราก็ขอให้ท่านพูดกับเราแบบอาจารย์กับศิษย์ ไม่ใช่แบบพระมหากษัตริย์กับสามัญชน”

“เพราะอะไรประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีจึงถูกบันทึกให้ผิดไปจากความจริงมากอย่างนั้นขอรับ” ท่านพระครูถาม

“เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาตินะสิ รู้ไหมว่าเราเป็นกษัตริย์ที่อาภัพที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย ตอนเราขึ้นครองราชย์เงินในท้องพระคลังไม่มีเลย เราต้องเป็นหนี้ชาวจีนถึงหกหมื่นตำลึง ซึ่งถ้าคิดเป็นเงินสมัยนี้ก็เท่ากับสองแสนสี่หมื่นบาท สมัยก่อนเงินหกหมื่นตำลึงมีค่ามาก ถ้าเขาจะให้เราผ่อนใช้ เราก็พอจะหามาผ่อนได้ แต่นี่เขาคิดจะยึดประเทศเราไปเป็นของเขา เขาจึงเร่งรัดจะเอาเงินจำนวนนี้ให้ได้ เราก็บสหายร่วมสาบานก็เลยต้องช่วยกันคิดว่าจะแก้ปัญหานี้เฉพาะหน้าอย่างไร แล้วเราก็ตัดใจออกว่า การผลัดแผ่นดินเป็นการล้างหนี้ที่ดีที่สุด ท่านอย่าคิดว่าเราตั้งใจโกงเขา นะ เราไม่คิดจะโกง แต่ในเมื่อเขาคิดไม่ดีกับเรา เราจึงต้องใช้เล่ห์กลกับเขา อีกประการหนึ่ง ตั้งแต่เรารับกรรมฐานจากหลวงพ่อบุญพา เราก็ไม่มีแก๊ใจที่จะครองราชย์ต่อไปอีกแล้ว เราอยากตัดความหลงในสงสารให้เด็ดขาด เราสมเพชตัวเองที่เป็นกษัตริย์ยากจนเข็ญใจ เป็นกษัตริย์พระองค์เดียวที่ไม่มีเบญจราชาภักุภักุณท์”

“เบญจราชาภักุภักุณท์คืออะไรขอรับ” พระบัวเหี่ยวฟังจะได้โอกาสถาม ท่านพระครูตอบแทนพระเถระว่า

“คือเครื่องหมายความเป็นพระราชา มี ๕ อย่าง ได้แก่ พระขรรค์ ธารพระกร อุณหิส ฉลองพระบาท และวาลวิชนี”

“ที่หลวงพ่อกล่าวมา ผมไม่รู้จักเลยสักอย่างเดียว ถ้าจะรู้จักอย่างเดียวก็นั่นจะเป็นพระขรรค์ นอกนั้นไม่รู้จัก” พระบัวเหี่ยวพูดซื่อๆ แม้จะตัดความหลงในสงสารได้แล้ว ท่านก็ยังพูดซื่อๆ อันเป็นวาสนาคือความเคยชินของท่าน หลวงพ่อบุญพาพูดว่า

“ที่เธอไม่รู้จักเพราะเธอไม่เคยเกิดเป็นพระราชา ไม่เหมือน

ลูกศิษย์สองคนของเราที่เขารู้จัก เพราะในอดีตชาติเคยมีสิ่งเหล่านี้”

“ครับหลวงพ่อกับผมมันคนไม่มีบุญวาสนา เกิดมาอาภัพอัปโชค” พระบัวเหี่ยวทำที่เป็นน้อยใจ

“ถ้าอาภัพอัปโชคจริง เธอก็จะมานั่งตรงนี้ได้หรอก คนที่เข้าถึงจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา เป็นคนโชคดีที่สุด”

“ครับ โชคดีที่สุดก็ดีที่สุด กระผมอยากฟังท่านเล่าเรื่องเมืองธนบุรีต่อขอรับ” พระบัวเหี่ยวพูดกับพระเถรเจ้าผู้ซึ่งเคยเป็นกษัตริย์พระองค์เดียวของกรุงธนบุรี

“เพราะไม่มีเบญจราชาภุมภัณฑ์นี่เอง พระยามหานุภาพจึงเขียนสวดที่เราไว้ในนิราศกวางตุ้งว่า

ชะรอยอรรถบุรุษอุดมวงศ์ ในสิบองค์ไพรีสัตว์ดุสิตสวรรค์
ได้รัฐยาเพททนายพรรณ ในอนันต์สำนักขนิเณรนาน
จึงดลใจให้พระองค์ทรงนั่ง บัลลังก์รัฐสพพระธรรมกัมมัญฐาน
ให้ทรงเครื่องนพรัตน์ชัชวาล พระชมมานแทนเบญจกษุภัณฑ์
เอาพระไตรลักษณ์ทรงเป็นมงกุฎ พระงามสุดยอดฟ้าสุทธาสวรรค์
เอาพระศีลสุจริตในกิจกรรม เป็นสุวรรณเนาวรัตน์สังวาลย์
เอาพระมุตติธรรมเป็นคันทันตร เอาพระสัจจะเป็นระใบไพศาล
ล้วนเครื่องศีลวัตรอันชัชวาล พระอุเบกขาญาณเป็นธรรกร”

ฯลฯ

“แต่กระผมขอบจารึกในศาลพระเจ้าตากสินมหาราช วัดอรุณราชวราราม ที่แสดงให้เห็นปณิธานอันแน่วแน่ของท่านที่มีต่อพระพุทธศาสนา บัวเหี่ยว เธออยากรู้ใหม่ว่า จารึกมีว่าอย่างไร” ท่านพระครูถามพระบัวเหี่ยว

“อยากครับหลวงพ่อกับผมไม่เคยไปวัดอรุณฯ จึงไม่เคยเห็น

จาริกนั้น แต่ผมก็อยากรู้ว่า ปณิธานอันแน่วแน่เป็นอย่างไร หลวงพ่อพอจะจำได้หรือเปล่าครับ หากจำได้กรุณาถ่ายทอดให้ผมฟังด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง” พระบัวเหี่ยวพยายามใช้สำนวนที่ท่านคิดว่าแก่ที่สุด

“ได้ซิ ฉันจำได้ขึ้นใจเลยทีเดียวนะ รู้สึกซาบซึ่งจนน้ำตาไหลตอนที่อ่านครั้งแรกเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว”

“แต่ผมคงน้ำตาไหลไม่ได้ นะครับ หากเป็นเมื่อก่อนคงได้ แต่พอตัดความหลงในสงสารได้ ก็น้ำตาไหลไม่ได้อีกต่อไป ถึงหลวงพ่อก็เหมือนกัน น้ำตาไหลไม่ได้แล้วนะครับ แต่เกิดธรรมสังเวชได้”

“รู้สึกว่าจะจะเก่งขึ้นมากนะ พุดจน่าฟังแล้วก็ถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนาทุกอย่าง สมกับที่เป็นผู้ตัดความหลงในสงสารเสียได้” ท่านพระครูชมศิษย์ที่กลับกลายมาเป็นศิษย์ร่วมอาจารย์เดียวกัน

“ครับ ผมดีใจที่ทำเช่นนั้นได้ ชาติภพจบสิ้นลงแล้วสำหรับผม ไม่เช่นนั้นผมจะต้องไปตกนรกหมกไหม้อีกนานแสนนาน เพื่อใช้กรรมที่ฆ่าวัวฆ่าควาย ฟันจากนรกแล้วก็ยังคงเสวยผลของเชษฐกรรม ด้วยการไปเกิดเป็นวัวเป็นควายให้เขาฆ่า หากไม่ได้หลวงพ่อกับหลวงพ่อใหญ่ช่วยไว้ ผมคงไม่มีโอกาสได้มานั่ง ณ ที่นี้” พระหนุ่มพูดอย่างซาบซึ่งในความกรุณาของพระเถระทั้งสอง ท่านเรียกหลวงพ่อดำว่า “หลวงพ่อใหญ่”

“พร้อมที่จะฟังหรือยัง” ท่านพระครูถามเมื่อเห็นว่าศิษย์สารยายืดยาวเกินความจำเป็น

“พร้อมแล้วครับ ผมจะกำหนดจิตฟัง หลวงพ่อคอยดูแลครับ ผมจะจำให้ได้ทุกถ้อยคำเลยทีเดียวนะ”

“ฉันเชื่อว่าเธอทำได้ เอลละ จารึกในศาลพระเจ้า
ตากสินมหาราช วัดอรุณราชวราราม มีดังนี้”

อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทโศดม
ให้ยืนยง	คงถาวร	ห้าพันปี
สมณพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายบังคม	รอยบาท	พระศาสนา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตรา
พระศาสนา	ฝากไว้	ให้คู่กัน

เมื่อท่านพระครูพูดจบจึงบอกให้พระบัวเหี่ยวพูดบ้าง
ผลปรากฏว่าพระบัวเหี่ยวสามารถจำได้ทุกถ้อยคำ ท่านจึงพูดกับ
ศิษย์ว่า

“บัวเหี่ยว เธอพอจะรู้ไหมว่าเหตุใดความจำของเธอถึงดีขึ้น
เพียงฉันพูดครั้งเดียวเธอก็จำได้หมด เมื่อก่อนเธอไม่ได้เป็นอย่าง
นี้” ท่านหลีกเสียงประโยคที่ว่า “เมื่อก่อนเธอไม่ฉลาดอย่างนี้”

“เหตุที่ความจำของผมดี ก็เพราะปัญญาของผมได้รับการ
พัฒนาครับ กรรมฐานทำให้คนเกิดปัญญา ผมยังจำได้ที่หลวงพ่
สอนว่า การปฏิบัติกรรมฐานต้องให้ได้รับอานิสงส์สามอย่าง คือ
ระลึกชาติได้ เห็นกฎแห่งกรรม และเกิดปัญญาแก้ปัญหาก็ได้ ผมได้

อานิสงส์ครบทั้งสามข้อแล้ว ความจำของผมจึงดี เมื่อก่อนความจำไม่ดีเพราะยังไม่ได้รู้จักหลวงพ่อกุศลและหลวงพ่อกุศลใหญ่ ผมต้องขอกราบขอบพระคุณทั้งหลวงพ่อกุศลและหลวงพ่อกุศลใหญ่เป็นอย่างสูง” ท่านคุกเข่ากราบหลวงพ่อกุศลในป่าและท่านพระครูสามครั้ง ท่านพระครูพูดกับพระเถรเจ้าผู้เคยกอบกู้ชาติประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นต่อพม่าว่า

“กระผมอยากทราบความจริงอีกอย่างหนึ่งขอรับ ไม่ทราบว่าจะเป็นการละลายละลายล้างกันไปหรือไม่ อยากทราบจริงๆขอรับ”

“ท่านอยากทราบเรื่องอะไรละ บอกมาเถอะ เราไม่มีอะไรที่จะต้องปิดบังอีกต่อไป” พระเถรเจ้าพูดด้วยเมตตา

“คืออย่างนี้ขอรับ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ กระผมได้มีโอกาสไปร่วมประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ที่ประเทศศรีลังกา กระผมได้พบกับสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ท่านมาในกายทิพย์ พอกระผมทราบว่าท่านเป็นใคร จึงกราบเรียนถามถึงชาติกำเนิดของท่าน เพราะกระผมสงสัยว่าที่วัดวัดหนึ่งมีรูปหล่อโยมพ่อโยมแม่ของท่าน ไม่น่าจะตรงกับความเป็นจริง”

“แล้วสมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านว่าอย่างไร”

“ท่านบอกว่าท่านเป็นลูกแม่ทัพ คือกระผมเรียนถามท่านว่า ท่านเป็นลูกกษัตริย์ใช่หรือไม่ ท่านตอบว่าไม่ใช่ ท่านเป็นลูกแม่ทัพ กระผมก็สรุปเอาเองว่าแม่ทัพที่สมเด็จพระพุฒาจารย์พูดถึงก็คือ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก แม่ทัพใหญ่สมัยกรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวง และต่อมาคือรัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรี”

“เราเป็นคนขอรับรองให้สหายร่วมสาบานของเราทำพิธีปราบดาภิเษก...”

“พิธีปราบดาภิเษกเป็นอย่างไรขอรับ” ผู้ถามคือพระบัวเหี่ยว พระเถรเจ้าตอบว่า

“เป็นพระราชพิธีอภิเษกของพระเจ้าแผ่นดิน ซึ่งได้ราชสมบัติมาด้วยการรบชนะข้าศึก มิใช่ได้มาจากการสืบราชสันตติวงศ์” พระเถระเจ้าเล่าเรื่องราวความเป็นมาของสมเด็จพระพุฒาจารย์ว่า

“เราให้สหายร่วมสาบานของเราไปตรวจตราบริเวณชายแดนไทย-พม่า ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก วันหนึ่งเขาผ่านกระท่อมหลังหนึ่ง รู้สึกกระหายน้ำ จึงเข้าไปขอน้ำดื่ม นางสาวจูดนำน้ำโรยเกสรบัวมาดื่มชั้น ทำให้ดื่มยาก จึงถามว่าทำไมต้องแกลังกันด้วย นางสาวจูดตอบว่า ‘ท่านกำลังกระหาย หากผลิผลามดื่มเข้าไปจะทำให้จุก การล่อยเกสรบัวลงไปจะทำให้ท่านค่อยๆ ดื่มจนอิ่ม และไม่เกิดอาการจุก’ เมื่อสหายร่วมสาบานของเราได้ฟังก็พอใจในความฉลาดรอบคอบของนาง จึงถอดแหวนให้และขอแต่งงาน หลังจากนั้นเขาก็กลับกรุงธนบุรีและไม่ทราบที่นางจูดตั้งครรภ์ ลูกของนางจูดก็คือสมเด็จพระพุฒาจารย์ที่ท่านพูดถึงนี้แหละ” ท่านพระครูจึงพูดออกตัวว่า

“ที่กระผมเกริ่นนำเรื่องของสมเด็จพระพุฒาจารย์ เพราะกระผมอยากทราบประวัติความเป็นมาของท่าน ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าท่านเป็นลูกคนจีน บิดาชื่อนายไผ่สอง มารดาชื่อนางนกเอี้ยง กระผมสงสัยว่าจะไม่ตรงกับความจริงหรือรับ”

นามไฮฮอง

พระเถระเจ้าผู้ซึ่งหลงพ่อในป่าเรียกว่า “พระยาตาก” ยิ้ม
น้อยๆ ก่อนตอบคำถามของสมภารวัดป่ามะม่วง

“เรื่องนี้ก็ไม่มีผู้ใดล่วงรู้มาก่อน นอกจากเรากับโยมมารดา”

“แม้แต่โยมบิดาของท่านก็ไม่ว่าหรือขอรับ” ท่านพระครูเรียน
ถาม

“ถูกแล้ว ประวัติของเราคล้ายคลึงกับของสมเด็จพระ
พุทธาจารย์ ตรงที่โยมแม่ของเราตั้งครรภ์โดยที่โยมพ่อไม่ทราบ”

“ชีวิตช่างเหมือนลิกณะขอรับ สมัยที่เป็นเด็ก กระผมชอบ
ดูลิกเก พอเป็นหนุ่มก็เขียนบทให้ลิกเกเอาไปเล่น ผมเลือกเขียนเกี่ยวกับพระประวัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ ผมเขียนเรื่องท้าวปาจิตต์กับนางอรพิม เขียนไว้หลายเล่มสมุด พวกคณะลิกมาขอยืมไปเล่น แล้วก็เลยหายสาบสูญไป เรื่องท้าวปาจิตต์กับนางอรพิมซึ่งเป็นพระชาติหนึ่งใน ๕๐๐ ชาติของพระโพธิสัตว์ ก็มีเรื่องราวเหมือนลิกณะขอรับ เพราะความหลงในสงสารที่เดียวที่ทำให้ชีวิตมนุษย์มาเหมือนกับลิกเก” ท่านพระครูเล่าความหลัง

“แต่บัดนี้ ลิกของเรากับท่านได้ปิดฉากลงแล้ว เพราะ

ตัดความหลงในสงสารเสียได้” พระเถรเจ้าสรูปแล้วจึงเล่าความเป็นมาของท่านว่า “เราเป็นลูกกษัตริย์พระองค์หนึ่งสมัยอยุธยา ตอนปลาย ท่านลองทายสิว่าโยมบิดาของเราคือใคร” ท่านพระครูคิดอยู่ประเดี๋ยวหนึ่งจึงพูดว่า

“คงไม่ใช่สมเด็จพระเจ้าอู่ทองพร แล้วก็คงไม่ใช่สมเด็จพระที่นั่งสุริยามรินทร์ หรืออีกพระนามหนึ่งคือสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ กษัตริย์พระองค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา กระผมขอทายว่า น่าจะเป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศใช่หรือไม่ขอรับ”

“ถูกแล้ว โยมมารดาของเราเป็นสนมลับๆของโยมบิดา ซึ่งเป็นกษัตริย์ลำดับที่ ๓๑ แห่งกรุงศรีอยุธยา ท่านทราบหรือไม่ว่า สมัยอยุธยามีกษัตริย์ปกครองกี่พระองค์”

“๓๓ พระองค์ขอรับ แต่มี ๓๔ รัชกาล เพราะสมเด็จพระรามาธิบดีทรงครองราชย์ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๑๙๑๒-๑๙๑๓ ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๑๙๓๑-๑๙๓๘ กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงอยู่ ๔๑๗ ปี มีกษัตริย์ปกครอง ๓๓ พระองค์ ที่ครองราชย์ได้เพียง ๗ วัน คือพระเจ้าทองลับ และที่ครองราชย์นานถึง ๔๐ ปี คือสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ” ท่านพระครูตอบเกินคำถาม

“แล้วท่านทราบหรือไม่ว่า สมัยอยุธยามีกษัตริย์ปกครองทั้งหมดกี่ราชวงศ์” พระเถรเจ้าถามอีก ท่านพระครูเกรงว่าพระบัวเสียวจะวงที่ฟังอย่างเดียว จึงเปิดโอกาสให้ศิษย์พูดด้วยการถามว่า “บัวเสียว เธอทราบไหมว่า สมัยอยุธยามีกษัตริย์ปกครองทั้งหมดกี่ราชวงศ์” พระบัวเสียวตอบทันทีว่า

“ไม่ทราบครับ เพราะผมไม่ได้เกิดในสมัยอยุธยาเหมือนหลวงพ่อกุศลและพระยาตาก” ท่านเรียกพระเถรเจ้าเหมือนที่หลวงพ่อกุศลในป่าเรียก

“แล้วเธออยากทราบไหม” อาจารย์ถามอีก

“ถ้าผมตอบว่าอยาก หลวงพ่อก็จะตำหนิติเตียนว่า คนที่หมดความหลงในสงสารแล้วยังมีความอยากอีกหรือ ผมจึงขอตอบว่าไม่อยากทราบ แต่ถ้าหลวงพ่อบอกไว้เป็นการประดับความรู้ให้ผม ผมก็ยินดีให้ประดับครับ” พระบัวเหี่ยวตอบตามบุคลิกอันเป็นเอกลักษณ์ของท่าน

“เอาละ ตกลงว่าฉันจะประดับความรู้ให้เธอด้วยการตอบว่า สมัยอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งหมด ๓๓ พระองค์ มี ๔ ราชวงศ์ ได้แก่ ราชวงศ์อู่ทอง ๓ พระองค์ ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ๑๓ พระองค์ ราชวงศ์สุโขทัย ๗ พระองค์ ราชวงศ์ปราสาททอง ๔ พระองค์ และราชวงศ์บ้านพลูหลวง ๖ พระองค์ กระผมตอบอย่างนี้ถูกต้องไหมขอรับ” ท่านถามพระเถระเจ้า

“ถูกต้อง ท่านความจำดีมาก สมกับที่เคยเกิดในสมัยอยุธยา ถึงสองครั้ง ท่านคงทราบใช่ไหมว่า ท่านเป็นแม่ทัพใหญ่ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรแห่งราชวงศ์สุโขทัยครั้งหนึ่ง และก่อนกรุงศรีอยุธยาจะเสียให้แก่พม่าในสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง ท่านก็ต่อสู้ป้องกันบ้านเมืองเต็มความสามารถ แต่ก็ต้องมาเสียชีวิตเพราะกลศึกของพม่า ตอนท่านเป็นแม่ทัพใหญ่ เรายังหนุ่มและไม่ได้มีตำแหน่งสำคัญอะไรนัก ทั้งสมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพร และสมเด็จพระเจ้าเอกทัศก็ไม่ทรงทราบว่า เราเป็นโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศที่เกิดจากสนมลับชาวจีนชื่อไหซอง ซึ่งประวัติศาสตร์บันทึกว่าเป็นชื่อบิดาของเรา ส่วนมารดา ประวัติศาสตร์บันทึกว่าชื่อนางนกเอี้ยง ในความเป็นจริง ไหซองเป็นชื่อโยมมารดาของเรา ส่วนนางนกเอี้ยงไม่มีตัวตน การที่โยมมารดาของเราไม่ได้กราบทูลให้โยมบิดาทราบ ก็เพราะเกรงจะเป็นอันตราย

แก่เรา ท่านก็ทราบดีมิใช่หรือ ว่า ๔๑๗ ปีแห่งสมัยอยุธยา ก็คือลิเก
โรงใหญ่เราดี ๆ นี้เอง มีการฆ่าแกงเพื่อแย่งชิงราชสมบัติ แก่งแย่ง
อิทธิพลกัน ท่านจำได้หรือไม่ ว่า กษัตริย์กรุงศรีอยุธยา ๓๓
พระองค์นั้น ถูกปลงพระชนม์ไปกี่พระองค์” พระเถรเจ้าถามอีก

“๘ พระองค์ขอรับ” คราวนี้ท่านพระครูตอบไม่เก็นคำถาม
พระเถรเจ้าจึงถามอีกว่า

“มีพระองค์ใดบ้าง”

“มีพระเจ้าทองล้าน พระรัษฎาธิราช พระแก้วฟ้า แห่งราชวงศ์
สุพรรณภูมิ พระศรีเสาวภาคย์ สมเด็จพระเชษฐาธิราช พระอาทิตย์
วงศ์ แห่งราชวงศ์สุโขทัย พระอาทิตย์วงศ์ ถูกถอดออกจากราชสมบัติ
ก่อนแล้วถูกปลงพระชนม์ภายหลัง และราชวงศ์ปราสาททองอีก
๒ พระองค์ คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย และสมเด็จพระศรีสุธรรมราชา
จริงอย่างที่ท่านพูดมานั้นแหละขอรับว่า ๔๑๗ ปีแห่งสมัยอยุธยา ก็คือ
ลิเกโรงใหญ่เราดี ๆ นี้เอง แต่ท่านขอรับ วัฏจักรชีวิตช่างววนเหลือ
จะกล่าว ท่านเชื่อไหมขอรับว่า โยมมารดาของกระผมสมัยที่กระผม
เป็นแม่ทัพตอนปลายกรุงศรีอยุธยา ได้มาเกิดที่อยุธยาอีก กระผมไป
พบโดยบังเอิญเมื่อหลายปีมาแล้ว เหมือนเรื่องลิเกเลยขอรับ” ท่าน
หมายถึงแม่เชษฐศรี

“เรื่องของเรา ก็เหมือนลิเกนะ โยมบิดาสวรรคตโดยที่มีทรภ
ทราบ ว่าพระองค์มีบุตรกับหญิงจีนผู้เป็นสนมลับ ๆ ของพระองค์ โยม
มารดาได้สร้างเรื่องขึ้นว่า เราเป็นลูกจีน บิดาชื่อนายไผสอง มารดา
ชื่อนางนกเอี้ยง และเรื่องที่เราสร้างขึ้นนี้ก็ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์
ที่โยมมารดาทำเช่นนี้ก็เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของเรา เราไม่คิด
ว่าเป็นความผิดแต่ประการใด และเราก็ไม่ตำหนิกประวัติศาสตร์
ที่บันทึกเรื่องราวอันเป็นความเท็จ เพราะเขาบันทึกตามข้อมูล เพียง

1031809

ความหลงในสงสาร

- 2 ก.ย. 2563

แต่ข้อมูลนั้นถูกบิดเบือนเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ ซึ่งในประวัติศาสตร์เองก็ไม่ใช่ เราจึงพูดว่า ไม่มีประวัติศาสตร์ของชาติไหนที่จะถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกอย่าง” เรียบกันไปครู่หนึ่ง สมภารวัดป่ามะม่วงก็ถามพระเถระว่า

“ท่านจะกรุณาเล่าเหตุการณ์ตอนที่ท่านกั๊กเอกราชให้กระผมฟังได้ไหมขอรับ กระผมอยากทราบว่า ตรงกับประวัติศาสตร์มากน้อยเพียงใด”

“กระผมก็อยากฟังขอรับ” พระบัวเหี่ยวพูดขึ้น เลยถูกท่านพระครูซึ่งถือโอกาสแกล้งแค้นว่า

“ก็ไหนเธอบอกว่าคนที่หมดความหลงในสงสารแล้ว จะไม่มีความอยากไงล่ะ แล้วทำไมถึงบอกว่าอยากฟัง”

“ผมก็อยากตามหลวงพ่อดีครับ ในเมื่อหลวงพ่อยังอยากทราบ แล้วทำไมผมจะอยากฟังบ้างไม่ได้” ศิษย์ตอบชนิดที่อาจารย์มีรู้จะเถียงว่ากระไร พระเถระเจ้าจึงพูดขึ้นว่า

“ตกลงเราจะเล่าให้ฟัง ท่านไม่ต้องเถียงกันให้เสียเวลา ประวัติศาสตร์บันทึกเหตุการณ์ตอนเรากู้ชาติตรงกับความเป็นจริง เพียงแต่มีบางเรื่องที่ไม่ได้บันทึกไว้ อย่างเรื่องที่เรามาเมืองจันทบุรี ประวัติศาสตร์บันทึกแต่เพียงว่า เราสั่งให้ทหารทูปหม้อข้าวหม้อแกงกึ่ง ความจริงเราทำมากกว่านั้น คือหลังจากตีเมืองจันทบุรีได้แล้ว เราก็มาพิจารณาว่า สงครามกู้ชาติต่อจากนี้ไปจะต้องหนักหนาสาหัสและยืดยาว จึงให้สร้างพระยอดตรงแบบศรีอยุธยาขึ้น แล้วนิมนต์พระเถระทั้งหลายมาสวดบทพาหุง-มหากาบบรรจุไว้ในองค์พระเราเองก็เจริญรอยตามสมเด็จพระนเรศวรมหาราชด้วยการเจริญพาหุง-มหากา หรือในปัจจุบันเป็นที่รู้จักในนามบทถวายพรพระพาหุง-มหากามีอานุภาพมาก เพราะว่าด้วยชัยชนะของพระ

๒๕
1008
T๗
สว๗๘ค
๒๓๕
๘-๒

พุทธองค์ที่ทรงชนะพญาวสวัตติมาร อาพวกยักษ์ ช้างนาพาคิริ องคุลิมาล นางจิญจมาณวิกา สัจจนิกรนต์ นันโทปนันทนาคราช และท้าวพกาพรหม เพราะอาณาภาพแห่งการสวดพาหุง-มหากา สมเด็จพระนเรศวรจึงทรงชนะสงครามทุกครั้ง ไม่เคยแพ้เลย เราเองก็ได้รับอานิสงส์แห่งการสวด คือเรากู้ชาติได้สำเร็จ”

“พาหุง-มหากา แต่งขึ้นในสมัยอยุธยาใหม่ขอรับ กระผมอยากทราบว่าท่านผู้ใดเป็นผู้รจนา” หลวงพ่อในป่าพูดขึ้นว่า

“ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เธอจะได้พบกับผู้รจนา อุดใจรออีกปีเดียว”

“ท่านยังมีชีวิตอยู่หรือครับหลวงพ่อ” ท่านพระครูรู้สีกสงสัย หลวงพ่อในป่าจึงอธิบายว่า

“ถ้าความหมายของ ‘ยังมีชีวิต’ ตามความเข้าใจของปุถุชน เราก็ขบอกว่า ท่านไม่มีชีวิต คือท่านมิได้มีชีวิตเหมือนเธอหรือเหมือนพระบัวเหี้ยว เอาเป็นว่าท่านเหมือนเรา เหมือนพระยาตากที่แม้ไม่มีชีวิตแต่ก็สามารถสื่อสารกับเธอได้ ท่านจะมาพบเธอในฝันไม่ได้มาแบบเรากับพระยาตาก หรือแบบสมเด็จพระพุฒาจารย์ เรื่องอย่างนี้เป็นปัจเจกตั้ง คือรู้ได้เฉพาะตัว คนที่เขาไม่รู้ไม่ได้ เข้าใจไม่ได้ เพราะขาดทั้งสติและปัญญา ไม่เคยอบรมกาย ไม่ได้อบรมจิต เขาก็จะมองว่าเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ ในอนาคตกาล เมื่อโลกเจริญทางวัตถุ ผู้คนก็จะไปยึดถือเส้นลวดเล็กๆบางๆ เป็นสรณะแทนพระรัตนตรัย โลกจะถึงยุคที่คฤหัสถ์ศึกษาธรรมะ ส่วนพระไปศึกษาคอมพิวเตอร์ ถ้าใครอยากรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ต้องไปถามพระ อยากรู้ธรรมะให้ถามคฤหัสถ์ เป็นเรื่องน่าเศร้า แล้วก็จะมึนนักบวชที่เรียกตัวเองว่าพระ หากความจริงเป็นได้แค่คนโกนหัวห่มผ้าเหลือง เพราะเขาไม่มีคุณสมบัติของพระแม้แต่ข้อเดียว แต่เขาอหังการ์ ถือว่าเป็นผู้เก่งกาจในวิชาการทางโลก แต่ในทางธรรม

ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เขาจะต้องรู้จะต้องศึกษา เขากลับไม่รู้ เพราะไม่มีเวลาจะมานั่งเจริญสติ เอาเวลาไปนั่งเฝ้าจอคอมพิวเตอร์ แล้วก็สร้างเครือข่าย อวดรู้ เทียววิจารณ์พระเถระที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เธอเองก็จะถูกวิจารณ์ด้วยเรื่องที่เธอพบกับผู้จนาพาหุง-มหากาแล้ว นำบทสวดไปเผยแพร่ให้ประชาชนสวดเพื่อแก้ปัญหาค่า เธอจะช่วยประชาชนได้ทั่วโลก ขณะเดียวกันพวกที่นั่งเฝ้าจอคอมพิวเตอร์ก็จะพยายามหาทางจับผิด พวกเขาไม่รู้หรือว่า ได้พาตัวเองเข้าสู่อบาย พวกเขาจะบาปหนาเสียยิ่งกว่าพระเทวทัต ที่เรียกว่าบาปหนักกว่า เพราะว่าพระเทวทัตท่านยังมีโอกาสได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า มีพระนามว่า อัญญิสสระ ในคัมภีร์กล่าวไว้ว่า เมื่อพระเทวทัตใช้กรรมในนรกอเวจีเป็นเวลา ๕ กัปแล้ว ท่านก็จะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เราจึงพูดว่าพวกที่นั่งเฝ้าจอคอมพิวเตอร์แล้วเที่ยวเผยแพร่คำหยาบคาย ว่าร้ายพระเถระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนั้นบาปหนาเสียยิ่งกว่าพระเทวทัต และหมดโอกาสที่จะบรรลุนิพพานหากเขาไม่กลับตัวกลับใจเสียใหม่” หลวงพ่อในป่าอธิบายค่อนข้างละเอียด เพราะท่าน ‘เห็น’ ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต

“แล้วคนที่นำคอมพิวเตอร์ไปใช้ในทางดีมีไหมครับ หลวงพ่อ” ผู้ถามคือพระบัวเหี่ยว

“มี เช่น พระเถระที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านก็จะใช้คอมพิวเตอร์ให้เป็นประโยชน์ในด้านการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ แต่ถ้าจะวัดกันในด้านปริมาณ คนที่ได้ประโยชน์จากสิ่งนี้มีน้อยกว่าคนที่ได้โทษ โดยเฉพาะเยาวชน พวกเขาจะเสียหายมาก เพราะจะไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน แต่จะนั่งเฝ้าจอคอมพิวเตอร์ สื่อสารกันด้วยเรื่องไร้สาระ และถึงกับเสพสิ่งลามกอนาจารทางคอมพิวเตอร์ จะว่าไปแล้วคอมพิวเตอร์ในตัวมัน

เองไม่มีประโยชน์หรือโทษ แต่อยู่ที่การนำไปใช้ คนมีสติปัญญา จะนำไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ ทั้งประโยชน์แก่ตนเองและประโยชน์แก่มนุษยชาติ ส่วนคนไร้สติปัญญาก็จะนำไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ตนเองและแก่มนุษยชาติ เพราะฉะนั้น ผู้ใช้โดยเฉพาะผู้ที่เป็นบรรพชิต จะต้องใช้ด้วยปัญญา มิใช่ด้วยตัณหา”

“ผมอยากฟังพระยาตากเล่าเรื่องการกู้ชาติครับ” พระบัวเหี่ยวเอ่ยขึ้นเบาๆ หลังจากที่พระเถระทั้งสามองค์อนุญาตให้ความเงียบเข้ามาแทนที่การสนทนา

“กระหม่อมก็อยากฟังขอรับ” ท่านพระครูสนับสนุน

“อยากฟังก็เล่าให้เขาฟัง เขาเป็นสทธรรมิกของเธอ” หลวงพ่อในป่าพูดกับพระเถระเจ้าโดยใช้ถ้อยคำแบบเดียวกับที่พูดกับท่านพระครูและพระบัวเหี่ยว

“ครับ หลวงพ่อ” พระเถระเจ้าพูดกับอาจารย์โดยใช้ถ้อยคำแบบเดียวกับที่สทธรรมิกทั้งสองของท่านใช้ แล้วจึงเล่าวีรกรรมการกู้ชาติของท่านเมื่อครั้งกรุงแตกในปีพุทธศักราช ๒๓๑๐ ว่า

“หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียเอกราชให้แก่พม่าเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๑๐ บ้านเมืองระส่ำระสายมาก พม่าเผาผลาญถล่มทลายกรุงศรีอยุธยาเสียย่อยยับ วัดวาอารามถูกทำลายยับเยิน พระศรีสรรเพชญ์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง มีความสูงถึง ๘ วา หุ้มด้วยทองคำหนักสองหมื่นบาท ก็ถูกพม่าใช้ไฟเผาผลาญเอาทองคำชนกลับไปเมืองตน ผู้คนแบ่งแยกเป็นก๊กเป็นเหล่า มีก๊กที่สำคัญอยู่ถึงหกก๊กด้วยกัน ก๊กที่ร้ายกาจที่สุดก็คือก๊กเจ้าพระฝาง ซึ่งมีหัวหน้าเป็นพระภิกษุ ที่ว่าร้ายกาจเพราะทำให้เสียภาพลักษณ์ของพระศาสนา ผู้ครองกาสาवพัสดร์ โจนศิริระเหมือนพระภิกษุ แต่

เสพสุรา ฆ่าคน และทำลามกอนาจารด้วยประการต่างๆ เจ้าพระฝางในเครื่องแต่งกายของบรรพชิต คุมกองทัพสงฆ์ออกจับปล้นทรัพย์สินของราษฎร ทำให้บ้านเมืองที่ระส่ำระสายอยู่แล้วต้องสับสนอลหม่านหนักขึ้น เป็นการทำลายภาพลักษณ์ของพระศาสนาอย่างร้ายแรงที่สุด” พระเถรเจ้าหยุดเล่าเพื่อกำหนดปลงธรรมสังเวช ท่านพระครูและพระบัวเหี่ยวกำหนดปลงธรรมสังเวชเช่นเดียวกัน จากนั้นอดีตวีรบุรุษแห่งประเทศสยามจึงเล่าต่อ

“เมื่อเราปราบก๊กสำคัญ ๔ ก๊กได้แล้ว จึงยกกองทัพไปตีก๊กเจ้าพระฝาง ซึ่งเวลานั้นไปตั้งมั่นอยู่ที่พิษณุโลกเนื่องจากไปตีได้เมืองพิษณุโลกไว้ กองทัพของเราตีเมืองพิษณุโลกได้ แต่เจ้าพระฝางหนีไป เป็นอันว่าก๊กทั้ง ๕ พ่ายแพ้แก่เรา เมื่อได้ชัยชนะแล้ว เราก็คิดว่าจะฟื้นฟูปฏิสังขรณ์กรุงศรีอยุธยา แต่ก็มองไม่เห็นทางเลยว่าจะทำให้กรุงศรีอยุธยารุ่งโรจน์เหมือนแต่ก่อนได้ เราเริ่มวิตกกังวล คืบหน้าหนึ่งเราจึงแก้ปัญหาคด้วยการสวดพาหุง-มหากา แผ่เมตตา และอุทิศส่วนกุศลให้ดวงพระวิญญาณของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาทุกพระองค์ และขอท่านเหล่านั้นจงช่วยหาทางออกให้แก่เราด้วย จากนั้นเราก็กลับไป” พระเถรเจ้าหันไปพูดกับหลวงพ่อบนป่าว่า

“น่าแปลกนะครับหลวงพ่อบ เป็นเรื่องที่บางคนอาจคิดว่า มงายไร้สาระ แต่ผมเชื่อว่าสิ่งที่ผมเห็นในฝันไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากเป็นผลจากการแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศล”

“ท่านเห็นอะไรหรือขอรับ” ท่านพระครูถาม พระเถรตอบว่า “เราเห็นสมเด็จพระนเรศวรกับพระอาจารย์ของท่าน ที่เรารู้เพราะพระเถรรูปนั้นท่านพูดว่า อาตมาคืออาจารย์ของสมเด็จพระนเรศวรที่จะมาช่วยท่านแก้ปัญหา กรุงศรีอยุธยาเสียหายเกิน

กว่าจะปฏิบัติสังขรณ์ได้ ทั้งพม่าก็รู้ล่วงหน้าที่จะเข้ามาโจมตี ขอท่านจงย้ายราชธานีไปอยู่ที่ธนบุรี และสถาปนาตัวท่านขึ้นเป็นกษัตริย์เถิด อาตมาขอถวายพระพร” จากนั้นสมเด็จพระนเรศวรทรงมีพระดำรัสแก่เราว่า ‘ขอต้อนรับกษัตริย์แห่งกรุงธนบุรี ขอพระองค์จงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอันเป็นมรดกล้ำค่าของชาวสยาม’ แล้วภาพนั้นก็หายวับไป เราตื่นขึ้นมากลางดึก จิตสัมผัสกับความสงบเย็น ผิดกับคนที่ฝันร้าย ซึ่งจะตื่นขึ้นมาพร้อมกับความหวาดกลัว และเหงื่อไหลไทรยสกาย เรารู้สึกเหมือนกับว่ามีได้ฝันไป เพราะภาพนั้นยังฝังแน่นอยู่ในมโนนึกมาจนบัดนี้” พระเถระเจ้าเล่าด้วยใบหน้าเจือยิ้มเมื่อรำลึกนึกถึงเหตุการณ์แต่ก่อนเก่า จากนั้นจึงเล่าต่อ

“พระราชดำรัสในสมเด็จพระนเรศวรทำให้เราตั้งปณิธานในบัดนั้นว่า จักทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาาวรสืบไป และนี่เองคือที่มาของปณิธานของเราที่ท่านกล่าวให้พระบัวเหี่ยวฟังเมื่อสักครู่นี้” ท่านพระครูจึงถือโอกาสถามพระบัวเหี่ยวว่า “บัวเหี่ยว เธอยังจำพระราชปณิธานที่ฉันกล่าวให้เธอฟังเมื่อสักครู่นี้ได้ใช่ไหม” พระบัวเหี่ยวตอบชื่อ ๆ ว่า

“จำไม่ได้แล้วครับหลวงพ่”

“ทำไมถึงจำไม่ได้ ก็เมื่อสักครู่เธอยังสาธยายให้ฉันฟังไม่มีผิดเพี้ยนเลยสักคำ เวลาผ่านไปไม่ถึงชั่วโมงลืมเสียแล้ว”

“การลืมไม่ใช่เรื่องแปลกนะครับหลวงพ่ การไม่ลืมถึงจะเป็นเรื่องแปลก” พระบัวเหี่ยวอธิบาย

“แปลกอย่างไร”

“แปลกไปจากคำสอนขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้านะสิครับ ก็พระองค์สอนว่า สัญญา อนิจจา - สัญญาไม่เที่ยง สัญญาก็คือการจำได้หมายรู้ ถ้าการจำเที่ยงเราก็จะไม่ลืม

แต่เพราะเราลืมนั้น ที่ลืมนั้นก็เพราะสัญญาไม่เที่ยงตามที่พระพุทธองค์ทรงสอน เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาของเราที่จะต้องลืมนั้น การลืมนั้นก็คือการจำไม่ได้ ถ้าเราจำได้เราก็ไม่ลืม และถ้าเราไม่ลืมก็แสดงว่า สัญญา อนิจจา ไม่จริง การลืมนั้นจึงเป็นการพิสูจน์ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นความจริง หลวงพ่อพอจะเข้าใจใช่ไหมครับ”

“เออละๆ ฉันว่าฉันจะไม่เข้าใจก็เพราะการอธิบายแบบเย็นเยี้ยดยืดอาดของเธอเนี่ยแหละ ไม่ต้องอธิบายต่อก็ได้ ฉันอยากฟังพระเถระเจ้าเล่าเรื่องการกัฐาตีมากกว่า” ท่านพระครูพูดตัดบท

พระยอดธง

เมื่ออาจารย์บอกว่าอยากฟังพระเถรเจ้าเล่าเรื่องการกู้ชาติ ศิษย์รีบสนับสนุนว่า “ผมก็อยากฟังครับ แต่ก่อนอื่น ผมอยากให้ หลวงพ่ออธิบายเกี่ยวกับพระยอดธงแบบศรียุทธยา ที่พระยาตาก ให้สร้างขึ้น ผมไม่เข้าใจว่าพระยอดธงเป็นอย่างไร หลวงพ่อกรุณา อธิบายให้ผมฟังได้ไหมครับ” ท่านพระครูตอบว่า

“ได้ซี แต่ก่อนที่จะอธิบาย ฉันอยากขอรับรองเธอสักเรื่องหนึ่ง คือ เธออย่าเรียกสมเด็จพระเจ้าตากสินว่าพระยาตาก เพราะฟัง แล้วดูเหมือนเธอตีตนเสมอกับท่าน ขอให้เรียกว่า “พระเถรเจ้า” เหมือนอย่างที่ผมเรียกจะดีกว่า”

“ผมเรียกตามหลวงพ่อบ้าน่ะครับ” พระบัวเหี่ยวชี้แจง และอธิบายขยายความอีกว่า “ศิษย์ที่ดีต้องทำตามครูบาอาจารย์ ไม่ใช่หรือครับ อาจารย์เรียกอย่างไร ก็ต้องเรียกอย่างนั้น”

“ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป หลวงพ่อบ้านท่านเป็นอาจารย์ ของพระเถรเจ้า ท่านจึงเรียกอย่างนั้นได้ ส่วนเธอไม่ได้เป็นอาจารย์ ของท่าน จึงไม่ควรเรียกอย่างนั้น”

“ก็พระยาตากท่านบอกเมื่อตะกี้ตัวเองว่า ชื่อและโคตรเป็นสิ่ง สมมุติ ท่านบอกไม่ให้ยึดติดกับสิ่งสมมุติ จริงไหมครับ” ท่าน

ถามพระเถระเจ้า มหาราชาแห่งธนบุรีมิได้ตรัสตอบ ท่านพระครูจึงเป็นผู้ตอบว่า “แม้ท่านจะกล่าวอย่างนั้นก็จริง แต่เธอควรจะคิดพิจารณาว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ในฐานะที่เธอเป็นศิษย์ ฉันจึงขอร้องแกมบังคับว่าไม่ให้เธอเรียกท่านอย่างนั้น เข้าใจไหม”

“เข้าใจครับ ต่อไปนี้ผมจะไม่เรียกสมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราชาว่าพระยาตาก จะเรียกว่า พระเถระเจ้า เหมือนอย่างที่ท่านหลวงพ่อบอกครับ” ศิษย์ยอมเชื่อฟังแต่โดยดี

“ดีมาก เอาละ ทีนี้ฉันก็จะอธิบายเรื่องพระยอดธงแบบศรีอยุธยาให้เธอฟัง พระยอดธงเป็นพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ที่สร้างไว้บนยอดธงเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้รบชนะข้าศึก การสร้างพระยอดธงต้องนิมนต์พระสงฆ์ที่เป็นพระเถระมาสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรหรือธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นคำบาลี มีรากศัพท์มาจาก ธข ซึ่งแปลว่า ธง สนธิกับ อคฺค ซึ่งแปลว่า เลิศ หรือ ยอด ธขฺคฺค จึงแปลว่า ธงอันยอดหรือธงอันเลิศ เรียกสั้น ๆ ว่ายอดธง การสร้างพระยอดธงขึ้นเท่ากับเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ เมื่อท่านให้สร้างพระยอดธงแบบศรีอยุธยาแล้ว ยังนิมนต์พระเถระทั้งหลายมาสวดบทพาหุง-มหากาบบรรจุไว้ในองค์พระก็ยิ่งทำให้เกิดความขลังศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น อย่างนั้นใช่ไหมขอรับ” ท่านเรียนถามพระเถระเจ้า อดีตมหาราชาแห่งกรุงธนบุรีตอบว่า

“ถูกแล้ว การสู้รบสมัยนั้นต้องการขวัญและกำลังใจ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นพระสูตรหนึ่งที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ การสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีที่สุดก็คือการน้อมนำพระธรรมคำสอนเข้ามาไว้ในใจ พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อประเทศชาติของเราเหมือนที่เรากล่าวไว้ว่า

คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตรา
พระศาสนา	ฝากไว้	ให้คู่กัน

แม้บัดนี้ เราก็ขอยืนยันว่า สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะต้องยืนยงคงคู่กันตลอดไป ศาสนา ก็คือพระพุทธศาสนา เมื่อใดที่พระพุทธศาสนาหมดไปจากประเทศสยาม เมื่อนั้นประเทศชาติก็ดำรงคงอยู่ไม่ได้ เราจึงยังอยู่ แม้หมดความหลงในสงสารแล้ว ก็ยังอยู่เพื่อคอยปกป้องดูแลชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดังที่เรากล่าวว่า “คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า”

“เหมือนที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ท่านพูดว่า คิดถึงท่าน ท่านก็คิดถึงเรา ไซ้ไหมขอรับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถาม

“ถูกแล้ว ครูบาอาจารย์ที่ท่านหมดความหลงในสงสารแล้ว ท่านสามารถคุ้มครองปกป้องรักษาประเทศชาติได้ เรื่องอย่างนี้คนมีปัญญาที่เขาปฏิบัติธรรมจนถึงขั้นจึงจะรู้ได้ ส่วนพวกไร้ปัญญาไม่สามารถเข้าใจเรื่องลึกซึ้งอย่างนี้ โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่ไม่มีกรอบบรมกาย ไม่ได้อบรมจิต เขาจะไม่เชื่อ ในอนาคตจะมีคนโกนหัว ห่มผ้าเหลืองที่เรียกตัวเองว่าพระ แต่ไม่มีคุณสมบัติของพระแม้แต่ข้อเดียว พวกเขาจะคลั่งไคล้ไหลหลงในวัตถุ ไม่สามารถเข้าถึงความดีงามอันเป็นนามธรรมได้ จะไม่เชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด คือไม่เชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย เขาจะมีความคิดที่โน้มเอียงไปในทางวัตถุนิยม ไม่เข้าใจเรื่องจิตวิญญาณอย่างแท้จริง แล้วก็ไปเชื่อตามพวกวัตถุนิยมที่ว่าตายแล้วสูญ ร้ายยิ่งไปกว่านั้น เขายังอ้างว่า นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้า ในอนาคต พระสงฆ์พวกที่ไม่อบรมกาย ไม่ได้อบรมจิต จะนิยมไปอยู่ต่างประเทศด้วยคิดว่าวัฒนธรรมตะวันตก

ตกนั้นเป็นอารยธรรม แต่คนตะวันตกเองกลับหันมายอมรับนับถือ พระพุทธศาสนา” พระเถรเจ้ากล่าวถึงอนาคตของพระสงฆ์ไทย หลวงพ่อในป่าช่วยเสริมว่า

“ในอนาคต พระสงฆ์องค์เจ้าจะไม่สนใจที่จะตัดความหลงในสงสาร แต่จะสนใจยศตำแหน่ง ถึงกับแก่งแย่ง ใส่ร้ายป้ายสีกัน สังคมสงฆ์จะกลายเป็นลิเกโรงใหญ่ที่คนดูพากันเอือมระอา พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะถูกใส่ร้ายป้ายสี เธอเองก็จะพลอยติดร่างแหเขาไปด้วย คือจะมีพวกพระที่ไม่ปฏิบัติ เขาอิจจาริษยาเธอ เขียนวิจารณ์เธอลงในคอมพิวเตอร์ เพื่ออวดว่าเขาเก่งกว่าเธอ แต่เธอเชื่อเราเถอะ คนดีมีปัญญาเขาอ่านแล้วก็จะตัดสินได้ว่าคนเขียนไว้ปัญญา หากพยายามจะอ้ออวดกับชาวโลกว่าฉันเก่งฉันฉลาด ถ้าจะเรียกว่าฉลาดก็คงได้เหมือนกัน คือพวกเขาฉลาดในอบาย เมื่อตายลงก็เลยต้องไปเกิดในอบายภูมิ คนพวกนี้หน้าสงสาร พวกเราช่วยเขาไม่ได้เพราะเขาคิดว่าเขาฉลาดกว่า จึงไม่ยอมรับความช่วยเหลือ แม้ในครั้งพุทธกาลคนประเภทนี้ก็ยังมีอยู่”

“หลวงพ่อดูครับ ผมอยากรู้ที่มาของธัชคคสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ หลวงพ่อจะกรุณาเล่าให้ผมฟังจะได้ไหมครับ” พระบัวเหี่ยวพูดขึ้นหลังจากที่พระอริยเจ้าทั้งสองอนุญาตให้ความเงียบเข้าครอบงำอยู่ครู่ใหญ่ๆ เพราะต่างองค์ต่างเกิด“ธรรมสังเวช”

“ถ้าเช่นนั้นกระผมขออนุญาตเล่านะขอรับ” ท่านพระครูขออนุญาตหลวงพ่อในป่าและพระเถรเจ้า เมื่อได้รับอนุญาตจึงเล่าว่า “สมัยพุทธกาล มีภิกษุพวกหนึ่งไปเจริญสมณธรรมคืออบรมกายอบรมจิตอยู่ในที่ต่างๆ เช่น ตามโคนไม้บ้าง ตามเรือนร้างว่างเปล่าบ้าง ตามป่าดงพงไพรห่างไกลจากหมู่บ้านบ้าง เมื่อไปอยู่ไกลพระเนตรพระภรณ์ ก็พากันเลิกละความเพียร ปล่อยใจ

ไปตามอารมณ์ พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยพระญาณ ทรงมีพระประสงค์จะเตือนภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นให้เกิดความอุตสาหะในกิจที่ทำอยู่ คือการเจริญสมณธรรม จึงเสด็จมาและตรัสเล่าเรื่องสงครามระหว่างเทวดากับอสูรว่า

ในสมัยที่สงครามระหว่างเทวดากับอสูรกำลังประชิดติดพันกันอยู่ ครั้งนั้นพวกเทวดามีความสะดุ้งหวาดกลัวพวกอสูรมากอยากจะยอมแพ้ ท้าวสักกเทวราชผู้เป็นทั้งจอมทัพและจอมเทพโปรดให้ประชุมแม่ทัพนายกองทั้งหลาย และโปรดให้ทำธงประจำกองทัพขึ้นเพื่อเป็นสัญญาณในการที่จะต่อต้านทัพอสูร ทรงมีเทวโองการว่า

“ดูก่อนชาวเราทั้งหลาย ในขณะรบกันอยู่ ความกลัว ความสะดุ้ง ความหวาดหวั่นพรั่นใจ ขนพองสยองเกล้า ทำให้ขวัญเสียหมดสิ้นกำลังรบ เหล่านี้อาจเกิดขึ้นแก่พวกเราได้ หากคราวใดเกิดมีขึ้น ขอให้ท่านทั้งหลายจงดูธงของเราผู้เป็นจอมเทพ แล้วความหวาดกลัวนั้นจะหายไป แต่ถ้าไม่หาย ให้พวกท่านจงดูธงของท้าวปราบดี ท้าววรณ ท้าวอีสาน ท่านจะหายกลัวได้ในทันที และกลับมีขวัญกำลังใจขึ้นมาได้”

พระพุทธองค์ตรัสเล่าต่อไปว่า “การดูธงของท้าวเทพทั้งสี่นี้ บางครั้งก็หายกลัว บางครั้งก็ไม่หายกลัว เพราะท้าวเทพทั้งสี่ยังเป็นผู้มีราคะ โทสะ และโมหะ จึงยังกลัวอยู่ ทำให้ขวัญเสียหนีเตลิดเปิดเปิงไปก็ได้ ส่วนพระรัตนตรัยที่เธอทั้งหลายบูชาเคารพนับถืออยู่นั้นทรงคุณพิเศษ ทรงอานุภาพ ทรงอภิไธยเกินกว่าท้าวเทพทั้งสี่นั้น เป็นดังธงชัยของเธอทั้งหลาย เมื่อเธอเจริญสมณธรรมอยู่ในป่าเปลี่ยววักดี โคนไม้ก็ดี เรือนว่างก็ดี หากเกิดความหวาดกลัว ความสะดุ้งขึ้นมา เธอพึงระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยภาวนา อิติปิ โส ภควา อรหัง สมฺมาสมฺพุทฺโธ เป็นต้น เมื่อ

ระลึกยึดหน่วงอยู่อย่างแนบแน่นแล้ว ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ย่อมหายไปโดยพลัน เพราะ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีราคะ ไม่มีโทสะ ไม่มีโมหะ จึงไม่กลัว ไม่สะดุ้ง ดังนั้น อานุภาพของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ จึงสามารถบำบัดความสะดุ้งกลัวได้”

ท่านพระครูเล่าจบ พระบัวเหี่ยวยกมือขึ้นพร้อมกล่าวคำ “สาธุ” และพรรณานาคณพระรัตนตรัยว่าช่างวิเศษประเสริฐล้ำเลิศนัก จากนั้นจึงยกมือขึ้นประนม กราบเรียนพระเถรเจ้า ใช้คำพูดแบบเดียวกับท่านพระครูผู้เป็นอาจารย์ว่า “กระผมอยากฟังท่านเล่า เรื่องการกู้ชาติขอรับ” พระเถรเจ้ายิ้มน้อยๆ แล้วเล่าว่า

“เป็นเรื่องลำบากยากเข็ญอย่างที่สุด แต่เราก็ทำได้สำเร็จ เพราะอาศัยพระพุทธานุภาพ พระธัมมานุภาพ และพระสังฆานุภาพ หากเราไม่ได้เป็นชาวพุทธที่เลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างแท้จริง เราคงทำงานนี้ไม่สำเร็จ และเพราะเหตุนี้เองที่ทำให้เรา เมื่อพบกับ หลวงพ่อในป่าและท่านขอให้เราวางดาบมารับกรรมฐานจากท่าน ซึ่งนั่นหมายถึง การสละราชสมบัติออกผนวช เพื่อเจริญพระกรรมฐาน เราจึงตัดสินใจทันทีได้มีการร้องขอ เราได้เรียกให้สหายของเรามาพบเพื่อมอบหมายภาระหน้าที่อันสำคัญให้ ซึ่งเราจะเล่า ในภายหลัง ท่านอยากฟังเรื่องการกู้ชาติมิใช่หรือ”

“ใช่ขอรับ” พระบัวเหี่ยวตอบ พระเถรเจ้าจึงเล่าต่อว่า

“เมื่อกรุงแตก เราเป็นผู้นำทหารตีฝ่าวงล้อมพม่าจากกรุงศรีอยุธยามาตั้งมั่นอยู่กรุงธนบุรี ส่วนท่านกับทหารอีกจำนวนหนึ่ง ไปดูแลอารักขาเสด็จในกรมและองค์หญิงพระธิดาของพระองค์”

“ขอรับ กระผมต้องตอบแทนพระคุณพระองค์ท่าน กระผมเป็นเด็กกำพร้า พระองค์ท่านทรงเมตตาชุบเลี้ยงกระผมอย่างดีดุจ

เป็นบุตรของพระองค์ เมื่อบ้านเมืองต้องมามีอันเป็นไป กระผมจึงต้องแสดงกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อพระองค์ท่าน”

“ช่วงนั้น บ้านเมืองสับสนวุ่นวายมาก พระสงฆ์องค์เจ้าบางรูปก็ไม่อยู่ในศีลในธรรม ท่านจำได้ใช่หรือไม่ ที่เจ้าอาวาสวัดสังฆราชาก็ยังคิดคดทรยศต่อแผ่นดินถิ่นเกิด” พระเถระเจ้าถาม

“จำได้ขอรับ กระผมรู้สึกสลดใจมาก เจ้าอาวาสรูปนี้ปราศกเพราะอยากเป็นกษัตริย์ เขาทรยศต่อชาติด้วยการเป็นไส้ศึกให้พม่า เขามีน้องชายเป็นแม่ทัพ เจ้าอาวาสก็คบคิดกับน้องชายว่า ถ้ากรุงศรีอยุธยาแพ้แก่พม่า เขาก็จะได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ น้องชายเขาก็จะเป็นมหาอุปราช แล้วเขาก็จะแต่งตั้งรองเจ้าอาวาสที่ร่วมมือกับเขาเป็นแม่ทัพแทนน้องชาย เขาเป็นพระแต่มีความโลภเสียยิ่งกว่าคฤหัสถ์”

“ในอนาคต พระส่วนใหญ่ก็จะเป็นเช่นนี้ พวกเขาจะแก่งแย่งตำแหน่งกันถึงขั้นทำลายชีวิตฝ่ายตรงข้าม อีกไม่นานเธอจะได้เห็น” หลวงพ่อในป่าพูดขึ้น

“แล้วเจ้าอาวาสรูปนั้นได้เป็นกษัตริย์อย่างที่ต้องการหรือเปล่าขอรับ” พระบัวเหี่ยวถามพระเถระเจ้า เป็นคำถามที่ท่านพระครูรู้สึกว่ศิษย์ของท่านชื่อจนเกินขอบเขต จึงตอบแทนพระเถระเจ้าว่า

“ก็ฉันเพิ่งพูดไปหยกๆ ว่ากษัตริย์องค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยาคือ พระเจ้าเอกทัศ แล้วเธอถามอย่างนี้ได้อย่างไร”

“อ้อ จริงสิ ผมก็ฉลาดน้อยไปหน่อย ต้องขอประทานโทษ หลวงพ่อด้วยนะครับ แต่ผมก็ยังอยากรู้ว่าเจ้าอาวาสรูปนั้นเป็นอย่างไรมื่อกรุงแตก” พระเถระเจ้าเป็นผู้ตอบว่า

“ถูกพม่าตัดคอทั้งพี่ทั้งน้อง ก่อนตัดคอ พม่าบังคับให้เจ้าอาวาสสึกเป็นคฤหัสถ์ก่อน เพราะพม่าก็นับถือพระพุทธศาสนา จึง

“ไม่ยากฆ่าทั้งผ้าเหลือง”

“แล้วถ้าเจ้าพระผางไม่หนีไป ท่านจะฆ่าทั้งผ้าเหลืองใหม่
ขอรับ” พระบัวเหี่ยวยังไม่วายสงสัย

“ก็ต้องบังคับให้เปลื้องผ้าเหลืองออกก่อน” คราวนี้พระหนุ่ม
หัวเราะคิกๆ ท่านพระครูออกหมั่นไส้ จึงถามว่า

“เธอหัวเราะอะไร มีอะไรขำนักหรือ”

“จะว่าขำก็ไม่ใช่ ครั้นจะว่าไม่ขำก็ไม่เชิงครับ” ท่านเล่น
สำนวน

“นี่ย่าชักใบให้เรือเสียได้ไหม ฉันไม่ยากฟังเธอพูดเยิ่น
เย้อ แต่อยากฟังพระเถรเจ้า” พระบัวเหี่ยวหยุดหัวเราะ แล้วจึงเฉลย
ว่า

“ที่ผมหัวเราะเพราะขำนะครับ คือพระเถรเจ้าบอกว่า ถ้า
จับเจ้าพระผางได้ จะต้องให้เปลื้องผ้าเหลืองออกก่อนแล้วค่อยฆ่า
อย่างนี้ก็แปลว่าเจ้าพระผางต้องตายอย่างอนาจาร คือตายในชุด
ชีเปลือย คงเป็นภาพที่ไม่น่าดูเลยนะครับ”

“ไม่ต้องคิดไกลไปถึงปานนั้น ผู้ที่หมดความหลงในสงสาร
จะต้องมีสติอยู่ตลอดเวลาและไม่คิดอะไรเกินเหตุ เอาละ ตั้งสติให้
ดีแล้วฟังเราเล่าต่อ” พระเถรเจ้าบอกพระบัวเหี่ยว แล้วจึงเล่าต่อว่า

“ช่วงที่ตีผ้าวงล้อมออกไป มีเหตุการณ์คล้ายปาฏิหาริย์เกิด
ขึ้น กล่าวคือ ทุกครั้งที่ทหารพม่าตามมาประชิดติดตัว ก็จะมีไฟ
ลูกโพล่งขึ้นในจุดใกล้ๆกัน ทำให้ทหารพม่าเบนความสนใจไปที่กอง
ไฟ เราก็เลยหนีรอดมาได้ มารู้ภายหลังว่าเพื่อนเก่าของเราตาม
มาช่วย เพื่อนเก่าสมัยที่เป็นศิษย์วัดด้วยกัน ตอนเป็นเด็กโยมมารดา
พาเราไปฝากเป็นลูกศิษย์วัด เราเติบโตขึ้นมาภายใต้ร่มเงาของพระ
พุทธศาสนา ได้ฝึกอาวุธและคาถาอาคมร่วมกับเพื่อนๆอีก ๔ คน

แต่แต่ละคนมีความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน พวกเขาคอยตามช่วยเหลือเราโดยที่เราไม่รู้ ภายหลังจากที่เราตกลงกับสหายของเราให้ขึ้นครองราชสมบัติแทน และเราได้เข้ามาสู่ร่มกาสาวพัสตร์ พวกที่ไม่เข้าใจแผนการอันแยบยลนี้เลยพากันกบฏ แบ่งออกเป็นหมู่เป็นเหล่าเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนก่อนกรุงแตก ในที่สุดกบฏกลุ่มหนึ่งอ้างคำสั่งของสหายเราให้นำเราไปประหารทั้งที่ตอนนั้นเราอยู่ในเพศบรรพชิต ซ้ำร้ายกว่านั้นก็คือ เกิดกบฏซ้อนกบฏ จนไม่รู้ว่ามีใครเป็นใคร บ้านเมืองระส่ำระสายอีกครั้งหนึ่ง เราก็ได้เพื่อนสี่คนนี้แหละ พาลงเรือหนีไปนครศรีธรรมราช จากนั้นเราก็ไม่พบกับพวกเขาอีกเลย เราได้ทราบภายหลังว่าเขาไม่อยากเป็นนักรบอีก ได้กลับไปใช้ชีวิตแบบชาวบ้านธรรมดา หากเราไม่ได้เพื่อนสี่คนนี้ก็คงต้องตายอยู่ในสมณเพศ และพวกที่ฆ่าเราก็ต้องบาปหนาสาหัสมาก”

“ช่วงระยะเวลานั้น ท่านตัดความหลงในสงสารได้แล้วหรือขอรับ” ท่านพระครูถาม

“ยัง แต่ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว เราได้รับกรรมฐานจากหลวงพ่อบุญในป่าได้ไม่นาน ก็เร่งปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจนได้ดวงตาเห็นธรรม และได้เรียกสหายของเราให้มาหา” พระเถระเจ้าหนึ่งไปครู่หนึ่งเมื่อรำลึกนึกย้อนไปถึงสมัยที่ยังดำรงเพศฤๅษณ์บรรพชาภาศในขณะนั้นจึงยวบงบบ หลวงพ่อบุญในป่าและศิษย์สององค์ของท่านต่างพากันนั่งนิ่งเพื่อให้พระมหากษัตริย์แห่งธนบุรีได้คิดคำนึงอย่างอิสระ สิบนาที่ผ่านไป พระเถระก็เล่าว่า

“วันหนึ่งเราอยู่ในห้องพระแต่ผู้เดียว ซึ่งเป็นกิจวัตรอันเป็นปกติวิสัยของเรา เราจะนั่งขาวห่มขาวและเจริญพระกรรมฐานอยู่ในห้องพระ หากไม่มีข้อราชการเร่งด่วน ตอนนั้นบ้านเมืองเริ่มสงบลงมากหลังจากที่เราแก้ปัญหาเรื่องปากท้องของราษฎรได้แล้ว”

“ช่วงนั้นท่านรับกรรมฐานจากหลวงพ่อบุญในป่าหรือยังขอรับ”
ท่านพระครูถามและพร้อมที่จะจดคำตอบลงในสมุดที่ท่านเตรียมมา
แสงสว่างจากเทพทั้งหลายที่รายล้อมอยู่รอบโบสถ์ ทำให้ท่านไม่
ต้องการแสงสว่างจากเทียนไขหรือไฟฟ้า

“รับแล้วและถือปฏิบัติทุกวัน หลวงพ่อบุญในป่าท่านเมตตาเรา
มาก เมื่อเราติดขัดข้อธรรมข้อธรรมใด ท่านก็มาสอนมาอธิบายให้
เข้าใจแจ่มแจ้ง” พูดพร้อมกับประนมมือไหว้พระอาจารย์

“พระยาตากปฏิบัติกรรมฐานไม่นานก็ได้ดวงตาเห็นธรรม
เรารู้ว่าท่านสามารถตัดความหลงในสงสารได้ในชาตินี้ จึงมาสอน”
หลวงพ่อบุญในป่าช่วยขยายความ พระเถระเจ้าช่วยเสริมว่า

“เพราะความเมตตาของหลวงพ่อบุญ เราจึงคิดที่จะตัดขาดจาก
ฆราวาสวิสัย และตั้งอกตั้งใจปฏิบัตินับตั้งแต่รับกรรมฐานแล้ว เพราะ
สงครามกัฐาติทำให้เราต้องทำลายชีวิตมนุษย์ไปเป็นจำนวนมาก เรา
อยากล้างบาปที่ทำกรรมที่ก่อ จึงคิดว่าการบวชจะทำให้เราได้ใช้หนี
กรรมได้มากกว่าการเป็นคฤหัสถ์ เราเคยอ่านเรื่องของสันตติอำมาตย์
ที่เคยฆ่าคนมานับพัน แต่ก็สามารถบรรลุอรหัตตผล เป็นพระอรหันต์
ได้ เพราะมีกัลยาณมิตรคือพระพุทธเจ้า เราก็มีหลวงพ่อบุญในป่าเป็น
กัลยาณมิตร น่าจะตัดบาปกรรมลงได้บ้าง หรือหากสำเร็จเป็นพระ
อรหันต์ก็จะตัดบาปกรรมได้โดยสิ้นเชิง เมื่อพิจารณาอย่างนี้แล้ว จึง
ให้ทหารไปเชิญสหายของเรามาพบ” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงถาม
ขึ้นว่า

“สหายของท่านคือเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกใช่ไหมขอรับ”

“ไม่ใช่” พระเถระเจ้าตอบ

ลิเกโรงใหญ่

สมภารวัดป่ามะม่วงรู้สึกสงสัย ท่านคิดว่าสหายของพระเถรเจ้าก็คือเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ผู้มีนามเดิมว่าด้วง ซึ่งต่อมาได้กระทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็นปฐมบรมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ในเมื่อพระเถรเจ้าบอกว่าไม่ใช่ แล้วจะเป็นผู้ใดเล่าหนอ

“กระผมสงสัยขอรับ แสดงว่าสิ่งที่กระผมทราบมาไม่ตรงกับความจริง แล้วความจริงเป็นอย่างไรขอรับ” สมภารวัดป่ามะม่วงเรียนถาม

“ความจริงก็คือ สหายของเราไม่ใช่เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก แต่เป็นสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เมื่อเราขึ้นครองราชย์ได้เลื่อนตำแหน่งให้เขาเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยา” พระเถรเจ้าอธิบายยังความสงสัยของท่านพระครูให้ปลาสนาการไปสิ้น

“สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ผู้มีนามเดิมว่าด้วง” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดคล้ายรำพึง พระเถรเจ้าช่วยเสริมว่า

“ต่อมาได้กระทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกแห่งราชวงศ์จักรี ในตอนแรกสหายของเราไม่ยอมทำเช่นนั้น เพราะความจงรักภักดีต่อเราประการหนึ่ง อีกประการ

หนึ่ง เขาเกรงว่าประชาชนจะไม่ยอมรับและคิดว่าเขาเป็นกบฏ เราต้องชี้แจงให้ฟังถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ของเรา เกลี้ยกล่อมกันอยู่นานกว่าเขาจะยอมรับ” แล้วพูดกับท่านพระครูว่า

“ท่านเองเมื่อครั้งที่ เป็นแม่ทัพสมัยอยุธยาตอนปลาย ก็มีตำแหน่งเป็นพระยามหากษัตริย์ศึก ท่านมีลูกชายอยู่คนหนึ่งซึ่งเกิดจากภรรยา ซาตินี้ภรรยาของท่านมาเกิดเป็นผู้หญิงอีกและไม่แต่งงาน เพราะต้องการบรรลุนิคมจนถึงขั้นตัดความหลงในสงสารได้ ส่วนลูกชายของท่านเกิดเป็นผู้หญิง ขณะนี้กำลังเรียนปริญญาโทอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เขาเรียนเก่งและจะจบปริญญาเอกในอีกห้าปีข้างหน้า จากนั้นจะมาเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของประเทศสยาม เขามีศรัทธาในพระศาสนา จะปฏิบัติธรรมและตั้งสำนักวิปัสสนาขึ้น สามีและลูกสาวของเขาจะช่วยด้วยความศรัทธา วันหนึ่งเมื่อเขาปฏิบัติจนระลึกชาติได้ เขาจะพาสามีและลูกสาวมากราบท่าน”

“ชีวิตช่างเหมือนลิเกโรงใหญ่ชะอรับ กระผมเมื่อสมัยอยู่ที่วัดพรหมบุรี สมภารให้ไปหาเช่าเมรุ ก็บังเอิญไปพบแม่ในชาติที่แล้ว ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ” ท่านหมายถึงแม่เชิญศรี พระบัวเหี่ยวอยากฟังเรื่องการก่อกำเนิดมากกว่า จึงพูดขึ้นอย่างแสนจะเกรงใจว่า “กระผมอยากฟังเรื่องพระเถรเจ้าก่อกำเนิดชะอรับ เมื่อกี้ท่านเล่าว่าวันหนึ่งท่านอยู่ในห้องพระแต่ผู้เดียว จากนั้นเกิดอะไรขึ้นหรือชะอรับ” พระเถรเจ้าจึงกลับมาเล่าเหตุการณ์ในวันนั้นต่อ

“เราได้สั่งให้ข้าหลวงไปตามสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก มาพบ เมื่อสหายของเราได้รับการบอกกล่าวว่า พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตรัสสั่งให้เข้าไปเฝ้า และให้มาในเครื่องแบบนักรบ มีดาบมาด้วย เขาก็คิดว่าคงจะทรงใช้ให้ไปทำสงครามกับผู้หนึ่งผู้ใด

เป็นแน่ ครั้นมาเห็นเราหนึ่งอยู่ในห้องพระแต่ผู้เดียว ในชุดนุ่งขาวห่มขาว สหายของเราที่รื้อรออยู่ไม่กล้าเข้ามา เพราะเห็นเราอยู่คนเดียว และไม่มีอาวุธอยู่ข้างกายเลย เราจึงบอกว่า “ดวงเข้ามาสิ เข้ามาหาข้า เอาดาบมาด้วย” ท่านลองคิดดู ถ้าสหายของเราคิดก่อกบฏจริง ก็คงถือโอกาสตอนนี้ แต่เพราะเขาไม่เคยมีความคิดอย่างนี้อยู่ในใจ จึงวางดาบไว้ข้างนอก แล้วค่อยๆ คลานเข้ามาใกล้ หมอบอยู่ห่างประมาณวาหนึ่ง เราก็บอกอีกว่า

“ดวงเข้ามาใกล้ๆ เอาดาบของเจ้ามาวางไว้ข้างหน้า” สหายของเราคลานไปหาดาบ แต่แทนที่จะเอามาไว้ใกล้ๆ อย่างที่เราสั่ง กลับกระทุ้งให้ไกลออกไปอีก แล้วจึงคลานเข้ามาใกล้ประมาณสองศอก หมอบกราบถวายความเคารพเป็นอย่างดี เราจึงถามเขาว่า

“ดวงอยากจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินไหม” เราพูดเท่านั้น แต่สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกมีอาการตกใจหนัก ถึงกับมีเม็ดเหงื่อผุดขึ้นบนใบหน้า ก็มลงกราบแล้วก็ได้ไม่ได้ตอบว่าอะไร เราก็ถามใหม่อีกว่า

“ดวงได้ยินหรือเปล่า ข้าถามว่าอยากเป็นพระเจ้าแผ่นดินไหม” สหายของเราตอบว่า

“ข้าพระพุทธเจ้าไม่เคยคิดเลยพระเจ้าข้า อยู่อย่างนี้ก็สบายแล้ว” เราจึงถามเพื่อทดสอบว่าสิ่งที่สหายของเราตอบนั้นมาจากใจจริงหรือว่าต้องการพูดเอาใจเรา ต่อไปนี้เป็นการเล่นระหว่างเรากับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ซึ่งเราจะยกมาตามทีพูดกันจริงๆ ภาษาที่ใช้อาจจะฟังไม่คุ้นหูท่านสักเท่าไร เพราะเวลากี่ล่วงเลยมากกว่าสองร้อยปีแล้ว” ประโยคสุดท้ายพระเถรเจ้าพูดกับพระบัวเสียว ภิกษุอายุน้อยกว่าองค์อื่นๆ ริมสนองว่า

“มิเป็นไรขอรับ หากกระผมไม่เข้าใจก็จะเรียนถามอาจารย์

ของกรรม เพราะท่านเกิดร่วมสมัยกับพระเถระเจ้า”

ท่านพระครูนิคมพระลูกศิษย์ ตั้งแต่ตัดความหลงในสงสาร ได้ ศิษย์ของท่านพูดจาฉะฉานและเฉลียวฉลาดกว่าเดิมถึงสองเท่า! ตกลงกันดังนี้แล้ว พระเถระเจ้าจึงตั้งต้นเล่าเรื่องราวแต่หนหลังครั้งยังเป็นราชามหากษัตริย์ โดยยกคำสนทนาระหว่างสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ที่สนทนากันในห้องพระเมื่อกว่าสองร้อยปีล่วงแล้วมาแล้ว

“ดั่ง ช่าวว่าทหารพม่ามาหาเจ้าบ่อยจรี”

“มาครั้งเดียวพระเจ้าคะ”

“เขามาเรื่องอะไร”

“เขามาถามว่ามีความสุขสบายดีรึ ข้าพระพุทธเจ้าก็ตอบว่าสบายดี เพราะในหลวงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้เป็นสมเด็จพระเจ้าพระยา เวลานี้จึงมีความสุขมาก” เมื่อสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกตอบเช่นนั้น เราก็มั่นใจว่าสหายของเรามีได้คิดกบฏ ไม่คิดมักใหญ่ใฝ่สูงดังที่คนพากันเข้าใจเขาผิด ๆ มาจนทุกวันนี้ และเพราะเหตุนี้ที่เรามาพบท่าน และมากับอาจารย์ของพวกเราเพื่อท่านจะได้เป็นพยานว่าสิ่งที่เราพูด แม้จะไม่ตรงกับที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ หากก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์” พระเถระเจ้ากล่าวรับรองความถูกต้องในสิ่งที่ท่านเล่า ท่านพระครูจึงพูดเสริมว่า

“ขอรับ กรรมจะนำไปเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง แต่คงจะต้องเลือกเล่า เพราะคนที่สติปัญญายังไม่ได้รับการพัฒนา อาจจะคิดอกุศล ทำให้เขาบาปเปล่า ๆ กรรมทราบบว่ายังมีคนไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่เข้าใจเรื่องนี้ พวกเขาไม่จงรักภักดีต่อราชวงศ์จักรี และคิดเป็นโทษเป็นแค้นว่า สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกสำเร็จโทษสมเด็จพระ

พระเจ้าตากสินมหาราชด้วยท่อนจันทน์ ถ้าพวกเขา รู้ความจริงเรื่องนี้จะได้หายโกรธแค้น และที่สำคัญยิ่งกว่านั้น คือบาปกรรมจะไม่ได้ติดตามเขาไปในภพหน้า ถ้าเขายังโกรธแค้นอยู่ ก็จะมีเวรมีกรรมติดตามตัวไป “ไม่สามารถตัดความหลงในสงสารได้” พระเถระเจ้าเสริมว่า

“เพราะเหตุนี้ที่เราต้องมาพบท่าน ท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย และจะช่วยทำให้คนมีฉันทิปฏิภนกลายเป็นสัมมาทิฐิได้ หากเขาได้รู้ความจริงเรื่องนี้ โดยเฉพาะคนจีนซึ่งเรารู้ว่าพวกเขา รักเรามาก ถึงบิดาเรามีได้เป็นคนจีนอย่างที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ แต่มารดาของเรา ก็เป็นคนจีน เราจึงไม่อยากจะให้คนที่รักเราต้องมาเป็นเวรเป็นกรรมเพราะความเข้าใจผิด ท่านจะช่วยคนเหล่านี้ได้ เพราะพวกเขา นับถือท่าน” พระเถระเจ้ามอบหมายหน้าที่ให้ท่านพระครูโดยปริยาย

“กระผมอยากฟังพระเถระเจ้าเล่าต่อขอรับ” พระบัวเหี่ยวพูดขึ้นด้วยความเกรงใจเป็นที่สุด ส่วนหลวงพ่อบ้านปางนังสมาธิหลับตา แต่ศิษย์ทั้งสามก็ “รู้” ว่าท่านกำลังฟังอยู่ เมื่อพระบัวเหี่ยวอยากฟัง พระเถระเจ้าจึงเล่าต่อ

“เมื่อเราเชื่อในความบริสุทธิ์ใจของสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เราจึงบอกเขาว่า

“ดวง ข้าจะให้เจ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน จะเอาไหม” สหายของเรากราบถวายบังคมอีกครั้ง พร้อมกับยกผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับเหงื่อ คงจะคาดไม่ถึงว่าเราจะพูดแบบนี้กับเขา เหตุที่เราถามอย่างนี้เพราะสมัยที่อะแซหุ่นกี้แม่ทัพพม่ายกทัพมาตีพิษณุโลก เราได้ให้สหายของเราซึ่งขณะนั้นเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปรบกับอะแซหุ่นกี้ ผู้มีสมณนามว่าขุนพลเฒ่า และเป็นแม่ทัพที่มีความชำนาญในการรบมาก แต่เพราะสหายของเราฝีมือทัดเทียมกับ

ขุนพลเต๋า การรบจึงไม่มีใครแพ้ใครชนะ สงครามติดพันกันอยู่นาน
อะแซหฺวุ่นก็จึงใช้อุบายขอพักรบหนึ่งวัน และขอดูตัวแม่ทัพ ครั้น
เห็นสหายเรา ก็พยากรณ์ว่า

“ต่อไปท่านจะได้เป็นกษัตริย์ ของจรรักษาตัวไว้ให้ดี” ความ
จริงอะแซหฺวุ่นก็ไม่ได้เป็นโหรหรือมีความรู้ทางโหราศาสตร์แต่
ประการใด หากเป็นลี้ลาของข้าศึกที่จะยุแหย่ให้ไทยฆ่ากันเอง
บังเอิญคำพยากรณ์มาตรงกับความจริงโดยที่อะแซหฺวุ่นก็เองก็คาด
ไม่ถึง เรื่องอย่างนี้เคยเกิดขึ้นครั้งหนึ่งสมัยที่เรากับสหายของเรา
บวชเป็นพระภิกษุ วันหนึ่งเรากับสหายไปบิณฑบาตด้วยกัน ชินแส
ผู้หนึ่งเดินสวนทางมา เขาก็หยุดมองหน้าเรา เสร็จแล้วก็มองหน้า
สหายของเรา แล้วก็กลับมามองเราอีก เราจึงถามว่า

“โยมมองอะไรรี ริว่าอาตมาบุ๋งหม่มไม่เรียบร้อย” แกก็ยิ้ม
แล้วส่ายหน้าไปมา เดินเลยไปสักประเดี๋ยวก็เดินกลับมาอีก มินหน้า
เข้ามายืนขวางหน้าเรากับสหาย แล้วพูดด้วยเสียงดังลั่นจนคนทั้ง
หลายหันมามองเรากับสหายเป็นตาเดียวกัน เขาพูดว่า

“อ๊กซาจ้ง อ๊กซาจ้งจิงจิง ในหลวงสององค์มาบิงทะบากล้วย
กั้ง”

“ท่านพูดสำเนียงเหมือนคนจีนเลยขอรับ” ท่านพระครูพูด
ยิ้ม ๆ

“ก็เราเป็นลูกจีน โยมแม่เป็นคนจีน” พระเถรเจ้าตอบ

“โยมตาของกระผมก็เป็นคนจีนขอรับ กระผมต้องเรียกท่าน
ว่ากั้ง กั้งของกระผมใจดีมาก แต่โยมยายดุชะมัด” พูดเหมือนบ่น
พระเถรเจ้าพูดชัดขึ้นว่า

“ถ้าไม่ดูท่านก็ไม่ได้เป็นอย่างนี้”

“จริงขอรับ เพราะหลวงพ่อชนแล้วก็เกเรมาก วันไหนไม่

ถูกโยมมายตี วันนั้นกินไม่ได้นอนไม่หลับ” พระบัวเหียวรีบเป็นกอง
หนุน เลยถูกพระเถรเจ้าปรามว่า

“ไม่เป็นการสมควรที่ศิษย์จะพุดถึงครูอาจารย์ในทางลบ”

“ขอประทานโทษขอรับ กระผมเพลินไปหน่อย นิมนต์พระ
เถรเจ้าเล่าต่อเถิดขอรับ” พระบัวเหียวพุดพร้อมกับประนมมือนิมนต์
พระเถรเจ้าจึงเล่าต่ออีกว่า

“พอชินแสบพุดเช่นนั้น ผู้คนก็พากันสาธุ แต่บางคนก็พุด
ขึ้นว่า “สงสัยตาเบ๊เนี้แกจะแกจหนหลง ถึงได้พุดอะไรเลอะเทอะ
เปรอะเปื้อน ถ้าในหลวงมาได้ยิน รับรองหัวขาดแน่” เขาหมาย
ถึงสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ”

“ในที่สุดคำทำนายนายทักของชินแสบก็กลายเป็นความจริง
กระผมคิดว่าชินแสบคนนี้น่าจะมีความรู้ทางโหราศาสตร์นะขอรับ”
ท่านพระครูออกความเห็น

“เราก็คิดอย่างท่าน แต่สำหรับอะแซหุ่นก็ เขามีความ
ประสงค์จะให้เรากับสหายเป็นศัตรูกัน เพราะถ้าคนไทยรบกันเอง
แล้ว พวกก็จะกลืนชาติได้ง่าย เพราะฉะนั้นการที่เราสั่งให้สมเด็จพระ
เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเข้าเฝ้า ให้แต่งชุดนักรบถือดาบเข้ามาด้วย
ก็เพื่อจะทดสอบใจสหายของเรา ว่าอยากเป็นพระเจ้าแผ่นดินตาม
คำพยากรณ์ของอะแซหุ่นก็หรือไม่ แต่ไม่ว่าเราจะพุดอย่างไร
สหายผู้ซื่อสัตย์ของเราก็ไม่ยอมตกปากรับคำที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
บอกแต่ว่ามีความสุขแล้ว มีความชื่นใจในพระมหากษัตริย์คุณของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว ยิ่งไปกว่านั้นยังประกาศว่า

“ข้าพระพุทธเจ้าจะขอรักษาราชบัลลังก์ด้วยชีวิตหากมีผู้คิด
ทรยศต่อพระองค์” เมื่อเราได้ทดลองน้ำใจของสมเด็จพระเจ้าพระยามหา
กษัตริย์ศึกจนเป็นที่แน่ใจแล้ว จึงพุดแบบเพื่อนพุดกับเพื่อนว่า

“ด้วง ต่อไปเจ้าจงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแทนข้านะ เจ้าเป็นเพื่อนข้า แล้วก็เป็นคนซื่อสัตย์สุจริตมาก ข้าไว้วางใจเจ้า” เมื่อเราพูดอย่างนี้ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกก็ยั้งนั่งอยู่ในท่าหมอบกราบ เราจึงบอกอีกว่า

“ด้วง ลูกชิ้นหนึ่งให้สบาย เงยหน้าขึ้น เวลานี้ไม่มีใคร เราอยู่กันสองคน ไม่ต้องเกรงเรื่องระเบียบประเพณีนักหรอก ข้าก็ถือว่าด้วงเป็นเพื่อนของข้า เราเคยเป็นเพื่อนกันมาก่อน แต่ต่อไปนี้เจ้าจะต้องเป็นพระเจ้าแผ่นดินนะ ข้าจะสละราชสมบัติ แต่การที่จะสละราชสมบัติเฉยๆยอมเป็นไปไม่ได้ ต้องมีกุศโลบาย เพราะมีเงื่อนไขต่างๆมากมายที่จะต้องทำตาม” สหายของเราพูดขึ้นว่า

“ข้าพระพุทธเจ้ารับไม่ได้พระพุทธเจ้าข้า เพราะพระองค์ก็มีพระราชโอรส ในเมื่อพระองค์จะทรงสละราชสมบัติ ก็ควรจะให้แก่พระราชโอรส” เราจึงบอกเขาว่า

“ด้วง ความจริงลูกชายข้าเขาก็เป็นคนดีนะ มีคนรักเขามาก ทหาร-ข้าราชการทั้งหมดก็รักเขา แต่ข้าให้เขาเป็นพระเจ้าแผ่นดินไม่ได้หรอก เพราะว่าบ้านเมืองของเรายังไม่มั่นคงนัก เพิ่งกู้ชาติได้ใหม่ๆ ถ้าลูกข้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินก็จะกลายเป็นหุ่นให้เขาเชิดไป เขาครองเมืองไม่ได้ ด้วงจะต้องครองเมือง เพราะข้าไม่เห็นใครที่จะมีความเข้มแข็ง สามารถรักษาเมืองต่อไปได้ นอกจากเจ้า” สหายเราแย้งว่า

“เวลานี้พระองค์ก็ยังไม่ทรงชราภาพ จึงยังไม่ควรจะสละราชสมบัติ พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยทั้งชาติ แล้วก็ชาวจีนด้วย ถ้าขาดพระองค์เสีย ข้าพระพุทธเจ้าเถลิงราชย์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ความดีก็คงจะมีไม่ถึงพระองค์ ความเชื่อถือของบุคคลทั่วไปก็จะไม่มีเท่าที่มีในพระองค์ ข้าพระพุทธเจ้าเกรงว่า

ประเทศชาติอาจจะต้องสลายไปก็ได้” เมื่อสหายของเราพูดมาอย่างนี้ เราจึงต้องเล่าความจริงให้ฟังว่า

“ดวง เวลานี้ข้าเป็นหนี้ชาวจีนเขาอยู่ ๖๐,๐๐๐ ตำลึง ความจริงเงินจำนวนเท่านั้น ถ้าหากเขาจะให้เราผ่อนใช้ เราก็คพอจะหาได้ แต่ทางจีนเขาต้องการจะยึดประเทศไทยไปเป็นประเทศของเขา เขาต้องการจะกลืนเรา เขาจึงเร่งรัดจะเอาเงินจำนวนนี้ให้ได้ แล้วเจ้าก็รู้ว่า ข้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ยากจนเขม็ญใจมาก เพราะไม่มีทรัพย์สินอะไรเลย เงินในท้องพระคลังก็ไม่มีสักแดงเดียว เวลานี้เบียดหัวเงินปีของข้าราชการทั้งทหารและพลเรือนก็ยังติดค้างเขาอยู่มาก ข้าได้กู้เงินจากประเทศจีนมาใช้จ่าย เวลานี้ข้ากันเงินไว้สองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นเงินสำหรับให้แก่ข้าราชการ เป็นเบียดหัวเงินปีที่ค้างค้างอยู่ อีกส่วนหนึ่งเป็นเงินที่ข้าเก็บรักษาไว้เพื่อเจ้าจะได้มีใช้จ่ายเมื่อเจ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เพราะข้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินมาก่อน ไม่มีเงินทอง มีความลำบากมาก ข้าเห็นใจจึงไม่อยากให้เจ้าเป็นอย่างข้า แต่เรื่องที่จะต้องให้เจ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินก็มีอยู่ว่า เมื่อเจ้านี้เขามาทวงข้า เมื่อข้าพ้นจากความเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียแล้ว เจ้าก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบหนี้สินนี้แทนข้า เพราะเป็นคนละคนกัน ที่ทำอย่างนี้ไม่ใช่เพราะข้าคิดจะโกงเขา แต่เขาจะเอาเราไปเป็นประเทศของเขา เขาคิดไม่ดีกับเราก่อน เราก็ตองหาทางป้องกันรักษาประเทศของเราไว้ แต่การที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้น จู่ๆจะยกให้เจ้าเป็นแล้วข้าสละราชสมบัติอย่างนั้นทำไม่ได้ เพราะเขาจะรู้เท่าทันแผนการของเรา เราจึงต้องใช้ทุกโลบายที่แยบยล เวลานี้เมืองเขมรเกิดจลาจล ข้าจะให้เจ้ากับเจ้าพระยาสุรสีห์น้องชายของเจ้ายกกองทัพไปปราบเมืองเขมร แล้วเวลาที่เจ้าไปก็ให้เอาลูกชายของข้าไปด้วย ถ้าตีเมืองเขมรได้เมื่อไรก็ให้ลูกชายของ

ข้าครองเมืองที่นั่น แล้วข้าอยู่ทางนี้ก็จะเป็นวิกลจริต แล้วก็
แนะนำให้ข้าราชการบางคนที่นี่จับข้าบวชเสีย ข้าก็จะทำเป็นบ้า ไม่
สามารถจะปกครองประเทศต่อไปได้ เมื่อเจ้ามาก็ให้ทำพิธีปราบดา
ภิเษกเถลิงราชสมบัติเป็นพระเจ้าแผ่นดิน แล้วเนรเทศข้าไปอยู่หัวเมือง
เสีย เรื่องมันก็หมดเท่านั้น เรื่องหนึ่งอื่นต่างๆก็เป็นอันว่าหมดกันไป”
พระเถรเจ้าเล่าเรื่องราวของธนบุรีที่ไม่มีในประวัติศาสตร์

“แต่กระผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องไม่ได้หมดเท่านั้นนะขอรับ เพราะต่อ
มาหลังจากที่สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกทรงกระทำพิธีปราบดา
ภิเษกเป็นสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแล้ว มีเหตุการณ์ที่ทำให้
คนจีนเขาสะเทือนใจและขุ่นข้องแค้นเคืองมาจนทุกวันนี้ กระผม
ไม่เข้าใจว่าเหตุการณ์ร้ายแรงเหล่านั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ท่านจะกรุณา
อธิบายให้กระผมหายข้องใจได้ไหมขอรับ” ท่านพระครูกราบเรียน

“ท่านคงหมายถึงเหตุการณ์ที่ลูกหลานเราถูกจับลงเรือลอย
ไปในปากอ่าว แล้วเรือล่มทำให้ตายกันทั้งลำเรือ คนก็พากันเข้าใจ
ว่าเป็นการกระทำของสหายเราและน้องชายของเขา ซึ่งความจริง
แล้วสหายของเรามีได้มีเจตนาเช่นนั้น แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น
เรื่องของความหลงในสงสาร คนที่มักใหญ่ใฝ่สูงต้องการเป็นใหญ่
ซึ่งมีอยู่หลายคนหลายกลุ่ม เลยทำให้เกิดกบฏซ้อนกบฏ วุ่นวาย
กันไปหมด อย่าให้เราเอ๋ยชื่อเลยว่ามีใครบ้าง เพราะจะเป็นที่อัปยศ
ของบรรดาลูกหลานเหลนของเขา ซึ่งสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เขา
เห็นว่าเราจะเล่าความจริงให้ท่านฟังอย่างย่อๆคือ เมื่อเกิดกบฏซ้อน
กบฏ หมายความว่ามีความผิดที่คิดกบฏต่อสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา
โลก ได้อ้างคำสั่งของพระองค์ให้นำลูกหลานเราไปลอยเรือและฆ่า
เสีย ทั้งที่ในหลวงรัชกาลที่ ๑ ท่านทรงตั้งพระทัยที่จะให้ลูกหลาน
เราอพยพไปอยู่นครศรีธรรมราช ซึ่งเราไปบวชอยู่ที่นี่ แต่พวก

กบฏถือโอกาสฆ่าเสียเพื่อต้องการขจัดเสี้ยนหนามประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็หวังจะได้รับความดีความชอบจากในหลวง คนพวกนี้ในที่สุดก็ได้รับกรรมทันตาเห็น เราคิดไม่ผิดที่เลือกสหายของเราให้ขึ้นครองราชย์แทนที่จะเป็นลูกชายของเรา เพราะราชวงศ์จักรีได้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาถึงปัจจุบัน และคนที่ได้รับประโยชน์สูงสุดก็คือเรา เพราะถ้าเราไม่บวชก็จะไม่สามารถตัดความหลงในสงสารลงได้เลย” พระเถรเจ้ากล่าวด้วยความระลึกรู้ถึงบุญคุณของสหายสนิท

๖

สองพี่น้อง

บรรยากาศภายในอุโบสถถูกความเงียบเข้าครอบงำ อีกวาระหนึ่ง เมื่อผู้ตัดความหลงในสงสารทั้ง ๔ องค์ ต่างพากัน ปลงธรรมสังเวช อากาศปลายเดือนมกราคมแม้จะหนาวเหน็บ หาก ก็มีได้เป็นอุปสรรคต่อการสนทนาของพระผู้ตัดความหลงในสงสาร สิ้นแล้ว เพราะความหนาวความร้อนเป็นเรื่องของธรรมชาติภายนอก ซึ่งมีอำนาจครอบงำจิตของบุคคลให้เกิดสุขหรือทุกข์ได้ ส่วน ผู้ข้ามพ้นนวงวังแห่งสงสารสาคร ความร้อนความหนาวมีอาจทำให้ จิตของท่านสุขหรือทุกข์ได้เลย

“กระผมอยากทราบรายละเอียดของเหตุการณ์ที่ท่านส่ง สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกไปปราบเขมร ขอรับ” สมภารวัด ป่ามะม่วงพูดขึ้นเพื่อทำลายความเงียบ พระเถระเจ้าจึงเล่าว่า

“เราได้สั่งให้สองพี่น้อง คือ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ ศักและเจ้าพระยาสุรสีห์ นำทัพไปปราบจลาจลในเขมรและให้ลูกชาย เราไปด้วย อยู่ทางนี้ก็นัดแนะกันว่าให้พระยาสุรสีห์จับเราโดยเราใช้ อุบายทำเป็นคนวิกลจริต พอดีกับเวลานั้นพระสงฆ์ทั้งหลายประพฤติ เสียหายกันมาก มีเรื่องราวฟ้องร้องกันไม่เว้นแต่ละวัน เราเรียก พระทั้งหลายเข้ามาแล้วประกาศว่า เราเป็นพระโสดาบัน และถาม

พระทั้งหลายว่า พระที่เป็นปฤชนจะไหว้ศฤหส์ถ์ที่เป็นพระโสดาบันได้หรือไม่ ถ้าวรูปไหนตอบว่าไม่ได้ ก็ถูกลงโทษด้วยการเขียน เราก็กึ่งทหารให้เขียนต่อหน้าประชาชน การกระทำเช่นนี้ก็เพื่อให้คนทั้งหลายเห็นว่า เราเป็นคนสัญญาวิปลาส ผิดจากมนุษย์ธรรมดาสามัญ ไม่น่าจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินอีกต่อไป”

“พระเถระเจ้าสั่งให้เขียนพระ แล้วไม่บาปหรือขอรับ” พระบัวเฮียวถามด้วยความสงสัย พระเถระเจ้าจึงขยายความว่า

“เราไม่ได้สั่งให้เขียนพระ แต่ให้เขียนคนโกนหัวห่มผ้าเหลือง”

“หมายความว่าอย่างไรขอรับ” พระเถระผู้บวชใกล้จะครบ ๑๒ พรรษาถามอีก

“หมายความว่า คนที่เราเขียนไม่ใช่พระ คือเราให้หาหน้าโทษประหารมาโกนหัว แล้วก็ให้ห่มผ้าเหลือง มิได้มีการบวชแต่อย่างใด การถูกเขียนก็ยิ่งดีกว่าถูกประหารชีวิตมิใช่หรือ”

“ดีกว่าขอรับ เพราะการประหารชีวิตต้องเข้าข่ายปาณาติบาต” พระบัวเฮียวกราบเรียน

“นั่นสิ พระโสดาบันเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ จะกระทำปาณาติบาตได้อย่างไรกัน ก็อย่างที่บอกแล้วว่า ที่เราต้องทำเช่นนั้นก็เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติบ้านเมือง” พระเถระเจ้ากล่าวด้วยน้ำเสียงเด็ดเดี่ยว แล้วจึงเล่าต่ออีกว่า

“เราก็ตำเนินตามแผนการที่วางไว้ทุกอย่าง ต่อมาทางอยุธยาเกิดมีเรื่องขึ้น แต่ก็ไม่ร้ายแรงเท่าไร เราสั่งให้พระยาสวรรค์ยกกองทัพไปปราบ เสร็จแล้วให้ยกกลับมายังกรุงธนบุรี และล้อมพระราชฐานไว้ จับเราบวชเสีย ซึ่งทุกอย่างก็เป็นไปตามแผน กระนั้นก็ปรากฏว่ามีนายทหารที่จงรักภักดีและมีฝีมือจะทำการต่อสู้

เราจึงต้องประกาศแก่ทหารเหล่านั้นมิให้สู้ เพราะบุญวาสนาของเราหมดแล้ว บ้านเมืองควรจะเป็นของสองพี่น้องเขา พระยาสุรศักดิ์บังคับให้เราบวช แล้วกักบริเวณไว้ที่พระอุโบสถวัดอรุณราชวราราม หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าวัดแจ้ง ซึ่งอยู่ในเขตพระราชฐาน แต่ต่อมาพระยาสุรศักดิ์เกิดกำเริบเสิบสาน อยากรับเป็นใหญ่เพราะหลงใหลในยศและอำนาจ คงจะเหมือนนักการเมืองสมัยนี้กระมัง” พระเถระเจ้าเปรียบเทียบ สมภารวัดป่ามะม่วงจึงแสดงความเห็นบ้างว่า

“กระผมเคยอ่านหนังสือพิมพ์สมัยที่จอมพลแปลกเป็นนายกรัฐมนตรี มีคนเขียนบทความมาลง กระผมยังจำมาจนทุกวันนี้ เขาเขียนไว้ว่า ตำแหน่งการเมืองนี้มีสภาพเหมือนยาเสพติด ใครได้แล้วก็ถอนตัวไม่ขึ้น และจะลืมหูลืมตาทุกอย่าง ลืมตัวลืมนั่น คิดว่าตนเป็นผู้วิเศษที่วิเศษเลอเลิศกว่าคนอื่น ประเทศชาติจะเป็นอย่างไรก็ช่าง ขอให้ตัวเองได้มีอำนาจ ได้เป็นคนบริหารประเทศตามใจของตัวเองเท่านั้น กระผมก็ไม่ทราบว่าจะมีคนเขียนเขาตั้งใจจะว่าจอมพลแปลกหรือเปล่า แต่กระผมก็มีความเห็นว่า นักการเมืองจะเป็นอย่างนี้เหมือนกันหมดไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด”

“ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะพวกเขายังตัดความหลงในสงสารไม่ได้ ยังต้องเวียนว่ายอยู่ในสงสารสาครอีกนาน” พระเถระเจ้าบอกเหตุผล

“กระผมอยากฟังพระเถระเจ้าเล่าต่อขอรับ” พระบัวเหี่ยวพูดขึ้นขณะที่หลวงพ่อบอกในปานั่งขัดสมาธิหลับตาฟังไปเรื่อย ๆ

“ตกลง เราจะเล่าต่อ สรุปรว่าพระยาสุรศักดิ์เกิดลืมหูลืมตาเพราะอยากเป็นใหญ่ หรือจะเรียกว่าหลงใหลในตำแหน่งทางการเมืองก็ได้ เมื่อจับเราบวชแล้ว พระยาสุรศักดิ์ก็นำเงินที่เราเก็บไว้เพื่อจะให้สหายของเรามีไว้ใช้ในเวลาที่เงินพระเจ้าแผ่นดิน ไปแจกจ่ายซื้อความเป็นพวก คือเอาเงินซื้อพวกซื้อเพื่อน เป็นการสนับสนุนบัลลังก์ของ

คน เหมือนที่ผู้แทนสมัยนี้ซื้อเสียงกัน” พระเถรเจ้าเปรียบเทียบอีก

“จากนั้นพระยาสุรศักดิ์ตั้งตนเป็นกษัตริย์ ทางกรุงธนบุรี ก็ส่งข่าวไปยังสหายของเรา สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกจึงได้นำทัพกลับ มาถึงวัดสระเกศก็มาพักทัพอยู่ตรงนั้น พวกทหารนายกองและข้าราชการก็อัญเชิญให้เถลิงราชสมบัติ วัดสระเกศเดิมชื่อวัดสะแก เมื่อสหายเรามาสระผมที่นี้และแต่งกายให้ดี เพื่อเตรียมตัวเป็นพระเจ้าแผ่นดิน วัดนี้จึงได้เปลี่ยนชื่อจากวัดสะแกมาเป็นวัดสระเกศ เมื่อสหายเราเข้ามากรุงธนบุรีในฐานะพระเจ้าแผ่นดิน ก็สั่งให้ประหารชีวิตพระยาสุรศักดิ์ที่ทำการเกินพอดี แล้วก็สั่งให้ประหารชีวิตเราซึ่งขณะนั้นบวชเป็นพระภิกษุแล้ว ประชาชนในสมัยนั้นจึงเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่า รัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรีทรงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตเราโดยการทุบด้วยท่อนจันทน์ สหายคนหนึ่งซึ่งหน้าตาเหมือนเรารับอาสาตายแทนดังที่ได้เล่าแล้ว คนที่รู้ความจริงในเรื่องนี้จึงมีเพียงสองคนคือ สหายของเราและน้องชายของเขา เพราะได้วางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว หลังจากประหารชีวิตเราเสร็จแล้ว ในเวลากลางคืนสหายของเราก็ส่งเราไปนครศรีธรรมราช โดยออกไปทางราชบุรี ไปพักอยู่ที่ปากท่อก่อน จากนั้นจึงไปนครศรีธรรมราช สหายของเราและน้องชายของเขาได้บำรุงเลี้ยงเราอย่างดี นี่คือความจริง ซึ่งไม่ตรงกับที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ ก็อย่างที่เราบอกแล้วว่า บุคคลที่รู้ความจริงในเรื่องนี้มีเพียงสอง คือสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกกับเจ้าพระยาสุรสีห์ สหายของเรากับน้องชายของเขามีได้เป็นสามัญชนอย่างที่คุณส่วนใหญ่เข้าใจ แท้จริงเขาเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าแผ่นดินแห่งสุโขทัย เหมือนที่เราเป็นกษัตริย์ เพราะเป็นโอรสของพระเจ้าบรมโกศ หากไม่มีเชื้อสายของกษัตริย์ ก็คงจะเป็นกษัตริย์ไม่ได้ เพราะคนที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้นจะต้อง

มีบุญวาสนามาก่อน มิใช่ว่าอยู่ๆจะก้าวจากสามัญชนมาเป็นพระราชามหากษัตริย์ เป็นไปไม่ได้”

“แต่เคยเป็นกษัตริย์แล้วกลับเป็นสามัญชนได้ใช่ไหมขอรับ อย่างเช่นหลวงพ่อกองกระผมเป็นต้น” พระบัวเหี่ยวอดเสียมิได้ที่จะเย้าพระอุปัชฌาย์

“หลวงพ่อกองของท่านเป็นสามัญชนก็จริง แต่ท่านก็เป็นอริยวงศ์ ซึ่งถือเป็นเชื้อสายวงศ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนเราท่านและหลวงพ่อกองในป่า การจะเป็นเชื้อสายของอริยวงศ์ได้จะต้องบำเพ็ญบารมีกันหลายภพหลายชาติ ยากยิ่งกว่าการเป็นราชามหากษัตริย์เสียอีก” พระเถรเจ้ากล่าวเสียงเรียบ ท่านพระครูจึงเรียนถามว่า

“พระเดชพระคุณขอรับ หากกระผมจะกราบเรียนถามเกี่ยวกับพระโอรสที่มีพระนามว่า เจ้าฟ้าเหม็น จะได้หรือไม่ขอรับ”

“ท่านคงอยากทราบข้อเท็จจริงเรื่องเจ้าฟ้าเหม็นเป็นกบฏในสมัยรัชกาลที่ ๒ ใช่ไหม”

“ขอรับ แต่ถ้าพระเดชพระคุณไม่ประสงค์จะตอบ ก็ไม่เป็นไรขอรับ” พูดอย่างเกรงใจ

“อยากรู้อะไรก็ถามได้ เราไม่มีอะไรที่จะต้องปิดบังอีกต่อไป” แล้วจึงเล่าเรื่องเจ้าฟ้าเหม็นว่า

“เจ้าฟ้าเหม็นเป็นโอรสของเราที่เกิดจากธิดาของสหายเรา กล่าวคือสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก นอกจากจะเป็นสหายของเราแล้ว ยังเป็นพ่อตาของเราอีกด้วย ท่านยอมทราบตีว่าคนที่เห็นพระเจ้าแผ่นดินนั้นมักจะมีนางสนมกำนัลมากมาย แล้วก็มิไอรสธิดาเต็มบ้านเต็มเมือง เจ้าฟ้าเหม็นจึงมีศักดิ์เป็นหลานของรัชกาลที่ ๒ ต่อมาได้คบคิดกับน้องสาวเพื่อก่อกบฏ แต่ถูกรัชกาลที่ ๒ ทรงจับ

ได้เสียก่อน จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตทั้งพี่ทั้งน้อง นอกจากนี้ยังมีพวกทหารคนสนิทและข้าราชการที่ร่วมคิดกบฏในครั้งนี้ด้วย ทุกคนถูกประหารชีวิตหมด ใช้เวลาประหารถึง ๔ วัน กว่าจะแล้วเสร็จเรื่องก็มีเท่านี้”

“กระผมยังอยากฟังเรื่องที่พระเถรเจ้ากู่ชาติ อยากรู้รายละเอียดว่าทำอะไร และสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกกับน้องชายของท่านได้ช่วยกู่ชาติด้วยหรือไม่” พระบัวเหียวกราบเรียนบ้าง

“กระผมก็อยากฟังเรื่องที่ท่านทำนบารุงพระศาสนาหลังจากกู่ชาติสำเร็จแล้ว” อาจารย์เห็นพ้องกับศิษย์ พระเถรเจ้าจึงพูดรับรองว่า

“ตกลง เราจะเล่าตามที่ท่านทั้งสองอยากฟัง” แล้วจึงเล่าว่า

“เมื่อกรุ่งแตก เราได้รวบรวมสมัคพรคพวกตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปและวางแผนที่จะไปตีจันทบุรีเป็นลำดับแรก เราได้พามารดาและน้องสาวไปไว้ที่ราชบุรีก่อน จากนั้นจึงมุ่งหน้าไปตีจันทบุรี”

“ท่านมีน้องสาวด้วยหรือขอรับ” ท่านพระครูถามขึ้น

“มี คือมารดาของเรา ซึ่งคนทั่วไปเรียกว่า ‘แม่ยกเอี้ยง’ ตามชื่อที่มารดาเราเรียกตัวเอง ทั้งที่ความจริงท่านชื่อ ไหซอง ท่านไม่ต้องการให้ใครรู้ว่าเราเป็นโอรสของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ จึงสร้างเรื่องขึ้นมาว่า ท่านชื่อนางนกเอี้ยง มีสามีเป็นคนจีนชื่อไหซอง เมื่อคลอดเราแล้ว ท่านก็ได้สามีใหม่เป็นคนจีน และมีลูกสาวคือน้องสาวของเรา สมัยนั้นผู้หญิงต้องพึ่งสามี คือต้องมีสามีหาเลี้ยง มิฉะนั้นจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะคนที่เคยอยู่ในรั้วในวังเช่นมารดาเรา เมื่อออกมาใช้ชีวิตแบบสามัญชนก็ทำอะไรทำนาไม่เป็น ต้องพึ่งสามี ไม่เหมือนผู้หญิงสมัยนี้ ที่พึ่งตัวเองได้” พระ

เถรเจ้าเล่าเรื่องราวของโยมมารดา

“แล้วสหายของท่านกับน้องชายคือเจ้าพระยาสุรสีห์ไปช่วยตีจันทบุรีด้วยหรือเปล่าขอรับ” ท่านพระครูถามอีก

“ยังไม่ได้ไป เพราะตอนนั้นบ้านเมืองกำลังระส่ำระสาย ยังไม่รู้ว่าใครเป็นใคร ก่อนตีจันทบุรี เราได้ไปตั้งทัพอยู่ที่ระยอง ได้แอบซ่อนสมผู้คนและอาวุธที่ถ้ำแห่งหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวัดถ้ำวัฒนมงคล กิ่งอำเภอเขาชะเมา เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี ยังมีอาวุธยุทโธปกรณ์หลงเหลืออยู่ในถ้ำนี้ ขึ้นสนิมหมดแล้วเพราะเวลาล่วงเลยมาถึงสองร้อยสิบแปดปี เมื่อเราตีจันทบุรีได้ และตั้งทัพอยู่ที่นั่น สหายของเรา กับน้องชายของเขาก็มาสมทบที่เราประทับใจและรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณสองพี่น้องมากก็คือ เขาไม่ได้มากันลำพังสองคน แต่ได้ไปรับมารดาและน้องสาวของเราที่ราชบุรีมาด้วย จากนั้นเราก็วางแผนร่วมกันที่จะไปปราบก๊กเจ้าพระฝาง ซึ่งเวลานั้นไปอยู่ที่พิษณุโลกเพราะไปได้เมืองพิษณุโลกไว้ เมื่อเรายกกองทัพไปตีพิษณุโลกได้ เจ้าพระฝางหนีไป เรายกทัพกลับมาที่อยุธยา แล้วก็รู้สึกสังเวชใจที่เห็นสภาพของเมืองหลวงถูกทำลายอย่างย่อยยับ กระทั่งคืนวันหนึ่งเราฝันเห็นสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระพนรัตน์ พระอาจารย์ของท่านอย่างที่เราเล่าไปแล้วเมื่อสักครู่ เป็นอันว่าเมื่อเราย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่ธนบุรี และสถาปนาตัวเราเป็นพระเจ้าตากสินหรือพระเจ้ากรุงธนบุรี แล้วจึงเริ่มแก้ปัญหาด่างๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นปัญหาด้านการศึกสงครามแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องปากท้องของราษฎร กล่าวคือ ในช่วงที่บ้านเมืองเกิดศึกสงคราม ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ที่เรียกกันว่าข้าวยากหมางแพง ราษฎรไม่มีข้าวและเกลือจะบริโภค เพราะทำนาไม่ได้ถึงสองปี เราต้องซื้อข้าวและเกลือในราคาแพงมาแจกจ่าย

ราษฎรด้วยความสงสารและเห็นใจในทุกข์ร้อนของพวกเขา ท่านลองนึกดู ขณะนั้นเราคือพ่อของชาติ ถูกๆกำลังอดอยากปากหมองแล้วพ่อจะเป็นสุขได้อย่างไร” พระเถระเจ้านิกย่อนไปถึงครั้งที่ท่านเป็นพระเจ้าแผ่นดินแห่งธนบุรี

“กระผมเข้าใจขอรับ กระผมเองก็เคยประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันนี้ สมัยที่วัดของกระผมยังไม่มีอะไร คือกระผมหมายถึงว่า สมัยที่กระผมมาเป็นเจ้าอาวาสวัดนี้ใหม่ๆ วัดยากจนมาก พระเถระบิณฑบาตไม่พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เวลาญาติโยมเขานิมนต์กระผมไปเจริญพระพุทธมนต์ในงานมงคลต่างๆ เขาถวายภัตตาหารอย่างดี มีทั้งหมูเห็ดเป็ดไก่ กระผมกลับฉันไม่ลงเมื่อนึกถึงลูกวัดที่กำลังอดอยากปากหมอง ครั้นจะขอญาติโยมเขาให้ใส่ปันโตมาถวายลูกวัดก็ไม่กล้า” ท่านพูดยิ้มๆ พระบัวเหี่ยวจึงถือโอกาสพูดบ้างว่า “แต่ตอนที่ผมมาบวชอยู่วัดป่ามะม่วง วัดอุดมสมบุรณ์แล้วขอรับ สงสัยผมจะนำความอุดมสมบุรณ์มาด้วย” ท่านพูดยิ้มๆเช่นกัน ท่านพระครูจึงกราบเรียนถึงสาเหตุที่ทำให้วัดเจริญรุ่งเรืองว่า “มีพระผู้ใหญ่รูปหนึ่ง ท่านแนะนำว่า หากต้องการให้วัดอุดมด้วยวัตถุธรรมและศาสนธรรม ก็ให้สวดพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตรให้ได้ ๑,๐๐๐ จบ กระผมก็เริ่มสวดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ มาครบพันจบเอาเมื่อสองปีที่แล้ว ใช้เวลาสวดอยู่ถึง ๑๗ ปี นอกจากนี้กระผมยังสอนกรรมฐานให้ญาติโยมเขาด้วย วัดก็เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ”

“ปีหน้าจะยิ่งเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น เมื่อท่านได้พบกับสมเด็จพระพนรัตน์วัดป่าแก้ว ซึ่งเราได้พบท่านมาแล้ว” พระเถระเจ้าผู้ซึ่งเคยเป็นกษัตริย์พระองค์เดียวของธนบุรีท่านาย

“พบที่ไหนขอรับ”

“พบในฝันเหมือนที่เราพบ” พระเถระเจ้าตอบและท่านายต่อ

อีกว่า “ท่านจะพบบทสวดพาหุง-มหากา และนำมาเผยแพร่ให้ญาติโยมเขาสวดกัน บทสวดนี้จะเป็นที่นิยมไปทั่วโลก เพราะเมื่อญาติโยมสวด พวกเขาก็จะเกิดปัญญาแก้ปัญหาได้ ชื่อของท่านก็จะดังไปทั่วโลก ดั่งจนกระทั่งมีพระธรรมทูตรูปหนึ่งซึ่งมีจิตริษยา เห็นความดังของท่าน เขาก็ทนไม่ได้ เลยเขียนวิจารณ์ท่านด้วยถ้อยคำหยาบคายผ่านทางวิธีการสื่อสารในอนาคตที่เรียกกันว่าเว็บไซต์ ถึงเวลานั้นท่านจะอย่างไร” พระเถระเจ้าทดสอบคุณสมบัติทางใจของสมภารวัดป่ามะม่วง

“กระผมจะทำได้ก็คือเกิดกรรมสังเวช สังเวชว่าผู้ทำหน้าที่เป็นธรรมทูต แต่ขาดคุณสมบัติของธรรมทูตที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักเกณฑ์ไว้ในโอวาทปาฏิโมกข์ ข้อ ๘ กับข้อ ๙ คือ อนุปวาโท อนุปวาโต - การไม่กล่าวร้าย ๑ การไม่ทำร้าย ๑ คนที่จะสำเร็จมรรคผลจะต้องไม่กล่าวร้าย ไม่ทำร้ายใคร หากพระรูปนั้นท่านทำ ก็เท่ากับท่านขาดคุณสมบัติของพระธรรมทูตด้วย หหมดโอกาสที่จะสำเร็จมรรคผลด้วย ผมว่าท่านน่าสงสารมากนะขอรับ”

“นั่นสิ เราถึงได้เป็นห่วงพระศาสนา เราตั้งความปรารถนาไว้ อยากให้พระพุทธศาสนายู่คู่ประเทศไทยตลอดไป เหมือนดังปณิธานของเราที่จารึกไว้ในศาลที่วัดอรุณราชวราราม ความตอนท้ายว่า

คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน

เพราะฉะนั้น เวลาที่ท่านสอนญาติโยม โดยเฉพาะญาติโยมที่เป็นชาวธนบุรี ขอให้ท่านบอกพวกเขาว่า ถ้ารักเรา ก็ขอ

ให้ตั้งใจสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน แล้วจะรักษาชาติ รักษาพระศาสนาไว้ได้ ช่วยบอกพวกเขาว่า พระศาสนาจะอยู่ได้ก็ด้วยการปฏิบัติเท่านั้น ลำพังปรียัตถ์อย่างเดียวไม่อาจรักษาพระศาสนาไว้ได้ ในอนาคตจะมีการบิดเบือนพระธรรมคำสอน เกิดสังฆกรรมปฏิรูป เขาจะสอนศาสนาตามใจที่เขาต้องการให้เป็น อะไรที่เขาปฏิบัติไม่ได้ เขาก็จะตัดทิ้งไป ถ้าไม่ปฏิบัติธรรม ไม่เอาพระพุทธรูปศาสนาเข้ามาไว้ในใจ ก็จะไม่รู้คำสอนที่แท้จริงที่พระพุทธองค์ทรงสอน เรื่องนี้สำคัญมาก การที่เรามาพบท่านก็เพื่อจะมาบอกเรื่องนี้ บอกต่อหน้าพระประธานในโบสถ์ซึ่งเป็นพุทธานุสสติ ต่อหน้าอาจารย์ของพวกเราคือหลวงพ่อบุญในป่า ท่านจะต้องรับภาระอันสำคัญยิ่งนี้ไปจนกว่าจะล่วงลับดับขันธ”

“กระผมยินดีขอรับ และจะปฏิบัติหน้าที่นี้จนสุดความสามารถ ชีวิตของกระผมขออุทิศให้กับพระศาสนา จะทำหน้าที่ของศากยบุตรพุทธโอรสไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่” สมภารวัดป่ามะม่วง พุดเสียงหนักแน่น

“นอกจากพระธรรมคำสอนจะถูกบิดเบือนเหมือนที่พระยาดากพุดแล้ว ศาสนิกอื่นที่คิดร้ายต่อพระพุทธศาสนาจะพากันทำลายพุทธสถาน จะมีการระเบิดภูเขาที่สลักองค์พระพุทธรูปขนาดใหญ่ เพื่อจะทำลายให้สิ้นซาก จะไม่ให้เหลือสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา ดังนั้น หากชาวพุทธไม่เอาพระพุทธรูปศาสนาเข้ามาไว้ในใจด้วยการปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน พระพุทธรูปศาสนาก็จะหมดไป ในที่สุด” หลวงพ่อบุญในป่าพุดทั้งที่ยังหลับตา

พระสังฆราชตรี

ถ้อยคำของหลวงพ่อบอกให้ท่านพระครูเกิดธรรมสังเวชอีกวาระหนึ่ง ท่านรู้ว่าหน้าที่ที่ท่านจะต้องทำต่อไปนอกเหนือจากที่ทำอยู่ ก็คือ เผยแผ่พระธรรมคำสอนอันบริสุทธิ์ให้ชาวพุทธได้เข้าใจอย่างถูกต้อง คือเข้าใจในพระสัทธรรม อันหมายถึง ธรรมที่ดี ธรรมที่แท้ ธรรมของสัตบุรุษซึ่งหมายถึงคนดี มี ๓ อย่าง ได้แก่ ๑. ปริยัติสัทธรรม สัทธรรมคือสิ่งที่ฟังแล้วเรียน ได้แก่ พุทธพจน์ ๒. ปฏิบัติสัทธรรม สัทธรรมคือสิ่งที่ปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา และ ๓. ปฏิเวธสัทธรรม สัทธรรมคือผลที่ฟังบรรลุ ได้แก่ มรรคผล และนิพพาน เรียกสั้นๆว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เมื่อชาวพุทธเข้าใจในพระสัทธรรมสามอย่างนี้แล้ว จะสามารถรักษาพระศาสนาไว้ได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถยืดอายุพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวออกไปอีก ท่านตั้งปณิธานว่าจะทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาให้กับงานอันยิ่งใหญ่นี้ มิใช่เพื่อชาวพุทธเท่านั้น แต่เพื่อมนุษยชาติทั้งมวลที่เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของกันและกันอีกด้วย

“เรารู้ว่าเธอสามารถทำได้ดังที่ตั้งปณิธานไว้” หลวงพ่อบอกไปยังคงหลับตาพูด ท่าน “รู้” ว่าศิษย์กำลังคิดอะไรอยู่ ยิ่งไปกว่า

นั้นยังพูดให้กำลังใจอีกว่า “ไม่ต้องห่วงนะ งานนี้เธอจะมีผู้ช่วยฝ่ายต่างประเทศ เขาเคยเกี่ยวข้องกับเธอมาหลายชาติ เป็นลูกสาวครึ่งที่เธอเกิดเป็นคนอินเดีย เมื่อเธอเป็นแม่ทัพสมัยอยุธยาตอนปลาย เขาเป็นทหารคนสนิทและเป็นศิษย์ในปัจจุบันชาติ” สมภารวัดป่ามะม่วงนึกไปถึงนายจันสม ซึ่งชาตินี้คือนางสาววรรณวิไล บุตรีอาจารย์สฤษดิ์ผู้บริจาคธาตุให้วัดป่ามะม่วงเมื่อหลายปีมาแล้ว

“หลวงพ่อกันคงจะหมายถึงโยมวรรณวิไลนะครับ ที่หลวงพ่อเคยเล่าให้ผมฟังว่าชื่อ นายจันสม เขาตายไปเกิดที่นครสวรรค์” พระบัวเฮี้ยวเอ่ยขึ้น ณ บัดนี้ท่านสามารถพูดถึงหญิงสาวด้วยจิตอุเบกขาปราศจากความชอบความชัง “หลวงพ่อ” ที่ท่านพูดถึงครั้งแรก หมายถึงหลวงพ่อกันป่า ครั้งที่สองหมายถึงท่านพระครู

“เมื่อสองปีที่แล้ว เขามาเข้ากรรมฐาน ฉันเป็นคนสอนให้เอง พอเธอไปอยู่กับหลวงพ่อกันป่าได้ไม่นาน เขาก็มาปฏิบัติแล้วก็หายไป เขายังต้องสะสมกรรมอีกนาน แต่ในที่สุดก็จะมาช่วยฉันเผยแผ่พระศาสนา” แล้วพูดกับหลวงพ่อกันป่าว่า

“ผมดูหน้าเขาแล้ว เขาจะต้องจบดอกเตอร์ แล้วก็จะได้เป็นศาสตราจารย์ด้วย และจะเป็นดอกเตอร์ที่ทำให้ชาวต่างประเทศหันมานับถือพระพุทธศาสนา”

“กระผมยังอยากฟังพระเถรเจ้าเล่าเรื่องการกัฐาธิขอรับ” พระบัวเฮี้ยวพูดกับวีรภัษตรีแห่งธนบุรีในอดีต

“อย่ากรูเรื่องตอนไหนอีกล่ะ เราเล่าไปหลายตอนแล้วมิใช่หรือ”

“ตอนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาขอรับ กระผมอยากทราบว่าเมื่อพระเถรเจ้าต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตทั้งด้านการเมืองและการศาสนา ท่านมีวิธีการอย่างไรจึงสามารถรักษาพระพุทธศาสนา

ไว้ได้” พระเถระเจ้าจึงเล่าว่า

“แม้บ้านเมืองจะระส่ำระสายอย่างไร เราก็มิได้ทอดทิ้ง พระพุทธานันเป็นสมบัติคู่ชาติบ้านเมืองของไทยมาโดยตลอด เมื่อขึ้นครองราชย์ เราได้ฟื้นฟูเรื่องพระศาสนาอย่างหนัก เพราะถูกกระทำร้ายจากพม่า ซึ่งนอกจากจะทำลายถาวรวัตถุต่างๆแล้วยังเผาพระไตรปิฎกจนวอดวายหมด ซึ่งเท่ากับพระธรรมถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง เราต้องลงไปเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อขอยืมพระไตรปิฎกมา”

“เอามาอย่างไรขอรับ แล้วทางนครศรีธรรมราชยอมให้ยืมหรือขอรับ” ผู้อาวุโสหน้อยที่สุดยังคงสงสัย พระเถระเจ้าตอบว่า

“บรรทุกใส่เรือมา ทางโน้นเขาก็คงไม่เต็มใจนักหรอก แต่ก็ไม่กล้าขัดคำสั่งเราซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เราสั่งให้ชนพระไตรปิฎกจากนครศรีธรรมราชมาธนบุรี แล้วนำมาคัดที่วัดบางหัวใหญ่ ซึ่งปัจจุบันคือวัดระฆังโฆสิตาราม คัดอยู่หนึ่งปีเต็มจึงได้นำไปคืน จากนั้นก็ให้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก รวมทั้งคัมภีร์วิสุทธิมรรคด้วย”

“คัด หมายถึง คัดลอกใช่ไหมขอรับ” พระบัวเหี่ยวถามอีก

“ถูกแล้ว เราได้ให้พระสงฆ์ช่วยกันคัดลอกไว้ เมื่อคัดลอกเสร็จจึงให้ทำการสังคายนา” ท่านพระครูเรียนถามว่า

“พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่เกี่ยวกับพระพุทธานัน ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ถูกต้องตรงกับความจริงใช่ไหมขอรับ”

“ถูกต้อง แต่รายละเอียดมีมากกว่านั้น ท่านจำได้หรือไม่ หากยังจำได้ช่วยอธิบายให้ศิษย์ของท่านฟังด้วย ขาดตกบกพร่องตรงไหน เราจะช่วยเติมให้เต็ม”

“ขอรับ จากการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไว้พอสรุปได้ดังนี้” ท่านพระครูทบทวนความจำแล้วเล่าให้พระบัวเหี่ยวฟัง

“เรื่องหนึ่ง ทรงชำระพระอลัชชี”

“หลวงพ่อกับ อลัชชี ถ้าจะแปลให้คนฟังเข้าใจ จะต้องแปลว่าอย่างไรครับ” พระบัวเหี่ยวถามอาจารย์ ท่านพระครูจึงตอบว่า

“อลัชชี แปลตรงตัวว่า ผู้เก๋อยาก ซึ่งก็คือผู้หน้าด้านนั่นเอง ในที่นี้แปลให้เป็นภาษาพระว่า ผู้ไม่มีความละอาย หมายถึงภิกษุผู้มักประพฤติละเมิดพุทธบัญญัติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงให้ชำระพระอลัชชี ซึ่งในเวลานั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก ที่เป็นพวกเจ้าพระฝางก็มี ทรงประกาศให้บรรดาพระสงฆ์หัวเมืองฝ่ายเหนือมาดำนำพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ผู้ใดทนได้ก็โปรดให้ดำรงอยู่ในฐานานุศักดิ์ ผู้ใดทนไม่ได้ก็ให้สึกออกมาแล้วให้สักข้อมือ ใช้ให้ทำงานหนัก ผู้ใดกล่าวเท็จว่าตนบริสุทธิ์ แต่พอจะให้ดำนำพิสูจน์กลับสารภาพว่าตนเป็นปาราชิก ก็โปรดให้นำตัวไปประหารชีวิตเสีย กระผมเล่ามาถึงตอนนี้ ขอพระเดชพระคุณพระเถระเจ้ากรุณาเพิ่มเติมในรายละเอียดด้วยขอรับ” พระเถระเจ้าจึงเล่ารายละเอียดว่า

“พิธีดำนำพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้เริ่มในวันอังคาร ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีชวด พุทธศักราช ๒๓๑๓ เมื่อเสร็จพิธีแล้วพวกที่ดำได้เสมอนาฬิกา คือดำได้ตามเวลาที่กำหนด เราก็ให้อุปสมบทใหม่ แต่ที่แพ้มีมาก สบงจีวรกองเป็นพะเนิน เราก็ให้เผาทิ้งเสีย แล้วให้นำผ้าไตรจีวร ๑,๐๐๐ ชุด นิมนต์พระราชอาณัติฐานานุกรมจากธนบุรีไป ๕๐ รูป อุปสมบทพระสงฆ์เมืองเหนือเสียใหม่ ให้พระ

โพธิวงศาจารย์อยู่ประจำเมืองพิษณุโลก พระพิมลธรรมอยู่ เมืองฝาง พระธรรมเจดีย์อยู่เมืองทุ่งยั้ง พระธรรมอุดมอยู่เมืองพิชัย พระเทพกวีอยู่เมืองสวรรคโลก เพื่อชำระพวกอลัชชีต่อไป”

“พระยาตากคิดว่าการดำเนินำพิสูจน์ความบริสุทธิ์เป็นการยุติธรรมแล้วหรือ” หลวงพ่อในป่าลี้มตาแล้วจึงถาม

“ไม่ยุติธรรมขอรับ เพราะพระที่ปาราชิกแต่สามารถทำได้ตามเวลาที่กำหนดก็มี พระที่บริสุทธิ์แต่ไม่สามารถดำเนินำได้ตามเวลาที่กำหนดก็มี แต่กระผมไม่ทราบว่า จะใช้วิธีใดที่ดีไปกว่านี้ ก็ตอนนั้นกระผมยังไม่พบหลวงพ่อ แม้หากว่ากระผมมิได้มาบวช คงต้องรับกรรมหนักหนาสาหัสเป็นแน่”

“การบวชมิได้เป็นสาเหตุเพียงอย่างเดียว เพราะถ้าบวชแล้วมิได้ปฏิบัติจนถึงขั้นตัดความหลงในสงสารได้ พระยาตากก็ต้องรับกรรมหนักหนาสาหัสอย่างที่พูดมา”

“เพราะความกรุณาของหลวงพ่อโดยแท้ ที่ทำให้กระผมไม่ต้องไปเกิดในอบาย” พระเถรเจ้าก้มลงกราบหลวงพ่อในป่าสามครั้ง ด้วยสำนึกในพระคุณ จากนั้นจึงบอกให้ท่านพระครูเล่าต่อ

“เรื่องที่สอง ทรงให้รวบรวมพระไตรปิฎก ได้เสด็จนครศรีธรรมราชและโปรดให้นำพระไตรปิฎกฉบับเมืองนครศรีธรรมราชมาเป็นแม่แบบ ทรงให้คัดลอกไว้หลายฉบับ แล้วพระราชทานให้พระสงฆ์ในอารามใหญ่ๆ เสร็จแล้วจึงส่งคืนนครศรีธรรมราช คัมภีร์ไตรชาดตบกบพร่อง ทรงให้ไปแสวงหาถึงประเทศเขมร เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรคในชนบุรีไม่มี ก็ทรงให้พระเถระสองรูป คือ พระเทพกวีไปเขมร และพระพรหมมุนีไปนครศรีธรรมราช เพื่อนำคัมภีร์วิสุทธิมรรคมาคัดลอกไว้ ตอนเสียกรุงครั้งที่สองเมื่อปี ๒๓๑๐ บ้านเมืองและวัดถูกไฟเผา คัมภีร์พระไตรปิฎกก็พลอยสูญหายไปด้วย สมเด็จ

พระเจ้าตากสินมหาราชทรงหวั่นเกรงว่า เมื่อไม่มีคัมภีร์อันเป็นหลักแล้ว พระศาสนาจะอันตรธานไปโดยเร็ว จึงโปรดให้สืบหาต้นฉบับพระไตรปิฎกตามหัวเมืองต่างๆเท่าที่จะหาได้ มาคัดลอกไว้เพื่อสร้างพระไตรปิฎกฉบับหลวงขึ้น” พระเถระเจ้าช่วยเสริมว่า

“แต่การสร้างพระไตรปิฎกยังไม่ทันสำเร็จ ก็เกิดเหตุการณ์จำเป็นต้องผลัดแผ่นดิน แต่สหายของเราก็ได้รับงานนี้ไปสานต่อจนสำเร็จ นอกจากนี้เรายังบำรุงการเล่าเรียนพระไตรปิฎก ให้กำลังใจแก่ผู้เรียนดีโดยถวายไตรจีวรบ้าง บัจจายไทยธรรมอย่างอื่นบ้างตามสมควร และยังขอร้องให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรมั่นอยู่ในธรรมวินัย เราถึงกับปวารณาไว้ว่า หากมีศีลบริสุทธิแล้ว แม้เลือดและเนื้อของเราก็สามารถถวายได้ถ้าท่านทั้งหลายต้องการ” เมื่อพระเถระเจ้ากล่าวจบ ท่านพระครูจึงสาธยายต่อ

“เรื่องที่สาม ทรงจัดสังฆมณฑล โปรดให้ประชุมพระเถระานุเถระเท่าที่มีอยู่ในราชอาณาจักร โดยประชุมที่วัดบางหัวใหญ่ ทรงเลือกพระเถระที่ทรงคุณธรรม แล้วแต่งตั้งขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งได้แก่พระอาจารย์ศรีจากเมืองนครศรีธรรมราช พระอาจารย์ศรีเป็นชาวพระนครศรีอยุธยา และทรงคุ้นเคยกันมาก่อน ได้หนีพม่าไปอยู่เมืองนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังทรงแต่งตั้งพระเถระานุเถระอื่นๆ ให้เป็นพระราชาคณะและให้มีฐานานุกรมตามสมควร นิมนต์ให้อยู่ตามวัดต่างๆ สั่งสอนคัมภีร์และวิปัสสนาธุระแก่พระภิกษุสามเณรต่อไป” สาธยายมาถึงตอนนี้ สมภารวัดป่ามะม่วงเรียนถามพระเถระเจ้าว่า

“ในรัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระสังฆราชมีพระนามว่าศรี และประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า เป็นองค์เดียวกับสมเด็จพระสังฆราชศรีในสมัยธนบุรี ความจริงเป็นคนละองค์หรือองค์เดียวกันขอรับ”

“เป็นองค์เดียวกัน ที่ท่านถามอย่างนี้เพราะเข้าใจว่า เป็นคนละองค์กันใช่ไหม ยังมีคนเข้าใจผิดอยู่มากนะ และเป็นหน้าที่ของท่านที่จะทำให้พวกเขาเข้าใจอย่างถูกต้อง”

“ขอรับ กระผมขออนุญาตเล่าถึงสาเหตุที่ทำให้คนคิดว่า สมเด็จพระสังฆราชสมัยธนบุรี กับสมัยรัตนโกสินทร์เป็นคนละองค์กันได้หรือไม่ขอรับ”

“เล่ามาเถิด เรากำลังฟังอยู่” พระเถรเจ้าอนุญาต ท่านพระครูจึงเล่าว่า

“สมัยรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระสังฆราชศรีถูกปลดจากตำแหน่ง เพราะได้กราบบังคมทูลถามสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชว่า ผู้ที่เข้าเฝ้าโดยมิได้ปลดอาวุธมีโทษสถานใด เพราะขณะนั้นเจ้าพระยาสุรสีห์เข้าเฝ้าโดยมิทันได้ปลดอาวุธ ด้วยเข้าใจผิดคิดว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงกวักพระหัตถ์เรียก จึงขึ้นจากเรือมาเฝ้า ขณะนั้นสมเด็จพระสังฆราชศรีกำลังสนทนารวมกับพระเจ้าอยู่หัวที่ศาลาท่าน้ำ เห็นเจ้าพระยาสุรสีห์เข้าเฝ้าในลักษณะนั้น จึงกราบบังคมทูลถามถึงโทษของการเข้าเฝ้าโดยมิได้ปลดอาวุธ พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสถามเจ้าพระยาสุรสีห์ ท่านก็ตอบว่ามีโทษถึงประหารชีวิตและกราบทูลให้ประหารชีวิตตนเสีย พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสถามอีกว่า หากไม่ประหารชีวิตจะต้องถูกลงโทษสถานใด ท่านก็ตอบว่าต้องถูกเขียน ๑๐๐ ที่ มีพระราชดำรัสถามอีกว่า ถ้าไม่เขียน ๑๐๐ ที่ จะเขียนกี่ที่ ตอบว่า ๘๐ ที่ และเมื่อมีพระราชดำรัสถามอีกจนในที่สุดเจ้าพระยาสุรสีห์กราบทูลว่า ๖๐ ที่ จึงทรงเขียนครั้งเขียนได้ ๒๐ ที่ ก็หยุด ไม่ทรงเขียนต่อ เหตุใดจึงไม่เขียนต่อขอรับ” ท่านถามพระเถรเจ้า

“เราเขียนไม่ลง อย่างที่บอกแล้วว่า สหายของเราและน้อง

ชายของเขามีบุญคุณต่อเรามาก นึกถึงตอนที่เขาบอกว่า พาแม่
นกเอี้ยงมาด้วยเมื่อไปสมทบกับเราที่จันทบุรี เราก็เลยเขียนไม่ลง
เหตุการณ์ครั้งนี้เองที่ทำให้คนสมัยนั้นไปเล่าลือกันว่า เมื่อสหายของ
เราขึ้นครองราชสมบัติ จึงปลดพระสังฆราชศรี เพราะทรงเชื่อพระ
อนุชา ซึ่งมีความอาฆาตแค้นเคืองในสมเด็จพระสังฆราช แท้จริง
เป็นการใส่ร้ายเจ้าพระยาสุรสีห์ พวกที่ช่วยกันประโคมข่าวเป็นพวก
ที่ไม่หวังดีต่อแผ่นดิน เราขอยืนยันว่า เจ้าพระยาสุรสีห์มิได้มีจิตใจ
ใจเช่นนั้น ตรงข้าม เขาเป็นคนใจดีมีเมตตา และที่สำคัญคือ เขา
รักพระพุทธศาสนาเหมือนอย่างที่เรารัก ถึงพี่ชายของเขาก็เช่นกัน
เมื่อได้กระทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ก็ได้ทำงาน
ทุ่มเทให้กับพระศาสนา ตั้งปณิธานที่ปรากฏในนิราศท่าดินแดงของ
เขา ความตอนหนึ่งว่า

ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา

บ้องกันขอบขันฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี

สหายของเราได้สืบสานงานพระศาสนาต่อจากเราคือการ
ทำสังคายนาพระไตรปิฎก ที่เราทำยังไม่ทันเสร็จก็เกิดความจำเป็น
ต้องผลิตแผ่นดินดังที่ได้เล่ามาแล้ว”

“กระผมทราบมาก่อนที่สมเด็จพระเจ้าตากสินจะทรง
สถาปนาพระอาจารย์ศรีขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช ในเวลานั้น เมือง
ธนบุรีก็มีสมเด็จพระสังฆราชอยู่แล้วใช่ไหมขอรับ” พระเถรเจ้า
อธิบายว่า

“ถูกแล้ว คือสมเด็จพระสังฆราชดี หรือพระอาจารย์ดีที่
คนธนบุรีพากันเลื่อมใสศรัทธา ต่อมาภายหลังเราทราบว่าตอนกรุง
แตกครั้งที่ ๒ พระอาจารย์ดีเคยบอกที่ซอนทรัพย์ผู้อื่นให้แก่พม่า
จึงถอดสมเด็จพระสังฆราชดีที่เราเป็นผู้สถาปนาขึ้น ออกเสียจาก

ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช แล้วสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชศรี
ขึ้นแทน”

“ทำไมพระอาจารย์ดีต้องบอกที่ซ่อนทรัพย์ผู้อื่นให้แก่พม่า
ด้วยขอรับ” พระบัวเหี่ยวไม่เข้าใจ พระเถระเจ้าจึงพูดกับท่านพระครู
ว่า

“ท่านเคยอ่านประชุมพงศาวดารภาคที่ ๖ ไซ้ไหม ช่วยเล่า
ให้พระบัวเหี่ยวฟังได้หรือไม่”

“ได้ขอรับ” สมภารวัยใกล้หกสิบรับคำแล้วจึงเล่าว่า

“ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖ ได้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ตอน
เสียกรุงครั้งที่ ๒ ไว้ว่า เมื่อพม่าเข้าพระนครได้นั้นเป็นเวลากลาง
คืน พม่าไปถึงไหนก็เอาไฟจุดเผาเหยาเรือนของชาวเมือง
จนกระทั่งปราสาทราชมณฑลเศียร ไฟไหม้ลุกลามสว่างไสวราวกับเป็น
เวลากลางวัน ครั้นพม่าเห็นว่าไม่มีผู้ใดต่อสู้แล้ว ก็เที่ยวเก็บรวบรวม
ทรัพย์ จับผู้คนอลหม่านไปทั่วทั้งพระนคร แต่เป็นเพราะเวลา
กลางคืน พวกชาวเมืองจึงหนีรอดไปได้มาก พม่าจับได้สัก ๑๐,๐๐๐
คน ส่วนพระเจ้าเอกทัศนั้น มหาตเล็กपालงเรือน้อยหนีไปซุ่มซ่อน
อยู่ในสมุทมนุ่มไม้ที่บ้านจิก ริมวัดสังฆาวาส แต่พม่ายังหาไม่รู้ จับ
ไม่ได้ แต่พระเจ้าอุทุมพรซึ่งผนวช กับเจ้านายโดยมากทั้งข้าราชการ
ผู้ใหญ่ผู้น้อย และพระภิกษุสามเณรที่หนีไม่พ้น พม่าก็จับเอาไปคุม
รวมไว้ที่ค่ายโพธิ์สามต้น ส่วนผู้คนพลเมืองที่จับได้ก็แจกจ่ายกันไป
ควบคุมไว้ตามค่ายนายทัพนายกองทั้งปวง แล้วพม่าเที่ยวเก็บยึด
ทรัพย์สมบัติสิ่งของหลวงของราษฎร ตลอดจนเงินทองของเครื่อง
พุทธบูชาตามพระอารามใหญ่น้อย ไม่เลือกว่าของที่เจะหียบยกได้
หรือไม่เพียงยกได้ ดังเช่นทองเงินที่แม่หุ้มพระพุทธรูป มีทองคำที่หุ้ม
พระศรีสรรเพชญ์ เป็นต้น พม่าก็เอาไฟสุ่มพระพุทธรูป ให้ทองละลาย

เก็บเอามาจนสิ้น เท่านั้นยังไม่พอ พม่ายังจะเอาทรัพย์ซึ่งราษฎร
ฝึงซ่อนไว้ตามวัดวาบ้านเรือนต่อไปอีก เอารัฐากรที่จับได้ไปชำระ
ซักถาม แล้วล่อลวงให้ลวงล่อกันเอง ใครเป็นโจทก์บอกทรัพย์ของ
ผู้อื่นให้ได้ก็ยอมปล่อยตัวไป ส่วนผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์ ถ้าไม่บอก
ให้โดยดี พม่าก็เขียนตีและทำทัณฑ์กรรมต่างๆ เร่งเอาทรัพย์จนถึง
ล้มตายก็มี มีเรื่องปรากฏขึ้นเมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงตั้งพระอาจารย์
ดีครั้งกรุงเก่าเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์แรก ภายหลังได้ความว่า
พระอาจารย์ดีเคยบอกทรัพย์ผู้อื่นให้พม่าเมื่อเวลาถูกขังอยู่ พระ
อาจารย์ดีเลยถูกถอดจากที่พระสังฆราช...ที่นี้เธอพอจะเข้าใจหรือยัง
ละ บัวเขียว” ท่านพระครูถนอมศิษย์ แล้วกราบเรียนพระเถระเจ้าว่า

“กระผมอ่านตามตัวอักษรที่ปรากฏในประชุมพงศาวดาร
ภาคที่ ๖ เลยนะขอรับ อ่านด้วยกลิน”

“อ่านด้วยกลินเป็นอย่างไรครับหลวงพ่” พระเถระอายุ
น้อยกว่าองค์อื่นๆถามอีก

“ฉันลืมนิดว่าเธอมาทางวิปัสสนากรรมฐานเท่านั้น จึงไม่
เข้าใจเรื่องสมถกรรมฐาน กลินเป็นอารมณ์ของสมถกรรมฐาน
อารมณ์ของสมถกรรมฐานมีทั้งหมด ๔๐ ได้แก่ กลิน ๑๐
อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อัปปมัญญา ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑
จตุราศรวิน္ญาณ ๑ และ อรูป ๔ รวมเป็น ๔๐” แล้วพูดกับพระ
เถระเจ้าว่า

“กระผมเคยเจริญสมถกรรมฐานมาก่อนที่จะพบกับหลวงพ่
ในป่าขอรับ และเคยหุงปรอทด้วยเตโชกลิน”

“หลวงพ่ครับ กรุณาอธิบายกลิน ๑๐ ให้ผมฟังได้ไหมครับ
ผมอยากทราบว่า หลวงพ่ใช้กลินอ่านพงศาวดารได้อย่างไร” พระ
บัวเขียวขอร้องอาจารย์ของท่าน อาจารย์จึงต้องอธิบายว่า

“กสิณ หมายถึง วัตถุอันจูงใจ หรือวัตถุสำหรับเพ่งเพื่อ
จูงจิตให้เป็นสมาธิ มี ๑๐ อย่าง ได้แก่ ปฐวีกสิณ - กสิณคือดิน
กสิณที่ใช้ดินเป็นอารมณ์ อาโปกสิณ - กสิณคือน้ำ เตโชกสิณ
- กสิณคือไฟ วาโยกสิณ - กสิณคือลม นิลกสิณ - กสิณคือสีเขียว
ปีตกสิณ - กสิณคือสีเหลือง โลหิตกสิณ - กสิณคือสีแดง
โอทาทกสิณ - กสิณคือสีขาว อาโลกกสิณ - กสิณคือแสงสว่าง
และ อากาสกสิณ - กสิณคือที่ว่างเปล่า กสิณที่ใช้ที่ว่างเปล่าเป็น
อารมณ์”

“หลวงพ่อบอรับ กระผมจะเจริญสมถกรรมฐานจะได้หรือไม่
หรือไม่ขอรับ กระผมต้องการเจริญกสิณ จะได้ใช้กสิณอ่านหนังสือ”
พระบัวเหี่ยวถามหลวงพ่อบอรับ

“ไม่จำเป็น จุดมุ่งหมายของการเจริญสมถะก็เพื่อจะใช้เป็น
บาทฐานในการเจริญวิปัสสนา ในเมื่อเธอสำเร็จวิปัสสนาแล้ว สมถะ
ก็ไม่มีมีความจำเป็นอีกต่อไป เราไม่เห็นด้วยกับผู้ที่เจริญสมถะโดย
มีจุดมุ่งหมายอยากจะได้อิทธิปาฏิหาริย์อย่างที่พวกโยคีเขาปฏิบัติกัน
เพราะนั่นมิใช่จุดหมายของพระพุทธศาสนา” หลวงพ่อบอรับตอบ
ทั้งที่ยังหลับตา

ภาระอันยิ่งใหญ่

การสนทนาของพระอริยเจ้าทั้ง ๘ องค์ ผู้ตัดความหลง
ในสงสารสิ้นแล้ว ยังคงดำเนินต่อไปกระทั่งใกล้จะถึงเวลาลงอุโบสถ
ท่านพระครูอยากเรียนถามพระเถระเจ้าอีกหลายเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กฤษฎนบุรี หากก็รู้ว่าเวลาแห่งการสนทนากำลังจะสิ้นสุดลง จึงพูด
ขึ้นว่า

“กระผมจะมีโอกาสได้สนทนากับพระเถระเจ้าอีกหรือไม่
กระผมไม่ทราบ ทราบแต่ว่าคำคั้นนี้กระผมได้รู้ในสิ่งที่อยากรู้มานาน”

“สิ่งที่เราเล่ามาทั้งหมดนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ท่านจะต้องนำไป
บอกกล่าวแก่ศิษยานุศิษย์ของท่าน ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่รักเราแต่เข้าใจ
ราชวงศ์ผิด และฝ่ายที่รักราชวงศ์ แต่เข้าใจเราผิด นอกจากท่าน
แล้ว เราไม่เห็นใครที่จะทำหน้าที่นี้ได้” วีรภักดิ์แห่งธนบุรีทรง
มอบหมายหน้าที่สำคัญแก่สมภารวัดป่ามะม่วง

“ขอรับ แม้จะเป็นภาระอันยิ่งใหญ่และหนักหน่วงเพียงไร
กระผมก็จะทำจนสุดความสามารถ การสอนคนยุคนี้มีใช้เรื่องง่าย
นะขอรับ เพราะฝ่ายมิถุนานมีมากกว่าฝ่ายสัมมาทิฐิ”

“นั่นแหละ ท่านจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง คนมีบุญ
เขาจะเชื่อท่าน ส่วนคนไร้บุญวาสนาก็ต้องปล่อยเขาไป ถือเสียว่า

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม แต่ละคนก็มีกรรมเป็นของของตน เหมือนเราเหมือนท่าน แต่เรากับท่านโชคติดตรงที่ตัดความหลงในสงสารได้แล้ว”

“แม้จะตัดได้ แต่กรรมก็ยังต้องใช้หนี้มนุษย์ต่อไปอีกจนกว่า วาระสุดท้ายของชีวิตจะมาถึง ผิดกับพระเถระเจ้าที่มีต้องใช้หนี้มากมายเหมือนกรรม” ท่านพระครูเปรียบเทียบ

“หากเราไม่ละสังขารก็คงต้องใช้หนี้เช่นเดียวกับท่าน บังเอิญเราอายุสั้น มีเหตุการณ์ที่ทำให้ละสังขารเสียก่อน ก็เลยไม่ต้องใช้หนี้” ท่านพระครูเรียนถามด้วยความเกรงใจว่า

“พระเถระเจ้าจะกรุณาเล่าเหตุการณ์ที่ทำให้ละสังขารได้หรือไม่ขอรับ กระผมอยากทราบว่าพระเถระเจ้าละสังขารเมื่อไร”

“เอาละ เมื่อท่านอยากทราบ เราก็จะเล่า เล่าตามประวัติ ศาสตร์ก่อนนะ วันที่หลวงอาสาตีถูกประหารชีวิตแทนเรา ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า ตรงกับวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๓๒๕ หลวงอาสาตีคือคนที่เราบอกว่า หน้าตาทำทางเหมือนเราราวกับเป็นคนคนเดียวกัน ส่วนเราถูกส่งตัวไปนครศรีธรรมราชในเขตบรรพชิต ซึ่งแผนการทั้งหมดนี้สหายเรากับน้องชายของเขาเป็นคนจัดการ คนที่ติดตามเราไปชื่อเจ้าพัฒน์ ซึ่งต่อมาคือเจ้าพระยาพัฒน์ผู้ครองเมืองนครศรีธรรมราช นอกจากนี้เจ้าพัฒน์ยังพาชายาคคนสุดท้ายของเราซึ่งกำลังตั้งครภัก์อ่อนๆไปด้วย เมื่อไปถึงเจ้าพัฒน์ก็ได้พาเราไปอยู่วัดๆหนึ่ง เราตั้งใจจะบวชไม่สึกจึงขอให้เขารับชายาเราเป็นภรรยาของเขา และขอให้รับบุตรในครภัก์เป็นบุตรของเขาด้วย แต่เจ้าพัฒน์จงรักภักดีต่อเรา จึงปฏิเสธที่จะรับชายาของเราไปเป็นภรรยา เขาเลี้ยงดูชายาของเราอย่างดีที่สุด ต่อมาชายาของเราได้ให้กำเนิดบุตรชาย เจ้าพัฒน์ก็ประคบประหงมเลี้ยงดูอย่างดี

ราวกับเป็นบุตรของเขาเอง บุตรคนนี้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราชสืบต่อจากเจ้าพระยาพัฒนา ในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ ทรงทราบว่า เป็นบุตรของเรา แต่พระองค์ยังทรงแต่งตั้ง เท่ากับเป็นการพิสูจน์ว่าราชวงศ์มิได้มีเรื่องขัดเคืองบาดหมางกับเรา”

“บุตรผู้นี้ของพระเถรเจ้าก็คือต้นตระกูล ณ นคร ในปัจจุบันไซ้ไหมขอรับ”

“ถูกแล้ว นอกจากนี้ยังมีบุตรธิดาที่เกิดจากภรรยาคนก่อนๆ ซึ่งต่อมาได้เป็นต้นตระกูล ณ นครราชสีมา และต้นตระกูลอินทรกำแหงด้วย ส่วนเรา เมื่ออยู่นครศรีธรรมราชได้สองปี ก็อยากจะมาอยู่เมืองเพชรบุรี จึงบอกเจ้าพัฒนาซึ่งขณะนั้นเป็นเจ้าพระยาพัฒนาแล้ว สหายเราได้แต่งตั้งให้เขาเป็นเจ้าพระยา เพราะเห็นว่าเขาจงรักภักดีต่อเราทั้งที่ไม่ล่วงรู้ถึงแผนการอันแยบยลที่เรากับสหายร่วมกันคิดขึ้น หากสหายเราคิดไม่ดีหรือที่คนสมัยนั้นพากันกล่าวหาว่าเขาเป็นกบฏ เขาก็ต้องสั่งให้ประหารชีวิตเจ้าพัฒนาผู้ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเสี้ยนหนามของเขา แต่ที่เขาแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพระยา ให้ครองเมืองนครศรีธรรมราช จะได้ช่วยดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เรา สหายผู้นี้มีบุญคุณต่อเรามาก ราชวงศ์ของเขาจึงเจริญรุ่งเรืองมาทุกยุคทุกสมัย”

“เป็นอันว่าพระเถรเจ้าย้ายมาอยู่เพชรบุรีหรือขอรับ”

“ถูกแล้ว ในตอนแรกเจ้าพัฒนาไม่อยากให้เรา มา แต่เมื่อเรายืนยันที่จะมา เจ้าพัฒนาจึงให้คนมากับเราสองคน และให้อยู่ในถ้ำแห่งหนึ่ง เราได้เจริญวิปัสสนากรรมฐานอยู่ในถ้ำ ไม่นานนักก็สามารถตัดความหลงในสงสารได้ เพราะหลวงพ่อบอกว่าได้เมตตามาสอนกรรมฐานให้เราอย่างใกล้ชิด” เมื่อถูกพาดพิงถึง

หลวงพ่อบนป่าจึงลืมนตาและพูดขึ้นว่า

“วันที่พระยาตากบรรรุทธธรรมสูงสุด เป็นวันที่เขาละสังขาร” พระเถระเจ้าจึงเล่าต่ออีกว่า

“ขณะที่เรานั่งดูตมอยู่ในวิมุตติสุข ก็ถูกชายฉกรรจ์สองคนใช้ไม้คมแฝกฟาดที่ศีรษะ ครั้นเห็นเราไม่เป็นอะไรเพราะกำลังอยู่ในภาวะแห่งความหลุดพ้น เขาทั้งสองก็กระหน่ำไม้คมแฝกลงไปอีกอย่างนับไม่ถ้วน เสร็จแล้วก็พากันหนีไป คงจะคิดว่าอย่างไรเสียเราก็คงไม่รอดชีวิตไปได้เพราะถูกตีหนักถึงปานนั้น เราจึงละสังขารโดยวิธีสลายธาตุ”

“ทำไมหลวงพ่อบ่ช่วยพระเถระเจ้าเล่าครับ” พระบัวเหี่ยวถามหลวงพ่อบนป่า ท่านคิดว่าอาจารย์น่าจะช่วยศิษย์

“เรื่องของกรรมไม่มีใครช่วยใครได้ พระยาตากสร้างกรรมไว้มากจึงต้องรับผล” หลวงพ่อบนป่าอธิบาย ท่านพระครูถามพระเถระเจ้าว่า

“คนร้ายเป็นใครครับ”

“คนของฝ่ายที่คิดจะเอาความดีความชอบจากพระเจ้าแผ่นดิน เป็นความจริงที่ว่า ความลับไม่มีในโลก เพราะในที่สุดพวกเขาก็รู้ว่าคนที่ถูกสำเร็จโทษไม่ใช่เรา เลยกลัวว่าสหายของเราจะรู้เรื่องนี้ จึงพยายามสืบหาเราจนพบ”

“กระผมสงสารเขาสองคน เขาคงไม่รู้ว่าจะทำอนันตริยกรรมที่ทำให้ตัดสวรรค์ตัดนิพพาน เพราะความหลงในสงสารที่เดียวที่ทำให้เขาสร้างกรรมทำบาป แล้วเขาถูกพระเจ้าแผ่นดินลงโทษหรือไม่ครับ”

“สหายเรายังมีทันได้ลงโทษ กรรมก็ลงโทษพวกเขาเสียก่อน ก็อย่างที่เราบอกแล้วว่า เกิดกบฏซ้อนกบฏให้วุ่นวายไปหมด สหาย

เราไม่ต้องทำอะไร เขาก็ฆ่ากันเองตายตกไปตามกัน เราอยากให้คุณ
ไปยังถ้าที่เราเคยอาศัยอยู่และไปเอาของดีมาเก็บไว้”

“ของดีอะไรขอรับ”

“ท่านไปถึงก็จะรู้เอง กลับจากอินเดียแล้วท่านจงไปเอาของ
ดีที่...” พระเถระเจ้าบอกชื่อถ้ำและที่ตั้งแก่สมภารวัดป่ามะม่วง ผู้ซึ่ง
รับว่าจะไปยังที่นั่นเมื่อกลับจากอินเดียแล้ว

“ความจริงทั้งหมดที่เราเล่ามานี้ เมื่อท่านนำไปเล่าให้ศิษย์
ฟัง ก็ต้องบอกให้เขาฟังอย่างปล่อยวาง อย่าได้คิดเคียดแค้นชิงชัง
ต่อฝ่ายกบฏ หรือแม้กระทั่งฝ่ายพม่า อย่าไปเก็บอดีตมาเป็นเหตุ
ให้สร้างกรรมทำเวรต่อไปอีก อดีตก็คืออดีต มันผ่านไปแล้ว ต้อง
อโหสิกรรมต่อกัน ในอนาคตประเทศพม่าจะเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธ
ศาสนายิ่งกว่าประเทศไทย คนพม่าจะพากันปฏิบัติธรรมอย่างเคร่ง
ครัด ขณะที่คนไทยไปหลงไหลในวัฒนธรรมตะวันตก พากันละทิ้ง
พระพุทธศาสนาอันเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย สังคม
จะวุ่นวาย นักการเมืองจะเอาเปรียบประชาชน ผู้นำประเทศจะไม่สนใจ
คุณธรรมความดี แต่จะไปให้ความสำคัญกับความสุขสบายทางกาย
พยายามมอมเมาประชาชนที่ไม่รู้เท่าทันด้วยวัตถุและสิ่งปรนเปรอ
ทั้งหลาย ปกครองประเทศด้วยตณหา มิใช่ด้วยปัญญา เขาจะ
จะเสียหายกันมากทั้งในเรื่องยาเสพติดและเรื่องเพศ ท่านเห็นจะต้อง
ทำงานหนักเพื่อรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้คนที่มิปัญญา ซึ่งเรา
ไม่เอียงเรียกว่าปัญญาชน เพราะในอนาคตพวกที่เรียกตัวเองว่า
ปัญญาชนจะเป็นคนมีตบอดในทางธรรม และจะเป็นกันมากทั้งบรรพ
ชิตและคฤหัสถ์ ท่านจะเป็นที่พึ่งของคนดีมีปัญญา ส่วนคนทราม
ต่ำปัญญาจะพากันริษยาใส่ร้ายป้ายสีท่าน ท่านต้องอดทน อย่า
เพิ่งละสังขารเสียก่อนที่บ้านเมืองจะสงบเรียบร้อย เมืองไทยไม่สิ้น

คนดี แล้ววันหนึ่งคนชั่วก็จะพ่ายแพ้และมีอันเป็นไปตามกรรมของ
เขา ขอให้ท่านสอนอย่างปล่อยวาง ส่วนเราจะคอยเป็นกำลังใจให้
เช่นเดียวกับหลวงพ่อบุญในป่าอาจารย์ของพวกเรา” หลวงพ่อบุญในป่าจึง
พูดกับท่านพระครูว่า

“การไปอินเดียครั้งนี้จะมีประโยชน์มหาศาลสำหรับเธอ
เพราะพระพุทธเจ้ามีจริง และการสอนเรื่องตถาคตโพธิสัทธาจะ
แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น ในอนาคตเมื่อคนพากันหลงใหลในวัตถุ คนบาป
ก็จะพยายามแต่งพุทธประวัติและพุทธธรรมให้ผิดแผกแตกต่างไป
จากความจริง โดยมุ่งประโยชน์ด้านวัตถุเป็นสำคัญ ไม่คำนึงถึง
ด้านจิตใจ เพราะไม่เคยปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐานอย่างที่พวก
เธอทำ เมื่อเขาเข้าใจไม่ถึงธรรม เขาก็จะทำกรรมนั้นให้เป็นวัตถุที่
จับต้องได้ จะมีการแต่งพุทธประวัติขึ้นใหม่ พระไตรปิฎกก็จะถูก
ดัดแปลงจนแทบไม่เหลือเค้าของเดิม เขาจะจ้างนักวิชาการที่
จบดอกเตอร์มาจากประเทศตะวันตก ให้แต่งพระไตรปิฎกขึ้นใหม่
เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในดินแดนชมพูทวีปก็จะถูกดัดแปลงให้มา
เกิดขึ้นในประเทศไทย เท่ากับจะทำให้พระพุทธศาสนาเกิดในประเทศไทย
ไม่ใช่ในชมพูทวีป แล้วก็จะสรุปว่า พระพุทธเจ้าก็คือตัวเขา
ไม่ใช่พระสมณโคดมที่เราเคยเรียนกันมา พูดให้เข้าใจง่ายคือ เขา
จะตั้งตนเป็นศาสดา ซึ่งเป็นเรื่องเสียหายมาก พระธรรมและพระ
วินัยจะถูกทำให้วิปลาสคลาดเคลื่อน แต่ข้อนั้นเธอไม่ต้องห่วง เพราะ
พระไตรปิฎกฉบับที่ถูกต้องตรงตามคำทรงสอนของพระพุทธองค์ยัง
คงมีอยู่ในประเทศอื่น เช่น ประเทศพม่า ศรีลังกา และประเทศ
ตะวันตก ในที่สุดพระพุทธศาสนาที่แท้จะหมดไปจากเมืองไทย แต่
จะไปเจริญงอกงามในต่างประเทศ ถึงเวลานั้นเธอก็ละสังขารไปแล้ว
แต่ไม่เป็นไร ขอให้สบายใจได้ คิดเสียว่า ถึงอย่างไรพระพุทธศาสนา

ที่แท้ก็ยังมีอยู่ในโลก คนมีบุญวาสนาจะรู้จักของแท้ ส่วนคนไร้บุญวาสนาก็จะอยู่กับของเทียมต่อไป” หลวงพ่อในป่าสอนศิษย์ให้ปล่อยวางทั้งที่ศิษย์ของท่านปล่อยวางได้แล้ว แต่ที่ต้องสอนก็เพื่อให้ศิษย์ไปสอนศิษย์รุ่นหลังๆ ซึ่งคงจะมีไม่มากนัก เพราะในอนาคตคนจะไม่ละอายความชั่วไม่กลัวบาปกรรม จึงทำชั่วทุกรูปแบบ คนมีปัญญาจะเหลือน้อย คนเขลาจะเพิ่มมากขึ้น

“พูดถึงประเทศพม่า ผมขอถือโอกาสกราบเรียนหลวงพ่อกว่า พระพุทธรูปโบราณที่พระพม่าชื่อครุบาวังได้มอบให้กับผมสมัยที่รุดงค์ไปพม่ากับหลวงพ่อคราวนั้น บัดนี้ไม่อยู่ที่ผมแล้ว ผมได้คืนให้เจ้าของเขาไปแล้วครับ” ท่านหมายถึงนางสาวตันหลิว

“ของของเขาก็ต้องคืนเจ้าของเขาไป แต่คนที่เธอให้นั้นเขาไม่มีบุญวาสนาที่จะรักษาไว้ได้ เธอต้องทำใจเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น” หลวงพ่อในป่าพูดเพราะ “รู้” ว่านางสาวตันหลิวจะอย่างไรกับพระพุทธรูปโบราณองค์ดังกล่าว “เราเองก็ได้มอบไม่ทำให้ศิษย์ชาวพม่าที่เป็นเจ้าอาวาสวัดหนองคำ อำเภอภายาก จังหวัดเชียงตุง วันหนึ่งศิษย์ของเธอจะไปวัดนี้”

“ศิษย์คนไหนครับ” ท่านคิดว่าคงจะเป็นพระบัวเหี่ยว หลวงพ่อในป่ารู้ความคิดของศิษย์จึงพูดว่า

“ไม่ใช่พระบัวเหี่ยว ศิษย์ของเธอคนนี้จะมาช่วยเธอสอนกรรมฐานแทนพระบัวเหี่ยว ขณะนี้เขาอายุ ๑๐ ขวบ ยังไม่รู้จักเธอและเธอก็ยังไม่รู้จักเขา อีก ๕ ปี เขาจะมาบวชเณรที่วัดป่ามะม่วง สามเณรรูปนี้จะช่วยเธอได้มาก ปี ๒๕๓๗ เขาจะรุดงค์ไปพม่าและจะได้เห็นไม้เท้าของเรา” หลวงพ่อในป่าพูดถึง “ศิษย์ในอนาคต” ของท่านพระครู

เวลาตีสี่ เมื่อพระมหาบุญและพระภิกษุวัดป่ามะม่วงมาลงอุโบสถ ก็เห็นท่านสมภารนั่งรออยู่แล้ว ผิดกับวันอื่นๆที่ท่านจะเดินเข้าประตูโบสถ์มาเวลาสี่นาฬิกาตรง เมื่อสงฆ์แสดงอาบัติต่อกันเสร็จแล้ว สมภารจึงจุดธูปเทียน และนำกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย เริ่มตั้งแต่ “โย โส ภควา อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ไปจนถึง อมุหํกั ทิฆมรตฺตํ หิตาย สุขาย” โดยกล่าวนำที่ละวรรคให้พระลูกวัดว่าตามจบแล้วจึงทำวัตรเช้าพร้อมกันเป็นภาษาบาลี ไม่ต้องแปล หากเป็นคฤหัสถ์ ท่านจะให้แปลด้วย เพื่อจะได้รู้ความหมายของคำในขณะที่สาธยาย

การทำวัตรเช้าเสร็จสิ้นลงเมื่อเวลาห้านาฬิกา จากนั้นเจ้าอาวาสจึงเทศน์เกี่ยวกับพระวินัย แล้วจึงแจ้งให้พระลูกวัดทราบ ว่า ท่านจะเดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย และประเทศเนปาล แล้วเลยถือโอกาสเล่าเหตุการณ์ที่ท่านประสบพบมาเมื่อเวลาเที่ยงคืน

“พระคุณเจ้าที่เคารพ” ท่านอารัมภบท สมภารวัดป่ามะม่วง ท่านให้เกียรติพระลูกวัดด้วยการเรียกว่า “พระคุณเจ้า” เมื่ออยู่ในที่ประชุมสงฆ์

“ผมมีเรื่องที่จะชี้แจงแสดงให้ท่านทั้งหลายทราบ คือเมื่อเวลาสองยาม ผมเข้ามาในอุโบสถและอยู่ที่นี้จนกระทั่งถึงเวลาทำวัตรอย่างที่ท่านเห็นอยู่นี้ ท่านคงจะอยากทราบว่าผมเข้ามาทำอะไรในโบสถ์ ผมจะเล่าถวาย ณ บัดนี้” แล้วท่านจึงเล่าว่า

“ก่อนอื่น ผมขออภัยคัมภีร์มาแสดงสักเล็กน้อย เพื่อเป็นหลักฐานว่า สิ่งที่ผมประสบมาเป็นเวลา ๔ ชั่วโมงเต็ม เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ท่านอย่าได้คิดว่าเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระแต่ประการใด เมื่อคืนผมได้พบและสนทนากับเทพ ๓ องค์” พระมหาบุญมี

อาการตื่นเต้นที่ได้ยินได้ฟัง อยากรู้ว่าท่านสมภารได้สนทนากับ
เทพองค์ใดบ้าง พระอินทร์ พระพรหม หรือพระยมบาล พระลู่วัด
รูปอื่น ๆ ก็พลอยตื่นเต้นไปด้วย

“เรื่องเทพหรือเทวดานี้มีมาในพระไตรปิฎกหลายเล่ม อย่าง
เทพที่ผสมสนทนากับท่านเมื่อคืนนี้ อยู่ในพระสูตรตันตปิฎก ชุททก-
นิกาย จุฬนิกาย ท่านไปค้นดูได้ในเล่มที่ ๓๐ ข้อ ๖๕๔ หน้า ๓๑๒
เป็นพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ส่วนฉบับแปลเป็นภาษาไทยก็เล่ม
และข้อเดียวกัน แต่หน้าอะไรก็ให้ท่านไปค้นเอาเอง ที่ผมอ้างพระ
ไตรปิฎกก็เพื่อจะให้เป็นหลักฐานว่า สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสอนนั้น
ล้วนเป็นสังฆธรรม คือธรรมที่จริงแท้ เราเป็นศากยบุตรพุทธโอรส
จะต้องศรัทธาในคำทรงสอนของเสด็จพ่อ ต้องรักษาของดีนี้ไว้ให้เป็น
มรดกตกทอดไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ผมรู้สึกเสียใจที่ชาวพุทธยุคนี้เขา
ไม่ศรัทธาในพระศาสนาแล้ว เพราะไปหลงระเหิงในวัตถุมิรัพย์สิน
เงินทองเป็นต้น ในอนาคตกาล แม้พระสงฆ์องค์เจ้าก็จะไม่ศรัทธา
ในพระธรรมคำสอน จะเห็นแก่ลาภสักการะและสมณศักดิ์มากกว่า
ศรัทธาจะเสื่อมถอย น่าเป็นห่วงพระศาสนามาก เพราะฉะนั้น พวก
ท่านที่เข้ามาบวชในพระบวรพุทธศาสนาจะต้องสำเหนียกในเรื่องนี้
ให้มาก ท่านจะต้องมีศรัทธาในพระศาสนา มิใช่มาบวชจัม ๆ จำ ๆ
ไปวัน ๆ หากพระสงฆ์ไม่มีศรัทธาในพระศาสนาแล้วจะไปสร้างศรัทธา
แก่ญาติโยมได้อย่างไร ศรัทธาที่พระพุทธองค์ทรงสอนนั้นหมายถึง
ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งมี ๔ อย่าง ได้แก่ กัมมสัทธา
ท่านจะต้องเชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรมว่ามีอยู่จริง วิปากสัทธา
ท่านจะต้องเชื่อผลของกรรม ว่ากรรมมีผลจริง กัมมัสสกตาสัทธา
ท่านจะต้องเชื่อว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของของตน และที่สำคัญ
ที่สุดคือ ตถาคตโพธิสัทธา ท่านจะต้องเชื่อความตรัสรู้ของพระ

พุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๙ ประการ ดังพรรณนาไว้ในบทพระพุทธรูปที่เรา ได้สาธยายกันไปเมื่อตอนทำวัตรเช้า ศรัทธาทั้ง ๔ อย่างนี้ ตถาคตโพธิสัตว์สำคัญที่สุดและเป็นที่มาของศรัทธาสามอย่าง ข้างต้น ผมจึงขอย้ำกับท่านทั้งหลายว่า ท่านจะต้องศรัทธาในพระ ศาสนา เมื่อท่านมีศรัทธา ท่านก็จะมีปสาทะ ที่เรียกรวมกันว่า ศรัทธา ปสาทะ คำว่า ปสาทะ แปลว่า ความเลื่อมใส ความชื่นบานผ่องใส คืออาการที่จิตเกิดความแจ่มใสโปร่งโล่งเบิกบานปราศจากความอึด อัดขุ่นมัว เพราะฉะนั้นศรัทธากับปสาทะจึงใช้คู่กัน หมายถึงความ เชื่อและความเลื่อมใส เมื่อเราเชื่อเราก็เกิดความเลื่อมใส ถ้าไม่เชื่อ ความเลื่อมใสก็ไม่เกิด” พระมหาบุญอุยยากฟังเรื่องเทพสามองค์ จึง แอบคิดในใจว่า

“หลวงพ่อกุดซึกแม่น้ำทั้งห้าอยู่นั้นแหละ ผมอยากฟังเรื่อง เทพสามองค์จะแยกอยู่แล้ว ที่ผมเห็นเมื่อคืนไม่ใช่แค่สามองค์นี้หา ผมเห็นเป็นพันองค์ ทั้งเทพบุตรและเทพธิดา หรือว่าผมจะตาผาด ไปก็ไม่รู้ แต่ที่แน่ๆคือเห็นพระสามองค์” พระมหาบุญมัวคิดเพลิน อยู่ จึงถูกท่านพระครูทักกลางคืนว่า

“ท่านมหาอย่าเพิ่งใจร้อน เดี่ยวท่านจะได้ฟังแน่นอน” บรรดาพระลูกวัดต่างมองไปที่พระมหาบุญเป็นตาเดียวกัน ท่าน สมภารจึงบอกพระลูกวัดว่า

“พระมหาบุญท่านหาว่าผมกุดซึกแม่น้ำทั้งห้า เมื่อคืนท่าน แอบมองตอนผมเดินมาที่นี่ ท่านได้เห็นเทพสามองค์ด้วย แต่ท่าน ไม่รู้ว่านั่นคือเทพ นอกจากเทพสามองค์แล้ว ท่านยังเห็นเทพบุตร เทพธิดา ซึ่งท่านคิดว่าเห็นเป็นพันองค์ ความจริงเป็นแสนองค์ นะท่านมหา เทพบุตรเทพธิดามาฟังการสนทนาระหว่างผมกับเทพ

สามองค์ แสงสว่างจากเทพทำให้บริเวณอุโบสถสว่างไสวราวกับกลางวัน ไซ้ใหม่ท่านมหา” ท่านถาม “พยาน”

“ครับหลวงพ่อ” พระมหานุกูญรับรองพร้อมยกมือประนมขณະပုတ

“เป็นแสน ๆ องค์เลยหรือครับ ผมคิดว่าแค่จำนวนพัน” ท่านพระครูจึงต้องขยายความว่า

“พวกเทพเขามีกายละเอียด เรียกว่ากายทิพย์ จึงไม่กินเนื้อที่เหมือนมนุษย์ สามารถอยู่ในที่ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเบียดเสียดอัดเยียดกัน ถ้าเป็นมนุษย์ โบสถ์ของเราบรรจุได้อย่างมากไม่เกินสองร้อย แต่ถ้าเป็นเทพบรรจุได้เป็นแสน ๆ” ท่านพระครูอธิบาย

“แล้วเทพสามองค์ที่หลวงพ่อพบและสนทนาด้วยมีองค์ไหนบ้างครับ” พระมหานุกูญอยากรู้เร็ว ๆ ทว่าท่านพระครูกลับถามว่า “ท่านคิดว่ามีองค์ไหนบ้างล่ะ” พระมหานุกูญตอบตามที่คิดไว้ว่า “พระอินทร์ พระพรหม พระยมบาล ครับ”

“สามองค์นี้ไม่ได้มา เอาอย่างนี้ ผมจะบอกไปว่า เทพสามองค์ที่ผมพบนั้น มีองค์หนึ่งที่ท่านรู้จักดี อยากรู้ชื่อท่านไหมล่ะ”

“อยากครับ ท่านชื่อเทพอะไรครับ”

“เทพบัวเหี่ยว” ท่านพระครูตอบยิ้ม ๆ

๙

วิสุทธิเทพ

“เทพบัวเหี่ยว...หมาย...หมายความว่า...ว่าอย่างไรครับ”
พระมหาบุญมีอันเป็นโรคติดอย่างเฉียบพลัน

“ก็หมายความว่าพระบัวเหี่ยวกลายเป็นเทพแล้วนะสิครับ
เทพคือเทวดา หรือจะเรียกว่าเทพเจ้าก็ได้” ท่านพระครูตอบชัดเจน

“หมาย...หมายความว่าพระ...พระบัวเหี่ยวตาย...ตายแล้ว
หรือครับ” รองเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงยังไม่หายติดอย่าง

“ท่านจะใช้คำว่า ‘ตาย’ กับพระบัวเหี่ยวไม่ได้นะครับ”

“ขอ...ขอโทษ ครับ ผม...ผมตกใจที่...ที่รู้...รู้ว่าพระบัว...บัว
เหี่ยว มรณภาพ ทำ...ทำไมท่านถึง...ถึงอายุสั้นครับ”

“ท่านใช้คำว่า ‘มรณภาพ’ ก็ยังไม่ถูกต้อง แต่เอาเถอะ
ผมอยากจะบอกท่านว่า ท่านต้องปฏิบัติกรรมฐานให้มากกว่าที่
ทำอยู่ จะได้ไม่ตกใจจนพูดอีกๆอ้อๆเหมือนคนติดอย่างงี้”
ท่านพระครูถือโอกาสสอนพระลูกวัด สอนแบบยิงปืนนัดเดียวได้นก
ทั้งฝูง ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะพระลูกวัดของท่านเริ่มจะย่อหย่อนใน
การปฏิบัติ ยังไม่มีรูปใดปฏิบัติได้ยอดเยี่ยมเท่าพระบัวเหี่ยวเลย
สักรูป

“พระบัวเหี่ยวมรณภาพแล้วไปเกิดเป็นเทวดาหรือครับ”

พระบัวเหี่ยวถามท่านพระครู

“ท่านยังไม่ได้มรณภาพหรอกครับ ผมกำลังจะเรียนท่าน
ทั้งหลายว่า เทพ ๓ องค์ ที่ผมพบเมื่อคืนนี้หมายถึง วิสุทธิเทพ
มีหลวงพ่อกว้างซึ่งเป็นอาจารย์ของผมองค์หนึ่ง พระภิกษุสมเด็จ
พระเจ้าตากสินพระองค์หนึ่ง และพระบัวเหี่ยวองค์หนึ่ง พระภิกษุ
ทั้งสามองค์นี้ท่านเป็นวิสุทธิเทพ” ท่านพระครูอธิบาย

“หมายความว่าอย่างไรครับ” พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

“เอาอย่างนั้นะครับ ผมจะอธิบายเรื่องเทพ ๓ ให้พวกท่าน
ฟัง เทพ ๓ มีมาในคัมภีร์พระไตรปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิกาย
ซึ่งได้แสดงไว้ว่า เทพหรือเทวดามี ๓ ประเภทด้วยกัน ประเภทที่
หนึ่งเรียกว่า สมมตเทพ คือ เทวดาโดยสมมติ เทวดาประเภทนี้
ได้แก่ พระราชา พระเทวี และพระราชากุมาร ประเภทที่สองเรียก
ว่า อุปัตติเทพ คือเทวดาโดยกำเนิด ได้แก่ เทวดาในกามาจร
สวรรค์ ๖ ชั้น และพรหมทั้งหลาย ประเภทสุดท้ายเรียกว่า วิสุทธิ
เทพ คือ เทวดาโดยความบริสุทธิ์ ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระ
ปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย” ท่านพระครูอ้างความ
ในพระไตรปิฎก

“หลวงพ่อกว้างหมายความว่า พระบัวเหี่ยวสำเร็จเป็นพระอรหันต์
แล้วใช่ไหมครับ” พระมหาบุญญาม รุสสิกยินดีที่สหธรรมิกของท่าน
สามารถตัดความหลงในสงสารได้ ขณะเดียวกันก็นึกตำหนิตัวเอง
ที่ย่อหย่อนในการปฏิบัติ เห็นจะต้องปฏิบัติให้มากขึ้นอย่างที่ท่านพระ
ครูเตือน เพราะไหนๆก็ไม่ได้สักหลาเพศไปเป็นผู้ครองเรือนแล้ว
ในเมื่อเอาดีทางโลกไม่ได้ ก็ควรจะเอาดีทางธรรมเหมือนที่พระบัว
เหี่ยวทำสำเร็จแล้ว

“วิสุทธิเทพสามองค์ที่หลวงพ่อกว้างถึง ผมรู้จักสององค์

เพราะหลวงพ่อบุญถึงบ่อย แต่ที่สงสัยและไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน คือ พระภิกษุสมเด็จพระเจ้าตากสิน หลวงพ่อจะกรุณาอธิบายได้ไหมครับ ผมเคยเรียนประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ไม่มีตอนไหนเลยที่ระบุว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชผนวช มีแต่ว่าพระองค์เจริญวิปัสสนาจนพระสติพ้นเพือนถึงกับทรงประกาศว่า พระองค์เป็นพระโสดาบัน และบังคับให้พระภิกษุสงฆ์กราบพระองค์ รูปใดไม่ทำตามก็ทรงมีรับสั่งให้เขียน ผมอ่านประวัติศาสตร์ตอนนี้แล้วรู้สึกไม่สบายใจ เหมือนว่าพระศาสนาเสื่อมโทรมเสียภาพลักษณ์หมด” พระวิสุทธิกราบเรียน

“ไม่ใช่แต่ท่านหรือคนที่เข้าใจอย่างนี้ ผมและคนไทยทั้งประเทศก็เข้าใจตรงกันเพราะเราอ่านประวัติศาสตร์ แต่เมื่อคืนนี้ พระเถระเจ้าทรงเล่าความจริงที่ไม่เหมือนกับประวัติศาสตร์ให้ผมฟังโดยมีหลวงพ่อบุญในป่าและพระบัวเสียวเป็นพยาน ผมจะเล่าให้ท่านทั้งหลายฟังในโอกาสต่อไป ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะได้รู้จักสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นจริง ๆ มิใช่ตามที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์”

“หมายความว่าประวัติศาสตร์ไม่จริงหรือครับ” พระหนุ่มถาม

“ประวัติศาสตร์บันทึกไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แต่เหตุการณ์ที่คนสมัยนั้นประสบแม้จะเกิดขึ้นจริง แต่ความจริงแล้วไม่จริง คือเป็นเพียงลึเกณภาพหนึ่งเท่านั้น บังเอิญผู้แสดง แสดงได้แนบเนียนมากจนคนดูคิดว่าเป็นเรื่องจริง ท่านทั้งหลายโปรดอย่าคิดว่าเป็นเรื่องไร้สาระ มิใช่เรื่องไร้สาระแต่ประการใด แต่ที่ต้องเป็นเช่นนั้นก็เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

ทรงใช้กุศโลบายเพื่อรักษาเอกราชของชาติไว้ให้คนไทย นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณที่มองไทยจักต้องจดจำไปสอนลูกสอนหลาน และต้องสร้างจิตสำนึกแห่งความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีในตนและเยาวชนของชาติ เป็นหน้าที่ของผมและท่านทุกรูป ที่ต้องสอนญาติโยมให้มีความกตัญญูต่อแผ่นดิน กรุงศรีอยุธยาต้องเสียให้แก่พม่าเพราะคนไทยไม่กตัญญูต่อแผ่นดิน ในอนาคตคนไทย จะอกตัญญูกันมาก จะไม่รักแผ่นดินถิ่นกำเนิดของตน จะไปชื่นชมใสมันส์ในแผ่นดินของต่างชาติ อยากจะเป็นอารยชนเหมือนคนตะวันตก พยายามขายแผ่นดินของตนเพื่อไปอยู่แผ่นดินอื่น ผมขอเรียนท่านทั้งหลายให้ทราบว่า ไม่มีที่ไหนในโลกนี้จะสงบร่มเย็นเหมือนผืนแผ่นดินไทยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ใครก็ตามที่คิดขายชาติ คิดล้มล้างสถาบันกษัตริย์ เขาจะต้องแพ้ยตนเอง ...”

“ขอประทานโทษครับหลวงพ่อ” พระมหาบุญพุดขัดขึ้นเมื่อเห็นว่าสมภารกำลังจะเทศน์ยืดยาวต่อไปไม่หยุดยั้ง

“ท่านมหา มีอะไรก็ว่าไป” ท่านพระครูอนุญาต

“คือผมอยากสรุปเรื่องที่ผมสงสัย ประเดี๋ยวฟังเพลินจะลืมนิจขออนุญาตสรุปว่า เมื่อคืนนี้ผมได้เห็นเทพสองประเภทไข่มุขครับ คืออุปบัติเทพ และวิสุทธิเทพ”

“ถูกแล้ว ท่านมหา โชคดีและมีบุญที่ได้เห็นอุปบัติเทพ ซึ่งคนทั้งหลายไม่มีโอกาสได้เห็น หากท่านทั้งหลายตั้งใจปฏิบัติธรรม เจริญพระกรรมฐาน ท่านจะเห็นเทพหรือแม้แต่เป็นเทพเสียเอง คือเป็นวิสุทธิเทพอย่างที่พระบัวเหี่ยวท่านเป็นแล้ว”

“หลวงพ่อกับครับ ผมอยากฟังเรื่องพระภิกษุสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชครับ ผมอยากทราบว่าพระองค์ผนวชตอนไหน

และเหตุใดจึงทรงสละราชสมบัติออกผนวช แล้วทำไมประวัติศาสตร์
จึงบันทึกไว้ไม่ตรงกับความจริง” พระบุญโชยเรียนถาม

“สิ่งที่ท่านถามเป็นเรื่องที่คนไทยอยากรู้มานาน แต่ถ้าผมเล่า
ตอนนี้ ท่านก็จะไม่ได้บำเพ็ญกัจจัตถะมีบัณฑิตบาท กวาดอาวาส วิหาร
ลานพระเจดีย์ เป็นต้น ไว้โอกาสหน้าผมจะเล่าให้ฟัง เอาละ ไป
บำเพ็ญกัจจัตถะกันดี” แล้วท่านจึงนำกราบพระรัตนตรัยอีกครั้ง จาก
นั้นจึงแยกย้ายกันไปบำเพ็ญกัจจัตถะ

ฉันเข้าแล้ว เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงก็ลงรับแขกตามปกติ
ญาติโยมมากันเนืองแน่นเหมือนเช่นเคย ทั้งที่ไม่ใช่วันหยุดราชการ
เมื่อท่านลงมานั่งยังอาสนะ บรรดาสตรีและบุรุษที่นั่งรออยู่ก็พากัน
กราบท่านสามครั้ง บางคนกราบได้ถูกต้องสวยงาม หากก็มี
บางคนที่กราบแปลกๆเหมือนไม่เต็มใจกราบ หรือไม่ก็ไม่เคยฝึกมา
ก่อน หากเขาสละเวลามาเข้ากรรมฐาน ๗ วัน ก็จะกราบได้อย่าง
สวยงามเพราะที่วัดป่ามะม่วงสอนตั้งแต่การยืน เดิน นั่ง นอน การ
กราบไหว้ การจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ไปจนถึงการเดินจงกรม
และการนั่งภาวนา ผู้ที่ปฏิบัติอย่างตั้งใจ เมื่อออกจากวัดกลับไป
บ้าน บุคลิกภาพจะเปลี่ยนไปเป็นคนละคน ที่เคยกระด้างคางแข็ง
ก็จะกลายเป็นคนอ่อนนุ่มถ่อมตน ที่มารยาทหยาบจะกลายเป็น
มารยาทงาม ที่เคยทำชั่วก็กลับทำดี กรรมฐานช่างมีอานิสงส์มาก
มายนัก

รายแรกที่ได้สนทนากับท่านพระครูในเช้านี้มีชื่อ ‘เจ้าทุกข์’
แต่เป็น ‘เจ้าสัว’ เขากราบเรียนว่า “หลวงพ่อดีครับ ลูกชายผมกับ
เพื่อนจะมาเข้ากรรมฐานที่วัดนี้ ๗ วัน กลับไปหายเกเรเลย ผมกับ
แม่เขากำลังหมดอาลัยตายอยาก เพราะเสียใจและผิดหวังที่มีลูกไม่

เอาไหน ผมลงทุนจ้างให้เขามาปฏิบัติ แล้วก็ได้กำไรมหาศาล คือ นอกจากเขาจะหายเกรแล้ว ยังไม่รับเงินค่าจ้างที่เขาตั้งราคาไว้ถึงห้าแสน ผมกับแม่เขาแทบไม่เชื่อว่าลูกจะเปลี่ยนได้มากขนาดนี้”

“จริงค่ะ หลวงพ่อ หนูรู้สึกเหมือนได้ลูกคนใหม่ เขาไม่เคยทำให้พ่อแม่สบายอกสบายใจเลยสักครั้งตั้งแต่เขาเกิดมา หนูกับเตี้ย เขากำลังจะทำพิธีกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้กับมูลนิธิการกุศล เพราะคิดว่าเขาคงไม่สามารถรักษาทรัพย์สมบัติเหล่านี้ไว้ได้” ภรรยาเจ้าสัวกราบเรียนบ้าง

“แล้วโยมยังคิดที่จะยกทรัพย์สมบัติให้กับมูลนิธิการกุศลอีกหรือเปล่า” ท่านพระครูถามยิ้มๆ

“ไม่คิดแล้วครับ แต่จะนำส่วนหนึ่งมาสร้างกุศลต่อ คือ ผมจะมาขออนุญาตสร้างอาคารที่พักสำหรับผู้มาเข้ากรรมฐาน ลูกชายผมเขาเป็นคนต้นคิด เขาบอกว่าที่พักไม่เพียงพอกับจำนวนคนที่เข้ามาปฏิบัติ จึงอยากจะทำสร้างอาคารที่พักสักหลังหนึ่ง ที่บรรจุกันได้เป็นร้อยๆ ถือเป็น การตอบแทนที่วัดนี้สร้างลูกผมให้เป็นคนดี ถ้าพวกวัยรุ่นแบบลูกผมมาเข้าปฏิบัติแล้วกลับเนื้อกลับตัวได้ พ่อแม่เขาจะได้ดีใจ หายทุกข์หายโศกเหมือนผมกับภรรยา” ‘เจ้าสัว’ ให้เหตุผล เป็นเหตุผลของผู้ปรารถนาให้เพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ได้พ้นจากทุกข์และมีความสุขอย่างยั่งยืน

“อาตมาขออนุโมทนาในกุศลจิตของโยมทั้งสอง โยมเป็นคนใจกว้างและมองการณ์ไกล นี่แหละที่อาตมาเรียกว่า ‘สร้างความดีไว้กับลูก ทำถูกไว้กับหลาน’ โยมเป็นคนจิตใจดี แล้วโยมก็จะเจริญรุ่งเรือง เงินไหลนองทองไหลมา อาตมาสอนญาติโยมเสมอว่า ต้องทำจิตให้ดีแล้วจะร่ำรวย สวย ดี มีปัญญา เพราะจิตดีก็จะดูดเอาสิ่งดีเข้ามาหาตัว คิดถึงเงิน เงินก็ไหลนอง คิดถึงทอง ทอง

ก็ไหลมาที่เขาเรียกว่า เสกเงินเสกทองได้ ส่วนคนที่จิตไม่ดี ก็จะถูกเอาสิ่งไม่ดีเข้ามา เงินทองก็หดหายเพราะจิตไม่เป็นกุศล”

“สรุปว่า หลวงพ่ออนุญาตให้ผมสร้างอาคารที่พักสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมใช่ไหมครับ” เจ้าสัวจากจังหวัดสุพรรณบุรีถาม

“อาตมาอนุญาต และขอให้ไปติดต่อกับพระมหาบุญเรือง การก่อสร้าง เพราะอาตมาจะไม่อยู่”

“หลวงพ่อกับจะไปไหนหรือคะ” ภรรยาเจ้าสัวถาม

“อาตมาจะไปนมัสการสังฆเวชนียสถานทั่วประเทศอินเดียและเนปาล มีโยมเขานิมนต์ให้ไป โยมรู้จักโยมฟ่องใส ใจบุญ หรือเปล่า โยมฟ่องใสเขานิมนต์พระไป ๕ รูป และเป็นเจ้าภาพออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด”

“รู้จักคะหลวงพ่อ คุณพี่ฟ่องใสเป็นคนสุพรรณ พอแต่งงานก็ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯกับสามี แต่ก็ยังไปช่วยสร้างโบสถ์สร้างศาลา ทอดกฐินผ้าป่าที่จังหวัดสุพรรณเสมอๆ คนสุพรรณรู้จักคุณพี่ฟ่องใสกันทุกคนคะ หนูกับเฮียก็เป็นคนสุพรรณ”

“อ้อ อย่างนั้นหรือคะ แล้วโยมฟ่องใสเขาจะลงสมัครผู้แทนหรือเปล่า ถ้าลงอาตมาว่าต้องได้แน่นอน”

“คงไม่ลงหรือคะ คุณพี่เคยพูดกับหนูว่า นักการเมืองไม่ดี คนดีที่มาเป็นนักการเมืองก็ไม่สามารถรักษาความดีไว้ได้ ยิ่งคนเลวอยู่แล้วก็จะเลวหนักขึ้น คุณพี่จึงไม่คิดจะลงสมัครผู้แทน เพราะไม่อยากเสียความดีคะ”

“ไอ้โฮ นี่โยมฟ่องใสคิดอย่างนี้หรือ คิดเหมือนอาตมาเลย อาตมาเคยคิดจะสมัครเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ก็กลัวจะรักษาความดีไว้ไม่ได้ ก็เลยต้องเลิกล้มความคิด” ท่านพูดเล่นเพื่อช่วยให้บรรยากาศแห่งการรอคอยไม่ตึงเครียด

“หลวงพ่อกับจะเดินทางเมื่อไรครับ”

“มะรึนี่ ถ้าอาตมากลับมาก็มาคุยกันบ้างนะ อาตมามีเรื่องอยากคุยกับโยม” ท่านคิดว่าจะเล่าเรื่องพระภิกษุสมเด็จเจ้าตากสินมหาราชให้เขาฟัง หลวงพ่อในป่าเตือนว่าจะต้องเลือกคนฟังที่เป็นสัมมาทิฐิ หากเล่าให้พวกมิจฉาทิฐิฟัง เขาจะไม่เชื่อ

“เรื่องอินเตียหรือครับ ผมเคยไปมาหลายครั้งแล้ว และชอบมาก คิดว่าจะไปปีละครั้ง ผมเลือกไปเดือนตุลาคมเพราะอากาศกำลังดี ไม่ร้อน ไม่หนาว ฝนไม่ตกเพราะหมดฤดูฝนพอดี หลวงพ่อไปช่วงนี้ก็หนาวแยเลยสิครับ น่าจะไปเดือนตุลาคมพร้อมผม”

“เดือนตุลาอาตมาไปไหนไม่ได้หรอกโยม เพราะมีงานใหญ่ต้องทำถึงสองงาน วันที่ ๑๔ ทำบุญต่ออายุ อาตมาต้องต่ออายุกับพญายมราชทุกปีนับตั้งแต่รอดว่าคอหัก นี่ก็ต่อมาได้ ๗ ปีเข้าปีนี้แล้ว พอวันที่ ๒๓ ก็ทำบุญวันปิยมหาราช เพื่ออุทิศกุศลถวายพระมหากษัตริราชสมภารเจ้าที่ทรงมีคุณูปการต่อประเทศชาติของเรา อาตมาทำทุกปีเพื่อแสดงกตัญญูต่อกษัตริย์แต่สมเด็จพระปิยมหาราช พอถึงเดือนมกราคม วันที่ ๒๕ ซึ่งเป็นวันกองทัพไทย อาตมาก็ทำบุญอุทิศถวายบูรพมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่ทรงเสียสละเลือดเนื้อปกป้องเอกราชรักษาชาติและแผ่นดินไทยไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง” ท่านถือโอกาสสอนผู้ที่นั่ง ณ ที่นั้นว่า

“ญาติโยมทั้งหลาย เราเป็นคนไทยต้องมีความกตัญญูต่อแผ่นดิน แล้วก็ต้องสอนลูกสอนหลานให้รักแผ่นดินไทย อย่าเอาแผ่นดินไปขายให้ต่างชาติ คนที่คิดขายแผ่นดินไทยไปอยู่แผ่นดินอื่น เขาจะต้องทนทุกข์ตลอดชีวิต เพราะไม่มีที่ไหนจะสงบรวมเย็นเหมือนผืนแผ่นดินไทย” คำพูดของท่านพระครูทำให้บรรดาญาติ

โยมที่จะมาขอพรให้ชายที่ได้ต้องมีอันหน้าจ๋อยไปตามๆกัน หลายคนล้มเลิกความคิดที่จะขายแผ่นดินให้ต่างชาติ หากบางคนก็แก้ตัวด้วยการคิดว่า “ผมขายแค่ห้าร้อยไร่เองครับหลวงพ่อก อีกร่องพันไร่จะเก็บไว้ให้ลูกหลาน”

“ถ้าขายห้าร้อยไร่ได้ อีกหน่อยก็ขายสองพันไร่ได้ แล้วต่อไปก็ไม่มีแผ่นดินจะอยู่” ท่านพระครูพูดลอยๆ แต่มีผลให้คนที่คิดว่าจะขายเพียงห้าร้อยไร่ต้องคิดใหม่ว่า “งั้นผมไม่ขายก็ได้ แต่จะให้เช่าระยะยาวแทน” แม้เขาจะพูดในใจ หากท่านพระครูก็พูดนอกใจว่า

“ถ้าให้เช่าก็ไม่ใช่ไร แต่อย่าขาย” เจ้าสัวจากสุพรรณเกิดความรำลึกว่าเริ่มจะฟังไม่รู้เรื่อง จึงขอตัวไปหาพระมหาบุญเพื่อปรึกษากับท่านเรื่องการสร้างอาคารที่พักสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม

“หลวงพ่อกะ ลูกสาวหนูหายไปจากบ้านสองเดือนแล้วยังไม่กลับ มีคนเห็นว่าไปกับพระ” สตรีอายุประมาณห้าสิบกราบเรียนเมื่อถึงคิว

“พระที่ไหนล่ะ แล้วทำไมถึงได้ไปกับพระ”

“หนูก็ไม่ทราบว่าพระที่ไหน รู้แต่ว่าเขามาเข้ากรรมฐานที่วัดนี้ แล้วบังเอิญมารู้จักกับพระที่มากับทัวร์ ที่มาแวะชมวัดป่ามะม่วง” ท่านพระครูรับต่อให้ว่า

“มาแวะชมแล้วก็มารับประทานอาหารกลางวันด้วย เป็นการประหยัดไปหนึ่งมือ เจ้าของทัวร์เขาฉลาดแล้วก็รู้จักประหยัดอดออม” ท่านพูดยิ้มๆ

“แล้วลูกสาวหนูจะกลับไหมคะ เขาพากันไปทางไหน” สมภารวัดป่ามะม่วงจำเป็นต้องฟัง ‘เห็นหนอ’ เพื่อหาคำตอบ

“อ้าว ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นไปได้ ลูกสาวโยมนี่ไม่ไหวเลย

อุตส่าห์เรียนจบถึงปริญญาโท แต่ไม่ฉลาดเลย ถูกพระรูปนั้นหลอกเสียแล้ว” ท่าน‘รู้’ว่าพระรูปนั้นต้องอาบัติปาราชิกเรียบร้อยแล้ว แม้จะยังนุ่งห่มผ้ากาสาจะอยู่ หากก็ขาดความเป็นพระแล้วเพราะติดข้องในกามคุณ จึงไม่สามารถตัดความหลงในสงสารให้สิ้นไปได้

“แบบนี้ก็ต้องโทษหลวงพ่อด้วย หลวงพ่อสอนลูกสาวฉันอย่างไรถึงได้ให้พระมาหลอกได้” หล่อนรีบโยนความผิดให้ท่านพระครูพร้อมเปลี่ยนจาก ‘หนู’ มาเป็น ‘ฉัน’

“ลูกสาวโยมอายุเท่าไรแล้ว” สมภารวัดป่ามะม่วงถามเสียงเรียบ

“อายุ ๒๗ ค่ะ”

“แล้วโยมเคยอบรมสั่งสอนเขาบ้างไหม ตลอดเวลา ๒๗ ปีที่เขาอยู่กับโยมนะ โยมสอนเขาไหม”

“สอนนะสิ ฉันทั้งอบรมทั้งสั่งสอน แต่มันคือฉัน ไม่เชื่อฟังเอง” ความโกรธทำให้หล่อนเรียกลูกว่า ‘มัน’

“นั่นแหละ อาตมากำลังจะบอกว่า โยมเป็นแม่เขาแท้ๆ แล้วก็สอนเขามาตั้ง ๒๗ ปี เขายังไม่เชื่อฟัง ส่วนอาตมาเป็นคนอื่นแล้วก็สอนเขาแค่ ๗ วัน เขาจะเชื่อฟังหรือ แล้วเขาก็ไม่ตั้งใจปฏิบัติด้วย มาตามเพื่อน ไม่ได้ตั้งใจมา เพื่อนๆเขาตั้งใจปฏิบัติกัน แต่ลูกสาวโยมหนีออกมาจากห้องกรรมฐาน เลยมานเจอกับพระที่มากับทัวร์ คุยกันประเดี๋ยวเดียวก็ไปหลงคารมพระ นัดแนะกันว่าออกจากกรรมฐานจะไปเดินธุรกิจด้วยกัน พอกลับไปบ้านก็เลยหอบเงินทองของมีค่าหนีไปกับพระ แต่เอาเถอะ เงินทองหมดเมื่อไรเขาก็จะชมชานกลับมาหาโยม โยมก็สอนกันใหม่ก็แล้วกัน”

“มันไปกันสองต่อสองหรือมีเพื่อนไปด้วย” หล่อนถามเสียงห้วน โกรธลูกจนต้องพานโกรธท่านพระครูด้วย

“ไม่มีเพื่อนไปด้วย” ท่านพระครูตอบ

“แบบนี้ก็เสร็จไอ้พระบ้านั้นแล้วสิ ทำไมมันถึงเลวแบบนี้
นี่ฉันจะไปแจ้งความจับมันเข้าคุกดีไหม” หล่อนปรึกษา

“ใจเย็นๆนะ โยมนะ อย่าไปแจ้งความให้ต้องอายตำรวจเลย
ลูกโยมบรรลุนิติภาวะแล้ว มีหน้าซำยังจบถึงปริญญาโท ดีไม่ดีตำรวจ
เขาจะว่าโยมไม่ได้ว่าเลี้ยงลูกไม่เป็น เอาเถอะ อีกสองเดือนเขาจะ
ชมชานกลับมา มีหลานติดท้องมาให้โยมช่วยเลี้ยงด้วย” ท่านพูด
เพราะรู้ว่าลูกสาวหล่อนมีท้องกับพระ

“จ้างฉันก็ไม่เลี้ยง ลูกใครก็ไม่รู้ ฉันจะยอมรับเป็นหลาน
ได้อย่างไร” หล่อนพูดโกรธๆ รู้สึกอับอายขายหน้าประชาชีนัก

“โยม ใจเย็นๆนะ ถึงอย่างไรเขาก็เป็นหลานโยม จะเป็น
ลูกใครก็ช่าง แต่ที่แน่ๆคือเขาเป็นหลานโยม โยมไม่เคยได้ยินบ้าง
หรือ ที่คนโบราณเขาว่า ‘หลานยายนะหลานซำ แต่หลานย่ายังไม่
รู้ว่าหลานใคร’ ” ท่านพระครูพูดยิ้มๆ ทำให้ผู้ที่นั่ง ณ ที่นั้น
พากันอมยิ้ม ยกเว้นคนลูกสาวหายที่ไม่ยิ้มเพราะยิ้มไม่ออก แล้ว
ก็ไม่อมยิ้มเพราะไม่มียิ้มจะอม!

สารพันปัญหา

สตรีอายุประมาณห้าสิบกกราบปลกๆลากลับไปแล้ว บุรุษอายุประมาณห้าสิบก็เข้ามาราบเบญจางคประดิษฐ์อย่างสวยงาม แล้วร้องทุกข์ว่า “หลวงพ่อกับ พระอายุ ๒๕ พาเมียผมหนี ลูกสามคนร้องไห้แม่ทุกวัน หลวงพ่อช่วยตามเมียผมกลับด้วยเถิดครับ”

“พระอีกแล้วหรือ ทำไมถึงทำอย่างนี้ละ บาปกรรมมากมาย เมื่อก็พรากรลูกเขา พอมารายนี้พรากรเมียเขา แล้วยังพรากรแม่ไปจากลูกๆอีก เป็นพระทำอย่างนี้ได้อย่างไร คนที่ไม่เข้าใจก็จะเอาไปพูดได้ว่า พระไม่ดี แล้วพากันไม่นับถือพระ” ท่านถือโอกาสสอนญาติโยมว่า

“ญาติโยมอย่าไปพูดอย่างนั้นนะ ปัจจุบันคนชั่วมาปลอมบวชกันมาก ที่มาบวชไม่ได้หวังวิมุตติหลุดพ้น แต่มาบวชเพื่อจะหากิน คือเอาผ้าเหลืองมาห่มเพื่อหากินในทางหลอกลวงประชาชน อาตมาเรียกคนพวกนี้ว่า พวกหลอกลวงโลกหวังเอาลาภ บาปที่สุด อาตมาสงสารที่เขาเห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นความชั่วเป็นความดี คนแบบนี้เขาไม่เรียกว่าพระ เพราะพระแปลว่า ผู้ประเสริฐ ผู้ประเสริฐย่อมไม่ทำความชั่ว จริงไหม”

“จริงครับ” โยมผู้ชายคนหนึ่งตอบ แล้วถามว่า

“แบบนี้พระรูปนั้นจะตกนรกไหมครับ” ท่านพระครูตอบว่า

“ตกนรกแน่นอน เพราะทำผิดทั้งทางโลกและทางธรรม ในทางโลกคือละเมิดศีลข้อกาเม ในทางธรรมก็ทำผิดพระวินัยข้อเสพเมถุน เท่ากับต้องอาบัติปาราชิก ชาติจากความเป็นภิกษุ ถ้าสึกแล้วจะบวชใหม่อีกไม่ได้ แล้วพวกบ้านโยมอายุเท่าไร” ท่านถามบวชผู้ถูกพระแยงภรรยาไป

“สี่สิบห้าปีครับ แก่กว่าพระกำป็น ๒๐ ปี เรียกว่าเป็นแม่ลูกกันดี ผมไม่แน่ใจว่าพระกำป็นจะตามืดตามัวถึงกับเอาคนคราวแม่มาทำเมีย” พ่อลูกสามตำหนิคนโกนหัวห่มผ้าเหลือง

“ฉันก็ว่าภรรยาคุณคงจะตามืดตามัวเช่นกันที่เอาคนคราวลูกมาทำเมีย” สตรีผู้หนึ่งเอ่ยขึ้น หล่อนนับถือพระจึงเข้าข้างพระ

“ไม่แน่นอนละ ภรรยาคุณอาจจะไปหลอกพระก็ได้ ถ้าเป็นผู้ชายเขาเรียกคนแบบนี้ว่า ‘เฒ่าหัวงู’ ส่วนผู้หญิงน่าจะเรียกว่า ‘ไก่แก่แม่ปลาช่อน’ พระท่านอายุน้อย แล้วก็อยู่แต่ในวัด จึงอ่อนต่อโลก เลยถูกภรรยาคุณหลอก” หล่อนรู้สึกคั่นปากอยากจะพูด

“กรุณาอย่าว่าภรรยาผม ถึงอย่างไรพระกำป็นก็ผิดที่มาพาเมียผมหนี” บวชนั้นพูดเข้าข้างภรรยา ถึงจะโกรธหล่อนที่หนีตามพระไป แต่ก็ไม่อยากให้ใครมาว่า “ภรรยาที่เคารพ”

“พระรูปนั้นชื่อกำป็นหรือ” ท่านพระครูถาม เพราะได้ยินเขาเรียก ‘พระกำป็น’ มาสามครั้งแล้ว

“ครับหลวงพ่อ เขาชื่อกำป็น แต่ผมอยากจะให้กำป็นเขาสักสองสามที โทษฐานพาพวกบ้านผมหนี ต่อยพระบาปใหม่ครับ” เขาถามท่านพระครู

“นอกจากบาปแล้ว ยังถูกตำรวจจับในข้อหาทำร้ายร่างกาย

อีกด้วย การทำร้ายร่างกายเป็นคดีอาญา โยมอยากติดคุกหรือเปล่าล่ะ แล้วคิดบ้างไหมว่า ถ้าโยมไปติดคุก ลูกสามคนจะอยู่กับใคร ในเมื่อแม่ก็หนีตามพระไปแล้ว”

“จริงครับ ผมคิดผิดไป” คนเมียหายพูดเสียงละห้อย

“คิดผิดคิดใหม่ได้” ท่านพระครูใช้สำนวนก่อนสมัยถึงสิบปี เพราะอีกสิบปีข้างหน้า คนจะนิยมใช้สำนวนนี้

“ผมคิดไม่ออกหรอกครับ หลวงพ่อกรุณาช่วยผมคิดด้วย ผมสงสารลูกเหลือเกิน พวกเขาร้องไห้หาแม่ทุกวัน”

“ลูกโยมอายุเท่าไรล่ะ อ่านหนังสือเป็นหรือยัง”

“เป็นแล้วครับ ลูกสาวคนโตอายุ ๑๙ กำลังเรียนครู อยู่ปี ๒ คนรองอายุ ๑๕ กำลังเรียน ม.๕ ส่วนคนเล็กเป็นผู้ชาย อายุ เพิ่งได้ ๓ ขวบ เป็นลูกหลงมาเกิด พี่เขารักมาก พอน้องร้องไห้หาแม่ พวกเขาก็ร้องตามเพราะความสงสารน้อง”

“แล้วโยมล่ะ ร้องให้ตามลูกด้วยหรือเปล่า” คำถามนี้แทงใจดำบุรุษวัยห้าสิบ เขาตอบเสียงอ่อยๆว่า

“ก็ร้องบ้างครับ ผมสงสารลูก” แท้จริงเขาคิดถึงภรรยา มากกว่า

“สงสารลูกหรือคิดถึงแม่บ้านกันแน่” สมภารวัดป่ามะม่วง อุดสำหรั้ความในใจของเขา คนเมียหายจึงตอบแบ่งรับแบ่งสู้ว่า

“ก็ทั้งสองอย่างแหละครับ ตกลงหลวงพ่อก็จะช่วยตามเมียให้ผมใช้ไหมครับ” เขารวบรวมสติด้วยกายโยนภาระให้ท่านพระครู

“อาตมาจะไปตามได้อย่างไรล่ะ มะรินนี่อาตมาต้องเดินทางไปอินเดีย แล้วอีกอย่าง อาตมาก็ไม่ได้มีหน้าที่ตามเมียให้ใคร เพราะไม่ใช่หน้าที่พระ เมียใครก็ตามกันเอาเองแล้วกัน” ท่านพูดเหมือน

ไม่ต้องการช่วย

“หลวงพ่อดีโปรดเกิดครับ ช่วยผมกับลูกๆด้วย อย่าให้พวกเราต้องกำพร้าเมียกำพร้าแม่เลยนะครับ” เขาอ้อนวอน

“อาตมาขอถามอะไรโยมได้ไหม ขอถามว่า ทำไมโยมถึงไม่คิดมีภรรยาใหม่ หาแม่ใหม่ให้ลูกไม่ดีกว่าหรือ หาที่สาวๆสวยๆ กว่าพวกบ้านโยมนะ” พ่อลูกสามตอบทันทีว่า

“ไม่ตีแน่ครับหลวงพ่อ เพราะผมได้สาบานไว้กับพวกบ้านตอนก่อนแต่งงานว่า จะไม่ขอมีใหม่ จะรักเดียวใจเดียวแต่เขาตลอดไป ผมสาบานกับเขาที่วัดพระแก้ว ซึ่งเป็นวัดศักดิ์สิทธิ์มาก ผมไม่กล้าผิดสาบานครับ” คือเหตุผลที่เขาไม่คิดมีภรรยาใหม่

“เออละ ถ้าอย่างนั้น อาตมาก็จะแนะนำให้โยมกับลูกสาวสองคนสวดมหาเมตตาใหญ่ สวดทุกคืน ไม่เกินสามเดือน พวกบ้านจะกลับมา” ท่านหยิบหนังสือสวดมนต์มหาเมตตาใหญ่ส่งให้เขา เป็นหนังสือที่โยมคนหนึ่งพิมพ์มาถวายเพราะเคยมาขอให้ช่วยเนื่องจากลูกชายหายจากบ้านไปหลายปี ท่านช่วยด้วยการแนะนำให้สวดมหาเมตตาใหญ่

“เยอะจังเลยครับหลวงพ่อ ผมคงสวดไม่ไหว หลวงพ่อช่วยสวดให้ผมด้วยก็แล้วกัน” เขาพูดง่ายฟังยาก

“เสียใจ อาตมาเสียใจด้วยที่โยมไม่ยอมแก้ปัญหาคด้วยตนเอง ไม่มีใครแก้ปัญหาก็ใครได้ เราต้องแก้ด้วยตัวของเราเอง ถ้าโยมไม่แก้ อาตมาก็ช่วยอะไรไม่ได้” ท่านพูดแบบไม่มีเยื่อใย เพราะคนที่ไม่คิดจะแก้ปัญหาก็ตัวเอง ท่านไม่ต้องการจะเสวนาคด้วย

“ตกลงว่าผมจะสวดเองครับ จะให้ลูกสาวช่วยกันสวดด้วย ส่วนลูกชายเขายังอ่านหนังสือไม่ออก ไม่ต้องสวดได้ไหมครับ”

“ได้ แต่โยมไม่ต้องห่วง เด็กอายุขนาดนี้กำลังช่างจำ เขา

“ได้ยินพ่อกับพี่ๆสวดทุกวัน ไม่นานก็จะสวดได้เอง”

“ถ้าเช่นนั้น ผมขอกราบลาละครับ จะต้องไปทำงานต่อ” เขากราบเบญจางคประดิษฐ์สามครั้ง แล้วลุกออกไป ไม่ลืมที่จะถวายของบรรจูปัจจัย ๕๐๐ บาท เป็น ‘ค่าปรึกษา’ ด้วย เพราะไม่ชอบเอาเปรียบใครโดยเฉพาะพระสงฆ์องค์เจ้า พ่อลูกสามลุกออกไปแล้ว ท่านพระครูจึงพูดกับญาติโยมว่า

“โยมคนนั้นเขาเป็นนายทหารยศพันโท รมเก่ง แต่พอมิปัญหาเล็กๆน้อยๆกลับคิดไม่ออก ต้องมาขอให้อาตมาช่วย”

“ผมว่าไม่ใช่ปัญหาเล็กๆน้อยๆนะครับหลวงพ่อ ปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาใหญ่มาก” เขาเองก็มีปัญหาครอบครัวจะมาเรียนปรึกษาท่าน

“ก็ถูกของโยม แต่ไม่ถูกของอาตมา สำหรับอาตมาเห็นว่า ปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องจิปจ๋ายมาก” ท่านใช้สำนวนในอนาคตอีก “ปัญหาที่ยิ่งใหญ่สำหรับอาตมาและสัตว์โลกทั้งหลายคือ ปัญหาสังสารวัฏ พระพุทธเจ้าทรงแก้ปัญหามาได้แล้ว แต่สัตว์โลกทั้งหลายยังแก้ไม่ได้ทั้งที่พระองค์ทรงวางแนวทางการแก้ไขไว้ให้แล้ว”

“หลวงพ่อกะ หลวงพ่อทราบได้อย่างไรคะว่า ผู้ชายคนที่เมียหนีตามพระไปเขาเป็นทหาร เขาไม่ได้บอก แต่ทำไมหลวงพ่อบทราบ” สตรีอายุสามสิบเศษรู้สึกกังขา ท่านพระครูตอบว่า

“ถึงไม่บอกอาตมาก็ทราบ อย่างโยมที่กำลังจะปรึกษาปัญหาครอบครัวกับอาตมาคนนี้ก็เป็นทหารยศร้อยตรี ไซ้ใหม่โยม” ท่านถามนุรุษที่พูดว่าปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาใหญ่มาก

“หลวงพ่อบทราบได้อย่างไรครับ” เขาถามแบบเดียวกับสตรีอายุสามสิบเศษถาม

“ทราบได้จากกรรมฐาน” ท่านพระครูมิได้พูดเกินความจริง

เพราะกรรมฐานทำให้ระลึกชาติได้ ท่านจึงรู้ว่าทหารสองคนนี้เคยเป็นทหารที่ร่วมรบกับพม่าสมัยที่ท่านเป็นแม่ทัพ

“ถ้าอย่างนั้น สิ่งที่ผมจะกราบเรียนถามหลวงพ่อก่อน หลวงพ่อก็คงตอบจากกรรมฐานใช่ไหมครับ แล้วถ้าผมทำกรรมฐานด้วยตัวเอง ผมก็จะทราบอย่างที่หลวงพ่อบอกใช่ไหมครับ” ร้อยตรีหนุ่มเรียนถาม

“ถูกแล้ว แต่โยมจะต้องปฏิบัติให้ได้อันสงฆ์ครบ ๓ ข้อดังที่อาตมาวิจัยไว้ คือ ต้องระลึกชาติได้ เห็นกฎแห่งกรรม และเกิดปัญญาแก้ปัญหาได้ ถ้าทำจนได้อันสงฆ์ ๓ ข้อนี้ โยมก็ไม่ต้องมาถามอาตมา เพราะรู้คำตอบได้ด้วยตนเอง นี่เป็นอันสงฆ์ขั้นต้นของการปฏิบัติ”

“แล้วอันสงฆ์ขั้นกลางกับขั้นสูงคืออะไรครับ”

“อันสงฆ์ขั้นกลางคือ ต้องทำกรรมฐานให้ถึงขั้นอ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น เห็นตัวตาย คลายทิฐิ ดำริชอบ เมื่อถึงขั้นดำริชอบก็จะประกอบแต่กุศล จะไม่ทำอกุศลเลย เมื่อประกอบกุศลก็จะได้ผลอันดี นี่เป็นเรื่องสำคัญ ญาติโยมโปรดจำใส่ใจ ส่วนอันสงฆ์ขั้นสูงก็คือต้องปฏิบัติจนตัดความหลงในสงสารได้ เมื่อตัดความหลงในสงสารได้ โยมก็จะไม่ต้องมาเวียนว้ายตายเกิดในสังสารวัฏอีกต่อไป ทั้งหมดนี้คืออันสงฆ์แห่งการเจริญพระกรรมฐาน”

“ถ้าเช่นนั้น ผมจะลาพักร้อนมาเข้ากรรมฐาน จะหาคำตอบจากปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผมอยากทราบคำตอบจากหลวงพ่อก่อนเพื่อจะตรวจสอบว่าผมปฏิบัติได้ตรงกับที่หลวงพ่อบอกหรือไม่ ปัญหาของผมก็คือ บ้านผมอยู่ติดกับวัด...” เขาบอกชื่อวัดวัดหนึ่ง

“พระวัดนี้ชื่อเสียงไม่ดีไม่งามตั้งแต่สมภารย่นลูกวัด ที่ว่า

ไม่ดีไม่งามก็คือ ทำให้ชาวบ้านเสื่อมศรัทธา อย่างเรื่องของผม มีเพื่อนบ้านมาบอกผมว่า เวลาผมไปชายแดน พระรูปหนึ่งจะป็น ข้ามรั้วไปนอนกับเมียผม ตอนแรกผมไม่เชื่อ เพราะไม่คิดว่าจะมี พระที่เ็นทำระยำดำบอนอย่างนั้น แต่ก็ผิดสังเกตคือ พอเมียผมรู้ว่าผมจะไปชายแดน มันจะดีใจจนออกนอกหน้า ผมก็เลยชักไม่แน่ใจ วันหนึ่งก็บอกเมียว่าพรุ่งนี้จะไปชายแดน พรุ่งเช้าผมก็ออกจากบ้านไป แต่ไม่ได้ไปชายแดน ตกดึกผมก็กลับเข้ามาซุ่มดูอยู่นอกบ้าน ประมาณห้าทุ่ม พระรูปดังกล่าวก็จัดการป็นรั้วข้ามมาบ้านผม นั่งเมียบก็เปิดประตูออกมาจับ ประคองกันเข้าไปในบ้าน ผมโกรธจนแทบจะยิงให้ตายตามกันไปเลย แต่มาคิดอีกที ถ้าผมยิงมันตาย หนังสือพิมพ์ก็จะนำไปลงข่าว คนก็จะสาปแช่งว่าผมบาป หนาสาหัสที่ฆ่าพระ ผมจึงสงบจิตสงบใจแล้วขึ้นไปเคาะประตูบ้าน เมียบตะโกนถามออกมาว่าใคร ผมก็บอกว่าผมเอง ช่วยเปิดประตูหน่อย ลักพักมันก็มาเปิดประตู ผมรีบวิ่งตามไปที่หลังบ้านเพราะรู้ว่าพระรูปนั้นจะต้องไปหลบอยู่ที่นั่น แล้วหาทางหนีออกไป พอผมเจอมันนั่งตัวสั่นอยู่ใต้โต๊ะ ผมก็ซุ่มมันเสียยับเยิน เสร็จแล้วเอาปืนจ่อหัว ชูมันว่า พรุ่งนี้ให้รีบย้ายไปอยู่วัดอื่น ถ้าผมรู้ว่ามันยังอยู่ที่วัดนี้ ผมจะยิงให้สมองกระจายต่อหน้าสมภารเลย มันก็รีบปากรับคำว่า จะย้ายไปอยู่วัดบ้านเกิดมัน ซึ่งอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง”

“จังหวัดอะไร วัดอะไรคะ ดิฉันจะได้ไม่ไปทำบุญวัดนั้น”
สตรีผู้หนึ่งถามขึ้น

“ผมไม่สนใจจะจดจำหรอกครับ แต่มันไม่อยู่ให้ผมเห็นหน้า ผมก็พอใจแล้ว” ทหารหนุ่มระบายความแค้นด้วยการเรียกพระและภรรยาว่า “มัน”

“แล้วมีปัญหาอะไรอีก ก็ท่านย้ายไปอยู่วัดอื่นแล้ว ก็หน้า

จะหมดปัญหา” ท่านพระครูตึง อุตส่าห์เรียกพระรูปนั้นว่า “ท่าน”

“ปัญหามันเกิดอีกครับหลวงพ่อ คือตอนนี้เมียผมท้อง ผมระแวงว่า เด็กในท้องจะไม่ใช่เลือดเนื้อเชื้อไขของผม อาจเป็น ลูกไอ้พระระยารูปนั้น” ท่านพระครู ‘รู้’ ว่าเป็นอย่างที่เขาระแวง จึงพูดให้กำลังใจว่า

“จะเป็นลูกใครก็ช่าง เขามาเกิดกับเราก็ต้องเป็นลูกเรา อาตมาขอทำนายล่วงหน้านะ ถ้าไม่จริง โยมมาปรับอาตมาได้ อาตมาขอทำนายว่า เด็กในท้องจะเป็นผู้หญิง เขาเคยเป็นลูกสาว โยมเมื่อชาติที่แล้ว เขาผูกพันกับโยมมากจึงตามมาเกิดเป็นลูกโยม อีก เลี้ยงเขาให้ดีแล้วเขาก็เลี้ยงโยมตอบเมื่อถึงวัยที่โยมเฒ่าชะแรร แก่ชรา เขาเป็นเด็กกตัญญูรู้คุณคน จะมีคนเมตตาเขา แล้วโยม ก็จะได้เป็นนายพันเพราะบุญกุศลของลูก อาตมาดูหน้าแล้ว โยม มีลูกคนเดียวเท่านั้น” ท่านรู้ว่าเขาเป็นหมัน แต่เขาไม่รู้

“อาตมาจะเล่าให้ฟัง คุณหญิงคนหนึ่งเคยมาหาอาตมา มาบอกว่าสามีซึ่งเป็นนายพลได้เด็กครวลูกเป็นภรรยา และไปคลอด ลูกอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เขามาปรึกษาว่าจะเอาน้ำกรดไปสาด ทั้งแม่ทั้งลูก อาตมาก็ห้ามไว้ แล้วทำนายว่าอีกหน่อยเขาจะต้อง รักเด็กคนนี้ เขาก็เถียงว่าเป็นไปไม่ได้ ต่อมานายพลก็เป็นอัมพาต ภรรยาก็หนีตามชายอื่นที่อายุไล่เลี่ยกัน ทั้งลูกไว้ คุณหญิงก็เลยต้อง เลี้ยงลูกให้แล้วก็ทั้งรักทั้งหลงเพราะเด็กแกก็คิดว่าคุณหญิงเป็นแม่ของ แก เด็กเขาบริสุทธิ์เหมือนผ้าขาว ถ้าเราเลี้ยงดูเขาอย่างดี เขาก็จะ รักเรา ไม่ต้องไปคิดว่าเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของใครนะโยมนะ”

“ครับหลวงพ่อ ถ้าเช่นนั้นผมขอกราบนมัสการลา จะไป ทำเรื่องขอลาพักร้อนเพื่อมาเข้ากรรมฐาน อย่างน้อยผมก็สบายใจ ขึ้นมาก ต้องกราบขอบพระคุณหลวงพ่อเป็นอย่างสูง” เขากราบ

เบญจางคประดิษฐ์สามครั้งแล้วจึงลุกออกไป

“หลวงพ่อกะ หนูคิดถึงคุณพ่อมากคะ คุณพ่อเสียมาปีเศษแล้ว แต่หนูยังคิดถึงท่านอยู่ทุกวัน หนูจะทำอะไรดีคะ” สาวสวยอายุราวสามสิบกราบเรียนเมื่อถึงคิวของหล่อน

“แล้วคุณแม่ของหนูยังอยู่หรือเปล่า” ท่านพระครูถาม

“ยังอยู่คะ” หล่อนตอบ

“แล้วคุณแม่ของหนูเขาคิดถึงคุณพ่อไหม”

“ไม่คิดถึงคะ นอกจากนี่เวลาหนูร้องให้คิดถึงคุณพ่อ ก็จะถูกคุณแม่ดุ ทำไมคุณแม่ต้องดุหนูด้วยคะ”

“แบบนี้หนูต้องไปถามคุณแม่ดุ มาถามหลวงพ่อกะ หลวงพ่อจะไปรู้ได้อย่างไร เพราะหลวงพ่อกะไม่ใช่คุณแม่ของหนู” ท่านตอบยิ้มๆ

“หนูเคยถามแล้วคะ คุณแม่ตอบว่า คิดถึงก็ไม่รู้จะไปหาได้ที่ไหน เพราะเขาตายไปแล้ว คุณแม่ยังบอกอีกว่า ถ้าคนเราเกิดแล้วไม่ตาย ป่านนี้ปู่ย่าตาทวดก็อยู่กันเต็มบ้านแล้วนะสิ”

“แล้วหนูคิดว่าสิ่งที่คุณแม่พูดมานั้นจริงหรือเท็จ”

“จริงคะ” ตอบเสียงอ่อย

“ถ้าเช่นนั้นก็แสดงว่าหนูไม่ยอมรับความจริง เพราะในเมื่อสิ่งที่คุณแม่พูดมาเป็นความจริง หนูก็ต้องทำใจให้รับความจริงให้จงได้ จะได้หายคิดถึง คุณพ่อหนูทำงานอะไรละ”

“ท่านเป็นครูประชาบาลคะ ท่านมาจากครอบครัวที่ยากจน แต่ก็ช่วยกันกับคุณแม่สร้างฐานะจนเป็นปึกแผ่น ตอนเด็กๆคุณพ่อสอนหนูร้องเพลง หลวงพ่อกะเคยฟังไหมคะ เพลงเด็กๆสมัยก่อน”

“เพลงอะไรละ” ท่านพระครูถาม

“เพลงฝนตกคะ เป็นเพลงสั้นๆ หนูขออนุญาตร้องให้หลวง

พ่อฟังได้ไหมคะ” ท่านพระครูจึงขอความเห็นจากญาติโยมว่า

“มีใครอยากฟังเพลงฝนตกบ้าง หนูคนนี้เขาจะร้องให้ฟัง ใครอยากฟังให้ยกมือขึ้น” ผู้ที่นั่ง ณ ที่นั้นไม่มีใครไม่ยกมือ พวกเขาหนุ่มๆยกทั้งสองมือ แสดงว่าอยากฟังมาก

“ร้องดังๆให้คนข้างหลังได้ยินด้วยนะคะ” เสียงบอกมาจาก ผู้ที่นั่งข้างหลัง ฟังเรื่องครีดยมาหลายเรื่องแล้ว ฟังเพลงสลับจาก บ้างจะได้คล้ายครีดย

“เอาละ หนูร้องได้ มีคนอยากฟังกันทั้งกุฏิเลย” ท่านบอก หญิงสาว คนคิดถึงพ่อจึงร้องด้วยเสียงค่อนข้างดังว่า

“ฝนตกจ๊กจ๊ก มือซ้ายหิ้วปลา มือขวาถือผัก มาถึงที่פק วางผักวางปลา” เมื่อร้องจบคนร้องก็ร้องให้เพราะคิดถึงบิดา

“อ้าว ให้ร้องเพลง ไหงมาร้องให้ล่ะ” ท่านพระครูประท้วง

“หนู...หนูคิดถึงคุณพ่อคะ” ตอบเสียงปนสะอื้น หยิบผ้า เช็ดหน้าออกจากกระเป๋ามาซับน้ำตา

“ขออีกเพลงได้ไหม ตอนฉันเล็กๆพ่อก็เคยร้องให้ฟัง แล้ว ก็มีเพลงจำจี้ผลไม้ด้วย คุณร้องได้ไหม” สตรีอายุใกล้เคียงกัน บอกกล่าว

“คุณพ่อก็สอนฉันร้องเพลงนี้เหมือนกัน หลวงพ่อคะ หนู ขออนุญาตร้องอีกเพลงหนึ่งนะคะ” หล่อนขออนุญาตท่านพระครู

“ได้ ให้ร้องเพลงนะ ไม่อนุญาตให้ร้องให้” ท่านตั้งเงื่อนไข

“ได้คะ หนูจะพยายามไม่ร้องให้” หล่อนรับคำแล้วจึงร้อง เพลงจำจี้ผลไม้

“จำจี้ผลไม้ แดงไทย แดงกวา ขนุน น้อยหน้า พุทรา มังคุด ละมุด ลำไย มะเฟือง มะไฟ มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ พัก แผลง แดงโม ไชโย โห้ฮิ้ว” ร้องจบ หล่อนพูดว่า

“หนูชอบเพลงแรกมากกว่าค่ะ เพราะทำให้เห็นภาพ คุณพ่อ ตอนหนูเป็นเด็ก พ่อโรงเรียนเลิกคุณพ่อจะไปซื้อกับข้าว ที่ตลาดแล้วก็เดินตากฝนกลับบ้าน ตัวเปียกปอนหมด มือซ้ายหิ้ว ปลา มือขวาถือผัก เหมือนในเพลง พอถึงบ้านท่านก็จะวางผักวาง ปลาลง คุณแม่ก็จะนำไปทำกับข้าวให้พวกเราทาน ท่านเสร็จพวก ลูกๆก็จะช่วยกันล้างถ้วยล้างชาม ระหว่างนี้คุณพ่อก็จะเล่นดนตรีไทย คุณพ่อสีซอได้ไพเราะมากค่ะ ตีระนาดก็เก่ง พวกเราฟังกันเพลิน พอทำงานเสร็จก็จะพากันอาบน้ำ จากนั้นคุณพ่อก็จะสอนการบ้าน ทำการบ้านเสร็จ คุณพ่อก็จะนำสวดมนต์ไหว้พระแล้วจึงนอน คุณ พ่อจะเล่านิทานก่อนนอนให้พวกเราฟังด้วย เล่าเรื่องพระอินทร์ ทำสงครามกับพวกอสูรที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ บางทีก็เล่าเรื่องคน ทำบาปแล้วไปตกนรก ต้องถูกลงโทษทัณฑ์ด้วยประการต่างๆ พวก เรามีความสุขมากค่ะ ด้วยเหตุนี้หนูจึงรักและคิดถึงคุณพ่อมาก” หล่อนมีที่ทำว่าจะร้องให้อีก แต่แล้วก็พูดขึ้นว่า

“หลวงพ่อกะ ถ้าหนูได้เป็นลูกสาวของหลวงพ่อกะ หนูคง จะหายคิดถึงคุณพ่อ หลวงพ่อกะอนุญาตให้หนูเป็นลูกสาวนะคะ” ท่าน เจ้าของกุฎิตอบทันทีว่า

“ตกลง หลวงพ่อรับหนูไว้เป็นลูกสาว ฟังหนูเล่าถึงคุณพ่อ แล้ว หลวงพ่อยังนึกชื่นชมคุณพ่อของหนูที่เลี้ยงลูกได้ถูกวิธีด้วยการ ทำความดีให้ลูกดู หลวงพ่อนับถือจริงๆ”

แหวนมรกตล้อมเพชร

เจ้าทุกข์รายต่อไปเป็นบุรุษวัยกลางคน ท่านพระครูรู้สึก คลับคล้ายคลับคลาว่าเคยเห็นหน้ามาก่อน หากก็นึกไม่ออกว่าเคย เห็นที่ไหน บุรุษนั้นกราบสามครั้งแล้วเอ่ยขึ้นว่า

“หลวงพ่ोजำผมได้ไหมครับ ที่ผมกับภรรยาเข้าไปขอยืมเงิน ในบ้านเศรษฐีแล้วถูกเจ้าของบ้านไล่ออกมาต่อหน้าหลวงพ่อ แต่ หลวงพ่อเมตตาผมกับภรรยาและได้ให้คนขับรถนำเงินมาให้ผมหนึ่ง พันบาท ถ้าไม่ได้หลวงพ่อช่วยไว้ในวันนี้ ผมกับภรรยาคงไม่มี ค่ารถกลับนครพนม ผมไม่เคยลืมบุญคุณหลวงพ่อเลย วันนี้ผมตั้งใจ มาทำบุญกับหลวงพ่อหนึ่งแสนบาท ผมขอถวายส่วนตัว หลวงพ่อ จะนำไปทำอะไรก็ได้” เขาถวายซองสีน้ำตาลบรรจุปัจจัยหนึ่งแสน ท่านรับไปวางไว้ทางซ้ายมือแล้วพูดว่า

“วันนั้นอาตมามีเงินอยู่พันเดียว โยมเขาใส่ยามมาให้ ถ้า มีมากกว่านั้นก็ให้โยมอีก ยังพูดกับคนขับรถว่า ถ้ามีสักหมื่น ก็ให้โยมทั้งหมด เศรษฐีบ้านนั้นช่างใจร้ายใจดำ ไลโยมสองคนต่อ หน้าพระภิกษุ อาตมาไม่นิยมชมชอบคนไร้เมตตา และตั้งใจว่า จะไม่ขอไปเหยียบบ้านหลังนั้นอีก”

“หลวงพ่อรู้จักกับเขามานานแล้วหรือครับ” เศรษฐีจาก

นครพนมถาม

“เฟิ่งจะรู้จักกันวันนั้นนั่นเอง อาตมาไปเทศน์ที่โรงงาน ยาสูบ เขามาฟังเทศน์แล้วก็เลยนิมนต์อาตมาไปดูบ้านเขา บ้านออก กว้างขวางใหญ่โต แต่เจ้าของบ้านกลับคับแคบเห็นแก่ตัว ไม่สม กับบ้านเลย โยมไปยังไงมายังไงละถึงได้เข้าไปในบ้านนั้นได้” ท่านถาม

“ผมถูกเพื่อนหลอกมาจากนครพนมครับ เขาบอกว่าจะให้นำเงินมาลงทุนทำธุรกิจกัน ผมก็ถอนเงินสดมาหนึ่งล้านเพื่อจะมาลงทุนกับเขา แต่ถูกเขาหลอกเอาเงินไปหมด แล้วเขาก็หายตัวไป ทิ้งให้ผมกับภรรยาอยู่ที่โรงแรม ผมต้องถอดนาฬิกาข้อมือ ออกขายเพื่อนำเงินมาจ่ายค่าโรงแรมซึ่งแพงมาก รอเพื่อนอยู่หลาย วันจนเงินหมด เลยบากหน้าเข้าไปขอยืมเงินบ้านนั้น แล้วก็ถูก ไล่ออกมาอย่างที่หลวงพ่อบอกเห็นนั้นแหละครับ”

“แล้วตอนนี้เพื่อนเขานำมาคืนแล้วหรือถึงได้นำมาถวาย อาตมาตั้งแสนนะ”

“เขาไม่ได้นำมาคืนหรอกครับ เพราะตั้งแต่วันที่เขาเอาเงิน ผมไปหนึ่งล้านบาท เขาก็ไม่มาให้เห็นหน้าอีกเลย เงินนี้ได้มาจากการอธิษฐานครับ คือเมื่อผมกับภรรยากลับไปถึงนครพนมแล้ว ก็ระลึกนึกถึงบุญคุณของหลวงพ่ที่ช่วยเราให้มีค่ารถกลับบ้าน ผมจึงอธิษฐานจิตทุกคืนก่อนนอนว่า ขอให้เงินมาถวายหลวงพ่ หนึ่งแสนบาท พอตีมีลูกหนื่อนำเงินมาใช้คืนหนึ่งแสน ผมเลยนำมาถวายหลวงพ่ ผมไม่ได้คิดว่าจะถวายแค่นี้ละครับ ถ้าผมมีก็จะนำมาถวายอีก เพราะหลวงพ่มีบุญคุณกับผมมากมายเหลือเกิน”

“อย่าคิดว่าเป็นบุญเป็นคุณอะไรเลย แล้วทำไมต้องถวาย มากมายอย่างนี้ อาตมาให้โยมแค่พันเดียว ใครไม่รู้เขาจะหาว่า

อาตมาค้ากำไรเกินควร” ท่านพุดยิ้มๆ ‘รู้’ ว่าต่อไปเศรษฐกิจผู้นี้จะร้าย รวยยิ่งกว่าเศรษฐกิจที่นิมนต์ท่านไปดูบ้าน ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะเขาเป็น คนมีกตัญญูทศเวทิตาธรรมประจำใจนั่นเอง

“ผมเห็นจะต้องกราบลาก่อนละครับ อ้อ ภรรยาผม ผากกราบนมัสการหลวงพ่อด้วย โอกาสหน้าเขาจะมาเข้ากรรมฐาน ครับ”

“อาตมายินดีต้อนรับ แล้วโยมมาอย่างไรละ”

“ผมมารถส่วนตัวครับ มีคนขับมาด้วย เขารออยู่ที่รถครับ”

“ถ้าอย่างนั้นก็ไปเรียกเขามาทานข้าวก่อน ได้เวลารับ ประทานอาหารแล้ว ข้าววัดป่ามะม่วงขลังนะ ใครรับประทานกลับไป รวยทุกคน เอาละ ญาติโยมไปรับประทานอาหารกันก่อน มี อะไรค้อย่างกันใหม่ในช่วงบ่าย” ท่านบอกให้ญาติโยมไปรับประทาน อาหาร พวกเขาจึงลุกออกไปอย่างว่าง่าย เพราะอยากรวยด้วยกัน ทุกคน

เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงลุกจากอาสนะ นำปัจจัยขึ้นไปเก็บ วันนี้มีผู้ถวายปัจจัยสองราย คือ พันโทถวายมา ๕๐๐ บาท อีกราย เป็นเศรษฐีตกยาก ถวายมา ๑๐๐,๐๐๐ บาท รายแรกถือเป็นของ สงฆ์เพราะผู้ถวายมิได้ระบุว่าถวายส่วนตัวเหมือนรายที่สอง ปัจจัย ส่วนนี้จึงเป็นของกลางที่ท่านจะนำไปใช้จ่ายในกิจการของสงฆ์ ส่วน ปัจจัยหนึ่งแสนบาท ผู้ถวายระบุว่าถวายส่วนตัว ท่านมีสิทธิ์ที่จะใช้ ใช้จ่ายได้ตามอัธยาศัย ท่านจะนำปัจจัยจำนวนนี้ไปทำบุญที่ประเทศ อินเดีย เป็นอันว่าสิ่งที่ท่านอธิษฐานจิตไว้ได้บรรลุผลสำเร็จตามที่ มุ่งหมายแล้ว

ช่วงบ่าย ท่านพระครูลงรับแขกอีก ผู้คนมากขึ้นแน่นกุฏิยิ่ง กว่าช่วงเช้า เจ้าทุกข์รายแรกของช่วงบ่ายเป็นบุรุษวัยห้าสิบเศษ เขา

มากับสตรีสองคน บุคคลทั้งสามกราบท่านพระครู แล้วบุรุษนั้นจึงพูดขึ้นว่า

“หลวงพ่ोजำผมได้หรือเปล่าครับ ผมชื่อวันชัย เคยไปฟังหลวงพ่otechniqueที่โรงงานยาสูบ และเดินมาส่งหลวงพ่otechniqueที่รถตอนหลวงพ่otechniqueเสร็จ” ท่านพระครูพอจะนึกออก วันนั้นมีคนเดินมาส่งท่านที่รถหลายคน ท่านจำไม่ได้ทุกคน กระนั้นก็ถามเขาว่า

“แล้วโยมมากันอย่างไร ท่านข้าวหรือยัง”

“เรียบริ่อยแล้วครับ ผมขับรถมากับภรรยาและเพื่อนของเขาครับ” เขาแนะนำสตรีที่มาด้วยว่าคนหนึ่งคือภรรยา อีกคนเป็นเพื่อนของภรรยา

“โยมเคยมาวัดนี้หรือเปล่า” ท่านสมภารถาม

“ไม่เคยครับ เพิ่งจะมาเป็นครั้งแรก คือผมมีเรื่องจะกราบเรียนปรึกษาหลวงพ่otechniqueครับ พี่สาวของเพื่อนภรรยาผมกำลังป่วยหนักอยู่ห้องไอซียู โรงพยาบาลศิริราช หมอบอกว่าไม่รอดแน่ ภรรยาจึงพาเพื่อนเขามาขอคำแนะนำจากหลวงพ่otechniqueว่าจะมีทางใดบ้างที่จะช่วยชีวิตพี่สาว เขามีพี่สาวคนเดียวครับ พ่อแม่ก็ไม่มีแล้ว” ถ้อยคำของสามีเพื่อน ทำให้น้องสาวของคนป่วยถึงกับน้ำตาซึม

“พี่สาวโยมป่วยเป็นโรคอะไรละ” ท่านถามเพื่อนของภรรยา นายวันชัย

“เป็นมะเร็งค่ะ หมอบอกว่าเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย ถึงอย่างไรก็ไม่สามารถรักษาให้หายเป็นปกติได้ หมอบอกให้ดิฉันทำใจ แต่ดิฉันทำใจไม่ได้ค่ะ” แล้วน้ำตาก็ไหลออกมาจนได้

“ตอนนี้เขาอายุเท่าไร”

“ห้าสิบแปดค่ะ แก่กว่าดิฉันสองปี” หล่อนตอบ

“โยมมีรูปถ่ายของเขาหรือเปล่า เพื่ออาตมาจะบอกได้ว่าเขา

หมดอายุหรือยัง” เพื่อนของภรรยา นายวันชัยรีบเปิดกระเป๋าถือ หยิบรูปของพี่สาวส่งให้ท่าน สมภารวัดป่ามะม่วงรับภาพนั้นมาดูแล้วพูดว่า

“อาตมาดูหน้าแล้ว เขาจะต้องตายเมื่ออายุเลยหกสิบไปแล้ว ห้าสิบแปดยังไม่ตาย เอาอย่างนี้ อาตมาจะเจรจาท่องร้องกับ พญายมราชดู ท่านชื่อท้าวเวสสวัณ อาตมารู้จักกับท่านตอนรถคว่ำคอหัก” ท่านเพิ่งไปที่รูปถ่ายประเดี๋ยวนึง แล้วจึงหลับตาทำปากขมุขขมิบ ญาติโยมที่นั่งอยู่ ณ ที่นั้นต่างพากันคิดว่าท่านบรกรรมคาถา หากความจริงท่านกำลังเจรจาท่องร้องกับพญายมราช

“ท่านท้าวเวสสวัณ โยมคนนี่เขายังไม่สิ้นอายุ ทำไมเขาจะต้องตายล่ะ อาตมาดูหน้าเขาแล้ว เขายังไม่สิ้นทั้งอายุทั้งกรรมแล้วทำไมจะต้องตาย” พญายมราชตอบว่า

“พระคุณเจ้าเคยได้ยินอุบิฉเจทกกรรมใหม่ โยมคนนี่ต้องตายด้วยอุบิฉเจทกกรรม คือตายด้วยอุบิฉเหตุต่างๆ มาตัดรอนทั้งที่ยังไม่สิ้นอายุและยังไม่สิ้นกรรม”

“ถ้าอย่างนั้น อาตมาจะบอกให้เขาเจริญพระกรรมฐานต่ออายุ ท่านอนุญาตนะ ที่อาตมาท่านยังอนุญาตเลย”

“พระคุณเจ้าทำให้ผมลำบากใจอีกแล้ว แต่เอาเถอะ ในเมื่อพระคุณเจ้าอุตส่าห์ขอ ผมก็ต้องอุตส่าห์ให้ พระคุณเจ้าบอกเขาก็แล้วกันว่า นอกจากเจริญพระกรรมฐานแล้ว ต้องทำบุญต่ออายุทุกปีเหมือนที่พระคุณเจ้าทำอยู่ ผิดสัญญาเมื่อไร เมื่อนั้นผมจะให้ยมทูตไปเอาตัวมา”

ท่านพระครูลีมิตา ค็นรูปให้เพื่อนของภรรยา นายวันชัย แล้วพูดว่า

“อาตมาเจรจาขอต่ออายุให้เขาแล้ว พญายมราชบอกว่าต้อง

ทำบุญต่ออายุทุกปี โยมพากันกลับไปโรงพยาบาลได้แล้ว ให้ออก
เขาว่าเมื่อหายป่วยต้องมาเข้ากรรมฐานที่วัดนี้” ท่านสั่งการ

“ขอบพระคุณหลวงพ่อกับคุณ” น้องสาวคนป่วยกล่าวขอบ
คุณ ถวายบังคมแล้วจึงกราบลาเพื่อไปดูแลที่โรงพยาบาลศิริราช

“หลวงพ่อกับคุณ ลูกสาวผมหายไประยะหนึ่งแล้วครับ ผมจะ
ไปตามที่ไหนดี หลวงพ่อกับคุณบอกด้วยว่าเขายู่ที่ไหน ผมจะได้
ตามไปเอาเลือดชั่วๆของมันออกมาดูเล่นสักหน่อย” คนเป็นพ่อวัย
สี่สิบเศษกราบเรียนด้วยอารมณ์โกรธที่ยังปะทุอยู่ในอก

“ถ้าจะทำอย่างนั้น อาตมาไม่บอกหรอก เดี่ยวจะพลอยบาป
ไปด้วย” ท่านเจ้าของกุฏิตอบเสียงเรียบ บุรุษนั้นแค้นใจในลูกสาว
นัก ถึงกับร้องไห้ออกมา

“หลวงพ่อกับคุณ ผมเลี้ยงลูกไม่ได้ดี มันเป็นกรรมอะไรครับ”
เขากลับมาเสียดายปณสะอื่น

“โยมใจเย็นๆ ไม่ต้องร้องไห้ ลูกผู้ชายเขาไม่ร้องไห้กัน เป็น
ผู้ชายต้องเข้มแข็งอดทน เอาละ เรื่องลูกสาวไม่เป็นไร เขาหมด
กรรมก็จะกลับมาเอง” ท่านรู้ว่าลูกสาวของบุรุษผู้นี้เป็นเด็กใจแตก
หนีไปอยู่หอพักกับเพื่อนผู้ชาย เพลิดเพลินในกามคุณจนลืมพ่อแม่

“อีกนานไหมครับกว่าเขาจะหมดกรรม”

“อีกสองปี” ท่านพระครูตอบ ท่าน ‘เห็น’ ว่าเด็กสาวผู้นี้
เมื่อถูกเด็กหนุ่มเมื่อและไล่ให้ออกไปจากชีวิตของเขา หล่อนก็จะหา
เพื่อนชายคนใหม่ต่อไปอีก เพราะกำลังหลงระเหิดในรูป เสียง กลิ่น
รส และสัมผัส

“ผมจะมีทางช่วยลูกได้ไหมครับ คือช่วยให้เขากลับมาเร็ว
ขึ้น”

“เขาจะกลับมามีอายุในสามเดือน ถ้าโยมกับพวกบ้านช่วย

กันสวดมหาเมตตาใหญ่ทุกคืน นี้อยู่ในหนังสือเล่มนี้” ท่านหยิบหนังสือสวดมนต์ส่งให้และอธิบายว่า

“เมื่อสองปีที่ผ่านมา โยมคนหนึ่งเขามาบอกว่า ลูกชายหายไปหลายปีแล้ว อาตมาก็เลยแนะนำให้เขาไปขอลอกบทมหาเมตตาใหญ่ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชแพ วัดสุทัศน์ ท่านพิมพ์ไว้มีที่นั่นแห่งเดียว ที่อื่นไม่มี เขาก็เชื่ออาตมา สวดได้สามเดือน ลูกชายก็กลับ เขาเกิดศรัทธาจึงพิมพ์มาถวายอาตมา ๕๐๐ เล่ม อาตมาก็แจกญาติโยมไปหลายคนแล้ว”

“ถ้าลูกสาวผมกลับมายุในสามเดือน ผมจะพิมพ์มาถวาย หลวงพ่ออีก ๕๐๐ เล่มครับ” คนลูกสาวหายบวราณา ท่านพระครูจึงเล่าถึงความเป็นมาของบทสวดนี้ให้ญาติโยมฟังว่า

“มหาเมตตาใหญ่นี้เป็นบทสวดมนต์ของเทวดา คือพวกเทวดาเขาสวดกัน ที่อาตมารู้เพราะเมื่อก่อนมีแม่ชีรูปหนึ่งมาอาศัยอยู่ที่ศาลาการเปรียญหลังเก่า โนนหลังโนน” ท่านชี้ไปที่ศาลาการเปรียญหลังเก่าซึ่งตั้งอยู่ทางด้านตะวันตก ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา “แม่ชีก็มาบอกอาตมาว่า เทวดามาชวนสวดมนต์ทุกคืน เทวดามาตอนไหนโยมรู้หรือเปล่า” ท่านถามบุรุษที่มีลูกสาวใจแตก

“ไม่ทราบครับ แต่น่าจะเป็นตอนกลางคืน” เขาตอบ

“ตอนเที่ยงคืนกับหนึ่งนาทึ” ท่านพระครูเฉลย

“หลวงพ่อก็จะแน่ใจได้อย่างไรคะว่าแม่ชีพูดความจริง” สตรีคนหนึ่งทักท้วงขึ้น

“แม่ชีเขาถือศีลตั้ง ๘ ข้อ เขาจะโกหกทำไม” สมภารวัดป่ามะม่วงแก้ต่างให้แม่ชีก่อนทอง ปานเถร ผู้ซึ่งลาจากโลกไปหลายปีแล้ว

“หนูก็ได้แต่หมายความว่าแม่ชีโกหก แต่อาจเป็นไปได้ว่า

แกอาจแก่จนหลง เลยพูดอะไรไปตามเรื่อง”

“ถึงแม่ชีจะแก่แต่ก็ไม่หลง ทำไมถึงไม่หลงรู้ใหม่ เพราะแม่ชีเขาเจริญสติปัญญาฐาน ๔ คนที่เจริญสติอยู่เป็นนิตย์ จะไม่หลงลืม จะสติดี ไม่พัวพันเพื่อนเลือนลอย” ท่านถามเองตอบเองเสร็จ

“หลวงพ่อบรรพชาได้อย่างไรคะว่า สิ่งแม่ชีพูดเป็นความจริง” หมิงสาวยังอยากเอาชนะ หล่อนหารู้ไม่ว่า ไม่มีใครในโลกที่จะเอาชนะท่านพระครูเจริญแห่งวัดป่ามะม่วงได้!

“อาตมาก็พิสูจน์นะสิ พิสูจน์ด้วยการย่องมาแอบอยู่ใต้ถุนศาลา นึกเสียวๆอยู่เหมือนกัน”

“หลวงพ่อกลับผีหรือคะ” หล่อนเข้าใจว่าท่านคงกลัวผี

“อาตมาไม่กลัวผี แต่นึกเสียวๆ กลัวแม่ชีจะบัสสาวะมารดศีรชะ เพราะไปชุ่มอยู่ใต้ถุนศาลามีดๆ” คำตอบของท่านทำให้คนฟังหัวเราะทั้งกุฏิ

“แล้วแม่ชีบัสสาวะลงมาหรือเปล่าครับ” บุรุษหนึ่งถามขึ้น

“เปล่า อาตมาคิดมากไปเอง แต่อาตมาได้ยินเรื่องที่เทวดาคูยกกับแม่ชีนะ ได้ยินหมดแล้วก็กลับไปจดไว้ว่าจะจริงตามนั้นหรือเปล่า ปรากฏว่าจริงทุกเรื่อง เทวดาบอกแม่ชีว่า ถ้าบ้านไหนเจ้าของบ้านสวดมนต์ทุกวัน เทวดาจะรักษาและมาช่วยสวดมนต์ด้วย อาตมาก็เลยถือโอกาสถามเทวดาบ้าง ถามว่าทำไมวัดหลวงพ่อโสธรได้เงินมาก ทำไมวัดหลวงพ่อพระพุทธชินราช วัดไร่ขิง วัดเกตไชโย วัดพระนอนจักรสีห์ ทำไมถึงได้เงินน้อยกว่าวัดหลวงพ่อโสธร เทวดาตอบว่า หลวงพ่อโสธรมีเทวดารักษา ๑๖ องค์ ส่วนวัดหลวงพ่อพระพุทธชินราช วัดไร่ขิง วัดเกตไชโย วัดพระนอนจักรสีห์ มีเทวดารักษาแค่ ๑๐ องค์ วัดเขาตะเครา วัดบ้านแหลม ก็มี ๑๐ องค์ อาตมาถามเทวดาอีกว่า ถ้าอาตมาจะขอยืมหลวงพ่อโสธรมา

ไว้วัดป่ามะม่วงจะได้เงินใหม่ เทวดาตอบว่าไม่ได้ เพราะผิดที่ผิดทาง เทวดาบอกว่าคนเรามีเทวดาปกป้องรักษา ถ้าคนไหนหมั่นไหว้พระ สวดมนต์ เทวดาตรงจะรักษา ถ้าบ้านไหนเจ้าของบ้านเป็นคนจิตใจไม่ดี ไม่มีศีลธรรม เทวดาพาลจะเข้าบ้าน ผัวเมียจะทะเลาะเบาะแว้ง แยกแยกกัน ถ้าเทวดาตรงแยกย้ายออกไป เทวดาใหม่ยังไม่เข้ามา ผัวเมียที่ไม่เคยทะเลาะกันก็จะทะเลาะกัน บางทีก็ตาย คนจะตายเขา จะไม่มีเงาหัว ถ้าญาติโยมเห็นใครไม่มีเงาหัวต้องต่อหัวให้เขา”

“ต่ออย่างไรครับ” บรูซหนึ่งถามอย่างสนใจ

“ต่อด້วยการพูดว่า ‘สัมปฏิจจามิ’ ถ้าพูดแล้วมีเงา ไม่ตาย แต่ถ้าไม่มีเงา ตายแน่นอน อาตมาพิสูจน์มาแล้ว แม่ชีที่เทวดามา สวดมนต์ด้วยชื่อแม่ชีกอนทอง ปานเณร ตอนหลังหลานๆ มารับ ไปอยู่ด้วย หลานของแกมาแล้วให้อาตมาฟังว่า แกตายไป ๗ วัน ตัวยังอ่อน แล้วก็ไม่เคยหลงเพราะเจริญสติปัญญา ๔ เทวดาบอก ว่า บทสวดมหาเมตตาใหญ่มีที่วัดสุทัศน์แห่งเดียว อาตมาก็ไปขอยืม มาเพื่อทดสอบแม่ชี อาตมาเปิดหนังสือแล้วบอกให้แม่ชีท่อง แม่ชีอ่าน หนังสือไม่ออก ก็ท่องไปซำๆ ใช้เวลาสามชั่วโมงจึงจบ ไม่ผิดสัก ตัวเดียว ก็สรุปว่าเทวดามีจริง บทสวดมนต์มหาเมตตาใหญ่มีจริง แล้วอาตมาก็ให้คนที่ลูกหาย ผัวหาย เมียหาย สวดบทนี้ ก็ปรากฏ ว่าได้ผลทุกราย แต่ก็มีข้อแม้ว่า อาตมาต้องดูหน้าก่อน ว่าคนนี้ กุศลพอไหม ถ้ากุศลไม่พอก็ไม่แนะนำให้สวด ถึงแนะนำไปเขาก็ไม่ สวด เพราะเขาไม่มีกุศลอยู่เลย ต้องมีกุศลอยู่อย่างต่ำ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ จึงจะได้ผล” ท่านสรุป

“หลวงพ่อกอแห่งหรือยัง ฉันท้าวก่อนค่อยเทศน์ต่อ” นายสมชายนำ ‘ชา’ มาถวาย เป็นที่รู้จักกันในหมู่ศิษย์ใกล้ชิดชื่อว่า ‘ชา’ ของสมภารวัดป่ามะม่วงมิได้ทำจากใบชา แต่ทำจากใบของต้นลูก

ใต้ใบและต้นไมยราบ

ได้ฉันซาพอชุ่มคอแล้ว เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงก็ให้คำปรึกษา
แก่ญาติโยมต่อไปจนถึงคนสุดท้าย โยมสนึ้นเียบแอบชุ่มดูลาดเลาอยู่ ครั้น
เห็นคนอื่น ๆ ลุกออกไปหมดแล้วจึงเข้ามาราบ

“อ้าว โยมมาตั้งแต่เมื่อไร” ท่านเจ้าของกุฎิทักทายด้วยการ
ถาม นายสมชายตอบแทนว่า

“เจ้เขามาเป็นชั่วโมงแล้ว หลวงพ่อมัวคุยเพลินไม่ทันสังเกต”

“หลวงพ่อยายดีจังนะคะ คนแน่นกุฎิเลย หนูมารอตั้งสอง
ชั่วโมงแล้วมั้ง” โยมสนึ้นเียว่า

“มีธุระอะไรหรือเปล่า หรือว่าจะมาเข้ากรรมฐาน”

“จะว่ามีธุระก็ไม่ใช่ จะว่ามาเข้ากรรมฐานก็ไม่เชิง มาเพราะ
อยากมามากกว่า” คนตอบเล่นลิ้น

“รับทานข้าวมาหรือยัง” ท่านถามอีก

“เรียบร้อยแล้วค่ะ หนูทานข้าวที่โรงครัวไปสองจาน
จานแรกทานเพราะหิว ส่วนจานที่สองทานเพราะอยากรวย ก็หลวง
พ่อบอกว่าใครกินข้าววัดนี้แล้วกลับไปรวยทุกคน”

“ยังรวยไม่พออีกหรือ” ท่านตั้งใจประชด

“เกือบพอแล้วค่ะ ได้อีกสักห้าร้อยล้านว่าจะพอ” ตอบ
ประชดเช่นกัน จากนั้นจึงหยิบกล่องกำมะหยี่สี่เหลี่ยมออกมาถวายท่าน
พูดว่า

“หลวงพ่ช่วยดูแลดวงนี้ให้หนูหน่อย เฮียเขาทำให้เป็น
ของขวัญวันเกิดหนู ราคามันแพงเกิน หนูเลยไม่กล้าใส่” ท่านพระ
ครูเปิดกล่องออกดู แหวนมรกตล้อมเพชรสองประกายวาววับ แม้
ท่านไม่สนใจยึดติดกับสิ่งเหล่านี้ ก็ยังต้องยอมรับว่างามมาก

“สวยดีนี่ จะถวายเอาตมาหรือ” ท่านตั้งใจย้ำ

“ถ้าหลวงพ่จะเอาไปหมั้นผู้หญิง หนูก็จะถวาย แต่ถ้าไม่หมั้น หนูก็ขอฝากไว้ก่อนแล้วกัน วันหลังจะมาเอาคืน”

“อย่าเลย อาตมาจะไม่อยู่หลายวัน จะไปอินเดีย” ท่านปฏิเสศ

“ไม่เป็นไร หลวงพ่เอาใส่ยามไปด้วยก็ได้ ถ้าหายหนูก็ไม่ว่า”

“จะดีหรือ เอาคืนไปดีกว่า” ท่านไม่ยอมรับของมีค่าไว้

“วันหลังหนูค่อยมาเอาคืน จันท์หนูกราบลา” พุดจบก็กราบสามครั้งแล้วลุกออกไป ท่านพระครูยังนึกคำพุดไม่ออกกว่าจะบอก โยมสนุนียว่าอย่างไร เจ้าของแหวนก็เดินไปที่รถแล้ว ท่านจึงคิดว่า จะเก็บไว้ที่กุฏิ จะไม่นำไปอินเดียด้วย กำลังจะขึ้นไปชั้นบน นางสาวตันหลิวก็เข้ามากราบ

“หลวงพ่ นันท์กล่องอะไรสวยจัง ขอหนูดูหน่อย” ท่านพระครูจึงวางกล่องกำมะหยี่ลงตรงหน้าหล่อน หญิงสาวเปิดออกดูถึงกับตาลุกวาว “โอโฮ สวยจัง” หล่อนถือวิสาสะหยิบออกมาสวมที่นิ้วนาง “แหม พอดีเลย หลวงพ่ขอหนูได้ไหม” หล่อนขอเอาดื้อๆ

“ไม่ใช่ของหลวงพ่ โยมเขามาฝากไว้” ท่านพระครูตอบตามจริง รู้สึกสังหรณ์ใจว่า โยมสนุนียจะไม่ได้ใส่แหวนวงนี้

“จันท์หนูขอยืมเอาไปใส่ก่อน วันหลังจะเอามาคืน” หล่อนพุดแบบคนมักง่ายมักได้

๑๒

สู่แดนพุทธภูมิ

วันรุ่งขึ้น นายสมชายขับรถไปส่งเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง ยังสนามบินดอนเมือง โดยมีนายขุนทองขอตามไปส่งด้วย โยมที่นิมนต์ทำนพระครูสู่แดนพุทธภูมิในครั้งนี้คือ โยมเส็ง และโยมฟ่องใส นามสกุล ใจบุญ บุคคลทั้งสองเป็นคู่สามีภรรยาที่ 'ใจบุญ' สมชื่อสกุล เพราะนอกจากนิมนต์ทำนแล้ว ยังนิมนต์พระภิกษุจากวัดอื่นๆอีก ๔ รูป รวมเป็น ๕ รูป คณะผู้แสวงบุญมีคฤหัสถ์ ๒๔ คน เป็นบุรุษ ๔ สตรี ๒๐ คฤหัสถ์ต้องออกค่าเดินทางกันเอง ส่วนพระภิกษุ โยมเส็งกับโยมฟ่องใสเป็นผู้ถวายค่าเดินทาง และยังถวายซองบรรจุปัจจัยของละ ๕,๐๐๐ บาท สำหรับให้ท่านไปทำบุญอีกด้วย

โยมฟ่องใสเป็นคนรอบคอบและรู้จักใช้เงินทุกบาททุกสตางค์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เหตุนี้จึงต้องพิถีพิถันเลือกบริษัททัวร์ที่บริการดี และราคายุติธรรม คือไม่คำกำไรเกินควร ในที่สุดก็เลือกได้ 'สุทธิธรรมทัวร์' ซึ่งสืบทราบมาแล้วว่ามีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ผู้นำทัวร์เป็นสุภาพสตรีอายุราวสามสิบ ส่วนแม่ครัวที่จะช่วยทำอาหารนั้นอายุประมาณยี่สิบห้า

คณะผู้แสวงบุญซึ่งมีโยมฟองใสเป็นหัวหน้า เดินทางโดยสายการบินไทย ออกจากท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ไปยังท่าอากาศยานดัมดัม เมืองกัลกัตตา ใช้เวลา ๒ ชั่วโมง เมื่อถึงสนามบิน ผู้โดยสารทุกคนต้องเดินลงจากบันไดเครื่องบินเข้าไปยังตัวอาคาร และไปยื่นเข้าคิวยาวเหยียดรอตรวจเอกสารและสิ่งของที่นำมา ซึ่งทั้งเจ้าหน้าที่สนามบินและศุลกากรจะตรวจกันอย่างละเอียดลออจนเกินความจำเป็น ทำให้เสียเวลามาก ผู้ที่ต้องการมาเที่ยวออกรู้สึกผิดหวัง เพราะนอกจากจะต้องยื่นจนขาแข็งแล้ว มองไปทางไหนก็ไม่เจริญตาเจริญใจ มีแต่ 'แขก' ดุ่มดิ่งไปหมด ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีกลิ่นแปลกๆ มากกระทบจมูกนับตั้งแต่ย่างก้าวเข้ามาในตัวอาคาร แจกกลิ่นแปลกๆ นี้คงจะเป็น 'กลิ่นแขก' นั่นกระมัง

ส่วนผู้ที่ต้องการมาแสวงบุญก็เริ่มรู้สึกว่าตัวเองกำลังบำเพ็ญบารมี โดยเฉพาะ "ขันติบารมี" เพราะยื่นรอให้เจ้าหน้าที่และศุลกากรตรวจถึงสามชั่วโมง แล้วยังต้องไปยื่นรอรับสัมภาระซึ่งถูกลำเลียงจากเครื่องเข้ามายังตัวอาคาร เมื่อได้ของของตนครบแล้ว ก็นำมาใส่รถเข็นของสนามบิน เพื่อจะเข็นออกไปยังลานจอดรถ แต่เนื่องจากเจ้าของตัวรียังต้องรอตรวจของซึ่งเป็นอาหารแห้งและเครื่องปรุงที่นำมาจากประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ดูเหมือนว่าจะไม่ยอมให้ผ่าน ในที่สุดต้องให้สินบนที่เรียกกันว่า "box sit" จึงผ่านออกมาได้ จากนั้นผู้นำทัวร์จึงพาคณะผู้แสวงบุญซึ่งมีโยมฟองใสเป็นหัวหน้า ออกมาขึ้นรถบัสซึ่งจอดรออยู่ที่ลานจอดรถหน้าสนามบิน พระภิกษุรูปหนึ่งมากับรถ ได้เข้ามาทำความเคารพพระภิกษุที่มากับคณะตามลำดับอาวุโส แล้วแนะนำตัวว่า

"ผมชื่อพระเจริญ จิตฺตมโม กำลังศึกษาในระดับปริญญาเอกอยู่

ที่มหาวิทยาลัยอินดู เมืองพาราณสี ได้รับนิมนต์ให้มาทำหน้าที่
มัคคุเทศก์ให้กับคณะผู้แสวงบุญครับ”

“ชื่อเหมือนหลวงพ่อกับโยมเลยนะคะ” โยมฟ้องใส่พูด
ขึ้น และเมื่อถูกถามว่า หลวงพ่อก็คือไหน ก็ชี้มาที่สมภารวัดป่ามะม่วง

“หลวงพ่อก็คือชื่อเจริญหรือครับ” พระเจริญถามพระครูเจริญ

“ครับ ทั้งชื่อและฉายาของผมเหมือนกับของท่าน” เจ้า
อวาสาวัตป่ามะม่วงตอบ

“ถ้าอย่างนั้นญาติโยมเรียกอาตมาว่าหลวงพี่ก็แล้วกัน จะได้
ไม่สับสน เรียกหลวงพี่องค์หนึ่ง หลวงพ่อก็คือหนึ่ง” พระเจริญเสนอ

“หรือจะเรียกอาตมาว่าหลวงพี่ก็ได้ อาตมาจะได้รู้สึกกระชุ่ม
กระชวยขึ้นมาบ้าง อยู่ที่วัดมีแต่คนเรียกหลวงพ่อกับนี่เรียกหลวง
พี่ก็แล้วกัน” ท่านพระครูพูดยิ้มๆ รู้สึกเบากายจิตที่ได้วางภาระลง
ชั่วคราว นึกอนุโมทนาบุญกับโยมฟ้องใส่ที่มีจิตใจเป็นกุศล นิมนต์
พระภิกษุมาทำศนศึกษา ณ แดนพุทธภูมิ

“ถ้าให้เรียกหลวงพ่อกับหลวงพี่ แล้วจะให้เรียกผมว่าอะไร
ล่ะครับ” พระเจริญมีที่ท่าว่าจะไม่ยินยอม เจ้าอวาสาวัตดอนเมือง
จึงตัดสินใจว่า

“ก็เรียกว่าพระอาจารย์เจริญ เพราะท่านจะต้องเป็นอาจารย์
ถวายความรู้แก่พระภิกษุ ๕ รูป ที่มาจากเมืองไทย ส่วนท่านพระ
ครู ท่านอยากจะให้เรียกว่าหลวงพี่ก็ตามใจท่านหน่อย” เป็นการ
ตัดสินใจที่ถูกต้องใจท่านพระครูนึก ยังไม่ทันที่จะกำหนด “ถูกใจหนอ”
โยมฟ้องใส่ก็สรุปว่า

“เรียกหลวงพ่อย่างเดิมจะดีแล้ว ส่วนพระมัคคุเทศก์ก็เรียก
พระอาจารย์อย่างที่หลวงพ่อดอนเมืองบอก ตกกลางคืนนี้แล้ว
ก็เคลื่อนขบวนได้ จะค่ำแล้ว ญาติโยมหิวข้าวค่ะ” พุทธจบก็เดินตาม

ผู้นำทัวร์ไปยังรถ เด็กหนุ่มสามคนที่มากับรถช่วยกันขนสัมภาระ ซึ่งมีทั้งอาหารและกระเป๋าเสื้อผ้าของญาติโยมขึ้นไปไว้บนหลังคารถบ้าง ไว้ท้ายรถบ้าง ใต้ท้องรถบ้าง โยมบางคนมีกระเป๋าเสื้อผ้ามาถึง ๓ ใบ คนที่มีสัมภาระมากที่สุดคือ ผู้นำทัวร์กับแม่ครัว เพราะเมื่อนับกระเป๋าเสื้อผ้าและกระเป๋าที่บรรจุอาหารแล้ว มีจำนวนถึง ๔๔ ใบ สมภารวัดป่ามะม่วงถามโยมผ่องใสว่า

“โยมมีกระเป๋าไม่กี่ใบ”

“สามใบค่ะ ใบใหญ่สอง ใบเล็กหนึ่ง ผู้นำทัวร์เขาแจกกระเป๋าเดินทางคนละใบ ขนาดจุเสื้อผ้าได้หนึ่งชุด ผ้าเช็ดตัวผืนเล็ก สบู่ ยา สีฟัน แปรงสีฟัน ถุงเท้า ผ้าพันคอ กระเป๋าใบนี้ให้เอาไว้กับตัวเพื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน แล้วหลวงพ่อละคะ มีกระเป๋าไม่กี่ใบ”

“ไม่มีเลยสักใบ มีแต่ย่ามมาใบเดียว”

“แล้วหลวงพ่อก็ไม่มีจีวรมาเปลี่ยนหรือคะ ตั้งสิบสองวันจะใส่ชุดเดียวได้อย่างไร” โยมผ่องใสถามอย่างเป็นห่วง

“อาตมาเป็นพระภิกษุ ต้องปฏิบัติตามที่พระวินัยบัญญัติไว้ คือพระวินัยบัญญัติไว้ว่า ภิกษุต้องอยู่ด้วยผ้าสามชิ้น ที่เรียกว่า ไตรจีวร ได้แก่ ผ้าห่ม ที่เรียกว่า สบง ผ้าห่ม ที่เรียกว่า จีวร และ ผ้าพาดบ่า ที่เรียกว่า สังฆาฏิ เป็นพระสงฆ์นะโยม มีชุดเดียวก็เดินทางได้ทั่วโลก ไม่ต้องแบกสัมภาระพะรุงพะรังเหมือนเป็นโยมจริงไหมครับหลวงพ่อกับท่านถามหลวงพ่อดอนเมือง

“จริงอย่างที่ท่านพระครูพูดมานั้นแหละ นี่ถ้าโยมเป็นผู้ชาย จะบวชใหม่” หลวงพ่อดอนเมืองถามโยมผ่องใส

“บวชชิคะ โยมอยากมีชีวิตแบบพระจะได้ปฏิบัติให้พ้นทุกข์เร็วๆ เสียตายที่ภิกษุณีไม่มีแล้ว ไม่เช่นนั้นโยมจะไปบวชเป็นภิกษุณี” พุดพลางหันไปมองสามีซึ่งเดินตามหลังท่านพระครูมา

“ไม่ต้องบวชก็ปฏิบัติได้ โยมไปเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วง ก็เหมือนกับบวชนั้นแหละ บางทีจะดีกว่าบวชเสียอีก เพราะคนที่ปฏิบัติแต่ไม่ได้บวชก็ยิ่งดีกว่าคนที่บวชแต่ไม่ได้ปฏิบัติ” คำพูดของท่านพระครูทำให้พระหนุ่มสามรูปที่มาด้วยรู้สึกร้อนๆหนาวๆ ด้วยว่าบวชมา ๑๙ พรรษาแล้ว แต่ยังไม่เคยปฏิบัติ เพราะไม่มีเวลาประการหนึ่ง และหาครูบาอาจารย์ไม่ได้อีกประการหนึ่ง พอจะได้ยินมาบ้างว่าสมภารวัดป่ามะม่วงท่านเชี่ยวชาญเรื่องการสอนกรรมฐานทางที่ตีขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์ท่านดีกว่า จะได้ช่ายหน้าหน่อยลง ภิกษุสามรูปซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันบังเอิญมาคิดเหมือนกันเสียอีก ต่างพูดขึ้นพร้อมกันโดยมิได้นัดหมายว่า

“ผมขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อด้วยนะครับ กลับไปผมจะไปขอเรียนวิชากรรมฐานจากหลวงพ่อ”

“ผมยินดีต้อนรับและขออนุโมทนาที่ท่านทั้งสามคิดที่จะปฏิบัติ ต่อไปท่านจะได้สอนญาติโยมซึ่งผมเรียกว่า ‘สร้างคน’ ผมเลิกสร้างวัดมานานแล้ว การสร้างคนมีประโยชน์มากกว่าการสร้างวัด ปัจจุบันมีวัดร้างเป็นร้อยๆวัด เพราะหาพระอยู่ไม่ได้ แต่คนก็ยังนิยมสร้างวัดกัน ผมเคยพูดอยู่บ่อยๆว่า ‘สร้างวัดให้หมาขี้ หาพระดีอยู่ไม่ได้’ เพราะอะไร เพราะพระสงฆ์องค์เจ้าไม่สนใจเรื่องการปฏิบัติ แต่ไปสนใจเรื่องทางโลก อยากร่ำอยากรวยอย่างคฤหัสถ์ แล้วก็อยากได้สมณศักดิ์ อยากเป็นเจ้าของคน ไม่รู้อะไรกันนักหนา พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนี้” ท่านถือโอกาสเทศน์นอกธรรมมาสน์

“นิมนต์พระคุณเจ้าขึ้นรถได้แล้วค่ะ” ผู้นำทัวร์เดินเข้ามา นิมนต์พระภิกษุทุกรูปที่ยืนสนทนากันอยู่ ญาติโยมพากันขึ้นไปนั่งบนรถแล้วเพราะรู้สึกเมื่อยขาจนแทบทนไม่ไหว ออกสงสัยว่า พระ

คุณเจ้าท่านไม่รู้สึกเมื่อยบ้างหรือไร ถึงได้ยื่นรอกจนกระทั่งหนุ่มแขกสามคนขนสัมภาระเสร็จ

เมื่อพระภิกษุทั้งหกรูปขึ้นมานั่งบนรถเรียบร้อยแล้ว คนขับก็ออกรถ อากาศเริ่มเย็นมากขึ้น เพราะเป็นช่วงฤดูหนาว เมืองกัลกัตตาคลาล้ำไปด้วยผู้คนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย พวกเขาเดินขวักไขว่อยู่ริมถนนด้วยอาการเร่งรีบ สองข้างถนนดูสกปรกรกรุงรังหาความเป็นระเบียบไม่ได้ มีหน้าซำยังมีกลิ่นเหม็นโชยเข้ามาในรถ เสียงพระเจริญบรยายว่า

“ขณะนี้เรากำลังเดินทางจากสนามบินดัมดัมไปยังสถานีรถไฟเฮาร่าห์ เพื่อจะเดินทางไปพุทธคยา ผู้นำทัวร์จะพาโยมแวะรับประทานอาหารค่ำที่ภัตตาคาร ซึ่งอยู่ในเส้นทางที่จะไปสถานีรถไฟ อีกประมาณ ๒๐ นาทีก็จะถึง รับประทานอาหารเสร็จก็มาขึ้นรถไฟซึ่งจะออกจากสถานีเวลาสามทุ่มตรง ระหว่างนั่งรถอาตมาจะบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเมืองกัลกัตตาพอสังเขป” แล้วจึงบรรยายว่า

“เมืองกัลกัตตาตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำฮูชมลี (Hooghly River) เป็นส่วนปลายสุดของแม่น้ำคงคาที่จะไหลออกทะเลตรงอ่าวเบงกอล แม่น้ำคงคายาวถึง ๔,๐๐๐ กิโลเมตร ยาวกว่าแม่น้ำเจ้าพระยาบ้านเรา คนอินเดียเชื่อกันว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เพราะไหลลงมาจากสวรรค์ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณประยูรท์ ปยุตโต ท่านเรียกประเทศอินเดียว่า แดนเทวดา เพราะคนอินเดียนับถือเทวดา มีการบวงสรวงบูชาเทวดาเพื่อขอให้บันดาลโชคลาภแก่ตน จนเกิดพิธีบูชายัญขึ้น คำว่า ยัญ แปลว่า ไฟ บูชายัญ ก็คือบูชาไฟนั่นเอง คนอินเดียนับถือและบูชาไฟมาตั้งแต่ก่อนพระพุทธ

ศาสนาจะเกิด และก่อนที่ชาวอารยันจะเข้ามาตั้งรกรากในอินเดีย เมื่อพวกอารยันเข้ามา ก็ให้เปลี่ยนมานับถือพระอาทิตย์ โดยอ้างว่า พระอาทิตย์เป็นที่มาของไฟทุกดวงบนพื้นปฐพี แล้วเลยยกย่อง พระอาทิตย์ขึ้นเป็นเทพหรือเทวดา ชื่อว่า สวิตติ จึงเกิดเทพขึ้นมามากมาย คือนอกจากพระอาทิตย์แล้ว พระจันทร์ ดวงดาวต่าง ๆ แม่น้ำ ภูเขา ต้นไม้ ก็กลายเป็นเทพไปหมด มีการบูชาัญญเพื่อเอาอกเอาใจเทพเหล่านี้ เลยกลายเป็นลัทธิที่ฝากความหวังไว้กับสิ่งภายนอก ครั้นพระพุทธศาสนาเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าก็ให้เบนจากเทพสู่ **ธรรม** คือจากการหวังพึ่งสิ่งภายนอกมาสู่การเข้าถึงธรรมด้วยปัญญาของมนุษย์เอง พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่า ศาสนาแห่งปัญญา ขณะที่ศาสนาพราหมณ์ได้ชื่อว่า ศาสนาแห่งพิธีกรรม เพราะมุ่งแต่เรื่องการประกอบพิธีกรรมบูชาัญญเพื่อเอาอกเอาใจเทพทั้งหลาย”

“เทพกับเทพเจ้าเหมือนกันหรือเปล่าคะ พระพุทธเจ้าทรงเชื่อว่าเทพมีจริงหรือเปล่า” สตรีผู้หนึ่งถามขึ้น

“เทพมีจริง แต่พระพุทธเจ้าทรงสอนไม่ให้มนุษย์ฝากชีวิตไว้กับเทพ จะเรียกว่า เทพ หรือเทพเจ้า หรือ เทวดา ก็ได้ทั้งนั้น พระองค์ทรงสอนให้มนุษย์พึ่งตัวเอง ดังพระพุทธวจนะว่า ‘อตุตทา หิ อตุตโณ นาโถ โโก หิ นาโถ บโร ลียา แปลว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ใครไหนเล่าจักเป็นที่พึ่งแก่เราได้’ สรุปก็คือ เทพหรือเทวดามีจริง แต่เป็นที่พึ่งให้เราไม่ได้ เราต้องพึ่งตัวเอง” พระเจริญตอบ

“แล้วแม่น้าคงคาไหลลงมาจากสวรรค์จริงหรือเปล่าครับ” บุรุษคนหนึ่งถาม

“เป็นความเชื่อของคนอินเดียที่เขาเชื่อกันมาเป็นเวลาพัน ๆ ปี แต่ข้อเท็จจริงก็คือ แม่น้าคงคามีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาหิมาลัย

ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ ดินแดนส่วนนี้ปกคลุมด้วยหิมะ อากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี ฤดูร้อนหิมะละลายก็จะไหลลงมากลายเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำคงคา เขามีมาลัยนี้ คนอินเดียเรียกว่า เขากไรลาส เป็นที่อยู่ของพระศิวะ จึงเป็นแดนสวรรค์ตามความเข้าใจของพวกเขา พระศิวะเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ที่คนอินเดียนับถือมากกว่าเทพองค์อื่นๆ แต่ที่ยิ่งใหญ่กว่าพระศิวะและมีคนนับถือมากกว่าก็คือ พระอุมา ชายาของพระองค์ พระอุมามีหลายพระนาม เช่น เจ้าแม่กาลี เจ้าแม่ทูรคา เจ้าแม่ไกรวี เป็นต้น เรียกว่าดังที่สุดในบรรดาเทพทั้งหลาย ที่ว่าดังเพราะมีคนนับถือมาก พิธีบูชาเจ้าแม่กาลีจัดขึ้นในเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นพิธีที่ยิ่งใหญ่มาก ประเทศอินเดียในสายตาของชาวโลกถือว่ายากจน แต่ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในพิธีบูชาเจ้าแม่กาลีในแต่ละปีเป็นเงินนับพันล้าน”

“ลัทธิเจ้าแม่กาลีระบาดไปถึงเมืองไทยด้วยคณะท่าน คือที่หมู่บ้านดิฉัน มีเมียนายทหารเรียกตัวเองว่าคุณนาย แก่ใหญ่คับหมู่บ้านเลย เทียวทะเลาะกับเขาไปทั่ว พุดผิด คิดผิด พอใครท้วงแกก็จะตะคอกว่า ‘นี่ยายมาเถียงนะ ฉันเป็นคุณนายนะ’ และที่ร้ายกว่านั้นก็คือ แกบอกว่าแก่กราบพ่อกราบแม่ของแกไม่ได้ เพราะแกสูงกว่าพ่อแม่”

“ถึงขนาดนั้นเขี้ยวหรือโยม” ท่านพระครูถามขึ้น ท่านจะดำหนิตีเดียนทุกคนที่ไม่เคารพพ่อแม่

“คะหลวงพ่อ แกว่าแกเป็นร่างทรงของเจ้าแม่อุมา จึงสูงกว่าพ่อแม่ กราบพ่อแม่ไม่ได้ ต้องให้พ่อแม่กราบแก”

“บาปเหลือเกิน บาปมาก อาตมาสงสารเขาเหลือเกิน” ท่านพระครูรู้สึกสงสารสตรีผู้นั้น สงสารที่หล่อนจะต้องมีนรกเป็นที่ไป

“ดิฉันก็สงสารคะหลวงพ่อ แต่ก็ช่วยอะไรแกไม่ได้ เพราะแกถือว่าแกเป็นเทพ เรื่องอะไรจะมาเชื่อคนเดินดินกินข้าวอย่างดิฉัน ถ้าพระอาจารย์บอกว่า เจ้าแม่อุมาก็คือเจ้าแม่กาลีส ดิฉันก็อยาก จะบอกว่า แกเหมาะ กับชื่อกาลีสมากกว่า เพราะคนกาลีสเท่านั้นถึง จะกราบพ่อกราบแม่ของตัวเองไม่ได้ กาลีสจริงๆ” พุดอย่างเกลียดชัง

“ไอ้โฮ นี่ขนาดสงสารก็ยังไม่ขนาดนี้ ถ้าไม่สงสารจะขนาดไหน” ท่านพระครูประชนิตๆ

“แล้วสามีเขาไม่ว่าอะไรหรือคะ” สตรีอีกคนหนึ่งถามขึ้น เป็นธรรมชาติของสตรีที่ย่อมอยากรู้เรื่องของคนอื่น บางคนรู้เรื่องของคนอื่นมากกว่าเรื่องของตัวเองเสียอีก เช่น รู้ว่าสามีของคนนั้น ไปมีเมียน้อยอยู่ในซอยนั้น ภรรยาของคนนั้นไปมีชู้กับเจ้านาย ลูกชายบ้านนั้นติดยา ลูกสาวบ้านนั้นทำแท้ง แต่ไม่ยกรู้ว่าสามีของตัวเองไปแอบมีเมียน้อยไว้ตั้งสามคนสามซอย!

“สามีเขาไม่มีบทบาทอะไร บางคนมองว่าสามีคงจะเป็นคนดี แต่ก็สงสัยว่าถ้าดีจริงจะอยู่ร่วมกับคนชั่วได้อย่างไร บางคนก็เหมาเอาว่า ต้องชั่วเหมือนกันจึงอยู่ด้วยกันได้ แก่ร้ายจริงๆนะคะหลวงพ่อ เบียดเบียนคนอื่นด้วย วันหนึ่งแกซื้อลอตเตอรี่จากลุงแก่ๆ ซึ่งซื้อจากรยานเก่าๆมาเร่ขาย ซื้อตั้งสิบกว่าใบ แต่ไม่จ่ายเงิน บอกว่าอีกสองสามวันค่อยมาเอา พอลุงคนนั้นไปทวงที่บ้าน แกพูดหน้าตาเฉยว่า แกไม่เคยซื้ออะไรจากลุง ลุงจะพูดอย่างไรแกก็ไม่ฟัง แกมยังไล่ออกไปยังกับไล่หมาไล่หมา ลุงแกเสียใจร้องไห้เลย แกบอกว่าต้องการเงินมาใช้หนี้เขา เพราะเงินที่ไปซื้อลอตเตอรี่เป็นเงินที่ยืมเขา มา เสียดอกเบี้ยยร้อยละ ๒๐ ต่อเดือน”

“ทำไมต้องทำถึงปานนั้น อาตมาไม่ชอบให้เบียดเบียนกัน

ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันถึงจะถูก ไม่ใช่มาข่มเหงน้ำใจกันแบบนี้ โยมกลับไปที่บอกเขาด้วยนะว่า หลวงพ่อวัดป่ามะม่วงขอขมาบิดบาป อย่าได้สร้างกรรมทำเวรกับใครเลย” ท่านพูดจากใจจริงหลังจากใช้ ‘เห็นหนอ’ ตรวจสอบแล้วว่า สตรีผู้นี้มิได้พูดเกินความจริง

“ถ้าบอก ดิฉันรับรองได้เลยว่า เขาจะต้องตำหลวงพ่อก่อน อย่าให้เขาต้องตกนรกเพราะตำพระสงฆ์องค์เจ้าเลยล่ะ สงสารเขา”

“ถ้าสงสารจริงก็ต้องบอก เพราะสิ่งที่เขาทำอยู่นี้ เขาต้องตกนรกอยู่แล้ว แต่ถ้าโยมบอกแล้วเขาเชื่อหลวงพ่อก่อน และเลิกประพฤติอย่างที่เป็นอยู่ เขาก็จะตกนรกไม่นาน เพราะฉะนั้น ควรบอกเขาเพื่อเขาจะสำนึกได้” ท่านพูดด้วยเมตตา ไม่อยากให้สตรีผู้นั้นไปตกนรกนาน

“อาตมาขออนุญาตบรรยายเกี่ยวกับเมืองกัลกัตตาต่อได้ไหม โยม” พระมัคคุเทศก์รู้สึกว่าคุณคิดอยู่เรื่อย

“นิมนต์ค่ะ ดิฉันกราบขอโทษที่ขัดจังหวะ”

“พอดิฉันมาถึงภัตตาคารแล้ว นิมนต์พระคุณเจ้าลงไปฉันน้ำปานะ และขอเชิญญาติโยมลงไปรับประทานอาหารค่ำ แล้วเราจะได้เดินทางต่อไปยังสถานีรถไฟเฮอราห์”

พระภิกษุทุกรูปซึ่งนั่งอยู่ทางตอนหน้าลงก่อน จากนั้นญาติโยมจึงลงตาม ผู้นำทัวร์พาคณะเข้าไปในภัตตาคาร ซึ่งเป็นห้องแถวขนาดสองคูหา นิมนต์พระภิกษุไปนั่งในห้องที่มีม่านกัน พระเจริญเรียกบริกรรมมาสั่งด้วยภาษาฮินดี ให้นำนมเปรี้ยวมา ๖ แก้ว ท่านพระครูพอจะฟังภาษาฮินดีออก เพราะคล้ายๆกับภาษาบาลี จึงบอกภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าว่า

“ผมขออนุญาตไม่ฉัน เพราะธาตุไม่ค่อยดี เกิดท้องเสียขึ้น

มากก็จะยุ่ง นิมนต์ท่านตามสบายเถิดครับ”

“ผมก็ขอสละสิทธิ์เช่นกัน เพราะอายุมากแล้วจึงต้องระมัดระวังเรื่องการขบฉันเป็นพิเศษ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองปฏิเสธบ้าง พระเจริญจึงบอกกับบิกรว่า ให้นำนมเปรี้ยวมา ๔ แก้ว แล้วนำซาร้อน ๆ มาถวายอีกสองรูป

“นมเปรี้ยวของอินเดียมีชื่ออะครับหลวงพ่อ พระที่มาจากเมืองไทยชอบใจมาก ถ้าพูดถึงแลสซีไม่มีใครไม่รู้จัก ที่นี่เขาเรียกนมเปรี้ยวว่า แลสซี ครับ” พระมัคคุเทศก์อธิบาย ท่านพระครูแอบสังเกตว่า ในร้านมีแต่ผู้ชาย ไม่ว่าจะป็นพ่อครัวหรือบิกร จึงถามพระมัคคุเทศก์ว่า

“ผู้หญิงเขาไม่ทำงานหรือ ผมเห็นแต่ผู้ชาย ตามถนนหนทางก็มีแต่ผู้ชายเดิน นาน ๆ จะเห็นผู้หญิงสักคน”

“คนอินเดียเขาไม่นิยมให้ผู้หญิงทำงานครับ เพราะผู้หญิงต้องเสียค่าสินสอดไปขอผู้ชาย เมื่อขอมาแล้วผู้ชายก็ต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูผู้หญิง” พระมัคคุเทศก์ตอบ

เมืองกัลกัตตา

“แบบนี้ก็ดีเหมือนกันนะครับ คนที่ประพัตติตัวไม่ดี เช่น เป็นคนขี้เหล้าเมายา เล่นการพนัน จะได้หาเมียไม่ได้ เพราะไม่มีใครมาขอ” ท่านพระครูออกเห็นด้วยกับประเพณีผู้หญิงขอผู้ชาย “แล้วท่านล่ะ มีใครมาขอบ้างหรือยัง” หลวงพ่อวัดดอนเมือง เข้าพระมณฑุเทศก์

“ก็...แหม ผมไม่รู้จะตอบอย่างไรดี เพราะถ้าตอบไปตามตรง ท่านก็จะหาว่าผมคุยโวโอ้อวด ครั้นจะตอบไม่ตรงก็จะผิดศีล ข้อมุสา ผมชักลำบากใจเสียแล้วสิ” พระภิกษุช่วยสามสิบเจ็ดรู้สึก ลำบากใจตั้งว่า

“ผมว่าท่านตอบตรงไปตรงมาดีกว่า เพราะผมอยากฟังเรื่องจริงที่ไม่ต้องอิงนิยาย” พระธวัชช่วยสามสิบเก้าเสนอ

“ผมเห็นด้วย” พระขุนทดกับพระรสสุคนธ์พูดขึ้นพร้อมกัน เป็นไปได้ว่าเพราะอายุเท่ากันจึงพูดพร้อมกัน พระเจริญพูดเสียงไปว่า

“ขอภัย ผมยังไม่ทราบชื่อพระคุณเจ้าอีกสิรูปเลย ทราบอยู่รูปเดียวที่ชื่อพ้องกับผม หลวงพ่อชื่ออะไรครับ” ท่านถาม หลวงพ่อวัดดอนเมือง

“ถ้าท่านอยากรู้ก็ไปดูในพาสปอร์ตที่โยมผู้นำตัวเก็บไว้ให้ หรือถ้าไม่ยากล้าปากก็เรียกผมว่าหลวงพ่อดีดดอนเมืองก็ได้” ภิกษุวัยใกล้เจ็ดสิบตอบ ท่านพระครูกำลังคิดว่าหลวงพ่อรูปนี้คงจะเป็นญาติกับพระบัวเหี่ยว หรือไม่เช่นนั้นนั้นก็คงจะมีเชื้อสายญวน เพราะท่านพูดยวนได้คล่องมาก

“ครับ ตกลงว่าผมเรียกท่านตามนี้ก็แล้วกัน แล้วท่านอีกสามรูปชื่ออะไรครับ”

“ผมชื่อพระธวัช”

“ผมชื่อพระขุนทด”

“ผมชื่อพระรสสุคนธ์” ภิกษุสามรูปตอบพร้อมเพรียงกัน ทว่าความพร้อมเพรียงนี้แทนที่จะก่อให้เกิดสุข กลับก่อให้เกิดทุกข์กับพระเจริญ เพราะท่านฟังไม่ทันจึงยังไม่รู้ว่าพระภิกษุสามรูปนี้ชื่ออะไรกันบ้าง

“ขอโทษนะครับ ผมขอความกรุณาตอบทีละรูปได้ไหมครับ เริ่มที่หลวงพี่ก่อน” ท่านพูดกับพระธวัช

“ผมชื่อพระธวัช อายุพรรษา ๑๙” พระธวัชตอบเกินคำถาม

“ผมชื่อพระขุนทด อายุพรรษาเท่าพระธวัช”

“ผมชื่อพระรสสุคนธ์ อายุพรรษาเท่าพระธวัชและพระขุนทด”

“ท่านเป็นคนอำเภอด่านขุนทดใช่ไหมครับ” พระมัตถุเทศก์ถามพระขุนทด

“ผมเป็นคนทุกอำเภอครับ ไม่ได้เป็นคนเฉพาะอำเภอด่านขุนทด” พระขุนทดเริ่มเลียนแบบหลวงพ่อดีดดอนเมืองเรื่องการพูดยวน

“หมายความว่าอย่างไรครับ” พระมัตถุเทศก์รับมุกไม่ทัน

“ก็หมายความว่าผมเป็นคนทุกอำเภอที่ผมไป เช่น ผมไปอำเภอเมืองผมก็เป็นคน ผมไปอำเภอบักธงชัยผมก็เป็นคน ไปอำเภอสูงเนินผมก็เป็นคน ไปอำเภอไหนๆก็เป็นคน ผมถึงได้พูดว่าผมเป็นคนทุกอำเภออย่างไรล่ะ” คราวนี้พระเจริญหัวเราะเช่นเดียวกับพระธวัชและพระรสสุคนธ์ ส่วนหลวงพ่อดีดตอนเมืองกับหลวงพ่อดีดป่ามะม่วงเพียงแต่ยิ้มๆ

“ถ้าเช่นนั้นผมขอพูดใหม่ว่า ท่านชื่อขุนทดเพราะเกิดที่อำเภอด่านขุนทดใช่ไหมครับ”

“เห็นโยมพ่อบอกอย่างนั้นแหละ”

“แล้วท่านล่ะครับ ขอประทานโทษ ทำไมท่านชื่อเหมือนผู้หญิง” ท่านถามพระรสสุคนธ์

“ถ้าท่านอยากรู้รายละเอียดก็ต้องไปถามโยมแม่ผม แต่ถ้าอยากรู้คร่าวๆ ถามผมก็ได้ คือ โยมแม่เล่าว่าท่านอยากได้ลูกสาว พอตั้งท้องก็เลยตั้งชื่อรอไว้ ครั้นถ้วนกำหนดทศมาสก็คลอดออกมา ปรากฏว่าเป็นผู้ชาย คิดชื่อใหม่ไม่ทันก็เลยใช้ชื่อที่ตั้งไว้ ผมก็เลยได้ชื่อว่ารสสุคนธ์ด้วยประการฉะนี้” ท่านลงท้ายด้วยสำนวนเทศน์

“เอาละ ที่นี้ท่านก็รู้แล้วว่า รูปไหนชื่ออะไร ต่อไปก็ตอบคำถามของหลวงพ่อดีดตอนเมืองได้แล้ว” พระรสสุคนธ์เตือน

“หลวงพ่อดีดตอนเมืองถามว่าอย่างไรครับ” พระเจริญถาม

“อ้าว ท่านลืมคำถามเสียแล้วหรือ เป็นไปได้อย่างไร ท่านอาวุโสน้อยกว่าเพื่อน ทำไมความจำเสื่อมเร็วจัง”

“ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน มันเป็นมาตั้งแต่เด็กๆแล้วครับ”

“แบบนี้จะเรียนปริญญาเอกไหวหรือ น่าเป็นห่วงนะ”

ท่านพระครูรู้สึกเป็นห่วงเพราะ ‘เห็นหนอ’ บอกว่าพระเจริญจะต้องใช้เวลาเรียนถึงสิบสองปีจึงจบ จะต้องถูกรื้อไทร้จากมหาวิทยาลัยที่

เรียนอยู่ แล้วไปเข้ามหาวิทยาลัยอื่น รวมแล้วต้องเรียนถึงสามมหาวิทยาลัย

“ผมก็จะเรียนไปเรื่อย ๆ ตอนนี้อายุ ๓๗ จบตอนอายุ ๔๗ ก็ยังดี ที่อินเดียมีมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ผมก็จะย้ายไปเรื่อย ๆ คือถ้ามหาวิทยาลัยนี้เขาให้ออก ผมก็จะสมัครเรียนที่มหาวิทยาลัยอื่นสักฤดู ซึ่งอยู่ตรงข้ามกัน ที่นี้เขาจะสอบเข้าเฉพาะปริญญาตรี ส่วนปริญญาโทกับปริญญาเอกไม่ต้องสอบเข้า สมัครเรียนได้ทันที เรียกว่าเข้าง่าย แต่ออกยาก”

“แต่ผมขอทำนายว่า ท่านจะจบเมื่ออายุ ๔๘ หากไม่เชื่อที่ผมพูดท่านก็จัดไว้ ถ้าไม่จริงผมจะให้รับ เอาละ ที่นี้ท่านก็ตอบคำถามของหลวงพ่อดีดตอนเมืองได้แล้ว ท่านถามว่า มีคนมาขอท่านบ้างหรือยัง” คราวนี้พระเจริญยิ้มขึ้น ๆ แล้วตอบว่า

“ก็มีคนมาทาบถามหลายรายครับ และหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ อาจารย์ของผมเอง คนอินเดียที่มีลูกสาวเขาจะกังวลเรื่องการหาค่าสินสอดมาให้ลูก บางบ้านพ่อต้องไปนั่งหลังเทียนเพื่อขอเงินมาให้ลูกสาวแต่งงาน พวกผู้ชายจะเรียกค่าสินสอดแพงมาก เดี่ยวท่านก็จะได้เห็นเมื่อไปสถานีรถไฟเฮาร่าห์ ที่นั่นจะมีพ่อทั้งหลายนั่งอยู่ตามชานชาลา ข้างหน้ามีเทียนจุดอยู่เล่มหนึ่ง แล้วก็ มีขันสแตนเลสวางอยู่เพื่อรับเงินจากผู้บริจาค พวกนี้ไม่ใช่ขอทาน ถ้าขอทานเขาจะตามมาขอ ท่านอย่าให้เชียวนะครับ ขึ้นให้ไปคนหนึ่ง มันพากันมาเป็นร้อยเลย ท่านถูกรูมแน่ เพราะฉะนั้นต้องใจแข็ง สงสารได้แต่อย่าให้ แล้วก็อย่าไปตำหนิเขา ท่านต้องวางอุเบกขาอย่างเดี๋ยวนะ”

“แล้วท่านตอบอาจารย์ว่าอย่างไร” พระรสสุคนธ์อยากฟังเรื่องผู้หญิงของผู้ชายต่อ

“ผมก็บอกว่า ผมเป็นพระและยังไม่คิดจะสึก ต้องเรียนให้จบก่อน ถึงเวลานั้นค่อยว่ากันใหม่ อาจารย์ก็บอกว่า ‘ถ้ามันเจ็บและลาสิกขาแล้ว ให้มาแต่งงานกับลูกสาวผม และอย่าเรียกค่าสินสอดแพงนะ’ เพราะเหตุนี้เองที่ทำให้ผมเรียนอย่างไม่รีบร้อน เพราะกลัวว่าเมื่อเรียนจบจะต้องสึกออกไปแต่งงานกับลูกสาวอาจารย์ ที่ประเทศนี้มีอะไรแปลกๆ เช่น เรื่องค่าตัวหรือค่าสินสอด ผู้ชายที่อยู่ในวรรณะสูงจะเรียกค่าตัวแพงมาก ในยุคพระเวท วรรณะมี ๔ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร วรรณะพราหมณ์ก็บวระณะ กษัตริย์จัดเป็นวรรณะสูง ปัจจุบันวรรณะของชาวอินเดียได้แยกย่อยออกไปจนมีจำนวนกว่า ๓,๐๐๐ วรรณะ และเกิน ๒๕,๐๐๐ อนุวรรณะ แม้กระนั้นก็ยังมึวรรณะใหม่ๆเกิดเพิ่มอยู่เรื่อยๆ บางวรรณะมีสมาชิกจำนวนล้าน แต่บางวรรณะมีเพียงจำนวนร้อย คนที่วรรณะสูงด้วย ร่ำรวยด้วย ค่าตัวแพงเป็นล้านๆรูปีเลย แต่ถ้าไม่รวยค่าตัวก็จะลดลงมา ปัจจุบันค่าตัวมาตรฐานของคนวรรณะสูงแต่ไม่รวยคือ เงินสด ๒๐,๐๐๐ รูปี โทรทัศน์สีขนาด ๒๐ นิ้ว หนึ่งเครื่อง จักรยานยนต์เวสป่า ๑ คัน คิดเป็นเงินไทยก็ตกประมาณหกถึงเจ็ดหมื่นบาท เวลาแต่งงานฝ่ายหญิงจะต้องออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ตั้งแต่ค่าสินสอด ค่าจัดงานเลี้ยง ค่าตกแต่งสถานที่ ค่าเช่าม้าสีขาวพร้อมเครื่องประดับ แม้แต่ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวของเจ้าบ่าวก็ต้องให้ฝ่ายหญิงออก เกิดเป็นผู้ชายอินเดียจะว่าสบายก็สบาย จะว่าลำบากก็ลำบาก” พระเจริญสุรูป

“ลำบากอย่างไรครับ ตั้งแต่ฟังมา ผมยังไม่เห็นว่าจะลำบากตรงไหน” พระวชิขแย้ง

“ลำบากตอนหลังจากแต่งงานแล้วนะสิครับ เพราะหลังจากนั้นต้องหาเลี้ยงภรรยาตลอดชีวิต พอมีลูกสาวก็ต้องทำงานหนักเพื่อ

เก็บเงินไว้เป็นค่าสินสอดให้ลูกสาว อาจารย์ของผมคนหนึ่งแต่งลูกสาวคนโตเมื่อสองเดือนที่แล้ว หมดเงินไปสองแสนรูปี เรียกว่าหมดเนื้อหมดตัวเลย ลูกสาวคนเล็กแอบมาบ่นให้ผมฟังว่า พ่อใช้เงินทั้งหมดไปในการแต่งงานของพี่สาว ตัวแคงไม่มีโอกาสได้แต่งงาน เพราะพ่อคงหาเงินไม่ทัน”

“แคงอยากให้ท่านเห็นใจ จะได้ไม่คิดค่าสินสอดหรือเปล่า” พระขุนทดขัดขึ้น พระเจริญจึงตอบแบบแบ่งรับแบ่งสู้ว่า

“ก็คงทำนองนั้นแหละครับ แต่ผมคิดว่าหากจะต้องสึกไป ก็จะไม่ขอเป็นลูกเขยคนอื่นเด็ด เพราะไม่อยากลำบากตอนแก่ ตอนหาเงินมาให้ลูกสาวแต่งงาน”

“ผมว่าเป็นผู้ชายไทยลำบากกว่านะ เพราะไหนจะเสียค่าสินสอดให้เขา แล้วยังต้องมานั่งเลี้ยงเขาอีก” พระธวัชออกความเห็น

“ถ้าไม่อยากลำบากก็ไม่ต้องสึก บวชอยู่อย่างนี้แหละ วันหนึ่งอาจจะได้เป็นเจ้าคุณ ถ้าปฏิบัติก็อาจสำเร็จเป็นพระอรหันต์”

“แต่ผมคงไม่ได้ทั้งสองอย่าง เพราะบารมียังไม่แก่กล้าพอ คงต้องรอชาติหน้าตอนบ่ายๆ” พระธวัชพูดอย่างรู้กำลังตัวเอง ท่านพระครูจึงพูดให้กำลังใจว่า

“ท่านอย่าเพิ่งท้อถอย พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า ‘วายเมถว ปุริโส ยาว อตถุสสุ นิบุปทา - เป็นคนควรพยายามเรื่อยไป จนกว่าผลที่หมายจะสำเร็จ’ บัดนี้เรามายูในแดนพุทธภูมิแล้ว มาที่ศกศึกษา มาระลึกถึงพระกรุณาคุณของพระพุทธเจ้าที่ทรงสงสารสั่งสอนชาวโลกให้พ้นทุกข์ เราเป็นศากยบุตรพุทธโอรส จะต้องดำเนินตามรอยพระบาทของเสด็จพ่อ”

“ขอบคุณหลวงพ่อกำลังใจผม ผมตั้งสัจจะไว้แล้วว่า

กลับไปจะต้องขอเรียนกรรมฐานจากหลวงพ่อก่อน ผมจะดำเนินตามรอยพระบาทของเสด็จพ่ออย่างที่หลวงพ่อกำลังทำอยู่ ผมไม่คิดจะสีกไปแต่งงานกับสาวอินเดียหรอกครับ” ประโยคหลังท่านสัพยอกพระเจริญ

โยมเส็งเข้ามาในห้องที่พระภิกษุ ๖ รูปนั่งฉันน้ำปานะอยู่ และนิมนต์ท่านไปขึ้นรถเนื่องจากญาติโยมรับประทานอาหารกันเสร็จแล้ว พระเจริญจึงเดินนำพระภิกษุ ๕ รูปไปยังรถบัสซึ่งจอดห่างจากภัตตาคารประมาณ ๓๐ เมตร จากนั้นคนขับก็ออกรถมุ่งหน้าไปยังสถานีรถไฟเหราวาร์ห์

“ญาติโยมเป็นอย่างไรบ้าง อาหารแซกอร่อยไหม” พระมัทคุเทศก์ทักทายคณะผู้แสวงบุญ

“ก็พอทานได้ค่ะ นี่ขนาดภัตตาคารนะค่ะ ถ้าเป็นร้านข้างถนนสงสัยจะทานไม่ลง” เสียงโยมผู้หญิงบ่นกลายๆ

“ไม่ต้องสงสัยหรอกโยม อาตมารับรองว่าโยมทานไม่ได้แน่นอน ขนาดอาตมาเป็นพระยังฉันไม่ลง ตอนที่ยังไม่ได้มา เคยได้ยินพระที่เมืองไทยพูดอย่างนี้ อาตมายังนึกตำหนิว่า ท่านเป็นพระน่าจะปลงๆบ้าง แต่พอมายูที่นี้ถึงได้รู้ว่าจะปลงขนาดไหนก็ยังไม่ลงอยู่ดี มันยิ่งกว่ากินดินอีกนะ สำนักที่ว่า ‘ดีกว่ากินดินหน้อยหนึ่ง’ ใช้กับที่นี้ไม่ได้เลย แล้วดินเมืองแขกก็กินไม่ได้ เพราะแขกเขาถ่ายหนักถ่ายเบากันทั่วไปหมด ถ้ากินดินก็คือกินขี้แขก อาตมาต้องขอภัยที่ไม่ได้ใช้คำว่า อูจจาระ เพราะคนไทยเขาไม่พูดอูจจาระแขก แต่พูดว่าขี้แขกกันทั้งนั้น หลวงพ่อองค์หนึ่งท่านมาจากวัดทางภาคอีสาน ท่านตั้งไว้เป็นสูตรเลยว่า ใครมาอินเดีย ถ้าไม่เห็นแขกนั่งขี้กับไม่ได้เหยียบขี้แขก แปลว่ายังไม่ถึงอินเดีย”

“ถ้าอย่างนั้นผมก็มาได้ครึ่งทางแล้วซีครับ เพราะเมื่อตอน

หัวค้ำ ผมเห็นคนนั่งถ่ายอยู่ข้างถนนหลายคน ถ้าได้เหยียบก็แสดงว่าถึงเต็มร้อย” โยมผู้ชายคนหนึ่งพูดขึ้น

“อย่าเหยียบเลยคะ แคนนี้ก็กลิ้งไม่สะอาดแล้ว ขึ้นเหยียบซี่แบกงจะเหม็นกันทั้งรถ” เสียงโยมผู้หญิงโอดครวญ ท่านพระครูจึงพูดขึ้นว่า

“โยมก็กำหนด ‘กลิ้งหนอ’ สิ อาตมาว่าดีนะ โยมจะได้ทำบทฝึกหัดที่ประเทศอินเดียนี้ โยมที่เคยปฏิบัติกรรมฐานมาจะได้ทำบทฝึกหัดมากมาย อาตมาจะช่วยสอบอารมณ์ให้ ที่นี้ก็จะรู้ละว่าสอบได้หรือสอบตก โยมลองใส่คิดว่าจะสอบผ่านหรือเปล่า” ท่านหันไปถามคนเป็นหัวหน้าคณะผู้แสวงบุญ

“ยังไม่ทราบหรอกค่ะหลวงพ่อ ก็ยังไม่ได้สอบนี่คะ แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าผ่านหรือไม่ผ่าน”

“จริงของโยม งั้นก็ต้องรอดูกันต่อไป โยมปฏิบัติมาก็ปีแล้วละ ใครเป็นครูบาอาจารย์” ท่านถามเพราะโยมลองใส่ไม่เคยมาเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วง เคยมาทอดกฐินสองครั้งเท่านั้น

“โยมปฏิบัติมาสิบปีแล้วค่ะ เป็นลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณโชดก ท่านอยู่คณะ ๕ วัดมหาธาตุค่ะ”

“ก็อาจารย์เดียวกับอาตมานะสิ อาตมาเคยไปเรียนกรรมฐานที่คณะ ๕ สองครั้ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ แล้วก็เริ่มสอนกรรมฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ สมัยที่ยังอยู่วัดพรหมบุรี อาตมาไม่ได้ไปกราบท่านเจ้าคุณอาจารย์นานแล้ว ท่านสบายดีหรือ” ศิษย์ถามถึงอาจารย์

“สบายดีค่ะ แต่หมูนี้อายุของท่านไม่ค่อยดีเท่าไร หมอบอกว่าท่านเป็นโรคหัวใจค่ะ”

“อย่างนั้นหรือ กลับไปอาตมาจะต้องหาโอกาสไปกราบเยี่ยม

ท่าน แล้วพวกบ้านโยมปฏิบัติด้วยหรือเปล่า” ท่านหมายถึงโยมเส็ง

“เฮียเขาไม่มีเวลาปฏิบัติหрокะหลวงพ่อ เขาต้องดูแลกิจการค้า แต่เขาก็ไหว้พระสวดมนต์ทุกวัน แล้วก็ชอบทำบุญ มาครั้งนี้เขาก็หอบเงินมาทำบุญตั้งร่วมแสน โยมโชคดีที่ได้แต่งงานกับเขา เฮียเขาไม่กินเหล้า ไม่เจ้าชู้ แล้วก็ตามใจโยมทุกอย่าง โยมจะไปทำบุญที่ไหนกับใคร เขาก็ไม่เคยขัด ถามค่าเดียวว่าจะใช้เงินเท่าไร แล้วก็ให้ตามนั้น บางครั้งให้มากกว่าที่บอกเสียอีก” โยมผ่องใสพูดชมสามีให้ท่านพระครูฟัง โยมเส็งไม่สนใจว่าภรรยาจะพูดดีหรือพูดชม เพราะภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเมืองกัลกัตตาดำเนินใจมากกว่า เสี่ยงพระมัตถุเทศก็บรรยายว่า

“กัลกัตตาเป็นเมืองท่าสำคัญในยุคที่อังกฤษครอบครองอินเดีย และเคยเป็นเมืองหลวงในยุคนั้น คือในราว พ.ศ. ๒๒๓๓ ถ้าเทียบเคียงกับประเทศไทยก็ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระเพทราชา พระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๒๙ แห่งอยุธยา เพราะเคยถูกอังกฤษครอบครองและเคยเป็นเมืองหลวงนี้เอง ที่ทำให้เมืองกัลกัตตาเต็มไปด้วยอาคารขนาดใหญ่สไตล์ยุโรป ไม่แพ้เมืองใหญ่ของประเทศตะวันตกในสมัยนั้น เมืองนี้มีประชากรหนาแน่น ประเทศอินเดียมีขนาดใหญ่กว่าประเทศไทย ๘ เท่า แต่มีประชากรมากกว่าหลายสิบเท่า เฉพาะเมืองกัลกัตตาดำเนินประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนสำมะโนครัวถึง ๑๐ ล้าน และที่ไม่มีชื่อในทะเบียนอีกกว่าสิบล้าน ซึ่งคนพวกหลังนี้จะอาศัยอยู่ตามทางเท้า กินอยู่หลับนอนข้างถนน อาศัยขายคาคีบั้งแดดบังฝนอย่างที่บ้านเราเรียกว่านอนกลางดินกินกลางทราย อาชีพก็คือขอทาน และคนพวกนี้จะแพร่พิษพันธุ์เร็วมาก เพราะไม่ยอมคุมกำเนิดด้วยเชื่อว่าเด็กที่เกิดมาเป็นของขวัญจากพระเจ้า เมื่อมีคนอยู่หนาแน่นเช่นนี้ อาคาร

ใหญ่ที่เคยสวยงามก็เลยดูสกปรกรกรุงรังไปหมดอย่างที่ท่านเห็นอยู่
นี่”

รถบัสแล่นมาจอดด้านหลังสถานี ห่างจากชานชาลา
ประมาณ ๕๐ เมตร พระเจริญบอกให้คนขับรถไปตามพวกกุลี ส่วน
เด็กหนุ่มสามคนช่วยกันลำเลียงของในรถลงมากองรวมกันไว้ข้างล่าง
ผู้นำทัวร์บอกให้คณะผู้แสวงบุญมาตรวจตราดูสัมภาระของตนว่าครบ
หรือไม่ สิบนาทีก่อนให้หลังพวกกุลีประมาณ ๒๐ คน ก็มาถึง แต่
เด็กหนุ่มสามคนยังชนสัมภาระลงจากรถไม่เสร็จ จึงต้องพากันยืน
รอ ผู้นำทัวร์ต่อรองราคากับพวกกุลีซึ่งถือโอกาสโก่งราคา ต่อรอง
กันอยู่นานก็ยังตกลงกันไม่ได้ เมื่อเด็กหนุ่มสามคนชนของลงจากรถ
เสร็จ ผู้นำทัวร์จึงให้ค่าทิปคนละ ๓๐ รูปี ให้คนขับ ๕๐ รูปี
ส่วนค่าเช่ารถพระเจริญได้จ่ายให้เจ้าของเรียบร้อยแล้วตอนไปรับรถ

รถออกไปแล้ว การเจรจาต่อรองกับพวกกุลียังไม่สำเร็จ
ผู้นำทัวร์จึงต้องใช้อุบายให้พระเจริญบอกพวกเขาว่า หากไม่ตกลงก็
จะไปตามกุลีพวกอื่นมา นั่นแหละจึงตกลงกันได้ จากนั้นก็จัดการ
ยกสัมภาระขึ้นไว้บนศีรษะ คนหนึ่งๆแบกน้ำหนักกว่าร้อยกิโลกรัม
จนน่ากลัวว่าอาจจะหัก ผู้นำทัวร์บอกให้คณะผู้แสวงบุญเดินตามพวก
กุลีไป และพยายามเดินให้ทัน มิฉะนั้นพวกเขาอาจจะแบกสัมภาระ
หลบหนีไปได้ พวกกุลีมีเป็นร้อยๆคน และหน้าตาก็คล้ายๆกัน
จึงไม่รู้ว่าใครเป็นใคร นอกจากหน้าตาคคล้ายกันแล้ว ยังแต่งตัว
เหมือนกัน คือห่มผ้าป่านสีขาว ลักษณะคล้ายผ้าโจงกระเบน ใส่
เสื่อแขนยาวสีแดง ซึ่งเป็นชุดเครื่องแบบของกุลี ท่านพระครูรู้สึก
สงสารกุลีคนหนึ่งเป็นพิเศษ ที่สงสารเพราะคอเขาเอียงไปทางด้าน

ชวามากจนไม่อาจใช้ศีรษะแบกสัมภาระแจกเช่นคนอื่น ๆ ได้ ต้องใช้
ป่าแบกแทน

สมภารวัดป่ามะม่วงอยากรู้ต้นสายปลายเหตุว่า ทำไมเขา
จึงมีสภาพน่าสงสารเช่นนี้ จึงใช้ ‘เห็นหนอ’ ช่วยตรวจสอบ ‘เห็น
หนอ’ รายงานว่า เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว เมื่อชายผู้นี้เป็นกุลีใหม่ ๆ เขา
มักแบกสัมภาระของผู้ว่าจ้างเดินหายไปในฝูงชน ทำให้เจ้าของต้อง
เสร์ราโศก เพราะการสูญเสยสิ่งของเครื่องใช้ หรือไม่ก็เป็นอาหาร
วันดีคืนดีกรรมของเขาก็มาปรากฏ คอที่เคยตั้งตรงเหมือนคอของ
คนปกติก็กลับเอียงกระเท่เรืออย่างทีเห็นอยู่นี้ เมื่อรู้ต้นสายปลายเหตุ
เช่นนี้แล้ว ท่านพระครูจึงต้องวางอุเบกขา คิดเสยว่า “กมฺมุณา
วตฺตตี โลโก - สัตว์โลกย่อมนเป็นไปตามกรรม”

พวกกุลีแบกสัมภาระเดินเรียงแถวเข้ามาในชานชาลาซึ่ง
คลาคล่ำไปด้วยผู้คนนับหมื่น ท่านพระครูไม่เคยพบเคยเห็นมาก่อน
เสยว่า สถานีรถไฟทำไมจึงมีคนมากมายถึงปานนี้ เสยงอะอะอ้อ
อึ้งระคนกับเสยงเรียกกันดังโหวกเหวกเจี้ยวจ้าวเหมือนชาวประมง
แย่งปลากันฉะนั้น บรรดาพ่อที่นั่งหลังเตียนก็ต้องคอยหลบด้วยเกรง
จะถูกเหยียบ บางครั้งเตียนก็ถูกคนที่เดินเหยียบจนหักล้มลง

“หลวงพ่อ คุณคนพวกนี้ชี่ ช่างน่าสงสารเสยจริง ไม่รู้ว่าเขา
จะได้เงินบ้างไหม ผมไม่เห็นมีใครให้เขาเลย” ท่านพระครูแอบกระซิบ
หลวงพ่อวัดดอนเมือง

“ผมก็สงสารเขาเหมือนกัน แต่ก็ไม่รู้จะช่วยเหลือได้อย่างไร
เงินรูปีผมก็ไม่ได้แลกมา ไม่งั้นก็จะให้เขาสักคนละห้ารูปีสิบรูปี”

“ให้ไม่ได้นะครับหลวงพ่อ เตยวพวกขอทานเห็นเข้าก็จะ

มารุมหลวงพ่อกับต้องเชื่อที่มีคฤเทศก์เขาบอก หลวงพ่อกับแม่เมตตาให้เขาดีกว่า ผมก็จะใช้วิธีนี้เหมือนกัน” เสียงพระเจริญบอกญาติโยมว่า

“จับกลุ่มกันไว้ระโยม อย่าให้หลง ถ้าใครหลงให้ตะโกนดังๆ ว่า ‘ช่วยด้วย ช่วยด้วย’ อาตมาจะได้เดินไปตามเสียง แต่อย่าให้หลงดีกว่า เดี่ยวจะไม่ทันรถไฟ”

ที่ซานชาลาสถานี มีรถไฟจอดอยู่หลายขบวน เมื่อขบวนใดออก ผู้คนที่มาซาก็จะพากันวิ่งตาม ทันบ้างไม่ทันบ้าง ที่ไม่ทันก็รอขบวนต่อไป ส่วนที่วิ่งทันก็จะป็นขึ้นไปนั่งเบียดกันอยู่บนหลังคา เพราะหาที่นั่งในรถไฟไม่ได้ รถไฟทุกขบวนมีผู้โดยสารนั่งอัดกันแน่นเหมือนปลากระป๋อง คนเมืองนี้ช่างมีชีวิตที่ทรหดเสียเหลือเกิน

สถานีรถไฟเฮอราห์

เวลาสามทุ่มตรง รถไฟขบวนที่คณะผู้แสวงบุญจะโดยสารไปลงสถานีคยา ก็ยังไม่เข้าเทียบชานชาลา ทั้งที่ในตู้ขบวนรถไฟออกจากสถานีเวลา ๒๑.๐๐ น. โยมผู้หญิงบางคนบ่นกระปอดกระแปด เพราะยืนจนเมื่อยขาด้วยว่าหาที่นั่งไม่ได้ ม่ายาวที่มีไว้ให้ผู้โดยสารนั่งก็ถูกครอบครองโดยเจ้าของประเทศ ชาวไทยที่กลายเป็นชาวต่างประเทศจึงต้องยืนกันจนขาแข็งทั้งพระทั้งโยม คนที่ติดสุขชอบสนุกสบายเลยชักจะคิดถึงบ้านขึ้นมาตึงตึง นึกสงสารตัวเองที่ต้องมาตกระกำลำบากอย่างนี้

“พระอาจารย์คะ ทำไมคนถึงมากมายมหาศาลอย่างนี้ มีเทศกาลอะไรหรือคะ” สตรีอายุน้อยที่สุดในคณะถามพระเจริญ

“ไม่มีเทศกาลอะไรหรอกโยม นี่เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของพวกเขา คือคนเมืองนี้เขาจะมาทำงานโดยรถไฟ พองานเลิกก็จะขึ้นรถไฟกลับบ้าน ถ้ายังขึ้นไม่ได้ก็จะรอขบวนต่อไป บางทีกว่าจะขึ้นได้ก็ตั้งครึ่งคืนก่อนคืน ถึงบ้านนอนได้ไม่เท่าไร ก็ต้องตื่นขึ้นมาแต่งตัวออกไปรอรถไฟอีก พวกแขกทรหดอดทนกว่าคนไทยหลายเท่า วันหนึ่งๆเขาเดินกันเป็นสิบกิโล เพราะบางคนทำงานไกลจากสถานีรถไฟมาก ถ้าเป็นบ้านเราเขาก็จะขึ้น

รถเมล์มา แต่แขกเขาจะประหยัด จะเดินมาจากที่ทำงานซึ่งบางทีก็ใช้เวลาเป็นชั่วโมงกว่าจะถึง แล้วก็มายืนรอรถไฟ พอรถมาก็จะแย่งกันขึ้นเสียงโหวกเหวกโวยวายอย่างที่โยมเห็นอยู่นี้แหละ”

“หนุ่มแขกเขาเคี้ยวหมากด้วยหรือคะ เห็นเดินบ้วนน้ำหมากกันจนเลอะเทอะไปหมด” หล่อนถามอีก

“ถูกแล้วโยม เมืองเราคนกินหมากจะเป็นผู้หญิงสูงอายุ แต่เมืองแขกกลับเป็นพวกหนุ่มๆ ส่วนพวกผู้หญิงกลับไม่กินหมาก”

“รู้สึกว่ามีอะไรแปลกๆกว่าเมืองเรานะคะ”

“ถ้าแขกไปประเทศเราเขาก็คงจะพูดอย่างนี้เหมือนกัน เมืองไทยกับเมืองแขกมีความแตกต่างกันหลายอย่าง ดูอย่างเรื่องเวลาก็ได้ เมืองแขกสามทุ่ม ถ้าเป็นบ้านเราก็สี่ทุ่มครึ่ง เพราะเวลาเมืองแขกจะช้ากว่าเมืองไทยชั่วโมงครึ่ง”

“ถึงว่าสิ โยมรู้สึกง่วงตั้งแต่นั่งมาในรถแล้ว ปกติโยมจะนอนประมาณสามทุ่ม แสดงว่าเลยเวลานอนมาชั่วโมงครึ่งแล้ว” โยมผ่องใสพูดบ้าง

“แล้วเรื่องปกติอีกอย่างหนึ่งของประเทศนี้ก็คือ การไม่ตรงต่อเวลา ดูอย่างรถไฟที่เราจะโดยสารไปลงสถานีคยา ตามกำหนดจะออกจากสถานีเวลาสามทุ่ม ป่านนี้ยังไม่เข้าเทียบชานชาลา เลยไม่รู้ว่ามีสี่ทุ่มจะได้ขึ้นรถกันหรือยัง นี่เป็นเรื่องปกติของประเทศนี้ อาตมาเคยรออยู่จนตีสาม กำหนดเวลารถออกจากสถานีสามทุ่ม อาตมามารอตั้งแต่สองทุ่ม ปรากฏว่าได้ถูกขอรอกตอนตีสาม” พระเจริญเล่าประสบการณ์ของท่าน

“โอ๊ย ถ้าตีสามฉันคงเป็นลมตายแน่ ไม่น่ามาลำบากเลย” เพื่อนของโยมผ่องใสบ่น ท่านพระครูฟังอยู่นานจึงแนะนำว่า

“ถ้าไม่ยกอรอนานก็ช่วยกันสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ และ

สังฆคุณ ต่อด้วยพาหุง-มหากา รับรองพอสวดจบรถไฟเข้าเทียบ
ชานชาลาทันที โยมสวดกันได้ใหม่ละ” ท่านถามญาติโยม ปรากฏ
ว่าคนสวดได้และไม่ได้มีจำนวนเท่ากัน ท่านพระครูจึงบอกว่า

“ไม่เป็นไร โยมที่สวดไม่ได้ก็ให้ฟังอย่างมีสติ เต็มใจพระคุณ
เจ้านิมนต์สวดด้วยนะครับ สวดเบาๆพอให้ได้ยิน ขึ้นสวดเสียงดัง
ประเดี๋ยวแขกจะแตกตื่น เอาละ เริ่มสวดได้” จากนั้นผู้ที่สวดได้
ก็เริ่มสวดเบาๆตามที่ท่านพระครูแนะนำ เป็นกุศโลบายของเจ้าอาวาส
วัดป่ามะม่วง ที่ต้องการฝึกฝนคนไทยพุทธให้อัญเชิญคุณพระรัตน
ตรัยเข้ามาไว้ในใจอย่างที่ท่านสอนญาติโยมเสมอว่า “ให้เอาพระเข้า
มาไว้ในใจ” และ “พระ” ที่จะนำเข้ามาไว้ในใจนั้นก็ต้องให้ครบทั้ง
สามพระ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ท่านเริ่มต้น
สวดพุทธคุณพร้อมกับเพื่อนภิกษุและญาติโยมที่สวดได้ แล้วก็จริง
ดังที่ท่านพูด เพราะเมื่อสวดจบลงตรง “สพฺพสงฆานุกาเวน สทา
โสตุถิ ภวนตุ เต” รถไฟขบวนที่ท่านและคณะจะโดยสารก็แล่น
เข้ามาเทียบชานชาลาอย่างน่าอัศจรรย์

“โอ้โฮ หลวงพ่อศักดิ์สิทธิ์จริงๆ พูดคำไหนเป็นคำนั้น
เลย” พระเจริญกล่าวชมพระครูเจริญ

“ผมไม่ได้ศักดิ์สิทธิ์ ถ้าท่านจะคิดว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ ผมก็
คิดว่าจิตของพวกเราที่เข้าถึงพระรัตนตรัยนั่นแหละศักดิ์สิทธิ์”
ท่านพระครูอธิบาย

“เอาละ ถ้าเช่นนั้นเราก็ขึ้นรถกันได้ นิมนต์หลวงพ่อดรับ
ประเดี๋ยวแม่ครัวกับผู้นำทัวร์เขาจะดูแลเรื่องสัมภาระ ส่วนผมจะ
ขึ้นไปจัดที่นั่งเพราะตัวอยู่ที่ผม โชคดีที่เรามารอตรงกับคันที่จะขึ้น
พอดี จึงไม่ต้องเดินไกล เพราะรถไฟเมืองนี้ขบวนยาวมาก ถ้า
รอไม่ตรงกับคันที่จะขึ้น ต้องเดินกันเหนื่อยเขี้ยวละ ที่ร้ายไปกว่า

นั่นก็คือ ถ้าขึ้นผิดคันจะเดินทะเลกันไม่ได้ ต้องรอให้จอดที่สถานี ก่อนค่อยลงมาขึ้นคันที่ตรงกับที่ระบุไว้ในตัว” พระเจริญอุธิบายความแตกต่างระหว่างรถไฟแขกกับรถไฟไทย

ตอนขึ้นรถเป็นช่วงเวลาที่ขลุมนที่สุด เพราะแม้จะจองตั๋วล่วงหน้าไว้เป็นเดือน ก็ได้เพียงรถนอนชั้นสอง ด้วยว่าชั้นหนึ่งนั้นมีน้อย ไม่พอกับจำนวนคนที่มาในคณะ ส่วนชั้นสามจะมีตู้โดยสารมากที่สุด เพราะรัฐบาลต้องการสงเคราะห์คนยากจนซึ่งเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ อัตราค่าโดยสารชั้นสามราคาต่ำสุด ค่าโดยสารชั้นสองสูงเป็น ๑๐ เท่าของชั้นสาม ขณะที่ค่าโดยสารชั้นหนึ่งสูงเป็น ๒๐ เท่า เช่น ถ้าชั้นสามราคา ๑๐ รูปี ชั้นสองและชั้นหนึ่งจะเป็น ๑๐๐ รูปี และ ๒๐๐ รูปี ตามลำดับ ชาวต่างประเทศโดยเฉพาะที่เป็นพระภิกษุไม่สามารถโดยสารรถไฟชั้นสามได้ เพราะแย่งแขกไม่ทัน ครั้งหนึ่งพระนักศึกษาจากประเทศไทยมีปัจจัยไม่พอที่จะซื้อตั๋วชั้นสอง ท่านจึงซื้อตั๋วชั้นสาม พอขบวนรถเข้าเทียบชานชาลา ท่านก็จะขึ้น ปรากฏว่า ถูกสาวแขกกระซากจีวรจนท่านหน้าหงาย แล้วเธอก็แซงขึ้นไปได้ก่อน ส่วนท่านต้องตะเกียกตะกายอยู่นานกว่าจะขึ้นได้ เมื่อขึ้นไปแล้วก็ไม่มีที่นั่งด้วยว่าไม่มีใครลุกให้นั่ง ต้องยืนเบียดเสียดกับผู้โดยสารคนอื่นๆไปจนถึงสถานีเคา เกือบจะเป็นลมก็หลายครั้งครา เพราะต้องหายใจสูด ‘กลิ่นแขก’ เข้าไปในปอด ไหนจะกังวลเรื่องที่ถูกสาวแขกมาถูกเนื้อต้องตัวว่าจะเข้าชายอาบัติสังฆาติเสสข้อที่ ๒ หรือไม่ อาบัติสังฆาติเสสข้อที่ ๒ มีว่า “ห้ามจับต้องกายหญิง” แต่ท่านไม่ได้จับหญิง หญิงมาจับท่านต่างหาก แล้วเธอก็มิได้จับด้วยมีจิตพิศواسแต่อย่างใด เธอเพียงแต่จะแซงท่านขึ้นรถไฟเท่านั้น เพราะฉะนั้นไม่เข้าชายสังฆาติเสส

พระมัทศุเทศก์พาพระภิกษุ ๕ รูป กับญาติโยม ๒๖ คน ขึ้นไปบนรถได้อย่างทุลักทุเล กุลีพากันหาที่วางสัมภาระ ญาติโยมก็รื้อนวยายอยู่กับการหาสัมภาระของตน ผู้นำทัวร์และแม่ครัวก็ตรวจตราดูว่ากระเป๋าครบ ๔๔ ใบหรือไม่ เพราะถ้าหายไปสักใบหนึ่งและเป็นใบที่บรรจุเสบียง ก็จะต้องรื้อนไปทั้งคณะ พนักงานตรวจตัวมาจัดที่ให้ตามบัญชีรายชื่อ แล้วก็เกิดอลเวงกันขึ้น เพราะเลขที่ซ้ำกัน ที่ซ้ำกันเพราะมีการแอบขาย 'ตัวปลอม' ซึ่งรู้จักในหมู่พนักงานรถไฟ พวกเขาจึงช่วยกันแก้ปัญหาด้วยการหาที่นั่งใหม่ให้คนที่ถือตัวปลอม ซึ่งเป็นคนอินเดียเท่านั้น เพราะตัวปลอมจะไม่ถูกขายให้กับชาวต่างประเทศ

ตุ้รถนอนมีเตียงนอนถึงสามชั้น ผู้นำทัวร์จึงต้องมาจัดใหม่ให้ถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ คือแยกระหว่างพระภิกษุกับคฤหัสถ์ ซึ่งในบัญชีรายชื่อจัดที่นั่งเรียงตามลำดับโดยไม่ได้แยก กว่าจะลงตัวก็เล่นเอาเหนื่อยไปตามๆกันทั้งผู้จัดและผู้ถูกจัด เมื่อจัดที่นั่งลงตัวแล้ว การสนทนาก็เริ่มขึ้น โยมบางคนบอกว่าสนุกดี เพราะไปมาหลายประเทศ ไม่มีที่ไหนรื้อนวยายเหมือนประเทศนี้ แต่โยมที่รักความสบายก็บ่นว่าจะขอมมาเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายในชีวิต

“ท่านพระครูเป็นอย่างไรบ้าง สนุกไหม” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถามเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง

“ผมมีความรู้สึกว่าได้กลับมาเยือนบ้านเกิด ในอดีตชาติผมคงเคยเป็นคนอินเดียนะครับหลวงพ่อ” ท่านพูดว่า ‘คงเคยเป็น’ เพราะไม่ต้องการอวดอุตริมนุสธรรม ช่วงที่ยืนรอรถ ท่านทำกรรมฐาน ‘ยืนหน่อ’ จนจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิและระลึกชาติได้นอกเหนือจากเจ็ดชาติ ว่าครั้งหนึ่งท่านเคยเกิดเป็นคนอินเดีย บิดา นับถือศาสนาพราหมณ์ มาในชาตินี้ บิดาเกิดเป็นคนอินเดียอีก

แต่นับถือศาสนาซิกข์ และได้อพยพมาตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทย
ที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ท่านจะมีโอกาสได้พบกับเขา
ในอีกสิบปีข้างหน้า .

“ก็เป็นไปได้นะ ตราบใดที่เรายังต้องเวียนว่ายตายเกิด
เราก็ต้องเกิดและไม่จำเป็นว่าจะต้องเกิดในประเทศเดียวไปทุกชาติ
อาจเกิดประเทศโน้นบ้างประเทศนี้บ้าง เรียกว่าท่องเที่ยวไปใน
วัฏสงสารจนกว่าจะตัดความหลงได้ ถ้ายังตัดไม่ได้ก็ต้องเวียนว่าย
กันต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด”

“ทุกข้ออะไรก็ไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับทุกข้อในวัฏสงสารนะครับ
หลงพอ เพราะความหลงในสงสารทำให้ชีวิตต้องเวียนว่าย แม้
สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังต้องเวียนว่ายอยู่ใน
วัฏสงสารนานกว่า ๒๐ อสงไขย จึงได้ข้ามพ้น”

“นั่นสิ พระองค์ทรงบำเพ็ญบารมีมาถึง ๒๐ อสงไขย กว่า
จะได้บรรลुพระโพธิญาณ คนที่ไม่เข้าใจคิดว่าท่านบำเพ็ญบารมีแค่
๔ อสงไขยกำไรแสนกับ ความจริงแล้ว ๒๐ อสงไขย กับแสนกับ
แค่กับเดียวก็ยาวนานจนแทบจะจินตนาการไปไม่ถึงแล้ว นี่ตั้ง
แสนกับ นานจนลืมไปเลย”

“ที่พูดกันว่าพระองค์บำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขยกำไรแสนกับ
เพราะไปนับตั้งต้นตั้งแต่พระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ เสวยพระชาติ
เป็นสุเมธดาบส และได้รับพยากรณ์จากพระที่บึงกรพุทธเจ้าว่า จะได้
ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้าในภัทรกับ แต่ถ้านับตั้งแต่พระองค์ทรงตั้ง
ปณิธานแน่วแน่ที่จะบำเพ็ญบารมีเป็นพระพุทธรเจ้าก็กินเวลาถึง ๗
อสงไขย ครั้นทรงเปล่งวาจาออกมาว่า ‘เราจักบำเพ็ญบารมีเพื่อ
ความเป็นพระพุทธรเจ้า’ ก็กินเวลานานถึง ๙ อสงไขย รวมเป็น
๑๖ อสงไขย ครั้นถึงสมัยพระที่บึงกรพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์อุบัติ

เป็นพราหมณ์ชื่อสุเมธ ต่อมาออกบวชเป็นดาบส และบำเพ็ญฌานจนบรรลุฌานสมาบัติ พระที่บึงกรพุทธเจ้าเสด็จมา สุเมธดาบสร่วมทางไปกับมหาชน ยังถางไม้ทันเสร็จ พระที่บึงกรพุทธเจ้าก็เสด็จถึง สุเมธดาบสจึงทอดกายลงให้พระองค์ทรงเหยียบย่างไปบนร่างของตน พระที่บึงกรพุทธเจ้าทรงพยากรณ์และตรัสกับสุเมธดาบสว่า ‘เธอจักเป็นพระพุทธรเจ้าแน่นอน’ นับแต่ได้รับพยากรณ์พระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญบารมีอีก ๔ อสงไขยก่าไรแสนกัป จึงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ท่านพระครูเล่าเรื่องการบำเพ็ญเพียรของพระโพธิสัตว์ก่อนจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงพ่อวัดดอนเมืองช่วยขยายความว่า

“พระที่บึงกรทรงเป็นพระพุทธรเจ้าพระองค์ที่ ๔ แห่งสารมณฑลทุกปี ซึ่งในกัปนี้พระพุทธรเจ้ามาอุบัติ ๔ พระองค์ คือ พระตันหังกร พระเมธังกร พระสรณังกร และพระที่บึงกร ส่วนพระโคตมะก็ทรงเป็นพระพุทธรเจ้าพระองค์ที่ ๔ เช่นกัน แต่เป็นพระองค์ที่ ๔ แห่งภัทรกัป ท่านพระครูทราบใช้ใหม่ว่าในภัทรกัปมีพระพุทธรเจ้ามาอุบัติ ๕ พระองค์”

“ครับ ผมทราบ พระพุทธรเจ้า ๕ พระองค์ในภัทรกัป คือ พระกกุสันธะ พระโกนาคมน์ พระกัสสป พระโคตมะ และพระเมตเตยยะ สามพระองค์แรกเป็นพระพุทธรเจ้าในอดีต พระองค์ที่ ๔ เป็นพระพุทธรเจ้าในปัจจุบัน พระองค์ที่ ๕ เป็นพระพุทธรเจ้าในอนาคต”

ประมาณสี่ทุ่ม พนักงานรถไฟก็มาช่วยกันปูที่นอน ผู้โดยสารต้องไปนั่งรวมกันที่มานั่ง ซึ่งยังไม่ได้ถูกปรับให้เป็นเตียงนอน ครั้นปูที่นอนเสร็จ ผู้โดยสารก็ไม่มีสิทธิ์นั่งอีกต่อไป เพราะ

เตียงนอนมีสามชั้น ช่องว่างระหว่างชั้นหนึ่งกับชั้นสองไม่สูงพอที่จะให้ผู้อยู่โดยสารถูกได้ ส่วนเตียงชั้นสาม หากนั่ง ศีรษะก็จะติดหลังคา รถ ดังนั้น คนที่ยังไม่สว่างจึงใช้วิธีนอนคุดแทนการนั่งคุด ประเดี๋ยวหนึ่งเสียงเอะอะก็ดังขึ้น พระมคฺคุเทศก์เป็นรูปเดียวในคณะที่ฟังภาษาฮินดีออก จึงทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

“ผู้โดยสารวรรณะพราหมณ์กับวรรณะศูทรกำลังถกเถียงกัน เรื่องที่นอน คนวรรณะพราหมณ์อ้างว่า รถนอนเป็นของวรรณะพราหมณ์เท่านั้น คนวรรณะศูทรไม่มีสิทธิ์ขึ้น ส่วนคนวรรณะศูทรก็เถียงว่า เขาซื้อตั๋วมาอย่างถูกต้อง แล้วก็ขอให้คนวรรณะพราหมณ์แสดงตั๋ว คนวรรณะพราหมณ์ไม่ยอม อ้างแต่ว่ารถนอนเป็นที่สำหรับคนวรรณะพราหมณ์เท่านั้น พวกพราหมณ์เขาจะรังเกียจคนวรรณะต่ำ ญาติโยมฟังดูสิ เขาเสียงดังเชียว ทั้งข่มทั้งขู่ แล้วคนวรรณะศูทรก็ยืนยันเสียงอ่อยว่าตัวเขามีตั๋ว”

“คนที่แต่งชุดผ้าป่านสีขาเป็นพราหมณ์ใช้ไหมครับ เพราะแกเสียงดังเชียว” โยมเส็งถาม

“ถูกแล้วโยม แล้วดูคนวรรณะศูทรสิ หน้าจ้อยเลย อาตมาเดาว่า ตาพราหมณ์แกไม่ได้ซื้อตั้นอน แต่อาศัยใจกล้าหน้าด่านมาข่มคนวรรณะต่ำ อาตมาเคยพบเรื่องแบบนี้เกือบทุกครั้งที่ได้โดยสารรถไฟ”

“แล้วเขาจะต่อยกันไหมครับ ผมกลัวว่าพวกเราอาจถูกถูกลง” คหบดีสูงวัยถามเพื่อความปลอดภัยในชีวิต

“ไม่ต่อยหรอกโยม เพราะกฎหมายเมืองแขกแรงมาก ถ้าทะเลาะกันเฉยๆไม่เป็นไร แต่ถ้าถึงขั้นลงไม้ลงมือจนเลือดตกยางออก จะต้องติดคุกทั้งสองฝ่าย อยู่นอกคุกก็ลำบากจะแยะอยู่แล้ว ขึ้นอยู่ในคุกก็เท่ากับตกนรกทั้งเป็น อาตมาเคยถามพวกเด็กหนุ่มๆที่เคย

ติดคุก พวกเขาบอกว่านรกที่ๆนี้แหละกันเต เขาจะเรียกพวกนักบวชในศาสนาพุทธว่า กันเต ส่วนนักบวชในศาสนาพราหมณ์เขาจะเรียกว่า สาธุ อาตมาก็ถามว่า นรกเป็นอย่างไรละ อาตมาไม่เคยไป เขาก็ตอบว่า อยู่อัดกันแน่นยังกับปลากะป๋อง อาหารการกินก็ไม่เพียงพอกับจำนวนนักโทษ มุ้งก็ไม่มี ต้องนอนให้เหลือบยุงกัดกินเลือดที่ทรมานทรมานมากกว่านั้นคือ ต้องถ่ายอุจจาระปัสสาวะกันในห้องขัง ทนดมกลิ่นเน่าเหม็นทั้งของตัวเองและของผู้ร่วมชะตากรรม อาตมาฟังแล้วยังตั้งปณิธานไว้เลยว่า จะไม่ขอมีเรื่องกับคนอื่นเด็ดขาดจนถึงกับต้องถูกขังคุกอย่างเด็ดขาด อีกอย่างหนึ่งเขาบอกว่า เวลาที่มีโรคระบาดก็ตายกันยกคุกเลย เพราะฉะนั้น เขาจึงกลัวติดคุกมาก”

ตำรวจรถไฟได้รับรายงานจากพนักงาน จึงเดินมาระงับเหตุ เขาขอดูตัวจากผู้โดยสารวรรณะพราหมณ์ บรูษในชุดสีขาวไม่ยอมให้ดู แต่บอกกับตำรวจด้วยเหตุผลเดียวกับที่บอกกับผู้โดยสารวรรณะศูทรว่า รถนอนเป็นของคนวรรณะพราหมณ์ คนวรรณะศูทรรีบแสดงตัวแก่ตำรวจ เขาเกรงว่าตำรวจจะเข้าข้างคนวรรณะพราหมณ์ด้วยกัน ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น เขาก็จะขอให้พนักงานรถไฟที่เป็นคนวรรณะเดียวกับเขามาเป็นผู้ตัดสิน พนักงานรถไฟสองคนไปที่นอนเสร็จก็มายืนเป็นกำลังใจให้คนวรรณะเดียวกับตน ตำรวจคิดว่าควรจะทำตามหน้าที่ดีกว่าเข้าข้างคนวรรณะเดียวกัน จึงบอกบรูษชุดสีขาวด้วยถ้อยคำที่นิ่มนวลและเกรงใจว่า การโดยสารรถไฟใช้ตัวเป็นเกณฑ์ตัดสิน ไม่ได้ใช้วรรณะมาตัดสิน และได้ขอให้เขากลับไปยังชั้นสามเมื่อรถไฟจอดสถานีต่อไป คนพราหมณ์รับคำอย่างเยอหยิ่ง แล้วบอกว่าตนจะลงไปชั้นตู้ชั้นสามซึ่งอีกประมาณหนึ่งชั่วโมงรถไฟจึงจะจอดสถานีต่อไป ขณะนี้รถกำลังวิ่งอยู่ จึงขอนอนพัก

ผ่อน ว่าแล้วก็เอนกายลงนอน ตำรวจรถไฟพุดกับคนวรรณะศูทร ว่า ขอให้ยืมไปอย่างนี้ก่อน เมื่อคนวรรณะพราหมณ์ย้ายไปชั้นสาม แล้วจึงค่อยนอน

“สงสารคนวรรณะศูทรจึ่งเลยนะครับท่าน ทำไมเขาถึงไม่ได้แย่ง ตำรวจตัดสินแบบนี้ไม่ยุติธรรมเลย” น้องชายโยมเสียงพุดขึ้นหลังจากฟังพระมัคคุเทศก์‘พากย์’

“อาตมาอยากจะถามเขาเหมือนกัน แต่กลัวตาพราหมณ์แกจะว่าเอาได้ว่า มายุ่งเรื่องของคนอื่น อาตมาเป็นชาวต่างประเทศ เกิดมีเรื่องมีราวขึ้นก็จะเสียเปรียบเขา พวกแขกเขาแบ่งชั้นวรรณะกันก็จริง แต่ถ้ามีเรื่องมีราวกับชาวต่างชาติ เขาก็จะเข้าข้างกัน โดยวางเรื่องวรรณะไว้ก่อน อาตมาเคยเห็นมากับตาเลยนะ เรื่องเกิดขึ้นเมื่อเดือนที่แล้วนี้เอง ถ้าโยมอยากฟัง อาตมาก็จะเล่า” ท่านพุดแบบสงวนท่าทีแต่พองาม

“ผมอยากฟังครับ” โยมเสียงกับน้องชายพุดขึ้นพร้อมกันราวกับนัด

“หลวงพ่อยากฟังหรือเปล่าครับ” พระเจริญถามพระครูเจริญ สมภารวัดป่ามะม่วงตอบว่า

“ถึงไม่ฟังผมก็คงได้ยิน ท่านเล่าไปเถิดครับ” พระมัคคุเทศก์จึ่งเล่าเหตุการณ์ที่ท่านประสบมาด้วยตนเองว่า

“คือเมื่อเดือนที่แล้ว ผมนั่งรถไฟจากคยาไปเดลฮี มีชาวฝรั่งเศสสองสามีภรรยาขึ้นไปด้วย”

“หลวงพี่รู้ได้อย่างไรครับว่าเขาเป็นชาวฝรั่งเศส คือผมอยากทราบว่าเรามีข้อสังเกตอะไรที่จะแยกแยะได้ว่า ฝรั่งเศสนี้เป็นอเมริกัน เยอรมัน อังกฤษ หรือฝรั่งเศส” น้องชายโยมเสียงอยากรู้

“ที่อาตมาารู้เพราะคุยกับเขา คือนั่งตรงข้ามกัน เลยคุยกัน”

“หลวงพี่พูดภาษาฝรั่งเศสได้ด้วยหรือครับ”

“พูดไม่ได้หรอก แต่พูดภาษาอังกฤษได้ เลยคุยกับเขา เป็นภาษาอังกฤษ คนฝรั่งเศสเขาพูดภาษาอังกฤษไม่ค่อยเก่งนะ อาตมาก็พูดไม่ค่อยเก่ง ถ้าพูดกับคนอังกฤษจะรู้สึกประหม่า กลัวเขาจะนึกดูถูกว่าเราพูดผิดไวยากรณ์ แต่พอพูดภาษาอังกฤษกับคนฝรั่งเศส ซึ่งเขาก็ไม่ค่อยเก่งเรื่องไวยากรณ์ เลยพอกันรู้เรื่อง คุยกันได้สักประเดี๋ยวก็มีแขกคนหนึ่งมันเดินซุ่มซ้ามมาเหยียบเท้าเขา แล้วก็ไม่ขอโทษ เลยเกิดทะเลาะกัน คนฝรั่งเศสใจร้อนมาก ชกหน้าตาแขกนั้นไปเปรี้ยงหนึ่ง เท่านั้นแหละ พวกแขกไม่รู้มาจากไหนกัน พวกนั้นรุมกระที่บเจ้าฝรั่งเศสตายคาตีนเลย อาตมาขอโทษที่ใช้คำว่า ติน มันเห็นภาพพจน์มากกว่าใช้คำว่าเท้า ถ้าพูดว่าตายคาเท้า มันเห็นภาพไม่ค่อยชัด สรุปว่า ตาฝรั่งเศสคนนั้นถูกรุมกระที่บตายต่อหน้าภรรยา และต่อหน้าอาตมา พอตำรวจรถไฟมาก็ไม่รู้จะจับมือใครดม ถ้าพูดให้ตรงกว่านั้นก็ต้องว่าไม่รู้จะจับเท้าใครดม เพราะพอกระที่บเสร็จก็แยกย้ายกันไป เรื่องก็เลยลงเอยว่า จับคนร้ายไม่ได้ เขาก็ถามอาตมาว่า มันเตจำหน้าคนร้ายได้ไหม อาตมาก็ตอบว่าจำไม่ได้ ทางรัฐบาลก็เลยจ่ายค่าทำศพให้ภรรยาคนตายเป็นเงินห้าพันรูปี ซึ่งเท่ากับเจ็ดพันห้าร้อยบาท ชีวิตมีค่าแค่นั้นเอง”

“แล้วภรรยาเขาว่าอย่างไรครับ”

“แกก็เอาแต่ร้องไห้ อาตมาก็ไม่รู้จะช่วยอย่างไร นั่งตัวแข็งเลย”

“แล้วเขาไม่เข้าไปช่วยสามีหรือครับ”

ความหลงในสงสาร

“ไม่ช่วยหรอก เขาก็นั่งตัวแข็งทื่อเหมือนกับอาตมา ใครๆ ก็รักตัวเองมากที่สุด อย่างไรก็ตามก็ต้องเอาชีวิตตัวเองไว้ก่อน ถ้าโยมเป็นภรรยาคิดว่าจะช่วยสามีไหมล่ะ” ท่านถามคนฟัง

“ไม่ช่วยหรอกครับ ผมก็รักตัวเองมากที่สุดเช่นกัน” น้องชายโยมเสียงตอบเสียงดังฟังชัด

สงสารหนอ

รถไฟเสียเวลาที่สถานีต้นทางไป ๒๐ นาที จึงมาถึงสถานี
คยาเมื่อเวลา ๕ นาฬิกา ๒๐ นาที พระเจริญสำรวจตรวจตรา
คณะผู้แสวงบุญเพื่อให้แน่ใจว่าลงมากันครบทุกคน ทั้งนี้เพราะท่าน
ไม่ต้องการให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยเหมือนเมื่อเดือนที่แล้ว ที่หลวงตา
รูปหนึ่งลงไม่ทันเพราะไปเข้าห้องน้ำอยู่ เมื่อขบวนรถไฟเคลื่อนออก
จากสถานีจึงไม่กล้าลง ท่านต้องวิ่งขึ้นรถไฟตามไป ทั้งคณะผู้แสวง
บุญไว้ให้เป็นหน้าที่ของผู้นำทัวร์จัดการพาไปวัดไทยพุทธคยา

เนื่องจากคนที่ท่านวิ่งขึ้นเป็นคนละคันกับที่หลวงตาลงไม่
ทัน และไม่สามารถเดินทะเลถึงกันได้ จึงต้องนั่งไปจนถึงสถานี
ปลายทาง ซึ่งเป็นเวลาที่ยิ่งเศษ ทว่าท่านก็มีได้เดือดร้อนเท่าใด
นัก เพราะสามารถซื้อโรตีสยามาฉันทประทังความหิวได้ ลงจาก
รถแล้วท่านจึงเดินหาหลวงตาหากก็หาไม่พบ จึงสอบถามพนักงาน
รถไฟและเกิดการค้นหากันขึ้น ในที่สุดก็พบหลวงตานั่งหลับจับไข่
อยู่ในรถเพียงรูปเดียว ด้วยว่าผู้โดยสารคนอื่น ๆ ลงกันหมดแล้ว ที่
หลวงตาถึงกับอาพาธเพราะทั้งหนาวทั้งหิว ไม่ได้ฉันอาหารถึง
สองมือ ซึ่งถ้าเป็นคฤหัสถ์ก็เท่ากับอดอาหารติดกันถึงสามมือ ท่าน
จึงหมดเรี่ยวแรงนั่งหลับอยู่แต่ผู้เดียว กว่าจะหอบหิ้วหลวงตากลับ

มาวัดไทยพุทธคยาได้ พระมัทศุเทศก์ก็แทบจะอาพาธตามไปด้วยอีก
รูปหนึ่ง เหตุการณ์ในครั้งนั้นท่านจะต้องจดจำไปอีกนาน

อากาศยามใกล้รุ่งช่วงหนาวเหน็บ เพราะเป็นฤดูหนาว
ญาติโยมที่มามีชุดกันหนาวกันทุกคน แต่พระภิกษุไม่มีชุดอย่างนั้น
เนื่องจากพระวินัยบัญญัติให้ภิกษุมีผ้าเพียงสามผืนที่เรียกว่า ไตรจีวร
ดังนั้น ไม่ว่าอากาศจะหนาวหรือร้อนสักเพียงใด ภิกษุก็ต้องอยู่ด้วย
ผ้าสามผืนนี้ จะมากหรือน้อยกว่านี้ไม่ได้ สมภารวัดป่ามะม่วงบรรเทา
ความหนาวเหน็บด้วยการเจริญเตโชกสิณโดยกำหนดนึกเอาไฟธาตุ
ในร่างกายเป็นอารมณ์ แต่เมื่อเห็นบรรดาญาติโยมใจ ซึ่งนอน
ขดเรียงรายกันอยู่ที่สถานีรถไฟ ท่านก็เลิกเจริญเตโชกสิณ เพราะ
เมื่อเปรียบเทียบกับคนเหล่านี้แล้ว ท่านก็โชคดีกว่าพวกเขาหลาย
เท่า โชคดีที่ได้เกิดมาบนผืนแผ่นดินไทยอันอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมี
ปลา ในนามีข้าว คนไทยไม่เคยขาดแคลนเรื่องปัจจัยสี่ แต่ดูคน
เหล่านี้แล้วท่านรู้สึกสะเทือนใจจนต้องกำหนด ‘สงสารหนอ’ พวก
เขาอนกลางดินกินกลางทราย ไรที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าหรือก็มีพอปก
ปิดร่างกายมิให้แลดูอุจาด แต่ป้องกันความหนาวเหน็บไม่ได้ ช่วง
นำเวทนานัก

เสียงพระมัทศุเทศก์เตือนด้วยความเป็นห่วงว่า “ญาติโยม
เดินระวังๆ หน่อยนะ อย่าไปเหยียบหัวแขกเข้าล่ะ บ้านเราไม่มี
ให้เห็นนะแบบนี้” นอกจากคนซึ่งนอนเกะกะขวางทางเดินแล้ว
ก็ยังมีวัวตัวใหญ่นอนปะปนอยู่กับคน ท่านพระครูเลื้อนไป
เห็นชายชราอนหงายดวงตาเลื่อนลอยผิตไปจากคนอื่นซึ่งนอน
ตะแคงขดตัวเพราะความหนาว ที่หน้าผากของชายชรามีเลือดขุ่นๆ
ไหลเป็นทางลงมาถึงปลายคาง ท่านอยากทราบสาเหตุที่เขาต้อง
ตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น จึงใช้ ‘เห็นหนอ’ ช่วยตรวจสอบ ‘เห็น

หน่อ' รายงานว่า เมื่อตอนตีสี่ ขณะที่เขากำลังนอนขดตัวหลับ
อยู่ นั้น ได้มีลูกโคตัวหนึ่งตื่นขึ้นมาไม่เห็นแม่โค จึงเดินตามหา
และได้เหยียบถูกหน้าผากเขาเป็นแผลลึก แม้จะรู้สึกเจ็บและทรมาน
เขาก็ไม่โกรธลูกโคตัวนั้น เพราะในความนึกคิดของคนอินเดียซึ่ง
ส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู จะถือว่าโคก็คือพระเจ้า ซึ่งเขาเรียก
ว่า ภควันต์ เขากำลังนอนคิดถึงภควันต์ และกำลังจะตามไปอยู่
ด้วย อนิจจา! เขาไม่รู้เลยว่าสิ่งที่เขาเชื่อและปฏิบัติมาจนตลอด
ชีวิตนั้นมิได้มีความจริงรองรับ เขากำลังจะตายในอีกสามชั่วโมงข้าง
หน้า และไม่ได้ไปอยู่กับภควันต์เหมือนที่คิด เพราะผู้ที่มีความ
เห็นผิดไม่อาจไปเกิดในสุคติภูมิได้ ดังปรากฏหลักฐานในวัจจ-
โคตตสูตร ที่วัจจโคตตปริพาชกทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ผู้ที่นับถือ
ลัทธิเตียรยี่นั้น สามารถเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ได้หรือไม่ พระ
พุทธองค์ตรัสตอบว่า เท่าที่ทรงระลึกได้ ก็ยังไม่ทรงพบเห็นหรือ
ทราบว่าจะคนเหล่านั้นจะเข้าถึงสวรรค์ได้ น่าสงสารคนอินเดียที่เกิด
ในแดนพุทธภูมิ แต่กลับไม่ได้นำของดีที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์
กับชีวิต ท่านพระครูอยากช่วยชายชรา หากก็รู้ว่าไม่สามารถจะช่วย
เขาได้ ชายชราผู้นี้เป็นมิจฉาทิฏฐิมาทั้งชีวิต ท่านไม่อาจเปลี่ยน
เขาให้เป็นสัมมาทิฏฐิได้เลย และหากท่านจะให้เงินเขาสักร้อยรูปี
ก็จะถูกคนที่แข็งแรงกว่ามาแย่งเอาไป ด้วยว่าเขาไม่มีเรี่ยวแรงพอที่
จะป้องกันเงินนั้นไว้เป็นของตนได้ เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ท่านจึงต้อง
วางอุเบกขาและคิดในใจว่า "กมฺมุนา วตฺตตี โลโก - สัตว์โลก
ย่อมเป็นไปตามกรรม อย่างนี้แหละหน่อ"

เมื่อลงจากรถและตรวจตราสิ่งของสัมภาระกันครบถ้วนแล้ว
ผู้นำทัวร์จึงว่าจ้างกุลีให้ขนสัมภาระไปยังรถบัสซึ่งจอดรออยู่ รถคัน
นี้มาจากพาราณสี เพราะพุทธคยาเป็นเมืองเล็ก ยังไม่มีนักธุรกิจ

มาลงทุนด้านนี้ พระเจริณูซื้อไม้สีฟันแจกคณะผู้แสวงบุญคนละอัน เป็นไม้เล็กขนาดเท่านิ้วก้อย ยาวประมาณหนึ่งคืบ ขึ้นหนึ่งในรถบัส เรียบร้อยกันแล้ว ท่านจึงอธิบายว่า

“ที่เอาตมาแจกให้คือแปรงสีฟันแขก ทำจากไม้สะเดา คือ เอากิ่งสะเดามาตัดเป็นท่อนๆ แล้วก็นำมาขายอันละ ๒๐ เปซา คือ ๒๐ สตางค์ ไม้สีฟันนี้มีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล มีบันทึกไว้ใน พระไตรปิฎกว่า เวลาเข้าพระอาสนน์ที่จะจัดเตรียมไม้สีฟันไว้ถวาย พระพุทธเจ้า วิธีสีฟันก็คือให้เคี้ยวปลายด้านหนึ่งด้านใดให้แหลก เคี้ยวไปเคี้ยวมาฟันก็จะสะอาดไปเอง ลองทำดู” ท่านพระครูทำ ดั่งที่พระมัตคฺเทศก์แนะนำ เมื่อเคี้ยวไม้สะเดาก็ได้สัมผัสกับรสขม ที่ท่านเคยชิน เพราะดื่มน้ำชาทำจากต้นลูกใต้ใบเป็นประจำ รสขม จากสะเดายังน้อยกว่าความขมของลูกใต้ใบเป็นไหนๆ

“ขมจึงเลยคะ ทำไมพระพุทธเจ้าท่านทนได้” โยมอายุหน่อย ที่สุดโอดครวญ พระมัตคฺเทศก์จึงอธิบายว่า

“เพราะพระองค์ไม่ทรงติดในรสเหมือนปฤชนคนทั่วไป ญาติโยมอย่าลืมนะว่า การที่เราจะได้พบสิ่งดีงามในชีวิต จะต้องแลก ด้วยความยากลำบาก พุดง่าย ๆ ก็คือ ต้องเอาความทุกข์เข้าแลก ถ้าพระองค์ทรงติดอยู่ในความสุขก็จะไม่สามารถตรัสรู้เป็นศาสดาเอก ของโลกได้ ที่ทรงสร้างประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้กับโลกเพราะทรงทนต่อ ความยากลำบากได้ เพราะฉะนั้น ถ้าใครทนความขมของไม้สะเดา ได้ เท่ากับได้สร้างขันติบารมี เรามาแสวงบุญครั้งนี้ก็เพื่อมาสร้าง บารมี” ท่านพระครูรู้สึกว่พระมัตคฺเทศก์อ้างเหตุผลไม่ค่อยจะสม เหตุสมผลเท่าใดนัก หากก็พอฟังได้ คำอธิบายของพระเจริณูทำให้ พระและคฤหัสถ์ตั้งหน้าตั้งตา ‘สีฟัน’ ด้วยการเคี้ยวไม้สะเดาจนน้ำลาย เต็มปาก พุดไม่ได้ มีแต่พระมัตคฺเทศก์เท่านั้นที่ไม่ได้เคี้ยวไม้สีฟัน

เพราะท่านต้องทำหน้าที่บรรยายและท่านก็บรรยายมาตลอดทาง กระทั่งรถบัสแล่นมาจอดที่หน้าประตูทางเข้าด้านทิศใต้ของวัดไทย พุทธคยา ซึ่งใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง

โบสถ์ทรงไทยที่ตั้งตระหง่านอยู่ทางซ้ายมือของประตู ทำให้คณะผู้แสวงบุญจิตใจชุ่มชื้นขึ้นขึ้น ต่างพากันยกมือไหว้หากก็มีอาจเปล่งเสียง 'สาธุ' ออกมา เพราะน้ำลายเต็มปาก แหกตัวพอมๆ อายุราวยี่สิบ เดินแกมวิ่งมาเปิดประตูเหล็กซึ่งกว่าจะเปิดได้ก็ต้องใช้เวลาหลายนาที เพราะต้องไขกุญแจทีละลูก ประตูถูกคล้องด้วยโซ่ขนาดใหญ่ และใส่กุญแจลูกใหญ่ไว้ถึงสามลูก เมื่อประตูเปิด โซเฟอร์จึงนำรถบัสเข้ามาจอดตรงหน้ามุขของอาคารชั้นเดียวที่สร้างด้วยคอนกรีต พระเจริฎบอกให้ทุกคนลงจากรถเพื่อเตรียมตัวเข้าที่พัก สิ่งแรกที่ทั้งพระและภคุหัสต์ทำเมื่อลงจากรถคือ เดินไปบ้วนน้ำลายลงพื้นดิน บ้วนแล้วรู้สึกว่ปากและฟันสะอาดขึ้น

พระมหาจลอง รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาออกมาต้อนรับคณะผู้แสวงบุญ และพาไปกราบท่านเจ้าคุณบุญเลิศซึ่งเป็นเจ้าอาวาส ทักทายปราศรัยกันพอหอมปากหอมคอแล้ว ท่านเจ้าคุณก็บอกให้ทุกคนไปเข้าที่พัก แยกชายหญิงสี่ห้าคนมาช่วยกันขนกระเป๋าเดินทางไปส่งตามห้อง แม่ครัวให้เด็กหนุ่มสามคนที่มากับรถช่วยขนอาหารแห้งที่นำมาจากเมืองไทยไปไว้ในห้องโถงซึ่งใช้เป็นที่พักรับประทานอาหาร จากนั้นจึงเข้าครัวไปทำอาหารเลี้ยงคณะผู้แสวงบุญโดยมีผู้นำทัวร์และแม่ชีสองคนช่วยทำ ส่วนคนขับรถทำอาหารเองโดยใช้เตาน้ำมันก๊าดที่นำติดตัวมา

ระหว่างที่รอแม่ครัวทำอาหาร คณะผู้แสวงบุญซึ่งได้ห้องพักกันครบทุกคนแล้ว ก็พากันอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า คนที่ทนหนาวไม่ได้ก็ใช้ผ้าขนหนูชุบน้ำมาเช็ดหน้าตาเนื้อตัวให้สะอาดสะอาดขึ้น

ส่วนคนที่เหนื่อยมาก ๆ ก็ถือโอกาสรีบเอาแรงไว้ก่อน ท่านพระครูได้พักห้องเดียวกับหลวงพ่อดีดตอนเมือง ท่านให้หลวงพ่อดีดตอนเมืองสร้งน้ำก่อน แต่ภิกษุวัยหกสิบเศษขออนุญาตรีบเอาแรงสักยี่สิบนาที ท่านจึงต้องสร้งก่อน สิบห้านาทีผ่านไป ท่านก็นุ่งห่มอย่างเรียบร้อย จึงเปิดประตูออกไปเดินสำรวจวัด เห็นพระมหาฉลองยืนคุยกับพระมัคคุเทศก์อยู่กลางสนามหญ้า จึงเดินไปร่วมวงด้วย

“หลวงพ่อนิมนต์ทางนี้ครับ” พระเจริญนิมนต์เมื่อเห็นท่านเดินตรงมา โยมเส็งอาบน้ำเสร็จเห็นท่านพระครูเดินตรงไปยังสนามหญ้า จึงเดินตามหลังท่านไป

“กำลังคุยอะไรกันอยู่ ผมมาขัดจิ้งหะหรือเปล่า” ท่านพระครูถามด้วยเกรงจะเสียมารยาท

“กำลังวิจารณ์เจ้าทุกโขกันอยู่ครับ อยากรู้ว่ามันทำกรรมอะไรไว้ถึงได้เป็นอย่างนี้” พระมหาฉลองพูดพลางชี้ไปที่หนุ่มแขกซึ่งนั่งตัดหญ้าอยู่ใกล้ๆ ห่างออกไปอีกประมาณห้าเมตร แขกอีกคนหนึ่งก็กำลังตัดหญ้าอยู่เช่นกัน ท่านพระครูมองตามก็เห็นในสิ่งที่ไม่เคยเห็นในประเทศไทย หนุ่มแขกที่กำลังนั่งตัดหญ้าอยู่นั้น ข้างหน้าของเขามีก้อนอิฐสองก้อนวางซ้อนกันอยู่ ขณะตัดหญ้าเขาพาดลูกอิฐตะซึ่งมีขนาดใหญ่ผิดปกติไว้บนก้อนอิฐ เมื่อตัดหญ้าที่อยู่ตรงหน้าเสร็จก็จะขยับก้อนอิฐไปข้างหน้าแล้วขยับตัวตามดูลูกอิฐทุกที ท่านพระครูรู้สึกสงสารจนต้องกำหนด ‘สงสารหนอ’ ในใจ

“แล้วคนโน้นเป็นอย่างนี้เหมือนกันหรือเปล่า” ท่านหมายถึงแขกอีกคนที่กำลังตัดหญ้าอยู่

“ไม่เป็นครับ เจ้าหมอนั้นชื่อไกรู เป็นพ่อของเจ้าทุกโข” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างแขกทั้งสอง

“ชื่อไม่เป็นมงคลทั้งพ่อทั้งลูกเลย ทำไมท่านไม่ตั้งชื่อให้เขาใหม่ล่ะครับ” โยมเสียงถาม

“อาตมาก็อยากจะตั้งเหมือนกัน แต่เจ้าตัวไม่ยอม เขาว่าพระเป็นเจ้าท่านให้มาอย่างนี้ จะเปลี่ยนไม่ได้” พระเจริญพูดกับโยมเสียง แล้วจึงพูดกับท่านพระครูว่า

“สำหรับผม ผมไม่ตั้งใจเรื่องชื่อ แต่มันตั้งใจสงสัยว่า ทำไมเจ้าทุกโขมมันถึงมีทำใหญ่โตขนาดนั้น ‘เฮ้ย ทุกโขของเอ็งมันหนักมากหนักหรือถึงต้องใช้ก้อนอิฐมารองไว้’ ” ท่านถามหนุ่มแขกด้วยภาษาไทย หนุ่มแขกตอบว่า

“มันแต่ไม่เป็นอย่างผมบ้างก็แล้วไป แต่ถ้าวันหนึ่งเกิดเป็นอย่างนี้ขึ้นมาบ้าง ก็จะได้รู้ว่ามันหนักแค่ไหน” หนุ่มแขกนามว่าทุกโขตอบด้วยภาษาไทย เขาติดสอยห้อยตามบิดามารับจ้างทำงานในวัดนี้ตั้งแต่อายุแปดขวบ จึงพูดภาษาไทยได้ดีพอที่จะสื่อสารกับคนไทยได้

“อ้อ พูดไทยได้ด้วย แล้วพ่อเขาพูดไทยหรือเปล่าครับ” โยมเสียงถามพระมหาจลอง

“ได้นิดหน่อย เจ้าไกรฐมาทำงานที่นี่ตอนโตแล้ว แต่เจ้าทุกโขมาตั้งแต่เด็กๆ เด็กเขาจำเก่งและเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ อาตมาเห็นเจ้าทุกโขมาสิบปีแล้ว ตอนนี่เอ็งก็อายุสิบแปดแล้วซีนะทุกโข เพราะข้าเห็นมาตั้งแต่เอ็งแปดขวบ”

“ครับกันเฒ” หนุ่มแขกวัยสิบแปดตอบ

“อายุสิบแปดเองหรือ ผมนึกว่าสักยี่สิบห้ายี่สิบหก” โยมเสียงไม่อยากจะเชื่อเพราะหลานชายคนโตของเขาก็อายุสิบแปด แต่ดูเด็กกว่านายทุกโขหลายปี พระมหาจลองจึงพูดจากประสบการณ์ที่อยู่ประเทศนี้มาสิบปีเศษว่า

“คนแขกโตเร็วแก่เร็วกว่าคนไทย เพราะเขามีชีวิตอยู่ด้วยความทรหดอดทน ต้องต่อสู้กับความร้อนหนาวของดินฟ้าอากาศ หน้าหนาวก็หนาวจัดจนคนตาย หน้าร้อนก็ร้อนจัดจนควายตาย ส่วนคนก็กลายเป็นบ้า แต่ก็บ้าไม่นาน พอหมดหน้าร้อนก็หายบ้า หน้าร้อนนี้มันร้อนจริงๆนะโยม ที่เราพูดกันว่า ร้อนเป็นบ้านะ อาตมาเพิ่งได้ประจักษ์ในเมืองแขกนี่แหละ”

“ที่นี่ร้อนจนควายตายเลยหรือครับ” ท่านพระครูถามขึ้น

“ครับหลวงพ่อ ไม่น่าเชื่อใช่ไหมครับ เพราะเรื่องอย่างนี้ไม่มีในบ้านเรา ควายเมืองนี้น่าสงสารมาก พอถึงหน้าร้อนก็ล้มตายกันปีละหลายร้อยตัว หน้าตาก็ไม่สวยเหมือนควายบ้านเรา เขาของมันจะหงิกงอๆ ไม่ยาวโง้งงามเหมือนเขาควายบ้านเรา ส่วนควายทางเหนือเราเรียกว่า ควายหิมะ รูปร่างจะดูดีกว่าควายทางเมืองร้อน ขนของมันจะยาวและเส้นละเอียด มันจะหวงขนของมันมาก ที่เราพูดกันว่าจามรีหวงขน จามรีก็คือควายหิมะนี่แหละครับ” พระมหาฉลองอธิบาย โยมเส็งจึงพูดขึ้นว่า

“อย่างนั้นหรือครับ เป็นความรู้ใหม่สำหรับผมคือ ผมเพิ่งรู้เดี๋ยวนี้เองว่า จามรีคือควายหิมะ คิดว่าจามรีเป็นสัตว์ที่สวยงาม มีขนสวยเหมือนขนนกยูง อะไรทำนองนี้”

“สงสัยโยมคงคิดว่าเป็นกนิกริกระมัง กนิกริที่เป็นสัตว์หิมพานต์ ครึ่งคนครึ่งนก” ท่านพระครูลงความเห็น

“สัตว์หิมพานต์มีจริงหรือครับ ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่เขาจินตนาการขึ้นมาเสียอีก” โยมเส็งพูดด้วยความประหลาดใจ

“ตอนอาตมาเป็นเด็กก็ไม่เชื่อ ยังพูดกับโยมยายบ่อยๆว่า เรื่องพระเวสสันดรโกหก โยมยายเล่าว่า หลวงพ่อข้างท่านไปส่งแขกที่ป่าหิมพานต์ ท่านเห็นสัตว์หิมพานต์หลายชนิดรวมทั้งกนิกร

และกินรีด้วย ตอนนั้นอาตมาไม่เชื่อ หลังจากมาบวชและได้ศึกษาพระไตรปิฎกซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา บวกกับการปฏิบัติกรรมฐาน อาตมาถึงได้เชื่อ บัดนี้อาตมาเชื่ออย่างไม่ลังเลสงสัยอีกต่อไป กิณนร กิณรี มีแน่นอน ในพุทธประวัติตอนพระพุทธเจ้าเสด็จนครกบิลพัสดุ์ครั้งแรกในพรรษาที่สองแห่งการตรัสรู้ ในวันที่สามได้เสด็จไปโปรดพระนางพิมพาเทวี ทรงแสดงจันทกิณนรชาดกโดยพิสดารโปรดพระนางพิมพาเทวีให้สร้างโสภจันทกิณนรชาดกเป็นเรื่องของพระองค์ครั้งเสวยพระชาติเป็นกิณนร และพระนางพิมพาเทวีเป็นกิณรี อาตมาจึงเชื่อว่าสัตว์หิมพานต์มีจริง” ท่านไม่บอกว่าได้ใช้ ‘เห็นหนอ’ ช่วยพิสูจน์อีกทางหนึ่งด้วย โยมเส็งพูดอย่างปิติว่า

“ผมโชคดีมากที่ได้มาแสวงบุญในครั้งนี้ คิดว่าถ้ายังพอมิเรียวแรง จะมาอินเดียทุกปีจนกว่าสังขารจะไม่อำนาจ ท่านโชคดีมากนะครับที่ได้มาอยู่ในแดนพุทธภูมิ” ประโยคหลังเขาพูดกับพระมหาฉลอง

“อาตมาก็ไม่ค่อยแน่ใจเหมือนกันว่าตัวเองโชคดีหรือโชคร้ายที่ได้มาอยู่ที่นี้ จะว่าไปแล้วก็คือทั้งโชคดีและโชคร้ายระคนกัน” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาพูดแบบแบ่งรับแบ่งสู้

“หลวงพ่อกับ เจ้าทุกโขม้นมีกรรมอะไรครับถึงได้มีทำใหญ่โตอย่างนี้” พระเจริญถามพระครูเจริญหลังจากที่เป็นฝ่ายฟังมานานเลยถูกพระมหาฉลองเฝ้าว่า

“อ้าว ยังไม่จบเรื่องเจ้าทุกโขอีกหรือ หลวงพ่อว่าเจ้านี้ มีกรรมอะไรครับ” ท่านขอคำตอบจากสมภารวัดป่ามะม่วง

“ท่านคิดว่าเขามีกรรมอะไรล่ะ”

“เท่าที่ผมทราบ เขาถูกยุงกัดตรงนั้นครับ คือเมืองแขก

มันแปลกหลายเรื่อง เรื่องหนึ่งที่แปลกคือ มันมียุงสองชนิด ชนิดหนึ่งที่กัดแล้วจะเป็นโรคเท้าช้าง ยุงชนิดนี้มีอยู่ที่รัฐอัสสัม คนที่รัฐอัสสัมจึงเป็นโรคเท้าช้างกันมากเพราะถูกยุงชนิดนี้กัด ส่วนที่เมืองคยาซึ่งขึ้นอยู่กักรัฐพิหารก็มียุงอีกชนิดหนึ่ง หากกัดที่ลูกอ้นทะจะทำให้เป็นโรคเท้าช้าง เจ้าทุกโชมันริตี้มเหล่าตั้งแต่อายุสิบสองสิบสาม ผมห้ามมันก็ไม่ฟัง พอผมมันก็กลับบ้านไม่ได้ ก็เลยนอนตามระเบียบ โปสท์บ้าง ตามชอกประตูหน้าต่างบ้าง ก็เลยถูกยุงกัด ยุงเมืองแขก ร้ายมากครับหลวงพ่อก ขนาดผมนอนในห้องมีมุ้งลวดก็ยังต้องกางมุ้ง เจ้าทุกโชเล่นนอนนอกห้องไม่มีมุ้งลวด แล้วก็ไม่ได้กางมุ้ง ก็สบายยุงสิครับ ผมคิดว่านี่คือสาเหตุที่ทำให้เจ้าทุกโชต้องเป็นโรคเท้าช้าง” พระมหาจลองเล่าถึงสาเหตุแห่งโรคของนายทุกโชที่ท่านเรียกว่า “โรคเท้าช้าง”

“ที่ท่านเล่ามาผมคิดว่าเป็นกรรมปัจจุบันของเขา สำหรับผม ผมขอสันนิษฐานว่าในอดีตชาติเขาจะต้องทำกรรมไว้ และการที่ต้องมาเป็นเช่นนี้เพราะเศษกรรม หลักฐานที่ผมจะนำมาอ้างคือในลักขณสังยุต นิทานวัคค์ สังยุตตนิกาย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ ข้อ ๒๘๙ แสดงไว้ว่า การไปเกิดเป็นเปรตชนิดต่าง ๆ เพราะเศษกรรม คือเมื่อเป็นมนุษย์ทำบาปหยาบช้าไว้ ครั้นตายก็ไปเกิดในนรก ครั้นพ้นจากนรกแล้วยังไม่สิ้นบาปกรรมที่ทำมา ต้องไปเกิดเป็นเปรตเสวยทุกข์ต่อไปอีก ตัวอย่างเช่น เปรตตนหนึ่งมีอวัยวะลับโตเท่าหมอน้ำขนาดใหญ่ ต้องเดินแบกขึ้นคอไปหรือต้องนั่งทับ เพราะเศษกรรมที่ครั้งเป็นมนุษย์ได้ฉ้อโกงชาวบ้านชาวเมือง เคยเป็นอำมาตย์ผู้วินิจฉัยความ รับสินบนในที่ลับ แล้วสั่งให้วินิจฉัยความบิดเบือนความจริง ทำให้ชาวบ้านชาวเมืองต้องเป็นทุกข์เดือดร้อน เศษกรรมที่รับสินบนในที่ลับ จึงส่งผลให้อวัยวะลับปรากฏ

ใหญ่โตต้องเป็นภาระในการแบกไป เท่ากับแบกความทุกข์ทรมาน เหมือนที่ทำได้คนอื่นทุกข์” ท่านพระครูอธิบายตามคัมภีร์พระไตรปิฎก

“ไอ้โฮ หลวงพ่อเก่งจัง จำเล่มจำข้อในพระไตรปิฎกได้ด้วย ทำให้ผมนึกถึงท่านเจ้าคุณโชดก ซึ่งท่านได้รับสมญาว่า ‘ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่’ ท่านจำเล่ม ข้อ และหน้าได้แม่นยำมาก แต่เมื่อกี้หลวงพ่อก็ไม่ได้บอกหน้า หลวงพ่อคงจำไม่ได้ใช่ไหมครับ ภิษุอ่อนวัยกว่าหมาย ‘ลองภูมิ’ ท่านพระครู

“ถ้าจำไม่ผิดก็อยู่ในหน้า ๖๓๖-๖๖๑ ครับ ผมเคยเป็นศิษย์ท่านเจ้าคุณโชดก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔” คราวนี้ท่านต้องวาน ‘เห็นหนอ’ ช่วยตอบ

“ไอ้โฮ ตอนนั้นผมยังไม่เกิดเลย” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาจำเป็นต้อง ‘ไอ้โฮ’ เป็นครั้งที่สอง ท่านพระครูมองหน้านายทุกโข แล้วส่งสายตาไปมองนายไกรู้ก็ ‘รู้’ ว่า สองพ่อลูกอายุไม่ยืน อีกสิบปีคนพ่อจะตายด้วยโรคชรา จริงอยู่แม่อายุไม่มาก แต่ ‘ชรา’ ก็มาปรากฏเพราะตรากตรำกับชีวิตมากเกินไป คนพ่อตายได้สามเดือน ลูกชายก็จะตายตามด้วยโรคพิษสุราเรื้อรัง ท่านเห็น ‘กรรม’ ของสองพ่อลูกอย่างแจ่มแจ้ง

นางสาวสายใยรักซึ่งอายุน้อยที่สุดในคณะผู้แสวงบุญ อาบน้ำเต่งตัวเสร็จเป็นคนแรก จึงเดินไปยังห้องโถงเพื่อรับประทานอาหาร ผู้นำทัวร์จึงวานให้ไปนิมนต์พระคุณเจ้าสองรูปที่กำลังยืนคุยกับพระมหาฉลองอยู่กลางสนามมาฉันเช้า เมื่อหล่อนเดินเข้าไปใกล้ก็ถูกโยมเส็งโหมกมือห้าม “อย่าเข้ามา หนุอย่าเข้ามา” หญิงสาวไม่เข้าใจจึงหยุดชะงักอยู่ตรงนั้น โยมเส็งมีความปรารถนาดี ไม่อยากให้เห็นหล่อนมาเห็น ‘ของดี’ ที่ไม่ดีของนายทุกโขนั้นต่างหาก

พระเมตเตยยพุทธเจ้า

หลังอาหารเช้า พระมัตถุเทศก์นำคณะผู้แสวงบุญไปนมัสการพระเจดีย์และต้นพระศรีมหาโพธิ์ อันเป็นที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณเมื่อสองพันห้าร้อยเจ็ดสิบสามปีมาแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อนพุทธศักราชสี่สิบห้าปี เมื่อบวกกับสองพันห้าร้อยสี่สิบแปดจึงเท่ากับสองพันห้าร้อยเจ็ดสิบสาม แม้เวลาจะล่วงเลยมานานเกือบสามพันปี แต่พระศาสนาของพระองค์ก็ยังส่องแสงสว่างไสวให้กับชาวโลกผู้มีปัญญา และจะเป็นเช่นนี้ต่อไปอีกสองพันสี่ร้อยกว่าปีจึงจะหมดยุคศาสนาของพระสมณโคตมจากนั้นโลกก็จะว่างจากศาสนาไปอีกนานจนกว่าพระเมตเตยยพุทธเจ้า ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามพระศรีอารียะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๕ แห่งภัทรกัป

พระเมตเตยยะ หรือพระศรีอารียะ จะมาอุบัติเมื่อถึงยุคที่มนุษย์มีอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี ณ เมืองเกตุมตี ปัจจุบันคือเมืองพาราณสี และเมื่อพระองค์ปรินิพพานแล้ว ศาสนาของพระองค์จะมีอายุยืนยาวต่อไปอีก ๑๘๐,๐๐๐ ปี ซึ่งเมื่อนับจำนวนปีจะมากกว่าอายุศาสนาของพระสมณโคตมถึง ๑๗๕,๐๐๐ ปี แต่เมื่อนับอายุของศาสนาคิดตามอายุเฉลี่ยของมนุษย์ ศาสนาของพระสมณโคตมจะมีอายุถึง ๕๐

ชั่วคน ขณะที่ศาสนาของพระเมตเตยยะมีอายุเพียง ๒.๒๕ ชั่วคนเท่านั้น คือไม่ถึง ๓ ชั่วคน

ในจักกวัตติสูตร ที่มณีกาย ปาฏิกวัคค์ พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ได้กล่าวถึงพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๕ แห่งภัทรกัปไว้ว่า พระองค์จะมาอุบัติในตระกูลพราหมณ์และครองขรรษาอายุ ๘,๐๐๐ ปี มีปราสาท ๔ หลัง ชื่อสิริวิฑฒะ วิฑฒมานะ สิทธิตถะ และจันทกะ ภริยาชื่อจันทมุขี บุตรชื่อ พรหมวิฑฒนะ บิดาชื่อ สุพรหมมา มารดาชื่อ พรหมวดี เห็นนิมิต ๔ ประการ ขณะเดินทางไปชมสวน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในขรรษาวิสัย จึงออกบวชและตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณภายใต้ต้นนาค หลังจากนั้นจะประกาศพระศาสนาที่เมืองนาควัน พระเจ้าสังขะซึ่งเป็นพระเจ้าจักรพรรดิแห่งเมืองเกตุมดี จะสละราชสมบัติออกบวชบรรพชาตามพระองค์ พระอโศกและพระพรหมเทวะ จะเป็นพระอัครสาวก พระปทุมมาและพระสุมนา จะเป็นอัครสาวิกา พุทธอุปัฏฐากมีชื่อว่า สีหะ

เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘๐,๐๐๐ ปีนั้น หญิงสาวอายุ ๕,๐๐๐ ปี จึงมีสามีได้ มนุษย์ยุคพระศรีอารีย์จะมีโรคเพียง ๓ อย่าง ได้แก่ ความปรารถนาอยากกินอาหาร ความไม่อยากกินอาหาร คือ อยากแต่จะนอน และความแก่ ชมพูทวีปนี้จะมั่งคั่งรุ่งเรือง มีคามนิคมราชธานีแบบไค้บินถึง เกตุมดีจะเป็นราชธานีอันมั่งคั่ง มีคนมาก อาหารหาง่าย พระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า สังขะ เป็นพระราชาที่ปกครองโดยธรรม มีชัยชนะจบ ๔ ทิศ ปกครองชนบทถาวรสมบูรณ์ด้วยรัตนะทั้ง ๗ มีจักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว มณีแก้ว นางแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว

ส่วนเรื่องราวของพระสมณโคตมซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๔ แห่งภัทรกัปและเป็นพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน มีกล่าวไว้ในคัมภีร์พุทธวงศ์แห่งขุททกนิกาย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๓ ว่าพระองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งหมายถึงผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ พระนามว่าโคตม อุบัติในศากยสกุลแห่งนครกบิลพัสดุ์ พระบิดาคือพระเจ้าสุทโธทนะ พระมารดาคือพระนางมาयाเทวี ทรงครองพระเยาว์อยู่ ๒๙ ปี มีปราสาท ๓ หลัง ชื่อ รัมมะ สุรัมมะ และสุกะมเหสีพระนามว่า ยโสธรา โอรสพระนามว่า ราหุล ทอดพระเนตรเห็นนิมิต ๔ ประการ แล้วเสด็จออกผนวชด้วยม้าเป็นราชยานบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่ ๖ ปี ประกาศพระธรรมจักรที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี พระอัครสาวกทั้งสองคือ พระอุปลิสสะ (พระสารีบุตร) และพระโกณฑกะ(พระโมคคัลลานะ) พุทธอุปัฏฐาก ชื่อว่าพระอานนท์ พระอัครสาวิกาทั้งสองคือ พระเขมาและพระอุบลวิณฑา ทรงบรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณที่ควงไม้อัสสัตถพฤกษ์ มีสาวกสันนิบาต ครั้งใหญ่ครั้งเดียว ภิกษุผู้เข้าร่วมประชุม ๑,๒๕๐ องค์ คำสั่งสอนของพระองค์ผู้เป็นศากยมุนี (นักบวชแห่งตระกูลศากยะ) เจริญแพร่หลายกว้างขวางอภังคเป็นยอด บัณฑิตผู้มองผ่าน เป็นประโยชน์แก่มหาชนจำนวนมาก

ชมพูทวีปได้ชื่อว่าแดนพุทธภูมิ เพราะเป็นดินแดนที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มาอุบัติและตรัสรู้ เพราะฉะนั้นพุทธศาสนิกชนควรไปแสวงบุญ ณ แดนพุทธภูมิอย่างน้อยสักครั้งหนึ่งในชีวิต เพื่อนมัสการสังเวชนียสถานอันเป็นสถานที่เนื่องด้วยพุทธประวัติ ซึ่งพุทธศาสนิกชนควรไปดูจะได้เป็นเครื่องเตือนใจให้เกิดความไม่ประมาท จะได้เร่งชวนชวายประกอบกุศลกรรม สังเวชนียสถานมี ๔ แห่ง สำหรับผู้ศรัทธา

จะได้จาริกไปชมเพื่อเพิ่มพูนความเลื่อมใส กระทำสักการะบูชาอัน จะนำไปเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง มีกล่าวไว้ในมหาปริณีพพานสูตร ที่ขนิณิกาย มหาวัคค์ พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่า

ดูก่อนอานนท์ สถานที่อันเป็นเหตุให้ระลึกถึงเราก็มียู่ คือ สถานที่ที่เราประสูติแล้ว คือ อุทยานลุมพินีวัน สถานที่ที่เราตรัสรู้ อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ บรรลุความรู้อันประเสริฐ ทำกิเลสให้ ลื่นไป คือโพธิมณฑล ตำบลอรุเวลาเสนานิคม สถานที่ที่เราตั้ง อาณาจักรแห่งธรรมขึ้นเป็นครั้งแรก คือป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี และสถานที่ที่เราจะปรินิพพาน ณ บัดนี้คือ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารา ดูก่อนอานนท์ สถานที่ทั้งสี่แห่งนี้ เป็นสังเวชนียสถาน สาราณียสถานสำหรับให้ระลึกถึงเราและเดิน ตามรอยพระบาทแห่งเรา

รถม้าหน้าคณะผู้แสวงบุญจากวัดไทยพุทธคยา มายังลาน จอดรถหน้าพระเจดีย์ซึ่งเป็นลานกว้าง มีสินค้าเมืองภารตะวาง ขายอยู่ดารดาษ ส่วนใหญ่เป็นของที่ระลึก ก่อนลงจากรถพระ มัคคุเทศก์ย้าเตือนว่า “ขอให้เดินกันเป็นกลุ่มแล้วก็อย่าให้เงินขอทาน เป็นอันขาด มิฉะนั้นจะต้องเดือดร้อนเพราะจะถูกพวกเขารุมล้อม จนหายใจไม่ออก เอาละ ลงจากรถได้”

ทันทีที่รถจอด บรรดาขอทานทั้งเด็กผู้ใหญ่ชายและหญิงก็วิ่ง กรูกันมาที่รถ ส่งเสียงร้องขอเงินดังอึงคะนึ่ง บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำต้องทำใจแข็งด้วยเกรงจะต้องเดือดร้อน การเดินเข้าไปยังลานพระ เจดีย์จึงมีอุปสรรค เพราะลูกหลานชุกชุกพากันเดินแซงหน้าแซงหลัง ทั้งที่ไม่มีผู้ใดให้ พวกเขาส่งเสียงร้องขอพลางเดินตามพลาง พวก

ที่ง่ายเบียดเสียขาเดินไม่ได้ก็ใช้วิธีเอากันถัดไป เสื้อผ้าที่สวมใส่ก็ขาด รุ่งริ่งดูไม่น่าจะกันความหนาวเหน็บของอากาศแห่งหมันตฤดูได้เลย แม้จะรู้สึกสมเพชเวทนาสักเพียงใด ก็ไม่มีใครใจอ่อนยอมให้เงินแก่พวกเขา เพราะกลัวจะเดือดร้อน

สตรีสาวชาวตะวันตกเดินมาคนเดียว เห็นขอทานมารุมล้อม จึงควักเงินให้ เท่านั้นเอง ขอทานจำนวนนับร้อยไม่รู้วามาจากที่ไหนพากันล้อมวงยื้อแย่งเงินในมือ หล่อนตกใจจนถึงกับร้องให้ พวกเจ้าหน้าที่ห้าหกคนรีบวิ่งมาตะเพิดพวกขอทานออกไป หญิงสาวยืนตัวสั่นระริกด้วยความตกใจ เช็ดหน้าตาแล้วกล่าวขอบคุณเจ้าหน้าที่ คณะผู้แสวงบุญจากประเทศไทยเห็นเช่นนั้นต่างก็เตือนตัวเองว่า จะไม่ทำเหมือนที่สาวชาวตะวันตกทำเป็นอันขาด

เด็กชายอายุประมาณห้าขวบ สวมกางเกงขาดกระรุ่งกระรัง อุ้มน้องสาวอายุราวขวบเศษ เข้ามาสะกิดท่านพระครูพร้อมกับพูดว่า

“กันเต เป้ซ่า” ทำมือห่อๆไปจ่อไว้ที่ปากเป็นนัยว่าขอเงินไปซื้อข้าวกิน ท่านมองดูสองพี่น้องด้วยความสงสาร ทั้งสองตัวดำเป็นเหนียง ผมเผ้ากระเซอะกระเซิงเหมือนไม่เคยได้รับการสระ และหัวมาตั้งแต่เกิด น้องสาวพยายามจะล้มต่าขึ้นดูท่าน หากก็ล้มไม่ขึ้นเพราะซีตาสีเหลืองแห้งเกรอะกรังปิดทับแผลขนตาจนยาวไว้แน่น จนทำให้ตาสองข้างล้มไม่ขึ้น แม่ของเด็กหญิงคงเที่ยวขอทานจนไม่มีเวลาล้างหน้าให้ลูก ท่านพระครูคิดว่าจะให้เงินเด็กชายด้วยการใส่ลงไปในมือเขาอย่างรวดเร็ว แต่แล้ว ‘เห็นหนอ’ ก็ทักท้วงขึ้นว่า “อย่านะท่าน ขึ้นให้ เจ้าหมอนี้ก็จะไปบอกพวกพี่อง แล้วท่านก็จะถูกขอทานนับร้อยมารุมล้อมจนหายใจหายคอไม่ออกเหมือนสาว

ผมของคนนั้น” เพราะเหตุนี้ มือที่กำลังจะหยิบเงินจากย่ามก็เลยต้องชะงัก ท่านปลอบใจตนเองว่า “กมฺมุนา วตฺตตี โลโก - สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ไ้หนุเอ๋ย หลวงตาอยากช่วยเอ็ง แต่เอ็งจะทำให้หลวงตาเดือดร้อน จึงขอไม่ช่วย คงไม่ว่ากันนะ”

กว่าพระเจริญจะนำคณะผู้แสวงบุญเดินไปถึงประตูทางเข้าได้ ก็ทุลักทุเลเต็มที เพราะต้องฝ่ากองทัพของทานนักร้อย ต่อเมื่อเข้าประตูไปแล้ว พวกเขาก็เลิกตามเพราะเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้เข้าไป จึงพากันเดินกลับไปตั้งบ้อมตรงที่เดิมอีก ทำอย่างนี้ทุกวัน จนกลายเป็นความเคยชิน ชีวิตของพวกเขาช่างว่างเปล่าและไร้ทั้งค่าและราคาอย่างที่ไม่น่าจะเป็น ท่านพระครูรู้สึกสงสารหากก็ต้องใช้อุเบกขา พวกเขาทำกรรมกันมาอย่างนี้จึงต้องมาเป็นอย่างนี้ ในครั้งพุทธกาล พวกเขาเคยเกิดเป็นเศรษฐี แต่ไม่เคยทำทาน ตระหนี่เหนียวแน่น และไม่เชื่อในคำทรงสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งที่ได้เกิดร่วมสมัยกับพระองค์ แต่ถึงจะไม่ทำทานหากพวกเขาก็มีศีล ๕ จึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์อีกแม้จะเป็นมนุษย์ที่ยากจนชั้นแค้นตามกรรมที่ทำมาก็ตาม

คณะผู้แสวงบุญตามพระมัคคุเทศก์เข้าไปนมัสการพระพุทธเมตตาซึ่งเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ในพระเจดีย์ พระพักตร์ของพระองค์ฉายแววเมตตาสมพระนาม กล่าวกันว่าใครมีทุกข์โศกโรคภัยอันใด เมื่อได้มานมัสการพระพุทธเมตตาแล้ว ก็จะหายจากทุกข์โศกโรคภัยในพริบตาอย่างน่าอัศจรรย์ จึงเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวพุทธทั่วโลก ที่แทนบูชาเฉพาะพระพักตร์จึงเต็มไปด้วยเครื่องบูชาสักการะต่างๆ มีทั้งดอกไม้สด ดอกไม้ประดิษฐ์ และผลไม้ นานาชนิดที่ผู้ศรัทธาเลื่อมใสนำมาถวาย ลามะและภิกษุณีทิเบตต่างนั่งสาธยายมนตร์เสียงงมำ ด้านนอกพระเจดีย์คนทิเบตที่เป็น

คฤหัสถ์พากันกราบพระเจดีย์ด้วยอัมภูงคประดิษฐ์ คือการกราบด้วยองค์ ๘ ให้เข้าทั้งสอง มือทั้งสอง เท้าทั้งสอง ลำตัว และศีรษะ จดลงกับพื้น วิธีการคือ ยืนตรงประนมมือไว้เหนือศีรษะแล้วก้มลงนั่งคุกเข่า มือเท้าที่พื้นแล้วไถไปข้างหน้าจนกลายเป็นนอนคว่ำ มือยื่นไปข้างหน้าในท่ากราบ โดยวิธีนี้อวัยวะทั้ง ๘ อย่างจึงจดลงกับพื้น เสร็จแล้วก็ลุกขึ้นยืนทำแบบเดิมอีก พวกเขาจะตั้งสัจจะไว้ว่า วันหนึ่งจะกราบให้ได้กี่ครั้ง สตรีจะกราบได้อย่างสูงวันละ ๒,๐๐๐ ครั้ง ขณะที่บุรุษทำสถิติได้สูงถึง ๕,๐๐๐ ครั้งต่อวัน คนทิเบตจึงมีร่างกายแข็งแรง ทนต่อความหนาวเย็นของอากาศได้ด้วยการกราบแบบอัมภูงคประดิษฐ์ ซึ่งแปลว่าการกราบด้วยองค์ ๘ ดังที่กล่าวมานี้

ชาวทิเบตเคยมีประเทศเป็นของตนเอง ซึ่งอยู่ส่วนที่เรียกว่าหลังคาโลก ในแผนที่โลกจะเขียนไว้ว่า Tibet และมีคำว่า Roof of the World เพราะเป็นพื้นที่ส่วนที่สูงกว่าส่วนอื่นๆของโลก แต่ต่อมาถูกจีนยึดครอง ประเทศทิเบตจึงหายไปจากแผนที่โลกนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ชาวทิเบตที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของจีนได้พากันอพยพมาอยู่ทางเหนือของประเทศอินเดีย บ้างก็อพยพไปอยู่ในประเทศตะวันตกแถวยุโรปและอเมริกา โดยการแต่งงานกับคนชาติอื่นๆ อย่างไรก็ตาม พวกเขาพากันตั้งความหวังไว้ว่า สักวันหนึ่งจีนจะยอมคืนประเทศให้กับพวกเขา วันนั้นจะต้องมาถึงอย่างแน่นอน

ศูนย์รวมทางจิตใจของชาวทิเบตคือ องค์ดาไลลามะ ผู้เป็นประมุขของประเทศทั้งฝ่ายราชอาณาจักรและศาสนจักร ไม่แต่ชาวทิเบตเท่านั้นที่เคารพเลื่อมใสในพระองค์ แม้ชาวอินเดียซึ่งเป็นเจ้าของประเทศและชาวตะวันตกที่หลั่งไหลกันมาแสวงบุญในแดนพุทธ

ภูมิจำนวนหลายล้านคนในแต่ละปี ต่างก็เคารพเลื่อมใสในองค์ดาไลลามะ และพากันเอาใจช่วยให้พระองค์ทรงนำพาประเทศให้พ้นจากการยึดครองของจีนโดยเร็วพลัน

นมัสการพระพุทธเมตตาในพระเจดีย์แล้ว คณะผู้แสวงบุญก็ตามพระเจริญออกมายังด้านหลังพระเจดีย์ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก เพื่อนมัสการตันพระศรีมหาโพธิ์และพระแท่นวัชรอาสน์ พระมัคคุเทศก์เริ่มการบรรยายพุทธประวัติตามที่ได้รวบรวมมาจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา ความว่า

ณ บัดนี้ เราก็ได้มาถึงสถานที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณภายใต้ต้นไม้ชื่อ อัสนัตถะ ก่อนแต่ตรัสรู้ เราเรียกพระองค์ว่า พระโพธิสัตว์ แปลว่า ผู้ซึ่งอยู่ในความรู้ หมายความว่า ไม่ทรงข้องอยู่ในสิ่งอื่น ข้องอยู่แต่ในความรู้ คำว่าสัตว์ แปลว่า ผู้ซึ่ง จึงหมายถึงสัตว์โลกทั้งหลายที่เวียนว่ายอยู่ในวัฏจักรชีวิต ตั้งแต่สัตว์เดรัจฉานไปจนถึงเทพทั้งหลายทุกชั้นฟ้า เพราะยังต้องเกิดอีก แม้พระอนาคามี ซึ่งเป็นพระอรหันต์ระดับที่สามก็ยังต้องเกิดอีกหนึ่งครั้ง เพราะฉะนั้นจึงมีแต่พระอรหันต์เท่านั้นที่ไม่รวมอยู่ในคำว่าสัตว์ ที่นี้ถ้ามีคนมาด่าเราว่า สัตว์ ก็ไม่ต้องไปโกรธเขา เพราะคนด่าเองก็เป็นสัตว์เช่นกัน เว้นเสียแต่ว่าเขาเป็นพระอรหันต์ แต่ถ้าเขาเป็นพระอรหันต์จริงก็จะไม่ด่าผู้อื่น เพราะพระอรหันต์จะไม่ทำความชั่วทั้งทางกาย วาจา หรือใจ ส่วนคำว่า โพธิ แปลว่า ตรัสรู้ พระโพธิสัตว์ทรงแสวงหาความรู้จนได้ตรัสรู้ ซึ่งเรียกว่า พุทธะ แปลว่า ผู้รู้ หรือตรัสรู้ เราเรียกกันว่าพระพุทธเจ้า พระองค์ได้ตรัสรู้ภายใต้ต้นไม้ชื่อ อัสนัตถะ ต่อมาก็เรียกว่า ต้นโพธิ์ เพราะพระพุทธเจ้าไปประทับนั่งใต้ต้นไม้นั้นตรัสรู้ จึงได้เรียกต้นไม้นั้นตรัสรู้ หรือ โพธิพฤกษ์

ก่อนตรัสรู้ พระโพธิสัตว์ทรงแสวงหาครูบาอาจารย์ต่างๆ เพื่อจะศึกษาวิชาพันทุกข์ ก่อนหน้านี้ ทรงศึกษาอยู่ในสำนักของ อาฬารดาบส กาลามโคตร จนสำเร็จจอรูปฌานที่ ๓ ชื่ออาภิญญาญายตนะ มีความรู้เทียบเท่าอาฬารดาบสผู้เป็นอาจารย์ ต่อมาได้ ไปศึกษาในสำนักของอุทกดาบส รามบุตร สำเร็จจอรูปฌานที่ ๔ ชื่อ เนวสัญญานาสัญญายตนะ อันเป็นความรู้สูงสุดในสมัยนั้น อุทกดาบส ยกย่องพระองค์ไว้ในฐานะอาจารย์ แต่พระองค์ทรงดำริว่า “ธรรม นี้ไม่เป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบ ระวัง เพื่อรู้อย่างยิ่ง เพื่อตรัสรู้ และเพื่อนิพพาน เป็นไปเพียงเพื่อเข้า ถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะสมาบัติเท่านั้น” ดังนั้นพระองค์จึงลาท่าน อุทกดาบสเพื่อแสวงหาทางตรัสรู้ต่อไป

ครั้งนั้น อุปมา ๓ ข้อ อันนำอัศจรรย์อย่างยิ่ง ซึ่งพระองค์ ไม่เคยได้ยินมาก่อน ได้ปรากฏแจ่มแจ้งแก่พระองค์ว่า

สมณพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ซึ่งมีกายมิได้หลีกออกจาก กามและมีความยินดีพอใจในกาม ยังละให้สงบระงับมิได้ สมณพราหมณ์เหล่านั้นแม้ได้เสวยทุกขเวทนาอันกล้า เผ็ดร้อนที่ เกิดเพราะความเพียรที่ดี ไม่ได้เสวยก็ดี ก็ไม่ควรจะตรัสรู้ เหมือน ไม้สดที่ชุ่มด้วยยาง บุคคลแช่ไว้ในน้ำ บุรุษมีความต้องการด้วยไฟ ถือเอาไม้สดนั้นมาใส่เข้า ด้วยหวังจะให้เกิดไฟ บุรุษนั้นก็ไม้อาจให้ ไฟเกิดขึ้นได้ นี่เป็นอุปมาข้อที่หนึ่ง

สมณพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง แม้มีกายหลีกออกจาก กามแล้ว แต่ยังมีความยินดีพอใจในกาม ยังละให้สงบระงับมิได้ สมณพราหมณ์เหล่านั้น แม้ได้เสวยทุกขเวทนาเช่นนั้น อันเกิด เพราะความเพียรที่ดี ไม่ได้เสวยก็ดี ไม่ควรตรัสรู้ เหมือนไม้สดที่ ชุ่มด้วยยาง แม้ห่างไกลจากน้ำ บุคคลตั้งไว้บนบก บุรุษก็ไม่อาจ

สีให้เกิดไฟได้ ถ้าสีเข้าต้องเหน็ดเหนื่อย ลำบากเปล่า เพราะมัน
นั้นแม้ตั้งอยู่บนบกแล้ว แต่ยังเป็นของสดชุ่มด้วยยาง ไม่อาจให้
เกิดไฟได้ นี่เป็นอุปมาข้อที่สอง

สมณพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง มีกายหลีกออกจากกาม
แล้ว และละความยินดีพอใจในกามให้สงบระงับดีแล้ว สมณพราหมณ์
เหล่านั้นได้เสวยทุกขเวทนาเช่นนั้นอันเกิดเพราะความเพียรที่ดี แม้
ไม่ได้เสวยเลยก็ดี ก็ควรจะตรัสรู้ได้ เหมือนไม้แห้งที่ไกลจากน้ำ
บุคคลวางไว้บนบก บุรุษอาจสีให้เกิดไฟขึ้นได้ เพราะเป็นของแห้ง
ที่ตั้งอยู่บนบก นี่เป็นอุปมาข้อที่สาม

อุปมา ๓ ข้อนี้สรุปความได้ว่า ผู้ที่จะตรัสรู้ได้จะต้องหลีกออก
จากกามอย่างเด็ดขาดทั้งกายและใจ คือกายหลีกออกแล้วใจก็ต้อง
ไม่ยินดีพอใจด้วย หากยังมีความยินดีพอใจ แม้กายจะหลีกแล้ว
ก็ไม่อาจตรัสรู้ได้ กามจึงเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ของการบรรลุนิพพาน
พวกฤาษีชีไพรที่บำเพ็ญตบะ เมื่อจิตอยู่ในฌาน กามก็สงบระงับไป
ได้ แต่เมื่อออกจากฌาน จิตก็ฟุ้งซ่าน เกิดความยินดีพอใจในกาม
อีก จึงเป็นการหลุดพ้นชั่วคราว และถอยกลับสู่สภาพเดิมได้ ไม่
ยั่งยืนแน่นอน ท่านจึงเรียกความหลุดพ้นชนิดนี้ว่าเป็นโลกีย์วิโมกข์
คือความหลุดพ้นชั้นโลกียะ เป็นกุปปีวิโมกข์ คือความหลุดพ้นที่
กำเริบเพราะเปลี่ยนแปลงกลับกลายเป็นหายนะได้ ดังพระพุทธทวณะ
ว่า “กุปปีวิโมกข์เป็นใจ ฌาน ๔ และอรุณ ๔ นี่เป็นกุปปีวิโมกข์”
และเป็นวิภังขมณวิมุตติ คือความหลุดพ้นด้วยข่มไว้ ซึ่งกิเลสระงับ
ดับไปเพราะถูกกำลังสมาธิข่มไว้ เหมือนเอาแผ่นดินทับหญ้าไว้ ยก
แผ่นดินออกเมื่อใด เมื่อนั้นหญ้าย่อมงอกขึ้นใหม่ได้

“สรุปความตอนนี้ก็คือ ลำพังสมาธิอย่างเดียวไม่สามารถ
ทำให้เข้าถึงความหลุดพ้นหรือตรัสรู้ได้ ต้องก้าวขึ้นไปถึงขั้นปัญญา

เพราะองค์ธรรมหรือตัวการสำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวตัดสินในขั้นสุดท้ายจะต้องเป็นปัญญา และปัญญาที่จะใช้ปฏิบัติการในขั้นนี้ เรียกชื่อเฉพาะว่า วิปัสสนา ดังนั้น การปฏิบัติเพื่อตรัสรู้จึงต้องก้าวมาถึงขั้นวิปัสสนา ใครอยากรู้เรื่องวิปัสสนาก็ให้เรียนถามพระครูเจริญจิตตมโม เพราะท่านเชี่ยวชาญเรื่องวิปัสสนากรรมฐาน ส่วนพระเจริญ จิตตมโม เป็นพระมัคคุเทศก์ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปริยัติด้านปฏิบัติไม่ค่อยจะสันทัดสักเท่าไร”

“ทำไมมาโยนกลองกันง่าย ๆ อย่างนี้ละท่าน” สมภารวัดป่ามะม่วงตัดพ้อกลายเป็น พระมัคคุเทศก์พูดแต่ผู้เดียวมานาน ท่านเพิ่งจะได้โอกาสพูดจึงไม่ยากละโอกาสนั้น

“ผมไม่ได้โยนนะครับ หลวงพ่อ แต่ผมประเคนให้ด้วยความเคารพ” พระมัคคุเทศก์ใช้โวหาร

“แต่ผมรับคนเดียวไม่ไหว เรื่องอย่างนี้จะต้องช่วยกัน ผมว่าเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัททุกรูปนามที่จะต้องทำเพื่อพระศาสนา หน้าที่นั้นมี ๔ ประการ คือ ศึกษา ปฏิบัติ เผยแผ่ และปกป้องคุ้มครองรักษา พระศาสนาจึงวัฒนาสถาพร เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่หน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกรูปทุกนาม หลวงพ่อเห็นด้วยไหมครับ” ท่านถามหลวงพ่อดอนเมือง

“เห็นด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์” หลวงพ่อดอนเมืองตอบเสียงหนักแน่น

“โยมก็เห็นด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์” ฉวาทิโยมพูดขึ้นพร้อมกัน เพราะเพิ่งจะได้มีโอกาสพูด

๑๗

พจณุมาร

เมื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้พูดพ้อหอมปากหอมคอแล้ว พระมัทศุเทศก์จึงบรรยายต่อ

อุปมา ๓ ข้อ ซึ่งมาปรากฏแจ่มแจ้งแก่พระโพธิสัตว์ ทำให้พระองค์เกิดความมั่นใจพระทัยว่าจักตรัสรู้แน่นอน เพราะทรงหลีกเลี่ยงจากกามได้อย่างเด็ดขาด ทั้งพระทัยก็ได้ยินดีพอใจในกามอีกนับตั้งแต่ออกผนวชมาได้ ๖ ปีแล้ว จึงทรงดำริที่จะบำเพ็ญทุกรกิริยา อันเป็นข้อปฏิบัติที่นิยมกันว่าเป็นทางให้ตรัสรู้ได้ การบำเพ็ญทุกรกิริยาคือการข่มขี บีบคั้นทรمانร่างกายให้ลำบาก ซึ่งเป็นกิจยากที่บุคคลจะทำได้ พระโพธิสัตว์ทรงทรمانพระวรกายเป็น ๓ วาระ ดังนี้

วาระที่หนึ่ง ทรงกดพระหนตต์ด้วยพระหนตต์ และกดพระตาลูด้วยพระชีวหาไว้แน่น จนพระเสโทไหลออกจากพระกัจฉะ เมื่อทรงเห็นว่าไม่เป็นหนทางที่ถูก จึงทรงเปลี่ยนมาเป็นวาระที่สอง คือทรงผ่อนกลั้นลมอัสสาสะปัสสาสะ ครั้นลมเดินไม่ได้สะดวกทางช่องพระนาสิกและช่องพระโอษฐ์ ก็เกิดเสียงดังอู้อังทางช่องพระกรรณทั้งสอง ทำให้ปวดพระเศียร เสียดพระอุทร ร้อนในพระวรกายเป็นกำลัง แม้กระนั้นก็ยังไม่เป็นผล จึงทรงเปลี่ยนเป็นวาระที่สาม คือ ทรงอดพระ

กระยาหาร ผ่อนเสวยวันละน้อยๆ จนไม่เสวย ทำให้พระวรกาย
เหี่ยวแห้ง พระฉวีเสราห์หมอง พระอัฐิปราภฏท้าวพระวรกาย เส้น
พระโลมามีรากอันเน่าหลุดร่วงออกมา พระกำลังน้อยถอยลง
จะเสด็จไปข้างไหนก็ชวนล้ม

ในขณะที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาในวาระหนึ่งๆนั้น ได้เสวย
ทุกขเวทนาอย่างสาหัส แม้พระวรกายกระวนกระวาย ไม่สงบระงับ
ลงเลย แต่ทุกขเวทนานั้นก็ไม่อาจครอบงำพระหฤทัยให้กระสับ
กระส่ายได้ ทรงมีพระสติตั้งมั่นไม่พินเพื่อน บรรารภความเพียร
โดยมิห่อถอยจนเกือบสิ้นพระชนม์ ด้วยว่าอยู่มาวันหนึ่งทรงอ่อน
พระกำลังเพราะทรงอดโรยโหยหิว จนไม่สามารถจะทรงพระวรกาย
ไว้ได้ ก็ทรงวิสัญญีภาพล้มลงที่ตรงนั้น

เด็กเลี้ยงแพะผ่านมาเห็นพระโพธิสัตว์นอนสลบไสล ก็คิด
ว่าพระองค์มรณภาพ ครั้นใช้มืออังที่ปลายพระนาสิก เห็นว่ายังมี
ลมหายใจอยู่ จึงรีดนมแพะมาหยอดใส่ลงในพระโอษฐ์ ไม่นานนัก
พระองค์ก็ทรงฟื้นคืนพระสติ ทรงพิจารณาข้อปฏิบัติที่บำเพ็ญอยู่และ
ดำริว่า บุคคลในโลกนี้จะทำทุกรกิริยาอย่างอุกฤษฏ์เพียงไร ก็ทำ
ได้เสมอพระองค์เท่านั้น จะทำให้ยิ่งไปกว่าพระองค์หาได้ไม่ ในเมื่อ
พระองค์ทรงทำอย่างอุกฤษฏ์เห็นปานนี้แล้ว ก็ยังไม่ได้บรรลุพระ
โพธิญาณ ทุกรกิริยามิใช่ทางตรัสรู้แน่ ทางแห่งพระโพธิญาณที่ควร
แก่การตรัสรู้ต้องเป็นมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง ซึ่งไม่ตั้งหรือ
ห้อยอนเกินไป เมื่อการบำเพ็ญเพียรทางกายไม่ทำให้บรรลุพระ
โพธิญาณ จึงทรงเปลี่ยนมาบำเพ็ญเพียรทางจิตและทรงกลับมาเสวย
พระกระยาหารตามเดิม

ระหว่างที่พระโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่นั้น ได้มี
นักบวช ๕ รูป เรียกว่า คณะปัญจวัคคีย์ ได้แก่ โกณฑัญญะ

วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ มาคอยปรนนิบัติรับใช้ด้วยหวังจะบรรลุลความหลุดพ้นตาม ครั้นเห็นพระโพธิสัตว์ทรงเลิกลำเพ็ญทุกรกิริยา ก็พากันคิดว่าพระองค์ทรงละความเพียรพยายามแล้ว จึงพากันเดินทางไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ทั้งพระองค์ไว้ที่ตำบลอุรุเวลาแห่งนั้น

การจากไปของคณะปัญจวัคคีย์ ยังผลดีให้เกิดแก่พระโพธิสัตว์ เพราะทำให้พระองค์ทรงพบกับความสงบวิเวกยิ่งขึ้น บรรยากาศเหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนาทางจิต ในตอนเช้าของวันเพ็ญเดือนวิสาขะ นางสุชาดาบุตรีกฤหบดีในตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ได้นำข้าวมธุปายาสใส่ถาดทองมาถวายด้วยคิดว่าพระโพธิสัตว์เป็นรุกขเทวดา เมื่อนางกราบบังคมลากลับไปเรียบร้อยแล้ว พระโพธิสัตว์ทรงลุกจากที่ประทับใต้ต้นนิโครธพฤกษ์ ทรงถือถาดข้าวมธุปายาสเสด็จไปยังฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ประทับบ้ายพระพักตร์สู่บูรพาทิศ ทรงปั้นข้าวมธุปายาสเป็นก้อนๆได้ ๔๙ ก้อน แล้วเสวยทั้งหมด จากนั้นทรงถือถาดลงไปสู่แม่น้ำ ตั้งจิตอธิษฐานว่า ถ้าพระองค์จะบรรลุลพระโพธิญาณ ขอให้ถาดทองใบนั้นจงลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป แล้วทรงลอยถาดทองนั้นลงในแม่น้ำเนรัญชรา ด้วยอาณูภาพพระบารมีของพระองค์ที่ทรงบำเพ็ญมาบริบูรณ์ดีแล้ว ถาดทองนั้นได้ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปประมาณ ๑ เส้น แสดงให้เห็นเป็นอัศจรรย์ แล้วจมลงตรงนาคพิภพแห่งพญากาฬนาคราช

พระโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นเช่นนั้น ก็ทรงมันพระทัยว่า พระองค์จะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณอย่างแน่นอน จึงเสด็จมายังดงไม้สาละริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ประทับภายใต้ร่มไม้สาละพฤกษ์ ครั้นเวลาสายอันหึ่งตะวันรอนอ่อนแสงลง ทรงออกจากดงไม้สาละ เสด็จดำเนินข้ามแม่น้ำเนรัญชราไปสู่ควงไม้อัสสัตถพฤกษ์

ระหว่างทางทรงพบพราหมณ์ชื่อโสตถิยะซึ่งมีอาชีพตัดหญ้าขาย โสตถิยะพราหมณ์เกิดความเลื่อมใสจึงน้อมถวายหญ้ากุสะ ๘ กำ พระโพธิสัตว์ทรงรับหญ้ากุสะแล้วเสด็จไปยังร่มไม้อัสสัตถพฤกษ์ ทรงอธิษฐานว่า หากพระองค์จะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ขอบัลลังก์แก้วจงบังเกิดขึ้นรองรับพระสัพพัญญุตญาณ ณ ที่นั้น บัดดล บัลลังก์แก้วอันวิจิตรก็บังเกิดขึ้นสมดังพระทัยปรารถนา ครั้นแล้วจึงเสด็จขึ้นประทับนั่งบัลลังก์แก้ว ผินพระพักตร์ไปยังบูรพาทิศ หันพระปฤษฎางค์ไปทางลำต้นอัสสัตถพฤกษ์ ก่อนจะเริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต ทรงตั้งสัจจะอธิษฐานว่า “แม่เลือดและเนื้อในร่างกายเราจะแห้งเหือดไปเหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตาม หากยังไม่บรรลुพระโพธิญาณ เราจะไม่ลุกไปจากที่นั่งภายใต้ต้นอัสสัตถพฤกษ์นี้”

“พระองค์ทรงมีพระทัยเด็ดเดี่ยวหาญกล้าเกินกว่าคนธรรมดาสามัญณะคะ นี่ถ้าพระองค์ไม่ตรัสรู้ในวันนั้น พระพุทธศาสนาก็คงไม่อุบัติขึ้นมาในโลก เพราะพระองค์สิ้นพระชนม์ลงเสียก่อน” นางสาวสายใยรักพูดด้วยความซาบซึ้งหลังจากที่ฟังการบรรยายด้วยใจจดใจจ่อ

“โยมฟังท่านบรรยายแล้วอยากจะร้องให้ สงสารพระพุทธองค์ที่ทรงลำบากตรากตรำเพื่อความสุขของชาวโลก พระกรุณายิ่งใหญ่เหลือเกิน โยมปลื้มใจที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วก็มีโอกาสได้มาแสวงบุญในแดนพุทธภูมินี้ โยมขอตั้งจิตอธิษฐานว่าจะมาทุกปีจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ถ้ามาไม่ไหวก็จะให้ลูกหลานอุ้มใส่รถเข็นพามา” โยมพ่องใสพูดด้วยศรัทธาที่เปี่ยมล้นจนน้ำใสๆคลอหน่วยตาทั้งสองข้าง

“ถ้าผมยังไม่ตายจะมาเป็นเพื่อนคุณทุกปี นิมนต์หลวงพ่อ

มากับเราทุกปีนะครับ” โยมเสียงพูดกับภรรยาแล้วจึงพูดกับท่านพระครู

“อาตมายังรับปากไม่ได้เพราะงานยุ่งมาก” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงยังไม่รับปาก ท่าน‘รู้’ว่าการมาครั้งนี้เป็นทั้งครั้งแรกและครั้งสุดท้าย ท่านได้สำเร็จประโยชน์ตามคำทรงสอนขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาแล้ว การมาครั้งนี้ก็เพื่อมาดูให้เห็นกับตาว่า ชมพูทวีปเป็นดินแดนที่พระพุทธศาสนาเกิดจริง เพราะต่อไปในอนาคตจะมีนักวิชาการพยายามหาหลักฐานมาสนับสนุน และตั้งทฤษฎีใหม่ว่าพระพุทธศาสนาเกิดในประเทศไทย แม้ท่านจะรักบ้านเกิดเมืองนอนและมีความเป็นชาตินิยมเข้มข้นเพียงไร ก็ไม่อาจยอมรับทฤษฎีใหม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริง ในคัมภีร์พระไตรปิฎกระบุไว้ชัดเจนว่า พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จะมาอุบัติที่ชมพูทวีปเท่านั้น ท่านมั่นใจในพระบัญญัติสรรฐ์ของพระโคตมพุทธเจ้าที่ทรงพยากรณ์ไว้

พระมัคคุเทศก์ให้โอกาสญาติโยมได้แสดงความคิดเห็นพอสมควรแล้วจึงบรรยายต่อ

เมื่อได้ทรงตั้งสัจจะอธิษฐานแล้ว พระโพธิสัตว์ได้ประทับบำเพ็ญจิตตภาวนาอยู่ภายใต้คางไม้อัสน์ตณ่นั้น บรรดาเทพดาทั้งหลายต่างพากันชื่นชมโสมนัส นำบุปผามาลัยมาสักการบูชา เปล่งเสียงโห่ร้องแซ่ซ้องสาธุการ ฝ่ายท้าวสวตติมารได้สดับเสียงสาธุการของเหล่าเทพดา ก็ทราบชัดในพระทัยว่า พระโพธิสัตว์จักตรัสรู้ พระสัมพันธมุตญาณ ทำลายบ่วงมารที่ตนวางซึ่งรัดรั้งไว้ แล้วหลุดพ้นไปได้ ก็มีจิตริษยา ปาวประกาศเรียกพลเสนามามากมายหมายจะไปทำลายล้างผลาญให้แหลกลาญในพริบตา จึงชี้ช้างชื่อครีเมขละ แล้วเนรมิตมือพันมือถืออาวุธพร้อม นำกองทัพเหาะลงมาล้อมเขต

ซันท์บัลลังก์แก้วไว้แน่นอนหนา พวกเทพยดาที่มาห้อมล้อมถวาย
สักการบูชาพระโพธิสัตว์ ครั้นเห็นท้าวสวัตตีमारยกพลพลโยธา
มารุกรานเช่นนั้น ต่างตกใจกลัว ออกสิ้นขวัญหาย พากันหนีไปจนสุด
ขอบจักรวาล ทั้งพระโพธิสัตว์ไว้แต่ลำพัง

พระโพธิสัตว์ไม่ทรงแลเห็นใครที่ไหนจะช่วยให้ ก็ทรงระลึก
นึกถึงบารมีที่ทรงบำเพ็ญมาทั้ง ๑๐ ประการ มี ทาน ศีล เนกขัมมะ
ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา ในแต่ละ
ประการก็ทรงบำเพ็ญได้ครบทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับบารมี ระดับ
อุปบารมี และระดับปรมัตถบารมี การบำเพ็ญบารมีมาครบถ้วน
ประมวลแล้วได้ถึง ๓๐ ทัดเช่นนี้ มีหรือที่จะกลัวท้าวสวัตตีमार
และเสนา เหตุนี้จึงประทับสงบนิ่งอยู่

ฝ่ายท้าวสวัตตีमार ครั้นเห็นพระโพธิสัตว์ประทับนิ่งมิได้
ไหวติงหรือแม้แต่ไหวหวั่นก็โกรธ ส่งเสียงร้องสั่งให้พลเสนามาร
เข้าผจญพระโพธิสัตว์ ฟุ้งซัดศัสตราวุธทุกชนิดซึ่งมีพิษร้าย บรรดา
ศัสตราวุธก็กลับกลายเป็นบุพผามาลัยบูชาพระโพธิสัตว์ ยิ่งความ
โทมนัสให้เกิดแก่ท้าวสวัตตีमारเป็นล้นพ้น กระนั้นก็ยังผจญต่อ
ไปโดยการกล่าวดูด้วยสันดานพาลวิสัยว่า “ดูก่อนสิทธิตถะ บัลลังก์
แก้วนี้เกิดด้วยบุญข้า เป็นของสมควรแก่ข้า เจ้าหาบุญไม่ จึง
ไม่สมควรนั่ง จงลุกหลีกไปอย่าได้ช้า” พระโพธิสัตว์ตรัสตอบว่า
“ดูก่อนพญามาร บัลลังก์แก้วนี้เกิดด้วยบุญบารมีที่เราได้บำเพ็ญ
มาหลายอสงไขยกับนับประมาณมิได้ บัลลังก์แก้วจึงสมควรแก่เรา
เท่านั้น หากสมควรแก่ผู้อื่นไม่” ท้าวสวัตตีमारจึงทำให้พระโพธิสัตว์
หาพยานมายืนยันด้วยเห็นว่าพระองค์จะไม่สามารถหาพยานได้
เพราะแม้ทวยเทพยดาก็พากันหนีไปหมด

เมื่อพระโพธิสัตว์มีทรงเห็นผู้อื่นใดที่จะกลับมาเป็นสักขีพยาน

ได้ จึงตรัสเรียกแม่ธรณีนามวสุนธราว่า “ดูก่อน วสุนธรา นางจงมาเป็นสักขีพยานในการบำเพ็ญบุญบารมีของเราในกาลบัดนี้ด้วยเถิด” แม่ธรณีผุดขึ้นมาจากพื้นปฐพี ทำอัญชลีถวายอภิวาทพระโพธิสัตว์ แล้วประกาศให้ท้าวสวัตดีมารทราบ ว่า พระสิทธิถดถอมโพธิสัตว์ทรงบำเพ็ญบุญบารมีมากมายมหาศาลตลอดกาลนานเหลือจะคณานับ แต่น้ำกรวดที่ข้าพเจ้าเอามวยผมมารองรับก็มากพอที่จะเป็นหลักฐานได้ ว่าแล้วก็ประจงหัตถ์อันงามปล่อยมวยผมบีบน้ำกรวดที่สะสมไว้เป็นอเนกชาติให้ไหลหลั่งออกมาเป็นทะเลหลวงท่วมทับพญามารและเสนาทั้งปวงให้จมลง กำลังแห่งน้ำได้พุ่งซัดพัดเอาช้างครีเมขลจะให้ถอยร่นออกไปจนติดขอบจักรวาล ท้าวสวัตดีมารตกตะลึงเห็นเป็นอัศจรรย์ จึงประนมหัตถ์อันมีสักการ ยอมปราศัยแพ้วฝ่ายบุญบารมี แล้วอันตรธานหนีไปจากที่นั้นยังมีทันที่พระอาทิตย์จะอัสดง

มารไปแล้ว พระโพธิสัตว์จึงทรงบำเพ็ญจิตตภาวนาต่อ โดยเริ่มเจริญรูปฌานตั้งแต่ปฐมฌาน ไปจนถึงจตุตถฌาน เมื่อจิตเข้าถึงจตุตถฌาน ลมอัสนาสะปัสสาสะก็ดับไป จากนั้นทรงออกจากฌานแล้วทรงเจริญญาณอันเป็นองค์ปัญญากระทั่งทรงบรรลุญาณทั้ง ๓ ชั้นตามลำดับแห่งเวลาคือ

ยามต้น ทรงบรรลุบุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ความรู้ทำให้ระลึกชาติแต่หนหลังได้ ทรงระลึกชาติถอยหลังเข้าไปได้ตั้งแต่นั้นชาติ สองชาติ จนถึงหลาย ๆ กัป ว่าในชาติที่เท่านี้ได้มีชื่อ มีโคตร มีผิวพรรณ มีอาหารเป็นอย่างนั้น เสวยสุข เสวยทุกข์ เป็นอย่างนั้น มีอายุเท่านั้น จุตติจากชาตินั้นได้อุบัติในชาติโน้น เป็นอย่างนั้นๆ แล้วจึงมาเกิดในชาตินี้

ยามกลาง ทรงบรรลุจตุปปาทญาณ คือ รู้ในจติและอุบัติ

ของสัตว์ทั้งหลาย ได้ทิพพจักขุอันบริสุทธิ์กว่าจักขุสามัญ เห็นปวงสัตว์ที่กำลังอุบัติ เลว ดี มีผิวพรรณงาม มีผิวพรรณทราม ได้ดีหรือตกยาก รู้ชัดว่าปวงสัตว์ที่เป็นไปเช่นนั้นตามกรรมของตน

ยามปลาย ทรงบรรลואสาวิกขณญาณ คือ ความรู้ที่ทำให้กิเลสหมดสิ้นไป หมายถึงรู้อย่าง ๔ รู้ชัดตามจริงว่า นี้ทุกข์ นี้เหตุเกิดแห่งทุกข์ นี้ความดับทุกข์ นี้ข้อปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความดับทุกข์ เหล่านี้อาสวะ นี้เหตุเกิดอาสวะ นี้ความดับอาสวะ นี้ทางไปถึงความดับอาสวะ เมื่อรู้เห็นอย่างนี้ จิตหลุดพ้นจากอาสวะ ๓ คือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ รู้ชัดว่าชาตินี้สิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ต้องทำทำเสร็จแล้ว กิจอื่นอันจะต้องทำเช่นนั้นไม่มีอีก

“เป็นอันว่าพระโพธิสัตว์ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในยามปลายของคืนวันเพ็ญ เดือนวิสาขะ ซึ่งต่อมาเรียกว่า วันวิสาขบูชา และต้นอัสสัถยพฤกษ์ก็ได้ชื่อใหม่่าโพธิพฤกษ์ ด้วยเหตุที่พระโพธิสัตว์ทรงบรรลุปโพธิญาณภายใต้ต้นไม้นี้ ที่เราเรียกขานกันในปัจจุบันว่า ต้นพระศรีมหาโพธิ์” พระมคฺคฤๅษณ์เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงจึงพูดขึ้นว่า “ถ้าอย่างนั้นเรามาสวดปฐุมพุทธภาสิตคาถาเพื่อระลึกถึงความตรัสรู้ของพระพุทธองค์พร้อมๆกัน เพราะทุกคนมีหนังสือแล้ว ส่วนพระคงไม่ต้องดูหนังสือใหม่ครับหลวงพ่อ” ท่านถามหลวงพ่อวัดดอนเมือง

“ครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตอบเพราะท่านท่อบทนี้ได้และคิดว่ารูปอื่นๆก็ต้องท่องได้ เนื่องจากบวชกันมาหลายพรรษาแล้ว

“แต่ผมท่องไม่ได้ครับ” พระวัชตัดสินใจพูดขึ้นทั้งที่รู้สึก

อายุญาติโยม พระขุนทดกับพระรสสุคนธ์ค่อยมีกำลังใจ เพราะ
ท่านเองก็ท้องไม่ได้ จึงพากันสารภาพว่าท้องไม่ได้เช่นกัน

“ผมก็ท้องไม่ได้” พระมัทคุเทศก์พูดเสียงอ่อย

“ไม่เป็นไร ตอนนี่ท้องไม่ได้ก็ดูหนังสือไปก่อน แต่ผมว่า
ท่านจะต้องกลับไปท้องให้ได้ เพราะท่านเป็นมัทคุเทศก์คือเป็น
ผู้นำทาง ถ้าผู้นำไม่รู้แล้วใครจะรู้ ผมคิดว่าพวกท่านก็ควรจะ
ท้องให้ได้” ท่านพูดกับพระอีกสามรูปเป็นการ “ยิงปืนนัดเดียว
ได้นก ๔ ตัว”

“ถ้าโยมจะพูดเรื่องจริงพระคุณเจ้าจะว่าโยมเกินหน้าเกิน
ตาหรือเปล่าคะ แต่จะว่าก็ได้ โยมไม่ถือ โยมกำลังจะพูดว่าโยม
ท้องได้นานแล้ว เพราะตอนเด็ก ๆ อยู่กับยาย ยายสอนให้สวดมนต์
ทุกวัน” โยมฟ้องใส่พูดแบบเกรงใจพระภิกษุ ๔ รูป ท่านพระครู
รู้สึกประทับใจที่โยมฟ้องใส่พูดว่า “ตอนเด็ก ๆ อยู่กับยาย” เพราะ
ท่านก็อยู่กับยายสมัยที่เป็นเด็กเช่นกัน โยมยายเคยสอนท่านให้สวด
มนต์ แต่ท่านก็ไม่เชื่อฟัง ยังกิที่บวชไม่สึก ไม่เช่นนั้นก็คงกลายเป็น
‘มหาโจร’ ดังที่ถูกปรามาสไว้

“ถ้าอย่างนั้นผมขอนิมนต์หลวงพ่อนำสวดนะครับ” พระ
เจริญนิมนต์พระครูเจริญ

“ผมว่าให้หลวงพ่อดอนเมืองดีกว่า เพราะท่านอาวุโส
ที่สุด”

“ถึงผมจะอาวุโสที่สุด แต่เสียงไม่ค่อยดี นิมนต์ท่านแล้ว
กัน” หลวงพ่อดอนเมืองมอบหน้าที่ให้ท่านพระครู

“ถ้าเช่นนั้น คนที่ท้องไม่ได้ก็เปิดหนังสือไปที่หน้า ๒๙”
สมภารวัดป่ามะม่วงบอก แล้วจึงสวดนำว่า “หนุท มยฺ ปจฺมพุทฺธ
ภาสิตคาถาโย ภาณาม เส...” จากนั้นจึงสวดและแปลพร้อมกันว่า

อเนกชาติสังสารี สนฺธาวิสสํ อนิพฺพิสํ

เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้ท่องเที่ยวไปในสงสารเป็นอเนกชาติ

คหการี คเวสนโต ทุกฺขา ชาติ ปฺนปฺปนํ

แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างปลุกเรื้อน คือค้นหาผู้สร้างภพ
การเกิดทุกคราวเป็นทุกข์รำไป

คหการก ทิฏฺฐโจสิ ปฺน เคนํ น กาทสิ

นี่แน่ะ นายช่างปลุกเรื้อน เรา รู้จักเจ้าเสียแล้ว
เจ้าจะทำเรื้อนให้เราไม่ได้อีกต่อไป

สพฺพา เต ผาสฺสุกา ภคฺคา คหฺภูมํ วิสฺขชตํ

โครงเรื้อนทั้งหมดของเจ้าเราหักเสียแล้ว ยอดเรื้อนเราก็อ
เสียแล้ว

วิสฺขขารคตํ จิตฺตํ ตณฺหานํ ขยมชฺฉคฺคา

จิตของเราถึงแล้วซึ่งสภาพที่อะไรปรุงแต่งไม่ได้อีกต่อไป
มันได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นไปแห่งค้นหา

สวดจบจึงพากันกราบระลึกถึงพระปัญญาคุณ พระวิสุทธิ
คุณ และพระกรุณาคุณ เมื่อเงยหน้าขึ้น ปรากฏมีน้ำใสๆเอ่อล้น
อยู่ในหน่วยตาทั้งสองของพระขุนทดและโยมเส็ง พระขุนทดเกิด
ความละอายว่า บวชมานานแต่ยังสวดมนต์สั้โยมผ่องใสไม่ได้ แล้ว
เมื่อไรจะเข้าถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้นเสียที ส่วนโยมเส็งเกิดปิติซาบ
ซ่านและซาบซึ่งในพระพุทธรุคณจนถึงกับน้ำตาไหลทั้งที่ไม่เคยเป็น
เช่นนี้มาก่อน นึกถึงคำสอนของหลวงพ่อบุชา ที่ท่านสอนเรื่อง
การกราบไว้ว่า “ถ้ากราบเป็นจะถึงกับน้ำตาไหลเลยทีเดียว” บัดนี้
เขากราบเป็นแล้ว มาเป็นตรงสถานที่ที่ตรัสรู้นี้เอง ท่านพระครู

‘รู้’ ว่าโยมเสี่ยงกำลังคิดอะไรอยู่ จึงพูดรับรองความคิดของเขาว่า
“ตอนที่อาตมากราบเป็นใหม่ ๆ ก็น้ำตาไหลเช่นกัน”

“หลวงพ่อกกราบเป็นมานานหรือยังครับ” โยมเสี่ยงถามเบา ๆ

“ตั้งแต่เรียนธรรมกายกับหลวงพ่อสวดที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ
เมื่อสามสิบกว่าปีมาแล้ว” ท่านพระครูตอบ

“ได้เวลากลับไปฉันเพลและรับประทานอาหารแล้ว ขอให้
เรามาบูชาสถานที่ตรัสรู้ คือเจดีย์สถานพุทธคยาแห่งนี้พร้อมกัน
คำบูชาอยู่หน้าท้าย ๆ ของหนังสือ นิมนต์หลวงพ่อกว่าน้าวรรคแรก
ด้วยครับ” พระมัคคุเทศก์มอบหมายหน้าที่ให้ท่านพระครู เจ้าอาวาส
วัดป่ามะม่วงจึงสวดนำวรรคแรก แล้วสวดพร้อมไปกับคนอื่น ๆ ดัง
นี้

มหากาฬโก นาโถ	ปัตโตสมุโพธิมุตตม
วิสาขปุลณมีกาล	มหาโพธิวรุตตเมข
ปุพฺพเพนิวาสานุสสติ -	ณานํ จตุปปาทณานํ
อาสาทุกขญาณจ	ปตฺวา อนุกุกเมนินธ
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ	โลกานํ อนุกมุโปโก
สทฺธสฺส ทสฺสนียณจ	สํเวชนีเยเมว จ ฯ
มจฺจกฺลณฺจานเมตมปิ	สมฺปตฺตาทานิ เย มยํ
ปริสฺสุทฺถาย สทฺธาย	เย การา อาหตา อิเม ฯ
ปีติวตฺถริตา เตหิ	ปุเชม รตนตฺตยํ
พุทฺธปุชาย ทินฺนณจ	อิหํ โน กายซีวิทํ ฯ
ธมฺมุปุชาย ทินฺนณจ	อิหํ โน กายซีวิทํ
สงฺฆปุชาย ทินฺนณจ	อิหํ โน กายซีวิทํ ฯ
อีทิสฺส มารชินยํ	โอกาสฺส มจฺจกฺลมุตฺตโม

พุทธเชน พุทธภาโว โย ยถา อธิโต ตถา ฯ
สมปติ ปฏิปชชาม พุทธตตมุปปชชิตุนติ ฯ

พระพุทธเจ้าผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงบรรลุลสัมมา
สัมโพธิญาณอันสูงสุด ณ ภายใต้มหาโพธิพฤกษ์อันประเสริฐล้ำเลิศ
นี้ ในวันเพ็ญเดือนวิสาขะ

ณ สถานที่แห่งนี้ พระองค์ทรงบรรลุปุพเพนิวาसानุสสติ
ญาณ จตุปปาตญาณ และอาสวักขยญาณ ตามลำดับ เป็นพระ
อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้อนุเคราะห์ชาวโลก

บัดนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลายได้มาถึงสถานที่อันเป็นที่ควรเห็น
เป็นที่ให้เกิดความสังเวช และเป็นที่ยังเป็นมงคลของกุลบุตรผู้มี
ศรัทธา ข้าพเจ้าทั้งหลายมีปิตุยั้ง ขอน้อมบูชาพระรัตนตรัย ด้วย
เครื่องสักการะ ที่ข้าพเจ้าทั้งหลายน้อมนำมาด้วยศรัทธาอันบริสุทธิ์

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอมอบกายถวายชีวิตนี้เป็นพุทธบูชา
ขอมอบกายถวายชีวิตนี้เป็นธรรมบูชา ขอมอบกายถวายชีวิตนี้เป็น
สังฆบูชา ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงขำนะมาร โอกาสเช่นนี้เป็นอุดมมงคล

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมจิตปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงความเป็น
ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ตามที่พระพุทธองค์ทรงบรรลุแล้ว ณ กาล
บัดนี้เทอญ

แม่ชีป่วน

เมื่อรถบัสแล่นมาจอดหน้าอาคาร ยังเหลือเวลาประมาณ ยี่สิบห้านาทีที่ก่อนจะถึงเพล ที่สนามหญ้าหลังโบสถ์ พระมหาฉลอง กำลังสอนบรรดานักเรียนชาวพุทธใหม่ให้สวดพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ ท่านพูดภาษาอินเดียคล่อง จึงสามารถสื่อสารกับพวก เด็กๆ ได้ แสงแดดยามใกล้เที่ยงช่วยลดความหนาวเหน็บให้กับพวก เด็กๆ ซึ่งหลายคนมิได้ใส่เสื้อ ความยากจนทำให้พวกเขาไม่มีแม่ เสื่อที่จะใส่กันความร้อนหนาวของอากาศ ส่วนคนที่มีเสื้อใส่ก็เป็น เสื่อเก่าและขาดกระรุ่งกระริ่ง พระมหาฉลองเคยให้เงินพวกเขาไปซื้อ เสื้อผ้า แต่พวกเขากลับนำไปซื้ออาหารกิน ที่ต้องทำเช่นนั้นเพราะ ความทุกข์ที่เกิดจากความหิวโหยมีกำลังแรงมากกว่าความทุกข์ที่ เกิดจากความหนาวเหน็บนั่นเอง

นายไกรกับนายทุกโขยังคงตั้งหน้าตั้งตาดัดหญ้าอยู่ เวลา ผ่านไปสองชั่วโมง นายทุกโขตัดหญ้าไปได้ไม่เท่าไร ผิดกับบิดา ซึ่งตัดไปได้หลายวาแล้ว นายทุกโขคงจะเสียเวลาไปกับการขยับก้อน อิฐที่เขาใช้เป็นทีพาดลูกอ้นตะ จะทำให้งานไม่เดินเท่าที่ควร ท่านพระครูรู้สึกประทับใจภาพที่รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา กำลัง

สอนเด็กนักเรียน ซึ่งแต่ละคนตัวดำเมี่ยม เสื้อผ้าก็ดูเก่าๆหมักหมม และสกปรกเหมือนกับว่าไม่เคยได้รับการซักเลยตั้งแต่ใส่มา ความที่รักเด็กและเคยสอนเด็ก ๆ มาก่อน จึงเดินเข้าไปหาเพื่อจะดูวิธีการสอนของภิกษุหนุ่ม

“นมัส เต ภันเต” พวกเด็ก ๆ เปล่งเสียงแสดงความเคารพ แล้วก้มลงกราบอย่างพร้อมเพรียงกันโดยที่พระมหาฉลองยังมิทันได้สั่ง คำว่า “นมัส เต ภันเต” แปลว่า “นมัสการพระคุณเจ้า”

“หลวงพ่อยังไม่ฉันเพลหรือครับ” พระมหาฉลองถามท่านพระครู

“เขากำลังเตรียมกันอยู่ ผมก็เลยถือโอกาสมาทัศนศึกษา คืออยากมาดูวิธีการสอนของท่าน ท่านสอนดีมาก เด็ก ๆ ตั้งใจเรียน กิริยามารยาทก็เรียบร้อย ผมอยากให้ครูไทยมาดูวิธีการสอนจากท่าน” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดอย่างรู้สึกห่วงใยเด็กไทย เพราะพวกเขาขาดระเบียบวินัยและกำลังจะละทิ้งขนบประเพณีอันดีงามที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาไปหาส่วนที่ไม่ดีของขนบประเพณีตะวันตก คือรับส่วนที่เป็น ‘ขยะ’ ของตะวันตกมา ส่วนดี ๆ กลับไม่รับเอามาเพราะขาดปัญญาที่จะแยกแยะว่าอะไรดีอะไรไม่ดี โดยเฉพาะเด็กไทยเท่านั้น แม้เด็กและเยาวชนในประเทศแถบเอเชียก็กำลังจะละทิ้งของดีที่ตนมี ไปรับ ‘ขยะ’ มาแทนที่

“เด็กพวกนี้เป็นผลพวงมาจากการแบ่งชั้นวรรณะในสังคม เป็นพวกนอกวรรณะครับหลวงพ่” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา กล่าวถึงสถานภาพของพวกเด็ก ๆ

“หมายความว่าอย่างไรครับ” ท่านพระครูต้องการคำอธิบาย

“หมายความว่าสังคมอินเดียแบ่งชนชั้นออกเป็น ๔ วรรณะ คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร เขาถือว่าวรรณะพราหมณ์

สูงสุด ส่วนวรรณะต่ำสุดคือศุทร แต่เด็กพวกนี้เป็นพวกนอกวรรณะ เพราะเกิดจากพ่อแม่ที่แต่งงานข้ามวรรณะกัน พวกนอกวรรณะเลย ได้ชื่อว่า จัณฑาล ซึ่งแปลว่าต่ำช้าเลวทราม พวกจัณฑาลส่วนใหญ่ เกิดจากพ่อเป็นศุทร แม่เป็นพราหมณ์ ลูกก็เลยกลายเป็นจัณฑาล ไป แต่เดี๋ยวนี้เกิดวรรณะใหม่ นะครับหลวงพ่อ คือวรรณะราชบุตร แปลว่า บุตรของพระราชา พวกจัณฑาลเขาตั้งกันขึ้นมาเอง แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของวรรณะอื่น เมืองแกลงนี้แม้แต่หมาก็ยังมีวรรณะ นะครับหลวงพ่อ อย่างที่วัดนี้ นังราณีเป็นวรรณะพราหมณ์ เจ้า ฮีโร่เป็นวรรณะศุทร ลูกออกมาเลยกลายเป็นจัณฑาลเพราะไม่มี วรรณะให้สังกัด” ท่านเล่าเรื่องราวความเป็นมาของสุนัขวัดไทย พุทธคยา

“ก็สังกัดวรรณะราชบุตรไงล่ะ” ท่านพระครูหาทางออกให้

“ราชบุตรเป็นวรรณะเถื่อนครับ ยังไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ” พระมหาจลองอธิบาย นึกชื่นชมในความมีปฏิภาณ ของเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง

“ผมรู้สึกที่ท่านเป็นคนมีเมตตามากนะครับ คนขาดเมตตา จะทำงานอย่างนี้ไม่ได้” ท่านพระครูพูดอย่างชื่นชมในความเสียสละ ของพระธรรมทูตจากประเทศไทยที่มาตั้งหลักปักฐานเผยแผ่พระ ศาสนาในประเทศนี้

“ผมก็รู้สึกอย่างนั้นเหมือนกัน ไม่ได้ชมตัวเองนะครับ เพราะผมมีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นมาตั้งแต่เด็ก ๆ มาอยู่ที่นี้ผมเป็นที่พึ่งของพวกชาวพุทธใหม่ ขอประทานโทษนะครับที่ผมจะพูดตาม ภาษาชาวบ้านว่า ใครชี้ไม่ออกเยี่ยวไม่ออกก็วิ่งมาหาผม อย่าง เจ้าไกรูที่นั่งตัดหญ้าอยู่นั้น มีอยู่คืนหนึ่ง เมียแกถูกงูกัด แกอุ้ม เมียวิ่งมาจากบ้านซึ่งอยู่ห่างจากวัดตั้งสองกิโล อุ้มมาหาผม ปาก

ก็พูดพร่ำว่า ‘ภันเต บัตถิ ภันเต บัตถิ’ แปลเป็นภาษาไทยว่า ‘พระคุณเจ้า เมียมม พระคุณเจ้า เมียมม’ ดีที่ว่าเมียมมอม ถ้าอ้วนรับรองเจ้าไกรูแซนหักแน่” ท่านยังจำภาพที่บิดานายทุกโขอุ้มภรรยามาให้ท่านรักษา

“ทำไมเขาไม่ไปหาหมอเล่าครับ”

“ไม่มีเงิน เพราะถ้าไปหาหมอก็ต้องมีเงิน แต่มาหาผม ถ้าผมรักษาให้ไม่ได้ อย่างน้อยก็จะได้เงินจากผมไปหาหมอ”

“แล้วท่านทำอะไร”

“ผมก็เอาเชือกมารัดตรงเหนือแผลที่ถูกงูกัด แล้วใช้มีดแหลมๆ เผลาไฟฆ่าเชื้อโรค กรีดไปที่แผลให้เลือดออก พิษงูจะได้ออกมากับเลือด พวกแขกนี่อดทนมากนะครับหลวงพ่อกับเมีย นายไกรูแกคงเจ็บมาก แต่ไม่ยอมร้องสักแอะเดียว ได้แต่กัดฟันแน่น แล้วก็สลบไปเลย เจ้าไกรูก็คิดว่าเมียตาย กอดศพเมียร้องไห้ใหญ่ ผมก็ปลอบใจว่า บัตถิของเธอยังไม่ตาย แล้วก็ให้เขาลองจับชีพจรดู เขาก็จับ เมื่อเห็นว่าชีพจรยังเต้นอยู่ก็หยุดร้องไห้ ผมก็ให้เขาอธิษฐานจิตขอพระบารมีพระพุทธเมตตาให้ช่วย แล้วก็ให้สวดพุทธคุณ ๙ ให้ได้ ๑๐๘ จบ ส่วนผมก็นำกิ่งโพธิ์ที่เก็บมาจากต้นพระศรีมหาโพธิ์มาแช่น้ำให้คนไข้ดื่มตอนฟื้น คนที่มาพุทธศยาไม่ว่าจะเป็นคนทิเบต คนเนปาล หรือคนศรีลังกาที่เป็นชาวพุทธ หรือแม้แต่คนที่ไม่ได้เป็นพุทธ จะเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของต้นพระศรีมหาโพธิ์ เวลาไปหรือกิ่งแห้งๆ หล่นลงมาจากต้น เขาก็จะแย่งกันเก็บไปบูชา เมื่อมีคนไม่สบายไม่ว่าจะเป็นลูกเด็กเล็กแดงหรือคนโต ก็เอาไปหรือกิ่งโพธิ์มาแช่น้ำให้ดื่ม มีอยู่ครั้งหนึ่ง เด็กทิเบตแกตกตึกซึ่งสูงมาก พ่อแม่ก็อุ้มมาที่พระเจดีย์ทั้งที่ลูกสลบอยู่ เอากิ่งโพธิ์แช่น้ำกรอกปากลูกแล้วก็ช่วยกันสวดมนต์ระแบบทิเบต พักใหญ่ๆ

เด็กก็พื้นลุกออกไปวิ่งเล่นได้เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เป็นเรื่องอัศจรรย์มากครับ หลวงพ่อ คนที่ไม่ได้ประสบก็คงไม่เชื่อ ตอนมาใหม่ๆผมได้ยินคนเขาเล่าลือกัน ยังคิดว่าไม่น่าเป็นไปได้ พอประสบเข้าหลายๆครั้งก็เลยต้องเชื่อ แปลกนะครับ พระพุทธองค์ปรินิพพานไปตั้ง ๒๕๒๘ ปีแล้ว ทำไมยังคงความศักดิ์สิทธิ์อยู่ เป็นเรื่องเหลือเชื่อจริงๆ”

“สำหรับผมไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องแปลกครับ เปรียบเทียบง่ายๆเหมือนแสงจากดวงอาทิตย์ที่ให้ความร้อนและพลังงานแก่โลก แม้ดวงอาทิตย์จะอัสดงแล้ว ทว่าความร้อนและพลังงานก็ยังอยู่ เช่นเดียวกับพระพุทธานุภาพ ซึ่งแม้พระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว แต่พระพุทธานุภาพก็ยังคงอยู่ ผู้มีปัญญา น้อมนำจิตให้เข้าถึงด้วยศรัทธา ก็ได้รับกระแสแห่งพระพุทธานุภาพได้”

“หลวงพ่อบุคคลอย่างนี้ทำให้ผมเข้าใจในพระพุทธานุภาพได้แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้นมาก คนที่เขาหายจากโรคต่างๆ เพราะเขาศรัทธาในพระพุทธานุภาพนั่นเอง ไม่ใช่เรื่องมกมายแต่อย่างใด บางครั้งผมเคยถามตัวเองว่านี่เรางมงายหรือเปล่า จะเข้าข่ายสัสดีพตปรามาสหรือเปล่า พอได้ฟังหลวงพ่อบุคคลอย่างนี้ใจ คิดๆไปก็น่าขันนะครับ หลวงพ่อ ดินแดนชมพูทวีปแห่งนี้ได้ชื่อว่าแดนพุทธภูมิ เพราะเป็นดินแดนที่พระพุทธเจ้าทุกๆพระองค์มาอุบัติขึ้นในโลกมนุษย์ พระพุทธศาสนาน่าจะเจริญรุ่งเรืองอยู่ในดินแดนแห่งนี้ แต่ชาวพุทธที่อยู่ที่นี่กลับเป็นชาวพุทธใหม่ แทนที่จะเป็นชาวพุทธตั้งแต่สมัยพุทธกาลโบราณมา”

“ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นครับ”

“เพราะหลังพุทธกาลประมาณ ๕๐๐ ปี พระพุทธศาสนา

ก็เริ่มเสื่อมลงและหมดไปจากอินเดียในปี พ.ศ. ๑๗๐๐ เนื่องจากศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมของดินแดนแห่งนี้และมีมาก่อนพระพุทธศาสนา ได้รุ่งเรืองขึ้นมาอีกครั้ง หลังจากอัปสางลงไปชั่วคราวในสมัยพุทธกาล นอกจากนี้ลัทธิฮินดูก็เกิดขึ้นและเจริญรุ่งเรืองจนศาสนาพราหมณ์ต้องรับเข้ามาอยู่ในสังกัด จากศาสนาพราหมณ์ก็กลายเป็นศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เพราะไม่ต้องการให้เป็นศาสนาพราหมณ์ศาสนาหนึ่ง ศาสนาฮินดูอีกศาสนาหนึ่ง ที่ร้ายไปกว่านั้นคือ กษัตริย์อินเดียในยุคต่อมาไม่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา เมื่อไม่มีศรัทธา ก็ไม่ทรงอุปถัมภ์ค้ำชู นอกจากไม่อุปถัมภ์ค้ำชูแล้วยังพยายามทำลายล้างผลาญพระพุทธศาสนาให้หมดสิ้นไปจากดินแดนแห่งนี้ แล้วก็ทำได้สำเร็จ ถ้าหลวงพ่อสงใจเรื่องนี้ หลังทำวัตรเย็นนิมนต์ที่กุฏิผม ผมจะถวายความรู้” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาเอื้อเฟื้อด้วยรู้สึกเคารพนับถือท่านพระครูทั้งที่เพิ่งจะรู้จักกัน

“ถ้าเช่นนั้นคืนนี้ผมขอเป็นลูกศิษย์ท่านนะครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถือโอกาสฝากเนื้อฝากตัว

“ผมมีบั้งอาจเป็นอาจารย์หลวงพ่อก็ได้ครับ หลวงพ่อปฏิบัติมากกว่าผม ผมต้องขอเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อถึงจะถูก” ดูเพียงภายนอกพระหนุ่มก็พอจะรู้ว่าท่านพระครูจะต้องเป็นพระนักปฏิบัติที่ผ่านการปฏิบัติมานาน อย่างน้อยๆก็ต้องบรรลุนิพาน ๑๖ แล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งครั้ง

“ผมอยากฟังท่านพูดเรื่องเด็กๆอีก เป็นอันว่าพวกเขาเป็นชาวพุทธใหม่ครับ แล้วก็ป็นชาวพุทธใหม่”

“ครับหลวงพ่อ เขานับถือผมมาก บางครั้งผมก็เป็นทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งครู ทั้งหมอ...” ท่านยังพูดไม่ทันจบ สมภารวัด

ป้ามะม่วงก็สรุปให้ว่า

“เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของพวกเขา”

“ก็คงทำนองนั้นแหละครับ แต่คงจะไม่ถึงกับเหมือนเพลงฝรั่งชื่อ You Mean Everything to Me หรือ นะครับ คงไม่ถึงขนาดนั้น” ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าพูดติดตลก แม้จะไม่ค่อยสันทัดภาษาอังกฤษสักเท่าไร แต่ท่านพระครูก็เข้าใจเพราะท่านใช้ ‘วรรณญาณ’ จึงพูดว่า

“แต่พวกเด็กๆ เขาคิดนะครับว่าท่านเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของพวกเขา”

“หลวงพ่อบรรพชาได้อย่างไรครับ”

“ก็ผมสังเกตจากสายตาที่เขามองท่านอย่างเทิดทูนบูชา แล้วเขาก็เชื่อฟังท่าน ดุซีเขาหนึ่งขณะที่ผมกำลังสนทนากับท่าน ไม่คุยหรือหยอกล้อกันให้เป็นที่รำคาญแต่ประการใด มารยาทดีเหลือเกิน”

“ผมสอนพวกเขาว่าถ้าผู้ใหญ่คุยกันให้หนึ่งหนึ่งๆ ห้ามคุยห้ามเล่นกัน เขาก็เชื่อฟังดี เด็กพวกนี้สอนง่ายครับหลวงพ่อบ”

เสียงระฆังเพลดังขึ้น พระมหาฉลองจึงบอกท่านพระครูว่า

“นิมนต์หลวงพ่อบรรพชาเถิดครับ คิณนี้ค่อยคุยกันต่อที่กุฏิผม โนนครีบอยู่ด้านโน้น” ท่านชีไปที่กุฏิซึ่งอยู่ทางทิศเหนือ

“แล้วท่านยังไม่ฉันหรือครับ” ท่านพระครูถาม

“ผมก็กำลังจะไปเหมือนกัน ไม่รู้แม่ชีป่วนแกทำอาหารเสร็จหรือยัง อยู่ที่นี้ต้องอาศัยชีหุงข้าวให้ฉันครับ บิณฑบาตไม่ค่อยได้ เพราะคนที่นี่ยากจน จะกินเองก็ยังไม่ค่อยจะพอ ที่ไหนจะแบ่งปันมาให้พระ ผมเคยออกบิณฑบาต เขาใส่อะไรมาหลวงพ่อบรรพชาไหมครับ”

“เขาใส่อะไรมาหรือครับ”

“ซีวัวแห้งครับ”

“เขาแกล้งท่านหรือครับหรือว่าเขาอดอยากถึงกับต้องกินซีวัว” ท่านพระครูรู้สึกแปลกใจ

“ไม่ใช่ทั้งสองอย่างครับ ที่เขาใส่ซีวัวแห้งก็เพื่อให้ผมนำมาเป็นเชื้อเพลิงหุงข้าว เขาจนมาก ไม่มีข้าวจะใส่บาตร ก็เลยใส่ซีวัวแห้งมาให้เป็นเชื้อเพลิง ตอนมาใหม่ๆผมก็นึกว่าเขาแกล้ง พออยู่นานๆไปจึงรู้ว่าเขามีศรัทธา แต่ไม่มีข้าวพอที่จะแบ่งปันให้ได้ ผิดกับบ้านเมืองเรา ถึงจะยากจนเพียงใดอย่างน้อยๆก็มีข้าวใส่บาตรให้พระสงฆ์องค์เจ้าได้ฉัน นิมนต์หลวงพ่อดีดครับ เดี่ยวผมจะปล่อยเด็กไปกินข้าวที่บ้านแล้วกลับมาเรียนต่อในช่วงบ่าย ซึ่งผมจะมีขนมแจก” ท่านพระครูคิดว่าท่านจะร่วมทำบุญซื้ออาหารและเสื้อผ้าแจกพวกเด็กๆเหล่านี้ ญาติโยมถวายปัจจัยท่านมาร่วมสองแสนเพื่อให้ท่านมาทำบุญยังแดนพุทธภูมิ

หลังเพล คณะผู้แสวงบุญก็เตรียมตัวไปพระเจดีย์เพื่อฟังพระมัทคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับพุทธประวัติต่อจากภาคเช้า แม่ชีป่วนซึ่งหมดภาระเรื่องทำอาหารเพลถวายพระแล้ว ขอติดตามไปฟังด้วย พอขึ้นรถก็ชวนคณะผู้แสวงบุญคุยด้วยการเล่าเรื่องราวของตนให้ฟัง

“ฉันมาอยู่ที่นี้ได้สองปีแล้ว มาตั้งแต่อายุห้าสิบแปด อยู่ที่นี้มันมาก ฉันดำแขกเป็นว่าเล่น เคยเอารมฟาดหัวมันด้วย”

“แล้วเขายอมหรือครับ ผมหมายความว่าเขาไม่ไปแจ้งตำรวจหรือครับ” โยมเส็งถาม

“มันไม่กล้ากับฉันหรอก แคได้ยินชื่อแม่ชีป่วนมันก็กลัวแล้ว”

“ขนาดนั้นเลยหรือโยม” พระธวัชเย้า

“ท่านไม่เชื่อใช่ไหม เดี่ยวท่านก็จะได้เห็น อย่าว่าแต่พวก
แขกเลย ขนาดพระก็ยังไม่เชื่อฉัน ไม่เชื่อไปถามอาจารย์ฉลองสิ ท่าน
ตั้งสมญาให้ฉันว่าแม่ชีปั้นปวน ฉันชื่อปวน แต่ท่านเติมปั้นให้อีก
คำหนึ่ง ท่านบอกว่าฉันไปที่ไหนที่นั่นเป็นต้องปั้นปวน เลยเรียก
ฉันว่าแม่ชีปั้นปวน พูดแล้วจะหาว่าคุย ขนาดท่านเจ้าคุณยังต้อง
เกรงใจฉันเพราะฉันเคยแผลงฤทธิ์มาแล้ว”

“โยมแผลงฤทธิ์อย่างไรล่ะ” พระขุนทดอยากรู้

“ก็คว่ำหม้อข้าวหม้อแกงนะซี มีอยู่วันหนึ่ง ฉันบอกว่า
จะทำแกงมัสมั่นเลี้ยงพระ ท่านเจ้าคุณเกิดพูดไม่เข้าหู ฉันเลยคว่ำ
หม้อข้าวหม้อแกงเสียเลย มีอนั้นพระเกือบจะอดฉันเพล พวกเณร
ต้องตัมมาม่ามาถวายเป็นตั้งแต่วันนั้นมาเลยไม่มีใครกล้ามายุ่งกับฉัน
อีก”

“โยมอยู่มาสองปีพูดอินดีได้หรือเปล่า” พระรสสุคนธ์ถาม

“พูดไม่ได้หรือกแต่ทำได้ ค่าไฟแลบเชียวล่ะ”

“แล้วแขกเขาฟังรู้เรื่องหรือ”

“ก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามันรู้เรื่องหรือเปล่า”

รถบัสแล่นมาจนถึงบริเวณหน้าพระเจดีย์ก็แล่นต่อไปไม่ได้
เพราะมีรถม้าขวางถนนอยู่ บนรถม้ามีแขกหญิงพลุ้ยห้าคนนั่งข้าง
หลังคนขับ ม้าตัวเมียผอมๆซึ่งทำหน้าที่ลากรถยืนนิ่งอยู่ คนขับ
ใช้แซ่หวดหลัง มันก็ไม่ขยับเขยื้อน ผู้โดยสารหญิงพลุ้ยก็พากันส่ง
เสียง ‘ฮัตๆ’ เพื่อให้มันวิ่ง มันก็ยังคงนิ่งอยู่อย่างนั้น รถราเริ่มติด
เพราะมีรถม้าขวางถนนอยู่

“แม่ชีดูม้าตัวนั้นซี ตัวมันผอมแต่ทำไมท้องมันโตผิด

ปกติอย่างนั้น” นางสาวสายใยรักพูดกับแม่ชีป่วน

“สงสัยมันคงเป็นโรคฟุงโรเหมือนคน พวกแขกบางคนตัว
ผอม แต่ฟุงใหญ่ เขาเรียกว่า พวกฟุงโรกันปอด ยอดทหารม้า
ซึกปิ่นซ่า แก้วเร็ว” แม่ชีวัยหกสิบพูดคำคล้องจองกัน

“แม่ชีพูดอะไรนะ สัปดนไม่เข้าเรื่อง” หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองพูดเสียงตำหนิ

“ขอโทษจะหลวงพ่อ กลอนมันพาไป” แม่ชีป่วนกล่าวคำขอ
โทษ ครั้นคิดอีกทีที่ถูกว่าสัปदनจึงย้อนว่า

“คนมันก็สัปदनกันทั้งนั้นแหละ ถ้าไม่สัปदनท่านจะได้เกิด
หรือ” พูดแล้วก็ค้อนขวับๆ

“หลวงพ่อกับ อย่าไปต่อปากต่อคำกับแกเลย ขาดทุน
เปล่าๆ เชื่อมมเถอะ” ท่านพระครูกระซิบบอกหลวงพ่อวัดดอนเมือง

“จริงของท่านพระครู ขนาดท่านเจ้าคุณยังต้องยอมแก
ผมว่าผมไม่เอาทองไปสู้กระเบื้องดีกว่า” แล้วท่านจึงนั่งนิ่ง

“ฉันพูดแทงใจดำใช่ไหมละ เจียบไปเลย” แม่ชีป่วนได้ที่ชี
แพะไล่ เห็นท่านไม่ได้กลับจึงหันไปพูดกับนางสาวสายใยรัก

“สงสัยมาตัวนั้นคงเป็นโรคฟุงโร แล้วมันไปยื่นหนึ่งขวางทาง
ชาวบ้านเขาอยู่ทำไม ดูสิรตราติดกันเป็นแถวเลย” พูดแล้วก็โผล่
หน้าออกไปตะโกนบอกคนขับรถม้าว่า

“บานู ตีม้าแกให้มันวิ่งหน่อย ขวางทางชาวบ้านอยู่ได้”

“เขาฟังภาษาไทยรู้เรื่องหรือแม่ชี” พระธวัชท้วง

“ก็ฉันอยู่มาตั้งสองปีแล้ว มันก็น่าจะฟังฉันรู้เรื่อง” แม่ชี
บอกเหตุผลที่ไม่ได้เป็นทั้งเหตุและผล

คนขับรถม้ารู้สึกโกรธมาของตนยิ่งนัก จึงกระหน่ำแช่งลง
ไปบนหลังของมันอย่างไม่นับ อนิจจา ม้าที่น่าสงสารสะดุ้งนิตหนึ่ง

แล้วก็ล้มลงทำให้ผู้โดยสารพุ่งพลัยทั้งห้าคนหัวคะมำไปตามๆกัน รวมทั้งคนขับรถม้าด้วย และแล้วสิ่งที่ไม่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อนก็เกิดขึ้น ชีวิตน้อยๆได้ไหลออกมาจากมดลูกของม้าซึ่งนอนหายใจแขม่วๆอยู่กลางถนน คณะผู้แสวงบุญที่เป็นสตรีผ่านการคลอดบุตรมาแล้วแทบจะหลั่งน้ำตาด้วยความสงสาร

“โธแม่คุณแม่ทูนหัว คงจะปวดท้องมากจนวิ่งไม่ไหว น่าสงสารเหลือเกิน นึกแล้วเชื่อว่าต้องมีท้อง” แม่ชีปวนปรับถ้อยคำได้รวดเร็วทั้งที่พูดอยู่หยกๆว่าม้าเป็นโรคพุ่งโร

“อ้าว ก็ไหนโยมว่ามันเป็นโรคพุ่งโรไง” พระขุนทดอยากจะพูดอย่างนี้ หากก็เกิดอาการ ‘กลั้วปาก’ แม่ชีปวน จึงไม่พูดออกมา

“สงสัยจะต้องรอนาน นิมนต์พระคุณเจ้าลงจากรถเดินไปเถาะครับ ญาติโยมด้วย คงไม่เหนื่อยจนเกินไปเพราะจะถึงแล้ว” พระเจริญบอกคณะผู้แสวงบุญ เมื่อทุกคนต้องลงเดิน แม่ชีปวนผู้ซึ่งพระอาจารย์ฉลองเรียกว่า ชีปั้นปวน จึงต้องลงเดินด้วย

เมื่อจะผ่านแม่ม้าไป ท่านพระครูใช้เวลาหนึ่งนาทีแม่เมตตาจิตให้มัน ท่าน ‘รู้’ ว่าหากไม่ช่วยมันต้องมอดม้วยมรณา เพราะถูกใช้งานหนักเกินกำลัง บวกกับความเจ็บปวดในการคลอดลูก แม่ท่านจะต้องเหน็ดเหนื่อยและอ่อนเพลียเพราะเสีย ‘พลัง’ ไปมาก ท่านก็ต้องยอม แม่เมตตาเสร็จ ท่านจึงเดินตามหลวงพ่อดอนเมืองไป รู้สึกเหน็ดเหนื่อยจนแทบจะเดินไม่ไหว หากท่านก็ต้องทน เพราะนั่นเท่ากับท่านได้บำเพ็ญทั้งขันติบารมีและเมตตาบารมีพร้อมๆกัน

บรรดาขอทานทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ชายและหญิง เห็นคณะผู้แสวงบุญเดินมาแต่ไกลก็พากันวิ่งกรูเข้ามาหา พวกที่พิการเดินไม่ได้ก็ใช้วิธีถัดมา ขอทานหนุ่มอายุราวสิบเจ็ดสิบแปด ขาพิการมา

แต่กำเนิด หากก็ใช้กันถัดมา เขาสวมกางเกงขายาวลงมาถึงเข้า
เมื่อถัดมาขาจากกางเกงก็ลู่ลงไปกองอยู่บริเวณต้นขา ทำให้เห็นองค์
กำเนิดขนาดยาวเกือบศอกห้อยโผล่ออกมา

หลวงพ่อดีดดอนเมืองเห็นเช่นนั้นก็พูดกับท่านพระครูด้วย
เสียงที่ไม่ดังนักว่า

“ผมมาอินเตียคราวนี้ทำให้เข้าใจคำสอนขององค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่ว่าพระพุทธรูปทรง
ตัดสินใจชีวิตอาบัติปาราชิก ท่านจำได้ใช่ไหม”

“เรื่องเป็นอย่างไรครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถามเพราะรู้สึก
อ่อนเพลียจนไม่อยากจะรู้ไม่อยากจะจำ

“เรื่องอาบัติปาราชิก ลิกขาบทที่ ๑ ที่ทรงบัญญัติว่า ภิกษุ
เสพเมถุนต้องปาราชิก พระสุทินเป็นต้นบัญญัติต่อมาเมื่อภิกษุวัชชีบุตร
ชาวกรุงเวสาลี เข้าใจว่าห้ามเฉพาะเสพเมถุนกับมนุษย์ จึงเสพเมถุน
กับนางลิง ความทราบถึงพระพุทธเจ้า จึงทรงบัญญัติเพิ่มเติมให้
ชัดขึ้นว่า ห้ามเสพเมถุนแม้ในสัตว์เดรัจฉาน ภิกษุเสพเมถุนขาด
จากความเป็นภิกษุแล้ว ภายหลังขอเข้าอุปสมบทอีก พระพุทธองค์
ทรงบัญญัติมิให้อุปสมบทแก่ผู้เช่นนั้น ในวินัยวัตถุแห่งลิกขาบทนี้
แสดงว่า ภิกษุหลังอ่อนปรารถนาจะเสพเมถุน ก็มลงอมองค์กำเนิด
หรือมืองค์กำเนิดยาวสอดเข้าไปในทวารหนัก ย่อมต้องอาบัติ
ปาราชิกเหมือนกัน เมื่อก่อนผมยังสงสัยว่าจะเป็นไปได้หรือ ครั้น
พอมาดูแดนพุทธภูมิ ผมจึงได้ประจักษ์ชัดแล้วว่า สิ่งที่พระพุทธองค์
ทรงสอนล้วนเป็นสัจธรรม” ภิกษุสูงวัยพูดด้วยศรัทธาที่เปี่ยมล้นเมื่อ
ได้มาเห็น ‘ของจริง’

ปฏิจจสมุปปาต

พ ระเจริญนำคณะผู้แสวงบุญเข้าไปนมัสการพระพุทธเมตตาในพระเจดีย์ แล้วจึงพาไปนั่งที่บริเวณต้นพระศรีมหาโพธิ์ เพื่อเปิดโอกาสให้คนอื่น ๆ เข้าไปนมัสการพระพุทธเมตตาบ้าง เมื่อหนึ่งกัณฑ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว พระมัคคุเทศก์จึงนำบูชาพระรัตนตรัย แล้วจึงเริ่มการบรรยาย

“เมื่อเข้าเราได้สวดบูชาสถานที่ตรัสรู้กันแล้ว ต่อไปอาตมาก็จะอธิบายเหตุการณ์ตอนพระพุทธองค์ประทับเสวยวิมุติสุขเป็นเวลา ๗ สัปดาห์”

“วิมุติสุขแปลว่าอะไรคะ” นางสาวสายใยรักถามด้วยว่าหล่อนต้องนำความรู้ไปถ่ายทอดให้มารดาฟัง พระมัคคุเทศก์ตอบว่า

“แปลว่า สุขเกิดจากความหลุดพ้น คือหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองและทุกข์ทั้งปวง ในสัปดาห์ที่หนึ่ง ทรงประทับภายใต้ร่มพระศรีมหาโพธิ์ ทรงพิจารณาปฏิจจสมุปปาตตลอดทั้ง ๗ วัน”

“ถ้าเช่นนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงเหตุการณ์ในครั้งกระนั้น พวกเรามาสวดบทปฏิจจสมุปปาตกัน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองชักชวน

“ดีเหมือนกันครับ บทสวดอยู่ในหนังสือสวดมนต์ที่แจกให้แล้ว ลองเปิดดูสารบัญว่าอยู่หน้าไหน” เมื่อพระภิกษุและอุบาสกอุบาสิกาเปิดพบแล้ว พระเจริฎจึงนิมนต์พระครูเจริฎสวดนำ

“นิมนต์หลวงพ่อดีดอนเมืองดีกว่าครับ เพราะท่านอาวุโสกว่าผม” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงพูดโดยมารยาท

“ท่านนั้นแหละดีแล้ว ต่อไปนี้ถ้ามีการสวด ผมขอให้ท่านนำทุกครั้งเลยนะ เพราะท่านเสียงดีกว่าผม” หลวงพ่อดีดอนเมืองมอบหมายหน้าที่ให้ท่านพระครู บรรพชิตวัยใกล้หกสิบจึงต้องนำสวดว่า

อวิชาปจฺจยา	สงฺขารา	สงฺขารปจฺจยา	วิญฺญาณํ
วิญฺญาณปจฺจยา	นามรูปํ	นามรูปปจฺจยา	สพฺพยตนํ
สพฺพยตนปจฺจยา	ผัสฺสํ	ผัสฺสปจฺจยา	เวทนา
เวทนาปจฺจยา	ตณฺหา	ตณฺหาปจฺจยา	อุปาทานํ
อุปาทานปจฺจยา	ภวํ	ภวปจฺจยา	ชาติ
ชาติปจฺจยา	ชรามรณํ	โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา	
สมฺภวานฺติ	เอวเมตฺตสฺส	ทุกฺขกฺขนฺธสฺส	สมฺภูโย โหติ
อวิชาชาย	เตวว อเสสฺวิราคนิโรธา	สงฺขารนิโรโธ	
สงฺขารนิโรธา	วิญฺญาณนิโรโธ	วิญฺญาณนิโรธา	นามรูปนิโรโธ
นามรูปนิโรธา	สพฺพยตนนิโรโธ	สพฺพยตนนิโรธา	ผัสฺสนิโรโธ
ผัสฺสนิโรธา	เวทนานิโรโธ	เวทนานิโรธา	ตณฺหานิโรโธ
ตณฺหานิโรธา	อุปาทานนิโรโธ	อุปาทานนิโรธา	ภวานิโรโธ
ภวานิโรธา	ชาตินิโรโธ	ชาตินิโรธา	ชรามรณํ
โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา	นिरุชฌนฺติ		
เอวเมตฺตสฺส	เกวลสฺส	ทุกฺขกฺขนฺธสฺส	นิโรโธ โหติ

“พระอาจารย์คะ ดิฉันอยากทราบความหมายของบทสวดนี้จึงเลยคะ พระอาจารย์กรุณาแปลให้ฟังได้หรือเปล่าคะ ขนาดยังไม่ทราบความหมาย ดิฉันยังรู้สึกขนลุกเพราะความซาบซึ้งคงจะมีความสำคัญมาก พระพุทธองค์จึงทรงพิจารณาเป็นลำดับแรก” นางสาวสายใยรักพูดด้วยความซาบซึ้ง

“นิมนต์หลวงพ่อดีดตอนเมืองหรือหลวงพ่อดีดป่ามะม่วงช่วยแปลได้ไหมครับ ผมไม่ถนัดเรื่องนี้เลย” พระมัคคุเทศก์ขอความช่วยเหลืออีก

“นิมนต์ท่านพระครูก็แล้วกัน ผมมั่นใจว่าท่านอธิบายได้ดีกว่าผมแน่นอน” หลวงพ่อดีดตอนเมืองมอบหมายหน้าที่ให้ท่านพระครูอีกครั้ง

“ตกลง ถ้าผมพูดนานเกินไป หลวงพ่อย่ำรำคาญก็แล้วกัน เพราะลงได้พูดผมมักจะติดลม”

“ตามสบายครับ ผมจะได้ฟังไว้เป็นกำไรชีวิต นี่ผมได้ประสบการณ์มากมายทั้งที่ได้สองวันเข้าวันนี้” หลวงพ่อดีดตอนเมืองหวังกอบโกยความรู้เต็มที่ ผิดกับพระหนุ่มสามรูปที่อยากมาเที่ยวมากกว่ามาหาความรู้

“ถ้าเช่นนั้นผมก็ขออนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ชั่วคราวนะครับ” ท่านพระครูพูดออกตัวแล้วจึงเริ่มการบรรยาย

ปฏิจจนุปบาท แปลว่า สภาพอาศัยปัจจัยเกิดขึ้น เพราะตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ผลย่อมเกิดขึ้นจากเหตุ ไม่มีอะไรเกิดขึ้นลอยๆโดยปราศจากเหตุปัจจัย มันจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีเหตุปัจจัยมาทำให้มันเกิดขึ้น ปฏิจจนุปบาทปรากฏในรูปของกฎธรรมชาติ หรือหลักความจริงที่มีอยู่โดยธรรมดา ไม่เกี่ยวกับการอุปติของศาสดาทั้งหลาย ที่เราสวดกันเมื่อสักครูเป็นการแสดง

ให้เห็นกระบวนการเกิดและกระบวนการดับ กระบวนการเกิดแปล
ได้ดังนี้

เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย	สังขารจึงมี
เพราะสังขารเป็นปัจจัย	วิญญาณจึงมี
เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย	นามรูปจึงมี
เพราะนามรูปเป็นปัจจัย	สฬายตนะจึงมี
เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย	ผัสสะจึงมี
เพราะผัสสะเป็นปัจจัย	เวทนาจึงมี
เพราะเวทนาเป็นปัจจัย	ตัณหาจึงมี
เพราะตัณหาเป็นปัจจัย	อุปาทานจึงมี
เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย	ภพจึงมี
เพราะภพเป็นปัจจัย	ชาติจึงมี
เพราะชาติเป็นปัจจัย	ชรามรณะจึงมี

ความโศก ความคร่ำครวญ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ
และความคับแค้นใจจึงมีพร้อม ความเกิดขึ้นแห่งทุกข์ทั้งปวงจึงมี
ได้ด้วยประการฉะนี้

นี้เรียกว่า อนุโลมปฏิจจนสมุปบาท ส่วนกระบวนการดับ
เรียกว่า ปฏิโลมปฏิจจนสมุปบาท มีดังนี้

เพราะอวิชชาสํารอกดับไปไม่เหลือ	สังขารจึงดับ
เพราะสังขารดับ	วิญญาณจึงดับ
เพราะวิญญาณดับ	นามรูปจึงดับ
เพราะนามรูปดับ	สฬายตนะจึงดับ
เพราะสฬายตนะดับ	ผัสสะจึงดับ
เพราะผัสสะดับ	เวทนาจึงดับ

เพราะเวทนาดับ	ตัณหาจึงดับ
เพราะตัณหาดับ	อุปาทานจึงดับ
เพราะอุปาทานดับ	ภพจึงดับ
เพราะภพดับ	ชาติจึงดับ
เพราะชาติดับ	ชรามรณะจึงดับ

ความโศก ความคร่ำครวญ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจก็ดับ ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ย่อมมี ด้วยประการฉะนี้

“เท่าที่ผมฟัง ปฏิจจสมุปบาทมีองค์ประกอบ ๑๒ หัวข้อ หลวงพ่อจะกรุณาอธิบายทั้ง ๑๒ หัวข้อได้ไหมครับ เริ่มตั้งแต่อวิชชา ผมรู้สึกซาบซึ้งอย่างที่ไม่เคยรู้สึกมาก่อนเลยครับ” สามิโยมผงใส่ พุดขึ้น ท่านพระครูมองหน้าเขาก็ ‘รู้’ ว่าบุรุษผู้นี้จะมาได้ของดีในแดนพุทธภูมิ จึงถามคนอื่น ๆ ว่า

“มีใครไม่เห็นด้วยกับโยมเส็ง ขอให้ยกมือขึ้น” ปรากฏว่า ไม่มีผู้ใดยกมือ พระขุนทด พระรสสุคนธ์ และพระธวัชพร้อมใจ กัน ‘เข้าฉาน’ จนน้ำลายไหลยืด ท่านพระครูจึงบอกพระมัคคุเทศก์ให้ นิมนต์พระหนุ่มสามรูปออกจากฉานเพื่อมาฟังสิ่งที่ เป็นสาระ เมื่อ ถูกปลุก พระหนุ่มทั้งสามรู้สึกหงุดหงิดเพราะกำลังหลับเพลิน ครั้น เห็นญาติโยมฟังอย่างตั้งใจ ก็เกิดความละอาย รู้สึกเกรงใจ โยมเส็งกับโยมผงใส่ที่ออกค่าใช้จ่ายให้ในการมาครั้งนี้ จึงต้องฟัง อย่างตั้งใจบ้างเพราะอย่างน้อยก็จะต้องอายุโยมสายใยรัก

สมภารวัดป่ามะม่วงบรรยายต่อด้วยการอธิบายคำจำกัด ความองค์ประกอบ ๑๒ ข้อของปฏิจจสมุปบาท ท่าน ‘รู้’ ว่าเป็น เรื่องยากสำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจสังขารมอย่างถ่องแท้ แม้คนฟังจะ ไม่สามารถเข้าใจได้ทั้งหมด แต่ท่านก็ต้องอธิบาย เพราะคนที่จะได้

รับประโยชน์มากกว่าใครเพื่อนคือโยมเส็ง รองลงมาคือนางสาว สายใยรัก ส่วนคนที่เหลือแม้จะไม่เข้าใจนัก หากก็ยังดีกว่าไม่ได้ฟัง เสียเลย คิดดังนี้แล้วท่านจึงเริ่มการบรรยาย

องค์ประกอบ ๑๒ ข้อ ของปฏิจกสมุปบาท มีดังนี้

“ข้อที่หนึ่งคือ อวิชชา แปลว่า ความไม่รู้ คือไม่รู้ใน ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติที่นำไปสู่ความ ดับทุกข์ กล่าวโดยสรุปคือ ความไม่รู้อริยสัจ ๔ ท่านรตสุคนธ์ช่วย อธิบายให้ญาติโยมฟังหน่อยว่า อริยสัจ ๔ คืออะไร” ท่านถามพระ รตสุคนธ์ เพราะรู้ว่าถ้าไม่ถาม ภิกษุหนุ่มก็จะฟังเพลินจนเข้าฉาน อีก

“อริยสัจคือความจริงอันประเสริฐครับ แยกศัพท์ออกเป็น อริย กับ สัจ อริย แปลว่า ประเสริฐ สัจ แปลว่า ความ จริง อริยสัจ ๔ จึงแปลว่า ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกข์ ทุกขสมุทัย ทุกขนิโรธ และทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ครบ” พระรตสุคนธ์ตอบจะฉาน รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสเป็น ‘วิทยากรจำเป็น’

“ดีมาก ขออนุโมทนา” ท่านให้กำลังใจภิกษุหนุ่ม แล้วจึง บรรยายต่อ

“เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี องค์ประกอบข้อที่ สอง คือ สังขาร แปลว่า สภาพที่ปรุงแต่ง มี ๓ อย่าง คือ สภาพที่ปรุงแต่งกาย เรียกว่า กายสังขาร ได้แก่ ลมหายใจเข้า และลมหายใจออก เราต้องหายใจเข้าและหายใจออก จึงจะมีชีวิต อยู่ได้ ถ้าไม่หายใจ หรือหายใจเข้าแต่ไม่หายใจออก ก็ไม่สามารถ ที่จะมีชีวิตอยู่ได้”

“จริงครับหลวงพ่อ ถ้าหายใจออกโดยไม่หายใจเข้า ก็ต้องมอดม้วยมรณาเช่นกัน” พระขุนทดอยากมีส่วนร่วมบ้าง

“ถูกแล้ว ที่ผมใช้สำนวนว่า มอดม้วยมรณาชีวาวยแว เป็นปลาแบบบั้ง ใครจะเอาไปใช้ก็ได้ ผมไม่สงวนลิขสิทธิ์” ท่านพระครูช่วยเสริม แล้วจึงบรรยายต่อ

“อย่างที่สอง คือสภาพที่ปรุงแต่งวาจา เรียกว่า วจีสังขาร ได้แก่ วิตกและวิจารณ์ วิตก แปลว่า ตริก ตริก แปลว่า คิด วิจารณ์ แปลว่า ความตรอง คือพิจารณา เพราะเมื่อเราจะพูดอะไรออกมา จะต้องคิดและพิจารณาเสียก่อน ส่วนสังขารอย่างที่สามคือสภาพที่ปรุงแต่งใจ เรียกว่า จิตตสังขาร ได้แก่ สัญญาและเวทนา สังขารเป็นปัจจัยให้เกิด วิทยุญาณ ซึ่งเป็นข้อที่สาม วิทยุญาณ แปลว่า ความรู้แจ้งอารมณ์ ไม่ได้แปลว่าฝันะ อย่าเข้าใจผิด วิทยุญาณมี ๖ ได้แก่ ความรู้แจ้งอารมณ์ทางตา เรียกว่า จักขุวิทยุญาณ ทางหู เรียกว่า โสตวิทยุญาณ ทางจมูก เรียกว่า ฆานวิทยุญาณ ทางลิ้นเรียกว่า ชีวหาวิทยุญาณ ทางกายเรียกว่า กายวิทยุญาณ และความรู้แจ้งอารมณ์ทางใจ เรียกว่า มโนวิทยุญาณ เพราะวิทยุญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี นามรูปคือนามและรูป เป็นข้อที่สี่ นาม ได้แก่ เวทนา สัญญา เจตนา ผัสสะ และมนสิการ ส่วนรูปก็คือรูป ไหนใครไม่รู้ว่ารูปคืออะไร ถ้ารู้จะได้ไม่ต้องอธิบาย” ท่านถามคนฟัง

“รูปคือร่างกายใช่ไหมคะหลวงพ่อ” นางสาวสายใยรักถามขึ้น

“จะตอบอย่างนั้นก็ถูกเหมือนกัน แต่ในที่นี้รูปหมายถึง อารมณ์ที่รู้ได้ด้วยจักขุ ซึ่งก็คือสิ่งที่ปรากฏแก่ตา ต้องปรากฏแก่ตาเท่านั้นนะ ถ้าปรากฏแก่กายอาตมาไม่ทราบว่าจะเรียกอะไร”

ท่านตั้งใจพูดให้คนฟังรู้สึกสนุก เพราะปฏิบัติจนอุปบาทเป็นธรรมชาติ
เข้าใจยากที่สุด หากบรรยายแต่เนื้อหาล้วน คนฟังจะคิดว่าเป็น
เรื่องหนักเกินไป

“ต่อไปก็เป็นข้อที่ห้าคือ สฬายตนะ แปลว่า อายตนะ ๖
อายตนะแปลว่า ที่เชื่อมต่อให้เกิดความรู้ อายตนะ ๖ ก็คือที่เชื่อม
ต่อให้เกิดความรู้ ๖ ทาง คือ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น
ทางกาย และทางใจ กิเลสที่เข้ามาสู่ตัวเราก็เข้ามาทางอายตนะ ๖
นี่เอง เพราะสฬายตนะมี ผัสสะจึงมี ผัสสะซึ่งแปลว่า ความ
กระทบ เป็นองค์ประกอบข้อที่หก ความกระทบทางตา เรียกว่า
จักขุสัมผัส ทางหูเรียกว่า โสตสัมผัส ทางจมูกเรียกว่า ฆานสัมผัส
ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ เรียกว่าอะไร ท่านขุนทดกรุณา
ตอบผมด้วย” ท่านเห็นพระขุนทดทำตาปรี๊ดๆ จึงถาม

“ชีวสัมผัส กายสัมผัส และมโนสัมผัส ครับ” พระหนุ่ม
ตอบ ตาปรี๊ดกลับกลายเป็นตาใสในพริบตา

“ถูกต้อง ต่อไปเป็นข้อที่เท่าไร”

“ข้อเจ็ดครับ” อุบาสกคนหนึ่งตอบ

“ถูกแล้ว ข้อเจ็ดคือ เวทนา เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนา
จึงมี เวทนาแปลว่าการเสวยอารมณ์ มี ๖ ได้แก่ การเสวย
อารมณ์เกิดจากสัมผัสทางตา เรียกว่า จักขุสัมผัสสชาเวทนา การ
เสวยอารมณ์เกิดจากสัมผัสทางหู เรียกว่า โสตสัมผัสสชาเวทนา
ที่เหลือขอให้ท่านเจริญอธิบายต่อ” ท่านมอบหน้าที่ให้พระมัคคุเทศก์

“ผมไม่ค่อยสันทัดเรื่องนี้ครับหลวงพ่อ นิมนต์หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองดีกว่า” ท่านโยนกลองไปให้ภิกษุอาวูโล

“ผมตอบได้แน่ แต่ผมอยากให้โอกาสญาติโยมก่อน มี
โยมคนไหนจะตอบก็เชิญ” โยมเส็งยกมือขึ้นแล้วตอบว่า

“การเสวยอารมณ์เกิดจากสัมผัสทางจุมุกเรียกว่า ฆานสัมผัส
สชาเวทนา การเสวยอารมณ์เกิดจากสัมผัสทางลิ้นเรียกว่า ชิวหา
สัมผัสสชาเวทนา การเสวยอารมณ์เกิดจากสัมผัสทางกายเรียกว่า
กายสัมผัสสชาเวทนา และสุดท้าย การเสวยอารมณ์เกิดจากสัมผัส
ทางใจเรียกว่า มโนสัมผัสสชาเวทนาครั้น” โยมเสียงตอบ รู้สึกสงสัย
เหมือนกันว่าเหตุไฉนจึงตอบได้

“ขออนุโมทนา โยมเข้าใจแจ่มแจ้งและถูกต้อง อาตมา
มั่นใจว่าโยมจะต้องมาได้ของดีที่แดนพุทธภูมินี้” ท่านพระครูพูด
ตามที่ ‘เห็น’

“สาธุ” โยมเสียงน้อมรับพร้อมกับยกมือประนมเมื่อกล่าวคำว่า
‘สาธุ’ จากนั้นท่านพระครูจึงบรรยายต่อ

“เวทนาเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสังยุตตนิกาย
สพายตนวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๘ ตั้งแต่ข้อ ๔๓๑ ถึงข้อ
๔๓๔ ข้อ ๔๓๑ ตรัสถึงเวทนา ๒ ได้แก่ กายิกเวทนา แปล
ว่า การเสวยอารมณ์ทางกาย กับ เจตสิกเวทนา แปลว่า การ
เสวยอารมณ์ทางใจ ข้อ ๔๓๒ ตรัสถึงเวทนา ๓ ได้แก่ สุข
เวทนา คือความรู้สึกสุข สบาย ทางกายก็ตาม ทางใจก็ตาม
ทุกขเวทนา ความรู้สึกทุกข์ ไม่สบาย ทางกายก็ตาม ทางใจ
ก็ตาม และ อทุกขมสุขเวทนา คือความรู้สึกเฉยๆ จะสุขก็ไม่ใช่
ทุกข์ก็ไม่ใช่ เรียกอีกอย่างว่า อุเบกขาเวทนา ข้อ ๔๓๓ ตรัส
ถึงเวทนา ๕ ผมขอนิมนต์หลวงพ่อดีดอนเมืองอิธิบายเวทนา ๕
ให้ญาติโยมฟังด้วยครับ” ท่านมอบหมายงานให้ภิกษุสูงวัยอีกครั้ง

“ตกลง ถ้าผมไม่พูดตอนนี้ ท่านก็จะต้องหาทางให้ผมพูด
จนได้ ผมขอยอมแพ้ต่อความเพียรพยายามของท่าน” หลวงพ่อดีด
อนเมืองพูด แล้วจึงอิธิบายว่า

“เวทนา ๕ ได้แก่ ๑. สุข คือความสุข ความสบายทางกาย ๒. ทุกข์ คือความทุกข์ ความไม่สบาย ความเจ็บปวดทางกาย อย่างที่พวกเรากำลังเมื่อยกำลังปวดเพราะนั่งกันมานาน บางคนก็ไม่วู้สึกปวดหรือเมื่อยเพราะถูกเหน็บชากระดูกเหมือนกันในขณะนี้”

“แล้วหลวงพ่อกำหนด ‘ซาหนอ’ หรือเปล่าครับ” ท่านพระครูเฝ้า

“ผมกำหนดสามครั้งแล้วก็ไม่สนใจมันอีก อยากซาก็เข้าไปเดี๋ยวมันก็หาย เพราะมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป ไม่มีตัวไม่มีตน ผมจึงไม่ไปจับไปยึดมัน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตอบด้วย “ภาษาธรรม”

“หลวงพ่อกำลังไปไกลแล้วนะครับ ผมหมายความว่าหลวงพ่อบริกรรมปฏิบัติก้าวหน้าไปไกลแล้ว ญาติโยมพยายามตามท่านให้ทันนะ” สมภารวัดป่ามะม่วงกิ่งขึ้นชมกิ่งเฝ้า

“หลวงพ่อยังอธิบายเวทนา ๕ ไม่จบนะครับ นิมนต์อธิบายเวทนา ๕ ข้อที่ ๓. ครับ” เฝ้าพอดมปากหอมคอแล้วจึงนิมนต์ให้บรรยายต่อ

“เวทนา ๕ ข้อ ๓ คือ โสมนัส แปลว่า ความแค้นขึ้นสบายใจ สุขใจ ข้อ ๔ โทมนัส แปลว่า ความเสียใจ ทุกข์ใจ และข้อ ๕ คืออุเบกขา แปลว่าความรู้สึกเฉยๆ เวทนา ๕ ก็เหมือนๆ กับเวทนา ๓ เพียงแต่แยกระหว่างกายกับใจ ส่วนเวทนา ๖ ก็คือที่ท่านพระครูอธิบายไปเมื่อสักครู่ ซึ่งเป็นข้อ ๔๓๔ ต่อไปก็นิมนต์ท่านอธิบายองค์ประกอบของปฏิจจสมุปบาทข้อที่แปดครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองนิมนต์ท่านพระครูบ้าง

“ข้อที่แปด คือ ตัณหา แปลว่า ความทะยานอยาก

ตัณหามี ๓ ได้แก่ กามตัณหา คือความทะยานอยากในกาม
อยากได้กามคุณ คือสิ่งสนองความต้องการทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
ภวตัณหา คือความทะยานอยากในภพ อยากเป็น อยากคงอยู่
ตลอดไป และ วิภวตัณหา คือความทะยานอยากในวิภพ อยาก
ทำลาย อยากให้ดับสูญ ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน ซึ่งเป็น
องค์ประกอบข้อที่เก้า อุปาทาน แปลว่า ความยึดมั่น ความถือมั่น
ด้วยอำนาจกิเลส มี ๔ ได้แก่ กามอุปาทาน แปลว่าความยึดมั่น
ในกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปพะ ที่น่าใคร่น่าพอใจ
ทิฏฐิอุปาทาน แปลว่า ความยึดมั่นในทิฏฐิหรือทฤษฎีคือความเห็น
ลัทธิ หรือหลักคำสอนต่างๆ สิลัพพอุปาทาน แปลว่า ความ
ยึดมั่นในศีลและพรต คือหลักความประพฤติ ข้อปฏิบัติ
ขนบธรรมเนียมประเพณี ลัทธิพิธีต่างๆ โดยสักว่ากระทำสืบๆกันมา
หรือปฏิบัติตามๆกันไปอย่างงมงาย หรือนิยมว่าขลัง ศักดิ์สิทธิ์
มิได้เป็นไปด้วยความรู้ความเข้าใจตามหลักความสัมพันธ์แห่งเหตุ
และผล อัตตวาทุอุปาทาน แปลว่า ความยึดมั่นในวาทะว่าตัวตน
คือความถือหรือสำคัญหมายอยู่ในภายใน ว่ามีตัวตน ที่จะได้ จะเป็น
จะมี จะสูญสลาย ถูกบีบคั้นทำลาย หรือเป็นเจ้าของเป็นนายบังคับ
บัญชาสิ่งต่างๆได้ ไม่มองเห็นสภาวะของสิ่งทั้งปวงอันรวมทั้ง
ตัวตน ว่าเป็นแต่เพียงสิ่งที่ประชุมประกอบกันเข้า เป็นไปตามเหตุ
ปัจจัยทั้งหลายที่มาสัมพันธ์กันล้วนๆ ที่กล่าวมานี้คืออุปาทาน และ
เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี ภพซึ่งเป็นองค์ประกอบข้อที่สิบ
หมายถึง ภาวะชีวิตของสัตว์ หรือ โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ มี ๓
ได้แก่ กามภพ หมายถึงภพของสัตว์ผู้ยังเสวยกามคุณคืออภรรณ
ทางอินทรีย์ทั้ง ๕ กามภพ ได้แก่ อาย ๔ มนุษย์โลก ๑ และ
กามาวจรสวรรค์ทั้ง ๖ รวมเป็น ๑๑ ภูมิ ท่านขุนทดช่วยอธิบาย

ให้ญาติโยมฟังด้วยว่า อบาย ๔ และกามาวจรสวรรค์ ๖ มีอะไรบ้าง” ท่านพระครูมอฬหมายหน้าที่ให้พระขุนทด พระหนุ่มตอบ ฉะฉานว่า “อบาย ๔ ได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย และ เตริจฉาน ส่วนกามาวจรสวรรค์ ๖ ได้แก่ ๑. จาตุมหาราชิกา คือสวรรค์ที่ท้าวมหาราช ๔ ปกครอง ท้าวมหาราช ๔ ได้แก่ ท้าวธตรฐ ครองทิศตะวันออก ท้าววิรุฬหก ครองทิศใต้ ท้าว วิรุฬักษ์ ครองทิศตะวันตก และท้าวเวสสวัณ ครองทิศเหนือ ๒. ดาวดึงส์ คือแดนที่อยู่ของเทพ ๓๓ มีท้าวสักกะหรือพระอินทร์ เป็นจอมเทพ ๓. ยามา คือแดนที่อยู่แห่งเทพผู้ปราศจากทุกข์ มี ท้าวสุยามเป็นผู้ปกครอง ๔. ดุสิต คือแดนที่อยู่แห่งเทพผู้เฝ้าอ้อม ด้วยสิริสมบัติของตน มีท้าวสันดุสิตเป็นจอมเทพ ๕. นิมมานรดี คือแดนที่อยู่แห่งเทพผู้มีความยินดีในการเนรมิต มีท้าวสุนิมมิต เป็นจอมเทพ และ ๖. พรนิมมิตวสวัตดี คือแดนที่อยู่แห่งเทพ ที่เสวยสมบัติที่เทพพวกอื่นเนรมิตให้ มีท้าววสวัตดีเป็นจอมเทพ”

“ถูกต้อง ขออนุโมทนา” ท่านพระครูชมพระขุนทด

“ต่อจากกามภพก็เป็นรูปภพซึ่งหมายถึงรูปาวจรภูมิ ๑๖ ชั้น อันเป็นชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป เรียกว่าชั้นรูปพรหม ได้แก่ ๑. พรหมปารีสัชชา คือพวกบรืวารมมหาพรหม ๒. พรหมบุโรหิตา คือพวกบุโรหิตมหาพรหม ๓. มหาพรหม คือพวกท้าวมหาพรหม ๔. ปริตตภา คือพวกมีรัศมีน้อย ๕. อัปมาณภา คือพวกมี รัศมีประมาณไม่ได้ ๖. อาภัสสรา คือพวกมีรัศมีสูงปลั่งชันไป ๗. ปริตตสุภา คือพวกมีรัศมีงามน้อย ๘. อัปมาณสุภา คือ พวกมีรัศมีงามประมาณมิได้ ๙. สุกภินหา คือพวกมีรัศมีงาม กระจางจ้า ๑๐. เวหัพผลา คือพวกมีผลไพบูลย์ ๑๑. อสัณญีสัตว์ คือพวกสัตว์ไม่มีสัญญา อีก ๕ ภูมิที่เหลือจัดเป็นสุทธาวาสภูมิ

แปลว่าที่อยู่ของท่านผู้บริสุทธิ์ คือที่เกิดของพระอนาคามี หมายถึง
ความว่า พระอนาคามีจะไม่กลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีก แต่จะมา
เกิดที่สุทธาวาสภูมิ ซึ่งมี ๕ ชั้น นับต่อจากรูปพรหมเป็นชั้นที่
๑๒. อวิหา คือเหล่าท่านผู้ไม่เสื่อมจากสมบัติของตน ๑๓. อดัมปา
คือเหล่าท่านผู้ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ใคร ๑๔. สุทัสสา คือเหล่า
ท่านผู้งดงามน่าทัศนา ๑๕. สุทัสสี คือเหล่าผู้มองเห็นชัดเจนดี
๑๖. อกนิฏฐา คือเหล่าท่านผู้ไม่มีความด้อยหรือเล็กน้อยกว่าใคร
ซึ่งก็คือผู้สูงส่งนั่นเอง”

“ต่อจากรูปภพก็เป็นรูปภพ ซึ่งหมายถึงภพของรูปพรหม
ได้แก่ อรูปาวจรภูมิ ๔ มี ๑. อากาสาัญญายตนภูมิ คือชั้นที่
เข้าถึงภาวะมีอากาศไม่มีที่สุด ๒. วิญญาณัญญายตนภูมิ คือชั้นที่
เข้าถึงภาวะมีวิญญาณไม่มีที่สุด ๓. อากิญจัญญายตนภูมิ คือชั้น
ที่เข้าถึงภาวะไม่มีอะไร และ ๔. เนวสัญญานาสัญญายตนภูมิ
คือชั้นที่เข้าถึงภาวะมีสัญญาไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่” บรรยาย
มาถึงตอนนี้ท่านพระครูรู้สึกเหนื่อย พลันสายตาก็มองไปเห็นแม่-
ชีป่วนมีอาการกระสับกระส่ายผิตสังเกตุ จึงวาน‘เห็นหนอ’ช่วย
ตรวจสอบ ‘เห็นหนอ’รายงานว่ามีแม่ชีป่วนแก่อยากไปห้องสุขา ท่าน
จึงพูดขึ้นว่า “เออละ อาตมาขอพักเพื่อให้ญาติโยมไปทำธุระที่ห้อง
สุขาสิบนาที แล้วค่อยบรรยายต่อ” แม่ชี ‘สาธุ’ ด้วยเสียง ‘แปด
หลอด’ แล้วรีบลุกออกไปก่อนเพื่อน

ภาพ ๓ ภูมิ ๔

“แหม หลวงพ่อบรรยายเก่งจัง ฉันไม่เคยเห็นพระรูป
ไหนบรรยายเก่งเท่าหลวงพ่อเลย ฉันซาบซึ้งจนน้ำตาเกือบจะไหล
เสียหลายหน” แม่ชีป่วนกล่าวชมท่านพระครูหลังจากไปทำธุระที่
ห้องสุขามาเรียบร้อยแล้ว

“อาตมามีครูบาอาจารย์ดี อาจารย์ของอาตมาสอบได้เปรียญ
ธรรมประโยค ๙ นะ ท่านเทศน์เก่งมากจนได้รับฉายาว่า ‘ตู้พระ-
ไตรปิฎกเคลื่อนที่’ ” ท่านพระครูยกความดีให้ครูบาอาจารย์

“แหม ฉันอยากรู้จักอาจารย์ของหลวงพ่อแล้วซิ อยากรู้
ว่าท่านสอนอย่างไรศิษย์ถึงได้เก่งอย่างนี้ หลวงพ่อพอจะบอกฉัน
ได้ไหม”

“ถึงบอกไปแม่ชีก็ไม่รู้จัก” ท่านพระครูคิดว่าแม่ชีคงไม่รู้จัก
อาจารย์ของท่าน

“ถึงไม่รู้จักแต่ฉันก็อยากรู้ไว้ หลวงพ่อช่วยบอกฉันหน่อย
เถอะ ฉันไหวละ” แกยกมือไหว้ปลกๆ

“รู้ไว้ทำไม” สมภารวัดป่ามะม่วงเริ่มเฝ้า

“รู้ไว้ใช่ว่า ไส่ป่าแบกหาม” แม่ชีตอบทันใด

“ถ้าอย่างนั้นอาตมาก็เห็นจะต้องบอก อาจารย์ของอาตมา

คือท่านเจ้าคุณโชดก” ท่านพระครูบอก คิดว่าอย่างไรเสียแม่ชีจะต้องไม่รู้จัก

“เจ้าคุณโชดก ญาณสิทธิ เจ้าคณะ ๕ วัดมหาธาตุไชยใหม่” แม่ชีป่วนถามอย่างตื่นเต้น

“โยมรู้จักหรือ” ท่านพระครูรู้สึกผิดหวังเพราะหวังว่าแม่ชีป่วนไม่รู้จักอาจารย์ของท่าน

“ยิ่งกว่ารู้จักเสียอีก ฉันที้แหละศิษย์ก้นกุฎิท่านเจ้าคุณโชดก” แม่ชีวัยหกสิบถือโอกาสคุย

“เอ แล้วทำไมอาตมาไม่รู้จักแม่ชี อาตมาไปเรียนกรรมฐานกับท่านเจ้าคุณอาจารย์ตั้งแต่ ๒๔๙๔ รุ่นเดียวกับสามเณรทองดี แม่ชีรู้จักสามเณรทองดีหรือเปล่า ที่ท่านพูดติดอ่าง แต่พอเข้าผลสมาบัติได้ โรคติดอ่างหายวับไปเลย แม่ชีรู้จักไหมสามเณรทองดีนะ” ท่านถามอีก

“จะทองดีหรือทองไม่ดีฉันก็ไม่รู้จักหรอก เพราะฉันเพิ่งเป็นลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณเมื่อปีที่แล้วนี่เอง” แม่ชีพูดไม่เต็มเสียงนัก

“ถ้าอย่างนั้นก็ห่างกันถึงสามสิบสี่ปี แม่ชีก็เป็นรุ่นหลานเขียวละ นี่ก็ว่าเป็นรุ่นน้องหรือรุ่นลูกเสียอีก ที่แท้เป็นรุ่นหลาน” ภิกษุวัยใกล้หกสิบตั้งใจพูดชม

“งั้นฉันก็ต้องเรียกหลวงพ่อกว่าหลวงตาหรือไม่ก็หลวงปู่ อย่างนั้นดีไหม” แม่ชีเป็นฝ่ายพูดชมบ้าง

“ไม่ดี เพราะแม่ชีแก่กว่าอาตมา” ท่านพระครูไม่สู้จะเห็นด้วย

“หลวงพ่อกับ คือว่าผมอยากฟังหลวงพ่อบรรยายเรื่องปฎิภาสุมุขบาทต่อหน้าครับ” โยมเส็งกราบเรียนด้วยความเกรงใจเป็นที่สุด เขากำลังซาบซึ้งในธรรมที่พระบรมศาสดาทรงพิจารณาเป็น

ลำดับแรกหลังจากตรัสรู้

“จึงนึกตกลงว่าฉันเรียกหลวงพ่อย่างเดิมแล้วกัน เพราะฉันก็อยากฟังหลวงพ่อยบรรยายต่อเหมือนกัน” แม่ชีพูดเสียงหัวเราะ เพราะรู้สึกไม่พอใจที่ถูกขัดจังหวะ ท่านพระครูจึงถามโยมเสียงว่า

“อาตมาบรรยายถึงข้อไหนแล้ว”

“ถึงข้อที่สิบเอ็ด คือ ชาติ ครับ” โยมเสียงตอบ ‘วิทยากรจำเป็น’ จึงบรรยายต่อ “ชาติคือความเกิด ได้แก่ ความปรากฏแห่งขั้นนี้ทั้งหลาย หรือการได้อายตนะ”

“หลวงพ่อกะ เวลาที่เราสวดมนต์ทำวัตรเช้าแล้วกรวดน้ำในบทกรวดน้ำตอนเช้ามีตอนหนึ่งที่ว่า ‘สัตว์ทั้งหลายตั้งอยู่ในโลก อยู่ในภูมิทั้งสาม อยู่ในกำเนิดทั้งสี่ มีชั้นห้าชั้น มีชั้นเดียว มีชั้นสี่ชั้น กำลังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ก็ดี’ หนูเข้าใจคำว่าภพ เพราะหลวงพ่อยธิบายแล้วเมื่อสักครู่ ภพ กับ ภูมิเหมือนกันหรือเปล่านั้น หนูอยากขอความกรุณาหลวงพ่ช่วยอธิบายภูมิทั้งสาม กำเนิดทั้งสี่ และ มีชั้นห้าชั้น มีชั้นชั้นเดียว มีชั้นสี่ชั้น ด้วยค่ะ” นางสาวสายใยรักขอให้ท่านพระครูช่วยอธิบายเรื่องที่หล่อนยังไม่เข้าใจ สมภารวัดป่ามะม่วงจึงอธิบายว่า “ภพกับภูมิไม่เหมือนกัน แต่ก็คล้ายๆกัน ภพหมายถึง ภาวะชีวิตของสัตว์หรือโลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภพมี ๓ ได้แก่ กามภพ รูปภพ และ อรูปภพ ดังที่ได้อธิบายแล้ว ส่วน ภูมิ หมายถึง ชั้นแห่งจิตระดับจิตใจ หรือระดับชีวิต ภูมิทั้งสาม ได้แก่ กามาวจรภูมิ แปลว่า ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในกาม ระดับจิตใจที่ยังปรารถนากามเป็นอารมณ์ คือยังเกี่ยวข้องกับกามคุณ หรือระดับจิตใจของสัตว์ในกามภพทั้ง ๑๑ ชั้น ที่พระขุนทดอธิบายไปเมื่อสักครู่นี้ แม่ชี กามภพ ๑๑ ชั้น มีอะไรบ้าง” ท่านถามแม่ชีป่วน

“จำไม่ได้แล้วจ๊ะ” แม่ชีคนเก่งตอบตรงไปตรงมา

“อ้าว ก็ไหนบอกว่าซาบซึ่งจนน้ำตาเกือบจะไหลเสียหลาย
หนิงล่ะ ไม่ทันไรจำไม่ได้แล้ว” ท่านพระครูเข้าศิษย์ร่วมสำนัก

“มีอบาย ๔ มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ ครั้ง” อุบาสกผู้หนึ่งตอบ
เขารู้สึกถูกชะตากับนางสาวสวยไยรัก คิดว่าการมาแสวงบุญครั้งนี้
ถ้าโชคดีคงจะได้สัตว์สองเท้ากลับไปเป็นแน่

“ถูกต้อง ส่วนภูมิที่สองคือ รูปาวจรภูมิ แปลว่า ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในรูป ระดับจิตใจที่ปรารถนารูปธรรมเป็นอารมณ์ หรือระดับจิตใจของท่านผู้ได้ฌาน หรือผู้อยู่ในรูปภพทั้ง ๑๖ ชั้น ภูมิที่สามคือ อรูปาวจรภูมิ แปลว่า ชั้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในอรูป ระดับจิตใจที่ปรารถนาอรูปธรรมเป็นอารมณ์ หรือระดับจิตใจของท่านผู้ได้รูปฌาน หรือผู้อยู่ในอรูปภพทั้ง ๔ ชั้น ภูมิทั้งสามที่กล่าวมานี้เรียกว่า โลกีย์ภูมิ นอกจากโลกีย์ภูมิ ซึ่งมี ๓ ภูมิแล้ว ยังมีโลกุตตรภูมิ ซึ่งเป็นภูมิที่ ๔ โลกุตตรภูมิ แปลว่า ชั้นที่พ้นจากโลก ระดับแห่งโลกุตตรธรรม หรือระดับจิตใจของพระอรหันต์พ้นแล้วจากโลกีย์ภูมิ ๓ ข้างต้น เพราะฉะนั้น ภูมิจึงมี ๔ ได้แก่ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ อรูปาวจรภูมิ และโลกุตตรภูมิ”

“แล้วโลกุตตรภพมีไหมครับ” อุบาสกคนเดิมถามอีก

“โลกุตตรภพไม่มี มีแต่โลกุตตรภูมิ” ท่านพระครูตอบ

“หลวงพ่อกะ กรุณาอธิบายกำเนิดสี่กับชั้นต่อเลยนะคะ”
นางสาวสวยไยรักอยากฟังต่อ

“กำเนิด ๔ หรือเรียกอีกอย่างว่า โยนิ ๔ แปลว่า แบบหรือชนิดของการเกิด ๔ แบบ ได้แก่ ๑. ชลาพุชะ หมายถึง สัตว์เกิดในครรภ์ คือคลอดออกมาเป็นตัว เช่น คน โค สุนัข แมว เป็นต้น ๒. อณฑชะ หมายถึง สัตว์เกิดในไข่ คือ ออก

ไข่เป็นฟองก่อนแล้วจึงฟักเป็นตัว เช่น นก เป็ด ไก่ งู เป็นต้น
๓. สังเสทชะ หมายถึง สัตว์เกิดในโคล คือเกิดในของขุ่นและหมักหมม
เน่าเปื่อย ขยายแพร่ออกไปเองเช่นกิมิชาติบางชนิด...” แม่ชีป่วน
กำลังจะเอ่ยปากถามว่า กิมิชาติคืออะไร ท่านพระครูก็อธิบายเสีย
ก่อนที่จะถูกถามว่า “กิมิชาติ แปลว่า หนอนหรือหมู่หนอน คงไม่
มีผู้ใดไม่รู้จักหนอนนะ” แม่ชีป่วนแสนจะซาบซึ้งจึงยิ้ม

“กำเนิด ๔ แบบสุดท้ายเรียกว่า โอปปาติกะ หมายถึง
สัตว์เกิดผุดขึ้น คือเกิดผุดเต็มตัวในทันใด ได้แก่ เทวดา สัตว์นรก
และเปรตบางพวก ซึ่งเกิดและตายไม่ต้องมีเชื้อหรือซากปรากฏ
ส่วน สัตว์ที่มีชั้น ๕ ชั้น ก็ ได้แก่ สัตว์ที่เกิดในอบายภูมิ ๔ มี
นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน มนุษย์ กามาวจรสวรรค์ ๖ รูปร่าง
วรรณีตั้งแต่ภูมิที่ ๑ ถึง ๑๐ และ ภูมิที่ ๑๒-๑๖ คือเวณภูมิที่ ๑๑
ที่เรียกว่า อสังขยีสัตว์ เพราะฉะนั้น สัตว์ที่มีชั้นห้าชั้นจึงมี ๒๖
ภูมิ ส่วนสัตว์มีชั้นชั้นเดียว ก็คืออสังขยีสัตว์ ซึ่งมีแต่รูปชั้น
ไม่มีนามชั้น และสุดท้าย สัตว์มีชั้น ๔ ชั้น ก็ ได้แก่ อรูป
วรรณี ๔ รวมเป็น ๓๑ ภูมิ พุดอีกอย่างหนึ่งได้ว่า สัตว์ใน
๓๑ ภูมิ แยกตามชั้นได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ประเภทที่มี
๕ ชั้น ๔ ชั้น และชั้นเดียว ตามลำดับ สรุปรูปจำแนกแยก
ประเภทก็จะเป็นชั้น ๓ ภาพ ๓ ภูมิ ๔”

“ชั้นรูปาวจรภูมิคือชั้นของพวกรูปพรหม ซึ่งมี ๑๖ ชั้น
และชั้นอรูปาวจรภูมิ คือชั้นของพวกอรูปพรหม ซึ่งมี ๔ ชั้น
ใช่ไหมครับ” อุบาสกคนเดิมถาม

“โยมเสี่ยงว่าใช่หรือเปล่า” ท่านพระครูถามโยมเสี่ยง

“ใช่จะ” แม่ชีป่วนชิงตอบ จึงถูกหลวงพ่อดีดดอนเมือง เข้า

ว่า

“อ้อ แม่ชีชื่อเส็งหรือ อ้าตมาก็ดีกว่าชื่อปั้นปูน”

“ฉันชื่อปั้นเฉยๆ ส่วนปั้นเป็นฉายาที่ท่านเจ้าคุณตั้งให้”
แม่ชีปั้นตอบงอนๆ ทำให้บรรยากาศครั้นเคร่งไม่เคร่งเครียด
ท่านพระครูจึงเข้าบ้างว่า “อาตมาเพิ่งรู้ว่าเป็นชีก็ต้องมีฉายาเหมือน
กัน นึกว่ามีแต่พระ อย่างอาตมานี่เป็นพระ มีฉายาว่า จิตรมโม
แปลว่า ผู้ตั้งอยู่ในธรรม แล้วฉายาของแม่ชีแปลว่าอะไรละ”

“ฉันไม่รู้ ถ้าท่านอยากรู้ก็ให้ไปถามท่านเจ้าคุณเอาเอง”
แม่ชีตอบงอนๆอีก นางสาวสายใยรักผู้ซึ่งตั้งใจมาตัดดวงความรู้
จึงพูดขึ้นว่า

“หนูขอนิมนต์หลวงพ่อบรรยายต่อข้อที่สิบสองค่ะ” เลย
ถูกแม่ชีปั้นค้อนงามๆสามวงซ้อน

“ข้อที่สิบสอง ซึ่งเป็นข้อสุดท้าย คือ ขรามรณะ แปลว่า
ความแก่และความตาย ขรา คือความเสื่อมอายุ ความหง่อมแห่ง
อินทรีย์ ที่เราเรียกกันว่าความแก่ ไม่มีใครอยากแก่ แต่ก็ต้องแก่
อย่างแม่ชีนี่ถือว่ามีแก่ที่สุดในบรรดาอุบาสิกาที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้” ท่าน
พระครูเข้าแม่ชีปั้นอีก

“ท่านอย่าพูดซ้ำๆ” แม่ชีปั้นต่อว่า หน้างอเป็นม้าหมากรุก
อารมณ์ซาบซึ่งขึ้นบานเมื่อครู่ระเหยไปหมดไม่มีเหลือ ความ
จริงอุบาสิกาที่แก่ที่สุดคือโยมฟองใส

“เอ ก็ไหนโยมบอกว่าเป็นลูกศิษย์ท่านเจ้าคุณโชดก เห็น
จะไม่จริงกรรมัง เพราะถ้าจริงโยมก็จะไม่แสดงอาการโกรธซึ่ง
ออกมา จะกำหนด ‘โกรธหนอ โกรธหนอ’ แทน” คราวนี้ท่าน
พระครูยั่ว

“ฉันไม่ได้โกรธ แต่ฉันไม่พอใจที่ท่านพูดซ้ำๆ” แม่ชีย่น
“อาตมาพูดซ้ำๆอย่างไร”

“ก็ท่านมาว่าฉันแก่”

“อาตมาไม่ได้ว่า ก็โยมแก่จริงๆ อาตมาเองก็แก่ หลวงพ่อวัดดอนเมืองก็แก่ ใครๆที่นั่งอยู่ในที่นี้ก็แก่ด้วยกันทั้งนั้น จริงไหม”

“ไม่จริงครับ โยมสายใยรักยังไม่แก่ ยังสาวและสวย” อุบาสกที่หมายตาอุบาสิกาอายุน้อยที่สุดถือโอกาสพูดเกี่ยวสาวต่อหน้าธารกำนัล ทว่าสาวเจ้ากลับไม่ยินดียินร้าย เพราะตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะครองโสดอยู่อย่างนี้จนกว่าชีวิตจะหาไม่ ท่านพระครูรู้ความคิดของอุบาสิกาสาว จึง ‘เทศน์’ ด้วยปรมัตถธรรม

“ทำไมจะไม่แก่ อาตมาไม่ได้พูดชี้ชัดอย่างที่แม่ชีว่า แต่อาตมาพูดความจริง คือ ทุกคนในที่นี้ต่างก็แก่ด้วยกันทั้งนั้น ไม่แก่จะคลอดอกออกมาจากท้องแม่หรือ อยู่ในท้องแม่ได้สิบเดือนพอถ้วนกำหนดทศมาสก็ต้องคลอดอกออกมา เพราะแก่เกินกว่าจะอยู่ในท้องแม่ต่อไปได้อีก ที่เขาเรียกว่าท้องแก่ไงละ แม่ชีเคยท้องแก่ไหม” แม่ชีป่วนรีบรับว่า “เคยจะหลวงพ่อก่อน ฉันเคยท้องแก่ตั้งสิบหน ถ้าไม่บังคับพ่ออิเหนาไปทำหมัน ฉันคงท้องแก่ถึงยี่สิบหนแน่เลย เพราะฉันแต่งงานตั้งแต่อายุสิบเจ็ดแล้วก็ลูกตกหัวปีท้ายปีเลย” แม่ชีป่วนอวดความสามารถในการเป็นแม่พันธุ์ของตน

“แล้วที่นี้ยอมรับหรือยังล่ะว่าตัวเองแก่ อาตมาพูดชี้ชัดหรือเปล่า” แม่ชีเปลี่ยนจากหน้ารวยรินมาเป็นหน้าหงิงงออีกวาระหนึ่ง ตอบเสียงสะบัดๆ ว่า

“ยอมรับก็ได้ ถึงหลวงพ่อกจะพูดชี้ชัดฉันก็ยอมรับได้ แล้วก็พยายามไม่โกรธ เพราะไหนๆก็เป็นศิษย์สำนักเดียวกัน” ได้ยั่วแม่ชีพอหอมปากหอมคอแล้ว สมภารวัดปามะม่วงจึงบรรยายต่อ เพราะรู้ว่าโยมเสี่ยงกับนางสาวสายใยรักรอฟังอยู่

“ชรา กับ มรณะ เป็นของคู่กัน เพราะเมื่อมีความแก่ก็ต้องตามด้วยความตาย มรณะ หมายถึงความสลายแห่งชั้นันท์ หรือความขาดสิ้นชีวิตินทรีย์”

“หลวงพ่อกะ ความสลายแห่งชั้นันท์ หนูพอจะเข้าใจ แต่ความขาดสิ้นชีวิตินทรีย์ หนูยังไม่เข้าใจ ขอความกรุณาหลวงพ่อกะ ช่วยอธิบายขยายความได้ไหมคะ” เสียงใสๆของนางสาวสายใยรักดังขึ้นอีก ท่านพระครูจึงอธิบายว่า

“ชีวิตินทรีย์เป็นคำสนธิ มาจาก ชีวิต สนธิกับ อินทรีย์ ชีวิตมาจากคำบาลีว่า ชีวติ แปลว่า เป็นอยู่ มีชีวิตอยู่ ดำรงชีพอยู่ แปลงง่าย ๆ ว่าความเป็นอยู่ ส่วนอินทรีย์ แปลว่า ความเป็นใหญ่ สภาพที่เป็นใหญ่ในกิจของตน หรือธรรมชาติที่เป็นเจ้าการในการทำหน้าที่อย่างหนึ่งๆ เช่น ตาเป็นใหญ่หรือเป็นเจ้าการในการเห็น ก็เป็นจักขุนทรีย์ มาจาก จักขุ ที่แปลว่า ตา สนธิกับ อินทรีย์ หูเป็นใหญ่ในการได้ยิน ก็เป็น โสตินทรีย์ มาจาก โสโต ที่แปลว่า หู สนธิกับ อินทรีย์ ศรัทธา เป็นเจ้าการในการครอบงำเสียซึ่งความไร้ศรัทธา ก็เป็น สัทธินทรีย์ มาจาก สัทธา สนธิกับ อินทรีย์ เป็นต้น ดังนั้น ชีวิตินทรีย์จึงหมายถึง สภาพที่เป็นใหญ่ในการตามรักษาธรรมที่เกิดร่วมด้วย ดุจน้ำหล่อเลี้ยงดอกบัว อาตมาจะอธิบายการแสดงกระบวนการช่วงกว้างระหว่างชีวิตต่อชีวิตแบบข้ามภพข้ามชาติ โดยย่อ เพื่อญาติโยมจะได้เข้าใจเรื่องปฏิจจสมุปบาท โดยเริ่มจากข้อแรกคือ อวิชชา บางท่านอาจจะสงสัยว่า อวิชชาเป็นเหตุให้เกิดสังขาร แล้วอะไรเป็นเหตุให้เกิดอวิชชา อวิชชาเกิดขึ้นลอยๆโดยไม่มีเหตุอย่างนั้นหรือ”

“อวิชชาเกิดจากอาสวะจะ” แม่ชีป่วนพูดขึ้นเพราะได้ยินได้ฟังมาจากท่านเจ้าคุณโชดกจนจำได้ แม้จะไม่เข้าใจก็ตาม

“ดีมาก แม่ชืตอบดีมาก” ท่านพระครูชม เป็นเหตุให้แม่ชืปวนหน้าบานเป็นจางเชิง สมภารวัดป่ามะม่วงรู้ว่าหากท่านถามต่อแม่ชืก็จะตอบไม่ได้ แล้วหน้าที่บานเป็นจางเชิงก็จะหุบกลายเป็นหน้าตุ้มตามเดิม จึงไม่ถาม

“อาสวะคือกิเลสที่หมักหมมหรือดองอยู่ในสันดาน ไหลซึมซ่านไปย้อมจิตเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ มี ๓ อย่าง ได้แก่ กามาสวะ - อาสวะคือกาม ภวาสวะ - อาสวะคือภพ และ อวิชชาสวะ - อาสวะคือความไม่รู้” แล้วจึงอธิบายกระบวนการเกิดตามลำดับว่า

“อาสวะ ทำให้เกิดอวิชชา คือความไม่รู้ ความหลงเข้าใจผิด เช่น เข้าใจว่าการเกิดในสวรรค์เป็นบรมสุข จึงเกิดสังขารคือนึกคิด ตั้งเจตจำนงไปตามความเข้าใจนั้นๆ มีการลงมือกระทำกรรมต่างๆ ดีบ้าง ชั่วบ้าง จึงเกิดวิญญูณ คือ เกิดปฏิสนธิวิญญูณ แล้วถือกำเนิดเกิดขึ้นในภพที่เหมาะสมกับกรรมเคยทำไว้ จากนั้นนามรูปคือกระบวนการแห่งการเกิดก็ดำเนินต่อไป ก่อรูปเป็นชีวิตพร้อมที่จะปรุงแต่งกระทำกรรมต่างๆต่อไปอีก จึงมีรูปขันธ์และนามขันธ์ครบถ้วน มีสฬายตนะ คือ อายตนะ ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพื่อใช้ติดต่อกับโลกภายนอก จึงเกิดผัสสะคือการกระทบหรือสัมผัสของอายตนะภายนอก หรือที่เรียกว่า อารมณ์ และเกิดการรับรู้ เช่น ตากระทบรูป เกิดการรับรู้ทางตา หูกระทบเสียง เกิดการรับรู้ทางหู เป็นต้น จากนั้น เวทนา คือ ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉยๆ จะเกิดขึ้นจากการสัมผัส ต่อจากนั้น ตัณหา คือความทะยานอยาก จะเกิดขึ้นเมื่อเป็นสุขเวทนาที่เรียกว่า กามตัณหา หรือภวตัณหา ถ้าเกิดทุกข์เวทณาก็อยากจะหลีกเลี่ยงหนีไปให้พ้น ก็เป็นวิภวตัณหา เมื่อความทะยานอยากรุนแรง

ขึ้น ก็กลายเป็นอุปาทาน คือความยึดมั่นถือมั่น เช่น การยึดติดในความเอร็ดอร่อยของรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ก็จัดเป็นกามุปาทาน เป็นต้น จากนั้นภพคือเจตจำนงที่จะกระทำการเพื่อให้ได้มาตามความยึดมั่น จึงทำให้เกิดกระบวนการพฤติกรรมที่เรียกว่ากรรมภพ ขึ้นอีก เป็นกรรมดี กรรมชั่ว หรือกรรมกลางๆ สอดคล้องกับต้นหาอุปาทานนั้นๆ เป็นการเตรียมภาวะแห่งชีวิตที่จะปรากฏในภพต่อไป เมื่อกระบวนการก่อกรรมดำเนินไปเช่นนี้แล้ว ครั้นชีวิตช่วงหนึ่งสิ้นสุดลง พลังแห่งกรรมที่สั่งสมไว้ก็จะผลัดกันให้เกิดการสืบต่อขึ้นตอนต่อไปในวงจร คือ ชาติ เริ่มแต่ปฏิสนธิ วิญญาณที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับพลังแห่งกรรมนั้น ปฏิสนธิขึ้นในภพที่สมควรกับกรรม บังเกิดขั้นที่ ๕ ขึ้น พร้อมเริ่มกระบวนการแห่งชีวิตให้ดำเนินการต่อไป คือ เกิดนามรูป สฬายตนะ ผัสสะ และเวทนา ขึ้น หมุนเวียนวงจรอีก และเมื่อมีการเกิดขึ้นอีกย่อมเป็นการแน่นอนที่จะต้องมีการชรา มรณะ คือความเสื่อมโทรม และแตกดับแห่งกระบวนการของชีวิตนั้น และเนื่องด้วยยังมีวิชชา ตัณหอาอุปาทาน วงจรแห่งชีวิตก็ยังดำเนินต่อไป ที่เรียกว่า วัฏสงสาร หรือสังสารวัฏ คือการเวียนว่ายตายเกิด โดยมีพลังกรรมเป็นตัวผลัดกัน ชรามรณะจึงพ่วงมาพร้อมด้วยความโศก ความร่ำไรรำพัน ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ ซึ่งเรียกรวมว่าความทุกข์ จะเกิดประสมโรงเมื่อผู้นั้นมีชีวิตเป็นอะไรอยู่ คำสรุปของปฏิจจนมูปาบทจึงมีว่า ‘กองทุกข์ทั้งปวงจึงเกิดมีด้วยอาการอย่างนี้ ดังพระบาลีว่า ‘เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมฺภโย โหติ’ เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้” ท่านพระครูบรรยายจบลงด้วยสำนวนเทศน์ ผู้ฟังต่างยกมือขึ้น ‘สาธุ’

“หลวงพ่อกะ ปฏิจจนมูปาบทยากจังเลยนะคะ หนูเข้าใจ

แต่ห้าสิบเปอร์เซ็นต์เอง แต่ก็ยอมรับว่าเป็นธรรมที่ลึกซึ้งมาก และคงสำคัญมาก พระพุทธองค์จึงทรงพิจารณาเป็นลำดับแรกและในลำดับแรกของการตรัสรู้' นางสาวสายใยรักเอ๋ยขึ้น โยมเสียงประหมื่นตัวเองว่าสามารถเข้าใจได้พอๆกับนางสาวสายใยรัก หากจะมากกว่าก็ไม่เกินห้าเปอร์เซ็นต์ เจ้าอวาสวัตปามะม่วงจึงย้าให้เห็นความสำคัญของปัจฉิมสัมปทาว่า

“ความสำคัญของปัจฉิมสัมปทาเห็นได้จากพระพุทธวจนะซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ‘ผู้ใดเห็นปัจฉิมสัมปทา ผู้นั้นย่อมเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นย่อมเห็นปัจฉิมสัมปทา’ คำสอนเรื่องปัจฉิมสัมปทานี้ปรากฏในปิฎกทั้งสาม คือในพระวินัยปิฎก อยู่เล่ม ๔ ข้อ ๑ พระสุตตันตปิฎก อยู่เล่ม ๑๖ ข้อ ๑ และในพระอภิธรรมปิฎก อยู่เล่ม ๓๕ ข้อ ๒๗๔ อาตมาจะขออัญเชิญพระพุทธวจนะที่ปรากฏในเล่ม ๑๖ มาเป็นตัวอย่าง เช่น

ภิกษุทั้งหลาย แท้จริง อริยสาวกผู้ใดเรียนรู้แล้ว ย่อมมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่นว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น...

เมื่อใดอริยสาวกรู้ทั่วถึงความเกิดและความดับของโลกตามที่มันเป็นอย่างนี้ อริยสาวกนี้เรียกว่าเป็นผู้มีทิฏฐิสมบุรณก็ได้ ผู้มีทัสสนะสมบุรณก็ได้ ผู้เข้าถึงสัทธรรมนี้ก็ได้ ผู้ประกอบเสขญาณก็ได้ ผู้ประกอบด้วยวิชาก็ได้ ผู้บรรลุละแสรธรรมแล้วก็ได้ พระอริยะผู้มีปัญญาขำแรกกิเลสก็ได้ ผู้อยู่ชิตประตอมตะก็ได้

สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง รู้จักธรรมเหล่านี้ รู้จักเหตุเกิดแห่งธรรมเหล่านี้ รู้จักทางดำเนินถึงความดับแห่งธรรมเหล่านี้ สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นแล จึงควรแก่การยอมรับว่า

เป็นสมณะในหมู่สมณะ และยอมรับได้ว่าเป็นพราหมณ์ในหมู่พราหมณ์ และจึงได้ชื่อว่าได้บรรลุประโยชน์ของความเป็นสมณะ และประโยชน์ของความเป็นพราหมณ์ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง

“ไอ้โฮ พังหลวงพ่อบรรยายแล้ว ฉันรู้สึกทึ่งว่าเข้าใจเกินครึ่ง น่าจะได้สักหกสิบถึงเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์” แม่ชีป่วนพูดเกินความจริง เพราะแก่เข้าใจไม่ถึงร้อยละยี่สิบ แต่ต้องการชมนางสาวสายใยรัก และโยมเส็ง

“อาตมายังเชื่อไม่ได้ พระอานนท์ท่านเป็นพระโสดาบัน ยังเข้าใจปฏิจาสมุปบาทไม่แจ่มแจ้ง แต่ท่านคิดว่าเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังมีหลักฐานแสดงไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ เช่นกัน คือพระพุทธเจ้าตรัสเตือนไว้ ไม่ให้ประมาทหลักปฏิจาสมุปบาทนี้ว่าเป็นหลักเหตุผลที่เข้าใจง่าย เพราะเคยมีเรื่องที่พระอานนท์เข้าไปกราบทูลพระพุทธองค์ว่า

นำอัศจรรย์ ไม่เคยมีมาเลยพระเจ้าข้า หลักปฏิจาสมุปบาทนี้ ถึงจะเป็นธรรมลึกลับซึ่ง ปราภฏเป็นของลึกลับซึ่ง ก็ยังปราภฏแก่ข้าพระองค์ เหมือนเป็นธรรมง่าย ๆ พระพุทธองค์ตรัสเตือนว่า

อย่ากล่าวอย่างนั้น อย่ากล่าวอย่างนั้น อานนท์ ปฏิจาสมุปบาทนี้ เป็นธรรมลึกลับซึ่งและปราภฏเป็นของลึกลับซึ่ง เพราะไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่แทงตลอดหลักธรรมข้อนี้แหละ หมู่สัตว์นี้จึงวุ่นวายเหมือนเส้นด้ายที่ขอดกันยุ่ง จึงขมวดเหมือนกลุ่มเส้นด้ายที่เป็นปม จึงเป็นเหมือนหม้อมุงกระต่ายและหม้อปล้อง จึงผ่านพ้นอบายทุกคติ วินิบาต สังสารวัฏ ไปไม่ได้”

“ถ้าอย่างนั้นฉันขอลดความเข้าใจลงจากหกสิบถึงเจ็ดสิบมาเป็นสิบถึงยี่สิบเปอร์เซ็นต์ก็พอ” แม่ชีป่วนยอมลดความเข้าใจอย่างว่าง่าย

“ถ้าพูดอย่างนี้ อุตมาเชื่อได้ เออละ หมั่นเจริญพระกรรมฐานอย่างสม่ำเสมอ แล้วจะเข้าใจมากขึ้น ผม/อุตมาขอฝากพระคุณเจ้าและญาติโยมที่หนึ่ง ณ ที่นี้ว่า อย่าได้ทิ้งการปฏิบัติ เพราะการเป็นชาวพุทธแท้จะต้องปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน หากไม่ปฏิบัติเราจะไม่สามารถรักษาพระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ได้”

ไปบ้านนางสุชาดา

“สัปดาห์ที่หนึ่งผ่านไปแล้ว ต่อไปอาตมาจะมอบหน้าที่การบรรยายให้พระเจริญ เพราะอาตมาไม่สันหัดเรื่องสถานที่ ผมคืนหน้าที่ให้ท่านนะครับ” ท่านพระครูพูดกับญาติโยมแล้วจึงพูดกับพระมัคคุเทศก์

“ครับ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งเกินกว่าปัญญาของผมจะเข้าใจ ผมต้องขออาราธนาหลวงปู่ช่วยนะครับ” พระเจริญขอความช่วยเหลือล่วงหน้า ตั้งแต่เป็นมัคคุเทศก์มา ท่านยังไม่เคยบรรยายได้ชัดเจนแจ่มแจ้งเท่าท่านพระครู แล้วก็ไม่เคยเห็นพระมัคคุเทศก์รูปใดบรรยายได้อย่างนี้ ท่านคิดว่าจะต้องให้ความสำคัญกับการเจริญพระกรรมฐานให้มากขึ้น จะได้บรรยายได้เก่งเหมือนท่านสมภารวัดป่ามะม่วง คิดดังนี้แล้วจึงเริ่มการบรรยาย

“หลังจากทรงพิจารณาปฏิจจสมุขบาทตลอด ๗ วัน ในสัปดาห์ที่หนึ่งแล้ว ในสัปดาห์ที่สองได้เสด็จไปประทับยืนด้านทิศอีสาน ทรงจ้องดูต้นมหาโพธิ์ไม่กะพริบพระเนตร ที่นั่นเรียกว่า อนิมิสเจดีย์ สัปดาห์ที่สามทรงนิรมิตที่จงกรมชั้นระหว่างกลางแห่งพระมหาโพธิ์และอนิมิสเจดีย์ เสด็จจงกรมตลอด ๗ วัน ที่นั่นเรียกว่า รัตนจงกรมเจดีย์ สัปดาห์ที่สี่ประทับนั่งขัดบัลลังก์พิจารณา

พระอภิธรรมปิฎก ณ เรือนแก้วที่เทวดานิรมิตในทิศพายัพแห่งต้นมหาโพธิ์ ที่นั่นเรียกว่า รัตนฆรเจดีย์ สัปดาหฺที่ห้าประทับได้รั่มไม้ไทรชื่อ อชปาลนิโครธ ทรงตอบปัญหาของพราหมณ์หุทุกชาติ แสดงสมณะและพราหมณ์ที่แท้ พร้อมทั้งธรรมที่ทำให้เป็นสมณะและเป็นพราหมณ์ สัปดาหฺที่...”

“ขออนุญาตขัดจ้งหวะครับ ผมขอความกรุณาช่วยขยายความเรื่อง พราหมณ์หุทุกชาติด้วยครับ” โยมเส้งอยากรู้รายละเอียด “นิมนต์หลวงพ่อช่วยอธิบายให้โยมฟังด้วยครับ” พระมัจจุเทศก์โยนกลองมาที่สมภารวัดป่ามะม่วง ท่านพระครูจึงอธิบายว่า

“พราหมณ์หุทุกชาติมีนิสัยชอบตวาดข่มขู่ผู้อื่นด้วยวาจาว่า หี หี ได้มายังที่นั่นแล้วทูลถามพระพุทธรเจ้าเรื่องพราหมณ์ และธรรมอันทำบุคคลให้เป็นพราหมณ์ พระพุทธรองค์ด้รัสตอบว่า พราหมณ์ผู้ใดที่บาปกรรมอันลอยเสียแล้ว ไม่มีกิเลสเป็นเครื่องขู่ผู้อื่นว่า หี หี เป็นคำหยาบ และไม่มีกิเลสอันยอมจิตให้ติดแน่นดุจน้ำฝาด มีตนสำรวมแล้ว ถึงที่สุดแห่งเวทแล้ว มีพรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว ผู้นั้นไม่มีกิเลสเครื่องฟูในโลกแม้หน้อยหนึ่ง ควรกล่าวได้ว่าตนเป็นพราหมณ์โดยธรรม”

“อยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไรจะ ข้ออะไร” แม่ชีป่วนถามขึ้นด้วยหวังจะลองภูมิท่านพระครู

“ถ้าเป็นพระสุตตันตปิฎก อยู่เล่มที่ ๒๕ ข้อ ๒๑ ถ้าเป็นพระวินัยปิฎก อยู่เล่มที่ ๔ ข้อ ๕” สมภารวัดป่ามะม่วงตอบโดยได้รับการช่วยเหลือจาก ‘เห็นหนอ’ แม่ชีป่วนไม่รู้ว่ที่ท่านตอบนั้น ถูกหรือผิด เพราะไม่เคยอ่านพระไตรปิฎก ท่านพระครูจึงย่อนถามว่า

“ที่อาตมาตอบมานี้แม่ชี้ว่าถูกหรือผิด”

“ฉันว่าถูก แต่ถึงจะผิดฉันก็ไม่รู้ เพราะฉันไม่เคยอ่านพระไตรปิฎก ที่ถามเพราะอยากจะลองภูมิท่าน” แม่ชี้ตอบตามตรง

“คนที่จะลองภูมิคนอื่น ตัวเองจะต้องรู้ด้วย ไม่เช่นนั้นจะรู้ได้อย่างไรว่าเขาตอบมานั้นผิดหรือถูก” ท่านพระครูถือโอกาสสอนแม่ชี้

“หนูอยากฟังพระมัทคุเทศก์บรรยายต่อค่ะ สัปดาหฺ์ที่หก พระพุทธเจ้าประทับที่ไหนคะ” นางสาวสายใยรักถามขึ้น พระเจริญจึงตอบว่า

“สัปดาหฺ์ที่หกประทับใต้ต้นไม้จิกชื่อ มุจจลินท์ มีฝนตก มุจจลินท์หนาคราชมาวางขนด แผ่พังพานปกป้องพระองค์ ทรงเปล่งอุทานแสดงความสุขที่แท้ันเกิดจากการไม่เบียดเบียน เป็นต้น สัปดาหฺ์ที่เจ็ดประทับใต้ต้นไม้เกตชื่อ ราชายตนะ พ่อค้าสองคนคือ ตบฺุสสะ และ ภัลลิกะ ซึ่งเดินทางมาจากอุกกถชนบท ได้เข้ามาถวายข้าวสัตตูก้อน สัตตฺุผง และได้แสดงตนเป็นปฐมอุบาสก ถึงสฺรณะ ๒ คือ พุทฺธสฺรณะ และ รัมมสฺรณะ”

“ทำไมไม่ถึงสังฆสฺรณะด้วยครับ ทำไมถึงแค่สอง” อุบาสกหนุ่มที่หมายปองนางสาวสายใยรักถามบ้าง เขามีรู้ตอกว่าได้ปล่อยไ้ก่ตัวเบ้อเริ่มออกไป

“เพราะในเวลานั้นมีสฺรณะเพียงสอง สังฆสฺรณะยังไม่มี” พระเจริญตอบแล้วจึงอธิบายต่ออีกว่า

“เมื่อสิ้นสัปดาหฺ์ที่เจ็ดจึงเสด็จกลับไปประทับใต้ต้นขอชบาลนิโครธอีก ทรงดำริถึงความลึกซึ้งแห่งธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ คือ ปฏิจจสมุปบาท และ นิพพาน แล้วน้อมพระทัยที่จะไม่แสดงธรรมเป็นเหตุให้สหมบัติพรหมมาราบถูลอาราธนา และ ณ ที่นี้เช่นกัน

ถึงผู้ครองเรือน อาศรมที่สามเรียกว่า วานปรัสถีย์ คือช่วงที่ต้องปฏิบัติ
ธรรม หรือทำตนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม โดยการออกไป
อยู่อาศรมในป่า บำเพ็ญตบะและข้อปฏิบัติอื่นๆทางศาสนาอย่างเคร่ง
ครัด บุคคลที่อยู่ในอาศรมนี้เรียกว่า วานปรัสถีย์ อาศรมที่สี่ซึ่งเป็น
อาศรมสุดท้าย เรียกว่า สันนยาสะ คือการปฏิบัติเพื่อบรรลุโมกษะ
อันเป็นจุดหมายสุดท้ายของคนฮินดู เป็นช่วงที่สละสมบัติทุกอย่าง
เหลือแต่ผ้าหุงกับภาชนะสำหรับภิกขาจารย์และหม้อน้ำ ออกจาก
อาศรมเที่ยวจาริกเร่ร่อนภิกขาจารย์เรื่อยไป ไม่ชองเสพสังคัม
พิจารณาเห็นความเสื่อมโทรม ปฏิกุศล ระคนด้วยทุกข์ของร่างกาย
ให้จิตใจสงบระงับ ครั้นสรณะแตกดับสลายเป็นวัตถุธาตุ อาตมมัน
จะได้คืนสู่พรหมัน บุคคลที่อยู่ในอาศรมนี้เรียกว่า สันนยาสี

อาศรม ๔ นี้เรียกอีกอย่างหนึ่งเป็น อัถตะ กามะ ธรรมะ
และโมกษะ แต่ละช่วงกินเวลา ๒๕ ปี คืออาศรมพรหมจรรย์ หรือ
อัถตะ ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ ๒๕ อาศรมสันนยาสะ หรือโมกษะ
ก็ตั้งแต่อายุ ๗๖-๑๐๐ ดังนี้เป็นต้น”

“อาศรมที่สามก็อายุ ๕๑ ไปจนถึง ๗๕ ใช้ไหมคะ” นาง
สาวสวยใยรักเรียนถาม

“ถูกแล้ว อาศรมที่สามมีชื่อว่าอะไร หนูจำได้ไหม” ท่าน
ถามสาวน้อยที่ได้คะแนนรองลงมาจากโยมเส็ง คะแนนในด้านจิต
ใจปลอดโปร่งแจ่มใส และแม้จะไม่ได้พบของดีในการมาครั้งนี้ เธอ
ก็จะได้พบในอนาคตอันใกล้ ที่แปลจากภาษาอังกฤษว่า nearly
future

“ชื่อวานปรัสถีย์ หรือธรรมะครับ” ชายหนุ่มที่หมายปอง
หล่อนแบบ ‘ตบมือข้างเดียว’ ตอบพลางส่งสายตาทวนหาตอเยิ้ม
ไปทางหล่อน แต่อนิจจาสาวน้อยมิทันได้สังเกตจึงไม่เห็น

“หนูศรัทธาเรื่องอาศรมของคนฮินดูคะ และอยากให้ผู้ชายไทยตามอย่าง จะได้ไม่เกิดปัญหาครอบครัว” หล่อนนึกไปถึงเพื่อนสาวที่ต้องการมาแสวงบุญด้วย แต่เพราะเกิดปัญหาครอบครัวจึงมาไม่ได้

“หนูมีเหตุผลอะไรจึงคิดเช่นนั้น” ท่านพระครูถาม

“ถ้าอย่างนั้นหนูขออนุญาตเล่นนะคะ คือก่อนที่จะมาที่นี่ เพื่อนของหนูที่เรียนมาด้วยกันตั้งแต่อนุบาล เขาตั้งใจจะมาด้วยพอดีเกิดปัญหา มาไม่ได้เพราะต้องดูแลคุณแม่ซึ่งยังทำใจไม่ได้ เขาจึงให้คุณแม่ของเขาโทรศัพท์มาขอโทษหนู คุณแม่เล่าเหตุผลที่ทำให้เพื่อนหนูมาไม่ได้ หนูฟังแล้วก็เห็นใจท่านมากคะ ท่านเล่าตอนหนึ่งว่า ‘หนู แม่มีอายุ ๕๐ แล้ว มีลูกโตเป็นสาวแล้ว แต่หนูเชื่อใหม่ว่า แม่มีแม่เลี้ยงอายุ ๒๕ และมีน้องเลี้ยงอายุ ๕ เดือน’ หนูก็ตกใจว่าเป็นไปได้ได้อย่างไร คุณแม่ก็เล่าว่าคุณตา คือพ่อของคุณแม่ไปติดนักร้อง อยู่ๆนักร้องก็อ้อมท้องมาหา บอกว่าลูกในท้องเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของคุณตา”

“คุณตาอายุเท่าไรครับ” ชายหนุ่มถือโอกาสถาม

“เจ็ดสิบเศษคะ ถ้าเป็นคนฮินดูก็อยู่อาศรมวานปรัสถ์หรือธรรมะ ต้องไปอยู่อาศรมในป่า บำเพ็ญตบะ แต่ผู้ชายไทยกลับมีลูกอายุ ๕ เดือน มีเมียอายุ ๒๕ คุณแม่ไม่เชื่อคะว่าเป็นลูกของคุณตา เพราะคุณตาไม่แข็งแรง ดูแลตัวเองก็ไม่ได้ คุณแม่ต้องคอยดูแล แต่พอผู้หญิงอ้อมท้องมาอยู่ด้วย คุณตาก็หลงใหลมาก รับใช้ผู้หญิงทุกอย่าง ต่อห้องให้ ติดแอร์อย่างดี พอจะคลอดก็พาไปคลอดที่โรงพยาบาลชั้นหนึ่ง เสียค่าใช้จ่ายไปร่วมแสน ทุกวันนี้ก็เอาเงินเข้าธนาคารให้ผู้หญิงคนนั้นเดือนละหมื่น ลูกของหล่อนอีกหนึ่งหมื่น น้องสาวของคุณแม่ซึ่งเป็นอัยการโทรทพอมมาก จะเอาเด็กไปตรวจจ

DNA แต่คุณตาไม่ยอม คุณแม่เสียใจมากเพราะดูแลคุณตาอย่างดี แต่คุณตาก็กลับไปหลงใหลเด็กอายุคร่าวหลาน เวลาจะกินอะไรคุณแม่ก็ต้องหามาให้ เพราะคุณตาช่วยตัวเองไม่ได้ แต่กลายเป็นว่า คุณแม่จัดการเรื่องอาหารการกินของคุณตา แล้วยังต้องจัดการให้เด็ก นักร้องและลูกของเธอด้วย คุณแม่เลยเครียดมาก เพื่อนหนูจึงต้องคอยดูแลคุณแม่ เลยไม่ได้มากับหนู”

“แล้วหนูบอกคุณแม่ของเพื่อนว่าอย่างไรล่ะ” สมภารวัดป่ามะม่วงถามเพื่อทดสอบคุณสมบัติทางใจของหญิงสาว

“หนูก็ปลอบคุณแม่ว่าอย่าคิดอะไรมาก คุณตาอาจมีเวรมีกรรมกับเด็กคนนั้นมาแต่ครั้งอดีตชาติ จึงต้องมาใช้กรรมกันหมด เวรหมดกรรมเมื่อไรก็จะเลิกร้างกันไปเอง” ท่านพระครูจึงชมว่า

“ดีมาก หนูแนะนำดีมาก แต่เชื่อหลวงพ่อกใหม่ หลวงพ่อกไม่ใช่มอญ แต่จะขอทำนายว่า เมื่อหนูกลับเมืองไทย เด็กคนนั้นเขาก็ไปแล้ว” ท่านไม่บอกว่าที่ไปเพราะนำสาวของเพื่อนที่เป็นอัยการเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด เรื่องจึงลงเอยด้วยดีโดยไม่ต้องเสียเลือดเสียเนื้อ เพียงเสียเงินไปสองแสนบาท จ้างหญิงสาวให้พาลูกออกไปจากชีวิตของบิดา

“ฉันจะเกลียดจริงๆ ให้อ้วกผู้ชายต้นหากลับพวกนี้” สตรีอายุราวสี่สิบเศษพูดด้วยความเป็นเดือดเป็นแค้นแทน ที่เป็นเดือดเป็นแค้นเพราะหล่อนกำลังประสบปัญหาสามีมีเมียน้อย ก่อนมาหล่อนได้จ้างมือปืนให้ ‘เก็บ’ สามี ด้วยเงินสูงถึงสองแสนบาท เมื่อกลับไปหล่อนก็จะได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติแต่เพียงผู้เดียว ส่วนเมียน้อยไม่มีสิทธิ์เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรส การที่หล่อนมาแสวงบุญในครั้งนี้ มิได้มีศรัทธาปสาทะแต่อย่างใด แต่มาเพราะต้องการอำพรางคดี หล่อนจะเป็นผู้บริสุทธิ์เพราะสามีตายขณะที่หล่อนมาแสวงบุญ

ตำรวจคงจะมุ่งประเด็นไปที่เรื่องชู้สาว หรือเป็นการฆ่าเพื่อชิงทรัพย์ หรืออะไรก็แล้วแต่ หล่อนมั่นใจว่าเงินสองแสนที่จ่ายไปจะทำให้หล่อนหมดเวรหมดกรรมกับสามีเจ้าชู้ได้

ท่านพระครูรู้สึกผิดสังเกตุ สตรีผู้นี้ไม่เคยพูดหรือซักถามเลยตั้งแต่มา แต่เหตุไฉนครั้งนี้จึงพูดเสียงเกรี้ยวกราด ท่านใช้ 'เห็นหนอ' ตรวจสอบความเป็นมาเป็นไปของสาวใหญ่ และรู้ได้ในนาทีนั้น จึงพูดลอยๆโดยไม่มองหน้าหล่อนว่า

“ผู้ชายตัณหากลับก็ยิ่งดีกว่าผู้หญิงใจดำอำมหิต จ้างคนอื่นมาฆ่าสามีตัวเองด้วยเงินสองแสน แต่ไม่เป็นไร ถ้าเขาอธิษฐานจิตดี ๆ แล้วก็ตั้งอกตั้งใจสวดมนต์ระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสงฆ์คุณ ขอโหสิกรรมจากสามี แล้วก็อุทิศส่วนกุศลไปให้ เรื่องก็จะกลับร้ายกลายเป็นดี สามีก็จะไม่ตาย ตัวเองก็จะไม่ถูกตำรวจจับ ส่วนผู้หญิงที่มาติดพันกับสามีเขาก็จะไปตามทางของเขา” สตรีสาวใหญ่เกิดกลัวความผิด ขณะเดียวกันก็กลัวบาปกรรมที่จ้างฆ่าสามี จึงพูดขึ้นว่า

“ขอบารมีหลวงพ่ช่วยผู้หญิงคนนั้นด้วยนะคะ”

“อาตมาช่วยไม่ได้ เขาต้องช่วยตัวเองตามที่อาตมาแนะนำ แล้วเรื่องร้ายจะกลายเป็นดี ผู้ชายที่จ้างไปฆ่าสามีจะไปชอบกับผู้หญิงคนนั้น แล้วจะพากันหนีไปตั้งหลักปักฐานด้วยเงินทุนสองแสนบาท”

“สาธุ” สตรีผู้นั้นยกมือประนมทวามศีระะขณะที่คณะผู้แสวงบุญคนอื่น ๆ ไม่ค่อยเข้าใจเท่าใดนัก

๒๓

พระพุทโธสภาจารย์

รถบัสเคลื่อนตัวช้าๆออกจากบ้านนางสุชาดา บรรดาเด็กๆ ทั้งเล็กและโตพากันวิ่งตาม ปากก็ร้องขอเงินทั้งที่ไม่มีผู้ใดให้ พระมัทศุเทศก์แล้วว่า เมื่อก่อนผู้แสวงบุญใช้วิธีโยนเงินลงไปหลังจากที่รถเคลื่อนตัว แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์น่าสลดใจขึ้น บรรดามัทศุเทศก์ทั้งหลายก็พากันตั้งกฎว่า ห้ามโยนเงินให้ขอทาน เรื่องมีอยู่ว่า ผู้แสวงบุญจากประเทศศรีลังกาได้โยนเงินลงไปให้ขอทานขณะที่รถกำลังแล่น พวกเด็กๆวิ่งเข้าใส่รถเพื่อจะไปแย่งเงินที่คนโยนลงมา ความอยากได้เงินทำให้ลืมนึกถึงความปลอดภัยของชีวิต เด็กคนหนึ่งถูกรถทับตาย คนขับอาศัยช่วงกำลังซุลมุนนั้นเปิดประตูด้านข้างหลบหนีไป เพราะเป็นธรรมเนียมของคนประเทศนี้ ว่าเมื่อขับรถชนคนจะต้องหลบหนีเอาตัวรอดไปก่อน หากไม่หนีก็จะถูกประชาทัณฑ์จนถึงแก่ความตาย เมื่อคนขับหนีไป รถบัสทั้งคันก็ถูกเผา ข้าวของเสื้อผ้าของผู้แสวงบุญจึงถูกเผาไปด้วย นับแต่นั้นมาก็ไม่มีใครให้เงินขอทานโดยวิธีนี้อีก

“นิมนต์หลวงพ่อบรรยายต่อครับ หลวงพ่อยังไม่บอกจุดที่ผมบรรยายผิดเลย” พระเจริญนิมนต์ท่านพระครูเจริญ

“จุดที่ผิดก็คือเรื่องนางสุชาดานี้แหละ ที่ท่านบรรยายว่า

พระนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาสแด่พระโพธิสัตว์ หลังจากที
พระองค์ทรงอดอาหารมานานถึง ๖ ปี แล้วยังบรรยายอีกว่า พระ
นางสุชาดาได้บรรลอรหัตตผลเป็นพระอรหันต์ จุดแรกที่ท่านผิดคือ
ท่านเรียกนางสุชาดาว่าพระนางสุชาดา นางสุชาดาเป็นบุตรีนายบ้าน
เสนานิกม จึงไม่ต้องเรียกว่าพระนาง และตอนที่นางถวายข้าว
มธุปายาสนั้น พระโพธิสัตว์ทรงอดพระกระยาหารมา ๔๕ วัน ไม่
ใช่ ๖ ปี อย่างที่ท่านบรรยาย ใครจะอดได้ตั้ง ๖ ปี พระโพธิสัตว์
ท่านเป็นมนุษย์เหมือนท่านเหมือนผม การอดอาหารได้ตั้ง ๔๕ วัน
ก็นับว่าอภิญ्ञชนิดที่มนุษย์ธรรมดาทำไม่ได้ แต่ที่พระองค์ทรงทำได้
ก็เพราะอาศัยอำนาจมานสมาบัติ ที่ทรงเรียนมาสมัยที่อยู่กับท่าน
อาหารดาบส กาลามโคตร และท่านอุทกดาบส รามบุตร ท่าน
ตอบผมมาก่อนว่า พระโพธิสัตว์เรียนกับท่านอาหารดาบสสำเร็จถึง
ขั้นไหน”

“ขั้นรูปฌานครับ พระองค์สำเร็จรูปฌานที่สามอันมีชื่อ
ว่า อากิญจัญญายตนะ คือ กำหนดภาวะที่ไม่มีอะไรเป็นอารมณ์
หลังจากนั้นก็ไปเรียนกับท่านอุทกดาบส รามบุตร สำเร็จรูป-
ฌานที่สี่อันมีชื่อว่า เนวสัญญานาสัญญายตนะ คือ ภาวะมีสัญญา
ก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่” พระมัคคุเทศก์ตอบเกินคำถาม

“ขอประทานโทษนะคะ ทำไมพระอาจารย์ถึงต้องพูดว่า
‘อันมีชื่อว่า’ ถ้าไม่มี ‘อัน’ ไม่ได้หรือคะ ดิฉันฟังแล้วรู้สึกขัดๆหู”
นางสาวสายใยรักถามด้วยความเกรงใจ

“มันเป็นสำนวนบาลีนะคุณโยม ภาษาบาลีจะต้องมีการแจก
วิภัตติซึ่งมีทั้งหมด ๘ ได้แก่ ปฐมวิภัตติ ทุตติยาวิภัตติ ตติยาวิภัตติ
จตุตถวิภัตติ ปัญจมีวิภัตติ ฉกฺขวิภัตติ สัตตมีวิภัตติ และอาลปน
วิภัตติ” พระเจริญถือโอกาสทบทวนภาษาบาลีที่ท่านเรียนมาบ้างและ

ทำท่าว่าจะลืมนำแปลกตรงที่นางสาวสายไยรักไม่เคยเรียนบาลีมาก่อน หากหล่อนก็เข้าใจในสิ่งที่พระมคฺคเทศก์พูดถึงร้อยละแปดสิบ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะปัญญากำลังพัฒนา มิใช่ปัญญาทางโลก แต่เป็นปัญญาทางธรรม

“วิภัตติที่แปลทำไมไม่เรียกว่าอัญญมีวิภัตติ ทำไมเรียกอาลปนวิภัตติ เพราะวิภัตติที่หนึ่งถึงเจ็ดยังเรียกเป็นตัวเลข” หล่อนตั้งข้อสังเกต

“อันนี้อาตมาไม่ทราบ เพราะครูบาอาจารย์ไม่ได้อธิบายให้ฟัง” พระมคฺคเทศก์โทษครูบาอาจารย์

“ดิฉันคิดว่าเป็นเพราะว่าท่านไม่ถ้ามมากกว่า” หญิงสาวเข้าข้างครูบาอาจารย์ หลวงพ่อวัดดอนเมืองรู้สึกร้อนตัวแทนครูบาอาจารย์ จึงพูดขึ้นว่า “ครูบาอาจารย์ของอาตมาท่านอธิบายว่าอาลปน เป็นคำร้องเรียก ไม่ต้องแจกวิภัตติ จึงไม่ต้องเรียงลำดับเหมือนวิภัตติอื่นๆ ครูบาอาจารย์บางท่านจึงไม่รวมอาลปนเข้าในวิภัตติ โดยสอนว่ามี ๗ วิภัตติกับหนึ่งอาลปน”

“หลวงพ่อดิฉันชักเวียนหัวกับคำว่าครูบาอาจารย์แล้วจะเปลี่ยนเรื่องพูดเถอะ” แม่ชีป่วนพูดขัดขึ้น

“ยังเปลี่ยนไม่ได้ แม่ชีก็ทำใจสิ คิดเสียว่าครูบาอาจารย์ท่านให้ความรู้” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตั้งใจช่วยบาสิกาวิยไกล์เคียงกับท่าน ท่านพระครูจึงช่วยหลวงพ่อดอนเมืองด้วยการสนับสนุนว่า

“นั่นสิ หลวงพ่อเดิมสอนอาตมาว่า ผู้ใหญ่ให้อะไรต้องรับไว้ก่อน อาตมาเคยอยู่กับท่านหกเดือนก่อนที่ท่านจะมรณภาพ ตอนนั้นอาตมายังหนุ่ม เพิ่งบวชได้พรรษาเดียว จะไปขอให้ท่านทำพิธีสักให้ เพราะอุปัชฌาย์ของอาตมาไม่ยอมสักให้ ท่านบอกว่าไม่มีฤกษ์ อาตมาก็หนดให้หลวงพ่อดอนเมืองทุกวัน แล้วก็ขอฤกษ์สักจากท่าน ท่าน

ก็พูดเหมือนอุปมาของอาตมาว่ายังไม่มีการศึกษาแล้วท่านก็จะให้เรียนวิชาคหศาสตร์กับธาตุ ๔ อาตมาก็บอกว่าไม่เรียน เพราะไม่รู้จะไปทำอะไร ท่านด่าเลยว่า ‘เจ้าหน้าใจ อย่าหยิ่งจองหองเป็นแมงป่อง ผู้ใหญ่ให้อะไรต้องรับไว้ก่อน เพราะมันจะเป็นประโยชน์ต่อไปในวันหน้า’ อาตมาก็เลยต้องเรียนวิชาคหศาสตร์กับธาตุ ๔ พอท่านสอนอาตมาเสร็จ ท่านก็มรณภาพ ต่อมาอาตมาก็ได้ใช้วิชาคหศาสตร์ ส่วนวิชาธาตุ ๔ ยังไม่ได้ใช้”

“แล้วท่านสั่งให้หลวงพ่อกับเป่ล่าคะ” สาวใหญ่ที่จ้างมาสามี่ด้วยเงินสองแสนถ้ามั้ง เป็นคำถามที่ไม่ฉลาดสักเท่าไร

“ก็ถ้าสัก อาตมาจะมาเป็นพระอยู่อย่างนี้หรือ ไม่น่าถาม” ท่านพระครูพูดเสียงดุเล็กน้อย สาวใหญ่กำลังสับสนเรื่องสามี่มีภรรยา น้อย จึงถือโอกาสร้องให้ ยังผลให้คณะผู้แสวงบุญคนอื่นๆพากันตกอกตกใจ พระเจริณจึงดุซ้ำว่า

“อะไรกัน ครูบาอาจารย์พูดแค่นี้ก็ต้องร้องให้ด้วย โยมไม่มีเหตุผลเลย” ท่านตั้งใจใช้คำว่า “ครูบาอาจารย์” เพื่อยั่วแม่ชีป่วน

“ทำไมหลวงพ่อดิมท่านถึงไม่สั่งให้หลวงพ่อกะ” นางสาวสายใยรักอยากฟังเรื่องหลวงพ่อดิมมากกว่า ท่านพระครูจึงตอบว่า

“ท่านบอกหลวงพ่อกว่า ‘สีกไปเธอตาย’ หลวงพ่อกก็ถามว่าทำไมต้องตาย คนอื่นเขาสีกกันมากมาย ไม่เห็นตาย ท่านก็ตอบว่า ‘เพราะเขาไม่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ส่วนเธอฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมามาก ถ้าสีกไปเธอต้องตายแน่นอน’ หลวงพ่อกก็ตายเลยไม่สีก แล้วก็เลยต้องเป็นพระมาจนทุกวันนี้ ก็ครูบาอาจารย์ท่านไม่ให้สีก จะไม่เชื่อครูบาอาจารย์ได้อย่างไร” ท่านตั้งใจยั่วแม่ชีป่วนด้วยคำว่า “ครูบาอาจารย์” รู้ว่าถูกพระพร้อมใจกันยั่ว แม่ชีป่วนเลยหน้าอ เป็นม้าหมากรุก

“หลวงพ่อกับ ผมขออนุญาตอธิบายเรื่องภาษาบาลีให้โยม
เขา ยังบรรยายไม่จบเลยครับ นานๆผมจะได้ทำหน้าที่ครูบาอาจารย์”
ท่านไม่ว่ายั่วแม่ชี ซึ่งบัดนี้หน้าเหมือนม้าหมากรุก ท่านพระครู
จึงอนุญาตว่า

“นิมนต์” พระมัคคุเทศก์อธิบายต่อ

“อายตนิบาต หรือคำแปลของแต่ละวิภัติมีดังนี้ ปฐมาวิภัติ
หรือวิภัติที่หนึ่ง อายตนิบาต คือ ‘อันว่า...’ วิภัติที่สอง ‘ซึ่ง,
สู่, ยัง, ลึน’ วิภัติที่สาม ‘ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี’ วิภัติ
ที่สี่ ‘แก่, เพื่อ, ต่อ’ วิภัติที่ห้า ‘แต่, จาก, กว่า, เหตุ’ วิภัติที่หก
‘แห่ง, ของ, เมื่อ’ วิภัติที่เจ็ด ‘ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ’
และวิภัติที่แปด หรืออาลปนวิภัติ อายตนิบาตหรือคำแปลคือ ‘ณะ,
ดูก่อน, ข้าแต่’ ที่อาตมาอธิบายมาทั้งหมดนี้เพื่อจะตอบคำถามของ
โยมที่ว่าทำไมพระอาจารย์ถึงต้องพูดว่า ‘อันมีชื่อว่า’ ถ้าไม่มี ‘อัน’
ไม่ได้หรือคะ” ท่านทวนคำถามให้เสร็จสรรพ ถึงตอนนั้นสาวงามนาม
‘สายใยรัก’ รู้สึกว่าปัญญาของหล่อนยังพัฒนาไม่ถึง หากก็ตั้งใจว่า
กลับเมืองไทยจะไปหาเรียนภาษาบาลี จะได้เข้าใจพระศาสนา
มากขึ้น

“นิมนต์หลวงพ่อบรรยายเรื่องนางสุชาดาต่อเถิดค่ะ” หล่อน
ประนมมือ ‘นิมนต์’ ท่านพระครู

“หลวงพ่อบรรยายถึงตรงไหนแล้วละ” กับหล่อน ท่านแทน
ตัวว่า ‘หลวงพ่อ’ เพราะรู้สึกว่าหล่อนเป็นลูกสาวของท่าน

“ถึงตอนพระโพธิสัตว์เรียนสำเร็จฉานที่เจ็ดจากสำนักของ
ท่านอาฬารดาบส กาลามโคตร และฉานที่แปดจากท่านอุทกดาบส
รามบุตร ครับ” โยมเสียงเป็นคนตอบ เขาเป็นคนมีสมาธิในการฟัง
มากกว่าคนอื่นๆ

“อาตมากำลังจะสรุปว่า ที่พระโพธิสัตว์ทรงอดพระกระยาหารได้นานถึง ๔๕ วัน เพราะเป็นผลจากการได้มานสมาบัติปกติคนเราถ้าอดน้ำ ๗ วัน ต้องตาย อดข้าว ๑๕ วันตาย แต่พระโพธิสัตว์ทรงอดได้ถึง ๔๕ วัน”

“แล้วพระนาง...ขอภัยพุดมิต แล้วนางสุชาดาไม่ได้บรรลอรหัตตผลเป็นพระอรหันต์หรือครับ แสดงว่าผมบรรยายผิดมานาน นี่ถ้าไม่ได้พบท่านพระครูผมก็คงบรรยายผิดๆต่อไปอีก แล้วก็จะบาปโดยไม่รู้ตัว” พระเจริญพุดกับพระครูเจริญ

“นางไม่ได้บรรลเป็นพระอรหันต์ แต่บรรลเป็นพระโสดาบันพร้อมกับลูกสะใภ้ ซึ่งเป็นอดีตภรรยาของท่านยสกุลบุตร ถ้านางบรรลอรหัตตผลเป็นพระอรหันต์ นางจะต้องบวช แต่ตอนนั้นเป็นช่วงที่พระโพธิสัตว์ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่ๆ ยังไม่มีภิกษุณี ท่านตอบผมมาก่อนว่าภิกษุณีมีขึ้นเมื่อไร” ท่านถามพระมัคคุเทศก์

“พรรษาที่ ๕ แห่งการตรัสรู้ครับ”

“ถูกต้อง เพราะฉะนั้นเป็นไปไม่ได้ที่นางสุชาดาจะบรรลอรหัตตผล เพราะเหตุที่บรรลอรหัตตผลแล้วต้องบวชในวันนั้น หากไม่บวชจะต้องนิพพานในวันนั้นเลยทีเดียว ตัวอย่างเช่น ท่านพาหิย ทารุจิริยะ และท่านสันตติอำมาตย์ ที่บรรลพระอรหัตแล้วไม่ได้บวช จึงต้องนิพพานในวันนั้น”

“ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นครับ” แทนคำตอบ ท่านพระครูถามพระมัคคุเทศก์ว่า

“ท่านเคยอ่านมิลินทปัญหาไหม คำตอบอยู่ในมิลินทปัญหา”

“เคยได้ยินชื่อหนังสือครับ แต่ไม่เคยอ่าน นิมนต์หลวงพ่ช่วยอธิบายให้ญาติโยมฟังด้วย”

“ท่านจะต้องศึกษาอีกมากนะ การเป็นมัคคุเทศก์จะต้องรู้รอบตัว โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่” ท่านพูดให้พระเจริญเก็บไปคิด

“ญาติโยมเคยอ่านมิลินทปัญหาก็ไหม ใครไม่เคยอ่านให้ยกมือขึ้น” ไม่เฉพาะญาติโยมเท่านั้นที่ยกมือ บรรพชิตทุกรูปก็ยกมือด้วย ผู้ที่ไม่ได้ยกมือคือคนขับกับกระเป่ารถ เพราะฟังภาษาไทยไม่รู้เรื่อง ท่านพระครูจึงขยายความว่า

“มิลินทปัญหาคือคัมภีร์สำคัญที่บันทึกคำสนทนาตอบปัญหาธรรมระหว่างพระนาคเสนกับพระยามิลินท์ พระนาคเสนเกิดหลังพุทธกาลประมาณ ๔๐๐ ปี ที่หมู่บ้านกชังคะในหิมวันตประเทศ เป็นบุตรของพราหมณ์ชื่อโสณุตตระ ท่านเป็นผู้ชำนาญในพระเวทและต่อมาได้อุปสมบทโดยมีพระโรหณะเป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านเรียนธรรมจากพระธัมมรักชิต และเจริญกรรมฐานจนบรรลุอรหัตตผล ท่านเป็นพระอรหันตเถระผู้ได้วาทีชนะพระยามิลินท์ ซึ่งเป็นกษัตริย์เชื้อชาติกรีกแห่งสากลประเทศในชมพูทวีป พระยามิลินท์เป็นปราชญ์ยิ่งใหญ่ ได้วาทีชนะนักปราชญ์ทั้งหลายในสมัยนั้น จนในที่สุดได้พบกับพระนาคเสน เกิดความเลื่อมใสหันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนา และเป็นองค์อุปถัมภ์สำคัญ พระนามภาษากรีกว่า พระเจ้าเมเนานเดอร์ ครองราชย์ พ.ศ. ๔๒๓ สวรรคต พ.ศ. ๔๕๓ ในคิหิอรหัตตปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่พระยามิลินท์ถามถึงการบรรลุพระอรหัตตของคฤหัสถ์ที่ว่า คฤหัสถ์บรรลุพระอรหัตตมีคติเป็นสอง คือหนึ่ง ต้องบวชในวันนั้น และสอง ต้องนิพพานในวันนั้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการบรรลุพระอรหัตตไม่ดีหรือ เมื่อไม่มีพระอุปัชฌาย์ จะรอไว้บวชวันอื่นไม่ได้หรือ และเพราะเหตุไรไม่ได้บวชในวันนั้นต้องนิพพานด้วย ญาติโยมอยากทราบเหตุผลไหม” ท่านถามผู้ฟังที่เป็น

‘ญาตีโยม’

“อยากครับ/อยากค่ะ” ‘ญาตีโยม’ ตอบพร้อมกัน

“พระก็อยากทราบเหมือนกันครับหลวงพ่อ” พระรสนุคนธ์ พุดในนามบรรพชิต ท่านพระครูจึงบรรยายต่อ

“พระนาคเสนตอบพระยามิลินท์ว่า เพราะความเป็นพระอรหันต์เป็นภาวะพิเศษ เพศคฤหัสถ์เป็นหินเพศ คือเพศต่ำ ไม่สามารถทานน้ำหนักไว้ได้ เป็นเพศที่ไม่สมควรแก่ความเป็นอรหันต์ และที่ต้องนิพพานในวันนั้นไม่ใช่เพราะการบรรลุพระอรหันต์ไม่ได้ แต่เป็นภาวะวิเศษสุด เปรียบเหมือนผู้มีราชสมบัติแล้ว แต่ไม่สามารถครอบครองได้เพราะมีบุญวาสนาน้อย ต้องสละให้ผู้อื่นครอบครอง เพราะฉะนั้นจะโทษว่าราชสมบัติไม่ดีไม่ได้ เพราะผู้้นั้นเป็นผู้ไม่มีบุญวาสนาเอง นี่เป็นคำตอบที่พระนาคเสนตอบพระยามิลินท์ ไม่ใช่คำตอบของพระครูเจริญ”

“แล้วพระครูเจริญจะตอบเรื่องนี้ว่าอย่างไรละ” แม่ชีป่วนถามด้วยอยากลองภูมิภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าตน

“ก็คงตอบเหมือนพระนาคเสน แต่จะสรุปย่อๆว่า ภาวะแห่งความหมดกิเลสเป็นภาวะที่ผู้ครองเรือนไม่สามารถรักษาไว้ได้ เพราะการครองเรือนต้องมีเรื่องจุกจิกจู้จี้ ผู้หมดกิเลสแล้วจึงไม่สามารถรับภาวะเช่นนั้นได้” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพุดขึ้นว่า

“นั่นสิ แต่ผมก็ยังสงสัยที่อรรถกถาบอกว่า พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุอรหัตตผล และได้เสวยวิมุตติสุข ๗ วัน ก่อนปรีนิพพาน ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นก็ขัดแย้งกับในมิลินทปัญหา ท่านว่าเราควรเชื่อฝ่ายไหนดี หรือว่ามีข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่ เป็นพระพุทธรูปบิดา” ท่านพระครูตอบว่า

“ผมว่าไม่น่ามีข้อยกเว้น เพราะคำสอนขององค์สมเด็จพระ

ตกจากพระพุทธศาสนา สงสัยว่าจะตกกันเกือบหมด รวมทั้งพระ
ด้วย เพราะเดี๋ยวนี้พวกพระเราเพี้ยนกันเกินครึ่งแล้ว โดยเฉพาะ
พระที่มาอยู่อินเดีย ท่านพากันทิ้งเถรวาทไปหามหายานกันเกือบ
หมดแล้ว อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา” ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าพูดแบบปลง
อนิจจัง

มหายาน

“พูดถึงมหายาน ผมยังไม่รู้จักเท่าที่ควร ท่านจะกรุณาเล่าความเป็นมาของมหายานให้ผมฟังได้ไหมครับ” ท่านพระครูขอความรู้จากภิกษุหนุ่ม

“ผมก็ไม่ค่อยสนใจในเรื่องนี้สักเท่าไร เคยเรียนมาบ้าง สมัยที่อยู่มหาจุฬาย แต่ว่าได้คืนครูบาอาจารย์ไปหมดแล้ว ต้องขอประทานโทษหลวงพ่อด่วนนะครับ”

“ผมว่าจะต้องมีหลงเหลืออยู่บ้าง คงไม่คืนทั้งหมดกระมัง ท่านลองนึกทบทวนดูสิครับ” ผู้อ่อนวัยกว่าหลับตาลง พยายามนึกถึงสิ่งที่ได้ร่ำเรียนมาในอดีต ไม่นานนักก็นึกได้ จึงพูดขึ้นว่า

“แต่เดิมพระพุทธศาสนายังไม่มีการแยกออกเป็นนิกาย คงมีแต่คำสอนดั้งเดิมอันเป็นคำสอนบริสุทธิ์ของพระพุทธองค์ มหายานเกิดขึ้นหลังสังคายนาครั้งที่สาม ดูเหมือนประมาณ พ.ศ. ๔๐๐ เศษ สังคายนาครั้งที่สามกระทำที่โศการาม กรุงปาตลีบุตร ประเทศอินเดีย โดยมีพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นหัวหน้า มีพระสงฆ์ประชุมกัน ๑,๐๐๐ รูป ทำอยู่ ๙ เดือนจึงแล้วเสร็จ สังคายนาครั้งนี้กระทำภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว โดยมีพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นองค์อุปถัมภ์ หลังสังคายนาได้มีการส่ง

ศาสนทูตไปประกาศพระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ รวมทั้งพระมหินทเถระโอโรสของพระเจ้าอโศกก็ได้ นำพระพุทธศาสนาไปประดิษฐานในลังกาเป็นครั้งแรก”

“ประมาณ พ.ศ. ๒๓๔ ไซ้ใหม่ครับ ผมจำได้เพราะเลขเรียงกัน ทำให้จำง่าย”

“ครับ ประมาณ พ.ศ. ๒๓๔ หลังจากทีพระองค์เสวยราชย์ได้ ๑๖ ปี”

“ทรงส่งพระโสณะกับพระอุตตระไปยังดินแดนสุวรรณภูมิ คือดินแดนแถบประเทศไทยของเราด้วย แต่ยุคนั้นยังเป็นดินแดนทวารวดี นำแปลกนะครับ พระโสณะกับพระอุตตระสององค์นี้ชื่อของท่านไปพ้องกับชื่อของพระอัครสาวกของพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๒๔ ผมเคารพพระอุตตระมาก” ท่านหมายถึงพระอุตตระทีพระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งมาประกาศพระศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิ คู่กับพระโสณะ บัดนี้ท่านรู้แล้วว่าพระอุตตระก็คือหลวงพ่อบิณฑูที่ให้กรรมฐานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หลวงพ่อบิณฑูที่คนทั้งหลายรู้จักท่านในนามหลวงปู่เทพโลกอุดร

“พระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๒๔ คือ พระกัสสปพุทธเจ้า อัครสาวกของพระองค์ คือ พระติสสะ กับ พระภราทวาหะ ไม่ใช่หรือครับ” ภิกษุหนุ่มแย้ง

“พระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๒๔ คือ พระเวสสภูพุทธเจ้า พระอัครสาวก คือ พระโสณะ และ พระอุตตระ ผมว่าเรากำลังพูดคนละเรื่องเดียวกันแล้วละครับ” ท่านพระครูใช้สำนวนทันสมัย

“หมายความว่าอย่างไรครับ” พระมหาฉลองไม่เข้าใจเพราะไม่ได้อยู่เมืองไทยมานาน สมภารวัดป่ามะม่วงจึงอธิบายว่า

“คือทีผมพูดว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๒๔ นั้น ผมหมายถึง

ถึงพระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์ ซึ่งมีพระรัตนหังกรพุทธเจ้าเป็นพระองค์ที่หนึ่ง ส่วนท่านบอกว่าเป็นพระกัสสปพุทธเจ้าก็ไม่ผิด เพราะท่านหมายถึงพระพุทธเจ้า ๒๕ พระองค์ แต่ถ้าพระพุทธเจ้า ๒๘ พระองค์ พระมหากัสสปพุทธเจ้าจะเป็นลำดับที่ ๒๗ ท่านพอจะนึกออกไหมครับ ส่วนพระพุทธเจ้า ๒๕ พระองค์ พระที่บังกรเป็นองค์ที่หนึ่ง”

“นึกออกแล้วครับ ที่นี้ผมก็จะพูดเรื่องมหายานต่อ ที่ผมพูดเมื่อตะกี้ว่ามหายานเกิดขึ้นหลังสังคายนาครั้งที่ ๓ เพราะต่อจากนั้นอีกร้อยปีเศษ คือ ประมาณ พ.ศ. ๔๐๐ ก็เกิดมหายานขึ้น ทำให้พระพุทธศาสนาแตกออกเป็นสองนิกาย ฝ่ายมหายานเรียกฝ่ายที่เป็นพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมว่า หินยาน แปลว่า ยานต่ำ หรือ ยานเล็ก หรือยานที่คับแคบ คือเรียกแบบดูลูก หรือข่ม แล้วเรียกพวกตนว่า มหายน แปลว่ายานใหญ่ ต่อมาเพื่อไม่ให้เกิดการข่มกัน จึงบัญญัติเรียกพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมว่าฝ่ายเถรวาท คือเชื่อตามพระเถระ แล้วเรียกมหายานว่า อาจารย์วาท หรืออาจารย์วาท คือเชื่อตามอาจารย์ สรุปว่า เมื่อก่อนใช้หินยานคู่กับมหายาน ต่อมาเปลี่ยนเป็นเถรวาทคู่กับอาจารย์วาท หรืออาจารย์วาท แล้วก็เลยมาสับสนกันภายหลัง คือเป็นเถรวาทกับมหายาน เพราะเดี๋ยวนี้ถ้าไปพูดอาจารย์วาท คนก็ไม่รู้จักกันแล้ว รู้จักแต่มหายาน” พระมหาฉลองเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงของนิกายมหายาน

“แล้วมหายานสอนแตกต่างจากเถรวาทมากไหมครับ”

“ในความคิดของผม ผมว่ามากจนแทบจะเรียกได้ว่าเป็นคนละศาสนาเลยทีเดียว โดยเฉพาะข้อวัตรปฏิบัติของพระมหายาน อย่างเช่น มหายนแบบทิเบต เขาจะมีแบ่งย่อยออกไปเป็น ๕ นิกาย ใน ๕ นิกายนี้ มีอยู่นิกายหนึ่งที่พระมีเมียได้ แล้วขอโทษนะครับ

หลวงพ่อก็ไม่ได้มีเมียเดียวด้วย พระทิเบตรูปหนึ่งที่ผมรู้จัก ท่านมีเมียถึงสามคน” พระหนุ่มพูดยิ้มๆ

“แล้วอีก ๔ นิกายไม่เอาอย่างบ้างหรือ” ถามยิ้มๆเช่นกัน

“นอกจากไม่เอาอย่างแล้วท่านยังพากันตำหนินิกายที่มีเมีย เพราะพระทิเบตท่านจะเคร่ง ไม่เหมือนพระญี่ปุ่นและตุ้มเป๊ะเลยครับ หลวงพ่อก็ เรียกว่าทั้งสุราและนารี”

“มีพาศึกษาเกี่ยวกับฟ้ากับดินด้วยหรือเปล่าครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถามยิ้มๆ พระมหาจลองแอบขมในใจว่า “หลวงพ่อดูคุณนี่ยิ้มสวยดี”

“ข้อนี้ผมไม่เห็นก็เลยไม่ทราบครับ แต่ที่เห็นก็คือทั้งพระทั้งอนิลา คืออนิลาหมายถึงชีครับ มหายานเขาเรียกชื่อว่าอนิลา จะแต่งตัวเหมือนพระทุกอย่าง”

“ทั้งพระทั้งอนิลาทำไมหรือครับ ท่านยังพูดค้างอยู่”

“พากันดื่มเบียร์สิครับ ดื่มจนหน้าแดงไปตามๆกัน เวลาเดินก็โง่งไปเงงมาเหมือนคนเมา เสียภาพลักษณ์ของบรรพชิตหมด”

“ไม่ใช่เหมือนคนคนเมาหรือครับ เป็นคนเมาชัดเจนเลย ทำอย่างนั้นได้อย่างไร พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนั้น” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดเสียงตำหนิ

“ผมถึงได้พูดว่าพวกเขาซัดจะเลอะเทอะกันใหญ่แล้ว ประพัตตินอกรัตนนอกรอยออกไปทุกที อีกหนอยก็คงไม่เหลือร่องรอยแห่งความเป็นพุทธ กลายเป็นอะไรก็ไม่รู้ ช่วงที่นิกายมหายาน เกิดเป็นช่วงที่พระพุทธศาสนาเริ่มฟุบขณะที่ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พุชขึ้นมามากครั้งหลังจากที่ฟุบลงไปในยุคพุทธกาล พระพุทธศาสนา ช่วงหลังยุคพุทธกาลต้องแข่งกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดูมากขึ้น ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเขามีเทพเจ้าไว้ให้ชาวบ้านอ่อนนอบบวงสรวง มีพิธีบูชาัญซึ่งเริ่มตั้งแต่เอาสัตว์มานูชาัญญก่อน หนักเข้าถึงกับเอา

มนุษย์มานูชาয়ัญเพื่อให้เทพเจ้าพออกพอใจ ความเชื่อแบบนี้มีมานานมากและยากมากที่จะลบล้างออกไป เพราะคนจำนวนมากชอบที่จะหวังพึ่งสิ่งภายนอก เพราะการที่จะเพียรพยายามด้วยตัวเอง โดยใช้ปัญญานั้นแสนยาก มนุษย์จำนวนมากจึงมีความโน้มเอียงที่จะหันไปหาการอ้อนวอนขอผลจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สมัยที่ผมเรียนอยู่ที่มหาจุฬาย เจ้าคุณอาจารย์ท่านจะเน้นย้ำเรื่องนี้มาก ท่านบอกพระพุทธรูปเจ้าไม่ได้สอนให้หวังพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายนอก แต่สอนให้พึ่งตัวเอง ดังมีพระพุทธรูปพระพุทธรูปที่ตรัสรับรองไว้ว่า ‘อตุตา หิ อตุตโน นาโถ โโก หินาโถ ปโร ลียา’ แต่ชาวพุทธทุกวันนี้ซักจะเป็นพรหมณ์มากเข้าไปทุกวัน คือหวังพึ่งสิ่งภายนอก ไม่คิดพึ่งตัวเอง” ท่านพระครูรู้สึกว่าคุณสนทนาจะใช้คำว่า ‘มาก’ มากเป็นพิเศษ

“ท่านหมายถึงเจ้าคุณประยุทธ์หรือครับ”

“ครับหลวงพ่ เจ้าคุณอาจารย์เก่งมาก เรียกว่าเป็นปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาในระดับโลกเลยทีเดียว ท่านจบปริญญาตรีจากมหาจุฬาย แต่สามารถไปสอนนักศึกษาในระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้ เป็นเกียรติยศและความภาคภูมิใจของคณะสงฆ์ไทย ที่มีพระผู้เชี่ยวชาญระดับโลกเช่นท่านเจ้าคุณรูปนี้” พระมหาฉลองกล่าวชื่นชมครูบาอาจารย์ของท่าน แล้วจึงอธิบายต่อ

“ผมคิดว่าพระพุทธรูปศาสนานิกายมหายานนี้คงจะพยายามเอาใจประชาชนด้วยการสนองความต้องการเรื่องที่พึ่งภายนอกเพื่อจะช่วยปลดปล่อยประชาชนให้พวกเขาามีสิ่งที่จะมาช่วยบ้าง ก็เลยคิดไปถึง คติพระโพธิสัตว์ คือพระพุทธรูปศาสนาของเรามีคติพระโพธิสัตว์อยู่เดิมก่อนแล้ว พระโพธิสัตว์ก็คือพระพุทธรูปเจ้าก่อนตรัสรู้ พระโพธิสัตว์นั้นตั้งใจบำเพ็ญความดีอย่างยอดเยี่ยมอย่างสูงสุด โดยไม่ยอมแพ้แก่ความลำบากยากแค้นและสามารถเสียสละแม้แต่ชีวิตตนเองเพื่อ

บำเพ็ญความดี” ท่านพระครูช่วยเสริมว่า

“และในการบำเพ็ญความดีนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือการช่วยเหลือผู้อื่น อย่างที่เห็นในชาติต่างๆ ที่พระโพธิสัตว์เสียสละตัวเอง เสียสละทรัพย์สมบัติ เสียสละเลือดเนื้ออวัยวะและเสียสละแม้กระทั่งชีวิต เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์หรือสัตว์อื่นได้”

“ครับหลวงพ่อกับ พระโพธิสัตว์ของพระพุทธศาสนาดั้งเดิม ท่านบำเพ็ญบารมี มีความเสียสละที่จะช่วยผู้อื่น คติพระโพธิสัตว์เดิมจึงมีความหมายต่อชาวพุทธว่า พระโพธิสัตว์เป็นแบบอย่างแก่เราทุกคนในการทำความดี ให้ชาวพุทธเอาอย่างพระโพธิสัตว์ในการที่จะทำความดี และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ตัวเองเลย ยอมเสียสละแม้แต่ชีวิตของตัวเองได้ คติพระโพธิสัตว์เดิมจึงเป็นคติที่สอนเพื่อให้ทำตามอย่างพระโพธิสัตว์ แต่ของนิกายมหายานกลับกลายเป็นว่า คนมองคติพระโพธิสัตว์ใหม่ในแง่ว่า พระโพธิสัตว์ท่านมีมหากรุณาและอาณาพิภพใหญ่ ที่จะช่วยเหลือสัตว์ทั้งหลาย เลยทำให้เกิดจุดเน้นไปว่า ถ้ามนุษย์เราหวังความช่วยเหลือก็ไปหาพระโพธิสัตว์ ไปขอให้ท่านช่วยได้ คล้ายกับไปขอผลจากเทวดา ก็เลยมีคติพระโพธิสัตว์แบบมหายานขึ้นมา”

“เรียกว่าออกนอกกลุ่มนอกรทางไปเลย พระโพธิสัตว์ที่เราพูดถึงกันคือพระโพธิสัตว์ของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน คือ พระโคตม-พุทธเจ้า เมื่อพระองค์ตรัสรู้นั้น พระโพธิสัตว์ก็ได้สิ้นชีวิตไปก่อนหมดแล้ว พระโพธิสัตว์ของเถรวาทมุ่งเอาโพธิสัตว์ของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ซึ่งได้ทำความดีไว้เป็นแบบอย่างให้เราทำอย่างนั้นบ้าง แต่ท่านสิ้นชีวิตไปหมดแล้ว แม้แต่องค์พระพุทธเจ้าเองก็ได้ปริณิพพานไปนานกว่าสองพันห้าร้อยปีแล้ว”

“ครับหลวงพ่อกับ ที่นี้พวกนิกายมหายานก็คิดว่าจะทำอย่าง

ไรให้มีพระโพธิสัตว์ที่ยังรอช่วยมนุษย์อยู่ได้ ถึงตอนนี้นักก็ได้ถึงหลักการแต่เดิมว่า ความเป็นพระพุทธรเจ้าไม่ได้ผูกขาดอยู่กับพระพุทธรเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ใครบำเพ็ญบารมีจนครบบริบูรณ์ก็เป็นพระพุทธรเจ้าได้ พระพุทธรเจ้าก็มีเรื่อยไป เพราะฉะนั้นพระพุทธรเจ้าที่จะมาตรัสรู้ในอนาคตอีกมากมายที่ยังบำเพ็ญบารมีเป็นโพธิสัตว์อยู่ คือยังช่วยเหลือสัตว์โลกอยู่ ก็เลยให้พระโพธิสัตว์ของพระพุทธรเจ้าที่จะมาตรัสรู้ในอนาคตข้างหน้ามาช่วยมนุษย์ปัจจุบัน”

“เป็นอันว่าคติพระโพธิสัตว์เลยเปลี่ยนไปจากเดิม”

“ครับ เฉพาะพวกนิกายมหายานเท่านั้น ส่วนนิกายเถรวาทก็ยิ่งเหมือนเดิม ตกลงนิกายมหายานก็เลยไม่ยอมรับพระโพธิสัตว์ของพระพุทธรเจ้าองค์ปัจจุบัน แต่หันไปหาพระโพธิสัตว์ที่ยังไม่ตรัสรู้ยังไม่เป็นพุทธะ ยังบำเพ็ญบารมีอยู่ มาให้ชาวพุทธนับถือ จะได้มาช่วยเหลือคนทั้งหลายได้ ตอนนั้นก็เท่ากับว่านิกายมหายานได้คู่แข่งที่จะมาชดเชยความเชื่อแบบอ้อนวอนเทพเจ้าแล้ว คือ มีพระโพธิสัตว์มาช่วยสัตว์ทั้งหลายที่ต้องการความช่วยเหลือ สามารถขอร้องพระโพธิสัตว์อย่างพระอวโลกิเตศวร ผู้เต็มไปด้วยมหากรุณาให้มาช่วยได้ บรรดาชาวพุทธก็เลยไปขอร้อง ไปอ้อนวอนพระโพธิสัตว์แบบใหม่นี้มาช่วยเหลือ ไม่ต้องไปอ้อนวอนเทพเจ้าของพราหมณ์-ฮินดู คือ ไม่ต้องไปอ้อนวอนพระพรหม หรือพระนารายณ์ แต่มาหาพระโพธิสัตว์แทน เพราะพระโพธิสัตว์ก็ช่วยได้ เป็นอันว่าพระพุทธรศาสนา นิกายมหายานก็มีพระโพธิสัตว์มาแข่งกับเทพเจ้าของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หลวงพ่อว่าดีไหมครับ” ท่านพระครูตอบทันทีว่า

“ไม่ดี เพราะผิดหลักการของพระพุทธรเจ้าที่ทรงสอนให้พึ่งตนเอง”

“ครับ ไม่มีใครที่ไหนมาเป็นที่พึ่งให้เราได้ การเชื่อแบบ

มหายานถือว่าผิดหลักการของพระพุทธศาสนา อะไรที่ผิดหลักการ ก็ไม่นำไปสู่ประโยชน์สูงสุด คือการหลุดพ้นจากทุกข์อย่างถาวร หลวงพ่อเห็นด้วยไหมครับ”

“เห็นด้วยครับ ผมเป็นชาวพุทธดั้งเดิม ย่อมไม่ทิ้งหลักการ ของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงเป็นพระสัมพันธัญญ์ สิ่ง ที่พระองค์ทรงสอนล้วนเป็นสังฆธรรม ถ้าเราไม่เชื่อสังฆธรรมเสียแล้วก็ไม่ ต้องพูดกัน”

“แต่นิคายมหายานยอมทิ้งสังฆธรรมเพื่อจะแข่งกับศาสนา พราหมณ์-ฮินดู พอเอาเข้าจริงๆก็แข่งได้ไม่เต็มที่ เพราะเทพเจ้า ของพราหมณ์-ฮินดู เขาแสดงกิเลสได้เต็มที่ ไม่ว่าจะเป็ โลกะ โทสะ โมหะ ว่ากันได้เต็มที่เลย เทพเจ้าสามารถใช้ฤทธิ์ประหัตประหาร คนอื่น ยกทัพทำสงครามกันก็ได้ แต่พระโพธิสัตว์ในพระพุทธศาสนา ท่านบำเพ็ญคุณธรรม มีแต่ความดี ไม่มีการทำร้ายใคร ที่นี้มนุษย์ ปลูกชนก็มักมีเรื่องโกรธแค้นกัน อยากจะทำร้ายผู้อื่นบ้าง อยากจะหา ผลประโยชน์ให้แก่ตัวให้เต็มที่โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเดือดร้อนของ ใคร เมื่อมาหาเทพเจ้าเทพเจ้าก็สนองความต้องการได้เต็มที่ จะฆ่า จะทำลายศัตรูก็ได้ แต่ถ้ามาหาพระโพธิสัตว์ท่านมีคุณธรรม มีแต่ เมตตากรุณา ท่านไม่ทำสิ่งร้าย เพราะฉะนั้นการอ่อนวอนขอความช่วยเหลือจากพระโพธิสัตว์ก็ไม่สามารถทดแทนเทพเจ้าของ พราหมณ์-ฮินดูได้จริง เนื่องจากถูกจำกัดด้วยขอบเขตของคุณธรรม ก็เลยกลายเป็นว่าพระพุทธศานานอกจากเสียหลักแล้ว ยังเสียเปรียบ เขาด้วย” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาหยุดถอนหายใจแล้วจึงเล่า ต่อ

“คติพระโพธิสัตว์เดิมนั้นคือเป็นแบบอย่างให้ทุกคนจะต้อง เพียรพยายามทำความดีให้ได้อย่างนั้นๆ แม้แต่เสียสละตนเองหรือ

ชีวิตของตนเพื่อทำความดีอย่างเต็มที่ แต่ตามคติพระโพธิสัตว์ใหม่ กลับกลายเป็นว่า มีพระโพธิสัตว์ผู้เสียสละคอยช่วยเหลือเราอยู่แล้ว เราก็ไปขอความช่วยเหลือจากท่าน เราไม่ต้องทำความเพียรเอง ก็เลยผิดหลักการเรื่องความเพียรอีก เพราะพระพุทธองค์ตรัสสอน ว่า ‘วิริเยน ทุกขมจเจติ - บุคคลล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร’ เมื่อ เป็นเช่นนี้ ความหมายของพระโพธิสัตว์ก็พลิกไปเลย ถ้าเรามาดูใน ปัจจุบันนี้ที่นับถือกันอย่างเจ้าแม่กวนอิมก็คือพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์เดิมที่เกิดขึ้นในอินเดียตามหลักมหายาน ต่อมาเมื่อเข้าไปในประเทศจีน แปลชื่อเป็นภาษาจีนแล้วศัพท์กร่อน ลงมาเหลือแค่กวนอิม และเพศก็กลายเป็นหญิงไป ตามตำนานเล่า ว่า ครั้งหนึ่งพระราชบิดาของพระเจ้ากรุงจีนประชวรหนัก ไม่มีแพทย์ หลวงหรือแพทย์ราชกุมารคนใดจะรักษาได้ ก็เลยร้อนถึงพระอวโลกิเตศวร กวนอิมนี้ที่จะต้องมาช่วยรักษา แต่ในราชสำนักนั้นผู้ชายจะเข้าไปไม่ได้ พระอวโลกิเตศวรจึงต้องแปลงร่างเป็นสตรี แล้วก็เข้าไป รักษาพระราชบิดาพระเจ้ากรุงจีนให้หายจากประชวร เสร็จแล้วแปลง ร่างกลับไม่ได้ ก็เลยกลายเป็นผู้หญิงสืบมา”

“เรื่องเป็นอย่างนี้เอง แล้วคติพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรมีมานานหรือยังครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถาม

“ปราชญ์สันนิษฐานว่า คติพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร กวนอิมนี้เข้าไปจีนราว พ.ศ. ๖๐๐ ซึ่งเป็นระยะแรกๆของการเกิดคติพระโพธิสัตว์นิกายมหายาน แต่ก็น่าสังเกตนะครับหลวงพ่อก่อน น่าสังเกตตรงที่ว่าพระโพธิสัตว์พระองค์ต่างๆของมหายานนี้ พัฒนาขึ้นใน ระยะเดียวกับที่พระศิวะหรือพระอิศวร และพระวิษณุหรือพระนารายณ์ กำลังเริ่มปรากฏองค์เด่นขึ้นมาในยุคหินดู ขณะที่พระพรหม ซึ่งเคยเด่นในยุคพราหมณ์ก็กลับด้อยลง และเป็นยุคเดียวกันกับที่

คริสตศาสนาก็กำลังเกิดขึ้นด้วย ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูมีมานานมาก จึงต้องแบ่งเป็นยุคๆ ซึ่งมี ๓ ยุค ได้แก่ ยุคพระเวท ซึ่งอยู่ในระยะ ๑,๐๐๐ ถึง ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ยุคที่สองคือ ยุคพราหมณ์ ตั้งแต่ ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ถึง พ.ศ. ๗๐๐ ส่วนยุคที่สามคือยุคฮินดู ตั้งแต่พ.ศ. ๗๐๐ มาถึงปัจจุบัน ในยุคพระเวท เทพเจ้าที่เด่นที่สุดไม่มีองค์ใดเกินพระอินทร์ แล้วพระอินทร์ก็หลงจนถูกฤๅษีเคาตมะสาปนจนเสียเทพไปเลย พอยุคพราหมณ์เทพเจ้าที่เด่นที่สุดคือพระพรหม ถึงยุคฮินดูพระพรหมก็เสื่อม พระศิวะกับพระนารายณ์เด่นขึ้นมาแทน ดูๆ แล้วก็ตกลงดี สังคมของเทพมีการอิจฉาวิชา ชิงดีชิงเด่นกันไม่คิดกับสังคมมนุษย์ นี่เป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งเป็นศาสนาที่ได้สมญาว่ามีเทพเทวดามากที่สุด จนหาข้อยุติไม่ได้”

“สรุปแล้วนิกายมหายานก็เป็นคติที่แข่งกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งมีการอ่อนวอนขอผล ถ้าชาวพุทธเราไม่ระวังรักษาหลักการให้ดี พระพุทธศาสนาก็จะโน้มเอียงไปทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เมื่อนิกายมหายานมาเป็นอย่างนี้ก็ต้องถือว่าเสียหลัก”

“ครับ การเสียหลักนี้เองที่เป็นต้นเหตุสำคัญทำให้พระพุทธศาสนากลับกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดูไปในเวลาต่อมา เพราะย้ายจุดเน้นจากการที่ใช้ความเพียรพยายามทำกรรมดีต่างๆ ด้วยฉันทะ วิริยะ ไปเป็นลัทธิอ่อนวอนนอรรอคอยผล ไปๆ มาๆ ราว พ.ศ. ๑๐๐๐ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูก็เริ่มแต่งเรื่องให้พระพุทธเจ้าเป็นพระนารายณ์อวตารปางที่ ๙ ไปเลย เดียวนี้ชาวฮินดูที่นับถือพระวิษณุได้สร้างเทวาลัยวางรูปพระนารายณ์ไว้ตรงกลาง รูปพระพุทธเจ้าอยู่ข้างๆ เลยกลายเป็นบริวารของพระนารายณ์ไป” ภิกษุหนุ่มเล่าถึงความเสื่อมถอยของพระพุทธศาสนาในอินเดีย พลังปิดปากหาวหนึ่งครั้ง

ความหลงในสงสาร

“ท่านง่วงแล้วหรือครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถามอย่างเกรงใจ ส่วนท่านยังไม่รู้สึกง่วงด้วยยังไม่อิ่มในความรู้ที่ได้รับจากอีกฝ่าย

“ก็นิดหน่อยครับ แต่ไม่เป็นไร ถ้าหลวงพ่อยากทราบเรื่องอะไรที่ผมพอจะเล่าได้ผมก็ยินดีถวายความรู้” พระมหาจลองพูดจากใจจริง ท่านรู้สึกเคารพนับถือสมภารรูปนี้มาก และหวังที่จะได้ไปประพาศิทธธรรมเจริญพระกรรมฐานที่วัดป่ามะม่วง อย่างน้อยสักครั้งหนึ่งในชีวิต

นิครนถนาฏบุตร

“ผมอยากรู้เรื่องศาสนาเซน” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดอย่าง
เกรงใจเป็นที่สุด ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าน้อมรับว่า

“ครับหลวงพ่อก่อน ผมจะถวายความรู้เท่าที่ผมรู้” แล้วจึงเล่า
ประวัติความเป็นมาของศาสนาเซนดังต่อไปนี้

“ศาสนาเซนหรือไชนะ เป็นศาสนาที่มีมาตั้งแต่พุทธกาล
อาจจะก่อนพุทธกาลเล็กน้อย แต่ก็ถือเป็นศาสนาร่วมสมัยกับพระ
พุทธศาสนา ศาสดาของศาสนาเซนคือ มหาวีระ ที่ในคัมภีร์พระ
ไตรปิฎกเรียกว่า นิครนถนาฏบุตร”

“ที่พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า พวกนิครนถ์ ไซ้ใหม่ครับ
ดูเหมือนจะอยู่ในสามัญญผลสูตร พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙”

“หลวงพ่อกงังครับ ผมยังไม่รู้เลยว่ามีอยู่ในพระไตรปิฎก
เล่มที่เท่าไร เพราะผมไม่ค่อยจะมีเวลาอ่าน” พระมหาฉลองพูดออก
ตัว

“นอกจากมีในพระไตรปิฎกแล้ว ยังมีในอรรถกถาด้วยครับ
ในพระไตรปิฎกพระพุทธองค์ทรงเรียกพวกที่นับถือศาสนาเซน
ว่า พวกนิครนถ์ คำว่า นิครนถ์ แปลว่า ไม่มีกิเลสเครื่องผูกมัด
หมายความว่า ไม่ยึดถืออะไรทั้งสิ้น แม้แต่ผ้าก็ไม่ต้องนุ่ง ศาสดา

มหาวีระนั้นไม่ยุ่งผ้า”

“ครับ แล้วรูปของมหาวีระก็เหมือนพระพุทธรูป ตอนมาใหม่ๆผมก็นึกในใจว่าประเทศอินเดียมีพระพุทธรูปด้วย แสดงว่าพระพุทธรูปศาสนายังไม่สูญสิ้นไปจากประเทศนี้ เวลานั่งรถผ่านพระพุทธรูปผมก็จะยกมือไหว้ทำความเคารพ พออยู่นานๆไปถึงได้รู้ว่าไม่ได้ทำความเคารพพระพุทธรูปเจ้า แต่ไปไหว้มหาวีระ ครั้งหนึ่งผมไปนิวเดลีซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศนี้ คนอินเดียเขาออกเสียงนิวเดลี แต่ชาวต่างประเทศออกเสียงว่า นิวเดลี...” ท่านพระครูสังข์ยกว่า

“ท่านเป็นคนอินเดียหรือครับ ผมนึกว่าท่านเป็นชาวต่างประเทศ เพราะเห็นออกเสียงว่านิวเดลี” พระมหาจลองตอบแบบไม่สังข์ยกกลับว่า

“ผมเป็นชาวต่างประเทศที่อยู่อินเดียมานานจนลืมไปว่าตัวเองไม่ใช่คนอินเดีย บ่อยครั้งที่ผมเผลอคิดไปว่าตัวเองเป็นคนอินเดียเลยออกเสียงแบบคนอินเดีย หลวงพ่อจะคิดแบบคนไทยก็ได้ว่า ‘เข้าเมืองตาหลิว ต้องหลิวตาตาม’ ”

“แล้วถ้าผมคิดแบบฝรั่งล่ะ จะว่าอย่างไร” ท่านพระครูยังคงสังข์ยกหวังจะให้พระหนุ่มหายง่วง

“ถ้าหลวงพ่อกับฝรั่งก็ต้องว่า ‘เข้ากรุงโรม ต้องทำตามชาวโรมัน’ ครับ”

“อ้อ.อย่างนั้นหรือครับ แสดงว่าท่านมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกาลและเทศะได้ดีมาก ผมขอชมเชย” ท่านสังข์ยกผู้อ่อนวัยกว่าพอหอมปากหอมคอแล้ว จึงย้อนกลับไปยังเรื่องที่กำลังสนทนากันอยู่ ด้วยการถามว่า “เมื่อสักครู่ท่านพูดค้างไว้ว่า ครั้งหนึ่งท่านไปนิวเดลี ไปทำอะไรหรือครับ” ท่านเรียกชื่อเมืองหลวง

ของอินเดียแบบเดียวกับที่ชาวต่างประเทศเรียก

“คือครั้งหนึ่งผมไปนิวเดลี” ผู้อ่อนวัยกว่าตั้งใจออกเสียงให้ต่างจากท่านพระครู “ผมไปพักที่อุทยานชานเมืองนิวเดลีใกล้กับภูเขา ผมเกิดคิดถึงเมืองไทยมาก จึงเดินไปที่ภูเขาซึ่งมีพระพุทธรูปปางสมาธิประดิษฐานอยู่ ผมก็ไปนั่งสวดมนต์อยู่พักใหญ่ๆ เสร็จก็อยากรู้ว่าใครเป็นผู้สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ จึงเดินเข้าไปใกล้ๆ เพื่ออ่านข้อความที่เขียนไว้ที่ฐานพระ ปรากฏว่ามีข้อความภาษาฮินดี และภาษาอังกฤษ เขียนไว้ว่า ศาสตามหาวีระแห่งศาสนาเซน ผมจึงพินิจพิจารณาดูอย่างถี่ถ้วน ก็พบว่าพระพุทธรูปไม่มีจีวรหรือสังฆาฏิ คือไม่ได้นุ่งผ้า แต่เพราะนั่งในท่าสมาธิจึงดูไม่น่าเกลียด พวกเซนเขาสร้างรูปศาสดาจะอยู่ในอิริยาบถนั่งสมาธิเสมอ คงเห็นว่าถ้าอยู่ในอิริยาบถยืนคงไม่เจริญหูเจริญตาสักเท่าไร ตั้งแต่นั้นมาเวลาผมผ่านภูเขาที่มีพระพุทธรูปเลยไม่กล้าไหว้ กลัวจะเป็นไหว้มหาวีระ” ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าเล่าประสบการณ์ของท่าน

“อย่างนั้นหรือครับ ถ้าเช่นนั้นประเทศอินเดียก็เป็นดินแดนที่เกิดของศาสนาถึงสามศาสนา คือ พราหมณ์-ฮินดู พระพุทธศาสนา และศาสนาเซน”

“มีศาสนาซิกข์อีกครับหลวงพ่อ รวมเป็นสี่ศาสนา นี่นับเฉพาะศาสนาที่สำคัญนะครับ เพราะยังมีศาสนาเล็กศาสนาน้อยอีกเป็นร้อยศาสนาที่เกิดในประเทศนี้”

“แต่ศาสนาเหล่านี้เกิดขึ้นที่หลังนะครับ เพราะไม่มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก นอกจากสามศาสนาข้างต้นแล้ว พระไตรปิฎกยังกล่าวถึงเจ้าลัทธิอีกหกคนที่เรียกว่า ดิตถกร ซึ่งเป็นนักบวชนอกพระพุทธศาสนา ท่านจำได้ไหมครับว่าเจ้าลัทธิทั้งหกมีใครบ้าง”

“จำได้บ้างครับ แต่คงไม่ครบหก เจ้าลัทธิเหล่านี้บ้างครั้ง

ก็เรียกกันว่า ครุทั้ง ๖ หลวงพ่อจำชื่อครุทั้ง ๖ ได้ครบหรือเปล่าครับ”

“คิดว่าครบครับ ครุทั้ง ๖ ได้แก่ ปุรณกัสสป มักขลิโคสาล อชิตเกสภัมพล ปกุทธกัจจายณะ สัตถุชัยเวลัฏฐบุตร และนิครนถนาฏบุตร ทั้งหมดนี้คำสอนของนิครนถนาฏบุตรมีความคล้ายคลึงกับคำสอนในพระพุทธศาสนามาก เช่นคำสอนเรื่องกรรม พระพุทธศาสนาจำแนกกรรมออกเป็น ๓ อย่าง ตามการแสดงออก ถ้าแสดงออกทางกายเรียกว่า กายกรรม ทางวาจาเรียกว่า วจีกรรม และทางใจเรียกว่า มโนกรรม ส่วนศาสนาเซนเรียกกรรมว่าทัณฑะ และแบ่งออกเป็นสามเช่นกัน ได้แก่ กายทัณฑะ วจีทัณฑะ และมโนทัณฑะ แต่เน้นต่างกัน กล่าวคือพระพุทธศาสนาเน้นที่มโนกรรม ส่วนศาสนาเซนเน้นที่กายกรรม ในอรรถกถาได้แสดงไว้ว่าพระพุทธเจ้าทรงตำหนิพวกนิครนถ์ใน ๑๐ สถาน ได้แก่ ไม่มีศรัทธา ๑ ผิดทำนองคลองธรรม ๑ ไม่มีหิริโอตตปปะ ๑ คบมิตรชั่ว ๑ ยกย่องพวกตนดูหมิ่นพวกอื่น ๑ มีความโลภในลาภสักการะเฉพาะหน้า ๑ ว่านอนสอนยาก ๑ ไม่ซื่อสัตย์ ๑ คิดมิชอบ ๑ และเห็นผิด ๑ สรุปความว่าในทรรศนะของพระพุทธศาสนา คำสอนของพวกนิครนถ์ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถนำไปสู่ความหลุดพ้นจากทุกข์ได้” พระมหาจลลงช่วยเสริมว่า

“เพราะการจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ต้องดำเนินสายกลางที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา ส่วนพวกนิครนถ์หนักไปในทางอัตตภิสมถานุโยค กล่าวกันว่าตอมนมหาวิระจะตาย เกิดสำนึกผิดและคิดได้ มีความปรารถนาจะให้सानุศิษย์ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องจากสำนักของพระพุทธเจ้า จึงแกล้งสอนในสิ่งที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยบอกศิษย์กลุ่มที่หนึ่งว่าคำสอนของตนเป็นอุจเจททิฎฐิ ภาษาฝรั่งเรียก

ว่า Nihilism แล้วบอกศิษย์กลุ่มที่สองว่าคำสอนของตนเป็นสัตสตทิกฎนี้ ฝรั่งเศสเรียกว่า Eternalism นี่เป็นอุบายของมหาวิระหลังจากมาคิดได้ตอนใกล้ตายว่า ตัวเองสอนผิดมาโดยตลอด ครั้นจะบอกลูกศิษย์ไปตามตรงว่าตนสอนผิดก็ทำไม่ได้เพราะกลัวเสียหน้า พวกศาสดาและเจ้าลัทธิเขาทิกฎนี้แรงมาก ยอมเสียชีวิตได้ แต่เสียหน้ายอมไม่ได้”

“เหมือนสัญญาชัยเวลัญฐบุตร อาจารย์ของอุปติสสะ ที่ไม่ยอมไปเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้าตอนที่อุปติสสะกับโกสิตะชักชวน ขนาดอุปติสสะพูดตรงๆเลยว่า ‘อาจารย์ ลัทธิของอาจารย์เป็นหมิ่น ไร้แก่นสาร เราไปเฝ้าพระศาสดากันเถิด’ สัญญาชัยเวลัญฐบุตรก็บอกว่าเราเป็นครูบาอาจารย์เขา จะไปเป็นอันตเวาสิกได้อย่างไร เป็นไม่ได้แน่นอน ถ้าท่านเป็นสัญญาชัย ท่านจะไปไหมครับ” ถามเพื่อลองใจ “ไม่ไปครับ เพราะเสียชีวิตได้แต่เสียหน้าไม่ได้ เป็นอาจารย์เขาแล้วจะลดตัวลงไปเป็นศิษย์ คนอื่นเดี่ยยอมไม่ได้เด็ดขาด”

“ครับ ผมทราบดีว่าคนอื่นเดี่ยยอมไม่ได้เด็ดขาด แต่ท่านเป็นคนไทย ไม่ใช่คนอื่นเดี่ยนะครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงแย้ง

“ก็ท่านบอกว่าถ้าผมเป็นสัญญาชัย จะยอมไหม ผมก็ต้องบอกว่าไม่ยอม เพราะถ้าผมเป็นสัญญาชัย ผมก็เป็นคนอินเดียใช่ไหมครับ” ผู้อ่อนวัยกว่าซักจะมีเชื้อ ‘ยวน’ ทำให้การสนทนามีชีวิตชีวาขึ้น

“ถ้าเช่นนั้น ผมถามใหม่ก็ได้ว่า ถ้าท่านเป็นมหาฉลองท่านจะยอมไปเฝ้าพระศาสดาหรือไม่”

“ไม่ต้องมี ‘ถ้า’ หรือครับ เพราะผมเป็นมหาฉลองอยู่แล้ว” ภิกษุหนุ่มยังคงยวน ท่านพระครูยังคงมีขันติถามต่อไปว่า

“ครับ ท่านเป็นมหาฉลองและเป็นคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์

แล้วท่านจะยอมไปเฝ้าพระพุทธเจ้าหรือไม่”

“ผมไม่ใช่คนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์หรอกครับ ผมเป็นคนอีสาน ใต้ ไกลจากอีสานเหนือ คนอีสานไม่ว่าจะเหนือหรือใต้ก็ไม่ใช่ไทยแท้เพราะไม่พ่อก็แม่มักเป็นลาว”

“ผมทราบแล้วครับว่าท่านเป็นคนไทยเชื้อสายลาว แต่ทำไมท่านถึงพูดภาษายวน” พระมหาดลองตอบว่า

“ลาวกับยวนอยู่ใกล้กัน ก็เลยรับเอาวัฒนธรรมของกันและกันมา ไม่ใช่เรื่องผิดธรรมชาติใช่ไหมครับ” ได้ยินคำว่า ‘ยวน’ ท่านพระครูคิดไปถึงพระบัวเหี้ยว ภิกษุหนุ่มที่นั่งอยู่เบื้องหน้าของท่านรูปนี้ มีอะไรคล้ายคลึงกับพระบัวเหี้ยวหลายอย่าง โดยเฉพาะการพูดยวนทั้งที่มีได้เป็นยวน!

“แล้วผมจะมีญวนาสนาได้รู้คำตอบไหมครับ ว่าท่านจะไปเฝ้าพระศาสดาหรือไม่” ผู้สูงวัยกว่าอดทนถามต่อไป

“ถ้าหลวงพ่อดต้องการรู้จริงๆ ก็รู้ได้โดยไม่ต้องถามผม ผมเชื่อว่าหลวงพ่อก็รู้ได้” ท่านยิ้ม

“ถ้าเช่นนั้นผมก็จะตั้งใจไม่यरารู้ แต่ถ้าท่านถามกลับว่า ถ้าผมเป็นสังฆุชย จะไปเฝ้าพระศาสดาหรือไม่ ผมจะตอบทันทีว่าไป เพราะผมคิดว่าคนที่ม่ปัญญา เป็นถึงครูบาอาจารย์ สอนคนอื่นได้ หากละทิฏฐิยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา จะสามารถหลุดพ้นได้ ดีกว่าจมปลักอยู่กับลัทธิเดิมของตน” ท่านรู้ว่าพระหนุ่มจะถามกลับ จึงตอบโดยไม่รอให้ถาม

“ถ้าพวกเจ้าลัทธิทั้งหลายคิดอย่างเดียวกับหลวงพ่อดคงจะเป็นประโยชน์กับชาวโลกไม่น้อย พระพุทธศาสนาจะยืนยงคงคูลูกโลกและแผ่นดินอินเดียไปอีกนาน ไม่เสื่อมถอยสิ้นสูญอย่างที่ม่อยู่ที่นี่ เมืองไทยโชคดีนะครับที่พระพุทธศาสนาไปเจริญรุ่งเรืองอยู่

ได้ ทั้งที่ประเทศไทยไม่ใช่แดนอันเป็นที่เกิดของพระพุทธศาสนา” ฤกษ์หนุ่มพูดด้วยความชื่นชม ที่เป็นเช่นนี้เพราะท่านไม่รู้สถานการณ์ที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเหมือนกับท่านพระครูผู้สมภารวัดป่ามะม่วงรู้ว่า พระพุทธศาสนาในเมืองสยามเริ่มเสื่อมถอยเพราะพุทธบริษัทซึ่งบัดนี้เหลือเพียงสาม เนื่องจากภิกษุณีบริษัทสูญสิ้นไปเมื่อประมาณพันปีหลังพุทธปรินิพพาน มิได้ทำหน้าที่ของตนอย่างจริงจังและด้วยความเลื่อมใสศรัทธา ความเจริญทางวัตถุทำให้คนไทยพุทธทั้งพระและคฤหัสถ์หลงไหลได้ปลื้ม พวกเขาพากันละทิ้งศาสนาไปหาวัตถุ เงินทองมีบทบาทสำคัญกว่าคุณธรรมความดี พระพุทธศาสนาสอนให้ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส แต่พวกเขากลับปฏิบัติตรงข้าม คือละดี ทำชั่ว ทำจิตใจให้ขุ่นมัวหม่นหมองแล้วไปโทษว่าพระพุทธศาสนาไม่ดี

“คนเราสติปัญญาไม่เท่ากัน จึงมีความเห็นต่างกัน การที่มีลัทธิศาสนาเกิดขึ้นมากมาย ก็ด้วยเหตุผลนี้ ท่านเห็นแล้วใช่ไหมว่า แม้ศาสนาก็ยังต้องแบ่งแยกออกเป็นนิกาย หลังจากศาสดาล่วงลับไปแล้ว อย่างเช่นพระพุทธศาสนา ในครั้งพุทธกาลยังไม่มีการแตกออกเป็นนิกาย แต่เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานได้ประมาณร้อยปี พระพุทธศาสนาก็มีที่ท้าวว่าจะเริ่มแตกออกเป็นนิกาย ท่านคงทราบเรื่องของพระมหาเวทซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้พระศาสนาแตกออกเป็นนิกาย ถึงจะไม่แตกออกในตอนนั้น แต่ก็เป็นชนวนทำให้แตกแยก และทำให้เกิดนิกายมหายานขึ้น หลังการสังคายนาครั้งที่สาม”

“ครับ มหาเวททำความวุ่นวายร้ายกาจไว้กับพระพุทธศาสนามาก ได้มีแนวคิดวิปริตผิดธรรมและวินัยมากมาย แก่เป็นคนพูดเก่ง สามารถพูดโน้มน้าวให้พระเจ้ากาฬาโคกเชื่อได้ โชค

ดีที่พระนันทาเถรี พระขนิษฐาของพระเจ้ากาฬโคกได้ตัดทานพระ
เชษฐาไว้ ไม่เช่นนั้นนิกายมหายานก็เกิดขึ้นตั้งแต่วัยหลังพุทธกาล
โน่นแล้ว มหาเวทบาปหนักมาก ผมว่ามากกว่าพระเวทที่ตเสีย
อีก เพราะพระเวทที่ตัดทำกรรม ๒ อย่างคือ โลหิตุปบาท กับ
สังฆเภท แต่มหาเวททำถึง ๔ อย่าง เริ่มจากปิตุฆาต อรหันตฆาต
มาตุฆาต และสุดท้ายก็ทำสังฆเภทอีก ไม่ได้ทำอย่างเดียวคือโลหิต
อุปบาทเพราะพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้ว ผมไม่เรียกแก้วว่าพระ
เพราะพระแปลว่าผู้ประเสริฐ มหาเวทเป็นคนเลวบาปหนาสาหัส
มาก แล้วยังหลอกลวงโลกว่าตนเป็นพระอรหันต์” ท่านพระครูช่วย
เสริมว่า

“พระเวทที่ตัดดีกว่าพระมหาเวทตรงที่ในวาระสุดท้ายท่าน
สำนึกได้ อรรถกถาแสดงไว้ว่าหลังจากท่านชดใช้กรรมในนรกอเวจี
หมดสิ้นแล้ว ท่านจะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า มีพระนาม
ว่าอัญญิสระ แต่พระมหาเวทสำนึกไม่ได้ จึงไม่มีโอกาสเช่นพระ
เวทที่ตัด”

“ครับ มหาเวททำชั่วแม้ในวาระสุดท้ายของชีวิต ทำให้
คนอื่นเข้าใจผิดว่าแก่เป็นพระอรหันต์ ตอนตายพระเจ้ากาฬโคก
มีรับสั่งให้ทำพิธีเผาศพในฐานะพระอรหันต์ แต่ตอนเผา ศพกลับ
ไม่ไหม้ ไหมต้องแนะนำให้เอาขี้หมาเยี่ยวหมามารดจึงไหม้ ขอภัย
ที่ผมพูดไม่สุภาพ เพราะถ้าจะพูดว่าอุจจาระสุนัข ปัสสาวะสุนัขมัน
ก็ฟุ้งซัดหูกพิกล” พระหนุ่มพูดออกตัว

“สรุปว่า หลังพุทธปรินิพพาน พระพุทธศาสนาก็แตกออกเป็น
นิกายใหญ่สองนิกาย คือ เถรวาท กับ อารยวาท แล้วศาสนา
เช่นมีการแยกเป็นนิกายใหม่ครับ” พระมหาฉลองตอบว่า

“มีครับ ตอนศาสดามหาวีระมีชีวิตอยู่ ศาสนาเช่นนี้ก็ยังไม่

แยกเป็นนิกาย แต่หลังจากมหาวิระถึงแก่กรรมไม่นาน ศาสนาเซน ก็แตกออกเป็น ๒ นิกาย คือนิกายทิคมพร พวกนี้มุ่งลมห่มฟ้าเหมือน ศาสดาและยึดถือคำสอนดั้งเดิมของมหาวิระ นิกายนี้ไม่มีนักบวชที่เป็นสตรี เพราะถือว่าผู้หญิงไม่สามารถบรรลุโมกษะได้ ถึงบวชไป ก็ไม่มีความหมาย ที่สำคัญคือนิกายนี้ไม่มุ่งผ้า ถ้าผู้หญิงมาบวช คงจะยุ่งกันใหญ่”

“แล้วถ้าผู้หญิงอยากบวชล่ะ เขาแก้ปัญหาในเรื่องนี้อย่างไร ผมหมายถึงว่าเขามีคำตอบให้อย่างไร”

“เขาก็จะให้มาช่วยบดกวาดทำความสะอาดวัด ถือเป็นการสร้างบุญไว้ก่อน แล้วก็ให้อริษฐานจิตทุกวันว่าชาติหน้าขอให้เกิดเป็นผู้ชายจะได้ไม่ถูกกีดกันไม่ให้บวช คือต้องรอชาติหน้าครับ แต่ถ้าชาติหน้าเกิดเป็นผู้หญิงอีก ก็ต้องรอชาติต่อไปอีก จนกว่าจะได้เกิดเป็นผู้ชาย”

“แบบนี้ก็ไม่ยุติธรรมนะ สู้พระพุทธศาสนาของเราไม่ได้ที่ให้ความเสมอภาคว่าบุรุษหรือสตรีต่างมีศักยภาพที่จะบรรลุธรรมได้เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับความพยายามของแต่ละคน”

“แต่ถึงกระนั้น กว่าพระพุทธองค์จะทรงอนุญาตให้พระนางปชาบดีบวชก็ทรงตั้งเงื่อนไขมากมายจนพวกผู้หญิงที่ไม่เข้าใจพากันคิดว่าพระองค์ทรงลำเอียง เข้าข้างเพศเดียวกับพระองค์”

“พระองค์เป็นพระอรหันต์ผู้หมดกิเลสสิ้นเชิงแล้ว จะทรงลำเอียงได้อย่างไร ที่ทรงบัญญัติเงื่อนไขไว้มากกว่า เพราะทรงพิจารณาตามธรรมชาติของบุรุษกับสตรีซึ่งมีสรีระต่างกัน สรีระของสตรีซับซ้อนกว่าของบุรุษ จึงทรงบัญญัติสิกขาบทของภิกษุณีไว้ถึง ๓๑๑ ข้อ มากกว่าของภิกษุถึง ๘๔ ข้อ”

“เหตุผลอีกประการหนึ่ง เพราะสตรีอ่อนแอกว่าบุรุษ จึง

ทรงบัญญัติสิกขาบทให้ภิกษุณีอยู่ในวัดที่มีภิกษุ มิฉะนั้นอาจถูกบุรุษรังแกเอาได้”

“ผมคิดว่าถึงผู้หญิงจะอ่อนแอกว่าผู้ชาย แต่ในเรื่องความอดทน ผู้หญิงอดทนมากกว่าผู้ชายนะครับ ยกตัวอย่างเรื่องการออกลูก ผมว่าถ้าให้ผู้ชายเป็นฝ่ายออกลูก มนุษย์คงสูญพันธุ์ไปนานแล้ว เพราะผู้ชายใจเสาะกว่าผู้หญิง” ท่านพระครูเปลี่ยนจากบุรุษและสตรีมาเป็นผู้ชายและผู้หญิง พระมหาฉลองจึงเปลี่ยนตามโดยการพูดว่า

“ผมเห็นด้วยครับ พวกผู้ชายดูเข้มแข็งก็เฉพาะร่างกาย แต่จิตใจไม่เข้มแข็ง ส่วนผู้หญิงแม้จะดูเปราะบางแต่จิตใจเข้มแข็งอดทน เพราะผู้หญิงเมื่อออกลูกแล้วก็ต้องอดทนเลี้ยงลูกต่อไปจนกว่าลูกจะโต ผู้ชายไม่มีความอดทนแบบนี้ ผมก็อยากจะพูดเหมือนกับหลวงพ่อกว่า ถ้าให้ผู้ชายเลี้ยงลูก มนุษย์คงสูญพันธุ์ไปเหมือนกัน หลวงพ่อเห็นด้วยไหมครับ”

“เห็นด้วยเต็มที่เลยครับ พูดไปพูดมาผมชักคิดถึงโยมแม่แล้วสิ”

“ผมก็คิดถึงครับ ผมจากโยมแม่มาอยู่อินเดียหลายปีแล้ว คิดว่าปีใหม่จะต้องกลับไปเยี่ยมโยมแม่สักหน่อย ถ้าไม่มีโยมแม่ผมก็คงไม่ได้มาเป็นพระธรรมทูตอยู่ที่นี้ แม่นี้มีบุญคุณอันใหญ่หลวง เหมือนที่เพลงเขาร้องเลยนะครับ” พระมหาฉลองพูดเสียงละห้อยด้วยความคิดถึงโยมมารดา

“ตกลงว่าศาสนาเซนแบ่งออกเป็น ๒ นิกาย คือนิกายที่คัมพรกับนิกายอะไรครับ” ท่านพระครูวกกลับมาหาเรื่องที่กำลังสนทนากันอยู่

“นิกายเศวตัมพรครับ เศวต แปลว่าสีขาว อัมพร แปลว่าท้องฟ้า เศวตสนธิกับอัมพรจึงเป็น เศวตัมพร หรือเศวตามพริก

“ได้ นิกายนี้แทนที่จะนุ่งลมห่มผ้าก็นุ่งขาวห่มขาวแทน และมีนักบวชที่เป็นผู้หญิงด้วย เรียกว่าสาววี นิกายเศวตัมพรเกิดขึ้นหลังจากมหาวิระถึงแก่กรรมแล้ว เพราะพวกเซนเห็นว่าถ้ามีแต่นิกายดั้งเดิม ก็ไม่สามารถเผยแผ่ไปยังประเทศอื่น ๆ ได้เพราะเหตุที่ไม่นุ่งผ้า ศาสนาเซนสมัยก่อนมีแต่ในอินเดียเท่านั้น เมื่อนิกายเศวตัมพรเกิดขึ้นจึงเผยแผ่คำสอนไปยังต่างประเทศได้ ตอนนี่เห็นว่าแผ่เข้าไปในยุโรปและอเมริกาแล้ว”

เสียงระฆังบอกเวลาทำวัตรเช้าดังขึ้นห้าครั้ง พระมหาจลองซึ่งหายง่วงแล้ว พุดขึ้นว่า

“ได้เวลาทำวัตรเช้าแล้วหรือ คุณกันประเดี๋ยวเดี๋ยวย่างเช้าวันใหม่แล้ว หลวงพ่อไปทำวัตรเช้าที่โบสถ์ด้วยกันไหมครับ” ผู้อ่อนวัยกว่าซักชวน

“คงไม่ได้หรอกครับ ทางคณะเขานัดออกจากวัดไปราชพฤกษ์และนาถินทาตอนตีห้า นี่ก็ได้เวลาพอดี ผมจะไปล้างหน้าแปรงฟันแล้วไปขึ้นรถ ขอขอบคุณท่านมากนะครับ ผมได้ความรู้มากมายเลยทีเดียว” ท่านล้วงลงไปน้ย่อม หยิบซองบรรจุปัจจัยที่เตรียมมา แล้วจึงถวายพระมหาจลอง

“ผมร่วมทำบุญกับพวกเด็กๆสองหมื่นบาทครับ ท่านจะนำไปเป็นค่าอาหารหรือค่าเสื้อผ้าก็สุดแล้วแต่”

“ขอบพระคุณมากครับ ผมจะนำไปเป็นค่าอาหาร ค่ายา และค่าเสื้อผ้าของพวกเด็กๆ” รองเจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยารับไว้ด้วยความนอบน้อม

๒๗

การเกิดเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

ท่านพระครูลุกออกไปแล้ว พระมหาจลองจึงนำปัจจัยสองหมื่นบาทไปเก็บ ตั้งแต่ท่านเป็นพระธรรมทูตมาเผยแผ่พระศาสนา ยังดินแดนอันเป็นที่เกิดของพระพุทธศาสนา ยังไม่เคยมีผู้ใดไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์เห็นความสำคัญในงานที่ท่านทำ คือการปลูกฝังพระศาสนาให้กับเยาวชนผู้ยากไร้ในดินแดนบ้านเกิดของพวกเขาเอง ท่านพระครูได้สร้างความประทับใจอย่างยิ่งใหญ่ให้กับท่าน เพราะนอกจากจะสนใจในความเป็นอยู่และการศึกษาของเด็กๆแล้ว ยังให้ปัจจัยสนับสนุนเป็นเงินถึงสองหมื่นบาท เงินจำนวนมากขนาดนี้ยังไม่มีใครถวายท่านมาก่อน อาจเป็นเพราะไม่เห็นความสำคัญของงานที่ท่านทำอยู่ โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่ซึ่งมักสนใจแต่เรื่องสมณศักดิ์ จะทำอะไรสักอย่างก็ต้องคิดก่อนว่าทำแล้วจะได้เป็นเจ้าคุณใหม่ หากพระเหล่านั้นมีจิตใจเมตตาเหมือนท่านพระครูองค์นี้ ประเทศไทยก็จะเจริญรุ่งเรืองไปไกลและพระศาสนาก็จะยั่งยืนสถาพรอยู่ในประเทศสยามอีกนานเท่านาน “สาธุ ขอให้ท่านพระครูจงได้เป็นเจ้าคุณโดยเร็วเทอญ” ท่านแอบอวยชัยให้พรภิกษุอาคันตุกะ

พระครูเจริญ 'รู้' ว่าคณะจะออกเดินทางเมื่อเวลาตีห้าครึ่ง เพราะแม่ครัวเตรียมอาหารไม่ทัน ดังนั้นท่านจึงมีเวลาทรงน้ำ แหม่ อากาศจะหนาวเพราะเป็นหมันตฤดู และสมาชิกส่วนใหญ่ถือโอกาส 'ซั๊กแห้ง' ทว่าท่านผ่านการเจริญกสิณมาอย่างชำนาญคล่องแคล่ว จึงไม่หวาดหวั่นกับความร้อนหนาวของอากาศ ยามหนาวเหน็บ ท่านแก้ด้วยการเจริญเตโชกสิณ ยามร้อนจัดใช้อาโปกสิณกับ วาโยกสิณ วิชาการเหล่านี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงร่ำ เรียนมาจากครูบาอาจารย์ตั้งแต่ก่อนตรัสรู้ แม้จะยังมีชีวิตระดับทุกข์ หากก็ช่วยบรรเทาเบาคลายทุกข์ได้บ้างในบางโอกาส คนที่รู้จักใช้ จะได้ประโยชน์ที่เป็นปัจจุบัน แต่คนที่ไม่รู้จักใช้หรือใช้ไม่เป็น เช่น นำไปใช้ในทางอวดอ้างแสดงฤทธิ์ให้ผู้อื่นมาศรัทธาตนจนถึงกับหลง มงาย ก็จะทำให้เกิดทุกข์โทษ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตกาล ข้างหน้าได้

เมื่อพระและคฤหัสถ์ขึ้นรถเรียบร้อยแล้ว คนขับก็ออกรถ เมื่อเวลา ๐๕.๓๐ นาฬิกา ตามที่ท่านพระครู 'รู้' รถแล่นผ่านไปทาง สถานีรถไฟของเมืองคยา มุ่งหน้าไปยังนครราชคฤห์ที่เคยรุ่งเรือง ในครั้งพุทธกาล ทว่าปัจจุบันกลายเป็นเมืองเล็กๆที่ไม่มีความสำคัญ สังกัดอยู่ในรัฐพิหาร ช่วงที่รถวิ่งพระมัคคฤศก์ก็ได้บรรยาย เพราะ ต้องการให้ผู้แสวงบุญได้ชมทัศนียภาพสองข้างทางที่รถวิ่งผ่าน ได้ เห็นวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ผลิตผลทางการเกษตรที่ขึ้นหน้าขึ้นตาคือมันฝรั่งกับ หอมแดง สองสิ่งนี้เป็นอาหารเลี้ยงคนจนของประเทศมานานและ จะเป็นอย่างนี้ต่อไปในอนาคต นำแปลกที่สังคมอินเดียซึ่งเป็นภุมิ หลั่งแห่งการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนานั้น มีการแบ่งชั้นวรรณะ กันในหมู่มนุษย์ยังไม่พอ ยังลุกลามไปถึงหมู่มสัตว์และพืชด้วย เช่น

มันฝรั่งซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตของคน หากเป็นคนวรรณะสูงก็จะบริโภคชนิดหัวใหญ่ราคาแพง ส่วนคนยากจนจะบริโภคมันฝรั่งวรรณะต่ำ คือหัวเล็กเท่านิ้วหัวแม่มือ เวลาจะปรุงเป็นอาหารก็จะนำมาสับเป็นชิ้นเล็กๆโดยไม่ปอกเปลือก แล้วผัดน้ำมันใส่เกลือและผงกะหรี่ นำมาเป็นกับรับประทานพร้อมข้าว คนจนจะกินมันฝรั่งผัดทุกมื้อและทุกวัน ซึ่งก็คงดีกว่าไม่มีอะไรจะกิน

เสียงเอะอะโวยวายดังขึ้นและรถก็ติดเป็นแพยาวเหยียดบนถนนของเมืองคยา มิได้มีแต่รถโดยสารเท่านั้น แต่มีทั้งรถแท็กซี่ยี่ห้อ Ambassador อายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี รถม้า เกวียน รถบรรทุก รถสามล้อเครื่อง สามล้อถีบ และรถสองล้อที่ใช้คนลาก ซึ่งล้วนแต่เก่าๆทั้งนั้น เมื่อจะไปนครราชคฤห์จะต้องใช้สะพานข้ามแม่น้ำเนรัญชรา ซึ่งมีสะพานเดียว มีหน้าซำยังแคบ รถวิ่งสวนกันไม่ได้ ฝ่ายที่จะข้ามไปมาจึงตกลงกันเป็นกติกาว่า ใครถึงกลางสะพานก่อนจะได้ข้ามก่อน ฝ่ายที่ถึงทีหลังจะต้องถอยร่นลงไป แม้จะตกลงกันอย่างนี้ แต่ก็มีอันทะเลาะกันได้ทุกวัน ทำให้การเดินทางจากเมืองคยาไปราชคฤห์และนาลันทาซึ่งห่างกัน ๘๕ กิโลเมตร ต้องใช้เวลาถึงหกหรือเจ็ดชั่วโมง เพราะนอกจากถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ รถวิ่งไม่สะดวกแล้วยังต้องมาเสียเวลาเถียงกันเรื่องข้ามสะพานอีก

เวลาผ่านไปหนึ่งชั่วโมงก็ยังไม่มีทีท่าว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะยอมถอยออกมา เพราะต่างก็ถึงกลางสะพานพอดี คนขับแต่ละฝ่ายลงมากถเถียงกันจนดูเหมือนจะลงมือลงไม้ ผู้แสวงบุญที่เป็นสตรีแสดงอาการกลัวออกมานอกหน้า พระมัคคุเทศก์จึงประกาศทางไมโครโฟนว่า “โยมไม่ต้องกลัว เขาเถียงกันไปอย่างนั้นเอง รับรองว่าไม่ตีกัน เพราะกฎหมายของอินเดียเขามีว่าถ้าใครชกต่อย

หรือทำร้ายร่างกายกัน ต้องติดคุกอย่างไม่มีทางเลี่ยง คนอินเดียไม่อยากติดคุก เพราะไม่สบายเหมือนคุกบ้านเรา เพราะฉะนั้นถึงเขาจะเถียงกันต่อกันรุนแรงขนาดไหนก็จะไม่ถึงขั้นลงไม้ลงมือ” คงจะจริงดังที่พระเจริณูว่า เพราะพวกแขกที่เจอมือเจอไม้ใส่ฝายตรงข้ามก็ได้แต่เงื่อ ไม่มีการพาดลงไปดังที่ใจอยาก บางคนก็ยื่นหน้าเข้าไปใกล้ หมายถึงฝายตรงข้ามดี ทว่าฝายนั้นก็หาดีไม่ ดูๆ ก็ตกลงดีเหมือนกัน

“รถจอดอย่างนี้เรามาฉันเข้ากันดีไหม จะได้ไม่ต้องฉันตอนรถวิ่ง หนทางขรุขระออกอย่างนี้คงฉันไม่สะดวกนัก” หลวงพ่อวัดดอนเมืองเสนอเพราะได้เวลาฉันเข้าแล้ว

“ดีเหมือนกัน ถ้าอย่างนั้นแม่ครัวเตรียมแจกอาหารได้” พระมัคคุเทศก์เห็นด้วย ผู้นำทัวร์และแม่ครัวซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังจึงช่วยกันยกอาหารและน้ำมาถวายพระสงฆ์และแจกจ่ายคณะผู้แสวงบุญ โดยพวกสุภาพบุรุษช่วยกันประเคนพระ สุภาพสตรีเป็นคนส่งให้ เมื่อสมาชิกได้อาหารกันถ้วนทั่วจึงลงมือฉันและรับประทาน มีแต่คนขับกับกระเป๋ารถที่ไม่ยอมรับประทานเพราะยังไม่ถึงเวลา พวกเขาจะรับประทานอาหารเข้าเวลาสิบนาฬิกา

คณะผู้แสวงบุญฉัน/รับประทานอาหารเข้าเสร็จ พวกที่เถียงกันก็ยังคงเถียงกันอยู่ พระมัคคุเทศก์เกรงว่าจะเสียเวลามากเกินไปจึงนิมนต์ท่านพระครูให้ใช้คาถาย่นระยะทาง สมภารวัดป่ามะม่วงตอบว่า

“ยังไม่จำเป็นถึงขนาดนั้น เอาเถอะ ผมขอให้พระภิกษุและญาติโยมช่วยกันสวดคาถาชนะมารหนึ่งจบ แล้วแผ่เมตตาให้ฝ่ายที่จะข้ามมา ขอให้เขาถอยออกไปก่อน รับประทานที่เราได้ไปแน่”

“คาถาชนะมารเป็นอย่างไรครับหลวงพ่อ” พระรสนุคนธ์
เรียนถามเพราะท่านไม่เคยได้ยินคาถาชื่อนี้มาก่อน

“ก็คาถาพาหุงที่เราสวดกันในบทสวดถวายพรพระนั้นอย่างไรล่ะ ท่านสวดไม่ได้หรือ”

“ได้ครับ ถ้าเช่นนั้นนิมนต์หลวงพ่อนำสวดเลย”

“นิมนต์หลวงพ่อวัดดอนเมืองดีกว่า เพราะท่านอาวุโสกว่าผม” ท่านพระครูตอบตามมารยาท

“ท่านนำนะดีแล้ว เพราะท่านเสียงดังฟังชัดแถมยังมีพลังอีกด้วย” หลวงพ่อวัดดอนเมืองไม่รับนิมนต์

“แล้วคนที่สวดไม่ได้จะทำอย่างไรคะ” นางสาวสายใยรัก
ถาม

“สวดได้ซิโยม คำสวดมีในหนังสือที่ผู้นำทัวร์เขาแจกให้ตอน
ก่อนขึ้นเครื่องไงล่ะ” พระขุนทดบอกสีกาสาว

“หนูสวดไม่ได้หรอกหรือ” ท่านพระครูถาม เพราะดู
หน้าตาแล้วหญิงสาวต้องสวดได้

“สวดได้คะหลวงพ่อ แต่หนูถามเผื่อไว้อย่างนั้นเอง คิด
ว่าอาจจะมีคนสวดไม่ได้” ท่านพระครู ‘รู้’ ว่าคนที่สวดไม่ได้มีเพียง
สองคนเท่านั้น คือสตรีที่คิดฆ่าสามีคนหนึ่ง อีกคนคือบุรุษที่
หมายปองนางสาวสายใยรัก ซึ่งท่านก็ ‘รู้’ ว่าเป็นการตบมือข้างเดียว

“ก็ดูหนังสือแล้วสวดตามไป เดี่ยวก็ได้เองนั่นแหละ” พระ
เจริญแนะนำ ตกลกกันดังนี้แล้ว พระครูเจริญแห่งวัดป่ามะม่วง
จึงนำสวด หนังสือสวดมนต์ที่ผู้นำทัวร์แจกให้ นอกจากมีบทสวด
แล้วยังมีบทแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลอีกด้วย สิบห้านาทีผ่านไป
คณะผู้แสวงบุญก็สวดมนต์แผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลเสร็จ รถที่
กำลังจะข้ามฝั่งมาก็ยอมถอยให้ฝ่ายที่จะข้ามไปได้ข้ามก่อน สมจริง

ตั้งที่ท่านพระครูพูดไว้ทุกประการ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์จึงหันไปทางเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงและยกมือขึ้น 'สาธุ' พร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย

รถบัสพาคณะผู้แสวงบุญมุ่งสู่นครราชคฤห์ พระเจริญได้ฉันภัตตาหารเช้าแล้วก็มีแรง จึงทำหน้าที่มัคคุเทศก์ด้วยการเริ่มบรรยาย

“พระคุณเจ้าและญาติโยมโปรดชมความงามของธรรมชาติสองข้างทาง ดูสิว่าเหมือนหรือแตกต่างจากบ้านเราอย่างไร”

“ผมไม่เห็นความงามที่ตรงไหนเลย เห็นแต่คนนั่งถ่ายทุกซ์” บุรุษผู้หมายปองนางสาวสายใยรักเอ๋ยขึ้น จริ่งตั้งที่เขาพูดเพราะคนพากันนั่งถ่ายทุกซ์เรียงรายตามข้างถนน บางคนอายุหันกันให้ถนน บางคนกล้าหันหน้าเข้าถนนยังไม่พอ ยังโบกมือให้กับรถที่แล่นผ่านไปมาอีกด้วย โยมผู้หญิงพากันปิดตาที่เห็นภาพอุจาด ขณะที่โยมผู้ชายพากันหัวเราะหึหึ

“ท่าน ฉันปวดท้องอี ช่วยบอกโชเฟอร์ให้จอดด้วย” แม่ชีป่วนซึ่งนั่งสงบปากสงบคำมาตลอดทางบอกพระเจริญ ที่ต้องนั่งเงียบเพราะรู้สึกปวดท้องตุ่ๆตั้งแต่ออกจากวัดไทยพุทธคยา ครั้นจะเข้าห้องน้ำก็เกรงว่าเขาจะไม่ให้ไปด้วย จึงอดทนอดกลั้นมาตลอดทางกระทั่งทนไม่ไหวอีกต่อไป

“ทำไมไม่ยกนิ้วหัวแม่มือโป่งขึ้นล่ะ เราตกลงกันแล้วไม่ใช่หรือว่าถ้าปวดหนักให้ยกหัวแม่มือ ปวดเบาให้ยกนิ้วก้อย ถ้าปวดทั้งสองอย่างก็ยกทั้งสองนิ้ว” พระมัคคุเทศก์ถาม

“มันปวดจนยกไม่ไหวนะสิ ท่านรีบบอกโชเฟอร์ด้วยไม่งั้นฉันอีราตรถแน่เลย”

“อย่า อย่าทำอย่างนั้น อาตมาจะบอกเดี๋ยวนี้” ท่าน

เคาะกระจกซึ่งกันระหว่างคนขับกับผู้โดยสารพลางชูนิ้วโป้งให้กระเป่ารถเห็น กระเป่ารถบอกคนขับแล้วจึงเปิดประตูกระจกออกมาบอกพระเจริณด้วยภาษาฮินดี พระมัคคุเทศก์จึงบอกแม่ชีว่า

“ให้พ้นแถวนี้ไปก่อนจึงจะจอดให้ แถวนี้มีคนนั่งถ่ายกันมากมาย”

“มากมายก็มากมาย ฉันไม่อายหรอก มันจะไหลอยู่แล้ว” แม่ชีป่วนบอก รู้สึกปวดจนแทบกลั้นไม่ไหว ท่านพระครูนึกสงสารแม่ชี เพราะท่านรู้ว่าทุกข์นั้นเป็นอย่างไร นึกย้อนหลังไปสิบสามปีที่ท่านไปร่วมประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก หรือที่เรียกย่อๆ ว่า พสล. ที่ประเทศศรีลังกา วันหนึ่งพระมัคคุเทศก์พาไปเที่ยวสวนสัตว์ ท่านเกิดปวดท้องเพราะโรตีสำพิษ บอกพระมัคคุเทศก์ให้ช่วยหาห้องสุขาเพื่อถ่ายทุกข์ แต่พระมัคคุเทศก์กลับบอกว่าสุขาไม่มี และให้รีบไปเดี๋ยวจะไม่ทันตุลครสัตว์ เดชะบุญที่ท่านขอให้พระอินทร์ช่วย พระอินทร์ช่างดีเหลือเกิน ดีตรงที่ช่วยตัดสินใจให้นายรัตนะส่องกล้องมาเห็นอาการที่ท่านหน้าเขียวหน้าเหลือง แกรมเหงื่อออกเพราะปวดท้องอยากจะคลออดลูก หากพระอินทร์ไม่ตัดสินใจให้นายรัตนะช่วย แม้ท่านจะไม่ถึงกับมอดม้วยมรณา แต่ก็คงต้องอับอายขายหน้าชาวลังกาไปอีกนาน ด้วยความสงสารและเห็นใจในความทุกข์ร้อนของแม่ชีวัยหกสิบ ท่านจึงบอกพระมัคคุเทศก์ที่ชื่อเดียวกับท่านว่า

“ท่านช่วยบอกโชเฟอร์ให้จอดด้วย ไม่เช่นนั้นรถเลอะแน่” หากมิได้อยู่ในภาวะคับขันเช่นนี้ แม่ชีป่วนจะต้องต่อว่าท่านพระครูที่ดูเหมือนพูดเยาะเย้ย แต่เมื่อเห็นว่าเรื่องจะต้องเป็นดังที่ท่านพูดหากโชเฟอร์ไม่ยอมจอดรถให้ตนลงไปปลดทุกข์ จึงงดคำพูดที่จะต่อว่านั่นเสียแล้วพูดแบบญาติดีกับท่านว่า “หลวงพ่

ช่วยว่าคาถาให้ฉันอันมันไว้ก่อนเถิด ไม่งั้นเลอะรถแน่ๆ”

“คาถาอะไรล่ะที่จะช่วยโยมได้” ท่านย่อนถาม

“ก็มีอะตุ่มอะตุ่มอะไรเนี่ย อุดๆอุดๆมันไว้ก่อน อย่าเพิ่งออกมาให้ฉันต้องอับอายขายหน้า” แม่ชีบอก การได้พูดช่วยให้สามารถยับยั้งสิ่งที่กำลังจะออกมาทำให้สังคมในรถบัสส่วนวายได้ชั่วคราว

“คงไม่เหมาะกระมัง ท่านรีบบอกไซเฟอร์หยุดรถเถอะ” สมภารวัดป่ามะม่วงบอกพระเจริญผู้ซึ่งฟังท่านพูดกับแม่ชีจนลืมนึกที่ ท่านบอก

เมื่อรถจอด แม่ชีป่วนก็วิ่งลงไปก่อนเพื่อน พระมัคคุเทศก์ จึงถือโอกาสบอก ‘ผู้โดยสาร’ ว่า “นิมนต์ และเชิญลงไปยังกระต่าย และเก็บดอกไม้ได้แล้วครับ เลือกว่าให้เหมาะกับเพศนะครับ ผู้หญิงไปทางซ้าย ผู้ชายทางขวา พระข้างหน้า ชีข้างหลัง” แม่ชีคงจะไม่ทันได้ฟังจึงเดินไปทางด้านขวามือ ซึ่งเป็นทุ่งนาและมัตินไม้ ขึ้นประปราย มองซ้ายมองขวาไม่เห็นว่ามีใคร จึงนั่งลงถ่ายข้างๆ ตอนนั้นเอง ฝ่ายแขกที่นั่งถ่ายอยู่ก่อนรู้สึกประหลาดใจที่แม่ชีมานั่งถ่ายใกล้ๆ จึงนั่งนิ่งแทบจะไม่หายใจเลยทีเดียว เรื่องของเรื่อง ก็คือเขาตัวดำจนแม่ชีคิดว่าเป็นตอไม้!

ปลดทุกข์หนักทุกข์เบาทั้งเรียบร้อยแล้ว ‘ผู้โดยสาร’ ก็พากันขึ้นรถ นั่งตามที่ของตนแล้วไซเฟอร์จึงออกรถ ทันใดนั้นความวุ่นวายก็เกิดขึ้นเมื่อผู้โดยสารคนหนึ่งอุทธรณ์ขึ้นว่าเหม็นกลิ่นอุจจาระ “สงสัยจะมีคนเหยียบอึแขกติดเท้ามา ช่วยสำรวจเท้าตัวเองด้วย” พระมัคคุเทศก์สั่ง ประเดี๋ยวหนึ่งแม่ชีป่วนก็พูดขึ้นว่า

“ฉันเอง ตายจริง เหยียบมาเต็มรองเท้าเลย” เป็นอันว่าพระเจริญต้องบอกให้ไซเฟอร์จอดอีกวาระหนึ่ง เพื่อให้แม่ชีป่วน

ไปจัดการกับรองเท้า ทันทีที่รถจอด แม่ชีวัยหกสิบก็สลัดรองเท้า ฟองน้ำข้างที่เปื้อนอุจจาระออกไปนอกรถ เหลือไว้ข้างที่ยังไม่เปื้อน กระนั้นก็ยังไม่ทำให้กลิ่นเหม็นหมดไปเพราะยังมีติดอยู่ที่พื้นรถอีก แม่ชีวัยหกสิบจึงกลายเป็นต้นเหตุของกลิ่นไม่สะอาดในรถ ท่านพระครูผู้รักความสะอาดจึงต้องนั่งกำหนด ‘กลิ่นหนอ’ ไปตลอดทาง ส่วนผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติไม่สามารถกำหนดได้ จึงต้องทุกข์ใจกับกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์นั้น สมภารวัดป่ามะม่วงรู้สึกสงสารแม่ชี เพราะท่านเองเคยตกอยู่ในภาวะเช่นนี้มาก่อน กำลังจะเทศน์ปลอบใจก็พอดีพระเจริญพูดใส่ไมโครโฟนถามแม่ชีว่า

“นี่ยังไปถึงไปนั่งถ่ายทุกซัดกับแขก ไม่เห็นหรือว่ามีแขกนั่งถ่ายอยู่”

“ท่านเอาอะไรมาพูด ฉันไม่เห็นแขกเชิกที่ไหน มีแต่ตอต่างอยู่ต่อเดียว ฉันเห็นว่าเหมาะก็เลยนั่งตรงนั้น ขึ้นไปไกลเกิดมันทะลักออกมามียุ่งกันใหญ่หรือ” แม่ชีบอกเหตุผล

“อ้อ แสดงว่าโยมเห็นแขกเป็นต่อไม้”

“จริงหรือจะหลงพ่อ” แม่ชีถามท่านพระครู หากท่านว่าจริงก็จะเชื่อท่าน เพราะท่านเป็นพระที่น่าเลื่อมใสศรัทธามาก ไม่ใช่พระธรรมดาทั่วไป

“โยมปล่อยใสช่วยตอบแทนอาตมาด้วย” ท่านโยนกลองไปให้โยมปล่อยใส ใจบุญ คู่ชีวิตของโยมเส็งจึงตอบว่า

“ตอนแม่ชีลุกขึ้น แขนงั้นก็ถูกตาม ฉันยังหวั่นใจว่านี่ถ้าแม่ชีเป็นสาวจะถูกแขกปล้ำเสยกี่ไม่รู้ มันจะปล้ำไหมคะท่าน” โยมปล่อยศรีถามพระเจริญ

“อาตมาไม่ทราบหรือโยม เพราะอาตมาไม่ได้เป็นแขก” พระมัคคุเทศก์ตอบ

“ตายจริง ถ้าอย่างนั้นไอ้แขนนั้นมันก็เห็นเครื่องในเครื่องนอกของฉันหมดแล้วสิ” แม่ชีพูดด้วยความกังวล

“อย่าไปใส่ใจเลยแม่ชี คิดเสียว่าเขาคงจำหน้าเราไม่ได้หรอก โยมยังจำเขาไม่ได้เลย จริงไหม” ท่านพระครูพูดให้กำลังใจแม่ชี ท่านไม่อยากเห็นใครวิตกกังวลไม่ว่าด้วยเหตุใด

“จริงจะ หลวงพ่อพูดอย่างนี้ฉันค่อยสบายใจขึ้นหน่อย จริงอย่างที่หลวงพ่อบอกว่า อย่าว่าแต่ฉันจะจำหน้าเขาได้เลย ขนาดเขาเป็นคนฉันยังคิดว่าเขาเป็นต่อไม้ เป็นอันว่าฉันไม่ติดใจเรื่องนี้แล้ว แต่ก็ยังกังวลเรื่องที่ทำให้คณะต้องทนกับกลิ่นเหม็น ฉันเสียใจจริงๆ ไม่ได้ตั้งใจจะให้เป็นอย่างนั้นเลย” พูดอย่างสำนึกผิด

“อย่าเสียใจไปเลยโยม ไม่มีใครเขาถือสาหรอก นึกว่าเราทำกรรมมาร่วมกัน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองปลอบใจแม่ชีบ้าง พระมัทศุเทศ์จึงถือโอกาสพูดขึ้นว่า

“ในสถานการณ์เช่นนี้ ผม/อาตมาเห็นว่าบุคคลที่จะทำให้สถานการณ์ดีขึ้นมีอยู่องค์เดียว คือหลวงพ่อดอนเมืองนิมนต์ หลวงพ่อเทศน์ปลอบใจญาติโยมด้วยเถิดครับ” พูดพร้อมกับส่งไมโครโฟนให้ ท่านพระครูรับไมค์มาแล้วจึงเริ่มเทศน์

“พระคุณเจ้าที่เคารพและญาติโยมที่รัก ผม/อาตมาขอถือโอกาสพลิกผันบรรยากาศที่เคร่งเครียดให้คลี่คลาย ท่านทั้งหลายจงอย่าให้จิตตก โปรดยกจิตขึ้นมา ณ บัดนี้ โดยเฉพาะแม่ชีอย่าได้วิตกกังวลจนเกินเหตุ เราลงเรือลำเดียวกันต้องยอมรับซึ่งกันและกัน อาตมาไม่อยากให้ญาติโยมคิดตำหนิแม่ชี แต่ให้คิดว่าเราต้องเคยทำกรรมร่วมกันมา จึงต้องมารับกรรมร่วมกัน ผม/อาตมาจะเล่าให้พระคุณเจ้าและญาติโยมฟังว่า ผม/อาตมาก็เคยเผชิญกับเหตุการณ์แบบนี้เมื่อสิบสามปีที่ผ่านมา ตอนนั้นผม/อาตมาได้ไปร่วมประชุม

พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกที่ประเทศศรีลังกา แล้วก็เกิดเหตุการณ์แบบเดียวกับแม่ชี วันนั้นพระมัคคุเทศก์ท่านจะพาไปดูช้างเดินระบำที่สวนสัตว์แห่งชาติ ผม/อาตมาก็เกิดปวดท้องหนักจึงถามหาห้องสุขา พระท่านก็บอกไม่มีห้องสุขา แล้วก็ไม่สนใจใยดีแต่อย่างใด ท่านบอกเดี๋ยวจะไม่ทันดูช้างเดินระบำ ผม/อาตมาปวดจนหน้าเขียวหน้าเหลือง เหงื่อแตกซิกๆเลย คิดว่าจะทำอย่างไรดีหนอ พอหาทางออกไม่ได้จึงขอให้พระอินทร์ช่วย...”

“แล้วพระอินทร์ลงมาช่วยไหมจ๊ะ” คนถามคือแม่ชีป่วน

“ท่านไม่ได้ลงมา แต่หย่อนห้องสุขาลงมาให้ ดิดแอร์เสียด้วย”

“โอโฮ!” เสียงอุบาสกอุบาสิกาและแม่ชีอุทานพร้อมกัน ท่านพระครูเห็นคนฟังให้ความสนใจ จึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดกับท่านในปี ๒๕๑๕ ครั้งที่ท่านผจญกับทุกข์ที่เกิดจากอุจจาระเป็นเหตุ เล่าจบจึงอัญเชิญพระพุทธรูปมาสาธุว่า

“เพราะเหตุนี้ องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ หน้า ๒๒๑ ความว่า ‘การเกิดเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ การไม่เกิดเป็นเหตุให้เกิดสุข เมื่อมีการเกิดเป็นอันหวังได้ทุกข์นี้ คือความหนาว ความร้อน ความหิว ความกระหาย อุจจาระ บัสนสวะ สัมผัสไฟ สัมผัสที่นอนไม่ สัมผัสสัตว์... เมื่อมีการเกิดเป็นอันหวังได้ทุกข์นี้...’ นี่แหละท่านทั้งหลาย การที่พวกเรา มาแสวงบุญในครั้งนี้ จะต้องผจญกับความหนาว ความหิว ความกระหาย อุจจาระ บัสนสวะ ห้าอย่างนี้ต้องผจญอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นก็ขอให้อดทนแล้วก็ตั้งปณิธานว่าเราจะไม่เกิดอีก จะได้ไม่ต้องผจญกับทุกข์ต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ผม/อาตมาขอพยากรณ์ว่าในคณะของเราที่มานี้ จะมีคนหนึ่งที่จะเกิดอีกไม่เกินเจ็ดชาติ”

“สาธุ” ผู้ฟังทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ต่างยกมือขึ้นพร้อมกล่าวคำ ‘สาธุ’ แล้วต่างก็อยากเป็นบุคคลที่ท่านพระครูกล่าวถึง มีแต่โยมเส็งเท่านั้นที่ไม่อยากเป็น แต่ถึงเขาจะไม่อยากเป็นก็ต้องเป็น เพราะท่านพระครู ‘ฐู’ ว่าเขาจะต้องเป็น

กษัตริย์พุทธพระองค์แรก

ความซาบซึ้งตีมดำในรสนพระธรรมที่สมการวัดป่ามะม่วง ได้อัญเชิญมาเป็นเครื่องปลอบประโลมใจ ทำให้คณะผู้แสวงบุญทั้ง บรรพชิตและคฤหัสถ์สามารถมองเห็นความจริงของชีวิต จึงทำใจ ได้กับกลืนอันไม่น่าพึงปรารถนานั้น แม่ชีป่วนซึ่งเป็นต้นเหตุของเรื่อง เกิดความรู้สึกว่าเป็นหนี้บุญคุณท่านพระครู เพราะตั้งแต่มาจาริกบุญ ในแดนพุทธภูมินี้ ยังไม่เคยมีพระรูปใดพูดให้สบายใจและซาบซึ้ง ในคำทรงสอนของพระบรมศาสดาได้เหมือนหลวงพ่อดังนี้ แม่ชีรู้สึก เหมือนมีบุญมหาศาล เพราะนอกจากมีโอกาสมาอินเดียวแล้ว ยังได้ มาพบพระภิกษุที่เพียบพร้อมด้วยศีลาริคุณที่หาได้ยากในยุคปัจจุบัน

“หลวงพ่อดฉันขอขอบพระคุณที่เมตตาฉัน ฉันรู้สึกสบาย ใจสบายกายอย่างที่ไม่เคยเป็นเช่นนี้มาก่อน” แม่ชีไหว้ท่านพระครู ด้วยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ จากนั้นจึงหันไปอวยชัยให้พรผู้นำทัวร์

“ขอให้จำเริญๆเกิดแม่คุณ ที่อนุญาตให้ฉันมาด้วย ทัวร์ไหนๆ เขาก็พากันรังเกียจคนแก่อย่างฉัน เพิ่งจะมีทัวร์นี้แหละที่เมตตาให้ มาด้วย”

“ไม่เป็นไรหรอกคะ ช่วยกันได้ก็ช่วยกันไป แล้วแม่ชีไปครบ ๔ แห่งหรือยัง” ผู้นำทัวร์ถาม

“ยังเลยจ๊ะ ก็อย่างที่บอกแล้วว่าไม่มีท้าวรีไหนเขาเมตตาฉันเหมือนท้าวรีนี่” อันที่จริงแม่ชีป่วนขอมาแค่วัดไทยนาลันทาเท่านั้น แต่เมื่อเห็นว่าคณะผู้แสวงบุญที่มากับท้าวรีนี้เป็นคนมีเมตตา จึงอยากขอร่วมเดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถานให้ครบ ๔ แห่ง หากก็ไม่กล้าเอ่ยปากขอ

“แล้วอยากไปกับพวกเราไหม” โยมพ่อสงใสใจบุญ ถ้ามหากแม่ชีอยากไปก็จะออกค่าใช้จ่ายให้ ทำบุญกับพระยังทำได้ ทำไมจะทำบุญกับชีบ้างไม่ได้

“ฉันไม่มีเงินหรอกจ๊ะ” แม่ชีตอบน่าสงสาร

“ไม่มีเงินแล้วมาได้ยังไงล่ะ ฉันหมายถึงมาจากประเทศไทยนะ แม่ชีคงไม่บอกว่าเดินมาหรอกนะ”

“ฉันมาเครื่องบินจ๊ะ ลูกสาวเขาให้เงินมา แต่ว่าตอนนี้ใกล้จะหมดแล้ว ที่ว่าไม่มีเงินฉันหมายถึงว่าไม่มีเงินที่จะจ่ายให้ท้าวรีนะ” โยมพ่อสงใสจึงสรุปว่า

“ไม่เป็นไร ถ้าแม่ชีอยากไปฉันจะจ่ายให้เอง อยากไปไหมล่ะ”

“อยากจ๊ะ ขอขอบคุณเหลือเกิน สาธุ ขอให้จำเริญๆเถอะ” แม่ชียกมือขึ้น ‘สาธุ’

“แล้วแม่ชีจะกลับพุทธคยาอย่างไร เพราะเราจะไม่ย้อนกลับมาพุทธคยาอีก จะบินกลับทางบอมเบย์” ผู้นำท้าวรีบอกกล่าว

“ไม่เป็นไรจ๊ะ ทั้งฉันไว้ที่วัดไทยสาวัดก็ได้ ฉันรู้จักหลวงพ่อฤาษีดี ถ้ามีพระมาพุทธคยาฉันจะได้ขอมากับท่าน” เป็นอันว่าแม่ชีป่วนได้รับอนุญาตให้เดินทางร่วมกับคณะผู้แสวงบุญ โดยโยมพ่อสงใสจะออกค่าใช้จ่ายให้

เมื่ออรุณรุ่งเข้าเขตนครราชคฤห์ พระมัคคุเทศก์จึงเริ่มบรรยาย

“พระคุณเจ้าและญาติโยมทั้งหลาย บัดนี้เราเข้าเขตนครราชคฤห์แล้ว ในครั้งพุทธกาลนครราชคฤห์เป็นเมืองหลวงของแคว้นมคธ เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์มาก มีพระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์ปกครอง พระเจ้าพิมพิสารทรงเป็นพระราชอาพระองค์แรกที่หันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนา...”

“เมืองนี้มีภูเขายะเจ้ง” แม่ชีป่วนพูดขึ้น พระมัทศุเทศก์ จึงอธิบายขยายความว่า

“นครราชคฤห์เป็นเมืองที่ล้อมรอบด้วยภูเขา ๕ ลูก จึงได้รับสมญาว่า ‘เบญจคีรีนคร’ แปลว่า นครที่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้งห้า ซึ่งได้แก่ ปันทวบรรพต คิชฌกูฏบรรพต เวภารบรรพต อสิคิลิบรรพต และ เวปุลลบรรพต คำว่า บรรพต แปลว่า ภูเขา มีใครตอบได้บ้างว่า ในบรรดาภูเขาทั้งห้าลูกนี้ ลูกไหนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา” ไม่มีผู้ใดตอบ ท่านจึงถามท่านพระครู

“คิชฌกูฏ เวภาระ และเวปุลละ คิชฌกูฏเกี่ยวข้องกับแง่เป็นที่ตั้งของพระคันธกุฎี ซึ่งอยู่บนยอดเขา ลดหล่นลงมาก็เป็นถ้ำสุกรชาตาที่ที่พระสารีบุตรเถระบรรลุอรหัตตผล เพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่อเวทนาปริคคหสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ปริพาชกชื่อทีฆนชะ อัคคิเวสสนโคตร ผู้เป็นหลานของท่าน ท่านกำลังถวายงานพัดแด่พระพุทธองค์อยู่และได้ฟังอย่างตั้งใจ พร้อมกับกำหนดพิจารณาไปตามกระแสพระธรรมเทศนานั้น จนกระทั่งได้บรรลุพระอรหัต ส่วนหลานชายของท่านได้ตั้งอยู่ในโสตาปัตติผล” ได้ยินคำว่า ‘โสตาปัตติผล’ โยมเสียงรู้สึกเย็นวาบซาบซ่าทั่วสรรพางค์กายโดยไม่รู้สาเหตุ บุรุษผู้นี้ไม่เคยเรียนปริยัติทั้งไม่เคยปฏิบัติกรรมฐาน จึงไม่รู้ว่ามีสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นคือปีติอันมีชื่อว่า ‘มรณปีติ’ นอกจากท่านพระครูไม่มีผู้ใดรู้ว่าโยมเสียงจะได้ ‘ของดี’ ที่แดนพุทธ

ภูมิในการมาครั้งนี้ เขาจะเวียนว่ายวากวนเพราะความหลงในสงสารอีกไม่เกิน ๗ชาติ

“ส่วนภูเขาเวภาระมีความสำคัญหลังจากที่พระบรมศาสดาเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วสามเดือน คือเป็นที่ที่พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์มาประชุมกันทำปฐมสังคายนา ณ ถ้ำสัตตบรณคูหา โดยมีพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน พระอานนทเถระผู้ซึ่งเพ็งบรรลูลุรหัตตผลและได้ดำดินมาปรากฏในที่ประชุม เพื่อทำหน้าที่วิสันหาพระสูตร ขณะที่พระอุบาลีเถระเป็นผู้วิสันหาพระวินัย”

“แล้วพระโมคคัลลาน์กับพระสารีบุตรท่านไม่ได้เข้าร่วมประชุมด้วยหรือคะหลวงพ่อกับแม่ชีป่วนถาม

“ถ้าท่านยังอยู่ก็คงจะมา แต่บังเอิญท่านทั้งสองปรินิพพานไปเสียก่อน ปรินิพพานก่อนพระพุทธเจ้าไม่นานนัก เลยไม่ได้มา” ท่านพระครูตอบ พอดีกับรถเล่นผ่านตโปทาราม ซึ่งเป็นบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ มีผู้คนกำลังอาบน้ำกันอยู่ พระรสสุคนธ์จึงถามขึ้นว่า

“นั่นเขากำลังอาบน้ำตากกันหรือครับ” พระเจริญจึงขอไมโครโฟนจากท่านพระครูแล้วอธิบายว่า “ที่ท่านเห็นนั้นเขาเรียกว่าตโปทาราม เป็นที่อาบน้ำของคนวรรณะต่างๆ เขาเชื่อกันว่าน้ำที่ตโปทารามเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์จึงพากันมาอาบน้ำ ลองสังเกตดูจะเห็นการแบ่งชั้นวรรณะของคนอินเดียแม้ในเรื่องการอาบน้ำ อย่างพวกที่อาบน้ำตรงชั้นบนสุดนั่นก็คือพวกพราหมณ์ พวกวรรณะกษัตริย์อาบน้ำต่อจากวรรณะพราหมณ์ ถัดลงมาเป็นวรรณะแพศย์ ส่วนวรรณะศูทรอาบน้ำส่วนล่างสุด ซึ่งน้ำที่อาบน้ำไหลมาจากข้างบนและผ่านการอาบน้ำของคนวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ และแพศย์มาแล้ว สรุปลก็คือวรรณะพราหมณ์ได้อาบน้ำบริสุทธิ์จากธรรมชาติ เพราะยังไม่ผ่านการอาบน้ำของคนวรรณะอื่น”

“แสดงว่าวรรณะกษัตริย์ก็ต้องอาบน้ำที่วรรณะพราหมณ์อาบแล้วใช่ไหมครับ” พระรสสุคนธ์ถามอีก

“ถูกแล้ว เพราะศาสนาพราหมณ์เขาถือว่าวรรณะพราหมณ์เป็นวรรณะสูงสุด ในคัมภีร์ของศาสนาพราหมณ์จึงเรียงวรรณะจากสูงไปหาต่ำเป็น พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร ส่วนในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาจะเป็น กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร คือ กษัตริย์สูงกว่าพราหมณ์ เพราะพวกพราหมณ์ยังต้องให้ กษัตริย์เลี้ยง แต่ความจริงแล้วมีлікซึ่งกว่านั้น คือพระพุทธศาสนา ไม่ถือเอาวรรณะเป็นเครื่องแบ่งความดีความชั่ว คนจะดีหรือชั่วไม่ได้อยู่ที่วรรณะ แต่อยู่ที่กรรมหรือการกระทำ ถ้าทำความชั่วก็เรียกว่าคนชั่ว แม้จะอยู่ในวรรณะพราหมณ์ก็ถือว่าเป็นคนชั่ว”

“แล้วถ้าพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจะมาอาบน้ำที่ตโปทารามบ้าง จะอาบตรงไหนคะ เพราะไม่มีวรรณะสังกัด” นางสาวสายใยรักถาม

“สมัยพุทธกาล เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทรงยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ประชาชนก็พากันนับถือพระพุทธศาสนาตาม การถือเรื่องวรรณะลดลง พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาได้รับการเคารพนับถือมาก เพราะฉะนั้นถ้าพระสงฆ์ท่านจะสร้งน้ำที่ตโปทาราม ประชาชนก็จะรอให้ท่านสร้งเสร็จเสียก่อนแล้วจึงจะลงไปอาบ แม้แต่พระเจ้าพิมพิสารเองก็ยั้งต้องทรงรอ เช่นครั้งหนึ่งพระองค์เสด็จมาสร้งน้ำที่ตโปทาราม ครั้นเห็นว่ามีพระภิกษุสงฆ์สร้งน้ำกันอยู่ ก็ทรงรอจนท่านสร้งเสร็จจึงลงไปสร้งบ้าง สร้งเสร็จปรากฏว่าประตูเมืองปิดแล้ว เข้าเมืองไม่ได้ จึงไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อขอพระพุทธา-
นุญตพักด้วยหนึ่งราตรี พระพุทธองค์ทรงสอบถามถึงสาเหตุที่ทำให้พระองค์เสด็จเข้าเมืองไม่ทัน เมื่อพระเจ้าพิมพิสาร กราบทูลให้ทรงทราบ

พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติเป็นสิกขาบทว่า ให้พระภิกษุสงฆ์สรองน้ำ สิบห้าวันต่อหนึ่งครั้ง”

“แบบนี้ไม่ร้อนแยะหรือคะท่าน” แม่ชีป่วนถาม พระมัทศุเทศก์ตอบว่า “พระพุทธองค์ทรงเป็นพระธรรมราชาที่มีสายพระเนตรยาวไกล มีพระหทัยสุขุมคัมภีรภาพ ทรงห้ามพระสาวกมิให้สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนไม่ว่ากรณีใดๆ จึงทรงบัญญัติเช่นนั้น ต่อมาเมื่อมีพระภิกษุมาราบทูลว่าการสรองน้ำ ๑๕ วันครั้งทำให้ลำบาก ก็ทรงให้ถอนสิกขาบทนั้นได้ เรื่องมีว่าสมัยหนึ่งพระองค์ประทับที่เมืองโกสัมพี พระภิกษุกุ่มหนึ่งได้กราบทูลเรื่องนี้ ทรงมีพระพุทธานุญาตให้ถอนสิกขาบทนี้เสีย และทรงอนุญาตให้ภิกษุสรองน้ำทุกวันได้เหมือนเดิม จะเห็นว่าพระองค์ทรงมีพระปรีชาญาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างยอดเยี่ยม และทรงรักษาชื่อเสียงของพระสาวกมิให้ประชาชนติฉินนินทา สิกขาบท ๒๒๗ ข้อที่ทรงบัญญัติขึ้น ส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องข้องกับการประพฤติปฏิบัติของพระสาวก”

“หลวงพ่อกับแล้วภูเขาก็คือลูกหนึ่งทีหลวงพ่อกับเอ๋ยชื่อมาสำคัญอย่างไรครับ เมื่อกี้หลวงพ่อบอกว่ามีสามลูกที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หลวงพ่อกับเพ็งบอกมาสองลูก คือคิฆณกุกกับเววาระอีกลูกหนึ่งยังไม่ได้บอก” พระขุนทดถามท่านพระครู พระเจริญจึงส่งไม้ชี้ให้พระครูเจริญ

“ลูกที่ว่านี้ชื่ออะไร ท่านจำได้ไหม” ท่านพระครูถาม

“จำไม่ได้แล้วครับ เพราะความจำผมไม่ดีเท่าที่ควร” พระขุนทดตอบ

“ชื่อเวบุลละคะ” สตรีที่จ้างฆ่าสามีตอบเพราะความจำดีกว่า พระขุนทด ท่านพระครูจึงอธิบายว่า

“ภูเขาเวปุลละ หรือเวปุลลบรรพตเป็นที่อยู่ของกุมภีรยักษผู้รักษานครราชคฤห์”

“แล้วเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไรครับ” พระขุนทดถามอีก เพราะคำตอบของท่านพระครูดูจะยังไม่ตรงกับคำถาม

“เกี่ยวข้องกับตรงที่ผมรู้ว่าภูเขาเวปุลละเป็นที่อยู่ของกุมภีรยักษผู้รักษาเมืองราชคฤห์ เพราะผมอ่านพระไตรปิฎก เรื่องนี้อยู่ในมหาสมยสูตร ที่มณฑิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ข้อ ๓๓๕ หน้า ๒๖๓ แบบนี้ท่านคิดว่าเกี่ยวหรือไม่” ท่านย้อนถามพระขุนทด

“เกี่ยวครับ เกี่ยวโดยตรงเลย เพราะพระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา เราจะทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติหรือข้อธรรมต่างๆจากพระไตรปิฎก ถ้าไม่มีพระไตรปิฎกเราก็ไม่มีโอกาสได้รู้”

“แล้วท่านเคยอ่านพระไตรปิฎกบ้างหรือยัง”

“ยังครับ”

“ทำไมถึงยังไม่ได้อ่าน ที่วัดท่านไม่มีญาติโยมถวายหรือ”

“มีครับ แต่สมภารท่านเก็บไว้ในตู้ ใส่กุญแจด้วย ผมก็เลยไม่กล้าไปขอกุญแจจากท่าน”

“แล้วท่านเคยเห็นสมภารอ่านบ้างหรือเปล่า”

“ไม่เคยเห็นเลยครับ ผมค่อนข้างแน่ใจว่าท่านไม่ได้อ่าน เพราะตู้พระไตรปิฎกตั้งอยู่ในโบสถ์ซึ่งห่างจากกุฏิของท่าน ท่านไม่อ่านไม่เป็นไร แต่อย่าเอาไปขายก็แล้วกัน” พระขุนทดเฉลอพูดเรื่องที่เป็นการลับ ท่านกำลังเอาความลับของสมภารมาเปิดเผยโดยไม่ตั้งใจ

“หมายความว่าอย่างไร”

“ไม่มีอะไรหรอกครับ หลวงพ่ออย่าสนใจเลย” ท่านรีบ

พูดกลบเกลื่อน

“จะต้องมีสิ ท่านบอกผมมาเถิด ยิ่งปิดผมก็ยิ่งอยากรู้ ไม่ใช่เพราะผมอยากรู้เรื่องของคนอื่น แต่ผมอยากรู้ข้อวัตรปฏิบัติของผู้ที่เป็นสมณะในพระพุทธศาสนา ใครประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องตรงตามพระวินัยบัญญัติ ผมจะได้ขอร้องให้เลิกเสียเพื่อเห็นแก่พระศาสนา ท่านบอกผมมาเถิดครับ”

“แล้วหลวงพ่อดีต้องเก็บเป็นความลับนะครับ ไม่เช่นนั้นผมถูกสมภารเล่นงานแน่นอน”

“ข้อนี้ท่านไม่ต้องกังวล ผมจะไม่ทำให้ท่านต้องเดือดร้อน” ท่านพระครูรับคำหนักแน่น เหตุนี้พระขุนทดจึงเล่าเรื่องของสมภารวัดท่านว่า “สมภารท่านชอบเล่นหวยมากครับ ซื้อทั้งหวยรัฐบาล ทั้งหวยใต้ดิน เงินทองที่ญาติโยมมาทำบุญท่านก็เอาไปเล่นหวยหมด บางเดือนแทบไม่มีเสีค่าไฟฟ้า พอเงินหมดท่านก็จะแอบเอาของวัดออกขาย มีคนมาซื้อถึงวัด จนผมกลัวว่าวันหนึ่งท่านจะเอาพระไตรปิฎกไปขาย”

“อย่างนี้ก็แย่ละสิ ผมว่าบาปทั้งพระทั้งโยมเลย ทำไมเขาทำได้ ไม่เห็นแก่พระศาสนาเลย แล้วพวกชาวบ้านเขารู้หรือเปล่า”

“ชาวบ้านก็บ้าหวยกันเลยแหละครับ พอใกล้วันหวยออกก็จะพากันมาขอเลขจากสมภาร เสร็จแล้วก็ถูกกินไปตามๆกัน ที่สำคัญคือท่านนำเงินกฐินผ้าป่าไปเล่นหวย หมดเงินเป็นแสนๆเลยนะครับหลวงพ่”

“ทำไมท่านไม่รายงานให้เจ้าคณะตำบลทราบ”

“เจ้าคณะตำบลท่านทราบดีครับ เพราะท่านสมภารเป็นเจ้าคณะตำบลเอง”

“ถ้าอย่างนั้นก็รายงานเจ้าคณะอำเภอ”

“ผมไม่กล้าห rokok ครับ เพราะท่านเป็นเพื่อนกัน”

“แล้วเจ้าคณะอำเภอเล่นหรือเปล่า”

“อันนี้ผมไม่ทราบครับ”

“พระคุณเจ้าและญาติโยมว่าอย่างไร พระเล่นหวยผิดไหม หลวงพ่อว่าผิดไหมครับ” ท่านถามหลวงพ่อดอนเมือง

“ผมเคยนั่งรถผ่านถนนราชดำเนิน มีพระเดินซื้อล็อตเตอรี่กันให้ควักไปหมด เห็นแล้วไม่สบายใจเลย ขนาดพระด้วยกันเห็นยังไม่สบายใจ แล้วญาติโยมเห็นเขาจะสบายใจละหรือ โยมฟ้องใส่ว่าอย่างไร” ท่านถามโยมฟ้องใส ใจบุญ

“โยมคงไม่ว่าอย่างไรหรอกค่ะ ว่านะไม่ว่า แต่ใจนั้นคิดว่าพระแบบนี้ไม่น่าเคารพนับถือ การเล่นหวยถือเป็นการพนันและการพนันก็เป็นอบายมุข พระสงฆ์องค์เจ้าไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และต้องทำหน้าที่สอนญาติโยมให้ละอบายมุข โยมว่าพระที่ดีต้องเป็นอย่างนี้”

“ผมว่าพระเล่นหวยผิดครับ คือผิดต่อสมณสาธูป พระที่เล่นหวยแสดงว่าขาดสมณสัญญา” บุรุษที่แอบฟังใจนางสาวสายใยรักตอบ หลังจากรับประทานอาหารเช้า เขาก็นั่งหลับมาตลอดทาง นั่งหลับตัวโอนไปเอนมาตามแรงกระแทกกระเทือนของรถ เพิ่งจะมาตื่นตอนได้ยินเรื่องพระเล่นหวย จึงถือโอกาสแสดงความคิดเห็น

“สมณสาธูป สมณสัญญา คืออะไรหรือจะหลวงพ่อกับ” แม่ชีป่วนถามท่านพระครู ท่านพระครูจึงถามบุรุษนั้นด้วยคำถามเดียวกัน

“ผมไม่ทราบครับแต่ผมเข้าใจ ผมขอความกรุณาหลวงพ่อกับช่วยอธิบายด้วยครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงจึงอธิบายว่า

“สมณสาธูปคือความประพฤติอันสมควรของสมณะ ส่วน

สมณสัญญาคือความสำนึกในความเป็นสมณะ แล้วยังมีอีกคำหนึ่งคือสมณวิสัย หมายถึงลักษณะที่เป็นอยู่ของสมณะ” ท่านตอบเกินคำถาม

ขณะนั้นเป็นเวลาสิบเอ็ดนาฬิกา พระมัคคุเทศก์จึงขอไม้ค้ำจากท่านพระครูแล้วประกาศว่า

“เราจะไปฉันเพลและรับประทานอาหารกันที่วัดญี่ปุ่น จากนั้นก็จะนำขึ้นเขาคิซฌฌฎฎ ไปนมัสการพระคันธกุฎี ลงจากเขาคิซฌฌฎฎ จะพาชมป่าไผ่อันร่มรื่น ซึ่งในครั้งพุทธกาลพระเจ้าพิมพิสารทรงถวายให้เป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา คือเวฬุวนาราม ท่านจะได้สวดมนต์ นั่งสมาธิ เมื่อได้เวลาอันสมควรจึงนำท่านเดินทางต่อไปยังเมืองนาลันทา ซึ่งในครั้งพุทธกาลเคยเป็นหมู่บ้านชื่อ นาลันทคาม เป็นถิ่นกำเนิดของพุทธอัครสาวกทั้งสอง คือพระสารีบุตร และพระมหาโมคคัลลานะ”

หลังจากฉันเพลและรับประทานอาหารกลางวันแล้ว คณะผู้แสวงบุญจึงพากันขึ้นรถอีกครั้ง เพื่อไปนมัสการพระคันธกุฎีซึ่งอยู่บนเขาคิซฌฌฎฎ คนขับนำรถมาจอดที่เชิงเขา คณะผู้แสวงบุญลงจากรถแล้วคนขับจึงนำรถออกไปหาที่จอด กระเป๋ารถสองคนลงมากอดดูแลช่วยเหลือ เป็นต้นว่าช่วยไล่พวกขอลานที่พากันมารุมล้อมคณะผู้แสวงบุญ

ทางขึ้นเขาคิซฌฌฎฎไม่ลาดชันนัก ผู้สูงอายุที่ร่างกายยังแข็งแรงสามารถเดินขึ้นได้โดยไม่ต้องจ้างคนหาม ซึ่งราคาค่าจ้างค่อนข้างสูง เพราะต้องใช้คนถึงสองคน คณะผู้แสวงบุญกำลังจะขึ้น เขาก็พบกับคณะผู้แสวงบุญที่กำลังเดินลงมาจากภูเขา เสียงพูดคุยกันทำให้รู้ว่าเป็นคนไทย หากเห็นเพียงหน้าตาไม่ได้ยินเสียงพูดอาจเป็นคนเนปาลหรือคนที่มาจากแคว้นอัสสัม เพราะหน้าตาและการ

แต่งกายเหมือนคนไทยมากจนดูไม่ออก ต้องอาศัยฟังจากภาษาพูด
จึงจะรู้

แม่ชีป่วนเข้าไปทักแม่ชีสูงอายุรูปหนึ่งพร้อมกับถามว่า

“ตอนขึ้นต้องจ้างเขาหามหรือเปล่านั้น”

“จ้างจะ เขาคิดตั้งสามร้อยรูปี แต่พอหามไปไม่ถึงครึ่งทาง
ฉันก็ลงเดินเองเพราะทนเหม็นกลิ่นแขกไม่ไหว” แม่ชีสูงอายุ
บอกกล่าว

“แม่ชีขึ้นไม่ไหวหรือ จะจ้างเขาหามใหม่ฉันจะออกเงิน
ให้” โยมพ่อใส่แสดงความเอื้อเฟื้อ

“ไหวจะ ขอขอบคุณ เท่าที่ออกเงินให้ฉันร่วมคณะมาด้วยก็เกรง
ใจจะแยะอยู่แล้ว ฉันไม่รบกวนหรอกจ้ะ”

เด็กหนุ่มสองสามคนถือไม้เท้ามาเร่งขาย เป็นไม้ที่ตัดมาจาก
ต้นไผ่ ความยาวประมาณเมตรครึ่ง โยมพ่อใส่จึงซื้อมาสองอัน อัน
ละ ๑๐ รูปี ถือไว้ในมืออันหนึ่ง อีกอันหนึ่งส่งให้แม่ชีป่วนและพูด
ว่า

“ใช้ไม้เท้าช่วยคงจะดีกว่าเดินตัวเปล่านะ”

“ขอบคุณจะ ขอให้รำให้รายนะคุณนะ” แม่ชีป่วนให้พร เห็น
ภรรยาอนุเคราะห์แม่ชี โยมเส็งจึงกราบเรียนท่านพระครูและหลวง
พ่อวัดดอนเมืองว่าจะขออนุญาตซื้อไม้เท้าถวาย

“ไม่ต้องโยม ไม่ต้อง อาตมายังแข็งแรง ถวายหลวงพ่อวัด
ดอนเมืองก็แล้วกัน” ท่านพระครูบอกโยมเส็ง

“ผมก็ยังแข็งแรงเหมือนท่านพระครูนั่นแหละ” หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองปฏิเสธเช่นกัน อุบาสิกาสองคนเข้ามากราบท่านพระครู
และบอกว่าเคยไปเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วงหลายครั้ง

“โยมมาจากไหนกันล่ะ” ท่านถาม คนอ่อนวัยกว่าตอบว่า

ความหลงในสงสาร

“มาจากวัดไทยนาลันทาคะ กำลังจะไปวัดไทยพุทธคยา”

“แล้วหลวงพ่อกับมาจากไหนคะ” อุบาสิกาก็คนถาม

“อาตมามาจากวัดไทยพุทธคยากำลังจะไปวัดไทยนาลันทา”

ท่านพระครูตอบ

ขึ้นเขาศิขณภูมิ

“หลวงพ่จะค้างที่วัดไทยนาสันทาก็คืนคะ”

“คืนเดียว พรุ่งนี้ชมมหาวิทยาลัยนาสันทาแล้วจะเดินทางไปปัตนะ แล้วโยมละ จะค้างที่วัดไทยพุทธคยาที่คืน” สมภารวัดป่ามะม่วงถามอุบาสิกาทิบอกว่าเคยไปเข้ากรรมฐานที่วัดท่าน

“สองคืนคะ มะรินนี้จะเดินทางไปพาราณสี”

“เป็นอย่างไรบ้าง อินเดียวกับบ้านเราเหมือนกันไหม”

“ต่างกันลิบลับเลยคะ อินเดียลำบากมาก นี่ถ้าหนูไม่เคยไปเข้ากรรมฐานที่วัดหลวงพ่คงทนไม่ได้ การเข้ากรรมฐานเป็นการฝึกความอดทน หนูจึงอดได้ ทนได้ คิดเสียว่ามาสร้างขันติบารมี”

“แล้วเข็ดไหม คิดจะมาอีกหรือเปล่า” ท่านถามอีก

“ไม่เข็ดคะ หนูคิดว่าจะมาทุกปีจนกว่าสังขารจะไม่อำนวยจริงๆนะคะหลวงพ่ ถึงเมืองอินเดียจะเต็มไปด้วยขอทานและไม่เจริญเท่าบ้านเรา แต่ก็เป็นที่ที่เราสัมผัสกับความสงบวิเวกได้ ทำให้คิดย้อนไปถึงสมัยพุทธกาล ว่าที่คนเขาบรรลุธรรมกันโดยไม่ยากนัก เพราะสภาพแวดล้อมอำนวย บ้านเราหาที่สงบวิเวกแบบนี้ยากมาก หนูเพิ่งจะเข้าใจว่าทำไมคนทั่วโลกจึงพากันหลั่งไหลมาอินเดียปีหนึ่งเป็นล้านๆ เพราะพวกเขาต้องการมาสัมผัสกับความสงบวิเวก

นี่เอง” อีกคนจึงช่วยเสริมว่า

“แล้วเวลานั่งวิปัสสนา จิตตั้งมั่นได้เร็วมาก หนุยังคิดว่าถ้าได้ปฏิบัติอยู่ที่นี้สักหนึ่งปี จะต้องได้เป็นพระโสดาบันแน่”

“แต่บางคนไม่ต้องนั่งวิปัสสนาก็เป็นพระโสดาบันได้” ท่านหมายถึงโยมเส็ง ใจบุญ สามีของโยมผ่องใส ใจบุญ

“จะเป็นไปได้อย่างไรคะหลวงพ่อกะ หลวงพ่อก็คือคนที่จะสำเร็จมรรคผลจะต้องเจริญวิปัสสนาไม่ใช่หรือคะ หลวงพ่อสอนหนูมาอย่างนี้ หนุยังจำได้ สงสัยหลวงพ่อกะลืม” หล่อนเย้า

“หลวงพ่อกะไม่ลืมเพราะเจริญสติทุกวันเป็นนิจศีล คนที่เจริญสติเป็นนิจศีลจะมีสติดีไม่หลงลืมง่าย” เมื่อรู้ว่าสตรีทั้งสองเคยมาเข้ากรรมฐาน ท่านจึงเปลี่ยนจาก‘อาตมา’มาเป็น‘หลวงพ่อกะ’ เพื่อแสดงถึงความคุ้นเคย

“ถ้าอย่างนั้นก็แปลว่าคนที่เจริญสติทุกวันจะไม่เป็นโรคสมองเสื่อมใช่ใหมคะ” หล่อนหมายถึงโรค Alzheimer

“ไม่เป็นแน่นอน หากปฏิบัติได้ถึงขั้น แต่ถ้าปฏิบัติจัมๆ จ้ำๆ มีสิทธิ์เป็นได้”

“นิมนต์หลวงพ่อกะเดินขึ้นเขาได้แล้วครับ” พระเจริญเดินมา นิมนต์หลังจากให้เวลาคณะผู้แสวงบุญไปเข้าห้องสุขาก่อนที่จะขึ้นเขา จะได้ไม่ไปปัสสาวะบนเขาซึ่งเท่ากับไม่เคารพในพุทธสถาน

“หลวงพ่อกะไปก่อนละนะ ขอให้โยมเดินทางโดยปลอดภัย มากันก็คนละ มาทัวร์อะไร” ท่านถามสองข้อในคราวเดียวเนื่องจากเวลามีน้อย

“ยี่สิบเก้าคนคะ มาศรัทธาทัวร์ หลวงพ่อกะละคะมากันก็คนแล้วก็มาทัวร์อะไร” หล่อนคงจะเชี่ยวชาญการย่อนถาม จึงสามารถย่อนถามท่านพระครูทุกครั้งที่ท่านถามหล่อน

“จำนวนเท่ากัน แบ่งเป็นพระ ๕ โยม ๒๔ มาสุทธิธรรม
ท้าว” ท่านพระครูตอบแล้วจึงเดินไปเข้ากลุ่ม อุบาสิกาทองสองกราบ
ท่านแล้วจึงเดินไปยังห้องสุขาที่คนในคณะของหล่อนยังยืนรอคิวยู่
เนื่องจากมีห้องน้ำเพียง ๔ ห้อง เก็บค่าบริการคนละ ๑ รูปี

สมภารวัดป่ามะม่วงบอกเคล็ดลับการขึ้นเขาว่า

“ถ้าไม่ยากเหนื่อยมากให้หายใจยาวๆ จากจมูกถึงสะดือ
และจากสะดือถึงจมูก” ท่านอธิบายแบบรวบรัด

“ทำอย่างไรครับหลวงพ่อก่อน ผมยังไม่เข้าใจ” เด็กหนุ่มอายุสิบ
แปดปีถาม เขารับจ้างบิดามารดาามาแสวงบุญด้วยเงินสองแสนบาท
เพื่อจะนำเงินไปทำบุญยุโรปในช่วงปิดภาคฤดูร้อน เหตุที่มาจากอยาก
ได้เงิน เขาจึงไม่สนใจเรื่องใดๆที่ได้รับฟัง และเพราะถูกจัดให้นั่งหลัง
สุด เขาจึงรู้สึกอึดอัดขัดข้อง เพิ่งจะรู้สึกดีก็ตอนจะขึ้นเขาศิขณภูฏ
ซึ่งดูท่าหาความสามารถของเขา

“หมายความว่าเวลาหายใจเข้าให้หายใจยาวๆ สุดอากาศเข้า
ไปในปอดตั้งแต่จมูกลงไปถึงสะดือ ไหนลองทำสิ หายใจเข้าอย่าง
เดียว อย่าเพิ่งหายใจออก ให้กักลมไว้ก่อน” เขาพยายามทำ หาก
ก็ไม่สามารถกักลมไว้ได้เพราะไม่เคยคุ้น คนอื่นๆทั้งบรรพชิตและ
คฤหัสถ์ก็ทำไม่ได้ มีหลวงพ่อดัดตอเมืองเท่านั้นที่ทำได้เพราะท่าน
เจริญอานาปานสติอยู่เป็นประจำ

“ทำไม่ได้ครับ” เด็กหนุ่มบอกอีก เขาเริ่มจะสนใจเพราะการ
ทำไม่ได้เป็นการท้าทายให้เขาใช้ความพยายาม อีกอย่างหนึ่งเขารู้สึก
ศรัทธาในท่านพระครู หากก็ไม่มีโอกาสได้พูดกับท่านเนื่องจากถูก
จัดให้นั่งหลังสุด

“ลองใหม่ พ่อดัดตอเข้าแล้วกลั้นหายใจอย่าเพิ่งหายใจออก
เสร็จแล้วตั้งสติไว้ที่สะดือ ปล่อยลมจากสะดือกลับออกมาทางจมูก

อย่าปล่อยลมออกทางเบื้องล่างนะประเดี๋ยวจะทำให้อากาศไม่บริสุทธิ์”
ท่านพูดยิ้มๆ

“ฉันปล่อยออกไปทีหนึ่งแล้วจะหลงพ่อ มันกลิ่นไม่อยู่จริงๆ” แม่
ซีป่วนสารภาพเสียงอ่อย

“ไม่เป็นไร แล้วก็แล้วกันไป ขอให้ลองใหม่ ยอมเสียเวลา
ตรงนี้สักห้านาที แล้วค่อยไปทำเวลาตอนเดินขึ้น รับรองว่ากำไร
มหาศาล” คณะผู้แสวงบุญพากันทำตามด้วยความตั้งใจไม่
ซ้าก็พอทำได้เพราะมีศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่

“เอาละ ที่นี้เวลาเดินขึ้นก็ให้กำหนดในใจว่า ขวา-ซ้าย ขวา
-ซ้าย ไปเรื่อยๆ คือเท้าขวาก้าวก็กำหนด ‘ขวา’ เท้าซ้ายก้าวก็กำหนด
ว่า ‘ซ้าย’ เมื่อจิตจดจ่ออยู่กับการก้าวเดินก็จะช่วยผ่อนคลายความ
เหนื่อยให้หน่อยลง ยิ่งถ้าใครเดินจงกรมเป็นจะรู้สึกเหนื่อยเลย ลูก
ศิษย์อาตมาคนหนึ่งอายุเจ็ดสิบกว่า เขาบอกว่าไปเที่ยวเขาวงพระ
จันทร์ ก็เดินจงกรมขึ้น พกกล้วยรุ่นพากันวิ่งออกหน้าไปก่อนแล้ว
ก็หันมามองพลางคิดตำหนิในใจว่า ‘ยายแก่คนนี้ไม่รู้จักเจียมสังขาร’
พอดีเขาปฏิบัติมานานจนได้ ‘เห็นหนอ’ จึงรู้ว่าถูกเด็กสบบประมาท
เข้าแล้ว เขาก็คิดในใจว่า ‘เอาเถอะ เตี้ยวยายจะไปถึงยอดเขา
ก่อนพวกเธอ’ พอเดินไปได้ครึ่งทาง ก็พบวัยรุ่นกลุ่มนี้นั่งพักเหนื่อย
อยู่ที่ศาลาริมทาง เหนือไหล่ไคลย้อยกันเลย เขาก็เดินจงกรมต่อไป
จนถึง ก็ไปไหว้พระสวดมนต์อยู่ประมาณหนึ่งชั่วโมงจึงเดินลง
ปรากฏว่าเด็กกลุ่มนั้นเพิ่งจะถึงยอดเขา ทำทางอ่อนระโหยโรยแรง
พอเห็นเขากำลังจะเดินลงโดยไม่มีท่าทางเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า เลย
พากันตั้งสมณญาให้ใหม่ว่า ‘เฒ่ามหัศจรรย์’ ที่เขารู้เพราะได้ ‘เห็นหนอ’

“หลงพ่อครับ ผมอยากได้ ‘เห็นหนอ’ ต้องปฏิบัติที่วันครบ
จึงจะได้” เด็กหนุ่มถามอย่างสนใจ

“แล้วแต่คน บางคนมาปฏิบัติเจ็ดวันก็ได้แล้ว แต่บางคนปฏิบัติมายี่สิบปียังไม่ได้”

“ถ้าอย่างนั้นช่วงปิดเรียนภาคฤดูร้อนผมขอไปปฏิบัติกับหลวงพ่อนะครับ” เขาพูดด้วยศรัทธา คิดว่าหากได้ ‘เห็นหนอ’ ก็จะไม่ไปทัวยุโรป แต่จะนำเงินจำนวนสองแสนนั้นถวายหลวงพ่อดังนี้ เป็น ‘ค่าวิชา’

“ตกลง แต่ตอนนี้เราเริ่มปฏิบัติกันขึ้นเขากันได้แล้ว” ท่านบอกแล้วจึงเดินนำหน้าคณะ กระเป่ารถสองคนเดินอยู่หลังสุด ตำรวจที่คอยดูแลความปลอดภัยเดินตรงกลาง เมื่อเดินไปได้ประมาณครึ่งทาง ตำรวจที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งมีแผ่นเหล็กติดชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Aroonrasmi ก็พูดขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า

“หยุดตรงนี้ก่อน หยุดก่อน” คณะผู้แสวงบุญพากันหยุดเดิน พวกผู้หญิงที่ขวัญอ่อนมีอาการตกใจ คิดว่าคงเกิดเหตุร้ายขึ้น พระเจริณซึ่งคุ้นเคยกับตำรวจผู้นี้ดีจึงพูดขึ้นว่า “เดี๋ยวนายอรุณรัศมีเขาจะทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์” แล้วพูดกับตำรวจผู้คอยดูแลความปลอดภัยในสถานที่แห่งนี้ว่า

“เชิญบรรยายได้” ตำรวจร่างสูงใหญ่วัยสามสิบเศษจึงบรรยายด้วยภาษาไทยสำเนียงแขกกว่า

“ที่ตรงนี้ พระเทวทัตกลิ้งก้อนหินใส่พระพุทธเจ้า”

“แล้วหินก้อนนั้นอยู่ที่ไหนล่ะ” ท่านพระครูถาม ตำรวจวัยสามสิบทำหน้าที่สงสัยเพราะฟังไม่รู้เรื่อง เขาเตรียมมาเท่าที่บรรยายเท่านั้นคือ “ที่ตรงนี้พระเทวทัตกลิ้งก้อนหินใส่พระพุทธเจ้า” นอกเหนือจากนี้เขาพูดไม่ได้ จึงส่งภาษาฮินดีถามพระเจริณว่าท่านพระครูพูดว่าอะไร พระเจริณจึงบอกเป็นภาษาฮินดี เข้าใจคำถามแล้วเขาจึงตอบด้วยภาษาไทยสำเนียงแขกกว่า “ไม่รู้” ท่านพระครูจึงพูดเหยยเขา

ว่า

“ไม่รู้แล้วจะเป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างไร ต้องพูดว่าหินก้อนนั้นไปตกนรกอยู่ เพราะได้ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงพระโลหิตห้อขึ้น” พระเจริญต้องทำหน้าที่ แปลง เป็นภาษาอินดีอีกเพราะเขาไม่เข้าใจ ที่ต้องแปลงเพราะท่านไม่ได้เรียนอย่างเป็นระบบ จึง แปลไม่ได้ แต่พอจะ แปลง ให้พอสื่อสารกันรู้เรื่องได้

“ขอบคุณพระคุณเจ้ามากครับ ผมได้ความรู้จากพระคุณเจ้ามาก จะได้นำไปบรรยายให้นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นฟัง” เขาพูดภาษาอินดีและขอให้พระเจริญแปล พระหนุ่มจึง แปลง ให้ท่านพระครูฟัง ท่านจึงบอกพระเจริญว่า “ช่วยบอกเขาว่าผมพูดเล่นอย่าได้นำไปพูดกับคนอื่น ก้อนหินเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จะไปตกนรกได้อย่างไรเล่า” พระเจริญจึงต้องทำหน้าที่แปลงเป็นอินดีอีกครั้ง จากนั้นจึงเดินกันต่อไปจนถึงถ้ำสุกรขาคตา นายอรุณรัศมีรีบบรรยายว่า

“นี่คือถ้ำปากหมู ที่อยู่ของพระสารีบุตร”

“ถ้ำหมูขุด ไม่ใช่ถ้ำปากหมู เพราะตามรูปศัพท์คำว่า ขาด แปลว่า ถูกขุดแล้ว” ท่านพระครูแย้ง เขาไม่เข้าใจอีกเพราะเป็นประโยคที่ไม่ได้เตรียมมา พระมัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่แปลงอีก เข้าใจแล้วนายอรุณรัศมีจึงพูดใหม่ว่า

“นี่คือถ้ำหมูขุด ที่อยู่ของพระสารีบุตร”

“ไม่ใช่หมูขุด พูดใหม่ หมูขุด หมูขุด” ท่านพระครูทำหน้าที่ ‘ครู’

“หมูขุด หมูขุด หมูขุด” นายอรุณรัศมีออกเสียงจนกระทั่งพูดได้ถูกต้อง เขานึกขอบคุณท่านพระครูที่ให้ความรู้แก่เขา

“ถ้ำสุกรขาคตาที่พระสารีบุตรบรรลุนิพพานขณะฉวยงานพัดแต่พระพุทธเจ้าซึ่งกำลังแสดงพระธรรมเทศนาชื่อเวทนาปริคคหสูตรแก่

ปริพาชกผู้เป็นหลานของท่าน ที่ผม/อาตมาได้บรรยายไปแล้ว มีใครจำได้บ้างว่าปริพาชกคนนี้มีชื่อและโคตรว่าอะไร” ท่านพระครูถามคนเป็นแม่ชี

“จำไม่ได้แล้วจะหลวงพ่อ” แม่ชีป่วนตอบพร้อมกับหอบฮักๆ เพราะความเหนื่อย

“ทำไม่ถึงจำไม่ได้ละ ก็อาตมาพูดไปเมื่อสองชั่วโมงที่แล้วนี่เอง”

“แหมหลวงพ่อ ก็ที่เราสวดกันทุกเช้าไงว่า ‘สัมมณานิจจา’ แล้วจะให้ฉันจำได้อย่างไร” แม่ชีพูดงอนๆ

“ชื่อที่মনชะ อัคคิเวสสนโคตร แม่ชีท่องไว้นะ ที่মনชะ แปลว่าเล็บยาว สงสัยหมอนี้แจะไว้เล็บ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองช่วยตอบ

“แกไม่ได้ไว้เล็บหรือครับหลวงพ่อ แกไม่มีกรรไกรตัดเล็บต่างหาก” ท่านพระครูเย้าแ้ก่เหนื่อย คณะผู้แสวงบุญฟังแล้วรู้สึกหายเหนื่อย ยกเว้นนายอรุณรัตน์กับหนุ่มกระเป่ารถสองคนที่ฟังไม่รู้เรื่อง จึงยังเหนื่อยอยู่

“เหลืออีกนิดเดียวก็จะถึงพระคันธกุฎี ทางชันหน้อย ถ้าใครขึ้นไม่ไหวก็ให้รออยู่ที่ถ้ำสุกรชาตานี้” พระเจริญพูดพลางมองไปที่โยมฟ่องใสและแม่ชีป่วน

“ฉันมาจากประเทศไทยยังมาได้ แล้วทำไมจะเดินไปถึงพระคันธกุฎีไม่ได้ ถ้าจะตายฉันก็ยอม” โยมฟ่องใสพูดด้วยใจศรัทธา

“ฉันก็เหมือนกัน ถ้าตายก็ถือว่าได้บุญมาก เพราะจะได้อยู่กับพระพุทธเจ้าที่นี่เลย” แม่ชีป่วนยอมถวายชีวิต

จากนั้นคณะผู้แสวงบุญจึงเดินขึ้นไปจนถึงพระคันธกุฎีซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขา สวดมนต์ภาวนาและนั่งสมาธิกันเป็นเวลาอันสมควร แล้วจึงพากันลง ฆาลงไม่เหนื่อยเท่าขาขึ้น หากก็ต้องระวังมิให้หน้า

คะมาลงมา การสอนของท่านพระครูจึงยังประโยชน์ให้แก่ผู้แสวงบุญ
คณะนี้เป็นอย่างมาก เพราะทุกรูป/คนต่างลงมาถึงเชิงเขาได้อย่าง
ปลอดภัยและอิมบุญ นายอรุณรัตน์มีเดินลงมาส่งถึงเชิงเขา เพราะ
รู้สึกศรัทธาในท่านพระครูยิ่งนัก สมภารวัดป่ามะม่วงฉลองศรัทธา
ด้วยการให้รางวัลเขา ๑๐๐ รูปี เขาดีใจจนน้ำตาไหล ไหว้แล้วไหว้
อีก หัวหน้าท้าวให้เขา ๕๐ รูปีเหมือนที่เคยให้ วันนี้เขาคงมีเงิน
กลับบ้านหลายร้อยรูปีทีเดียว

เมื่อทุกคนขึ้นรถเรียบร้อยแล้ว โซเฟอร์นำรถมาจอดหน้า
สวนไผ่อันร่มรื่น ลงจากรถแล้วพระมัคคุเทศก์จึงเดินนำหน้าไปไปยัง
ลานกว้าง ปูด้วยต้นหญ้าเขียวขจี ท่านรู้ว่าบุคคลที่จะทำหน้าที่
บรรยายได้ดีที่สุดคือสมภารวัดป่ามะม่วง จึงพูดพล่าเป็นสังเขปเพื่อ
ไม่ให้เสียภาพลักษณ์นักมัคคุเทศก์ว่า

“บัดนี้พวกเราก็ได้มาถึงพระเวฬุวันมหาวิหารที่พระเจ้า
พิมพิสารทรงถวายพระพุทธรองค์เมื่อ ๒๕๗๓ ปีมาแล้ว และที่พระ
เวฬุวันมหาวิหารแห่งนี้ที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ใน
วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ซึ่งต่อมาเรียกว่าวันมาฆบูชา ใน
โอกาสอันเป็นมงคลที่พวกเราได้เดินทางมาถึงพุทธสถานแห่งนี้ ผม/
อาตมาจึงใคร่ขออาราธนาหลวงพ่อวัดป่ามะม่วง ได้กรุณาบรรยาย
เรื่องโอวาทปาฏิโมกข์ให้พวกเราฟังด้วย ขอกราบอาราธนาครับ”
ท่านพระครูจึงบรรยายโดยมิได้ใช้ไมโครโฟน เพราะจะใช้ได้เฉพาะ
ตอนอยู่ในรถเท่านั้น ท่านอารัมภบทว่า

“นมัสการพระคุณเจ้า และขอเจริญพรญาติโยมผู้มีศรัทธา
ทั้งหลาย ผม/อาตมารู้สึกยินดีที่ได้รับเกียรติให้เป็นผู้อัญเชิญพระธรรม
คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาสาธยายให้พระคุณ
เจ้าและญาติโยมฟังในวันนี้ บัดนี้พวกเราได้เข้ามาอยู่ในขอบเขตแคว้น

แคว้นแดนพระพุทธรองค์ และที่ที่เราประชุมกันอยู่นี้ก็คือพระเวฬุวันมหาวิหารในอดีตกาลนานมา เป็นพระอารามแห่งแรกในพระพุทธศาสนา ซึ่งถวายโดยพระเจ้าพิมพิสาร พระราชาแห่งแคว้นมคธในสมัยนั้น ทำไมพระเจ้าพิมพิสารจึงถวายพระเวฬุวัน เพราะพระองค์ทรงตั้งความปรารถนาไว้ ๕ ประการ ตั้งแต่ยังทรงเป็นชัตติยราชกุมาร คือ หนึ่ง ขอให้ได้รับพระบรมราชาภิเษกเป็นกษัตริย์ครองแคว้นมคธ สอง ขอให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาสู่แคว้นของพระองค์ สาม ขอให้พระองค์ได้เข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น สี่ ขอให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นทรงพระกรุณาประทานธรรมเทศนาแต่พระองค์ และ ห้า ขอให้พระองค์ได้รู้ทั่วถึงในธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทาน สรุปว่าพระองค์ทรงได้สมมโนรถตามที่ได้ทรงตั้งความปรารถนาไว้ พระพุทธรองค์ทรงแสดงอนุပ္พพิกขา คือเทศนาที่แสดงไปโดยลำดับเพื่อพอกอภัยอาศัยของผู้ฟังให้หมดจดเป็นขั้นๆ จากง่ายไปหายาก เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ฟังให้พร้อมที่จะรับฟังอริยสัจ ๘ ประการ ได้แก่ ทานกถา พรรณนาทาน สीलกถา พรรณนาศีล สัตคคกถา พรรณนาสวรรค์ คือความสุขที่พร้อมด้วยกาม กามาที่นวกถา พรรณนาโทษของกาม และประการสุดท้าย เนกขัมมานิสังสกถา พรรณนาอานิสงส์แห่งการออกจากกาม ครั้นจบอนุပ္พพิกขาลแล้วทรงแสดงอริยสัจ ๔ ซึ่งทุกท่าน ณ ที่นี้ทราบกันดีอยู่แล้ว จึงจะไม่กล่าวถึง...”

“แต่ฉันยังไม่ทราบเลยจะหลงพ่อ” แม่ชีป่วนอุทธรณ์

“ผมก็ยังไม่ทราบครับ” เห็นแม่ชีกล่าบอก บุรุษที่แอบรักเขาข้างเดียวจึงบอกบ้าง

“เอาละ เรื่องอริยสัจ ๔ ค่อยว่ากันเมื่อไปถึงสถานที่ที่ทรง

แสดงปฐมเทศนา ขณะนี้เราอยู่พระเวฬุวันอันเป็นสถานที่ที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ จึงต้องพูดถึงก่อน” ท่านพูดตบตบ จากนั้นจึงบรรยายต่อ

“เมื่อทรงแสดงอริยสัจ ๔ จบลง พระเจ้าพิมพิสารและข้าราชการบริพารจำนวน ๑๑๐,๐๐๐ คนได้บรรลุโสดาปัตติผล อีก ๑๐,๐๐๐ คนเกิดความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย พระเจ้าพิมพิสารจึงนิมนต์พระพุทธรเจ้า พร้อมด้วยภิกษุบริวาร ๑,๐๐๐ องค์ซึ่งเคยนับถือไฟมาก่อน แต่ภายหลังได้เปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา...” พระขุนทดถามขึ้นว่า

“ที่เรียกว่าพวกชฎิลไซ้ไหมครับ ผมเคยเรียนเกี่ยวกับชฎิลสามพี่น้อง พี่ชายคนโตชื่ออูรุเวลกัสสปะ น้องชายชื่อนทีกัสสปะและคยาภัสสปะ พวกเขาสำคัญตนผิดว่าเป็นพระอรหันต์ พระพุทธรเจ้าจึงต้องทำลายทิฐิของพวกเขาโดยการใช้ฤทธิ์ปราบฤทธิ์ จนในที่สุดชฎิลสามพี่น้องและบริวารจึงยอมแพ้และขอบวช พระพุทธรเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาชื่ออาทิตตปริยายสูตร โปรดภิกษุชฎิล ยังผลให้ทุกท่านได้บรรลุอรหัตตผล” ท่านเกิดจำเรื่องที่เคยเรียนมาได้ หากไม่มาแสวงบุญในครั้งนี้ท่านก็ลืมไปแล้ว ท่านพระครูจึงเย้าว่า “คณะของเราได้มัคคุเทศก์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่ง คือพระขุนทด ไม่น่าจะกว่าจะถึงวันกลับอาจมีพระและโยมที่สามารถยึดอาชีwmัคคุเทศก์ได้สบาย แม่ชียากเป็นมัคคุเทศก์กับเขาบ้างไหม” ท่านถามแม่ชีป่วน

“อยากจะหลงพอ แต่คงยากเพราะฉันขี้ลืม ได้หน้าลืมหลัง ฉันคงไม่มีบุญอย่างหลงพอหรอกจ้ะ” แม่ชีพูดอย่างรู้ขอบเขตความสามารถของตน

“ไม่มีก็สร้างได้ บุญกุศลเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาได้ โยมยังดีกว่าอาตมาที่ไม่เคยสร้างบาปมาก่อน อาตมานี้สร้างบาปสร้างกรรม

มามากมายเหลือเกิน แต่พอบวชแล้วก็สร้างแต่บุญ เวลาบาปมาให้ผล บุญก็ช่วยไว้ได้ ตอนรดกฐินว่าคอกหักถ้าไม่เพราะสร้างบุญไว้เอาตมาตายไปตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว”

“แหม.อยากฟังเรื่องของหลวงพ่ोजัง นิมนต์หลวงพ่อเล่าให้ฟังได้ไหมจ๊ะ”

“ถ้าอยากฟังก็ต้องไปฟังที่วัดป่ามะม่วงโน่น ที่นี่เป็นแดนพุทธภูมิต้องฟังเรื่องพระพุทธเจ้า”

“หลวงพ่อครับ บุญกับบาปหักลบกันได้ไหมครับ ยกตัวอย่าง เช่นเราทำกรรมชั่วมามาก เราก็มาทำกรรมดีเพื่อหักล้างกรรมชั่ว” คนถามคือหนุ่มน้อยที่รับจ้างบิดามารดามาแสวงบุญ

“หนุ่มถามดีมาก เอละให้หลวงพ่อบรรยายเรื่องโอวาทปาติโมกข์จบก่อนแล้วจะอธิบายให้ฟัง” ท่านบอกหนุ่มน้อย

โอวาทปาติโมกข์

ก่อนบรรยายเรื่องโอวาทปาติโมกข์ สมภารวัดป่ามะม่วง
ถามหนุ่มน้อยว่า

“หนูลองบอกหลวงพ่อกันสิว่า สังฆะเนี่ยสถาน ๔ มีอะไร
บ้าง” หนุ่มน้อยพอใจกับคำว่า ‘หนู’ ที่ท่านเรียก เพราะทำให้เกิด
ความรู้สึกว่าเขาเป็นลูกหลานของท่าน จึงตอบตามที่เคยเรียนมาว่า
“มีสถานที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน
ครับ”

“เก่งมาก” ท่านชม แล้วจึงอธิบายขยายความว่า

“สังฆะเนี่ยสถาน แปลตามศัพท์ว่า สถานที่เป็นที่ตั้งแห่ง
ความสังฆะ คือสถานที่เนื่องด้วยพุทธประวัติ ซึ่งพุทธศาสนิกชน
ควรไปดูเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้เกิดความไม่ประมาท จะได้เร่ง
ชวนช่วยประกอบกุศลกรรม และสำหรับผู้ศรัทธาจะได้จาริกไปชม
เพื่อเพิ่มพูนปสาทะ กระทำสักการบูชา อันจะนำไปเข้าถึงสุคติโลก
สวรรค์”

“แหม ท่านพระครูพูดเหมือนในพจนานุกรมของท่านเจ้า
คุณประยูรท์เลย” หลวงพ่อวัดดอนเมืองยิ้ม

“ผมก็ต้องพูดตามพจนานุกรมสิครับหลวงพ่อกับ เพราะเป็น

ภาควิชาการ แล้วนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกก็มีแต่ท่านเจ้าคุณประยูรย์ ปยุตโต องค์เดียวเท่านั้น ผมนับถือความเป็นอัจฉริยะของท่าน ที่สำคัญคือท่านอธิบายตรงตามพระไตรปิฎกไม่มีบกพร่องผิดเพี้ยนเลย”

“แต่น่าเสียดายที่คนไทยพุทธส่วนใหญ่กลับไม่รู้จักท่าน ไปรู้จักพระที่ให้หวย ทำเสน่ห์ ปลุกเสกเลขยันต์ อะไรทำนองนี้ คนไทยคริสต์เสียอีกยังรู้จักท่าน โดยเฉพาะพวกบาทหลวง เพราะคนที่จะเป็นบาทหลวงจะต้องเรียนพระพุทธศาสนา” หลวงพ่อวัดดอนเมืองให้ข้อมูล

“ทำไมต้องเรียนด้วยครับ” พระขุนทดซึ่งแม้จะเป็นพระในพระพุทธศาสนา แต่กลับไม่รู้จักท่านเจ้าคุณประยูรย์ ปยุตโต เจ้าอาวาสวัดดอนเมืองตอบว่า “เพราะผู้ที่จะเป็นเจ้าอาวาสในวัดคาทอลิกจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากวิทยาลัยแสงธรรมซึ่งในหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีวิชาพระวินัย วิชาพระสูตร วิชาพระอภิธรรม วิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ในประเทศไทย วิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาทั่วไป วิชาพิธีกรรมในพระพุทธศาสนา วิชาพุทธจริยศาสตร์ วิชาสมณะวิปัสสนากรรมฐาน ดังนี้ เป็นต้น”

“เราจะเรียนไปทำไมครับ” พระขุนทดถามอีก ท่านเองยังไม่เคยได้เรียนและไม่เคยได้ยินได้รู้เรื่องอย่างนี้มาก่อน

“เขาว่าเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในประเทศไทยซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา สรุปว่าคนที่ไม่ได้นับถือพุทธรู้พุทธ ส่วนคนนับถือพุทธกลับไม่รู้ด้วยซ้ำว่าพระพุทธเจ้าสอนอะไร ไม่รู้จักพระไตรปิฎก ขณะที่คริสต์เขาเรียนทั้งสามปิฎกโดยแยกเป็นวิชาๆ ต่อไปคนพุทธที่ต้องการรู้จักพระพุทธศาสนาจะต้อง

ไปถามบาทหลวง เพราะถามหลวงพ่อหลวงตา ท่านไม่สามารถตอบได้ น่าเป็นห่วงนะ” เจ้าอาวาสวัดคอนเมืองพูดอย่างรู้สึก ‘เป็นห่วง’ จริงๆ ท่านพระครูช่วยเสริมว่า

“ผมว่ารัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนเรื่องการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ต้องจัดการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร อย่างน้อยก็ต้องให้ท่านรู้พระพุทธศาสนาพอที่จะสอนญาติโยมได้ โดยเฉพาะอุปัชฌาย์จะต้องสอนพระนวกะ เดี่ยวนี้บวชกันจิ้มๆจ้ำๆเหมือนบวดคัล้วยบวดพักทอง คือบวชแล้วไม่เรียนไม่ศึกษา สึกออกไปก็ไม่มีความรู้เรื่องศาสนาเลย ผมนี่ตั้งแต่เป็นอุปัชฌาย์มา ผมสอนพระนาครับหลวงพ่อ ดีสามผมลงโบสถ์ทุกวัน สอนพระวินัยให้พระ ไม่ว่าจะบวชเก่าหรือบวชใหม่จะต้องเรียนพระวินัย บางวัดเขาไม่ลงโบสถ์กันแล้ว”

“จริงอย่างที่ท่านพระครูพูดมานั้นแหละ ผมเองก็รู้ก็เห็นทุกอย่าง ไหนๆพูดแล้วก็ขอระบายความอัดอั้นขัดข้องในใจหน่อยเถอะ ท่านพระครูรู้ไหมครับว่าเดี๋ยวนี้พระสงฆ์องค์เจ้าท่านทำอะไรกันบ้าง อย่างพระผู้ใหญ่ตามวัดใหญ่ๆนะ”

“ท่านทำอะไรครับ”

“ทำธุรกิจเพื่อหาเงินมาโฆษณาตัวเอง จะได้เป็นเจ้าคุณ ท่านห่วงสมณศักดิ์ยิ่งกว่าห่วงพระศาสนา พระแบบนี้มีมาก ส่วนพระดีมีน้อยจนเกือบจะสูญหมดแล้ว”

“หลวงพ่อบรรยายต่อดีกว่า ขอให้ถือเสียว่า ชั่วช่างชี ดีช่างสงฆ์” แม่ชีป่วนพูดชัดขึ้นเพราะอยากฟังเรื่องสังเวชนียสถานต่อ

“เราเป็นพระผู้น้อย ไม่มีอำนาจที่จะไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ก็ต้องคิดอย่างที่แม่ชีพูดนะครับหลวงพ่อ” ท่านพระครูพูดปลงๆ

“นั่นซิ เพราะจุดประสงค์ของการบวชมันเปลี่ยนไปแล้ว สมัยก่อนคนมาบวชเพื่อหวังนิพพาน สมัยนี้บวชเพื่อหวังเป็นสมภาร” พระรสนุคนธ์รีบสนับสนุนว่า “จริงครับหลวงพ่อ ตอนผมบวชใหม่ๆ ผมก็หวังนิพพาน แต่พอบวชนานๆ นิพพานผมไม่เอาแล้ว ขอเป็นสมภารก็พอ”

“นี่ไง หลักฐานยืนยันในสิ่งที่ผมพูด” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดยิ้มๆ

“นิมนต์หลวงพ่อบรรยายต่อเถิดครับ” พระเจริญนิมนต์พระครูเจริญ

“หลวงพ่อ ปสาทะ แปลว่าอะไรจ๊ะ” ท่านพระครูกำลังจะบรรยายต่อ แม่ชีป่วนก็ถามขึ้น

“แปลว่าความเลื่อมใส เรามักใช้ปสาทะคู่กับศรัทธา เป็นศรัทธापสาทะ แปลว่า ความเชื่อและความเลื่อมใส”

“ฉันเข้าใจแล้วจ๊ะ เพราะเราเชื่อเราจึงเลื่อมใส เอ. แต่บางทีเราเลื่อมใสก่อนแล้วค่อยเชื่อ อย่างฉันนี่รู้สึกเลื่อมใสหลวงพ่อก่อน แล้วก็เลยเชื่อในสิ่งที่หลวงพ่อสอน แบบนี้ผิดหรือเปล่าจ๊ะ”

“ไม่ผิดหรอกจ๊ะ จะเชื่อก่อนหรือจะเลื่อมใสก่อนก็ไม่ผิด ตำรวจไม่จับ” ท่านพระครูเฝ้าเพื่อคลี่คลายบรรยายกาศที่กำลังตึงเครียด

“นิมนต์หลวงพ่อบรรยายต่อเถิดครับ” คนพูดคือหนุ่มน้อย เขาอยากฟังเรื่องสังเวชนียสถานมากกว่าเรื่องพระ สมภารวัดป่ามะม่วงจึงบรรยายต่อ

“สังเวชนียสถาน ๔ ได้แก่ หนึ่ง ชาตสถาน ที่พระพุทธเจ้าประสูติ คืออุทยานลุมพินี ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเนปาล สอง อภิสัมพุทธสถาน ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ณุดตรัสมาสัมโพธิญาณ คือควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา สาม รัชมัจฉกัปปวัตตนสถาน ที่พระ

พุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันคือสารนาถ ที่ปรินิพพุตสถาน ที่พระพุทธรเจ้าเสด็จปรินิพพาน คือที่ศาลาโนทยาน เมืองกุสินารา นอกจากสังเวชนียสถาน ๔ แห่งที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีสถานที่อีกสองแห่งที่เป็นพุทธสถาน แต่มิได้จัดเข้าในสังเวชนียสถาน คือ พระเชตวันมหาวิหาร นครสาวัตถี และพระเวฬุวันมหาวิหาร นครราชคฤห์ ที่พวกเรานั่งชุมนุมกันอยู่นี้”

“พระเวฬุวันสำคัญอย่างไรจะหลวงพ่อ” แม่ชีป่วนถาม

“สำคัญตรงที่เป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา พระพุทธรเจ้าทรงเผยแผ่ธรรมอยู่ ณ ที่เวฬุวันและบริเวณใกล้เคียง เช่นที่เขาคิชฌกุฎที่พวกเราได้ขึ้นไปนมัสการพระคันธกุฎี และถัดจากพระคันธกุฎีลงมาก็คือถ้ำสุกรชาตา ที่พระพุทธรเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดที่พนชัคคิเวสสนโคตร ซึ่งเป็นหลานของพระสารีบุตร แม่ชีบอกอาตมาได้ไหม ว่าธรรมที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงแก่ที่ชนชะชื่อว่าอะไร”

“จำไม่ได้จ๊ะ” แม่ชีตอบทันที นางสาวสายใยรักจึงตอบแทนว่า “ชื่อเวทนาปริคคหสูตรคะหลวงพ่อ”

“เก่งมาก” ท่านชมแล้วจึงบรรยายต่อ

“เมื่อพระองค์ทรงแสดงธรรมจบลง ที่ชนชะก็ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุโสดาปัตติผลเป็นพระโสดาบัน ส่วนพระสารีบุตรผู้เป็นลูกซึ่งทำหน้าที่ถวายงานพิทักษ์อยู่เบื้องพระปฤษฎางค์คือข้างหลัง ได้บรรลุอรหัตตผลเป็นพระอรหันต์ เป็นอันว่าพระสารีบุตรได้บรรลุธรรมสูงสุดในวันนี้ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนมาฆะ คือเดือนสามที่เราเรียกกันว่า วันมาฆบูชา พระพุทธรเจ้าเสด็จลงจากเขาคิชฌกุฎมายังพระเวฬุวันก็ประจวบกับเหตุการณ์ว่าพระสาวกรุ่นแรกๆ เฉพาะที่

เกิดในบริเวณใกล้กรุงราชคฤห์ คือพระสงฆ์สาวกที่เคยเป็นชฎิลมาก่อน ๑,๐๐๐ องค์ และบริวารของพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะอีก ๒๕๐ องค์ รวม ๑,๒๕๐ องค์ ท่านเหล่านี้ได้มาประชุมพร้อมที่บริเวณพระเวฬุวันมหาวิหารโดยมิได้นัดหมายกัน จึงเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต คือ การประชุมมีองค์ ๔ ประการ ท่านเจริญช่วยตอบคำถามผมหน่อยว่า องค์ ๔ ประการ มีอะไรบ้าง” ท่านถามพระเจริญ พระมัทคุเทศก์ตอบอย่างคล่องแคล่วเพราะจำมาจากพจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ หน้า ๔๒ ของท่านเจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตโต ว่า

“หนึ่ง วันนั้นดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์ สอง...” ยังไม่ทันที่ท่านจะได้พูดต่อ แม่ชีป่วนก็ถามขัดขึ้นว่า

“มาฆฤกษ์แปลว่าอะไรจะท่าน” พระเจริญรู้สึกเสียอารมณ์เพราะถูกขัดจังหวะ จึงว่าแม่ชีป่วน

“แม่ชีป่วนอย่าทำให้ป่วนป่วน อาตมากำลังจะอธิบาย มาขัดจังหวะอย่างนี้อาตมาเลยพูดไม่ออก ลืมหมดเลย สมแล้วที่ถูกตั้งสมญาว่า แม่ชีป่วนป่วน”

“ท่านมีสิทธิ์อะไรมาว่าฉัน เป็นพระเป็นเจ้า ทำอย่างนี้ได้อย่างไร” แม่ชีพร้อมที่จะมีเรื่อง ผู้นำทัวร์จึงปรามว่า

“แม่ชีใจเย็นๆค่ะ พระท่านล้อเล่น อย่าถือสาท่านเลย” แม่ชีตั้งท่าจะเถียง แต่เมื่อนึกได้ว่า จะทำให้ผู้นำทัวร์โกรธถึงกับไม่อนุญาตให้ร่วมทางไปแสวงบุญด้วย จึงต้องยั้งปากไว้มิให้ถ้อยคำที่ไม่น่าฟังพรึ่งพรู่ออกมา

“อาตมาล้อเล่นนะ” พระมัทคุเทศก์ขอโทษกหลายๆ แล้วจึงบรรยายต่อ

“ตั้งต้นข้อหนึ่งใหม่ นะ คือ วันนั้นดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์

มาฆฤกษ์คือเพ็ญเดือนสาม” ท่านตอบคำถามแม่ชีไปในตัว “สอง พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย สาม พระสงฆ์เหล่านั้นทั้งหมดล้วนเป็นพระอรหันต์ผู้ได้อภิญญา ๖ และข้อสุดท้าย พระสงฆ์เหล่านั้นทั้งหมดล้วนเป็นเอหิภิกขุ นิมนต์ หลวงพ่อบรรยายต่อครับ” ท่านรีบมอบหมายภาระการบรรยายให้ ท่านพระครูผู้มีชื่อเดียวกับท่าน สมภารวัดป่ามะม่วงจึงบรรยายต่อ “พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่าเป็นโอกาสอันสมควร จึงทรงแสดงธรรมที่ถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาเรียกว่าโอวาทปาติโมกข์”

“แปลว่าอะไรครับ” หม่อมน้อยถาม

“โอวาทปาติโมกข์ แปลว่า โอวาทหรือคำกล่าวสอนที่เป็นหลักเป็นประธานอย่างที่เรียกว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เป็นหลักสำคัญให้ยึดถือปฏิบัติกัน แต่ที่ชุมชนนั้นเป็นที่ประชุมของพระอรหันตสาวก เป็นผู้ที่มิต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงสำหรับตนเอง คือเป็นผู้ที่บรรลุประโยชน์ตนเองโดยสมบูรณ์แล้ว เพราะฉะนั้นท่านไม่มีภาระที่จะต้องทำเพื่อตนเองอีกต่อไป ภาระที่จะทำ จึงมีแต่การบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น คือ การเผยแผ่ธรรมะ เพราะฉะนั้นการที่พระพุทธองค์ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ คือหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนาแก่พระอรหันต์ทั้งหลายนั้น ก็มุ่งเพื่อให้ท่านยึดเป็นหลักในการนำไปเผยแผ่สั่งสอนผู้อื่นให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนกว้างขวางออกไป จึงถือกันว่าโอวาทปาติโมกข์เป็นหลักธรรมที่เป็นหัวใจพระพุทธศาสนา สำหรับนำไปใช้ในการเผยแผ่ให้ประชาชนเข้าใจและประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง ถ้ามองในแง่นักเผยแผ่ก็คือว่าโอวาทปาติโมกข์นี้เป็นหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย” ท่านสังเกตว่าแม่ชีป่วนเริ่มตาปริ้อ เรื่องที่ท่านบรรยาย คงจะหนักเกินไปสำหรับแม่ชี จึงพูดให้กำลังใจว่า

“แม่ชีอย่าเพิ่งหลับ เราชาวพุทธจะต้องรู้พระพุทธศาสนา คนที่ไม่ได้เป็นพุทธยังมาศึกษาพระพุทธศาสนา แล้วทำไมเราเป็นพุทธถึงไม่เรียนรู้ ต่อไปแม่ชีอาจจะไปเป็นอาจารย์สอนชีรุ่นหลังๆก็ได้ เพราะฉะนั้นต้องเก็บเกี่ยวความรู้เอาไว้ให้มากที่สุด” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดกับแม่ชี หากก็ทำให้ชาวพุทธที่กำลังจะตาบหรือเหมือนแม่ชีเกิดกำลังใจที่จะฟังต่อ เพราะเกิดปัญญาเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่บรรพบุรุษรักษาไว้ให้เป็นมรดกตกทอดมาถึงตน เห็นทุกรูป/คนตั้งใจฟังอีกครั้ง ท่านพระครูจึงบรรยายต่อ

“ลำดับต่อไป ผม/อาตมาก็จะได้กล่าวถึงตัวคำสอนที่เรียกว่าโอวาทปาติโมกข์ว่ามีเนื้อหาสาระสำคัญอย่างไร วันนี้ถือว่าท่านทั้งหลายมาเล่าเรียนคำสอนหรือเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในสถานที่ที่เกิดคำสอนหรือเหตุการณ์นั้นจริงๆ โอกาสเช่นนี้เชื่อว่าหาได้ง่าย ทุกท่านที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้จะต้องมีบุญวาสนามาก่อน มิฉะนั้นจะมาได้ เหมือนอย่างที่เพื่อนของหนูมาได้เพราะคุณตาไปมีลูกเล็กๆกับนักร้อง” ท่านพูดกับนางสาวสายใยรักเมื่อต้องการยกตัวอย่างประกอบ

“คะหลวงพ่อก่อน หนูโชคดีกว่าเพื่อนของหนู จึงมาได้ แล้วหนูก็ตั้งใจว่าจะกอบโกยความรู้ทั้งหมดไปฝากเพื่อนคนนี้”

“ผมก็จะกอบโกยความรู้กลับไปฝากคุณพ่อคุณแม่ แต่คงจะไม่ได้ทั้งหมดเพราะก่อนหน้านี้ผมหลับมากกว่าตื่น นับตั้งแต่วันนี้จนถึงวันกลับผมจะไม่ให้พลาดเลยครับ” หนูมน้อยพูด เขามีปากกาและสมุดมาจดบันทึกด้วย นุรุษที่แอบรักเขาข้างเดียวจึงถือโอกาสพูดบ้างว่า “ผมจะทำเหมือนกับที่คุณสายใยรักทำครับ”

“ดีแล้ว อาตมาขออนุโมทนา” แล้วท่านจึงบรรยายต่อ

“ในโอวาทปาติโมกข์ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเป็นข้อความเพียง

สั้นๆ เราจึงเรียกกันว่าเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา หรือหัวใจคำสอน
ของพระพุทธเจ้า คำว่าหัวใจนั้น ปกติใช้กับสิ่งที่เป็นแก่น เป็นตัว
สาระสำคัญจริงๆ คือเป็นข้อความสั้นๆ ทั้งหมดสามคาถาครึ่ง
จะกล่าวให้ฟังเป็นสามตอน ว่าเป็นภาษาบาลีก่อน แล้วแปลเป็นภาษา
ไทยที่หลังดังนี้”

ตอนที่ ๑ มี ๑ คาถา คือ

ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกขา
นิพพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา
น หิ ปพฺพชิตो ปฺรुชชาติ
สมฺโณ โหติ ปรี วิหฺเรนฺโตย
ขันตีคือความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง
พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวว่านิพพานเป็นบรมธรรม
ผู้ทำร้ายคนอื่น ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต
ผู้เบียดเบียนคนอื่น ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ

ตอนที่ ๒ มี ๑ คาถาเช่นกัน คือ

สพฺพปาปสฺส อกรรมํ กุสลสฺสุปสมฺปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนนํ
การไม่ทำความชั่วทั้งปวง ๑ การบำเพ็ญแต่ความดี ๑
การทำจิตของตนให้ผ่องใส ๑ นี้เป็นคำสอนของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ตอนที่ ๓ มีคาถาครึ่ง คือ

อนุปวาโท อนุปมาโต ปาติโมกฺเข จ ส่วโร
มตฺตมฺมุตตา จ ภาตฺตสฺมี ปนฺตมฺจ สยนาสนํ
อธิจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธาน สาสนนํ

การไม่กล่าวร้าย ๑

การไม่ทำร้าย ๑

ความสำรวมในปาฏิโมกข์ ๑

ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร ๑

ที่นั่งนอนอันสงัด ๑

ความเพียรในอธิจิต ๑

นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

“ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ก็หมายความว่า โอวาทปาติโมกข์นี้ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ในอดีตจะต้องแสดงในที่ประชุมสงฆ์ครั้งใหญ่ๆ มาทุกพระองค์เลยทีเดียว เริ่มตั้งแต่ช่วงที่ใกล้กับพระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน มีพระวิปัสสี เป็นต้น ในยุคของพระวิปัสสีก็มีการประชุมพระสาวกครั้งใหญ่ที่เรียกว่ามหาสันนิบาตอย่างนี้ แล้วก็ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ มีเนื้อความเช่นเดียวกัน แม้พระพุทธเจ้าองค์ต่อๆ มา คือ พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมน์ พระกัสสปะ ก็แสดงโอวาทปาติโมกข์ในที่ประชุมด้วยเช่นกัน”

หนุ่มน้อยถามขึ้นว่า

“หลวงพ่อกับ บรรพชิตกับสมณะเหมือนกันหรือเปล่าครับ ที่พระพุทธองค์ตรัสในคาถาที่หนึ่งซึ่งผมจำได้เฉพาะภาษาไทย คือ ผู้ทำร้ายคนอื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต ผู้เบียดเบียนคนอื่นไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ” ท่านพระครูตอบว่า

“เหมือนกัน คือหมายถึงนักบวช เวลาคนมองศาสนาเขาก็จะมองที่นักบวชก่อน มองนักบวชแล้วก็มองไปที่วัด วัดที่ไม่มี

นักบวชก็ไม่มี ความหมาย นักบวชหรือพระเป็นหลักสำคัญของ ศาสนา เพราะฉะนั้นพระพุทธรูปเจ้าจึงตรัสถึงลักษณะของพระพุทธรูป ศาสนาโยงเข้ามาในตอนนั้นว่า บุคคลที่เรียกว่านักบวชมีลักษณะอย่างไร ซึ่งก็คือผู้ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปราศจากการทำร้ายผู้อื่น เป็น ผู้สงบระงับ สมณะ แปลว่าผู้สงบจากกิเลส หรือสงบจากการเบียดเบียน บรรพชิต แปลว่าผู้เว้นจากบาป เว้นจากการเบียดเบียนเหมือนกัน อันนี้ก็เป็นลักษณะของบรรพชิต หรือสมณะ หรือนักบวชที่ ปัจจุบันเราเรียกว่าพระตามความหมายในพระพุทธรูปศาสนา”

“หลวงพ่อดีช่วยสรูปได้ไหมจ๊ะ ฉันชอบฟังแบบสรูปๆ ฟัง รายละเอียดแล้วมันงงจ๊ะ” แม่ชีป่วนขอ เป็นการขอที่ผู้ฟังคนอื่น ๆ เห็นด้วย

“นิมนต์หลวงพ่อดีวัดดอนเมืองช่วยสรูปด้วยครับ ผมถนัด เรื่องรายละเอียด เรื่องสรูปไม่ถนัด”

“ตกลง ผมถนัดเรื่องสรูปมากกว่าเรื่องรายละเอียด โอวาทปาติโมกข์ทั้งสามตอนที่ท่านพระครูกล่าวมานั้น ตอนที่ ๑ แสดงลักษณะทั่วไปของพระพุทธรูปศาสนาให้เห็นต่างจากลักษณะ ความเชื่อในศาสนาอื่นๆ โดยเฉพาะที่มีอยู่ในสมัยพุทธกาล ตอนที่ ๒ แสดงหลักปฏิบัติของพระพุทธรูปศาสนาโดยย่อ ส่วนตอนที่ ๓ ซึ่งมีคาถาครึ่ง แสดงปฏิบัติ คือข้อปฏิบัติของนักเผยแผ่ หรือผู้ ที่จะทำหน้าที่นำเอาพระพุทธรูปศาสนาที่กล่าวแล้วในตอน ๑ และ ๒ นั้นไปสั่งสอนผู้อื่นต่อไป

เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธรูปศาสนานั้นควร จะปฏิบัติตามปฏิบัติ คือไม่กล่าวร้าย มุ่งแสดงแต่คำสอน แต่ หลักความจริง ไม่พูดกล่าวร้ายติเตียนผู้อื่น ไม่กล่าวร้ายป้ายสีศาสนา อื่นๆ ซึ่งพระพุทธรูปก็ได้ทรงบำเพ็ญเป็นแบบอย่างในพุทธปฏิบัติ

แล้ว

หรือจะสรุปอีกแบบหนึ่งเป็น **อุดมการณ์ หลักการ และ
วิธีการ** ก็ได้ กล่าวคือ ตอนที่ ๑ เป็นอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา
ตอนที่ ๒ เป็นหลักการ ส่วนตอนที่ ๓ เป็นวิธีการ” หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองสรุป

กาลามสูตร

“หลวงพ่อกจะกรุณายกเหตุการณ์ที่แสดงถึงพุทธจริยาที่ทรงบำเพ็ญเป็นแบบอย่าง ในการไม่กล่าวร้ายป้ายสีศาสนาอื่นได้ไหมครับ” คนพูดคือโยมเส็ง เขาฟังอย่างตั้งใจและเข้าใจในสิ่งที่ท่านพระครูบรรยาย แต่เพราะไม่เคยอ่าน ไม่เคยศึกษาพระพุทธศาสนามาก่อน จึงไม่รู้พุทธประวัติ เมื่อได้มาอยู่ในแดนพุทธภูมิเช่นนี้แล้วเขาจึงอยากรู้ เพื่อเพิ่มศรัทธาปสาทะในตนให้มากยิ่งขึ้น เห็นความใคร่ในธรรมของบุรุษวัยเจ็ดสิบ ท่านพระครูจึงบรรยายต่อด้วยความเต็มใจว่า

“มีพุทธจริยาหลายตอนซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระพุทธลักษณะที่ว่า ทรงแสดงแต่หลักธรรม ไม่กล่าวร้ายป้ายสีใคร อย่างเช่นในกาลามสูตร ซึ่งในภาษาบาลีเรียกว่า เกสปุตตยสูตร ที่ชื่อกาลามสูตร เพราะทรงแสดงแก่ชนเผ่ากาลามะซึ่งเป็นวรรณะกษัตริย์ ที่ชื่อเกสปุตตยสูตร เพราะพวกกาลามะนั้นเป็นชาวเกสปุตตนิคม เรื่องนี้ปรากฏในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต พระไตรปิฎกบาลีเล่มที่ ๒๐ ข้อ ๕๐๕ หน้า ๒๔๑...”

“บรรทัดที่เท่าไรครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองยิ้ม

“ถ้าหลวงพ่อกถามละเอียดขนาดนั้นคงต้องถามอาจารย์ของผม ท่านจำเก่งถึงขนาดได้รับสมญาว่าตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่

ผมเป็นลูกศิษย์ไม่คิดเก่งกว่าครูบาอาจารย์หรอกครับ” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงเข้าตอบ แม่ชีป่วนจึงถือโอกาสสรรเสริญครูบาอาจารย์ว่า

“หลวงพ่ोज่าคุณโชดกท่านเก่งจริง ๆ จะ ฉันเห็นด้วยที่ท่านได้สมญาว่าตุ้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่ ฉันยังเคยแก้งท่าน”

“แม่ชีไปแก้งอะไรท่านละ” คนถามคือโยมผ่องใส ใจบุญ

“ก็แก้งลงภูมิท่านนะสิ คือฉันแอบจดมาว่าเรื่องนี้ ๆ อยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร ข้อที่เท่าไร หน้าอะไร แล้วถามท่าน ท่านก็ตอบถูกทุกข้อ มีอยู่ข้อหนึ่งที่ท่านตอบไม่ตรงกับที่ฉันจดมา ฉันก็บอกว่าหลวงพ่อดอปผิด ท่านก็ย่อนว่าโยมนั้นแหละจดผิด แล้วท่านก็หยิบพระไตรปิฎกมาเปิดให้ดู ปรากฏว่าฉันจดผิดจริง ๆ ตั้งแต่นั้นเลยไม่กล้าลงภูมิท่านอีก” แม่ชีป่วนเล่าความหลัง

“แบบนี้บาปใหม่ครับหลวงพ่อ” พระเจริญตั้งใจว่าแม่ชีผู้ซึ่งรีบตอบว่า “ถ้าบาปฉันขอยกให้พระเจริญ แต่ถ้าบุญฉันขอรับเอง” ท่านพระครูรู้ว่าคำตอบของท่านจะเป็นชนวนแห่งการวิวาทะหว่างพระกับชี จึงไม่ตอบ

“อาตมาจะพูดเรื่องกาลามสูตรต่อ เมื่อตะกี้อาตมาบอกแล้วว่าพระสูตรนี้อยู่ในอังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต มหาวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่...” ท่านยังพูดไม่ทันจบ แม่ชีก็แย้งขึ้นว่า

“หลวงพ่อดูพูดสองครั้งไม่เหมือนกัน”

“ไม่เหมือนตรงไหน”

“ก็ครั้งแรกหลวงพ่อไม่ได้พูดถึงมหาวรรค แต่ครั้งที่สองพูดตกลงมีมหาวรรคหรือไม่มีกันแน่”

“มีมหาวรรคด้วย อาตมาต้องขอโทษแม่ชีที่พูดสองครั้งไม่ตรงกัน”

“แม่ชีเห็นใจคนที่เขาอยากฟังด้วย ชื่นพูดขัดแบบนี้บ่อย ๆ

ประเดี๋ยวหลวงพ่อก็เปลี่ยนใจไม่บรรยาย แล้วแม่ชีจะบรรยายแทนท่านได้ไหมล่ะ” พระเจริญเริ่มไม่พอใจ พุดภาษาธรรมคือท่านเกิดปฏิฆะ “ตอนนี้ยังไม่ได้ แต่ต่อไปไม่แน่” แม่ชีป่วนตอบแล้วพุดกับผู้นำทัวร์ว่า

“ต่อไปฉันอาจจะบรรยายแทนพระเจริญได้ และเมื่อนั้นท่านเห็นจะต้องตงงาน”

“โยม ถ้าจะห้ามคฤศก์ก็คิดนานๆหน่อยนะ คนที่เข้าที่ไฉนวางแต่ที่นั่น อย่าเอามาเป็นมัจจุศก์เด็ดขาด ถ้าเอามารับรองลูกทัวร์หนีหมด อีกอย่างให้พิจารณาชื่อด้วย คนที่ชื่อป่วน หรือชื่อป่วนตัดออกไปเลย จะได้ไม่เกิดเหตุการณ์บ้านป่วน” พระมัจจุศก์พุดโกรธๆ แม่ชีป่วนกำลังจะได้ก็พอดีผู้นำทัวร์พุดขึ้นว่า

“แม่ชี หนูขอร้องเถอะ อย่ามีเรื่องมีราวกันเลย ไม่เช่นนั้นอีกหน่อยหนูก็จะหาลูกทัวร์ไม่ได้” แม่ชีป่วนไม่กล้าเถียงเพราะกลัวจะถูกให้กลับ กระนั้นก็แอบนึกในใจว่า “ฝากไว้ก่อนเถอะพระเจริญ วันพระไม่ได้มีหนเดียว ถึงที่ฉันบ้างจะว่าไม่ยังปากเลยเชียว”

“หลวงพ่อดรับ นิมนต์บรรยายกาลามสูตรต่อเถิดครับ” หนุ่มน้อยนิมนต์เพราะอยากฟังต่อ ท่านพระครูจึงพุดกับแม่ชีป่วนว่า

“แม่ชีรอให้อาตมาบรรยายเสร็จเสียก่อนแล้วค่อยถามนะ หากกลัวจะลืมก็ให้จดไว้” ท่านล้วงลงไปเ็นยาม หยิบสมุดเล่มเล็กและปากกาออกมาวางตรงหน้าแม่ชี

“ขอบคุณหลวงพ่ोज๊ะ” แม่ชีไหว้แล้วจึงหยิบสมุดกับปากกามาถือไว้

“เอาละ ทีนี้อาตมาก็จะได้บรรยายต่อ” ท่านเปลี่ยนบรรยายกาศโดยใช้สำนวนเทศน์ ความว่า

“สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์

หมู่ใหญ่จาริกไปในโกศลชนบท บรรลุถึงนิคมชื่อ เกสปุตตะ แห่งหมู่ชนกาลามโคตร กาลามชนชาวเกสปุตตนิคมได้ยินเขาโจษกันว่า พระสมณโคตมผู้เป็นศากยบุตรออกผนวชจากศากยราชสกุล เสด็จมาถึงเกสปุตตนิคมแล้ว จึงดำริว่า...” ท่านปรายตามองผู้ฟัง เห็นนั่งนิ่งไม่พูดคุยกัน จึงบรรยายต่อ

“ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้โคตมโคตร พระองค์นั้นย่อมระบือไปอย่างนี้ว่า แม้เพราะอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ เป็น...”

“หลวงพ่ วิชาและจรณะแปลว่าอะไรจะ” แม่ชีป่วนอดถามเสียมิได้ ผู้ที่กำลังฟังเพลินอยู่จึงมองมาทางแม่ชีเป็นตาเดียวกัน

“จดไว้ก่อน” ท่านพระครูบอกแม่ชีแล้วจึง ‘เทศน์’ ต่อ

“เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว เป็นผู้รู้จักโลก เป็นผู้สามารถฝึกบรูษที่สมควรฝึกได้ไม่มีผู้ใดยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ พระองค์ทรงทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้วสอนโลกนี้กับทั้งเทวดา มาร พรหม และหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม พระองค์ย่อมแสดงธรรมไพเราะในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ไพเราะในที่สุด พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ ทรงประกาศพรหมจรรย์บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง การได้เห็นท่านผู้ไกลจากกิเลสอันทรงคุณเช่นนั้นเป็นคุณให้สำเร็จประโยชน์ได้...” ท่านปรายตาไปยังโยมเส็งเพราะ ‘รู้’ ว่าบรูษวัยเจ็ดสิบผู้นี้จะได้สำเร็จประโยชน์ แล้วจึงเทศน์ต่อ

“ลำดับนั้นแล กาลามชนชาวเกสปุตตนิคมพากันไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นเข้าไปแล้ว บางพวกถวายเป็นบังคมพระผู้มีพระ-

ภาคเจ้าแล้ว นิ่ง ณ ที่อันสมควร บางพวกปราศรัยกับพระผู้มีพระภาคเจ้า กล่าวถ้อยคำปราศรัยแสดงความยินดีแล้ว นิ่ง ณ ที่อันสมควร บางพวกประคองอัญชลีตรงที่ประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว นิ่ง ณ ที่อันสมควร บางพวกประกาศชื่อและโคตรของตนแล้ว นิ่ง ณ ที่อันสมควร บางพวกนั่งนิ่งๆอยู่ ณ ที่อันสมควร ครั้นหมูกาลามชนชาวเกสปุตตนิคมนั่งในที่อันสมควรแล้ว จึงทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ‘พระเจ้าข้า มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่งมาถึงเกสปุตตนิคม สมณพราหมณ์พวกนั้นแกล้งคารมเชิดชวาทะของตนถ่ายเดียว และคัดค้าน ดูหมิ่น ปรีกปรีาถ้อยคำของผู้อื่น ทำถ้อยคำของผู้อื่นให้กระเด็น พระเจ้าข้า ครั้นสมณพราหมณ์อีกพวกหนึ่งมาถึงเกสปุตตนิคม ก็แกล้งคารมเชิดชวาทะของตนถ่ายเดียว และคัดค้าน ดูหมิ่น ปรีกปรีาถ้อยคำของผู้อื่น ทำถ้อยคำของผู้อื่นให้กระเด็น พระเจ้าข้า พวกข้าพเจ้าทั้งหลายมีความสนเท่ห์สงสัยว่าบรรดาสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านี้ ใครเล่าพูดจริง ใครพูดเท็จ’

“หลวงพ่อก่อน นิ่ง ณ ที่อันสมควรเป็นอย่างไร อย่างฉันนี้เรียกว่า นิ่ง ณ ที่อันสมควรหรือเปล่าจ๊ะ” ไม่ต้องบอกก็รู้ว่าคนถามคือแม่ชีป่วนที่ได้รับสมญาจากคนรอบข้างว่า “แม่ชีปั้นป่วน”

“จตไว้ก่อน” ท่านพระครูตอบเหมือนเดิม แล้ว ‘เทศน์’ ต่อ “พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ‘กาลามชน ท่านควรสนเท่ห์ ควรสงสัย ความสงสัยของท่านเกิดขึ้นแล้วในที่ควรสงสัย กาลามชน ท่านอย่าปลงใจเชื่อโดยฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบๆกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะเหตุนึกเดาเอา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคาดคะเน อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้ากันได้กับลัทธิของตน อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็น

รูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่างปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่าสมณะนี้เป็น
ครูของเรา กาลามชน เมื่อใดท่านรู้ด้วยตนเองว่าธรรมเหล่านี้เป็น
อกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้ดีเตียน ธรรมเหล่านี้
ใครสมาทานให้เต็มที่แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อ
ทุกข์ กาลามชน ท่านพึงละเสียเมื่อนั้น ...กาลามชน เมื่อใดท่าน
รู้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรม
เหล่านี้ท่านผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ใครสมาทานเต็มที่แล้วย่อมเป็น
ไปเพื่อประโยชน์ เพื่อสุข กาลามชน เมื่อนั้นท่านพึงถึงพร้อมธรรม
เหล่านั้นอยู่...” บรรยายด้วยสำนวนเทศน์แล้ว ‘มัคคุเทศก์จำเป็น’
จึงถามด้วยสำนวนไม่เทศน์ว่า

“ที่อาตมาบรรยายเรื่องกาลามสูตรโดยสังเขปนี้ มีตอนไหน
บ้างใหม่ที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวร้ายดีเตียนผู้อื่น หรือทรงกล่าวร้าย
ป้ายสีศาสนาอื่น”

“ไม่มีเลยครับ” โยมเสียงและหนุ่มน้อยตอบพร้อมกัน
ราวกับนัด

“ทรงแสดงแต่หลักธรรมล้วนๆ ไม่พาดพิงดูหมิ่นลัทธิอื่น
แต่อย่างใด ผมรู้สึกศรัทธาในพุทธปฏิบัติพาเหลือเกิน ต้องขอบคุณ
ท่านพระครูที่เมตตาเทศน์กาลามสูตรให้ฟัง ทำให้ผมเข้าใจกาลาม-
สูตรชัดเจนขึ้นกว่าแต่ก่อน เวลาที่พวกนักวิชาการทั้งหลายเขาอ้าง
กาลามสูตรผิดๆ ผมจะได้เถียงเขาได้” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดอย่าง
ซาบซึ้งและทราบซึ้ง

“เขายังผิดอย่างไรครับ” ‘มัคคุเทศก์จำเป็น’ ถาม

“คือเข้างว่าพระพุทธเจ้าสอนไม่ให้เชื่อ ที่ท่านพระครูพูด
มาทั้ง ๑๐ ข้อนั้น เชื่อไม่ได้เลย เขาเข้าใจกันอย่างไรครับ”

“ไม่ใช่อย่างนั้น พระพุทธองค์มิได้ทรงสอนไม่ให้เชื่อ แต่

ทรงสอนว่าอย่าเพิ่งเชื่อ หรืออย่าปลงใจเชื่อ ต้องพิสูจน์จนรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดเป็นไปเพื่อประโยชน์เพื่อสุข จึงทำ หากไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อทุกข์ ก็ให้ละเสีย พระองค์ทรงสอนตรงไปตรงมาโดยไม่ต้องตีความ แต่ต้องอ่านให้ถ้วนถี่ ให้ตลอดทั้งเรื่องก่อน ไม่ใช่อ่านครึ่ง ๆ กลาง ๆ แล้วรีบสรุป เลยไปเข้าใจคำสอนอย่างผิด ๆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ต้องใช้ปัญญาไตร่ตรองให้ดีก่อน แล้วจึงจะรู้ว่าสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสอนนั้นล้วนเป็นเรื่องที่มีสาระมีประโยชน์ พระองค์ไม่ทรงสอนสิ่งไร้สาระหาประโยชน์ไม่ได้ ท่านพระครูสรุปด้วยความซาบซึ้งในพระกรุณาคุณของพระบรมศาสดา

“หลวงพ่อก่อน แล้วฉันจะถามได้หรือยัง” แม่ชีป่วนขออนุญาต

“จะถามอะไรล่ะ”

“ก็ถามที่หลวงพ่อบอกให้จดไว้ นะจ๊ะ”

“แล้วโยมจดอะไรไว้ล่ะ”

“ฉันจดไว้ว่าจะถามหลวงพ่อก่อนว่า วิชชาและจรณะแปลว่าอะไร แล้วหลวงพ่อบอก ‘จดไว้ก่อน’ ”

“ไม่ใช่วิชา ต้องออกเสียงว่า วิชชา คือ มี ข ช้าง สองตัว วิชชา เป็นศัพท์ทางโลก แปลว่าความรู้ที่ได้ด้วยการเล่าเรียนหรือฝึกฝน เช่น วิชาภาษาไทย วิชาช่าง วิชาการฝีมือ ส่วน วิชชา เป็นศัพท์ทางธรรม แปลว่า ความรู้แจ้ง หรือความรู้วิเศษ ซึ่งหมายถึง วิชชา ๓ และ วิชชา ๘ ไหนใครตอบได้บ้างว่า วิชชา ๓ มีอะไรบ้าง พระพุทธองค์ทรงบรรลुวิชชา ๓ ที่ไหน เมื่อไร” พระรสนุคนธ์ยกมือแล้วตอบว่า “วิชา ๓ ได้แก่ ๑. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ความรู้ที่ทำให้ระลึกชาติได้ ๒. จุตูปปาตญาณ คือ ความรู้จุดและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย และ ๓. อาสวักขยญาณ คือ ความรู้ที่ทำให้สละให้สิ้น พระพุทธองค์ทรงบรรลुวิชชา ๓ ที่คเวทโพรี ตำบลพุม

คยา เมื่อวันเพ็ญ เดือนวิสาขะ ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปีครึ่ง”

“เก่งมาก แล้ววิชา ๘ มีอะไรบ้าง” ท่านชมแล้วถามต่อ

“ไม่ทราบครับ แต่ผมคิดว่าหลวงพ่อดีดตอนเมืองท่านต้องทราบ” พระรสสุคนธ์โยนกลองไปให้หลวงพ่อดีดตอนเมือง

“นิมนต์หลวงพ่อดีดด้วยครับ” ท่านประนมมือพร้อมกล่าวนิมนต์

“ผมไม่อยากข้ามหน้าข้ามตาพระมัคคุเทศน์ เอาอย่างนี้ ถ้าพระมัคคุเทศน์ตอบไม่ได้ผมจึงค่อยตอบ”

“ผมตอบไม่ได้ครับ แต่ครั้งต่อไปคงตอบได้เพราะผมพร้อมที่จะจด” พระเจริญตอบ

“ถ้าอย่างนั้นผมเห็นจะต้องเป็นผู้อธิบาย มัวโยนกันไปโยนกันมาเดี๋ยวจะไม่ได้ไปดูถ้าที่พระเจ้าอชาตศัตรูใช้เป็นคูกิ่งพระราชบิดา” หลวงพ่อดีดตอนเมืองพูดเชิงบ่นน้อยๆ แล้วจึงอธิบายวิชา ๘ ว่า “วิชา ๘ หมายถึง ความรู้แจ้ง หรือความรู้วิเศษ ๘ ประการ ได้แก่ ๑. วิปัสสนาญาณ คือปัญญาที่พิจารณาเห็นสังขารโดยความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และปราศจากตัวตนที่เที่ยงแท้ ๒. มโนมยิทธิ คือฤทธิ์ทางใจ สามารถเนรมิตกายอื่นออกจากกายนี้ดุจชักไส้จากหญ้าปล้อง ชักดาบจากฝัก หรือชักงูออกจากคราบ ๓. อิทธิวิชา หรืออิทธิวิธี คือแสดงฤทธิ์ต่างๆได้ ๔. ทิพโสต คือ หูทิพย์ ๕. เจโตปริยญาณ คือมีความรู้ที่กำหนดใจผู้อื่นได้ ๖. ปุพเพนิวาสานุสสติ คือระลึกชาติได้ ๗. ทิพจักขุ คือตาทิพย์ และ ๘. อาสวักขยญาณ คือความรู้ให้สิ้นในอาสวะ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ตรงกับวิชา ๓ ที่ท่านพระครูพูดไปเมื่อสักครู่นี้” ท่านเปรียบเทียบ วิชา ๓ กับวิชา ๘

“เหมือนแค่สองข้อครับ” พระธวัชซึ่งไม่ได้พูดมานานถึง

โอกาสพูด

“สามข้อ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองยืนยันแล้วขยายความว่า

“กฎที่ ๒ ในวิชา ๓ คือ จตุปปาตญาณ มีความหมายเดียวกับทิพพจักขุในวิชา ๘ ข้อ ๗ เพราะมีตาทิพย์จึงเห็นการตายและเกิดของสัตว์ทั้งหลาย จุติ แปลว่าเคลื่อนจากภพ คือตาย ส่วนอุบัติแปลว่าเกิด คนมักเข้าใจว่าจุติแปลว่าเกิด ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ว่าอย่างไรแม่ชี เข้าใจวิชาหรือยัง”

“เข้าใจจะ แต่จำได้ไม่หมด แล้วจะละอะไร” แม่ชีตอบแล้วถือโอกาสถามต่อ

“ท่านพระครูจะเป็นผู้ตอบหรือจะให้ผมตอบครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถามท่านพระครู

“นิมนต์หลวงพ่อบอกครับ” ท่านพระครู ‘นิมนต์’ หลวงพ่อวัดดอนเมืองจึงอธิบายว่า

“จรณะ หมายถึง ความประพฤติกี่ได้ หมายถึงปฏิบัติทาก็ได้ ในที่นี้หมายถึง ข้อปฏิบัติอันเป็นทางบรรลुวิชาหรือบรรลุนิพพาน ...”

“แล้วปฏิบัติแปลว่าอะไรจะ” แม่ชีป่วนถามอีก พระเจริญไม่รู้สึกำคาญที่แม่ชีถาม เพราะท่านเองก็อยากทราบคำตอบเช่นกัน

“ปฏิบัติ แปลว่า ทางดำเนิน ก็ได้ แปลว่า ความประพฤติกี่ได้ หรือแปลว่า ข้อปฏิบัติ ก็ได้ ปฏิบัติ ๔ หมายถึงการปฏิบัติของท่านผู้ได้บรรลุธรรมพิเศษ มี ๔ ประเภท คือ

๑. ทุกขา ปฏิบัติ ทันทาภิญญา-ปฏิบัติยาก ทั้งรู้ได้ช้า
๒. ทุกขา ปฏิบัติ ขิปปาภิญญา-ปฏิบัติยาก แต่รู้ได้เร็ว
๓. สุขขา ปฏิบัติ ทันทาภิญญา -ปฏิบัติสะดวก แต่รู้ได้ช้า

๔. สุขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา -ปฏิบัติสะดวก ทั้งรู้ได้เร็ว
แม่ชีชอบแบบไหน” ท่านถามคนข้างถาม

“ชอบข้อสุดท้ายจะ”

“ข้อสุดท้ายคืออะไร” ท่านถามอีก

“จำไม่ได้แล้วจะ” แม่ชีตอบเสียงอ่อยๆ

“สุขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา ครับ” หนุ่มน้อยตอบ เขาไม่เคยเรียนภาษาบาลีมาก่อน ครั้นมาได้ฟังคำศัพท์บาลีบ่อยๆ ก็เกิดศรัทธาปสาทะอยากเรียนอยากรู้

“หลวงพ่อกับผมอยากเรียนภาษาบาลี มีที่ไหนที่เขาเปิดสอนครับ” เขาถามอย่างกระตือรือร้น

“ที่มหาจุฬาย และมหามกุฏย มหาจุฬายอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ ส่วนมหามกุฏย อยู่ที่วัดบวรฯ บางลำพู สะดวกที่ไหนก็ไปเรียนที่นั่น” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตอบ พระเจริณ พระธวัช พระขุนทด และพระรสสุคนธ์เกิดความรูสึกอย่างเดียวกัน คือ ความรูสึกอายนุ่มน่อยผู้ซึ่งเป็นศฤหส์แต่มีความสนใจใฝ่รู้ในพระพุทศาสนาซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน แต่บรรดาพระทั้งหลายกลับไม่สนใจใฝ่รู้เพราะมัวเพลินไปกับเรื่องทางโลก

“หลวงพ่อก็นอยากเรียน กลับเมืองไทยฉันจะไปสมัครเรียนที่มหาจุฬาย” แม่ชีป่วนอยากดังปากว่า

“แก่แล้ว จะเรียนไปทำไม” พระเจริณอดยั่วเสียมิได้

“ไม่มีใครแก่เกินเรียน” แม่ชีตอบแล้วค้อนให้หนึ่งวง

“แม่ชีจะเรียนไปทำไม” ท่านพระครูถาม

“เรียนไปลองภูมิหลวงพ่อกับเจ้าคุณ ถ้าฉันรู้บาลีคงสนุกกว่า

ดู”

“แต่เอาตมาไม่เห็นด้วยกับแม่ชีหรือคณะ จะไปแข่งเขาทำไม ให้บาปเปล่าๆ เป็นชาวพุทธไม่ต้องไปแข่งใครเขา” ท่านพระครูบอกแม่ชี

“เราแข่งคนชั่วก็บาปด้วยหรือจะหลวงพ่”

“บาปสิ เพราะทำให้ใจเศร้าหมอง เขาทำชั่วก็ต้องได้รับผลชั่ว อยู่แล้ว เราจะแข่งหรือไม่แข่งเขาก็ต้องได้รับกรรมที่ทำอยู่ดี ทำไมจะต้องไปเอี่ยวบาปกับเขาด้วย การทำเช่นนั้นไม่ใช่วิธีการของชาวพุทธ ที่ถูกต้องจะต้องแผ่เมตตาให้เขา เพื่อเขาจะเกิดปัญญารู้ผิดชอบชั่วดีขึ้นมาบ้าง”

“แต่ถ้าเขาชั่วจนเอาดีไม่ได้ละจ๊ะ”

“ก็ปล่อยเขาไปตามกรรม เอาละ อกตมาจะขอแนะนำญาติโยมทั้งหลายว่า เราจะช่วยชาติได้ก็ต้องปฏิบัติธรรม ตั้งตนอยู่ในศีลในธรรม แล้วก็อบรมสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนดี ถ้าคนดีมีมากกว่าคนชั่ว สังคมก็ยังพออยู่ได้ เมื่อไรที่คนชั่วมีมากกว่าคนดี เมื่อนั้นสังคมจะเดือดร้อน” ท่าน ‘รู้’ ว่าอิกยี่สิบปีข้างหน้าจะมีคนชั่วมากกว่าคนดี แต่ถ้าบอกญาติโยม พวกเขา ก็จะเสียกำลังใจ

“ฉันละเกลียดคนชั่วเสียจริงเชียว เกิดเป็นคนทั้งที่ไม่คิดจะทำดีบ้างหรือไง พวกที่โกงชาติบ้านเมืองมันคงไม่คิดว่าวันหนึ่งมันจะต้องตายหรือไง เงินทองช่วยไม่ให้มันตกนรกได้ละหรือ ฉันว่าพวกมันโง่งนะ เรื่องง่าย ๆ แค่นี้ยังคิดไม่เป็น” แม่ชีวัยหกสิบถือโอกาสตำคนชั่วที่แอบแฝงมาในนามคนไทย

“ช่างเขาเถอะจ๊ะแม่ชี กรรมใดใครก่อ ในเมื่อเขาเลือกทำกรรมชั่วเขาก็จะต้องได้รับผลชั่ว เราอย่าไปตำว่าเขาเลย เขาไม่รู้ไม่เห็นด้วยหรอก” โยมพ่อใส่ชุดชั้นหลังจากฟังมานาน มิใช่ไม่รักชาติ หากเห็นว่าขึ้นพูดไปก็ไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้นมา สิ่งที่ต้องทำใน

เวลานี้และขณะนี้คือสร้างบุญกุศลให้กับตัวเองให้มากที่สุด เพราะ
สิ่งนี้เท่านั้นที่จะตามไปภพหน้าได้

“จริงของคุณ ถ้าอย่างนั้นนิมนต์หลวงพ่อดอนเมือง
บรรยายเรื่องจรณะต่อเถิดจะ” แม่ชียอมเชื่อฟังอย่างง่ายตาย

“ตกลง ตอนนี้เรามาอยู่ในแดนพุทธภูมิ ทุกคนตั้งใจมาแสวง
บุญก็ต้องให้พบบุญ เพราะฉะนั้นมาเรียนรู้พระธรรมคำสอนขององค์
สมเด็จพระบรมศาสดากันดีกว่า อาตมาก็จะได้บรรยายเรื่องจรณะให้
ญาติโยมฟัง ณ บัดนี้” ท่านหลับตา หายใจลึกๆ สามครั้ง เพื่อทบทวน
ความจำแล้วจึงบรรยายว่า

“จรณะ หมายถึงความประพฤติกิเลส หมายถึงข้อปฏิบัติอัน
เป็นทางบรรลุวิชาหรือบรรลุนิพพานก็ได้ จรณะมี ๑๕ ได้แก่
๑. สีสัมปทา แปลว่า ความถึงพร้อมด้วยศีล คือประพฤติกุศลต้อง
ตั้งงาม สำรวมในพระปาฏิโมกข์ มีมรรยาทเรียบร้อย ประพฤติ
เคร่งครัดในสิกขาบททั้งหลาย ๒. อินทรีย์สังวร แปลว่า การสำรวม
อินทรีย์ คือระวังไม่ให้บาปอกุศลธรรมครอบงำใจ เมื่อรับรู้อารมณ์
ด้วยอินทรีย์ทั้งหก ๓. โภชเน มัตตัญญุตวา แปลว่า ความรู้จัก
ประมาณในการบริโภค คือรู้จักพิจารณารับประทานอาหารเพื่อหล่อ
เลี้ยงร่างกาย ใช้ทำกิจให้ชีวิตผาสุก มิใช่เพื่อสนุกสนานมัวเมา ๔.
ชาคริยานุโยค แปลว่า การหมั่นประกอบความดี ไม่เห็นแก่นอน
คือขยันหมั่นเพียร ตั้งตัวอยู่เป็นนิตย์ ชำระจิตมิให้มีนิวรณ์ พร้อม
เสมอทุกเวลาที่จะปฏิบัติกิจให้ก้าวหน้าต่อไป ๕. มีศรัทธา ๖. มีหิริ
๗. มีโอตตปปะ ๘. เป็นพหูสูต ๙. มีความเพียรอันปรารถนาแล้ว
๑๐. มีสติมั่นคง ๑๑. มีปัญญา ๑๒. บรรลุปฐมฌาน ๑๓. บรรลุ
ทุติยฌาน ๑๔. บรรลุตติยฌาน ๑๕. บรรลุจตุตถฌาน ที่กล่าว
มานี้คือจรณะ ๑๕ ซึ่งคู่กับวิชา ๓ อันเป็นพุทธคุณข้อที่ ๓ คือ

วิชาจรณสมฺปนฺโน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองสรุปบททวนเมื่อบรรยายจบ

“พระพุทธเจ้าทรงประเสริฐล้ำเลิศจริงหนอ ขนาดพุทธคุณข้อ ๓ ข้อเดียวยังจำแนกแยกย่อยออกไปได้ตั้ง ๑๘ ข้อ อย่างนี้เองพระองค์จึงทรงบรรลुकความหลุดพ้น ไม่ต้องเวียนว่ายอยู่ในสงสารสาครอีกต่อไป” พระมัทคุเทศก์กล่าวด้วยความซาบซึ้ง ท่านฟังไปจดบันทึกไปด้วยความเลื่อมใสศรัทธา เป็นมัทคุเทศก์มานานหลายปี เพิ่งจะเข้าใจพระพุทธศาสนาอย่างแจ่มแจ้งในวันนี้อเอง รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณหลวงพ่อวัดดอนเมืองและหลวงพ่อดำมะม่วงที่ช่วยให้ท่านเป็นพระมัทคุเทศก์อย่างสมบูรณ์แบบ มิใช่เพียงสักแต่ว่า ‘หิว ย่อมตามท้าว’ เช่นแต่ก่อน

“หลวงพ่อกะ หนูรู้สึกว่าคุณเองมีบุญมากเหลือเกินที่ได้มา แสวงบุญในครั้งนี้ หนูเกิดความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และหนูอยากจะทำบุญให้คุณพระพุทธรูปเจ้ามาก รักเหมือนพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ แต่เป็นความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่กว่านั้น เพราะพ่อแม่ให้ชีวิตหนู ครูบาอาจารย์ให้วิชาความรู้หนู พ่อแม่ครูบาอาจารย์ของคนอื่นก็ให้ชีวิตและให้วิชาความรู้ลูกและศิษย์ของตน แต่พระพุทธเจ้าทรงให้ชีวิตและวิชาความรู้แก่คนทั้งโลก โดยไม่เลือกว่าเป็นลูกใครหรือเป็นศิษย์ใคร พระองค์ยิ่งใหญ่มากในความคิดความเข้าใจของหนู” นางสาวสายใยรักพูดด้วยความซาบซึ้ง บุรุษที่แอบรักหล่อนข้างเดียวรีบสนับสนุนว่า

“พระองค์ยิ่งใหญ่มากในความคิดความเข้าใจของผมด้วยครับ”

“ผมก็รู้สึกอย่างเดียวกับคุณพี่ผู้หญิงครับ” หนุ่มน้อยพูดจากใจจริง ท่านพระครูปรายตาไปยังโยมเส็ง ‘รู้’ ว่าเขากำลังคิดอะไร

อยู่ จึงเฝ้าว่า

“โยมเส็งละ รู้สึกอย่างไร”

“ผมรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณพระพุทธเจ้ามากจนคิดว่าคงทดแทนไม่หมดในชาตินี้ ผมมั่นใจว่าผมจะได้ของดีจากการมาครั้งนี้ เพียงแต่ยังไม่รู้ว่าเป็นอะไร ถึงกระนั้นผมก็กล้าพูดได้ว่า พระพุทธองค์ทรงให้ชีวิตแก่ผม เพราะอย่างน้อยผมก็มาได้ชีวิตใหม่ที่นี้ เจ็ดสิบปีที่ผ่านมาผมขอเรียกว่าชีวิตเก่า นับแต่วินาทีนี้ต่อไป ผมได้ชีวิตใหม่ซึ่งไม่ว่าจะยืนยาวไปอีกกี่ปีก็คุ้มค่า ผมขอทิ้งชีวิตเก่าไว้ที่นี่ และนำชีวิตใหม่กลับไปเมืองไทย” พูดด้วยแรงปิติ

“ฉันไม่ค่อยเข้าใจที่คุณพูดสักเท่าไร แต่ฉันอยากรู้ว่าชีวิตเก่ากับชีวิตใหม่ของคุณแตกต่างกันอย่างไร ทำไมอยู่ดี ๆ จึงมีชีวิตเก่า ชีวิตใหม่ขึ้นมาทั้ง ๆ ที่ฉันก็เห็นคุณเป็นคุณตั้งแต่วันแรกที่พบกัน” แม่ชีป่วนถามอย่างสงสัย บรูซวัยเจ็ดสิบจึงขออนุญาตพระมัตถุเทศก์ว่า

“หากผมจะอธิบายให้แม่ชีฟังจะเป็นการเสียเวลาของท่านหรือเปล่าครับ” พระมัตถุเทศก์ตอบว่า

“สำหรับอาตมาไม่คิดว่าเป็นการเสียเวลา เพราะอาตมาก็อยากฟัง แต่สำหรับญาติโยมอาตมาไม่ทราบ คงต้องถามเขาก่อน”

“หนูอยากฟังค่ะ” นางสาวสายใยรักพูดแทนโยมผู้หญิง

“ผมก็อยากฟังครับ” หนุ่มน้อยพูดแทนโยมผู้ชาย

“อาตมาก็อยากฟัง” พระขุนทดพูดแทนพระ

“เป็นอันว่าโยมอธิบายได้” พระเจริญอนุญาต โยมเส็งจึงอธิบายให้แม่ชีป่วนและคณะผู้แสวงบุญฟัง ความว่า

“ที่ผมเรียกว่าชีวิตเก่า ผมหมายถึงตั้งแต่ผมเกิดจนถึงได้มาแสวงบุญที่แดนพุทธภูมิ ส่วนชีวิตใหม่ก็นับตั้งแต่บัดนี้ไปจนกระทั่ง

ถึงวันสุดท้ายแห่งชีวิตในโลกมนุษย์ ชีวิตเก่าผมทำแต่งงาน ไม่ได้สนใจ พระศาสนา บุญทานก็ไม่ค่อยได้ทำ คิดแต่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะมีเงิน มีทรัพย์สินสมบัติสะสมไว้เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกหลาน สมัยหนุ่มๆผมทำงานหนักชนิดอาบเหงื่อต่างน้ำ เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ครอบครัว ปัจจุบันผมมีเงินนับสิบล้านแต่ผมก็ยังรู้สึกว่าจะไม่พอ ยังอยากมีให้มากกว่านี้ แต่เมื่อผมมาเห็นคนอินเดียที่เขาอดอยากยากจน แม้บ้านก็ไม่มีจะหลบแดดหลบฝน ผมก็เลยปลงอนิจจัง คิดว่าชีวิตก็เท่านั้น จะรวยล้นฟ้าหรือจนถึงกับต้องกินดินแทนข้าว ก็ต้องตายเหมือนกันหมด ผมก็เลยไม่คิดอยากร่ำอยากรวยอีกต่อไป ยิ่งได้มาฟังท่านพระครูและหลวงพ่อดอนเมืองบรรยายเกี่ยวกับพุทธประวัติ ทำให้ผมเกิดศรัทธาปสาทะ อยากดำเนินตามรอยบาทของพระพุทธองค์ ไม่ทราบที่ผมเข้าใจถูกต้องหรือเปล่า คือผมเข้าใจว่าพระพุทธองค์มิได้ทรงสงวนคุณธรรมความดีที่พระองค์ทรงประพาศติและปฏิบัติไว้เพื่อพระองค์ท่านั้น และที่ทรงสาธยายถึงคุณธรรมต่างๆที่พระองค์ทรงบำเพ็ญ เช่น วิชชา ๓ และจรณะ ๑๕ รวม ๑๘ ข้อ ซึ่งผมว่าเป็นเรื่องอัศจรรย์มากนั้น ก็เพื่อให้ชาวโลกนำไปประพาศติปฏิบัติ พุทให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ สิ่งที่พระองค์ทรงประพาศติปฏิบัตินั้น พระองค์มิได้ทรงสงวนลิขสิทธิ์ ใครจะนำไปประพาศติปฏิบัติก็ได้ ผมพูดอย่างนี้ถูกไหมครับหลวงพ่อดอนเมือง

“ท่านพระครูว่าถูกหรือเปล่าครับ” หลวงพ่อดอนเมืองถามท่านพระครูอีกต่อหนึ่ง

“ผมว่าไม่ผิดครับ หรือหลวงพ่อดอนเมืองว่าผิด” สมภารวัดป่ามะม่วงถามกลับ

“เรามาตะเถาเดียวกัน ว่าอะไรก็ต้องว่าตามกัน ผมจะออก

นอกสู่นอกทางได้อย่างไร” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดแกมบ่นน้อยๆ โยมเสี่ยงเกรงว่าพระคุณเจ้าทั้งสองรูปจะถามกันและกันไปอีกนาน จึงชิงถามขึ้นก่อนว่า

“หลวงพ่อกับผมจะขอความกรุณาหลวงพ่ช่วยอธิบาย คำว่า รุดงค์ ได้หรือไม่ครับ ที่เขาเรียกพระที่อยู่ในป่าว่าพระรุดงค์ นั้น ผมอยากทราบที่มาที่ไป หลวงพ่อกรุณาอธิบายด้วยเถิดครับ” เขาพูดกับหลวงพ่ทั้งสอง

“อาตมาอธิบายเรื่องจรณะแล้ว เรื่องรุดงค์ยกให้หลวงพ่ วัดป่ามะม่วงก็แล้วกัน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองใช้วิธีโยนกลองแบบ นิ่มๆไปให้ท่านพระครู สมภารวัดป่ามะม่วงเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ ต่อไปในอนาคต จึงอธิบายว่า

“รุดงค์ หมายถึงองค์คุณเครื่องกำจัดกิเลส เป็นชื่อข้อ ปฏิบัติประเภทวัตร ที่ผู้สมัคใจจะพึงสมทานประพฤติได้ เพื่อเป็น อุบายขัดเกลากิเลส ช่วยส่งเสริมความมักน้อยและสันโดษ รุดงค์มี ๑๓ ข้อ ได้แก่ ๑. บังสุกุลิ๊งคะ - ถือใช้แต่ผ้าบังสุกุล คือไม่รับจีวร จากทายก เที้ยวแสวงหาผ้าบังสุกุลมาเย็บซ่อมทำจีวรเอง ๒. เตจิวริ๊งคะ - ใช้ผ้าเพียงสามผืน ได้แก่ ผ้านุ่งหรือสบง ผ้าห่มหรือจีวร และผ้าพาดป่าหรือสังฆาฏิ อย่างละผืนเท่านั้น ๓. ปิณฑปาติ๊งคะ - เทียวบิณฑบาตเป็นวัตร คือไม่รับนิมนต์หรือลาภพิเศษอย่างอื่น ฉันทเฉพาะอาหารที่บิณฑบาตมาได้ ๔. สบทานจาริ๊งคะ - เทียวบิณฑบาต ไปตามลำดับบ้านเป็นวัตร คือ รับบิณฑบาตตามลำดับบ้านตาม แถวเดียวกัน ไม่ข้ามไปเลือกรับที่โน้นที่นี้ตามใจชอบ ๕. เอกาสนิ กั๊งคะ - ถือนั่งฉันทาสนะเดียวเป็นวัตร คือฉันทวันละมื่อเดียว ลูก จากที่แล้วไม่ฉันทอีกในวันนั้น ๖. บัตตปิณฑทิกั๊งคะ - ฉันทเฉพาะใน บาตร คือถือการฉันทเฉพาะในบาตร ไม่ใช่ภาชนะอื่น ๗. ขลุบัจฉนากั-

ติงคะ - ห้ามภัตที่เขานำมาถวายภายหลัง คือ เมื่อลงมือฉันแล้ว มีผู้นำอาหารมาถวายอีกก็ไม่รับ ๘. อารัญญิกังคะ - ถืออยู่ป่าเป็นวัตร คือไม่อยู่ในเสนาสนะใกล้บ้าน แต่อยู่ป่าห่างจากบ้าน อย่างน้อย ๒๕ เส้น ๙. รุกขมุสิกังคะ - ถืออยู่โคนไม้เป็นวัตร ไม่อยู่ในที่มุงบัง ๑๐. อัปโภกาสิกังคะ - อยู่กลางแจ้ง ๑๑. โสสานิกังคะ - ถืออยู่ป่าช้าเป็นวัตร คืออยู่แรมคืนในป่าช้าเป็นประจำ ๑๒. ยถาสันถติกังคะ - ถือการอยู่ในเสนาสนะตามแต่เขาจัดให้ ไม่เลือกเสนาสนะเอาตามพอใจตัวเอง และ ๑๓. เนลัชชีกังคะ - ถือการนั่งเป็นวัตร คือ ถือนั่ง ยืน เดิน เท่านั้น ไม่นอน ทั้งสิบสามข้อนี้หลวงพ่อกเคยปฏิบัติมาก็ครั้งแล้วครັบ” บรรยายจบท่านพระครูตามหลวงพ่อดอนเมือง เพราะ“รู้”ว่าท่านเคยถือธุดงค์ ๑๓ ข้อ มาหนึ่งครั้งในชีวิตของการบวช ส่วนภิกษุอีกสี่รูป “ไม่เคยไม่เคย”

“ผมเคยปฏิบัติหนึ่งครั้งสมัยเมื่ออายุครบ ๔ รอบ หลังจากนั้นก็ไม่ได้ปฏิบัติอีกเพราะสังขารไม่อำนวย ท่านพระครูละ” ตอบแล้วท่านก็ถามกลับเพื่อมิให้เป็นการเสียเปรียบ

“ผมก็เคยครั้งเดียวเหมือนกัน ที่ว่าครั้งเดียวหมายถึงที่ปฏิบัติครบทั้ง ๑๓ ข้อ ตอนเดินธุดงค์กับหลวงพ่อบ้านป่าก็พยายามถือธุดงค์ แต่ไม่ครบทั้ง ๑๓ ข้อ เพราะบางวันไม่ได้บิณฑบาตเนื่องจากอยู่ในป่าในเขาไม่มีบ้านคนที่เราจะไปบิณฑบาตได้”

“แล้วอยู่กลางแจ้ง เวลาฝนตกทำอย่างไรจะ” แมชีป่วนถามบ้าง

“พระพุทธองค์ทรงห้ามถือธุดงค์ในฤดูฝน เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องทำอะไร เพราะฝนไม่ตก” ท่านตอบแบบยวนนิตจ

“อ้อ ฉันรู้แล้ว ฤดูฝนพระต้องอยู่จำพรรษา แหม พระพุทธเจ้าท่านทรงรอบคอบเหลือเกิน ฉันรักพระพุทธเจ้าเหมือนที่

แม่หนูรักท่านแล้วนะ” ประโยคหลังแม่ชีพูดกับนางสาวสายใยรัก

“เมื่อกี้ที่หนูพูดว่าหนูรักพระพุทธเจ้า หนูบาปไหมคะ” นางสาวสายใยรักถามท่านพระครู

“แล้วฉันล่ะ ฉันบาปหรือเปล่าที่พูดอย่างเดียวกัน” แม่ชีป่วนอยากรู้ ท่านพระครูตอบว่า

“ไม่บาป เพราะบุญชนยังตัด รัก โลภ โกรธ หลง ไม่ได้รู้สึกอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ความรักเป็นสิ่งดีงาม แต่ก็ต้องรักให้เป็น คือรักด้วยใจบริสุทธิ์ อย่ารักด้วยตัณหาราคะ คนที่พูดว่ารักพระพุทธเจ้าต้องดำเนินตามรอยบาทของพระองค์ คือต้องประพฤติปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงสอนและทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่าง พระองค์ไม่ทรงหวังลิขสิทธิ์แต่อย่างใด จุดประสงค์ที่ทรงสั่งสอนเวไนยนิกรก็คือ ทรงต้องการให้พวกเขาดำเนินตามปฏิปทาที่พระองค์ทรงดำเนิน จะได้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ได้เช่นเดียวกับพระองค์ การที่เรามาบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ของหอมต่าง ๆ นั้น ยังไม่ได้บุญเท่าการปฏิบัติบูชา เพราะฉะนั้นผู้ที่บูชาพระองค์อย่างแท้จริงจะต้องปฏิบัติตามในสิ่งที่พระองค์ทรงสอน และทรงปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่าง”

“ปฏิบัติบูชาต้องทำอะไรบ้างจะหลวงพ่อบ้าง ฉันอยากทำบ้าง เพราะฉันก็รักพระพุทธเจ้าไม่น้อยไปกว่าแม่หนูคนนี่” แม่ชีป่วนถาม ‘แม่หนูคนนี่’ ก็คือนางสาวสายใยรัก

“ปฏิบัติบูชาก็คือเจริญวิปัสสนากรรมฐานอย่างไรล่ะ แม่ชีเคยปฏิบัติมาแล้วไม่ใช่หรือ”

“เคยจะ แต่ฉันไม่ชอบสักเท่าไร มันไม่สนุกเลย ฉันชอบแค่ไปถือศีลที่วัดในวันพระ รุ่งเช้าก็กลับบ้าน”

“ถือศีลที่วัดแล้วก็นั่งคุยกัน นินทาผีว นินทาลูกสะใภ้ เสรีจ

แล้วก็กลับบ้านไปเที่ยวคุยอวดคนอื่นว่า ฉันไปจำศีลที่วัด อวดอย่างเดียวไม่พอ แถมคุยข่มเขาเสียอีก คนที่ไม่ได้ไปวัดก็เลยเหมาเอาว่าคนที่ไปวัดแล้วเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นอยู่บ้านดีกว่า เป็นอย่างนี้ใช่ไหมล่ะ” ท่านพระครูพูดแทงใจดำแม่ชี

“ต่อไปนี่ฉันจะไม่ทำอย่างนั้น แล้วฉันก็จะบอกพรรคพวกไม่ให้ทำ เพราะมันคงบาปมากทีเดียว แต่มันก็แปลกนะหลวงพ่อกับเจ้าคุณอาจารย์ท่านก็สอนฉันอย่างนี้ ฉันก็ฟังแบบเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา เข้าหูขวาทะลุหูซ้าย คือมันทะลุออกไปหมด ไม่มีเหลือไว้ในหูเลย ฉันก็เลยเป็นคนแก่ที่บ้าๆบอๆมาจนทุกวันนี้ แต่พอฟังหลวงพ่อกับเจ้าคุณอาจารย์ท่านพูดแล้ว ฉันจะไม่ให้มันทะลุไปเปล่าๆ ฉันจะต้องนำมาปฏิบัติให้ได้ หลวงพ่อกับเจ้าคุณอาจารย์ท่านพูดไปหรือเปล่าล่ะ” แม่ชีป่วนพูดเพราะเกิดความซาบซึ้งในสิ่งที่ท่านพระครูพูด

“สายเสียทีไหน นี่มันบ้ายจนจะเย็นอยู่แล้ว” ท่านพระครูตั้งใจย้ำแม่ชีทั้งทีในใจอนุโมทนาที่แม่ชีเริ่ม ‘คิดได้’

“จะบ้ายจะเย็นยิ่งงั้นก็ไม่สนใจ รู้แต่ว่าต่อไปนี่ฉันจะเป็นชีป่วนคนใหม่ที่ตั้งใจปฏิบัติธรรมถวายเป็นพุทธบูชา” แม่ชีพูดจากใจจริง ท่านพระครูจึงถามเพื่อลองภูมิแม่ชีว่า

“ปฏิบัติอะไรล่ะถึงจะเรียกว่าปฏิบัติบูชา”

“ก็ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไป ต่อไปนี่ฉันจะไม่หายใจทิ้ง จะปฏิบัติทุกลมหายใจเพื่อเป็นพุทธบูชา”

“อาตมาขออนุโมทนา อาตมา รู้สึกว่าวันนี้มีคนได้ชีวิตใหม่สองคน คือโยมเส็งกับแม่ชี ขอให้ประสบความสำเร็จนะ” ท่าน ‘รู้’ ว่าโยมเส็งจะประสบความสำเร็จก่อน ส่วนแม่ชีคงต้องรอไปอีกหลายชาติ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะคนทั้งสองสร้างบารมีมาไม่เท่ากัน

“ญาติโยมทั้งหลาย การปฏิบัติบูชานั้นสำคัญมาก พระ

พุทธองค์ตรัสสอนไว้ว่า...”

ดูก่อนท่านผู้เห็นภัยในวัฏสงสารทั้งหลาย ผู้ใดมีความจงรักภักดีในเรา ผู้นั้นจงเจริญวิปัสสนาเช่นกับพระคิสีเสนั้นเถิด เพราะว่าถึงชนทั้งหลายจะพากันทำการบูชาเราด้วยของหอม ระเบียบดอกไม้ เป็นต้น ก็ยังไม่ชื่อว่าได้บูชาเราอย่างแท้จริงเลย ส่วนชนทั้งหลายที่ได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คือเจริญวิปัสสนาตามสมควรแก่มรรค ผล นิพพาน จึงจะชื่อว่าได้บูชาเราอย่างแท้จริง

๓๓

จักขุ ๕

“สาธุ พระพุทธเจ้าท่านสอนดีเหลือเกิน ฉันขอบคุณหลวงพ่ोजริงๆ ที่อุทิศคำสอนของพระพุทธองค์มาให้พวกเราฟัง ฉันว่าหลวงพ่อก็ต้องบรรลุมรรคผลเหมือนท่านเจ้าคุณอาจารย์แน่เลย ถึงได้เก่งๆกัน ว่าแต่ว่าที่หลวงพ่อยกมาเมื่อตะกี้นี้จะอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร ข้ออะไรจะ” แม่ชีถามอย่างอยากรู้จริงๆ มิใช่เพื่ออยากจะลองภูมิท่านเช่นแต่ก่อน

“เอาตามจำไม่ได้แล้ว ผากแม่ชีไปกราบเรียนถามท่านเจ้าคุณอาจารย์ด้วยก็แล้วกัน” ท่านพระครูตอบโดยมิได้รู้สึกว่เสียหายแต่อย่างใด

“ทำไมหลวงพ่อก็จำไม่ได้ล่ะจ๊ะ แหม ฉันนึกว่าหลวงพ่อก่งเท่าท่านเจ้าคุณอาจารย์เสียอีก” พูดอย่างผิดหวังนิดๆ

“ไม่ใช่เรื่องความก่งหรือไม่ก่งหรือแม่ชี ท่านพระครูท่านเป็นไปตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนต่างหาก” หลวงพ่อดีดตอนเมืองพูดขึ้นด้วยไม่ต้องการให้แม่ชีป่วนเข้าใจผิด

“หมายความว่าอย่างไรจ๊ะ” แม่ชีไม่เข้าใจ

“โยมจำบทสัจจะปริกิตตนปาฐ ในคำทำวัตรเข้าได้หรือเปล่าล่ะ ที่ว่า ‘รูป อนิจจัง - รูปไม่เที่ยง เวทนา อนิจจา - เวทนาไม่

เที่ยง' นะ จำได้หรือเปล่า”

“จำได้จะ ฉันจำคำทำวัตรเข้าได้หมดเลย”

“ไหนลองว่าไปสิ เอาตั้งแต่ ‘รูป อนิจจัง’ ไปจนถึง ‘สัพเพ
ธมฺมา อนตฺตาติ’ นั้นแหละ” แม่ชีจึงท่องด้วยเสียงที่ค่อนข้างดังว่า

“รูปัง อนิจจัง - รูปไม่เที่ยง เวทนา อนิจจา - เวทนาไม่
เที่ยง สัญญา อนิจจา - สัญญาไม่เที่ยง สังขารา อนิจจา - สังขาร
ไม่เที่ยง วิญญาณัง อนตฺตา - วิญญาณไม่ใช่ตัวตน สัพเพ สังขารา
อนิจจา - สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง สัพเพ ธมฺมา อนตฺตาติ
- ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ดังนี้” แม่ชีท่องอย่างคล่องปาก
หากไม่เข้าใจความหมายเท่าใดนัก

“ใครว่าแม่ชีท่องได้ครบตามที่อาตมาสั่งบ้าง” หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองถามคฤหัสถ์ทั้งหลาย

“โยมรู้สึกว่าจะเข้าไปสักสี่ห้าวรรคค่ะ” โยมฟ้องใสกราบเรียน

“ถ้าอย่างนั้นโยมช่วยทบทวนใหม่ด้วย”

“โยมจำไม่ค่อยได้ค่ะ แต่ถ้าพร้อมๆกันคนอื่นก็พอว่าได้ ให้
ว่าคนเดียวจำผิดๆถูกๆ นิมนต์ท่านขุนทดช่วยโยมด้วยค่ะ” โยม
ฟ้องใสประนมมือนิมนต์พระขุนทด ภิกษุหนุ่มจึงว่าตามที่ได้ทำวัตร
ทุกเช้าว่า

“รูปัง อนิจจัง, เวทนา อนิจจา, สัญญา อนิจจา, สังขารา
อนิจจา, วิญญาณัง อนิจจัง, รูปัง อนตฺตา, เวทนา อนตฺตา,
สัญญา อนตฺตา, สังขารา อนตฺตา, วิญญาณัง อนตฺตา, สัพเพ
สังขารา อนิจจา, สัพเพ ธมฺมา อนตฺตาติ”

“ท่านไม่แปลแล้วฉันจะรู้ได้อย่างไรละ” แม่ชีป่วนต่อว่านิดๆ

“อาตมาแปลโดยสรุปก็แล้วกันว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่

เที่ยง ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน” พระขุนทดแปลแบบสรุป หากท่านได้เรียนบาลีมาก่อนคงจะแปลวรรคต่อวรรคได้

“ทำไมประโยคสุดท้ายจึงไม่ใช่สังขารทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ทำไมใช้คำว่าธรรม หลวงพี่กรุณาอธิบายด้วยเถิดครับ” หนุ่มน้อยขอความรู้จากพระขุนทด

“หลวงพี่ช่วยอธิบายแทนผมดีกว่านะครับ ผมไม่มีความสามารถ อีกอย่างผมก็ยังไม่ได้เปรียญธรรมสักประโยคเดียว” พระหนุ่มพูดอย่างตรงไปตรงมา หลวงพ่อวัดคอนเมืองจึงอธิบายว่า

“ที่เป็นดังนี้เพราะสังขารเป็นสังขตธรรม หมายถึงสิ่งที่ปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ ชั้นที่ ๕ ทั้งหมด แม่ชีป่วน ตอบเอาตมามาซิว่า ชั้นที่ ๕ มีอะไรบ้าง”

“รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จ๊ะ” แม่ชีตอบเร็วปรือราวกับกล้วยคนอื่นจะแย่งตอบ

“แล้วสังขารในชั้นที่ ๕ กับสังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยงเหมือนกันหรือต่างกัน” ท่านถามอีก

“อันนี้ฉันซังกงๆ เอาอย่างนี้ ท่านเจริญช่วยตอบด้วยก็แล้วกัน” แม่ชีโยนกลองไปให้พระมัคคุเทศก์

“ไม่เหมือนหรือกโยม เพราะสังขารในชั้นที่ ๕ หมายถึงสภาพที่ปรุงแต่งจิตให้ดี หรือชั่ว หรือเป็นกลางๆ สังขารในความหมายนี้เป็นหนึ่งในชั้นที่ ๕ อย่างที่แม่ชีตอบมาแล้ว ส่วนสังขารในประโยคที่ว่า ‘สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง’ นั้น หมายถึงรวมถึงชั้นที่ ๕ ทั้งหมด พูดอีกอย่างคือสังขารคำหลังมีความหมายกว้างกว่าคำแรก และหมายถึงสังขตธรรมซึ่งคู่กับอสังขตธรรม อสังขตธรรมหมายถึงสิ่งที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง คือนิพพาน ถึงตอนนี้ผมขอนิมนต์หลวงพี่ช่วยสรุปด้วยเถิดครับ ผมเองก็ซังกงงๆอยู่เหมือนกัน”

พระมคฺคเทศก์ผู้มีชื่อพ้องกับท่านพระครูขอความช่วยเหลือ สมภาร
วัดป่ามะม่วงจึงอธิบายว่า

“สิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้ เช่น สัตว์ คน ต้นไม้ ภูเขา
เทวดา บ้านเรือน ตึก พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาวต่างๆ ทะเล
มหาสมุทร พื้นแผ่นดิน ล้วนเป็นสิ่งที่บัจฉัยปรุงแต่ง จึงตรงกับสังขาร
ในคำว่า ‘สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา - สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่
เที่ยง’ ส่วนสิ่งที่บัจฉัยไม่ปรุงแต่ง คือ นิพพานซึ่งเป็นอสังขตธรรม
และที่ว่า ‘สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ - ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่
ตัวตน ดังนี้’ คำว่า ‘ธรรม’ ในที่นี้รวมทั้งสังขตธรรมและอสังขตธรรม
หมายความว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ส่วนนิพพานเที่ยงแต่
ก็ยังไม่ใช่ตัวตน ว่าโดยย่อก็คือสังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยงและไม่
ใช่ตัวตน จึงสรุปได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ล้วนไม่ใช่ตัวตนทั้งสิ้น”
ท่านพระครูอธิบายแบบผู้ที่เคยเรียนบาลีมาก่อน

“แล้วที่อาตมาพูดว่าท่านพระครูท่านเป็นไปตามที่พระองค์
ทรงสอน อาตมาหมายถึง ‘สญฺญา อนิจฺจา - สัจฺญญาไม่เที่ยง’ การ
ที่ท่านจำไม่ได้ว่าพระพุทธวจนะที่ท่านอัญเชิญมานั้นอยู่ในพระ
ไตรปิฎกเล่มใด ข้อที่เท่าไร เพราะความจำได้หมายรู้เป็นของไม่
เที่ยง ความจำได้หมายรู้ก็คือสัจฺญญา คนที่จำอะไรไม่ได้เพราะสัจฺญญา
ไม่เที่ยง ถ้าเที่ยงก็ต้องจำได้ใช่ไหม” หลวงพ่อวัดดอนเมืองช่วย
เสริม

“ใช่จะ แหมอธิบายตั้งนานกว่าฉันจะเข้าใจ” แล้วพูดกับ
ท่านพระครูว่า

“หลวงพ่อ คำสอนของพระพุทธเจ้านี้ยากจังเลยนะ บางครั้ง
ฉันก็นึกท้อเหมือนกัน”

“ผมก็รู้สึกอย่างนั้นครับ” พระธวัชรีบสนับสนุน ท่านเข้าใจ

ในสิ่งที่หลวงพ่อดัดตอนเมืองกับท่านพระครูอธิบายเพียงร้อยละห้าสิบเท่านั้น ท่านพระครูห้ามว่า

“ท้อไม่ได้นะ ห้ามท้อแล้วก็ห้ามถอยเด็ดขาด เราเป็นชาวพุทธจะต้องเข้าใจศาสนาที่นับถือให้ถ่องแท้ ไม่เช่นนั้นจะต้องอายุชาวคริสต์นะ ก็อย่างที่เรารู้กันไปแล้วว่า ที่วิทยาลัยแสงธรรม ซึ่งเป็นสถาบันสอนผู้ที่จะเป็นเจ้าอาวาสของวัดคริสต์เขายังเรียนวิชาพระพุทธศาสนาถึง ๘ วิชา ถ้าเราไม่เรียนรู้ศาสนาของเรา อีกหน่อยก็ต้องไปขอเรียนจากเขา แล้วไม่อายุเขาหรือ ที่โยมบอกว่ายากก็เพราะไม่เคย เหมือนที่โยมยายของอาตมาสอนเสมอๆว่า ‘หลานเอ๊ย ยากแต่แต่ไม่เคย ถ้าเคยเสียแล้ว มันก็ไม่ยาก’ ถ้าโยมทำความคุ้นเคยกับสิ่งที่พระพุทธร่องค์ทรงสอน โยมก็จะเห็นว่าไม่ยาก อย่างอาตมานี้ สมัยเด็กๆไม่เอาถ่านเลย โยมยายให้สวดมนต์ก็ไม่สวด บอกว่ายาก โยมยายไม่รู้หนังสือ แต่สวดมนต์เก่งมาก เพราะเคยเสียแล้ว สรุปว่าอะไรที่ยากจะต้องทำให้คุ้นเคย แล้วจะง่ายไปเอง อาตมามีวิธีที่จะทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย”

“ทำอย่างไรจะ” แม่ชีป่วนถามอีกตามเคย

“ปฏิบัติบูชาหรือที่เรียกว่าเจริญวิปัสสนากรรมฐาน อาตมาเคยเห็นเด็กคนหนึ่งอายุหกขวบ เขามาปฏิบัติธรรมที่วัดอาตมา มากับแม่เขา ที่วัดเราอนุญาตให้มาปฏิบัติตั้งแต่อายุ ๘ ขวบถึง ๗๐ ปี ถ้าน้อยกว่านั้นหรือถ้ามากกว่านั้นจะต้องมาขออนุญาตอาตมาก่อน เด็กผู้ชายคนนั้นเขามากับแม่เขา แม่ชีก็พามาขออนุญาต อาตมาก็ถามว่า ‘หนูจะไหวหรือ’ เขาก็ตอบว่า ‘ไหวครับหลวงปู่’ ‘ไม่กวนแม่เขาอะ’ เขาก็ตอบว่า ‘ไม่กวนครับ’ อาตมาดูแล้วว่าเด็กคนนี้มีบุญเก่าติดตัวมา จึงอนุญาต แล้วก็น่าแปลก เวลาที่สอบอารมณ์ เขาตอบได้ดีกว่าผู้ใหญ่เสียอีก พอเขาปฏิบัติได้ เขาก็รู้ปริยัติโดยไม่ต้อง

เรียน เล่นเอาพวกผู้ใหญ่อายุไปเลย เพราะฉะนั้นให้ญาติโยมปฏิบัติมากๆ เมื่อได้เรื่องปฏิบัติ เรื่องปริยัติก็จะตามมาเองเหมือนพ่อหนูคนนั้น”

“แสดงว่าเด็กคนนั้นเก่งกว่าเด็กในสมัยพุทธกาลนะครับ หลวงพ่อ เพราะว่าในสมัยพุทธกาล เด็กที่จะมาบวชเป็นสามเณรจะต้องอายุเจ็ดขวบเป็นอย่างต่ำ” พระเจริญพูดขึ้น

“ไม่แน่เสมอไปหรอกท่าน จริงอยู่ สามเณรรูปแรกคือพระราहुล ท่านบรรพชาเมื่ออายุได้ ๗ ขวบ โดยมีพระสารีบุตรเป็นพระอุปัชฌาย์ แต่ก็มีปรากฏในภายหลังว่า เด็กอายุ ๔ ขวบ ก็สามารถบวชเป็นสามเณรได้ ท่านรสสุคนธ์ทราบใหม่ครับว่าพระพุทธรูปเจ้าทรงใช้อะไรเป็นเกณฑ์วัด” ท่านถามพระรสสุคนธ์ซึ่งนั่งสัปหงกด้วยว่าเป็นเวลาพักผ่อน พระหนุ่มถือ ‘เข้าเอน เพลนอน เย็นพักผ่อน คำจำวัด’ เป็นวัตรปฏิบัติ

“หลวงพ่อถามว่าอะไรหรือครับ” ท่านสะดุ้งและหายง่วงเป็นปลิดทิ้ง รู้สึกอายุญาติโยมโดยเฉพาะโยมผู้หญิง

“ผมถามว่าพระพุทธรูปทรงใช้อะไรเป็นเกณฑ์วัด ว่าเด็กคนนี้จะบวชเป็นสามเณรได้หรือไม่ได้”

“ใช้อายุครับ ต้องอายุเจ็ดขวบเป็นอย่างต่ำจึงจะบวชได้” ตอบเพราะไม่ตระหนักรู้ในสิ่งที่ท่านพระครูพูด เพียงไต่ยีนผ่านหูไปเท่านั้น

“ผมคิดว่าใช้วุฒิภาวะครับ” หนุ่มน้อยเป็นคนตอบ

“ถูกแล้ว หนูเก่งมาก” ท่านพระครูชม แล้วจึงอธิบายขยายความว่า

“พระพุทธรูปทรงใช้วุฒิภาวะเป็นเกณฑ์วัดว่าเด็กคนไหนจะบวชเป็นสามเณรได้ วิถีวัดก็คือถ้าเด็กนั่งกินอาหารอยู่ ปรากฏ

ว่ามีนกหรือกามาจิกอาหารในจานกิน แล้วเด็กสามารถไล่นกหรือกาตัวนั้นไปได้ก็ถือว่าสามารถบวชได้ มีเด็กอายุสี่ขวบสามารถทำได้แล้วก็มีเหมือนกันที่เด็กอายุแปดขวบแต่ทำไม่ได้ ในกรณีนี้เด็กอายุสี่ขวบสามารถบวชได้ ส่วนคนแปดขวบยังบวชไม่ได้”

“พระองค์ทรงประเสริฐล้ำเลิศเหลือเกิน ฉันว่าพระพุทธเจ้าท่านเก่งมากเลยนะจะหลวงพ่อก่อนท่านทรงรู้ ทรงเห็น ทรงทราบทุกสิ่งทุกอย่าง แบบนี้เราจะเรียกว่าเป็นเทวดาจะได้ไหมจะ” แม่ชีป่วนขอความเห็น

“พระพุทธองค์ทรงเป็นยิ่งกว่าเทวดา มาร พรหมทั้งหลาย แม้จะทรงเป็นมนุษย์เหมือนโยม เหมือนอาตมา แต่พระองค์ประเสริฐล้ำเลิศกว่า อาตมาขอถามแม่ชีว่าแม่ชีมีตาได้อย่างไร”

“ตาจะเป็นก็ได้อย่างไรล่ะหลวงพ่อก่อน ถ้าตาหมายถึงผิวของยายก็ต้องเป็นก็คน แต่ถ้าเป็นลูกนัยน์ตาก็ต้องเป็นก็ช่าง ไม่ใช่ก็อย่างไร” แม่ชีถือโอกาสสอนภาษาไทยให้ท่านพระครู

“แต่ตาของพระพุทธเจ้าเรียกเป็นอย่างนั้น คืออาตมากำลังจะบอกว่าพระพุทธเจ้าทรงมีตาหรือจักขุ ๕ อย่าง ขณะที่พวกเรา มีอย่างเดียว อยากรู้ไหมว่าตา ๕ อย่างของพระพุทธเจ้ามีอะไรบ้าง” ท่านถามคนฟัง

“อยากครับ”

“อยากค่ะ” คนฟังทั้งพระ แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ตอบเป็นเสียงเดียวกัน จะต่างเฉพาะคำลงท้ายคือ ครับกับค่ะ

“ตาอย่างแรกที่พระองค์ทรงมีเหมือนกับพวกเราก็คือตาเนื้อ ภาษาบาลีว่า มังสจักขุ แต่ก็พิเศษกว่าตามนุษย์ทั่วไปคือทรงมีพระเนตรที่งาม แจ่มใส ใส และเห็นได้ชัดเจนแม้ในระยะไกล ส่วนมนุษย์ธรรมดา ตามักมีต้อเนื้อ ต้อหิน ต้อกระจก บาง

คนก็ตาฝ้ามัวเมื่ออายุมากขึ้น สรุปรว่าแม้จะทรงมีตาเช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งหลาย แต่ก็ยังมีลักษณะพิเศษกว่า”

“แล้วตาอีก ๔ อย่างที่มนุษย์ธรรมดาไม่มี ได้แก่อะไรบ้างคะ” สตรีที่จางฆ่าสามีถาม หล่อนเริ่มจะซาบซึ้งในความยิ่งใหญ่ ประเสริฐเลิศล้ำของพระพุทธรองค์หลังจากที่คิดหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเองมาหลายวัน ท่านพระครูบรรยายต่อว่า

“ตาอย่างที่สองเรียกว่าตาทิพย์ ภาษาบาลีว่า ทิพพจักขุ เรียกอีกอย่างว่า จุตูปปาตญาณ ซึ่งเป็นข้อ ๒ ในวิชา ๓ คือทรงมีพระญาณอันเห็นหมู่มสัตว์ผู้เป็นไปต่าง ๆ กันด้วยอำนาจกรรม ตาอย่างที่สองนี้มนุษย์ธรรมดามีไม่ได้ แต่มนุษย์ที่ได้อภิญญาทั้งหลายสามารถมีได้”

“แล้วหลวงพ่อก็มีตาอย่างที่สองหรือเปล่าจ๊ะ” แม่ชีปวงถาม

“อย่าชวนออกนอกเรื่อง” ท่านพระครูปรามด้วยไม่ต้องการตอบคำถามของแม่ชี

“ดิฉันก็อยากทราบค่ะว่าหลวงพ่อก็มีตาอย่างที่สองหรือเปล่า ดิฉันสงสัยว่าหลวงพ่อก็มีอะไรพิเศษกว่าพระทั่วไป น่าจะมีตาอย่างที่สอง ท่านมีใช่ไหมคะ” สตรีที่จางฆ่าสามีถาม

“อาตมาขอสงวนสิทธิ์ในการตอบ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว อาตมาอยากจะขอร้องญาติโยมว่าอย่าได้เอาเรื่องส่วนตัวมาปะปนกับเรื่องส่วนรวม แล้วก็อย่าไปอยากรู้เรื่องส่วนตัวของใครเขา” ท่านสอนแกมสั่ง

“ก็ได้ค่ะ ถ้าเช่นนั้นนิมนต์หลวงพ่อบรรยายเรื่องตาที่สามของพระพุทธเจ้าต่อเถิดค่ะ” หล่อนยอมเชื่อฟังแต่โดยดี

“ตาอย่างที่สามเรียกว่า ตาปัญญา หรือปัญญาจักขุ เป็นตาที่ทำให้พระองค์ตรัสรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พระองค์ตรัสรู้หลุดตร-

สัมมาสัมโพธิญาณด้วยปัญญาจักขุ ตามอย่างี่ ๔ เรียกว่า พุทธจักขุ แปลว่า ตาพระพุทธรเจ้า ได้แก่ญาณที่หยั่งรู้อริยาคัย อุปนิสสัย และ อินทรีย์ที่ยิ่งหย่อนต่างๆกันของเวไนยสัตว์ ทรงสั่งสอนแนะนำให้ บรรลुकุณวิเศษต่างๆ ยังพุทธกิจให้บริบูรณ์ และตามอย่างี่ห้า คือ สมันตจักขุ แปลว่าตาเห็นรอบ คือทรงประกอบด้วยพระสัพพัญญุต ญาณอันหยั่งรู้ธรรมทุกประการ ญาณิโยมเห็นหรือยังว่า พระพุทธรเจ้า ของเรานั้นทรงคุณอันประเสริฐเลิศล้ำเพียงใด ยิ่งไปกว่านั้นพระองค์ ยังไม่ทรงสงวนลิขสิทธิ กล่าวคือคุณสมบัติต่างๆที่พระองค์ทรงมี พระองค์ก็ทรงสั่งสอนให้เวไนยสัตว์ประพฤติปฏิบัติ อย่างนั้นบ้าง”

“สรุปว่าที่หลวงพ่อกล่าวมาทั้งหมดนี้ มนุษย์ธรรมดา ก็สามารถทำได้ใช่ไหมจะ” แม่ชีป่วนช่วยสรุป

“ถูกแล้วโยม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ อยู่ดีๆเรา จะประเสริฐเลิศล้ำไม่ได้ จะต้องฝึกฝนอบรมหรือที่เรียกว่า สร้างสม บารมี พระพุทธรองค์ตรัสสอนว่า ‘อตุตทานํ ทมยนุตติ ปณฺหิตา’ แปล ว่าบัณฑิตย่อมฝึกตน และการฝึกตนที่ดีที่สุด ก็คือการเจริญวิปัสสนา กรรมฐาน”

“อยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร ข้ออะไรจะ” แม่ชีถามด้วยความเคยชิน

“เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๖” ท่านพระครูตอบ

“ฉันอยากฝึกตน การฝึกตนที่ดีที่สุดท่านเจ้าคุณอาจารย์สอน ฉันว่าต้องเจริญวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ หลวงพ่อกล่าวว่าจริงอย่างที่ท่านพูดหรือเปล่าจะ”

“ถ้าอยากรู้ว่าจริงหรือไม่จริง โยมจะต้องทดลองด้วยตนเอง ไม่ลองก็ไม่รู้”

“แล้วพระพุทธรเจ้าท่านตรัสรับรองไว้หรือเปล่าครับ” คราว

นี้ผู้ถามคือพระมัคคุเทศก์ ท่านกำลังรวบรวมความรู้จากหลวงพ่อดอนเมืองและหลวงพ่อดอนป่ามะม่วงเพื่อนำไปปรับปรุงวิชา มัคคุเทศก์ของท่าน เป็นการช่วยเผยแผ่พระศาสนาไปในตัว

“พระพุทธรองค์ศรีบรมสถิตปฏิฐาน ๔ ไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๒๗๓ หน้า ๓๒๕ ดังนี้...”

เอกายโน ออ ยิ ภิกขเว มคโค สุตตานํ วิสุทฺธิยา
โลกปริเวทานํ สมตฺถิกมมาย ทฺภุขโหมนฺตฺสฺสานํ อตฺตถฺกมมาย
ฉายสฺส อธิคมมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉฉิกิริยาย ยทิทํ
จตุตฺตารโ สติปฏิฐานา...

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หนทางนี้เป็นที่ไปอันเอกเพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงความโศกและความคร่ำครวญ เพื่อความดับสูญแห่งทุกข์กายและทุกข์ใจ เพื่อบรรลุนิพพานที่ถูกต้อง เพื่อให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หนทางนี้คือสติปฏิฐาน ๔ ...

“สาธุ” ทั้งพระและคฤหัสถ์พากันยกมือขึ้นสาธุเมื่อท่านพระครูอัญเชิญพระพุทธรูปจนมากแล้ว

“ถ้าใครต้องการเจริญวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปฏิฐาน ๔ จะไปที่วัดอาตมาก็ได้ หรือที่คณะ ๕ วัดมหาธาตุก็ได้เหมือนกัน” สมภารวัดป่ามะม่วงเชิญชวนเมื่อเห็นคนฟังเกิดศรัทธาปสาทะ

“ต้องเสียเงินหรือเปล่าคะ” สตรีที่จ้ำง่าสามีถาม

“ไม่ต้องเสีย ทุกอย่างฟรีหมด อาตมารู้ว่าคนไทยชอบของฟรีเลยจัดทุกสิ่งทุกอย่างให้ฟรี ไม่ว่าจะป็นอาหารหรือที่พัก แล้วถ้าใครไม่มีคารรถกลับบ้าน อาตมาก็แถมค่ารถให้ฟรีอีกด้วย” ฟังสมภารวัดป่ามะม่วงพูด ทั้งพระและคฤหัสถ์ต่างตั้งใจว่า กลับจากแสวงบุญจะต้องไปเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วงให้จงได้

“หลวงพ่อกะ หนูขออนุญาตถามจรรยา ๑๕ ข้อที่ ๘ คือ เป็นพหูสูต หนูไม่เข้าใจ ทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นพหูสูตคะ” นางสาวสายใยรักถามเพราะอยากรู้ พระมัตถุเทศก์รีบพูดขึ้นก่อนว่า

“เอาไว้โอกาสหน้าดีกว่านะโยม ตอนนี้อย่าคล้อยแล้ว เราไปชมคูกที่พระเจ้าอชาตศัตรูซึ่งพระเจ้าพิมพิสารกันดีกว่า หรือหลวงพ่อก็อย่างไรครับ” ท่านถามสมภารวัดป่ามะม่วง

“ผมเห็นด้วยกับท่าน เอาไว้โอกาสหน้าดีกว่านะหนูนะ” ท่านบอกนางสาวสายใยรัก

ตโปทาราม

เมื่อคณะผู้แสวงบุญขึ้นรถกันเรียบร้อยแล้ว คนขับก็ออกรถไม่ถึงห้านาทีก็มาจอดที่ริมทางข้างเขาลูกหนึ่ง พระเจริญผู้ทำหน้าที่มัคคุเทศก์บอกทางไมโครโฟนว่า

“ข้างซ้ายมือของอาตมาคือคุกอันเป็นที่คุมขังพระเจ้าพิมพิสาร พวกเราไม่ต้องลงเพราะทางไม่สะดวก โดยเฉพาะผู้สูงอายุคงเดินไม่ไหว ขนาดอาตมายังไม่จัดอยู่ในผู้สูงอายุก็ยังไม่ไหว เขาเป็นว่าอาตมาพามาถึงที่แล้ว แต่เราไม่ลงไปดู”

“แล้วทำไมพระเจ้าอชาตศัตรูถึงจับพระเจ้าพิมพิสารมาขังคะ” มีเสียงถามมาจากผู้ที่นั่งทางท้ายรถ

“เพราะไปคบกับพระเทวทัตซึ่งเป็นคนพาล พระพุทธเจ้าจึงตรัสสอนไม่ให้คบคนพาล ให้คบบัณฑิตจึงจะเป็นมงคลแก่ชีวิต” พระมัคคุเทศก์ตอบ

“ดิฉันอยากฟังรายละเอียดค่ะ นิมนต์หลวงพ่อเล่ารายละเอียดได้ไหมคะ” หล่อนหมายถึงท่านพระครู

“อาตมาบรรยายมาหลายเรื่องแล้ว ขอยกเรื่องนี้ให้พระมัคคุเทศก์ก็แล้วกัน ถ้าอาตมาบรรยายทุกเรื่องประเดี๋ยวท่านจะตงงาน” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดเข้ามัคคุเทศก์ผู้ซึ่งรับรับว่า

“จริงอย่างที่หลวงพ่อบรรยาย อาตมากลัวตงงานนะโยม แต่ก่อนที่จะบรรยาย อาตมาจะพาไปชมตโปทารามก่อน ไปดูคนอินเดียเขาอาบน้ำ ตอนขามาเราผ่านตโปทารามแล้ว แต่ยังไม่ได้ลงไปดูใกล้ๆ ส่วนเรื่องพระเจ้าพิมพิสารค่อยบรรยายตอนไปนาลันทาก็แล้วกัน” พระเจริญบอกญาติโยม จากนั้นจึงบอกคนขับด้วยภาษาฮินดีให้พาไปยังตโปทาราม เมื่อไปถึง คณะผู้แสวงบุญก็ได้เห็นคนอาบน้ำกันอยู่เป็นชั้นๆ ตามลำดับวรรณะ พระมัคคุเทศก์อธิบายว่า

“พวกที่อาบน้ำอยู่ชั้นบนสุดเป็นคนวรรณะพราหมณ์ ซึ่งถือกันว่าเป็นวรรณะสูงสุดในสังคม อันนี้ว่ากันตามศาสนาของเขา คนอินเดียจะแบ่งเป็น ๔ วรรณะ จากสูงไปหาคือคือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร ส่วนพวกจัณฑาล ซึ่งหมายถึงคนที่พ่อแม่แต่งงานข้ามวรรณะกัน พวกนี้ถือเป็นพวกนอกวรรณะ แต่พระพุทธศาสนาเป็นสังคมที่ปราศจากวรรณะ เมื่อพวกพราหมณ์มาพุดชมพระพุทธเจ้าว่าพวกตนอยู่ในวรรณะสูงกว่าวรรณะของพระองค์คือวรรณะกษัตริย์ พระพุทธเจ้าทรงแก้ความเห็นผิดของพวกพราหมณ์ว่าบุคคลมิได้วัดกันด้วยวรรณะ แต่วัดกันด้วยคุณธรรม ถ้าวัดกันด้วยวรรณะ กษัตริย์ต้องสูงกว่าพราหมณ์ เพราะพวกพราหมณ์ยังต้องให้กษัตริย์เลี้ยง เพราะฉะนั้นในคัมภีร์พระไตรปิฎกจึงเรียงวรรณะต่างจากคัมภีร์พระเวท กล่าวคือ เรียงเป็น กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ดังตัวอย่างพระพุทธวจนะว่า ‘วรรณะทั้ง ๔ เหล่านี้คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ออกบวชในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแจ้ง ย่อมละนามและโคตรเดิมเสีย นับว่าเป็นสมณศากยบุตรทั้งสิ้น’ เมื่อใดที่กล่าวถึงวรรณะทั้ง ๔ หากเป็นคัมภีร์พระเวทของพราหมณ์ จะเรียงเป็นพราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร แต่ถ้าเป็นคัมภีร์พระไตรปิฎกของ

พุทธ จะเรียงเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร”

“ถ้าเช่นนั้น พวกที่กำลังอาบน้ำชั้นถัดลงมาก็เป็นพวกที่
สังกัดวรรณะกษัตริย์ ถัดลงมาเป็นพวกวรรณะแพศย์ และพวกที่
อาบอยู่ปลายสุดก็เป็นพวกวรรณะศูทรใช่ไหมครับ” หนุ่มน้อยถาม
พระมัคคุเทศก์

“ถูกแล้ว โยมเห็นไหมว่าน้ำที่พวกพราหมณ์อาบยังใสสะอาด
อยู่ พอมาถึงวรรณะศูทรก็ขุ่นเป็นสีน้ำตาลเลย แต่พวกเขา ก็ยอมรับ
สถานภาพของตน ในครั้งพุทธกาล ตโปทารามเป็นชื่อสวนซึ่งอยู่
ใกล้กับบ่อน้ำพุร้อนชื่อตโปทวา เป็นสถานที่หนึ่งที่พระพุทธเจ้าเคย
ทำนิมิตต์โอกาสแก่พระอานนท์”

“นิมิตต์โอกาสคืออะไรครับ” หนุ่มน้อยถาม

“คือตรัสข้อความเป็นเชิงเปิดโอกาสให้พระอานนท์
อาราธนาเพื่อดำรงพระชนม์อยู่ต่อไป แต่พระอานนท์ก็ได้อาราธนา
เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระอานนท์ก็เลยถูกสงฆ์
ปรับอาบัติ”

“ที่ตโปทารามนี้ใช่ไหมครับที่มีกล่าวไว้ในพระวินัยปิฎกถึง
พระพุทธบัญญัติที่ให้พระภิกษุสงฆ์ได้ ๑๕ วันต่อครั้ง” พระธวัช
ถาม

“ถูกแล้วครับ เพราะน้ำในตโปทารามเป็นน้ำร้อน จึงเหมาะ
ที่จะอาบในฤดูหนาว ที่ทรงบัญญัติเช่นนั้นเพราะเกิดกรณีขึ้น คือ
วันหนึ่งพระเจ้าพิมพิสารเสด็จมาเพื่อจะสงฆ์น้ำในตโปทาราม
พบพระภิกษุสงฆ์ทั้งนั้นอยู่พระองค์ทรงรอให้ท่านสงฆ์เสร็จเสียก่อน
รอนจนค่ำและประตูเมืองปิด เข้าเมืองไม่ได้จึงเสด็จไปประทับค้างคืน
ที่เวฬุวนาราม พระพุทธองค์ทรงทราบเรื่อง จึงทรงบัญญัติเป็น
สิกขาบทห้ามมิให้พระภิกษุสงฆ์น้ำทุกวัน ให้สงฆ์ ๑๕ วันต่อหนึ่ง

ครึ่ง”

“แบบนี้ก็สกปรกแย่เลยสิจ๊ะ” แม่ชีป่วนท้วงขึ้น

“ถ้าหน้าหนาวก็ไม่เท่าไร แต่หน้าร้อนคงเอาเรื่องเหมือนกัน ดั่งนั้นเมื่อพระองค์ประทับอยู่ที่เมืองโกสัมพี ภิกษุสงฆ์ทุกขออนุญาตสรงน้ำทุกวัน ก็ทรงอนุญาตและถอนสิกขาบทนี้เสีย”

“ทรงแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีมากเลยนะครับ เพราะไม่ทรงต้องการให้ภิกษุสงฆ์สร้างความสะดวกร้อนรำคาญให้ประชาชน จึงทรงบัญญัติสิกขาบทเช่นนั้น แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น ก็ทรงอนุโลมให้ถอนสิกขาบทได้ นับเป็นพระกรุณาคุณที่ทรงเห็นทั้งประโยชน์แก่ประชาชนและแก่พระสงฆ์” พระธวัชพูดด้วยความซาบซึ้งในพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณ

“ทำไมน้ำตรงนี้จึงเป็นน้ำร้อนคะ” นางสาวสายใยรักถามบ้าง

“กล่าวกันว่าน้ำนี้ไหลผ่านโลกุณภูมิรอกมา นักวิทยาศาสตร์เคยนำน้ำพุร้อนที่นี้ไปวิจัย ปรากฏว่ามีแร่ปนอยู่ในน้ำถึง ๔ ชนิด คือ กำมะถัน เหล็ก ทองแดง และเรเดียม” พระเจริญตอบ

“ท่านมักคุเทศก์ แร่สามอย่างแรกฉันพอจะรู้จัก แต่อย่างทีสี่นะมันเป็นอย่างไรจ๊ะ” แม่ชีป่วนถาม

“อาตมาก็ไม่รู้จักหรอกโยม แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หน้า ๗๐๑ อธิบายไว้ว่า ‘ธาตุลำดับที่ ๘๘ สัญลักษณ์ Ra เป็นธาตุกัมมันตรังสีที่มีปรากฏในธรรมชาติ เป็นโลหะที่หายากมาก หลอมละลายที่ ๗๐๐ องศาเซลเซียส ใช้ประโยชน์ในทางแพทย์สำหรับรักษาโรคมะเร็ง ภาษาอังกฤษเขียนว่า radium”’ ตอบตามที่ท่องมาจากพจนานุกรม

“แล้วองศาเซลเซียสคืออะไรจ๊ะ ฉันเคยได้ยินแต่องศาเกดๆ อะไรนี่แหละ เวลาที่เขาพยากรณ์อากาศ ก็จะบอกว่าจังหวัดนั้นๆ

ความรื้อน้องศาเกตๆ อะไรทำนองนี้”

“เขาเรียกเซนติเกรดจะโยม เซลเซียสมีความหมายอย่างเดียวกับเซนติเกรด เมื่อก่อนเราเรียกเป็นองศาเซนติเกรด แต่เดี๋ยวนี้เป็นองศาเซลเซียส” พระเจริญพยายามอธิบาย

“แล้วทำไมเดี๋ยวนี้ถึงเปลี่ยนมาใช้ว่าองศาเซียสๆละจ๊ะ” คราวนี้แม่ชีตั้งใจยั่วโทสะพระหนุ่มใหญ่ พระเจริญไม่พยายามอธิบายอีกต่อไป ท่านพูดกับคณะผู้แสวงบุญรูป/คนอื่น ๆ ว่า

“ผม/อาตมาจะนำท่านเดินทางไปในลันทาซึ่งอยู่ห่างจากราชคฤห์สิบเอ็ดกิโลเมตรกับห้าร้อยเมตร หรือสิบสองกิโลเมตรโดยประมาณ ซึ่งถ้าเป็นบ้านเรา รถวิ่งห้านาทีก็ถึง แต่ที่อินเดียอาจต้องใช้เวลาถึงหนึ่งชั่วโมง เพราะถนนแคบ ขรุขระ แล้วยังต้องคอยหลีกเลี่ยงกับรถม้าเอย เกวียนเอย ฝูงชนเอย หรือถ้าแขกเกิดประท้วงเรื่องอะไรสักอย่าง เขาก็จะกั้นถนนไว้ ถ้าเจอเหตุการณ์เช่นนี้ก็อาจต้องเสียเวลาเป็นชั่วโมง”

“ท่านบอกว่าจะเล่าเรื่องที่พระเจ้าพิมพิสารถูกพระเจ้าอชาตศัตรูจับขังคุก” “เจ้าของเรื่อง’ทวงถาม

“อาตมาไม่ลืม เอละ เราจะมุ่งหน้าสู่เมืองนาลันทากันเดี๋ยวนี้” ท่านบอกคนขับด้วยภาษาฮินดี เขาจึงเคลื่อนรถจากตโปทาราม แต่กว่าจะฝ่าฝูงชนที่เดินทางมาอาบน้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนตโปทาได้ ก็ต้องใช้เวลาหลายนาที

“ทำไมคนอินเดียเขาถึงพากันมาอาบน้ำที่นี่ แสดงว่าจะต้องเดินทางมาไกล เพราะไม่เห็นมีบ้านคนอยู่แถวนี้เลย” พระเจริญตอบว่า

“เพราะเขาถือว่าน้ำพุร้อนแห่งนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ น้ำก็เลยกลายเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ไปด้วย และเมื่อเขาอาบก็ทำให้โรคภัย

ใช้เจ็บหายไปก็ได้ ก็เลยยิ่งศรัทธามาก ที่จริงการที่เขาหายจากโรค มีใช้น้ำคักดีสิทธิ์อย่างที่เขาเชื่อกัน แต่เพราะมีแร่ธาตุปนอยู่ในน้ำต่างหาก คนอินเดียเขามีความเชื่อหลากหลาย โดยเฉพาะเรื่องเทพเจ้า อาตมาเคยนั่งแท็กซี่จากนาลันทามาพุทธคยาพบกับอาจารย์ของอาตมา อาจารย์คนนี้เป็นชาวฮินดูไม่ใช่ชาวพุทธ แต่สอนคณะพุทธศาสนาตรีศึกษา สอนเก่งมาก จำคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถาได้แทบจะทุกตัวอักษร อาตมาแอบเรียกว่า ‘ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่’ แต่เชื่อใหม่โยม ขนาดเก่งถึงปานนั้นก็ยังไม่ไหวลึง พวกลูกศิษย์ที่เป็นคฤหัสถ์ต้องไหว้ตาม เรื่องก็คือว่า พอรถแล่นเลยราชคฤห์มาก็มีลิงตัวหนึ่งนั่งจ้อยอยู่ตรงขอบถนน อาจารย์ของอาตมาซึ่งเป็นศาสตราจารย์บอกคนขับว่า ‘หยุด หยุด’ พอรถหยุดก็ลงจากรถไปนั่งยองๆต่อหน้าลิงแล้วก็ไหว้ เสร็จแล้วก็เดินมาขึ้นรถ ลูกศิษย์ที่เป็นคฤหัสถ์ก็ทำอย่างเดียวกัน อาตมาก็ถามว่าทำไมถึงต้องไหว้ลิง เขาก็ตอบว่า

“ไหว้ความกตัญญูของเขา เพราะลิงทุกตัวเป็นลูกหลานของหนุมาน หนุมานเป็นทหารที่ซื่อสัตย์ของพระราม พระรามก็คือพระนารายณ์ที่อวตารลงมาปราบยุคเข็ญในโลกมนุษย์ เมื่อเขานับถือพระนารายณ์เขาจึงนับถือหนุมานด้วย เรื่องก็เป็นอย่างนี้แหละโยม”

“ขอบคุณค่ะ นิมนต์เล่าเรื่องพระเจ้าพิมพิสารได้แล้วค่ะ ในเมื่อพระองค์เป็นพระโสดาบันแล้ว ทำไมจึงต้องถูกพระโอรสฆ่าด้วยคะ”

“อย่าว่าแต่พระโสดาบันเลย ถึงเป็นพระอรหันต์ก็ยังถูกฆ่าได้ เป็นเรื่องของกฎแห่งกรรมจะโยม อาตมาทราบมาว่าหลวงพ่อดาว์วัดป่ามะม่วงท่านสันตติเรื่องกรรมมาก กลับเมืองไทยให้โยมไปเข้ากรรมฐานที่วัดท่านแล้วคงจะได้ฟังเรื่องดีๆมากมาย ใช่ไหมครับหลวงพ่อดาว์” ท่านถามสมภารวัดป่ามะม่วง

“อาตมาจะไม่ตอบ เพราะต้องการให้โยมไปพิสูจน์ด้วยตนเอง พระพุทธเจ้าทรงสอนว่าอย่าเพิ่งปักใจเชื่ออะไรง่าย ๆ ต้องพิสูจน์ก่อน” ท่านพระครูตอบยิ้ม ๆ พระเจริญจึงสรุปว่า

“ถ้าอย่างนั้นโยมต้องไปพิสูจน์” แล้วจึงเล่าเรื่องพระเจ้าพิมพิสารที่ทำให้ คนพัง ถึงกับน้ำตา ร่วง หากก็มีสามารรถทำให้ พระพัง ถึงกับน้ำตา ร่วงตามได้

ถ้าพระเจ้าอชาตศัตรูไม่คบคนพาลคือพระเทวทัต เหตุการณ์อันน่าสลดหดหู่ใจนั้นก็คงไม่เกิดขึ้น พระเทวทัตต้องการปกครองสงฆ์แทนพระพุทธเจ้า จึงคิดปลงพระชนม์พระพุทธองค์ หากก็ไม่สามารถทำได้อย่างที่คิด เพราะพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงสร้างสมพระบารมีมานับอเนกชาติ อานุภาพแห่งพระพุทธบารมี ทำให้ไม่มีผู้ใดปลงพระชนม์พระองค์ได้ จะทำได้อย่างมากที่สุดคือ กระทำโลหิตุปบาท คือ ยังพระโลหิตให้ห้อขึ้น ซึ่งพระเทวทัตได้กระทำแล้ว

พระเทวทัตได้คิดปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาค และได้ทำการนี้ถึงสามครั้ง ครั้งที่หนึ่ง ได้ส่งบุรุษมีฝีมือในการยิงธนูไปเพื่อปลงพระชนม์ บุรุษนั้นครั้นเห็นพระผู้มีพระภาค ก็เกิดความกลัว สะทกสะท้าน ยืนตัวแข็งอยู่ เมื่อพระพุทธองค์ทรงเรียกให้เข้าไป ใกล้ก็ชบลงที่พระบาท ขอลูแก่โทษ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงอนุပ္พพิททาแก่บุรุษนั้นจนเขาได้ดวงตาเห็นธรรม และได้กลับไปแจ้งแก่พระเทวทัตว่าไม่สามารถปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาคได้ เพราะพระองค์มีฤทธิ์ มีอานุภาพมาก พระเทวทัตจึงกล่าวกับบุรุษนั้นว่าท่านจะปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาคเอง

ครั้งที่สอง วันหนึ่งพระผู้มีพระภาคเสด็จจงกรมอยู่ ณ เขา คิชฌกูฏ ภิกษุทั้งหลายเมื่อทราบข่าวว่าพระเทวทัตได้ทำการปลงพระ

ชนม์พระตถาคต จึงพากันมาแย่งที่นั้นเพื่อจะคุ้มครองป้องกันพระองค์ พระผู้มีพระภาคจึงตรัสกับพระอานนท์ให้เรียกภิกษุเหล่านั้นเข้ามา และรับสั่งว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อที่บุคคลจะปลงชีวิตตถาคต ต้องด้วยความพยายามของผู้อื่นนั้น มิใช่ฐานะ มิใช่โอกาส เพราะพระตถาคตทั้งหลายย่อมไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น” พระเทวทัตขึ้นสู้อยอดเขาแล้วแอบอยู่ ครั้นพวกภิกษุไปแล้ว จึงลี้ภัยก่อนหนีใหญ่ลงมาหมายจะปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาคเจ้า หินนั้นแตกออก สะเก็ดหินกระเด็นไปต้องพระบาทของพระผู้มีพระภาคทำพระโลหิตให้ห้อขึ้น พระผู้มีพระภาคทรงแหงนพระพักตร์ขึ้นไปตรัสกับพระเทวทัตว่า พระเทวทัตสั่งสมบาปไว้มากนักเพราะมีจิตคิดประทุษร้าย มีจิตคิดจะฆ่า ยังพระโลหิตของพระองค์ให้ห้อขึ้น นี่เป็นการทำอนันตริยกรรมครั้งที่หนึ่งของพระเทวทัต

ครั้งที่สาม พระเทวทัตสั่งให้ควาญช้างปล่อยช้างนาฬาคีรี ซึ่งเป็นสัตว์ดุร้าย ฆ่ามนุษย์มามาก จะให้ไปปลงพระชนม์พระพุทธเจ้า ขณะนั้นเป็นเวลาเช้า พระพุทธองค์เสด็จเข้าไปบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์ ควาญช้างจึงปล่อยช้างนาฬาคีรีออกไป ช้างนั้นวิ่งตรงส่งเสียงร้องคำรามไปยังพระตถาคต พระผู้มีพระภาคทรงแผ่เมตตาจิตไปสู่ช้างนาฬาคีรี กระแสเมตตาสามารถเปลี่ยนช้างดุร้าย ให้กลายเป็นช้างเชื่องได้ ช้างได้เอางวงลูบละอองธุลีพระบาทของพระผู้มีพระภาค แล้วพ่นลงบนกระหม่อมของตน จากนั้นจึงย่อตัวถอยออกไปสู่โรงช้าง

เมื่อไม่สามารถปลงพระชนม์พระผู้มีพระภาคได้ พระเทวทัตก็ได้ทำสังฆเภทโดยชักชวนพระโกกาลิกะ พระกตโมรกติสสะ พระขันทเทวีบุตร และพระสมุททัตตะ ให้ร่วมมือด้วย เป็นอันว่าพระเทวทัตได้ทำอนันตริยกรรมถึงสองอย่าง จึงเป็นเหตุให้ท่านถูกธรณี

สุข ต้องไปเสวยทุกขเวทนาอยู่ในอเวจีจนรกตลอดก็ปอย่างมีมีผู้ใด จะช่วยได้

ในทางฝ่ายศฤงษณ์ พระเทวทัตก็ได้ยุยงให้เจ้าชายอชาตศัตรู ปลงพระชนม์พระบิดาคือ พระเจ้าพิมพิสาร พระเทวทัตได้ทำให้เจ้าชายอชาตศัตรูเลื่อมใสด้วยฤทธิ์ คือ ท่านเนรมิตตนเป็นกุมารน้อย เองพั้นเสอแล้วไปปรากฏตัวบนตักของเจ้าชายอชาตศัตรู ทำให้พระองค์ตกพระทัย ครั้นแล้วจึงแสดงตนเป็นพระเทวทัต เจ้าชายอชาตศัตรูเกิดความเลื่อมใสในอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเทวทัตยิ่งนัก ลากสักการะทั้งหลายจึงมาสู่สำนักของพระเทวทัตเมื่อท่านทำให้เจ้าชายอชาตศัตรูเลื่อมใสได้

ต่อมาพระเทวทัตก็ได้ยุยงให้เจ้าชายอชาตศัตรูกระทำ พิตุฆาต เพื่อจะได้ครองแคว้นมคธแทนพระราชบิดา ในตอนแรก เจ้าชายอชาตศัตรูไม่ทรงเห็นด้วย และทรงให้เหตุผลแก่พระเทวทัต ว่า พระองค์จะต้องได้เป็นพระราชารองแคว้นมคธไม่วันใดก็วันหนึ่ง เพราะถ้าพระราชบิดาสวรรคต ราชสมบัติก็ต้องตกแก่พระองค์ พระเทวทัตก็ยุแหย่ว่า หากรอให้พระเจ้าพิมพิสารสวรรคต ก็คงไม่ทันการ เพราะถ้าเกิดพระบิดามีพระชนมายุยืนนานถึงร้อยปี เจ้าชายอชาตศัตรูกว่าจะได้ขึ้นครองราชย์ก็จะทรงพระชราเสียก่อน ทางที่ดีควรจะฉวยโอกาสที่ยังหนุ่มแน่นกระทำพิตุฆาตเสีย

พระเทวทัตเป็นผู้มีวาทศิลป์ เจ้าชายอชาตศัตรูซึ่งเลื่อมใส ท่านอยู่แล้วก็ยิ่งเลื่อมใสในวาทศิลป์ของท่าน และได้กระทำตาม คำแนะนำของพระอาจารย์ ด้วยการสั่งให้ทหารจับพระราชบิดาไป ชังคุก ให้อดข้าวอดน้ำสิ้นพระชนม์อยู่ในคุกนั้น พระนางโกศลเทวี ซึ่งเป็นพระราชมารดาของเจ้าชายอชาตศัตรูก็ขออนุญาตพระโอรส เพื่อไปทรงเยี่ยมพระสวามีที่ถูกคุมขังและได้ช้อนอาหารไว้ในเสื่อผ้า

เมื่อไปถึงก็นำอาหารให้พระสวามีเสวย พระเจ้าพิมพิสารก็ทรงมีพระชนม์มอยู่มาได้โดยวิธีนี้

เจ้าชายอชวตศัตรุครั้นเห็นพระราชบิดาไม่เสด็จสวรรคตเสียทีจึงให้ทหารไปสืบดู ทหารมารายงานว่าพระนางโกศลเทวีทรงนำพระกระยาหารไปถวาย จึงมีรับสั่งให้ทหารค้นตามเสื้อผ้าอาภรณ์ของพระราชมารดา เพื่อมิให้แอบซุกซ่อนพระกระยาหารไปให้พระราชบิดา พระนางโกศลเทวีก็ทรงหาอุบายใหม่ในการที่จะช่วยพระสวามีให้ทรงพระชนม์มอยู่ พระนางจึงนำอาหารจำพวกแป้งมาทาพระวรกายแล้วเสด็จไปเยี่ยมพระสวามี ให้พระสวามีใช้พระชิวหาเสียดตามพระวรกายเพื่อเสวยพระกระยาหารที่ติดอยู่ตามพระวรกายของพระนาง ด้วยวิธีนี้พระเจ้าพิมพิสารทรงมีพระชนม์มอยู่ต่อไปอีก ข้างฝ่ายเจ้าชายอชวตศัตรุซึ่งอยากให้พระราชบิดาสวรรคต เพื่อพระองค์จะได้เป็นราชาแห่งแคว้นมคธแทน ครั้นไม่ได้สดับว่าพระราชบิดาสวรรคต ก็มีรับสั่งให้ทหารไปสืบหาสาเหตุ เมื่อทหารมาทูลรายงานเรื่องที่พระราชมารดาใช้อุบายด้วยการนำอาหารทาพระวรกายไปทรงเยี่ยม จึงรับสั่งห้ามมิให้พระราชมารดาเสด็จไปทรงเยี่ยมพระราชบิดาอีก

ฝ่ายพระเจ้าพิมพิสาร เมื่อไม่ได้เสวยพระกระยาหารก็ไม่ทรงเดือดร้อนนัก เพราะพระองค์ทรงเดินจงกรม ปฏิบัติธรรม และทอดพระเนตรพระพุทธรองค์เสด็จขึ้น-ลงเขาคิชฌกูฏ ทำให้เกิดปีติเบิกบานพระหฤทัย มีพระชนม์มอยู่ได้ เจ้าชายอชวตศัตรุก็ให้ทหารไปสืบอีก ทรงทราบเหตุผลแล้วจึงมีรับสั่งให้กรีดพระบาทพระราชบิดาเสีย เพื่อมิให้ทรงเดินจงกรม พระเจ้าพิมพิสารเมื่อถูกกรีดพระบาทไม่สามารถยืนและเดินจงกรมได้ก็เสด็จสวรรคตในเวลาไม่นานนัก

วันที่พระองค์สวรรคตเป็นวันที่พระมเหสีของเจ้าชาย
อชาตศัตรูประสูติพระโอรส เจ้าชายอชาตศัตรูทรงเสนาหาในพระโอรส
ยี่งนัก ทรงคิดว่าวันที่พระองค์ประสูติ พระราชบิดาก็คงเสนาหา
พระองค์เช่นกัน จึงทูลถามพระราชมารดาว่า “วันที่หม่อมฉันประสูติ
พระราชบิดาทรงเสนาหาหม่อมฉันเหมือนที่หม่อมฉันเสนาหาพระโอรส
หรือไม่” เมื่อพระราชมารดาทรงตอบว่าเหมือนกัน จึงสั่งทหารให้
ไปนำพระราชบิดาออกมาจากที่คุมขัง หากก็สลายไปเสียแล้ว เพราะ
พระราชบิดาได้สวรรคตในเวลาที่จะเสนาหาของพระองค์ประสูตินั้น
เอง เจ้าชายอชาตศัตรูซึ่งต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระราชาแห่ง
แคว้นมคธ รู้สึกเสียพระทัยมาก และเหตุที่พระองค์ทรงกระทำ
ปิตุฆาตนี้เอง โอรสของพระองค์ คือพระเจ้าอภัยภัทรก็กระทำ
ปิตุฆาต พระเจ้าอภัยภัทรถูกพระโอรส คือพระเจ้านรุฑะ
กระทำปิตุฆาต พระเจ้ามุนทกะซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้านรุฑะก็
กระทำปิตุฆาต พระเจ้านาคทาสกะ ซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้ามุนทกะ
และเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ของพระเจ้าพิมพิสารก็
กระทำปิตุฆาต เป็นอันว่าลูกฆ่าพ่อต่อกันมาถึง ๕ ชั่วคน จน
ประชาชนพากันเมื่อหน่าย จึงพร้อมใจกันปลงพระชนม์พระเจ้า
นาคทาสกะ แล้วให้เสนาบดีชื่อ สุตสูนาค เป็นพระราชาแทน

พระเจริญเล่าเรื่องพระเจ้าพิมพิสารจบลง รกก็ถึงนาลันทา
พอดี

๓๕

สุกรรมัททวะ

ภิกษุผู้แสวงบุญพักที่วัดไทยนาลันทา ซึ่งมีพระมหาทองยอดเป็นเจ้าของ พระมัตถุเทศก์บอกพระภิกษุทั้งห้ารูปว่า พระมหาทองยอดสอบได้เปรียญธรรมประโยค ๙ หลังจากบวชได้ไม่นาน มีความเชี่ยวชาญในภาษาบาลีสัมกับเป็นเปรียญ ๙ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความรู้เรื่องแดนพุทธภูมิเป็นอย่างดี สมภารวัดป่ามะม่วงหมายมั่นว่าท่านจะเก็บเกี่ยวความรู้จากพระมหาทองยอดให้มากเท่าที่จะมากได้ เพราะนานๆจะได้พบพระเปรียญ ๙ สักครั้ง

“มาจากประเทศไทยตั้งแต่เมื่อไรครับ” เจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทาทถามหลวงพ่อดอนเมือง

“ตั้งแต่วันที่สามสิบมกราคม นอนบนรถไฟคืนหนึ่ง วัดไทยพุทธคยาคืนหนึ่ง และจะมาขนอนอนที่วัดของท่านมหาเป็นคืนที่สาม วัดนี้มีพระกัรุปครับ”

“ที่อยู่ประจำมีสองรูปคือผมกับมหาทองเลื่อนซึ่งวันนี้ไม่อยู่กลับเมืองไทยเมื่อก่อนแล้วก็มีแม่ชีอีกคน นอกนั้นก็พระนักศึกษาซึ่งมาเรียนที่นาวนาลันทามหาวิหาร และพักอยู่หอพักติดกับมหาวิทยาลัย”

เสียงดังโหวกเหวกมาทางด้านทิศเหนือของกุฏิ เป็นเสียง

คนพูดภาษาฮินดีหากก็ฟังดูแปร่งๆ พระธวัชจึงถามขึ้นว่า

“เสียงอะไรครับ”

“เสียงแม่ชีเขาสั่งพวกแขกซึ่งเป็นลูกมือทำอาหาร เขากำลังทำอาหารมือเย็นให้คณะผู้แสวงบุญ” เจ้าอาวาสวัดไทยนาถนันทาตอบ

“แม่ชีพูดฮินดีได้ด้วยหรือครับ สงสัยว่าจะอยู่มานาน”

“ไม่ใช่พูดได้อย่างเดียว ต่ำได้ด้วย วันๆผมได้ยินแต่เสียงแกต่ำแขก ต่ำเก่งกว่าเจ้าของภาษาเสียอีก” พระมหาทองยอดพูดยิ้มๆ

“แม่ชีเขาอยู่ที่นี้มานานแล้วหรือครับ” พระธวัชถามอีก เพราะยังไม่ได้คำตอบที่ต้องการ

“เกือบยี่สิบปีแล้ว มาจากเมืองไทยพร้อมผมและมหาทองเลื่อน แต่ผมกับมหาทองเลื่อนกลับไปเมืองไทยหลายครั้ง ส่วนแม่ชีไม่เคยกลับ บอกว่าจะขอตายที่นี่ จะไม่กลับเมืองไทยอีกแล้ว เดี่ยวท่านเห็นจะต้องตกใจ”

“ทำไมหรือครับ” พระรสสุคนธ์ถาม ท่านแอบวาดภาพแม่ชีไว้ในใจว่าเป็นชีสาวสวยวัยเดียวกับท่าน เมื่อได้ยินว่าอายุเกือบยี่สิบปี แสดงว่าต้องอายุมากกว่าท่าน ออกผิดหวังนิดๆในเรื่องอายุ หากก็ยังคงคิดว่าแม่ชีคงจะสวย ผิวขาวผ่องด้วยพลังบุญที่ได้มาอยู่ในแดนพุทธภูมิ

แม่ชีรอผักที่แขกนำไปล้างเพื่อจะนำมาผัดให้คณะผู้แสวงบุญรับประทาน เห็นคนล้างหายไปนานจึงออกมาดูและส่งเสียงดังโหวกเหวก และคงจะเป็นเสียงต่ำ พระรสสุคนธ์มองไปเห็นพอดิภาพแม่ชีสาวสวยที่ท่านแอบวาดไว้ในใจจึงอันตรธานไปสิ้น สิ่งที่ตาสัมผัสคือผู้หญิงผิวดำสนิทสวมชุดสีขาวตัดกับสีผิว

“นั่นไงเขาละ เป็นไง ตกใจไหม” เจ้าอาวาสวัดไทยนาถนันทาถามพระรสสุคนธ์

“ทั้งตกใจทั้งเสียใจเลยครับหลวงพ่อ” พระหนุ่มตอบ ถือโอกาสเรียกท่านว่า “หลวงพ่อ”

“ตอนนี้แม่ชีอายุเท่าไรแล้วครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถาม

“ดูเหมือนจะสามสิบแปด ท่านถามทำไม”

“ผมจะขอทำนายว่าอีกสิบห้าปีคือตอนแกอายุห้าสิบห้าแกจะได้แต่งงานกับแขกอายุคราวลูกครับ” พุดตามที่ ‘เห็น’

“ท่านรู้ได้อย่างไร” เจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทาถาม อย่าวว่าแต่จะได้แต่งงานอายุห้าสิบห้าเลย อายุสามสิบแปดก็ยังไม่มีการยอมแต่งงานเพราะคุยกับเสือ ท่านไม่เชื่อสักนิดว่าเรื่องที่หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดจะเป็นไปได้

“ผมก็บอกไม่ถูกว่ารู้ได้อย่างไร แต่ผมมั่นใจว่าจะต้องเป็นเช่นนั้น” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดอย่างมั่นใจ

“ผมก็เห็นอย่างนั้นครับ” ท่านพระครูก็ ‘เห็น’ อย่างที่หลวงพ่อวัดดอนเมืองเห็น แล้วอธิบายเหตุผลที่แม่ชีจะต้องแต่งงานกับเด็กคราวลูกในอีกสิบห้าปีข้างหน้าว่า

“ที่แม่ชีต้องแต่งงานเพราะต้องการอยู่ประเทศนี้อย่างถาวรจะได้ไม่ถูกตำรวจมารีดไถ ตอนนี้เนื้อคู่ของแม่ชีอายุสองขวบ เกิดที่เมืองนาลันทาเอง” คำพูดของท่านพระครูทำให้พระมหาทองยอดเปลี่ยนใจจากไม่เชื่อเลยมาเป็นเชื่อครึ่งหนึ่ง เพราะแม่ชีมิได้เป็นบรรพชิตเหมือนอย่างท่าน ผู้ซึ่งนอกจากเป็นบรรพชิตแล้วยังเป็นพระธรรมทูต จึงมีสิทธิ์อยู่ในประเทศนี้ในฐานะพระธรรมทูต

“ไปสร้งน้ำให้สบายเนื้อสบายตัวเสียก่อนแล้วค่อยมาคุยกันต่อ ผมให้เขาจัดห้องไว้แล้ว หลวงพ่อวัดดอนเมืองกับท่านพระครูพักห้องเดียวกัน ส่วนพระหนุ่มๆสามรูปพักอีกห้องหนึ่ง”

“แล้วพระเจริญล่ะครับ” ท่านพระครูเป็นห่วงพระมัคคุเทศก์

ที่ชื่อห้องกับท่าน

“มีห้องสำหรับพระมัคคุเทศก์พัก เพราะแต่ละคณะที่มา แสวงบุญยังแดนพุทธภูมิมักจะมีพระมัคคุเทศก์มาด้วยเสมอ ทางวัด จึงมีห้องพักสำหรับท่าน” พระมหาทองยอดตอบ

ขณะที่บรรพชิตสนทนากันอยู่ คฤหัสถ์ก็เข้าห้องพักเตรียม อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดสะอ้าน จิตใจจะได้ผ่องใสเบิกบาน และ เมื่อรับประทานอาหารเย็นกันแล้วก็จะได้ร่วมทำวัตรเย็นกับพระภิกษุ จากนั้นก็จะพักผ่อนหลับนอนเพื่อออกมแรงไว้สำหรับเดินทางต่อไป ยังเมืองพาราณสี

หลังจากทำวัตรเย็นและเจริญภาวนาพอสมควรแก่เวลาแล้ว คณะผู้แสวงบุญต่างแยกย้ายกันไปพักผ่อนหลับนอน เจ้าอาวาส วัดป่ามะม่วงถามเจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทาว่า

“ท่านมหาหวังหรือยังครับ หากยัง ผมอยากฟังท่านเล่าเกี่ยวกับแดนพุทธภูมิ”

“ท่านพระครูยังไม่ม่วงหรือ” พระมหาทองยอดถาม

“ผมยังไม่ม่วงครับ แล้วหลวงพ่อละครับม่วงหรือยัง” ท่านพระครูตอบพระมหาทองยอดแล้วจึงถามหลวงพ่อดอนเมือง

“ท่านพระครูยังไม่ม่วงผมก็ต้องไม่ม่วงตาม เพราะอยากฟังท่านมหาเหมือนกัน” หลวงพ่อดอนเมืองตอบ

“ถ้าเช่นนั้นผมก็ขอถวายเป็นความรู้ด้วยความเต็มใจ ท่านอยากรู้เรื่องอะไรในแดนพุทธภูมินี้ถามผมได้เลย ถ้าผมตอบไม่ได้ผมก็จะได้ว่ายังไม่มีเรื่องที่ผมไม่รู้”

“ถ้าเช่นนั้นผมก็จะขอถามข้อข้องใจสักสองสามเรื่อง เรื่องแรกคือผมอ่านในพระไตรปิฎก มีข้อความที่ว่าหน้าหนาวให้เปิดหน้าต่าง หน้าร้อนให้ปิดหน้าต่าง คนแปลแปลมาผิดหรือเปล่าครับ

ผมว่าหน้าหนาวน่าจะปิดหน้าต่างไม่ให้ลมหนาวเข้า บ้านหรือกุฏิ จะได้อบอุ่น ส่วนหน้าร้อนต้องเปิดหน้าต่างรับลม อากาศในบ้านจะได้ ถ่ายเท ท่านมหาจะกรุณาอธิบายให้ผมฟังได้ไหมครับ” หลวงพ่อวัด ดอนเมืองถาม

“เขาไม่ได้แปลผิดหรอกครับ ผมได้ตรวจสอบกับต้นฉบับบาลี แล้ว เพราะเมื่อก่อนผมก็สงสัยแบบเดียวกับท่าน แต่พอมายูที่นี้ผมก็ได้คำตอบ หายสงสัยเลย คืออย่างนี้ครับท่าน ชมพูทวีปนั้นอากาศ ร้อนจัดและหนาวจัด ผลไม้จึงมีทั้งผลไม้เมืองหนาวเหมือนในยุโรป อเมริกา และผลไม้เมืองร้อนเหมือนบ้านเรา หนาวก็หนาวขนาดหิมะ ตก ร้อนก็ร้อนขนาดควายตาย ส่วนคนถึงกับเป็นบ้า ส่วนหนึ่งที่เรารู้กันไว้ว่า ‘ร้อนเป็นบ้า’ ก็คงไปจากที่นี้ ที่นี้เวลาหน้าร้อนเขาจะปิด ประตูหน้าต่างหมด เพราะถ้าไม่ปิดจะมีพายุฝุ่นที่มากับลมร้อน แล้ว ลมร้อนก็ร้อนกว่าอากาศในบ้านเสียอีก เขาจึงต้องปิดประตูหน้าต่าง ส่วนหน้าหนาว อากาศหนาวมาก เขาก็จะเปิดประตูหน้าต่างรับแสง อาทิตย์เพื่อช่วยบรรเทาความหนาวเย็น เพราะฉะนั้นข้อความในพระ ไตรปิฎกไม่ผิดจากความจริงของที่นี่” พระมหาทองยอดอธิบาย

“หรือครับ แหม ผมดีใจที่ได้มาแสวงบุญในแดนพุทธภูมิแห่งนี้ ทำให้หายสงสัยเรื่องที่เคยสงสัยมานาน ต้องขอบคุณท่านมหาที่ทำให้ผมหายสงสัย” ท่านขอบคุณเจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทา

“ท่านมหาครับ ผมอยากทราบว่าสูตรมัททวะที่นายจุนทะทำ ถวายพระพุทธเจ้าเป็นปัจฉิมบิณฑบาตนั้นคืออะไรกันแน่ ฝ่ายหนึ่งว่าเป็นเนื้อลูกสุกร อีกฝ่ายก็ว่าเป็นเห็ด ท่านมหาคิดว่าฝ่ายไหนถูก ฝ่ายไหนผิดครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงถาม

“เรื่องนี้ผมก็มาพบคำตอบในแดนพุทธภูมิเช่นกัน เป็นไปไม่ได้ที่สูตรมัททวะจะหมายถึงเนื้อลูกสุกร เพราะหากมาดูภูมิหลัง

ของนายจุนทะ เขาเคยนับถือศาสนาของพวกนิครนถ์หรือศาสนา
เซนมาก่อน พวกนี้จะไม่ฆ่าสัตว์ ไม่กินเนื้อสัตว์ เขาจะระมัดระวัง
มากถึงกับเอาผ้าขาวปิดจมูกไว้ กลัวว่าจะหายใจเอาชีวะหรือสิ่งมี
ชีวิตเข้าไป อีกประการหนึ่งเขาจะไม่กินลูกสุกร พุดง่าย ๆ คือจะไม่
กินหมูที่ยังเด็กอยู่ที่เราเรียกกันว่าลูกหมู คนที่กินเขาจะกินหมูที่โต
แล้ว อย่างในเรื่องของนายจุนทสุกริกที่ปรากฏในคาถาธรรมบท
จะบรรยายวิถีกินหมูของคนชมพูทวีปไว้ชัดเจนมาก ซึ่งถ้านาย
จุนทะทำเช่นนั้น พระพุทธองค์จะไม่เสวยแน่นอน ผมมาเข้าใจ
คำว่าสุกรมัทวะที่นี้ เพราะคุยกับคนฝรั่งเศส”

“ท่านมหาพุดภาษาฝรั่งเศสได้ด้วยหรือครับ” หลวงพ่อวัด
ดอนเมืองถาม

“ผมพุดไม่ได้ ผมใช้ภาษาอังกฤษคุยกับเขา ภาษาอังกฤษ
นี้มีประโยชน์มากนะครับ ทำให้คนต่างชาติต่างภาษากันคุยกันได้
เพราะถ้าเราจะต้องพุดภาษาของทุกชาติได้คงใช้เวลานาน การที่เขา
ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลนี้ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้น
อีกมาก”

“แล้วภาษาฮินดีท่านมหาพุดได้ไหมครับ” ท่านพระครูถาม
“อยู่ที่นี้ภาษาฮินดีจำเป็นมาก เมื่อก่อนคนฮินดีต้องเรียน
ภาษาอังกฤษ เพราะอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ แต่หลังจากได้
รับเอกราชแล้ว คนฮินดีก็ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษกันแล้ว ที่วัด
มีคณงานเป็นคนฮินดี และคณงานพวกนี้ความรู้ต่ำ ไม่ได้เรียน
ภาษาอังกฤษ ผมจึงต้องพุดภาษาฮินดีได้”

“ถ้าอย่างนั้นท่านมหา ก็พุดได้หลายภาษาซิครับ มีภาษาไทย
ภาษาบาลี ภาษาฮินดี แล้วก็ภาษาอังกฤษ” สมภารวัดป่ามะม่วง
พุดอย่างชื่นชม หากท่านไม่หนีโรงเรียนสมัยเมื่อเป็นเด็กคงจะพุด

ภาษาอังกฤษได้เช่นกัน

“เคยมีฝรั่งถามผมนะครับ ว่าบรรดาภาษาต่างประเทศท่านพูดภาษาอะไรคล่องที่สุด ท่านทราบไหมว่าผมตอบว่าอย่างไร”

“ภาษาฮินดีหรือครับ”

“ผมไม่ได้ตอบอย่างนั้น ท่านลองทายซิว่าผมตอบว่าอย่างไร”

“ภาษาบาลีครับ เพราะท่านมหาจบเปรียญ ๙” ท่านพระครูทายอีก หากก็ทายผิดเพราะพระมหาทองยอดตอบว่า

“ภาษาลาวครับ ตอนลาวและเขมรแตก คนลาวกับคนเขมรอพยพมาตั้งรกรากอยู่ในอินเดียนั้นมาก ผมอยู่ที่นั่นนานๆ ไปก็ชักรักคนอินเดีย ดุ๊กๆ เขามีคุณธรรมมากกว่าคนไทยเสียอีก ผมไม่ได้หมายถึงคนไทยทั้งหมดนะครับ ผมหมายถึงเฉพาะคนไทยที่ประพฤติตนเป็นคนพาล เทียบก่อเรื่องเดือดร้อนให้คนอื่น เช่นพวกหัวขโมย พวกนักปล้นนักจี้ทั้งหลายรวมไปถึงพวกที่ชอบโกงกิน พวกชอบตัดไม้ทำลายป่าทั้งหลาย ที่อินเดียไม่ค่อยมีคนแบบนี้ ถึงเขาจะจนและเที่ยวขอรานเลี้ยงชีวิต แต่เขาก็ไม่เบียดเบียนกันเอง ไม่เบียดเบียนชาวต่างชาติที่มาขอพึ่งไบบุญ ผมชอบรัฐบาลอินเดียที่ใจกว้าง ให้ที่พักหลบภัยแก่ต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็ลลาว เขมร หรือแม้แต่คนทิเบต ตอนผมมาใหม่ๆ ผมเกลียดแขกมาก จนมีสำนวนในหมู่คนไทยว่า ถ้าเจออยู่กับเจอแขกต้องตีแขกก่อน แต่เดี๋ยวนี้สำนวนนี้เปลี่ยนไปแล้วครับ ท่านลองทายสิว่าเดี๋ยวนี้เขาพูดกันว่าอย่างไร”

“ผมคงทายไม่ถูกหรอกครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตอบ

“ท่านพระครูละ จะลองทายไหม”

“ผมก็คงทายไม่ถูกเหมือนกันครับ ท่านมหาเฉลยเลยดีกว่า”

“นั่นผมก็จะเฉลยนะครับ เขาพูดว่าถ้าเจอแขกกับเจอพระ

ต้องดีพระก่อน”

“พระแขกหรือพระไทยครับ”

“พระไทยนี่แหละ ท่านรู้ไหม พระไทยที่มาอยู่ที่นี้หลายรูป สร้างความเสียหายให้กับวงการสงฆ์มาก จนทำให้พระดี ๆ ต้องพลอยเสียชื่อเสียงไปด้วย อย่าให้ผมพูดเลยว่าพวกเขาทำอะไรกันบ้าง เพราะผมไม่อยากจะสาปใส่ให้กาгин บางทีผมต้องพูดแรง ๆ กับพระที่ นอกกริตนอกรอยว่าให้เกรงใจพระพุทธเจ้าบ้าง มาแดนพุทธภูมิ ควรจะสร้างความดี ไม่ใช่มาสร้างความชั่ว ผมว่าคนพวกนี้ปลอมบวชมากกว่า หรือไม่กี่บวชเลี้ยงชีพที่เรียกว่า อุปชีวิกา ไม่ได้บวชเพื่อหวังมรรค ผล นิพพานแต่ประการใด”

“ครับท่านมหา วงการพระเราน่าสลดใจมาก ปัจจุบันเรามีพระเก่งมากมาย แต่พระดีหายากเหลือเกิน คฤหัสถ์ก็เช่นกัน คนเก่งมีมาก แต่เก่งในทางทำให้ประเทศชาติพังพินาศ ทั้งฉ้อโกง บังศาสน์ ฉ้อราษฎ์บังหลวง พวกเขาละทิ้งศาสนาไปหาวัตถุ มัวเมาอยู่กับของนอกกาย ไม่คิดว่าวันหนึ่งตัวเองก็ต้องตาย สมบัติพัสถานเอาไปด้วยไม่ได้ มีเงินเป็นพันล้านหมื่นล้านก็เอาไปไม่ได้ แม้สตางค์แดงเดียว มีหน้าข้ำยังต้องไปตกนรกถูกลงโทษทัณฑ์อีก ไม่รู้จะโลกโมโหสั้นกันไปทำไม” ท่านพระครูพูดอย่างปลงสังเวช

“เมื่อกี้ท่านมหาเล่าถึงคุยกับคนฝรั่งเศสเรื่องสุกรมัททวะ ผมอยากฟังต่อครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองนำเข้าสู่ประเด็นที่กำลังสนทนากัน เจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทาจึงเล่าว่า

“คนฝรั่งเศสเขาบอกผมว่าสุกรมัททวะเป็นชื่อเห็ดชนิดหนึ่ง ซึ่งที่ประเทศฝรั่งเศสก็มี เห็ดชนิดนี้มีรสอร่อยและเป็นเห็ดที่หมูชอบกิน คนที่ต้องการไปเก็บเห็ดจะต้องตื่นก่อนหมู ถ้าตื่นทีหลัง หมูก็เอาไปกินหมด เขาบอกว่าอาหารที่เรียกว่าสุกรมัททวะที่นายจุนทะ

ประจวบถวายพระพุทธรูปเจ้าในคืนนั้นต้องเป็นเหตุชนิดนี้ ไม่ใช่ลูกหมูแน่นอน และผมก็เห็นว่าน่าจะเป็นอย่างนั้น”

“ผมก็ว่าเหตุผลของเขาฟังเข้าที่ดี แต่ในพระไตรปิฎกบอกว่านายจุนทะเตรียมอยู่ทั้งคืน คนก็เลยเข้าใจว่าคงจะตุนเนื้อลูกหมูให้เต็ม เพราะเวลานั้นพระพุทธรูปองค์ทรงประจวบอยู่ จะได้เสวยโดยไม่ทรงลำบากนัก”

“ผมว่าเขาคงตั้งใจมากเพราะตอนนั้นพระพุทธรูปเจ้าได้เทศน์โปรด แล้วเขาก็ได้ธรรมจักขุแล้ว เลยตั้งใจปรุงอย่างสุดฝีมือ พระพุทธรูปองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่าถ้าจะมีผู้ใดกล่าวคำทำให้นายจุนทะร้อนใจในภายหลังว่าเพราะพระผู้มีพระภาคเสวยบิณฑบาตของเขาจึงทำให้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ก็ขอให้ทำให้เขาสบายใจ ด้วยการบอกแก่เขาว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสสรรเสริญว่าบิณฑบาตที่ถวายพระองค์ในสองครั้งคือ ครั้งที่พระองค์เสวยแล้วได้ตรัสรู้อรุณตรัสสัมมาสัมโพธิญาณหนึ่ง ครั้งที่พระองค์เสวยแล้วดับขันธปรินิพพานหนึ่ง เป็นทานมีผลมาก มีอานิสงส์มากกว่าทานทั้งหลาย เป็นกุศลกรรมทำให้เจริญอายุ วรรณะ สุขะ ยศ และสวรรค์ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ผมขอสรุปว่าพระพุทธรูปเจ้าไม่ได้ดับขันธปรินิพพานเพราะเสวยสุกรมัททวะ พระองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานอยู่แล้วจะเสวยหรือไม่เสวยก็ต้องปรินิพพานและพระองค์ทรงทราบล่วงหน้า ด้วยการปลงอายุสังขารในวันเพ็ญเดือนสามที่เมืองเวสาลีก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพานสามเดือน”

“เป็นอันว่าผมหายข้องใจนายจุนทะแล้วครับ ทีนี้ก็จะขอเรียนถามท่านมหาอีกคำถามหนึ่ง คือเรื่องธรรณีสูป ผมไปอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง คนเขียนเป็นศาสตราจารย์ เขาเขียนไว้ว่าการถูกธรรณีสูปคือการถูกประชยทัณฑ์ ผมว่าไม่น่าจะใช่ เรื่องนี้ท่านมหามีความเห็น

อย่างไรครับ”

“ผมก็เคยอ่านหนังสือที่เขียนโดยศาสตราจารย์คนหนึ่ง คงจะเป็นคนเดียวกับที่ท่านพูดถึง ผมก็ไม่เห็นด้วยเช่นกัน คนที่เขียนเขาจบมาจากอเมริกา เขามองอะไรเป็นวิทยาศาสตร์ไปหมด เขาก็เลยวิเคราะห์อย่างนักวิทยาศาสตร์”

“แต่ผมว่านักวิทยาศาสตร์คนแรกของโลกก็คือพระพุทธเจ้าของเรา ทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบปรมาณู ปรมาณูที่นักวิทยาศาสตร์ยุคปัจจุบันนำมาทำเป็นระเบิดปรมาณูประหัตประหารกันนั้น พระพุทธองค์ทรงรู้จักมานานเกือบสามพันปีแล้ว วิทยาศาสตร์เสียอีกที่มาค้นพบทีหลัง พระองค์ทรงค้นพบปรมาณูด้วยทิพยจักขุและทรงอธิบายให้เข้าใจเป็นรูปธรรม คือทรงอธิบายว่าธัญญูมาสะหรือเมล็ดข้าวหนึ่งเมล็ด ถ้านำมาแบ่งเป็น ๗ ส่วนเท่าๆกัน แต่ละส่วนจะมีขนาดเท่ากับหัวเหาหรืออุกา แบ่งอุกาออกเป็น ๗ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าลิกขา แบ่งลิกขาเป็น ๓๖ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่ารถเรณู แบ่งรถเรณูออกเป็น ๓๖ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าตัสซารี แบ่งตัสซารีออกเป็น ๓๖ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าอณู แบ่งอณูเป็น ๓๖ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าปรมาณู ตอนแบ่งเมล็ดข้าวหนึ่งเมล็ดออกเป็น ๗ ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่าหัวเหาหรืออุกา ซึ่งเรายังพอมองเห็นด้วยตาเปล่า แต่พอแบ่งอุกาออกเป็น ๗ ส่วน แต่ละส่วนเราก็มองด้วยตาเปล่าไม่เห็นแล้ว พระองค์ก็ทรงพยายามอธิบายให้เราเข้าใจขนาดของปรมาณู แต่วิทยาศาสตร์เพิ่งจะค้นพบปรมาณูเมื่อไม่ถึงร้อยปีมานี้ เพราะฉะนั้นถ้าจะเอาวิทยาศาสตร์มาตัดสินพระญาณตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นเรื่องที่ยืนยันไม่ได้เลย สำหรับผม ผมเชื่อว่าภรรณีสูบก็คือภรรณีสูบลงไปจริงๆ อย่ายว่าแต่สมัยพุทธกาลเลย ถึงยุคปัจจุบันก็ยังมีคนถูกภรรณีสูบ ท่านเจ้าคุณอาจารย์เคยเล่า

ให้ผมฟังว่า มีคนที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ถูกธรณีสูบเพราะตีแม่คนมาด้วยกันเป็นหมื่นเลย” พระมหาทองยอดรับรองว่า

“ผมก็เคยฟังท่านเล่าเพราะมีพระจากอำเภออุ้มผางมาเล่าให้ท่านฟังอีกทีหนึ่ง การที่ชายคนนั้นถูกธรณีสูบแสดงว่าแกต้องตั้งใจคือมีเจตนาจะตีแม่ให้ตายเหมือนปากว่า ที่ผมว่าศาสตราจารย์เขาดูความอย่างนั้นเพราะเขาไปเชื้อวิทยาศาสตร์ที่ไปเรียนมาจากอเมริกา แต่ถ้าเขามาเรียนที่อินเดียและมาศึกษาวัฒนธรรมของสังคมอินเดีย เขาก็จะไม่ตีความอย่างนั้น ในพุทธประวัติมีคนถูกธรณีสูบอยู่สี่หรือห้าราย มีพระเทวทัต พระเจ้าสุปปพุทธะ พระบิดาของพระเทวทัต นั้นทมาณพ นางจิฎจมาณวิกา แล้วอีกรายดูเหมือนจะเป็นยักษ์ที่ใช้กระบองฟาดศีรษะพระสารีบุตร อันนี้ผมไม่แน่ใจ อ่านมามากแต่พอนานๆก็ลืมไปบ้าง อีกหน่อยอาจจะจำไม่ได้เลย”

“ท่านมหาต้องหมั่นเจริญกรรมฐานโดยเฉพาะสติปัญญาฐานครับ” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงถือโอกาสแนะนำ

“ผมก็ว่าผมฝึกอยู่นะ แม้จะไม่ทุกวันก็ฝึกอยู่ แต่ผมก็เชื่ออยู่อย่างหนึ่งว่าเมื่อเราอายุมากขึ้นๆ ความจำก็ต้องไปจากเราอยู่ดีแต่คนเจริญกรรมฐานจะได้เปรียบตรงที่ว่าจำได้มาก ลืมได้น้อยกว่าคนที่ไม่ได้เจริญ”

“ท่านมหาเล่าเรื่องธรณีสูบต่อเถิดครับ ประเดี๋ยวจะตึกเกินไป” หลวงพ่อวัดดอนเมืองเตือนด้วยเกรงเจ้าอาวาสวัดไทยนาอันทาจะลืม

มหาวิทยาลัยแห่งแรกของโลก

“ตกลง ผมจะเล่าโดยวิเคราะห์จากบริบทของสังคมอินเดีย ซึ่งเป็นสังคมที่ผมเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุดหรือแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงเลย ที่พระไตรปิฎกบันทึกไว้ เช่น งานนักขัตฤกษ์ บนภูเขาเมืองราชคฤห์ที่ท่านอุปติสสะกับท่านโกณฑิยะไปชมสมัที่ยังไม่ได้บวช ปัจจุบันงานนี้ก็ยังมีอยู่ แม้รูปแบบการแสดงจะเปลี่ยนไปบ้างตามสมัยนิยม แต่เขาก็จัดงานกันทุกปีเป็นเวลากว่าสองพันปีแล้ว สิ่งที่น่าสนใจคนอินเดียอีกอย่างหนึ่งก็คือเรื่องวรรณะ พวกคนวรรณะต่ำจะกลัวพวกวรรณะสูง โดยเฉพาะวรรณะพราหมณ์นั้น พวกวรรณะต่ำกลัวมาก รองลงมาคือวรรณะกษัตริย์ แต่ถ้าว่ากันตามพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าจัดวรรณะกษัตริย์ว่าสูงกว่าวรรณะพราหมณ์ เพราะพวกพราหมณ์ยังให้กษัตริย์เลี้ยง เพราะฉะนั้นคนสองวรรณะนี้ถือเป็นวรรณะสูง ที่นี้การที่พระเวทตัดถูกกรณีสูบนั่นจะเป็นการถูกประชาทัณฑ์ไม่ได้ เพราะพระเวทตัดเป็นเจ้าชายคืออยู่ในวรรณะกษัตริย์ซึ่งประชาชนก็ไม่กล้าทำร้ายท่านอยู่แล้ว นอกจากนี้พระเวทตัดยังเป็นนักบวช ซึ่งตามธรรมเนียมของคนอินเดียไม่มีใครทำร้ายนักบวชไม่ว่าจะเป็นนักบวชของศาสนาใดก็ตาม ผมจึงเชื่อตามพระไตรปิฎกว่าที่พระเวทตัดถูกกรณีสูบหมาย

ถึงถูกแผ่นดินสูบจริงๆ ไม่ใช่การถูกประชาทัณฑ์ เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ขณะนั้นพระเทวทัตสำนึกผิดแล้วและท่านก็กำลังอาพาธหนัก ใครจะทำร้ายบรรพชิตผู้ซึ่งกำลังอาพาธหนัก คนสมัยนั้นเขากลับบาป การทำร้ายนักบวชที่กำลังอาพาธหนักถือว่าบาปมาก ไม่มีใครทำเช่นนั้นแน่นอน” พระมหาทองยอดเล่าค่อนข้างยาว

“ผมก็ไม่เชื่อครับว่าจะเป็นการถูกประชาทัณฑ์ เพราะพระเทวทัตทำอนันตริยกรรมไว้ถึงสองข้อ คือข้อ ๔ กับข้อ ๕ ซึ่งถือว่าบาปหนักมาก หนักจนแม้แผ่นดินก็รองรับไว้ไม่ไหว” หลวงพ่อวัดดอนเมืองออกความเห็น ส่วนหลวงพ่อวัดป่ามะม่วงพูดว่า

“สำหรับผม ผมเห็นว่าเป็นเรื่องของกรรม พระพุทธเจ้ากับพระเทวทัตเคยเป็นเจ้ากรรมนายเวรกันมาหลายภพหลายชาติ ในชาตินี้เราจะเห็นแต่พระเทวทัตทำร้ายพระพุทธเจ้า แต่ถ้าเราอ่านชาดกจะเห็นว่าเมื่อพระพุทธเจ้ายังบำเพ็ญบารมีไม่แก่กล้า พระองค์ก็ทรงเคยทำร้ายพระเทวทัตเช่นกัน เรื่องกรรมเป็นเรื่องของเหตุและผล ถ้าไม่มีเหตุ ผลจะปรากฏออกมาไม่ได้ ในพระชาติที่พระพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ มีชาติหนึ่งที่ทรงเป็นพ่อค้า นำเรือสำเภาบรรทุกสินค้าไปขายยังต่างเมือง พระเทวทัตในชาตินั้นก็เป็นพ่อค้าเช่นกัน พระเทวทัตผูกโกรธพระพุทธเจ้าที่ไปซื้อสินค้าที่ตนหมายตาไว้ ถึงกับกอบเม็ดทรายขึ้นมาเต็มกำมือแล้วประกาศว่าขອງเวรกับพระพุทธเจ้าเท่าเม็ดทรายในกำมือ ตั้งแต่ชาตินั้นก็จองเวรกันมาทุกชาติ ในพระชาติสุดท้าย พระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร พระเทวทัตก็เกิดเป็นชุก มาชาตินี้พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงสิ้นภพสิ้นชาติแล้ว ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก พระองค์เป็นผู้สิ้นเวรแล้วไม่ว่ากับผู้ใด แต่พระเทวทัตยังต้องเกิดอีกจึงทำกรรมต่อแล้วก็เลยถูกลงโทษ แต่กุศลที่ท่านถวายเป็นบุญ

คางเป็นพุทธบูชา เมื่อท่านพ้นจากรอกเวจีแล้ว ก็จะได้ตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าพระนามว่าอัญญิสสระ”

“ผมรู้สึกที่ท่านพระครูจะมีความรู้มากกว่าผมเสียอีก นี่ผมชักไม่แน่ใจแล้วว่ากำลังสอนหนังสือสังฆราชอยู่หรือเปล่า หรือไม่ก็อาจจะเอามะพร้าวหัวมาขายสวน” พระมหาทองยอดชมอย่างจริงจัง

“ผมคงไม่รู้มากไปกว่าที่ท่านมหาฐุทธอกครับ ท่านมหาจบเปรียญ ๙ ซึ่งถือว่าสูงสุดของเปรียญธรรม ส่วนผมไม่จบสักเปรียญเดียว เพราะฉะนั้นจะรู้มากกว่าท่านมหาไม่ได้” ท่านพระครูพูดออกตัว

“เอาเป็นว่าในบรรดาสามรูปนี้ ผมรู้น้อยที่สุดก็แล้วกัน และตอนนี้ผมอยากฟังเรื่องธรณีสูบต่อ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองสรุปเพราะอยากฟังต่อ

“ตกลง ผมจะเล่าต่อ เมื่อกี้ผมยกเหตุผลมาแสดงแล้วว่า พระเทวทัตไม่ได้ถูกประชาทัณฑ์แน่นอน ทินี่ก็มาถึงพระเจ้าสุปปพุทธะซึ่งท่านไปนั่งขวางทางเสด็จพระราชดำเนินพระพุทธเจ้าไว้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าหากพระองค์ไม่เลิกทางให้ตถาคต พระองค์จะต้องถูกธรณีสูบภายใน ๗ วัน พระเจ้าสุปปพุทธะเชื่อจึงขึ้นไปอยู่บนปราสาทชั้นที่เจ็ดไม่ยอมลงมา แต่ในที่สุดก็มีเหตุที่ทำให้ลงมาถูกธรณีสูบจนได้ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นการถูกประชาทัณฑ์ เพราะพระองค์เป็นกษัตริย์ เป็นลุงของพระพุทธองค์และเป็นพระบิดาของพระนางพิมพาด้วย ทินี่ก็มาถึงนั้นตามพซึ่งถูกธรณีสูบหลังจากที่ข่มขืนพระอุบลวันณาเถรีแล้ว ถ้าจะว่านั้นตามพถูกประชาทัณฑ์ก็เป็นไปไม่ได้อีก ใครจะมาประชาทัณฑ์ เพราะที่นั่นมีแต่พวกภิกษุณีอยู่ ส่วนนางฉิณฺฑมาณวิกา ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะถูกประชาทัณฑ์ เพราะ

ธรรมนิยมอินเดียวเขาไม่ทำร้ายผู้หญิงโดยเฉพาะอยู่ในวัดขณะที่พระพุทธร่องค์ทรงแสดงธรรม นางจึงอุจมาณวิกาบาปมาตรงที่นางเกือบจะทำลายพระพุทธรศาสนาแบบถอนรากถอนโคน คนบาปนั้นแม้แผ่นดินก็รับไม่ไหว จึงต้องถูกลงโทษสมควรแก่กรรมที่ทำ ที่พูดมานี้เพราะผมมาได้ประสบการณ์ที่นี้ ถ้าไม่ได้มาอยู่ในแดนพุทธภูมิแห่งนี้ผมก็คงจะเชื่อเหมือนกับที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นเชื่อ” พระมหาทองยอดสรุป

“ท่านมหาครับ ผมอยากทราบความเป็นมาของมหาวิทยาลัยนาลันทา เห็นว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของโลก” ท่านพระครูเอ๋ยขึ้นหลังจากที่เงียบกันไปครู่หนึ่งด้วยเกิดธรรมสังเวช

“มหาวิทยาลัยนาลันทาเกิดหลังพุทธกาลไม่นานนัก แหล่งกำเนิดของมหาวิทยาลัยนี้คือ วัดเล็ก ๆ ประมาณ ๖ วัดที่รวมตัวกันเข้า โดยมีการสร้างกำแพงล้อมรอบรวมเป็นวัดเดียวกันก่อน แล้วกลายเป็นมหาวิหาร ต่อจากนั้นก็ขยายตัวขึ้นมาเป็นลำดับตามยุคตามสมัย การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยนาลันทานี้ยังไม่มีใครทราบชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อไร จากหลักฐานทราบเพียงว่านาลันทามหาวิหารเกิดมีขึ้นก่อน พ.ศ. ๖๐๐ เมื่อพระราชามหากษัตริย์ที่นับถือพระพุทธศาสนาทรงเห็นว่า มีพระมาเล่าเรียนกันอยู่มาก ก็ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระที่มาเล่าเรียนก็สะดวกสบาย ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนกันได้เต็มที่ มหาวิทยาลัยนาลันทาก็ขยายใหญ่โตจนกระทั่งเป็นสถาบันการศึกษานานาชาติ เมื่อพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นและได้แผ่ไพศาลไปตามประเทศต่าง ๆ ก็มีพระสงฆ์จากอาณาจักรหรือดินแดนอื่น ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนาเดินทางมาศึกษาที่นาลันทา ตัวอย่างเช่น อาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งปัจจุบันเป็นประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ตลอดถึงตอนใต้ของประเทศไทย คือทางนครศรีธรรมราช ดินแดน

เหล่านี้ล้วนอยู่ในอาณาจักรศรีวิชัย อันเป็นดินแดนที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก พระสงฆ์จากอาณาจักรแห่งนี้ก็ได้เดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัยนาลันทา”

“เห็นว่าทางฝ่ายจีนก็มีพระมาเรียนที่นี่ใช่ไหมครับ” ท่านพระครูถาม

“ครับ ที่สำคัญคือหลวงจีนเหียนจิ่งหรือที่เรารู้จักกันในนามพระถังซัมจั๋งก็เดินทางมาเรียนที่นี่ด้วย เรียนจบแล้วก็ได้เป็นผู้บริหารท่านหนึ่งของมหาวิทยาลัยนาลันทา พระถังซัมจั๋งเป็นที่เลื่องลืออยู่ในประวัติศาสตร์ เพราะท่านได้นำความรู้ทางพระพุทธศาสนากลับไปให้ประเทศจีน เท่ากับท่านได้ทำหน้าที่เป็นพระธรรมทูต”

“มหาวิทยาลัยนาลันทาเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในโลกใช่ไหมครับ พุทธอีกอย่างก็คือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของโลก” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถามบ้าง

“ครับ มหาวิทยาลัยนาลันทาเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดเมื่อเทียบกับทางตะวันตก ซึ่งถือว่ามหาวิทยาลัยยุคแรกคือมหาวิทยาลัยไบโลนยาและมหาวิทยาลัยปารีสแล้ว มหาวิทยาลัยนาลันทาเกิดก่อนมหาวิทยาลัยสองแห่งนี้ จึงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในโลก”

“ผมได้ทราบมาว่ามหาวิทยาลัยนาลันทามีหอสมุดและมีหนังสือเป็นจำนวนมากใช่ไหมครับ” ท่านพระครูถามอีก

“ครับ ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่ามหาวิทยาลัยนาลันทามีหอสมุดใหญ่ถึง ๓ อาคาร หลังหนึ่งชื่อว่ารัตนสาคร สูง ๙ ชั้น อีกสองหลังชื่อ รัตโนทธี และ รัตนรัษฎกะ ซึ่งภายหลังได้ถูกเผาโดยพวกมุสลิมเตอร์ก เมื่อ พ.ศ. ๑๗๐๐ และถือเป็นการสูญสิ้นไปจากอินเดียของพระพุทธศาสนา หลังจากนั้นก็ไปเจริญรุ่งเรืองอยู่ใน

ประเทศศรีลังกา เหตุการณ์ที่มหาวิทยาลัยนาลันทาถูกเผาได้มีนักประวัติศาสตร์มุสลิมบันทึกไว้ว่า การเผาหอสมุดหลังหนึ่ง กว่าจะหมดก็ไหม้อยู่เป็นเดือน แสดงว่าใหญ่โตมโหฬารมาก นอกจากบันทึกเรื่องการเผาวิทยาลัยนาลันทาแล้ว ยังบอกอีกว่าได้สังหารพวกศิษย์ไล่นที่อาศัยอยู่ในที่นั่นทั้งหมด เรื่องนี้ก็แสดงให้เห็นพระไตรลักษณ์ คือความไม่เที่ยง ความทนอยู่ไม่ได้ และความปราศจากตัวตนที่เที่ยงแท้ เมื่อมีการเกิดขึ้น มีการตั้งอยู่ ก็ต้องมีการดับไป อย่างเช่นมหาวิทยาลัยนาลันทาเป็นตัวอย่าง”

“เมื่อกั๋ท่านมหาพุทธถึงนวลันทามหาวิหาร หมายถึงมีการสร้างมหาวิทยาลัยนาลันทาขึ้นมาใหม่หรือครับ” คนถามคือหลวงพ่อดีดดอนเมือง

“ครับ แต่ก็ไม่มียิ่งใหญ่เหมือนในอดีต เป็นเพียงสาขาหนึ่งของมหาวิทยาลัยมคธ มหาวิทยาลัยมคธสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เพื่อฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนาลันทาใหม่หรือนวลันทามหาวิหารเป็นสถานศึกษาที่มีทั้งพระและคฤหัสถ์เข้ามาศึกษา แต่ยังคงเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา คือมีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ขณะที่มหาวิทยาลัยมคธมีการสอนทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นศาสนา ปรัชญา ภารตศึกษา เอเชียศึกษา และแม้แต่ไทยศึกษาก็ยังมี อาจารย์ที่นั่นสอนเก่งๆทั้งนั้น แล้วก็แปลกที่อาจารย์มุสลิมมาสอนพระพุทธศาสนา ผมว่าเขารู้ศาสนาของเรา มากกว่าที่พวกเราเสียอีก ชาวพุทธควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก จะต้องศึกษาพระพุทธศาสนากันอย่างจริงจัง จะได้ไม่อายมุสลิมเขาท่านเห็นด้วยไหม”

“เห็นด้วยครับ” ท่านพระครูตอบแล้วพูดอีกว่า

“ที่วัดผมมีมุสลิมมาเข้ากรรมฐานด้วย เขามาในเดือนที่ถือ

ศีลอด มาถึงก็ถามว่าวัดนี้สอนพุทโธหรือเปล่า ผมก็ตอบว่าเปล่า สอนพองหนอ-ยุบหนอ กับชวายเป็นหนอ-ซ้ายเป็นหนอ เขาก็บอก จันก็ได้ ถ้าสอนพุทโธ ไม่ได้ ผมก็สั่งแม่ครัวให้ทำอาหารมุสลิม คือไม่ให้มีหมู น้ำมันก็ไม่ใช่ น้ำมันหมู ใช้น้ำมันพืชแทน เขาก็ขอทานอาหารสองเวลา คือก่อนพระอาทิตย์ขึ้นกับหลังพระอาทิตย์ตก ผมก็ให้ตามที่ขอ ท่านมหาเชื่อไหมครับ เขาตั้งใจปฏิบัติมาก ดีกว่าชาวพุทธเสียอีก เขาไม่พูดไม่คุยกันเลย ส่วนชาวพุทธคุยทั้งวัน แต่ไม่ทุกคนหรือกระนั้น เดี่ยวจะบอกว่าผมล้าเอียงเข้าข้างมุสลิม ผมไม่ได้เข้าข้าง แต่พูดไปตามหลักฐาน ชาวพุทธที่ไม่คุยกันก็มี แต่มีน้อย ส่วนใหญ่จะคุยกัน ที่วัดผมก็เป็นนานาชาตินะครับท่านมหา นานาชาติ นานาศาสนา เพราะผมถือว่ามนุษย์ไม่ว่าจะชาติใดศาสนาอะไร ก็มีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน และคำสอนของพระพุทธเจ้า ก็เป็นธรรมชาติ เพราะธรรมะก็คือธรรมชาติ”

“ต่อไปโลกจะเปิดกว้างมากขึ้น ศาสนิกต่างศาสนากัน จะเรียนรู้ศาสนาของกันและกัน อย่างที่ผมพูดเมื่อตะกี้ว่าที่มหาวิทยาลัยมคอธ อาจารย์ที่สอนพระพุทธศาสนากลับเป็นมุสลิม วิชาพระพุทธศาสนาหรือถ้าเรียกให้ถูกต้องก็คือพุทธศาสตร์ศึกษา ภาษาอังกฤษเรียก Buddhist Studies กำลังเป็นที่นิยมเรียนของชาวโลก จึงมีชาวต่างชาติเข้ามาเรียนกันมากเพราะที่นี่เป็นแดนเกิดของพระพุทธศาสนา คนอินเดียซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพราหมณ์ ฮินดู รองลงมาก็ศาสนาซิกข์ คริสต์ และอิสลาม พุทธมีน้อยมาก นอกจากมีน้อยแล้วคนที่นับถือพุทธยังเป็นพวกวรรณะต่ำ จึงไม่ได้รับการศึกษาถึงขนาดที่จะมาเป็นครูบาอาจารย์ได้ ส่วนผู้ที่ไม่นับถือพระพุทธศาสนาแต่ต้องมาเรียนเพราะยึดเป็นอาชีพได้” พระมหาทองยอดให้ข้อมูล “ก็เหมือนกับเมืองไทยที่ชาวคริสต์ต้องมา

เรียนพระพุทธศาสนา ผมหมายถึงชาวคริสต์ที่เป็นนักบวชและจะเป็นบาทหลวง เพราะเขามีหลักการว่า ผู้ที่จะเป็นบาทหลวงจะต้องจบปริญญาตรีจากวิทยาลัยแสงธรรม และในหลักสูตรก็ต้องเรียนวิชาพระพุทธศาสนาถึง ๘ วิชา ได้แก่ วิชาพระวินัยปิฎก วิชาพระสุตตันตปิฎก วิชาพระอภิธรรมปิฎก วิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย วิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาทั่วไป วิชาพิธีกรรมในพระพุทธศาสนา วิชาพุทธจริยศาสตร์ และวิชาสมถวิปัสสนากรรมฐาน โดยเขาจะว่าจ้างชาวพุทธที่มีวุฒิสูง มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีไปสอน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถือโอกาสเผยแผ่ความรู้ที่ได้มาหมาดๆ จากการแสวงบุญในครั้งนี้

“ครับ ต่อไปคงไม่มีสงครามศาสนาเกิดขึ้น เพราะมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อย่างที่เรียกว่า ‘รู้เขารู้เรา’ โลกจะได้สงบเสียที” พระมหาทองยอดคณาการณ์

“ผมก็หวังอย่างนั้นครับท่านมหา แต่รู้สึกจะผิดหวัง เพราะในอนาคตคนจะพากันละทิ้งศาสนาไปหา ‘ศาสนาใหม่’ คือศาสนาวัตถุนิยม ชาวโลกจะพากันหลงใหลได้ปลื้มกับวัตถุที่อำนวยความสะดวกสบายทางกายจนเป็นเหตุให้หลงลืมจิตใจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเจริญสูงสุด แต่จิตใจกลับตกต่ำลงเพราะขาดการพัฒนาพูดสั้นๆก็คือ มนุษย์ทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาวัตถุ แต่ไม่มีเวลาพัฒนาจิตใจ จริงๆอยู่ในอนาคตอาจจะไม่มีสงครามศาสนา แต่จะมีสงครามกิเลสตัณหาขึ้นมาแทน ซึ่งผมว่าร้ายแรงกว่าสงครามศาสนาเสียอีก การทำสงครามศาสนาสมัยโบราณเขาจะใช้มีดบ้าง ดาบบ้าง หอกบ้าง ประหัตประหารกัน ต่อมาก็พัฒนามาเป็นใช้ปืนใหญ่ เช่น สงครามลิแวนโตซึ่งเป็นการสู้รบระหว่างพวกคริสเตียนกับพวกมุสลิมเตอร์ก ที่ผมอ่านพบในหนังสือเอนไซโคลพีเดีย แต่กระนั้นผู้คนก็ยัง

ไม่บาดเจ็บล้มตายมากมายเท่ากับสงครามยุคปัจจุบัน ที่ใช้ระเบิด
ปรมาณูประหารกัน ทำให้คนล้มตายเป็นแสนเป็นล้าน เพราะ
อะไรเขาจึงทำสงคราม เพราะกิเลสตัณหาที่นั่นเอง” ท่านพระครูพุด
ปลง ๆ

“แล้วกิเลสตัณหาของมนุษย์ก็มากมายเสียเหลือเกิน มากถึง
ขนาดพระพุทธองค์ตรัสว่า ดินะที่กิเลสตัณหาเป็นนามธรรม หาก
แม้กิเลสตัณหาเป็นรูปธรรมแล้วละก็ จักรวาลก็แคบเกินไป พรหม
โลกก็ต่ำเกินไป คือจักรวาลที่กว้างแสนกว้างก็ยังไม่พอที่จะบรรจุ
กิเลสตัณหา พรหมโลกที่สูง หากกิเลสตัณหาเป็นรูปธรรมก็จะล้น
สูงขึ้นไปถึงพรหมโลก ทำให้พรหมโลกดูต่ำลงมา พระพุทธองค์จึง
ตรัสว่า ‘นตฺถิ ตณฺหาสมานํทึ - แม่น้ำเสมอด้วยตันทหาไม่มี’ เพราะ
แม่น้ำยังมีวันเต็มฝั่ง แต่กิเลสตัณหาไม่มีวันเต็ม” พระภิกษุเปรียญ
๙ ก็พูดแบบปลง ๆ เช่นกัน

“นั่นสิครับ พระองค์ทรงยกพระเจ้ามันธาดุราชน โอรสของ
พระเจ้าอุโบสถผู้เป็นบรรพบุรุษแห่งศากยวงศ์มาเป็นตัวอย่าง
พระองค์ตรัสว่าพระเจ้ามันธาดุราชนทรงเป็นมนุษย์ที่มีกิเลสตัณหา
อย่างไรชอบเขต คือ ไม่มีคำว่าพอ แม้จะทรงมีรัตนะทั้ง ๗ คือ
มีช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว นางแก้ว จักรแก้ว
และแก้วมณี ทรงมีแสนยานุภาพมาก พระองค์ได้ทำสงครามขยาย
อาณาจักรออกไปจนจดมหาสมุทรทั้ง ๔ เรียกว่าเป็นผู้ครองโลกเลย
ทีเดียว แต่กระนั้นพระองค์ก็ยังไม่พอพระทัย ทรงอยากมี
แสนยานุภาพมากกว่านี้ จึงมีรับสั่งถามเสนาบดีว่า ‘ที่ดึกกว่านี้มีอีก
ไหม’ เสนาบดีกราบทูลว่า ในเมืองมนุษย์ไม่มีอีกแล้ว สูงกว่าเมือง
มนุษย์ก็ต้องสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาชิพะยะคะ พระเจ้ามันธาดุราชน
ทรงหมุนจักรแก้ว แล้วพระองค์ก็ทรงขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ชั้นจาตุมหา

ราชาอีกอันเป็นแดนที่ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ปกครอง ท้าวมหาราชทั้ง ๔ เมื่อทรงทราบพระประสงค์ของพระเจ้ามันธาดุราษแล้ว ก็พร้อมใจกันยกสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาให้ปกครอง พระเจ้ามันธาดุราษก็ตีพระทัย มีความสุขอยู่ชั่วระยะหนึ่งก็เกิดเบื่อ จึงมีรับสั่งถามเสนาบดีคนเดิมว่า ‘ดีกว่าสวรรค์ชั้นนี้มีอีกไหม’ เสนาบดีกราบทูล ‘มีพะยะค่ะ ก็สวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั่นไง’ พระเจ้ามันธาดุราษทรงหม่นจกักรแก้วอีกครั้ง ก็ได้ไปอยู่ที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ซึ่งมีท้าวสักกะปกครอง ท้าวสักกะเมื่อได้ทรงสนทนากับพระเจ้ามันธาดุราษและทราบความต้องการของพระองค์ ก็ทรงแบ่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ให้ปกครองครึ่งหนึ่ง พระเจ้ามันธาดุราษครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ไม่นานนักก็เริ่มอยากจะได้มากกว่านี้ คืออยากครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แต่ผู้เดียว เมื่อต้องการเช่นนี้ก็ต้องกำจัดท้าวสักกะ ก็คิดจะฆ่าท้าวสักกะ แต่มนุษย์ไม่สามารถฆ่าเทวดาได้เพราะเทวดาเขามีอายุทิพย์ เมื่อไม่สามารถฆ่าท้าวสักกะได้ พระองค์ก็กลัดกลุ้มพระทัยจนถึงกับประชวรและจะต้องสวรรคต ที่นี้มนุษย์จะตายบนสวรรค์ไม่ได้ พระองค์ก็เลยตกลงมาในโลกมนุษย์ หลวงพ่อทราบไหมครับว่าพระองค์ตกลงมาที่ไหน” ท่านพระครูถามหลวงพ่อวัดดอนเมือง

“ตกลงมาในสวนของพระองค์ แล้วก็ในสภาพใกล้จะตายมหาดเล็กไปพบเข้าก็ถามไถ่ เมื่อได้ความว่าเคยเป็นพระราชาครองดินแดนแห่งนี้ ก็พาไปเฝ้าพระราชาซึ่งเป็นเชื้อสายของพระองค์ แต่ไม่มีใครรู้จักเพราะเวลาในโลกมนุษย์กับเวลาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แตกต่างกัน กล่าวคือ ร้อยปีของโลกมนุษย์เท่ากับหนึ่งวันหนึ่งคืนของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ถ้าพระเจ้ามันธาดุราษไปอยู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์สองวัน ก็เท่ากับสองร้อยปีของโลกมนุษย์ เพราะฉะนั้นผู้ที่ครองเมืองขณะนั้นก็คงเป็นรุ่นเหลนของพระองค์” หลวงพ่อวัด

ดอนเมืองช่วยเหลือต่อ

“ครับ พระเจ้ามันธาตุราชก็เลยต้องสวรรคตพร้อมกับคร่ำครวญว่ายังไม่สมปรารถนา แต่หลวงพ่อก็เชื่อใหม่ครับ ถ้าพระองค์ได้ครองสวรรคตชั้นดาวดึงส์ ไม่นานก็คงเบ็เอ และอยากครองชั้นยามา ชั้นดุสิตไปเรื่อยๆ นี่แหละพระพุทธองค์จึงตรัสว่า ‘นตฺถิตถุหาสมานนํ’ คนที่ถูกกิเลสตัณหาครอบงำเขาจะตายแบบที่ยังไม่สมหวัง แล้วก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปอีก น่าสังเวชนะครับ”
ท่านพระครูพูดแบบปลงสังเวช

“ท่านพระครู เมื่อกี้ที่เราคุยกันเรื่องปรมาณูนั้น ท่านพระครูพอจะตอบผมได้ใหม่ว่า ๑ ตัซซารีมีกี่อนุ และกี่ปรมาณู” อยู่ๆ พระมหาทองยอดก็ตั้งคำถาม

“มี ๓๖ อนุ และ ๑,๒๙๖ ปรมาณูครับ”

“ท่านทราบได้อย่างไร”

ก็เอา ๓๖ คูณกับ ๓๖ ซิครับ หรือถ้าท่านมหาอยากทราบ ว่า ๑ รถเรณูมีกี่ปรมาณู ก็เอา ๓๖ คูณ ๓๖ แล้วก็คูณอีก ๓๖ ก็จะได้ ๔๖,๖๕๖ ปรมาณู”

“ไอ้โฮ ท่านเก่งจัง สมัยเรียนท่านคงเก่งคำนวณมากใช่ไหมครับ” พระมหาทองยอดพูดอย่างชื่นชม

“เปล่าหรอกครับ ผมใช้เครื่องคิดเลขคูณออกมาแล้วก็จำตัวเลขไว้ สมัยเรียนผมเกมาก สอบตกทุกวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิชาคำนวณหรือไม่คำนวณ” สมภารวัดป่ามะม่วงตอบเสียงอ่อย

๓๗

ธัมเมกขสถูป

หลังจากอาหารเช้าวันรุ่งขึ้น พระมหาทองยอดเป็นมัคคุเทศก์พาคณะผู้แสวงบุญไปชมมหาวิทยาลัยนาลันทาที่อดีตเคยรุ่งเรือง แต่ปัจจุบันเหลือเพียงซากปรักหักพังไว้ให้ผู้พบเห็นเกิดธรรมสังเวช มัคคุเทศก์ก็ติดตามศักดิ์สามารถบรรยายให้เห็นความยิ่งใหญ่ของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งแรกของโลก ทำให้ผู้ฟังนึกจินตนาการไปถึงความรุ่งโรจน์เรื่องราวของนาลันทาในครั้งอดีต ผู้ออกแบบก่อสร้างจะต้องมีความรู้ในวิชาวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเป็นอย่างดี จึงสามารถสร้างตึกสูงถึง ๘ ชั้นได้ ขณะที่สมัยนั้นการสร้างอาคารสูงที่สุดคือ ๗ ชั้น เมื่อผู้ฟังและผู้บรรยายพากันเดินมาถึงป่อน้ำ แม่ชีป่วนก็ถามขึ้นว่า

“ทำไมเขาต้องเอาเหล็กมาทำเป็นตาข่ายปิดปากป่อไว้ด้วย หรือว่ากลัวคนจะตกลงไป” พระมหาทองยอดตอบว่า

“เมื่อก่อนไม่มีตาข่ายเหล็กปิด แต่ที่ต้องทำขึ้นในภายหลัง เพราะมีสามีหิวโสคนหนึ่งฆ่าภรรยาแล้วเอาศพมาทิ้งในป่อเพื่อตัวเองจะได้ค่าสินสอดเมื่อแต่งงานใหม่”

“ถึงขนาดนั้นเขียวหรือครับ” ท่านพระครูถามเพื่อความแน่ใจ

“ท่านคงคิดว่าไม่น่าเป็นไปได้ใช่ไหม เมื่อก่อนผมก็คิดอย่างเดียวกับท่าน แต่พออยู่ที่นั่นนาน ๆ เข้า สิ่งที่คุณคิดว่าเป็นไปไม่ได้มันก็เป็นไปได้เกือบจะทุกเรื่อง”

“แล้วเจ้าหัวใจร้ายคนนั้นได้ค่าสินสอดไหมใหม่หะ” สตรีที่จางฆ่าสามีถาม

“นอกจากไม่ได้แล้วยังถูกจับติดคุกอีกด้วย ตอนนี้ยังอยู่ในคุก แต่ก็ไม่แน่นะ ออกจากคุกอาจจะได้แต่งงานใหม่ก็ได้”

“ยังมีคนมาขออีกหรือหะ แล้วไม่กลัวจะถูกฆ่าหรือ” หล่อนยังไม่หายสงสัย

“กลัวนะคงกลัว แต่ที่กลัวมากกว่าคือกลัวไม่ได้แต่งงาน ผู้หญิงอินเดียเขาถือว่าเรื่องแต่งงานสำคัญมาก เพราะถ้าใครไม่ได้แต่งงาน เวลาตายศพจะไม่ได้รับการเผา จะถูกโยนทิ้งน้ำเป็นอาหารแก่ปูปลากาแรง แล้วก็จะไม่ได้ขึ้นสวรรค์อีกด้วย เพราะฉะนั้นเขาจึงชวนขวายเป็นแต่งงาน ส่วนแต่งแล้วจะเลิกกันก็ไม่เป็นไร เพราะถึงอย่างไรตอนตายศพก็จะได้รับการเผาและมีสิทธิ์ได้ขึ้นสวรรค์ด้วย” เจ้าอาวาสวัดนาลันทาอธิบาย

“แต่ฉันคงไม่อยากเกิดเป็นผู้หญิงอินเดียหรือหะ เพราะต้องเสียค่าสินสอดไปขอผู้ชาย ดีไม่ดียังต้องเสี่ยงกับการถูกสามีฆ่าอีก” หล่อนเริ่มคิดถึงสามี อย่างน้อยเขาก็ดีกว่านายคนที่ฆ่าภรรยาเอาศพมาทิ้งในบ่อนี้

เดินชมมหาวิทยาลัยนาลันทาแล้ว มัคคุเทศก์ก็คิดติงตักตึงจึงพาคณะผู้แสวงบุญไปนมัสการสถูปที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระสารีบุตร ซึ่งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยนาลันทา จากนั้นจึงพาไปนมัสการพระพุทธรูปองค์ดำ ระหว่างทางที่เดินจะต้องคอยหลบหลีก ‘หุ่นระเบิด’ ที่บานูและบาบีทั้งหลายมาถ่ายทิ้งไว้ นอกจากคอยเลี่ยง

ทุ่นระเบิดแล้วก็ยังต้องแหวกฝูงขอทาน ซึ่งมีทั้งคนแก่และลูกเด็กเล็กแดงที่พากันส่งเสียงร้องขอเงิน บ้างก็ตีกัน ทะเลาะกันทั้งที่ไม่มีผู้ใดให้ทานแม้แต่คนเดียว

“พระพุทธรูปองค์ดำเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นปูชนียวัตถุคู่มหาวิทยาลัยนาถันทามาช้านาน พวกญาติโยมที่มาจากประเทศไทยหลายคนเล่าว่ามาอธิษฐานจิตกับพระพุทธรูปองค์ดำขอให้กลับไปร่ำรวย ทำมาค้าขึ้น แล้วจะมาแสวงบุญในแดนพุทธภูมิอีก พอกลับไปก็ร่ำรวยจริงๆ จึงมาอธิษฐานอีกว่า ขอให้รวยยิ่งกว่าเก่า บางคนมาสามปีสี่ปีติดๆกัน บอกว่าพอคิดว่าจะหยุดสักปี ปรากฏว่าชักจะแยลงเลยคิดถึงพระพุทธรูปองค์ดำ ต้องมาอธิษฐานขอพรอีก ญาติโยมฟังอาตมาพูดแล้วจะลองอธิษฐานดูบ้างก็ได้” ท่านแนะนำ บรรดาญาติโยมจึงพากันอธิษฐานขอให้ร่ำให้รวย โยมเสี่ยงไม่ได้ อธิษฐานให้ร่ำรวย แต่ขอให้ได้ดวงตาเห็นธรรมในชาตินี้ เขาตั้งใจแน่วแน่ว่าเมื่อกลับเมืองไทยจะไปเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วง การมาแสวงบุญในครั้งนี้เขารู้ซึ่งถึงคุณค่าของพระพุทธรูปศาสนา ออกเสียใจนิดๆที่ปล่อยให้เวลาให้ล่วงเลยมาจนเข้าปัจฉิมวัย จึงได้คิดที่จะปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน โชคยังดีที่ไม่ตายเสียก่อน ไม่เช่นนั้นคงหมดโอกาสพบของดีที่พระพุทธรูปองค์ทรงฝากไว้ให้แก่มวลมนุษย์ แม้จะเป็นการคิดในใจ ทว่าท่านพระครูก็“รู้” ท่านพูดกับบุรุษวัยเจ็ดสิบว่า

“อาตมามั่นใจว่าคำอธิษฐานของโยมจะต้องสัมฤทธิ์ผล โยมไม่ต้องไปเสียใจ เชื้ออาตมาเถอะ”

“ครับ ผมจะเชื่อหลวงพ่อกับ” สามิโยมผงอัสสุพุดด้วยเลื่อมใสศรัทธาในท่านพระครูยิ่งนัก

“ท่านมหา ทำไมพระนาสิกและนิ้วพระหัตถ์ของพระพุทธรูป

รูปองค์ดำจึงบินเล่าครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถามพระมหาทองยอด เมื่อเห็นพระพุทธรูปองค์ดำอยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์

“เพราะกองทัพมุสลิมเตอร์กพยายามจะทำลาย ทั้งทุบ ทั้งเผา แต่ก็ไม่อาจทำลายได้ เพียงแต่เสียหายเล็กน้อย คนก็เลยเชื่อว่าท่านเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ จึงพากันมาอธิษฐานจิต และขอพรจากท่านอย่างที่ผมพูดไปเมื่อตะกี้ แต่นั่นก็ได้หมายความว่าผมสนับสนุนให้ชาวพุทธเชื่อในเรื่องความขลังหรือความศักดิ์สิทธิ์นะครับ เพียงแต่ผมยกตัวอย่างคนที่เขามานมัสการท่าน พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้เชื่ออย่างงมงายในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์แต่อย่างใด คือเชื่อได้แต่อย่าถึงกับงมงาย เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถนำเราไปสู่ความพ้นทุกข์ได้” พระมหาทองยอดอธิบายเพื่อมิให้ชาวพุทธตกจากพระศาสนาเพราะไปหลงงมงายในสิ่งที่มิใช่สาระ

ชมมหาวิทยาลัยแล้ว สมภารวัดไทยนาลันทาก็นำคณะผู้แสวงบุญไปชมพิพิธภัณฑท์ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับมหาวิทยาลัย บานูตัวน้อยๆวิ่งกรูกันเข้ามาขายของที่ระลึก เป็นพระพุทธรูปบ้าง ภาพถ่ายมหาวิทยาลัยนาลันทาบ้าง ภาพถ่ายเขาฉิมภูฏาบ้าง บอกราคาไว้ตั้งแต่ร้อยรูปีแล้วลดหลั่นกันลงมาตามการต่อรองของผู้ซื้อ ถ้าแก่เสียงอยากได้พระพุทธรูปไว้มูซา เห็นว่าราคาร้อยรูปีก็ยิ่งถูกกว่าเช่าที่เมืองไทย จึงเข้ามาสามองค์เพื่อฝากญาติมิตรด้วย เขาจ่ายเงินไปสามร้อยรูปีด้วยความเต็มอกเต็มใจ เมื่อจะเข้าไปในพิพิธภัณฑท์ไม่สามารถนำพระพุทธรูปเข้าไปได้ จึงต้องฝากไว้กับยามเฝ้าประตู

ออกจากพิพิธภัณฑท์ ทุกคนพากันมาขึ้นรถเพื่อจะกลับไปรับประทานอาหารที่วัดไทยนาลันทา ก่อนที่จะออกเดินทางไปยังเมืองพาราณสี แต่ละคนนำสินค้าที่ซื้อไว้มาอวดกัน สตรีที่จ้างฆ่าสามี นำพระพุทธรูปที่เข้ามาองค์หนึ่งคุยอวดว่าเด็กคนขายบอกราคา

หนึ่งร้อยรูปี แต่หล่อนสามารถต่อรองให้เหลือสามสิบรูปี บางคนเช่ามาในราคาหกสิบรูปี ห้าสิบรูปี หล่อนจึงได้เป็นอันดับหนึ่งในการต่อรอง ถ้าแก่สิ่งไม่ได้นำของมาอวด เพราะเขาจ่ายไปในราคาองค์ละร้อยรูปีเต็มๆ หากก็มีได้นึกเสียดาย คิดว่าเช่าพระพุทธรูปจากแดนพุทธภูมิไปบูชาก็เป็นบุญโขแล้ว ส่วนคนขายแม้จะโก่งราคาก็ถือว่าช่วยสงเคราะห์เขา ในเมื่อไม่สามารถให้ทานตรงๆได้ ก็ให้ด้วยวิธีนี้ จึงมีแต่บุญกับบุญ

รถบัสนำคณะผู้แสวงบุญมาจอดที่หน้าวัดเมื่อเวลา ๑๐.๔๐ น. ยังมีเวลาที่จะไปชมหอสุมุดของนวนาลันทามหาวิหาร พระมหาทองยอดจึงพาไปชมหอสุมุดซึ่งอยู่หน้าวัด เป็นหอสุมุดขนาดเล็ก เพราะถูกจำกัดด้วยเนื้อที่ ภายในหอสุมุดมีหนังสือเก่ามากมายวางอยู่บนชั้น มีทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาฮินดี ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษาไทย มีคฤหะศกัณฐ์กิตติมศักดิ์บรรยายว่า

“หอสุมุดแห่งนี้เป็นที่เก็บหนังสือที่หลงเหลือจากการเผาทำลาย แต่ปัจจุบันหนังสือเหล่านี้ถูกพวกเสมีนที่ทำหน้าที่เผ่าหอสุมุดแอบขโมยเนื้อในไปขายให้ฝรั่ง เหลือไว้แต่ปก หนังสือเก่าแก่ซึ่งหาค่าปมิได้ก็เลยมีอันต้องสูญหายไป ไม่รู้จะจับมือใครดม เพราะคนเผ่าก็ล้มหายตายจากไปหลายชั่วคนแล้ว”

“น่าเสียดายนะครับที่หลักฐานสำคัญทางพระพุทธศาสนา ต้องมาถูกทำลาย ที่ไม่ถูกทำลายก็อุตสาหกรรมที่มีคนขโมยไปขาย” ท่านพระครูพูดอย่างนึกเสียดายมรดกอันมีค่าของมนุษยชาติ

“แต่สสารไม่หายไปจากโลกหรอกนะครับท่าน เพียงแต่เราไม่รู้ว่าจะตกไปอยู่ในมือใคร ประเทศอะไร” สมภารวัดไทยนาลันทาพูดความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์

“ครับ ผมก็พยายามทำใจ ทุกสิ่งทุกอย่างตกอยู่ภายใต้

กฎพระไตรลักษณ์ คือไม่เที่ยง คงสภาพเดิมไม่ได้ แล้วก็ปราศจากตัวตนที่เที่ยงแท้ จึงมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป มหาวิทยาลัยนาลันทาที่เคยรุ่งโรจน์ในอดีต มาบัดนี้ก็เหลือแต่ซากปรักหักพัง อาณาจักรศรีวิชัยที่เคยมีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง บัดนี้ก็กลายเป็นประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และดินแดนแถบจังหวัดนครศรีธรรมราชของไทย หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาแห่งอาณาจักรศรีวิชัยก็คือพระพุทธรูปบุโรพุทโธ ที่ประเทศอินโดนีเซีย”

ก่อนออกเดินทางไปพาราณสี มีพิธีทอดผ้าป่าที่วัดไทยนาลันทาเพื่อสมทบทุนการศึกษาพระภิกษุที่มาแล้วเรียนศึกษาพระพุทธศาสนาในแดนพุทธภูมิ หลังจากนั้นคณะผู้แสวงบุญจึงนมัสการลาเจ้าอาวาสวัดไทยนาลันทาแล้วพากันขึ้นรถซึ่งล้อเคลื่อนเวลาสิบสามนาฬิกาตรง นำแปลกตรงที่ทุกรูปนามที่นั่งมาในรถเกิดวงแหงหวานอนผิตปกติ การบรรยายมีอันระงับไปเพราะทั้งผู้บรรยายทั้งผู้ฟังพากันหลับตั้งแต่รถแล่นยังไม่ถึงสองกิโลเมตร สมภารวัดป่ามะม่วงรู้สึกถึงความไม่ปกติในครั้งนี้ จึงให้वानเห็นหนอช่วยตรวจสอบ ‘เห็นหนอ’ รายงานว่า แม่ชีวัดไทยนาลันทาต้องการแสดงฝีมือการปรุงอาหาร จึงใส่ผงขุรสมมากกว่าปกติ เหตุการณ์ไม่ปกติจึงเกิดขึ้น รู้ว่าอะไรเป็นอะไรแล้วท่านก็‘จำวัด’ เพราะหนังตาหนักจนฝืนไม่ไหว เป็นอันว่าทั้งสมณะและคฤหัสถ์ถูก ‘เสน่ห์ปลายจวัก’ ของแม่ชีวัดไทยนาลันทามาเข้ายวนชวนให้หลับไหลไร้สติกันทั้งคันรถ โชคดีที่คนขับและเด็กรถไม่ได้รับประทานด้วย มิฉะนั้นการเดินทางจะต้องถูกระงับเพราะหลับกันหมด

คนขับมองจากกระจกที่อยู่เหนือศีรษะของเขา เห็นคนในรถพากันหลับหมดรวมทั้งพระคุณเจ้าที่เป็นมัคคุเทศก์ จึงพูดกับเด็ก

รถว่า

“ทำไมผู้โดยสารหลับกันหมด ทุกวันไม่เห็นเป็นอย่างนี้”

“สงสัยคงจะเหนื่อย ให้พวกเขาได้พักผ่อนบ้าง จะได้มีแรงเดินทางต่อไป ว่าแต่ถนนขรุขระออกอย่างนี้ พวกเขาจะหลับได้สักกี่นาทีกัน” เด็กรถพูดด้วยความเป็นห่วง แต่การกลับไม่เป็นดังที่เด็กรถหวัง เพราะแม้ถนนจะขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่ผู้โดยสารยังหลับสนิทราวกับถูกวางยา

นำล้นเท่ากับพาราณสีห่างกันไม่ถึงสองร้อยกิโลเมตร หากเป็นเมืองไทยก็ใช้เวลาไม่เกินสองชั่วโมง แต่เมื่อเป็นประเทศอินเดียที่กฎหมายจราจรกำหนดให้ขับรถได้ไม่เกิน ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง จึงต้องใช้เวลามากกว่า แม้กฎหมายจะกำหนดไว้เช่นนั้น ทว่าในทางปฏิบัติ ปรากฏว่าขับอยู่ระหว่าง ๓๐-๔๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ด้วยเหตุผลที่ว่าถนนไม่ดีหนึ่ง และรถมากจนทำให้การจราจรติดขัดและล่าช้าหนึ่ง บัจฉัยสองประการนี้จึงไปสนับสนุนให้ผู้โดยสารหลับได้สนิทเนิ่นนานยิ่งขึ้น

สี่ชั่วโมงให้หลัง รถบัสก็มาจอดหนึ่งอยู่ในวัดไทยสารนาถ กระนั้นก็ยังไม่มีผู้โดยสารคนใดตื่นขึ้นมารับรู้ เด็กรถจึงต้องเดินเข้ามาปลุกพระเจริญ และพูดเป็นภาษาไทยว่า “กันเต ถึงแล้วครับ”

พระมัคคุเทศก์จำต้องตื่นทั้งที่ยังไม่อยากตื่น ท่านกรอกเสียงลงไปโน้มน้าวว่า “นิมนต์พระคุณเจ้าตื่นได้แล้วครับ ญาติโยมทั้งหลาย บัดนี้เรามายังวัดไทยสารนาถ เมืองพาราณสีแล้ว เข้าที่พักล้างหน้าล้างตาเดี๋ยวเราจะไปสวดพระพุทธรมณดีธัมมจักกัปปวัตตนสูตรกันที่ธัมเมกขสถูป ตื่นครับตื่น”

ทั้งพระและคฤหัสถ์สืมนตาตื่นอย่างยากเย็นยกเว้นท่านพระครู เพราะท่านได้ฝึกจิตไว้ดีแล้ว หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดขึ้นด้วย

เสียงอุ๊อ้าว

“ทำไมถึงง่วงอย่างนี้ เกิดอะไรขึ้นหรือครับท่านพระครู”
ประโยคหลังท่านถามเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงซึ่งนั่งติดกัน

“พวกเราถูกแม่ชีวัดไทยนาลันทาวางยานะครับหลวงพ่อ”

“หมายความว่าอย่างไร”

“หมายความว่าพวกเราถูกแม่ชีวัดไทยนาลันทาวางยาครับ”

ท่านพระครูตอบเหมือนเดิม

“วางยาอะไร เขาจะทำเช่นนั้นเพื่อประโยชน์อันใด” หลวง
พ่อวัดดอนเมืองถามสองข้อในคราวเดียว

“วางยาผงชูรสครับ เขาคงอยากให้พวกเราได้พักผ่อน”

“ผมยังไม่เข้าใจอยู่ดี ท่านช่วยอธิบายหน่อย”

“คือเขาอยากให้พวกเราประทับใจในฝีมือการปรุงอาหาร
ของเขา นะครับ เลยโยยใส่ผงชูรสจนเกินพิกัด พวกเราก็เลยหลับไหล
ไม่สมประดี ถ้าเขาใส่มากกว่านี้อีกนิดเดียว รับรองพวกเราหลับ
ไม่ตื่นแน่” ท่านพระครูอธิบาย พอดีทุกคนลงจากรถกันหมดแล้ว
ท่านกับหลวงพ่อวัดดอนเมืองจึงลงเป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพระกับศฤหส์ต์มาขึ้นรถพร้อมกันอีกครั้ง พระมัคคุเทศก์
ก็บอกให้ออกรถ สามนาที่ต่อมาก็มาจอดหน้ารั้วเมกขสถูป ผู้นำทัวร์
บอกจำนวนผู้เข้าชมกับคนขายตั๋ว แล้วให้คณะผู้แสวงบุญเดิน
ตามพระมัคคุเทศก์เข้าไปก่อน ส่วนตัวเธอจะตามไปหลังจากจ่าย
เงินค่าเข้าชมและรับตั๋วตามจำนวนคนแล้ว พระเจริญอาราธนาพระ
ครูเจริญให้นำสวดพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตรที่หน้ารั้วเมกขสถูป
อันเป็นพระเจดีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์การได้ดวงตาเห็นธรรม
ของพระอัญญาโกณฑัญญะ พระภิกษุองค์แรกในพระศาสนาของพระ
โคตมพุทธเจ้า

เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงเป็นผู้เดียวที่สวดพระธรรมจักรได้โดยไม่ต้องดูหนังสือ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะท่านได้รับคำแนะนำจากพระผู้ใหญ่รูปหนึ่งว่า หากต้องการให้วัดอุดมด้วยธรรมสมบัติและวัตถุสมบัติก็ให้สวดพระธรรมจักรให้ครบหนึ่งพันจบ ท่านก็ทำตามโดยเริ่มสวดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ มาครบพันจบเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ แล้ววัดของท่านก็อุดมด้วยธรรมสมบัติและวัตถุสมบัติจริงดังที่พระผู้ใหญ่รูปนั้นแนะนำ

ถ้าแก่เสียงสวดพระธรรมจักรด้วยความตั้งใจ แม้ไม่เข้าใจในถ้อยคำที่สวดหากก็รู้สึกซาบซึ้งอย่างบอกไม่ถูก โดยเฉพาะข้อความที่ว่า “ภิกขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ อุตฺปาติ ฌาณํ อุตฺปาติ ปญฺญา อุตฺปาติ วิชฺชา อุตฺปาติ อาโลโก อุตฺปาติ” ซึ่งต้องสวดซ้ำๆ อย่างนี้ถึงสิบสองครั้ง และเมื่อสวดจบลง เขาก็เกิดความปีติซาบซึ้งอย่างบอกไม่ถูก เห็นการเกิดดับของสังขารธรรมทั้งหลายว่ามีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไปเป็นธรรมดา ไม่ควรที่จะไปยึดมั่นถือมั่น จิตก็เป็นอิสระปลอดโปร่งอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เขา ‘รู้’ ได้ในทันทีว่ามาได้ของดีในแดนพุทธภูมิแล้ว ความรู้สึกแรกที่เกิดขึ้นคือรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณพระผู้ทรงมหากรุณาต่อสัตว์โลก เขาเชื่อมั่นในพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ชนิดที่แม้จะถูกนำไปฆ่าให้ตายก็จะไม่เสื่อมคลายจากความเชื่อมั่นนี้

ท่านพระครูเป็นผู้เดียวที่ ‘รู้’ ด้วยญาณว่าบรูชวัยเจ็ดสิบได้ ‘ธรรมจักร’ แล้ว ด้วยบารมีที่สั่งสมมาแต่อดีตชาติหนึ่ง ด้วยแรงอธิษฐานไว้กับพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่งมหาวิทยาลัยนาถนาทหนึ่ง และตลอดชีวิตในชาตินี้เขาประกอบแต่กุศลกรรมหนึ่ง ด้วยเหตุปัจจัยสามอย่างนี้ เขาจึงสามารถละสังโยชน์เบื้องต่ำสามข้อแรกได้ คือ

สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสัสถัพพตปรามาส เขาจะเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์อีกไม่เกินเจ็ดชาติ ก็จะถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ นับเป็นโชคอันดีเป็นลาภอันประเสริฐที่เขาได้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ชีวิตของเขาไม่เป็นหมันแล้ว

เมื่อคณะผู้แสวงบุญสาธยายพระพุทธมนต์จบลง ท่านพระครูได้รับอาราธนาจากพระมัคคุเทศก์ให้แสดงธรรม ขณะนั้นพระอาทิตย์กำลังจะลับขอบฟ้าทางเบื้องทิศตะวันตก สรรพสิ่งเงียบสงบเหมือนจะสอดรับกับบรรยากาศแห่งการเห็นธรรมของบุรุษวัยเจ็ดสิบ ณ บัดนี้ จิตของทุกคนสงบนิ่ง เป็นความสงบที่มีความผ่อนคลายชุ่มชื่นในภายในและพร้อมที่จะรับธรรมะ

“พระคุณเจ้าที่เคารพ และญาติโยมที่รักทุกท่าน ผม/อาตมาขออนุโมทนากับทุกท่านที่ได้มาถึงสังเวชนียสถานอันเป็นที่ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา เรียกเป็นทางการว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสถาน เพราะพระพุทธองค์ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ซึ่งปัจจุบันเรียกสถานที่แห่งนี้ว่าสารนาถ เจดีย์ที่อยู่เบื้องหน้าพวกเรามีชื่อว่าธัมเมขสถูป สถูปก็คือเจดีย์ ส่วนธัมเมข มาจากคำว่าธมฺม ซึ่งแปลว่าธรรม หรือธรรมะ กับคำว่า อิภฺข ซึ่งแปลว่าเห็น เพราะเป็นสถูปหรือเจดีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการเห็นธรรมของท่านอัญญาโกณฑัญญะ ผม/อาตมามีความยินดีที่พวกเราได้มาถึงที่นี่ด้วยอำนาจบุญกุศล เว้นจากบุญกุศลเสียแล้ว ท่านจะมาถึงสถานที่แห่งนี้ไม่ได้เลย อาตมาขออนุโมทนาในบุญกุศลของญาติโยม โดยเฉพาะโยมคนหนึ่ง ในคณะของพวกเรา ที่มาได้ของดีในที่แห่งนี้

ท่านพระครูเล่ากฎแห่งกรรมของท่านเองได้สนุกสนานสร้างความเฟลิดเฟลินให้แก่ผู้ฟังเป็นล้นพ้น ทั้งพระและคฤหัสถ์ต่างฟังอย่างเฟลิดเฟลิน จะมีผู้ใดหลับสักคนหนึ่งก็หาไม่ โดยเฉพาะพระนั้นหลับไม่ลงเลยที่เดียว เมื่อท่านเล่าด้วยเสียงหนักแน่นจริงจังกว

“อาตมาเกลียดพระเป็นที่สุด แต่ญาติโยมอย่าลืมนะว่าเกลียดอะไรได้อย่างนั้น โบราณท่านว่า เกลียดขี้ ขี้ตาม อาตมาเกลียดพระเลยต้องมาเป็นพระ”

“แล้วตอนนี้หลวงพ่อกำลังจะหายเกลียดพระหรือยังคะ” โยมฟ่องใสถามเพราะอยากรู้จริงๆ

“หายแล้วจะโยม” ท่านพระครูตอบแล้วเล่าต่ออีกว่า

“ตอนอาตมาอยู่ ม.๓ โยมยายให้เอาอาหารไปถวายพระอาตมาก็หิ้วปืนโตเดินผ่านทุ่งนาไป ก็พบเพื่อนเกลอสสามคนที่เคยสร้างความดีมาด้วยกัน...”

“สร้างความดีอะไรครับ” หนุ่มน้อยเป็นผู้ถาม

“ก็หนีโรงเรียนไปยิงนกตกปลา ดีหัวหมา ดำแม่แจ็ก นี่คือความดีที่อาตมาสร้างสมัยเป็นเด็ก”

“แล้วหลวงพ่อกับเพื่อนเกลอสสามคนไปสร้างความดีอะไรในวันนั้นคะ” นางสาวสายใยรักถาม

“เดี๋ยว หนูใจเย็นๆ หลวงพ่อกำลังจะเล่า ญาติโยมอย่าเพิ่งถามนะ ฟังไปก่อน อาตมาเล่าจบแล้วค่อยถาม” ท่านตั้งกติกา เมื่อทุกคนไม่ถามท่านจึงเล่าต่อ

“อาตมาก็พบเพื่อนเกลอสสามคน มีไอ้จุก ไอ้โก้ แล้วก็ไอ้อะไรอีกคนก็จำไม่ได้แล้ว เขาก็ถามว่าอาตมาจะไปไหน อาตมาก็ตอบว่า ยายให้เอาอาหารไปถวายพระ ไอ้โก้กับออก ขอโทษนะครับ หลวงพ่อ อย่าหาว่าผมพูดหยาบคาย” ท่านขอโทษหลวงพ่อวัด

ดอนเมืองแล้วพูดว่า “ไอ้โก๊ะบอกว่า ให้แม่มันกินทำไม เตี้ยวมัน ก็สึกไปเป็นหัวใครก็ไม่รู้ เอามากินกันดีกว่า ภูกำลังหิวอยู่พอดี พอไอ้โก๊ะพูดอย่างนี้อีกสองคนก็ว่าภูก็หิว อาตมาก็เลยวางปืนโตแล้วก็ตั้งวงกินข้าวกัน กินจนหมดทั้งข้าวและกับ อ้อ มีของหวานด้วย จากนั้นก็ช่วยกันล้างปืนโต แล้วลงเล่นน้ำในหนองกันอย่างสนุกสนานเสร็จแล้วอาตมาก็เดินร้องเพลงกลับบ้านอย่างมีความสุข...”

“หลวงพ่อร้องเพลงอะไรคะ” นางสาวสายใยรักอดถามเสียมิได้

“เพลงสนต้องลม แล้วก็มีเพลงอะไรอีกจำไม่ได้เสียแล้ว”

ท่านพระครูตอบ

“ผมอยากฟัง หลวงพ่อจะกรุณาร้องเป็นแซมเปิ้ลได้ไหมครับ” บุปผะที่หลงรักนางสาวสายใยรักอาราธนาท่านพระครูให้ร้องเพลง

“อาตมาร้องไม่ได้หรอกโยม อาตมาไม่เคยละเมิดพระวินัย ถึงอาตมาจะเกเรมามากในวัยเด็ก แต่เมื่อมาบวชเป็นพระแล้ว อาตมาไม่เคยละเมิดพระวินัย แม้จะเคยเป็นเด็กเกเรแต่จะไม่ยอมเป็นพระเกเรอย่างเด็ดขาด เพราะฉะนั้นอาตมาร้องเพลงให้โยมฟังไม่ได้หรอก” ท่านพระครูปฏิเสธ

“ร้องเป็นแซมเปิ้ลเท่านั้นเองครับ ไม่ได้ร้องจริงจังอะไร” เขายังคงคะยั้นคะยอ

“อาตมากลัวจะกลายเป็นแซมเปิ้ลน่ะสิ ประเดี๋ยวจะทำให้สมณสารูปของอาตมาเปรอะเปื้อน ต้องขออภัยที่ไม่อาจทำตามทีโยมร้องขอ”

“หลวงพ่อเล่าเรื่องตอดีกว่าค่ะ พอหลวงพ่อเดินร้องเพลงกลับบ้านแล้วพบอะไรกลางทางอีกหรือเปล่าค่ะ” สตรีที่จ้างฆ่าสามีอยากฟังต่อ

“ไม่พบกลางทางหรอกจ้ะโยม แต่พบที่บ้าน”

“พบอะไรคะ”

“พบอะไรครับ” โยมหญิงชายถามขึ้นพร้อมกัน รู้สึกเพลิดเพลิดกับเรื่องที่ท่านเล่าจนลืมนึกความเมื่อยล้าที่เกิดจากการนั่งรถที่แล่นไปบนถนนขรุขระแถมการจราจรก็ติดขัด

“ซักก่อน อย่าเพิ่งใจร้อน ต้องเล่าไปตามลำดับเหตุการณ์คืออย่างนี้ พออาตมาถึงบ้านยังไม่ทันจะขึ้นบันได ยายก็ตะโกนถามลงมาว่า ‘ไ้หนุ พบท่านสมภารหรือเปล่า แล้วรับพรมาหรือเปล่า’ อาตมาก็ตอบว่า ‘พบครับ แล้วก็รับพรมาเต็มปิ่นโตเลย’ คือทุกทีอาตมาจะตอบว่า ‘ไม่พบ เพราะให้ลูกศิษย์วัดไปถ่ายอาหารใส่จาน แล้วก็เอาปิ่นโตมา’ ยายก็สั่งว่า ‘ทีหลังต้องไปถวายสมภารและรับพรมาฝากยายด้วย’ อาตมาก็รับปาก”

“แล้วโยมยายของหลวงพ่อเชื่อหรือเปล่าคะ” นางสาวสายใยรักถาม

“หนูว่าเชื่อหรือเปล่านั้น ญาติโยมลองช่วยกันทายซิว่าโยมยายจะเชื่อที่อาตมาบอกหรือเปล่า” ท่านถามนางสาวสายใยรักและญาติโยม เมื่อไม่มีเสียงตอบท่านจึงถามหลวงพ่อวัดดอนเมืองซึ่งนั่งติดกับท่าน หลวงพ่อวัดดอนเมืองคิดนิดหนึ่งแล้วพูดว่า

“เท่าที่ผมฟังท่านเล่าถึงโยมยาย ผมก็นึกภาพโยมยายของท่านว่าเป็นคนฉลาดหลักแหลมแถมสุขุมรอบคอบ ผมจึงขอทายว่าโยมยายของท่านไม่เชื่อ ผมตอบอย่างนี้ถูกไหมครับ” ท่านพระครูยังไม่เฉลย แต่ถามญาติโยมอีกว่า

“ญาติโยมละ เห็นด้วยกับคำตอบของหลวงพ่อวัดดอนเมืองหรือเปล่า” ไม่มีเสียงตอบจากญาติโยมอีก ท่านพระครูจึงเข้าว่า

“สงสัยญาติโยมจะหลับกันหมด อาตมาเห็นจะต้องหยุด

เล่า” เท่านั้นเองญาติโยมก็พร้อมใจกันอาราธนาให้ท่านเล่าต่อ
สมภารวัดป่ามะม่วงจึงถือโอกาสเฉลยว่า

“หลวงพ่อดอนเมืองตอบถูกแต่เหตุผลไม่ตรงกับข้อเท็จ
จริง”

“ไม่ตรงอย่างไรครับ” หลวงพ่อดอนเมืองไม่เข้าใจ

“ไม่ตรงเพราะท่านให้เหตุผลว่า โยมยายของผมเป็นคน
ฉลาดหลักแหลมแถมสุขุมรอบคอบ จึงไม่เชื่อที่ผมบอก ความจริง
ที่โยมยายไม่เชื่อเพราะมีพยานหลักฐานครับ คือสมภารอยู่บนบ้าน
กำลังคุยกับโยมยายอยู่บนบ้าน พอผมบอกโยมยายว่า ‘พบครับ แล้ว
ก็รับพรมาเต็มปีนโตเลย’ โยมยายก็บอกดีมาก ขึ้นมาเลยไอ้หนู ยาย
จะให้รางวัล ผมก็ชักอะใจ พอขึ้นบันไดไปหัวใจแทบหยุดเต้น
สมภารนั่งอยู่บนเรือน”

“แล้วโยมยายของท่านว่าอย่างไรครับ” หลวงพ่อดอน
เมืองพลอยตื่นเต็นไปด้วย

“โยมยายบอกกินอาหารที่จะเอาไปถวายพระจะต้องเกิดเป็น
เปรต เลยตีล้างบาปให้จนผมหลังลายเลย”

“แล้วสมภารท่านไม่ห้ามหรือครับ” หลวงพ่อดอนเมือง
ถามอีก

“ห้ามสิครับ แต่โยมยายมีเหตุผลดีกว่า บอกสมภารว่า ‘ไม่
ตีไม่ได้หรอกจะทำนสมภาร ฉันต้องตีล้างบาปให้มัน’ สรุปว่าผมถูก
โยมยายเขี่ยจนหลังลายต่อหน้าสมภาร”

“แล้วหลวงพ่อบีตใหม่ครับ” เสียงถามมาจากด้านหลัง

“จำไม่ได้แล้ว รู้สึกว่าจะเข็ดไปพักหนึ่ง ตอนหลังก็ทำอีก
เพราะอาตมาเกรมากแล้วก็ชอบแกล้งคน มีเพื่อนรุ่นน้องคนหนึ่ง
ชื่อเขี้ยว อาตมาเรียกเขาว่าอีเขี้ยว เขาชอบไปฟ้องโยมยายเวลาที่

อาตมาทำผิด อาตมาก็เลยแกล้งเอาผมเปียเขาผูกติดกับกิ่งมะขามเทศ เขาก็ยืนขาแข็งอยู่เป็นชั่วโมงๆ อาตมาก็ไปเล่นกับเพื่อนๆ แล้วจึงกลับมาแก้ไขให้”

“แล้วเขาเข็ดไหมคะ ยังฟ้องยายอีกหรือเปล่า” เสียงถามมาจากด้านหลังเช่นกัน หากครั้งนี้เป็นเสียงสตรี

“ถ้าไม่เข็ดอาตมาจะได้ปล่อยให้ยืนเป็นเดือนเลยนะซิ อาตมาไม่ได้แกล้งแต่เขา นะ น้องสาวเขาอาตมาก็แกล้งเหมือนกัน”

“น้องสาวเขาทำอะไรให้หลวงพ่อกะ”

“ไม่ได้ทำหรอก แต่อาตมาโกรธพี่แล้วก็เลยไปพาลกับน้องด้วย เรียกว่าโกรธหมาดำไปทำหมาขาวนะโยม”

“หลวงพ่อกเคยแกล้งแต่คนหรือครับ” พระธวัชถามบ้าง

“คนหรือหมา ผมแกล้งทั้งนั้น ถึงได้สัญญาว่าตีหัวหมา ต่ำแม่แจ็กโง่งละ” ท่านพระครูตอบอย่างภาคภูมิใจในวีรกรรมสมัยเป็นเด็ก

“แล้วพระเณรล่ะครับ หลวงพ่อกเคยแกล้งไหม” พระหนุ่มถามอีก

“แหม ท่านถามแทงใจดำแบบนี้ผมก็เขินแฉ่ เพราะเป็นเรื่องที่ผมไม่อยากจะให้ใครถาม”

“แสดงว่าท่านต้องเคย” หลวงพ่อวัดดอนเมืองช่วยย้ำ

“ก็...เคยนะครับ” คราวนี้ภิกษุช่วยห้ามเสียงตอบเสียงอ่อย ท่านคิดว่าพระธวัชไม่น่าถามเรื่องที่ท่านไม่อยากจะบอก

“ผมอยากให้หลวงพ่อกเล่าให้ญาติโยมฟังเป็นอุทาหรณ์ครับ” พระธวัชยังคงรุก ท่านพระครูจึงแก้เผ็ดว่า

“ถ้าเช่นนั้นท่านก็เอามืออุดหูไว้ ห้ามฟังเพราะผมจะเล่าให้ญาติโยมฟัง”

“ผมขอฟังด้วยครับ” ภิกษุทุกรูปพูดขึ้นพร้อมกันรวมทั้ง

พระธวัช ท่านพระครูจึงจำต้องเล่าคร่าวๆว่า

“อาตมาจะเล่าให้ญาติโยมฟัง ส่วนพระคุณเจ้าท่านจะฟังหรือไม่ฟังก็เรื่องของท่าน อาตมาเคยแกลังเณรและพระตอนอายุแปดเก้าขวบ เอาเรื่องแกลังเณรก่อน มีเณรรูปหนึ่งอาตมาก็จำชื่อไม่ได้แล้ว ท่านเป็นประสาชนิดๆ คือวันๆเอาแต่นั่งปลุกพระโดยบริกรรมว่า ‘นะโม พุทธาเยะ’ ท่านจับพระพุทธรูปนอนไว้ข้างหน้าแล้วก็บริกรรมอย่างนี้ทั้งวัน อาตมาก็ถามว่าทำอย่างนั้นเพื่ออะไร ท่านก็บอกว่า ‘เอ็งไม่รู้อะไร นะโม พุทธาเยะนี่แหละปลุกพระให้นั่งได้’ แล้วท่านก็นิ่งหลับตาว่า ‘นะโม พุทธาเยะ นะโม พุทธาเยะ’ วันต่อมาพอท่านนั่งบริกรรม อาตมาก็ปีนหน้าต่างเข้าไปแล้วจับพระพุทธรูปตั้งขึ้นเสร็จแล้วปีนหน้าต่างออกไปแอบดูอยู่ พอท่านลืมตาเห็นพระพุทธรูปตั้งได้ท่านก็ดีใจใหญ่ อาตมาก็ทำเป็นเดินมาดู ท่านก็เล่าให้อาตมาฟัง อาตมาก็บอกไห้หลงทำให้ดูสิ ท่านก็จับพระพุทธรูปนอนลงแล้วบริกรรมคาถา ‘นะโม พุทธาเยะ นะโม พุทธาเยะ’ ปรากฏว่าพระพุทธรูปตั้งขึ้น อาตมาก็แปลกใจเหมือนกัน สมภารและพระในวัดก็แห่กันมาดู แต่ตอนหลังมีคนมาบอกว่า ‘นะโม พุทธาเยะ’ ไม่มี มีแต่ ‘นะโม พุทธาเยะ’ เณรก็เปลี่ยนมาบริกรรม ‘นะโม พุทธาเยะ’ แทน พระพุทธรูปก็ไม่ตั้งขึ้นอีกเลย ส่วนแกลังพระก็คือ แกลังหลวงตา หลวงตาจะไปเจริญพระพุทธรูปมนต์ในงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ก็สั่งให้อาตมาช่วยปลุกตอนตีสี่ อาตมาก็ถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าตีสี่เพราะไม่มีนาฬิกา ท่านก็บอกให้ดูที่ยอดไม้ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก ถ้าเห็นดาวประกายพริกอยู่ที่ยอดไม้ก็ให้ปลุกได้ แล้วท่านก็เข้าห้องจำวัด อาตมาก็เลยถือตะเกียงรั้วเดินไปที่ต้นไม้แล้วปีนขึ้นไป แขว่นตะเกียงไว้บนยอดไม้ พักใหญ่ๆก็ไปปลุกหลวงตาว่าดาวประกายพริกขึ้นแล้ว หลวงตาก็ขยี้ตาแล้วมองไปที่ยอดไม้ ป่นว่าหลับไปประเดี๋ยวเดียว

จะแจ้งเสียแล้ว จากนั้นก็รีบสรองน้ำครองผ้าอย่างรีบร้อนแล้วเดินไป
บ้านงาน ซึ่งต้องใช้เวลาเดินประมาณหนึ่งชั่วโมง เวลาผ่านไปสอง
ชั่วโมงก็กลับมา อาตมาก็ยังไม่นอนเพราะอยากจะรอดูผลงาน
ท่านบอกว่าไปถึงบ้านงานโยมเขาบอก ‘หลวงตามาทำไม เพิ่งจะห้า
ทุ่ม พวกแม่ครัวกำลังจะเข้านอนกัน’ อาตมาก็สารภาพว่าเอาตะเกียง
รั้วไปแขวนไว้บนยอดไม้หลอกหลวงตา”

“แล้วถูกท่านเขียนไหมคะ” มีเสียงถามมาจากข้างหลัง

“งานนี้ไม่ถูกเขียนหรือโยม แต่ถูกหลวงตาท่านตำถึง
บรรพบุรุษเลย เออละไหนๆก็เล่าแล้ว อาตมาก็จะสรุปย่อให้ฟังว่า
อาตมาเคยรับจ้างต้มเต่า เผาบ้าน หาดอย เลี้ยงเบ็ด เชือดเบ็ด เชือด
ไก่ เคยทำมาหมด ยังไม่เคยแต่เชือดคน เพราะไม่มีใครจ้าง”

“ถ้ามีคนจ้างหลวงพ่อก็จะทำไหมครับ” พระมัจจุเทศก์ถาม

“ตอบไม่ได้เพราะมันเป็นอดีตไปแล้ว เราตั้งสมมติฐานใน
อดีตไม่ได้” สมภารวัดป่ามะม่วงตอบเป็นปรัชญาทั้งที่ไม่เคยเรียน
ปรัชญา!

พุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน

เวลาสิบเจ็ดนาฬิกาสามสิบนาที รถบัสก็นำคณะผู้แสวงบุญมาถึงศาลาโนทยาน สถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธองค์ ลงจากรถกันแล้ว พระมัคคุเทศก์จึงเดินนำไปยังพระสถูปปรินิพพาน เมื่อเดินมาถึงเชิงบันไดก็ได้เล่าความเป็นมาของสถูปแห่งนี้ว่า “ในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ได้เสด็จมายังสถานที่ปรินิพพาน และได้พระราชทานทรัพย์หนึ่งแสนรูป เพื่อก่อสร้างพระสถูปองค์นี้ขึ้น ณ ที่ที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานภายใต้ต้นสาละคู่” จากนั้นจึงเข้าไปในสถูป ซึ่งมีพระพุทธรูปปางปรินิพพานประดิษฐานอยู่บนแท่น อุบาสกอุบาสิกาเห็นแล้วเกิดความเศร้าสลดน้ำตาไหลไปตามๆกัน อุบาสิกหลายคนถึงกับสะอื้นออกมา

ท่านพระครูเกิดธรรมสังเวช พระจอมมุนีผู้ทรงมหากรุณาต่อสรรพสัตว์ ได้ทิ้งพระสร้อยระย้ากไว้บนผืนแผ่นดิน คล้ายเป็นอุทาหรณ์สอนเวไนยสัตว์ทั้งหลายว่า เมื่อถึงเวลาจากโลกนี้ไป แม้ร่างกายก็เอาไปไม่ได้ ผู้มีปัญญาพิจารณาแล้ว ย่อมไม่ดำรงชีวิตอยู่ในอำนาจแห่งความโลภ ความโกรธ และความหลง อันเป็นเหตุเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น พระพุทธองค์ทรงดำเนินชีวิตอยู่เหนือกิเลสอาสวะทั้งหลาย ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์หลุดพ้น ทรงเป็นปาวมุตติคือผู้พ้น

แล้วจากบาปทั้งปวง ได้ฝากความดีไว้ให้ชาวโลกได้ระลึกรู้ถึง ทรงเป็นแบบอย่างแห่งการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามที่ท่านพระครูคิดว่าท่านจะต้องดำเนินรอยตาม ภิกษุวัยห้าสิบเศษรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาคุณขององค์สมเด็จพระบรมศาสดา ซาบซึ้งมากถึงขนาดที่ว่า ถ้าท่านเป็นอุบาสกก็คงน้ำตาตกเช่นกัน

พระมัทศุเทศก์นำกล่าวคำบูชาสถานที่ปรินิพพานแล้วจึงอาราธนาเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงแสดงธรรมเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสังเวช คือความรู้สึกสลัดใจที่ทำให้คิดได้ ทำให้จิตใจหันมานึกถึงสิ่งดีงาม เกิดความไม่ประมาท เพียรพยายามทำสิ่งที่เป็นกุศลต่อไป ท่านพระครูหยิบหนังสือเล่มบางๆ ออกมาจากย่าม บอกผู้ฟังว่า ท่านไม่สามารถบรรยายได้ แต่จะอ่านความบางตอนในหนังสือพุทธโอวาทก่อนปรินิพพาน เขียนโดยอาจารย์วศิน อินทสระ ให้ญาติโยมฟังแทน แล้วจึงอ่านด้วยน้ำเสียงที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความสังเวชยิ่งขึ้น ดังนี้

ภายใต้แสงจันทร์สีนวลของโยนนั้น พระผู้มีพระภาคบรมมเหยียดพระวรกายในท่าสี่หุไสยา แวดล้อมด้วยพุทธบริษัทมากมาย แผ่เป็นปริมณฑลกว้างออกไปสุดสายตา ประดุจดวงจันทร์ที่ถูกล้อมด้วยกลุ่มเมฆก็ปานนั้น

พระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่า “อานนท์! เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว เธอทั้งหลายอาจจะคิดว่าบัดนี้พวกเธอไม่มีศาสดาแล้วจะฟังว่าเหตุไรที่ฟัง”

อานนท์เอ๋ย! ฟังประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า ธรรมวินัยอันใดที่เราได้แสดงแล้ว บัญญัติแล้ว ขอให้ธรรมวินัยอันนั้นจงเป็นศาสดาของพวกเธอแทนเราต่อไป เธอทั้งหลายจงมีธรรมวินัยเป็นที่ฟังเถิด อย่าได้มีสิ่งอื่นเป็นที่ฟังเลย

เมื่อพระอานนท์มิได้ทูลถามอะไร พระธรรมราชาจึงตรัสต่อ
ไปว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลายผู้มาประชุมอยู่ ณ ที่นี้ ผู้ใดมีความสงสัย
เรื่องพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ในมรรคหรือปฏิบัติใดๆ ก็
จงถามเสียบัดนี้ เธอทั้งหลายจะได้ไม่เสียใจภายหลังว่า มาอยู่เฉพาะ
พระพักตร์พระศาสดาแล้ว มิได้ถามข้อสงสัยแห่งตน”

ภิกษุทุกรูปเงี้ยวกริบ บริเวณปรินิพพานมณฑลสงบเงียบไม่
มีเสียงใดๆ เลย แม้จะมีพุทธบริษัทประชุมกันอยู่เป็นจำนวนมาก
ก็ตาม ทุกคนปรารถนาจะฟังแต่พระพุทธดำรัส เพื่อเป็นเครื่องเตือน
ใจเป็นครั้งสุดท้าย

บัดนี้พละกำลังของพระผู้มีพระภาคเจ้าเหลืออยู่น้อยเต็ม
ทีแล้ว ประจุหน้าที่เทราดลงไปบนดินที่แตกกระแหง ย่อมพลันเหือด
แห้งหายไปมิได้ปรากฏแก่สายตา ถึงกระนั้นพระบรมโลกนาถก็ยัง
ประทานปัจฉิมโอวาทเป็นพระพุทธดำรัสสุดท้ายว่า “ดูกรภิกษุทั้ง
หลาย บัดนี้เป็นวาระสุดท้ายแห่งเราแล้ว เราขอเตือนท่านทั้งหลาย
ให้จำมั่นไว้ว่า สิ่งทั้งปวงมีความเสื่อมและสิ้นไปเป็นธรรมดา เธอทั้ง
หลายจงอยู่ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ย่างเข้าสู่ปัจฉิมยาม พระจันทร์โคจรไปทางขอบฟ้าทิศตะวัน
ตก แสงโสมสาดส่องผ่านทิวไม้ลงมา ท้องฟ้าเกลี้ยงเกลาปราศจาก
เมฆหมอก รัชนีแจ่มจรัสดูเหมือนจะจงใจส่องแสงเปล่งปลั่งเป็นพิเศษ
ครั้งสุดท้ายแล้วสลับลงเล็กน้อย เหมือนจงใจอาลัยในพระศาสดาผู้
เป็นครูของเทวดาและมนุษย์

พระผู้มีพระภาคมีพระกายสงบ หลับพระเนตรสนิท พระ
อนุรุธระซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่อยู่ในเวลานั้น และได้รับการ
ยกย่องจากพระผู้มีพระภาคว่าเป็นเลิศทางทิพยจักขุ ได้เข้าเฝ้าตาม
ทราบว่าพระพุทธองค์เข้าสู่ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน และ

จตุตถฌาน ออกจากจตุตถฌานแล้วเข้าสู่รูปสมาบัติ คือ อากาสาัญญายตนะ วิญญาณัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เหวสัณญานาสัณญายตนะ และสัณญาเวทยิตนิโรธตามลำดับ แล้ว ถอยออกมาจากสัณญาเวทยิตนิโรธจนถึงปฐมฌานแล้วเข้าสู่ปฐมฌาน จนถึงจตุตถฌานอีก เมื่อออกจากจตุตถฌาน ยังไม่ทันเข้าสู่อากาสาัญญายตนะ พระองค์ก็ปรินิพพานในระหว่างนี้เอง

ในที่สุดแม้พระองค์ก็ต้องประสพอวสานเหมือนคนทั้งหลาย พระธรรมที่พระองค์เคยพร่ำสอนมาตลอดพระชนม์ชีพว่า สัตว์ทั้งหลายมีความตายเป็นที่สุดนั้น เป็นสัจธรรมที่ไม่ยกเว้นแม้แต่พระองค์เอง

นีกย้อนหลังไปเมื่อสี่สิบห้าปีก่อนปรินิพพาน พระองค์เป็นผู้โดดเดี่ยว เมื่อบัญญัติศรัทธาตั้งใจไปแล้ว พระองค์ก็ไม่มีใครอีกเลย ภายใต้โพธิบัลลังก์ครั้งกระนั้น แสงสว่างแห่งการตรัสรู้ได้โชติช่วงขึ้น พร้อมด้วยแสงสว่างแห่งรุ่งอรุณ พระองค์มีเพียงหยาดน้ำค้างบนใบโพธิพฤกษ์เป็นเพื่อน ต้องเสด็จจากโพธิมณฑลไปพาราณสีด้วยพระบาทเปล่าถึงสิบวันเพียงเพื่อหาเพื่อนผู้รับคำแนะนำของพระองค์สักห้าคน แต่มาบัดนี้ พระองค์มีภิกษุสงฆ์สาวกเป็นจำนวนแสนจำนวนล้าน มีหมู่ชนเป็นจำนวนมากเดินทางมาจากทิศานุทิศ เพียงเพื่อได้เข้าเฝ้าพระองค์ บุคคลทั้งหลายรู้สึกว่าการได้เห็นพระพุทธรูปเจ้านั้นเป็นความสุขอย่างยิ่ง

เมื่อสี่สิบห้าปีมาแล้ว พระองค์ทรงมีเพียงหญ้าคามัดหนึ่งที นายโสถถิยะนำมาถวาย และทรงทำเป็นที่รองประทับ มาบัดนี้มีเสนาสนะมากมายที่สวยงาม ซึ่งมีผู้ศรัทธาสร้างอุทิศถวายพระองค์ เช่น เขตวัน เวฬุวัน ชิวกัมพวัน มหาวัน ปุพพาราม นิโครธาราม โฆสิตามราม ฯลฯ เศรษฐี คหบดี ต่างแย่งชิงกันจองเพื่อให้พระองค์

รับภัตตาหารของเขา แน่นอนที่ได้ยิวหากพระองค์เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ คงจะไม่ได้รับความนิยมเลื่อมใสถึงขนาดนี้และไม่ยืนนานถึงปานนี้

เมื่อสี่สิบห้าปีมาแล้ว ภายใต้โพธิพฤกษ์อันร่มเย็นริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา พระองค์ได้บรรลุแล้วซึ่งกิเลสนิพพาน กำจัดกิเลสและความมืดให้หมดไป และบัดนี้ภายใต้ต้นสาละทั้งคู่และความเยือกเย็นแห่งปัจฉิมยาม พระองค์ก็ดับแล้วด้วยชั้นนิพพาน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระรูปอันวิจิตรด้วยมหาปฐิสลักษณ์สามสิบสองประการ ประดับด้วยอนุพยัญชนะแปดสิบมีพระธรรมกายอันสำเร็จแล้วด้วยนานาคณรัตน์ะ มีศีลชั้นอันบริสุทธิ์ด้วยอาการทั้งปวงเป็นต้น ถึงฝั่งแห่งความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ด้วยยศ ด้วยบุญ ด้วยฤทธิ์ ด้วยกำลังและปัญญา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นยังต้องดับแล้วด้วยการตกลงแห่งฝนคือมรณะ เหมือนกองอัคคีใหญ่ต้องดับมอดลงเพราะฝนฟ้าใหญ่ตกลงมาฉะนั้น

พระองค์เคยตรัสไว้ว่า “ไม่ว่าพาลหรือบัณฑิต ไม่ว่ากษัตริย์พราหมณ์ ไวศยะ ศูทร หรือ จัณฑาล ในที่สุดก็ต้องบ่ายหน้าไปสู่ความตาย เหมือนภานะไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ในที่สุดก็ต้องแตกสลายเหมือนกันหมด” นั้นช่างเป็นความจริงเสียนี้กระไร

อันว่าความตายนี้มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ ไม่มีการสามารถต้านทานต่อผู้ด้วยวิธีใดๆได้เลย ก้าวเข้าไปสู่ปราสาทแห่งกษัตริยาราชและแม้ในวงชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างสง่าผ่าเผยปราศจากความสะทสะท้านใดๆ เช่นเดียวกับก้าวเข้าไปสู่กระท่อมน้อยของขอทาน พระยามัจจุราชนี้เป็นตุลาการที่เที่ยงธรรมยิ่งนัก ไม่เคยลำเอียงหรือกินสินบนของใครเลย ย่อมพิจารณาคดีตามบทพระอัยการและอ่านคำพิพากษาด้วยถ้อยคำอันหนักแน่นเด็ดเดี่ยว ไม่

ฟังเสียงคัดค้านและขอร้องของใคร ท่ามกลางเสียงคร่ำครวญอันระคนด้วยกลิ่นธูปควันเทียนนั้น ท่านได้ยื่นพระหัตถ์ออกกระซากให้ความหวังของทุกคนหลุดลอย และแล้วทุกอย่างก็เป็นที่ไปตามพระบัญชาของพระองค์ เมื่อมาถึงจุดนี้ ความยิ่งใหญ่ของผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลายก็จะกลายเป็นเพียงนิยายที่ไว้เล่าสู่กันฟังเท่านั้น

มงกุฎประดับเพชรก็มีค่าเท่ากับหมวกฟาง พระศากาอันมีลวดลายวิจิตรก็เหมือนท่อนไม้ที่ไร้ค่า เมื่อความตายมาถึงเข้าพระราชาก็ต้องถอดมงกุฎเพชรลงวาง ทิ้งพระศากาไว้ แล้วเดินเคียงคู่ไปกับชานาหรือขอทาน ผู้ได้ทิ้งจอบ เสียม หมวกฟางและคันไถ หรือภาชนะขอทานไว้ให้ทายาทของตน

พระผู้มีพระภาคเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระกายของพระองค์เหมือนของคนทั้งหลาย ซึ่งจะต้องแหลกสลายไปในที่สุด แต่ความดีและเกียรติคุณของพระองค์ยังคงดำรงอยู่ในโลกต่อไปอีกนานเท่าใดไม่อาจจะกำหนดได้ ความดีนี่เองที่เป็นสาระอันแท้จริงของชีวิต

โอ! พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ประเสริฐ พระองค์ผู้ทรงพระมหากรุณากว้างใหญ่ดุจห้วงมหรณพ มีน้ำพระทัยใสบริสุทธิ์ดุจน้ำค้างเมื่อรุ่งอรุณ ทรงมีพระทัยหนักแน่นดุจมหิดล รับผิดชอบเรื่องดีและเรื่องร้าย ทรงสละความสุขส่วนพระองค์ชวนชวยเพื่อความสงบร่มเย็นของปวงชน พระองค์เป็นผู้ประทานแสงสว่างแก่โลกภายในคือดวงจิต ประดุจพระอาทิตย์ให้แสงสว่างแก่โลกภายนอกคือ ท้องฟ้าปฐพี บัดนี้พระองค์ปรินิพพานเสียแล้ว มองไม่เห็นแม้เพียงพระสรีระซึ่งเคยรับใช้พระองค์ไปรยปรายธรรมรัตนประหนึ่งม้าแก้วแห่งพระเจ้าจักรพรรดิเป็นพาหนะนำเจ้าของตรวจความสงบสุขแห่งประชากร

โอ! พระมหามุนีผู้เป็นจอมชน บัดนี้ข้าพระองค์ทั้งหลายเป็น
ประจวบกันในเวลาไร้โพธิ์หรือไทรที่จะจับเกาะ ประจวบเด็กน้อยผู้ขาด
มารดา เหมือนเรือที่ลอยคว้างอยู่ในมหาสมุทร อ่างว่างว้าเหวสุด
ประมาณ จะหาใครเล่าผู้เสมอเหมือนพระองค์

แม้พระอานนท์พุทธอนุชาเองก็ไม่สามารถจะอดกลั้นน้ำตา
ไว้ได้ เป็นเวลาสี่สิบห้าปีจำเดิมแต่รับหน้าที่พุทธอุปัฏฐากมา เคยรับ
ใช้ใกล้ชิดพระพุทธรองค์เสมือนเงาตามองค์ บัดนี้พระพุทธรองค์เสด็จ
จากไปเสียแล้ว ท่านรู้สึกว้าเหวและเจ็บเหงา ไม่ได้เห็นพระองค์อีก
ต่อไป เวลาสี่สิบห้าปี นานพอที่จะก่อความรู้สึกสะเทือนใจอย่าง
รุนแรงเมื่อมีการพลัดพราก

แต่แล้วเรื่องทั้งหลายก็มาจบลงด้วยสังขารที่พระองค์ทรง
พร่ำสอนอยู่เสมอว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมมีการ
ดับไปเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเกิดขึ้นเพราะมีเหตุ สิ่งนั้น
ย่อมดับได้ สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นในเมืองต้น ตั้งอยู่ในท่ามกลางและ
ดับไปในที่สุด บัดนี้พระพุทธรองค์ดับแล้ว ดับอย่างหมดเชื้อ ทั้งวิบาก
ขั้นนี้และกิเลสอนุสัยทั้งปวง

ท่านพระครูอ่านจบก็นั่งนิ่งเหมือนจะไว้อาลัยและถวาย
ความเคารพแต่องค์สมเด็จพระจอมไตร คณะผู้แสวงบุญฟังด้วยกิริยา
อันสงบ ไม่มีการพูดคุยหรือแม้เสียงโอะจามก็ไม่มีผู้ใดปล่อยให้เด็ด
ลอดออกมา บรรยากาศจึงอยู่ในความเงียบสงบ ต่อเมื่อคณะผู้แสวง
บุญจากประเทศศรีลังกาเข้ามา พระมัคคุเทศก์จึงชักชวนคณะของท่าน
ไปขึ้นรถเพื่อจะไปนมัสการสถานที่ถวายพระเพลิงพระพุทธรูศรีระ
ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากพระสถูป ประมาณสามนาทีก่อนถึงก็มาจอดที่หน้า
ประตูทางเข้า ลงจากรถกันแล้ว พระเจริญก็เดินนำเข้าไปยังมกุฏ

พันธนเจตีย์ ขณะนั้นเป็นเวลาโพล้เพล้ แสงสีทองด้านขอบฟ้าเบื้องทิศตะวันตกกลาบแล้ว ความมืดกำลังโรยตัวเข้ามาปกคลุม ยิ่งทำให้บรรยากาศดูเงียบเหงาวังเวงมากขึ้น ดูเหมือนว่าความเศร้าเข้ามาแทรกซึมอยู่ในทุกอณูของสรรพสิ่ง นักวิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้วว่า สสารย่อมไม่หายไปจากโลก แต่ความเศร้าไม่ใช่สสาร โฉนจึงยังดำรงคงอยู่ให้ผู้คนได้มาสัมผัส อาจเป็นไปได้ว่าดวงจิตทุกดวงที่โศกเศร้าอาลัยในการจากไปของพระพุทธองค์ในครั้งกระโน้น ได้รวมพลังกันอย่างหนาแน่นและล่องลอยปกคลุมอยู่ในบริเวณนี้ จึงทำให้จิตของทุกรูปนามที่เข้ามาในพื้นที่แห่งนี้เกิดความเศร้าสร้อยไปด้วย

“นิมนต์หลวงพ่อดีดอนเมืองนำคณะผู้ปฏิบัติธรรมแสดงความเคารพด้วยการเวียนประทักษิณสามรอบ รอบที่หนึ่งให้สวดพระพุทธคุณ รอบที่สองพระธรรมคุณ รอบที่สามพระสังฆคุณ นิมนต์ครับ” พระมัทศุเทศก์เข้าใจถวายหน้าที่ให้พระภิกษุอาวุโสสองรูป ท่านอาราธนาสมภารวัดป่ามะม่วงให้แสดงธรรมแล้ว ครั้นนี้จึงนิมนต์หลวงพ่อดีดอนเมืองนำเวียนประทักษิณบ้าง

หลวงพ่อดีดอนเมืองรับนิมนต์ด้วยดีเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของพระอยู่แล้ว ผู้นำทัวร์และนางสาวสายใยรักช่วยกันจุดธูปเทียนให้อุบาสกถวายพระคุณเจ้า และแจกคฤหัสถ์ทุกคน จากนั้นการเวียนประทักษิณจึงเริ่มขึ้น ทั้งพระและคฤหัสถ์ต่างเปล่งเสียงสวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณอย่างตั้งใจและเต็มใจ เพื่อถวายเสียงเป็นพุทธบูชา เวียนประทักษิณครบสามรอบแล้ว ท่านพระครูให้นั่งภาวนาอภัยสี่สิบนาทีโดยมิต้องให้พระเจริญอาราธนาอีก ภาพพระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา นั่งสงบนิ่งหันหน้าเข้าหามกุฏพันธนเจตีย์ มีแสงเทียนส่องสว่างอยู่เบื้องหน้า เป็นภาพที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ลึกล้ำ ความรู้สึกแห่งความเลื่อมใสศรัทธาระคนกับความอาลัย

ในพระผู้เป็นดวงประทีปแห่งโลกที่จากไปอย่างไม่มีวันกลับมาเกิดในภพภูมิได้อีก ด้วยว่าทรงตัดความหลงในสงสารได้หมดสิ้นแล้ว

ครบยี่สิบนาทีตามที่กำหนดไว้ คณะผู้แสวงบุญก็พากันขึ้นรถไปยังโรงแรมใกล้ชายแดนเนปาล ขณะนั่งมาในรถ ไม่มีเสียงพูดคุยกันเช่นวันอื่น ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะดวงจิตแต่ละดวงหอบเอาความสังเวชจากปริณิพพุตสถานติดตัวและหัวใจมาด้วย จึงไม่มีแก่ใจที่จะพูดจาปราศรัยกัน ทั้งไม่มีการอาราธนาพระภิกษุอาวุโสให้บรรยายธรรมด้วย เมื่อความเจ็บบเข้าปกคลุม ความมึนงงก็ตามมาสนับสนุนส่งเสริม ไม่ช้าก็พากันหลับด้วยความอ่อนล้าและอ่อนแรง คงมีแต่สมาธิวัดป่ามะม่วงเท่านั้นที่ไม่ยอมศิโรราบให้กับความมึนงง ท่านหนึ่งแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ไปตลอดทาง กระทั่งถึงโรงแรมที่พักเมื่อเวลาสองยาม

พระภิกษุเข้าที่พักเพื่อสรงน้ำชำระร่างกาย ส่วนคฤหัสถ์เมื่อนำสัมภาระเข้าไปเก็บในห้องนอนแล้วก็พากันลงมารับประทานอาหารเย็น ซึ่งกว่าจะได้รับประทานก็เกือบสว่างเข้าหนึ่งนาฬิกาของวันใหม่ จากนั้นจึงเข้าห้องอาบน้ำและพักผ่อนเอาแรง เพราะวันพรุ่งนี้จะต้องเดินทางข้ามประเทศ คือจากอินเดียไปเนปาลซึ่งจะต้องใช้เวลาเดินทางประมาณหนึ่งชั่วโมง กุสินาราห่างจากลุมพินีเป็นระยะทาง ๑๓๕ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๖ ชั่วโมง แต่เมื่อเดินทางมาพักใกล้ชายแดนแล้ว ก็จะใช้เวลาเดินทางต่อไปอีกประมาณชั่วโมงเศษ

วันรุ่งขึ้นเมื่อพระภิกษุฉันภัตตาหารและคฤหัสถ์รับประทานอาหารเช้าแล้วก็พากันขึ้นรถ ผู้นำทัวร์ได้ให้ทางโรงแรมจัดเตรียมอาหารสำหรับมือกลางวันไปด้วย เมื่อขึ้นรถกันทุกรูปนามแล้วรถบัสก็เคลื่อนตัวออกจากลานจอดรถของโรงแรมมุ่งหน้าไปยังลุมพินีวัน

เสียเวลาที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอยู่เกือบชั่วโมง จึงเดินทางต่อไปและถึงชาติสถานในเวลาสิบนาฬิกาตรง เมื่อเข้าไปนมัสการวิหารมายาเทวีแล้ว พระมัคคุเทศก์ก็นำคณะผู้แสวงบุญไปนั่งยังไม้เพื่อฟังการบรรยายโดยท่านเป็นผู้บรรยายเอง ด้วยว่ารู้สึกเกรงใจท่านพระครูที่ชื่อและฉายาเหมือนท่าน ครั้นมีผู้ซักถามว่า พระกุมารสิทธิ์ตะเมื่อประสูติทรงเปล่งพระวาจาอันองอาจว่าอย่างไร ท่านตอบไม่ได้ จึงต้องอาราธนาท่านพระครูให้ช่วยเช่นเคย ท่านพระครูจึงบรรยายโดยการอ้างพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ที่มกนิทาย มหาวรรค มหาปทานสูตร ข้อ ๒๖ ซึ่งว่าด้วยธรรมดาของพระโพธิสัตว์ ความว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรมดามีอยู่ดังนี้ พระโพธิสัตว์ผู้ประสูติแล้วได้ครุหนึ่ง ประทับยืนด้วยพระบาททั้งสองอันสม่าเสมอ ผินพระพักตร์ทางด้านทิศอุดร เสด็จดำเนินไปเจ็ดก้าว และเมื่อฝูงเทพดาทั้งแสนฉัตรตามเสด็จอยู่ ทรงเปลี่ยวแลดูทั่วทิศ เปล่งวาจาอันองอาจว่า เราเป็นยอดของโลก เราเป็นใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก ความเกิดของเรานี้เป็นครั้งสุดท้าย บัดนี้ความเกิดอีกมิได้มี ดังนี้ ข้อนี้เป็นธรรมดาของพระโพธิสัตว์...

“วาจาอันองอาจก็คืออัสภิวาจาใช่ไหมครับ” พระธวัชถามท่านอยากแสดงออกบ้างว่าท่านก็มีความรู้เหมือนกัน

“ถูกแล้ว” ท่านพระครูตอบ

“อัสภิวาจาที่เป็นภาษาบาลีว่าอย่างไรครับ” คราวนี้ท่านต้องการลองภูมิเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง ท่านพระครูรู้ว่าถูกลองภูมิ จึงตอบว่า

“สมมุติว่าผมตอบไม่ได้ ท่านจะตอบแทนผมได้ไหม” พระหนุ่มจึงยิ้มแหยๆ และสารภาพว่าท่านจำไม่ได้

“ถ้าเช่นนั้นผมจะพูดให้ท่านฟังหนึ่งเที่ยวแล้วให้ท่านพูดใหม่

ท่านฟังนะ อาสภิวาจาที่เป็นภาษาบาลีว่า อคฺโคหฺมสฺมิ โลกสฺส
เชฏฺโฐหฺมสฺมิ โลกสฺส เสฏฺโฐหฺมสฺมิ โลกสฺส อยมฺนฺติมา เม ชาติ
นตฺถิ ทานิ ปุณฺพุกฺโว เออละ โหนฺท่านลองว่าบ้างสิ”

“ผมจำไม่ได้ครับ” คนอยากลองภูมิตอบพร้อมกับยิ้มแหยๆ
ทว่าครั้งนี้ ‘แหย’ ยิ่งกว่าครั้งก่อน

รูปกาย - ธรรมกาย

พระมัทศุเทศก์รู้สึกประทับใจในความรอบรู้ของพระภิกษุผู้ซึ่งมีนามและฉายาเดียวกับท่าน จึงไม่รีรอที่จะนิมนต์ภิกษุวัยห้าสิบเศษให้ช่วยบรรยายสรุปเกี่ยวกับสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่งที่ได้จาริกไปชมมาครบแล้ว โดยเริ่มจากสถานที่ตรัสรู้เป็นลำดับแรก สถานที่แสดงปฐมเทศนาเป็นลำดับที่สอง สถานที่เสด็จปรินิพพานเป็นลำดับที่สาม และสถานที่ประสูติเป็นลำดับสุดท้าย หากเรียงลำดับเหตุการณ์แห่งพุทธประวัติจะเป็นประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ทว่าการเดินทางไม่สามารถเรียงตามลำดับเหตุการณ์ได้ เพราะจะทำให้เสียเวลาและเปลืองค่าโสหุ้ยโดยไม่จำเป็น

“พระคุณเจ้าที่เคารพและญาติโยมที่รักทั้งหลาย” ท่านพระครูอาร์มภทก์ก่อนการบรรยาย

“บัดนี้เราก็ได้มาถึงสังเวชนียสถานลำดับสุดท้าย คือ ชาติสถานที่พระพุทธเจ้าประสูติ เรียกว่าลุมพินีวันหรืออุทยานลุมพินีแห่งนี้ การมาแสวงบุญยังสังเวชนียสถานมีความสำคัญมาก เพราะเราต้องการให้เกิดผลในทางจิตใจ คือให้เป็นสังเวชนียสถานอย่างแท้จริง หมายถึงเป็นที่ให้เกิดสังเวช ในความหมายว่า เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจให้เกิด ศรัทธา กับ ปัญญา ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อเรามา

ในสถานที่ที่เรียกว่าสังเวชนียสถาน และสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาทุกแห่ง สิ่งที่เราควรจะได้ โดยสรุปก็มีสองอย่างนี้” ท่านหยุดบรรยายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้สำรวจตรวจตราว่า ตนได้สองอย่างนี้มากน้อยเพียงใด แล้วจึงบรรยายต่อ

“บางท่านก็อาจจะได้เฉพาะศรัทธา คือความเชื่อมั่นและมั่นใจในพระรัตนตรัยเข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเกิดความเลื่อมใส อิมอกอิมใจปลาบปลื้มใจที่เป็นผลจากศรัทธานั้น นั่นก็เป็นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็คือปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นนี้มีสองอย่าง อย่างที่หนึ่งคือความรู้เข้าใจ มองเห็นคติธรรมตาของสังขาร อันได้แก่ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่ใช่ตัวตน ตามหลักพระไตรลักษณ์ ซึ่งจะทำให้เราเห็นความจริง แล้วนำมรรคนำมาปฏิบัติในใจ ปัญญานี้จะโยงไปสู่ความสว่างชัดในธรรมตาของสังขาร พร้อมทั้งการที่จะเป็นอยู่และทำการทั้งหลายด้วยความไม่ประมาท ปัญญาอย่างหนึ่งที่หนึ่งนี้มิใช่จะได้โดยง่าย ขอให้ทุกท่านลองสำรวจตนเองว่าได้ปัญญาที่ว่ามานี้หรือยัง โยมเสี่ยงได้หรือยัง” ท่านถามสามีของโยมผ่องใส เพราะ“รู้”ว่าเขาเป็นบุคคลเดียวในคณะที่“ได้”

“ครับ หลวงพ่อ” บรูชวัยเจ็ดสิบพูดพร้อมกับประนมมือขึ้น แสดงความเคารพ

“แล้วปัญญาอย่างที่สองเป็นอย่างไรจะ เพื่อว่าฉันจะได้กับเขาบ้าง” แม่ชีปวนถามหลังจากสำรวจตัวเองแล้วว่า “สอบตกยกที่หนึ่ง” สมภารวัดป่ามะม่วงจึงบรรยายต่อ

“ปัญญาอย่างที่สองคือการที่เราได้มารู้เหตุการณ์ มาเห็นสถานที่ ก็เชื่อมโยงต่อไปให้เราระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และปฏิบัติตามคำสั่งสอนเหล่านั้น ที่มีความหมายเกี่ยวเนื่องกับสถานที่แต่ละแห่ง ตลอดจนพระธรรมเทศนาต่างๆ ที่พระพุทธองค์

ทรงแสดงไว้ในโอกาสนั้นๆ ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องทางปัญญา ซึ่งจะได้มากได้น้อยก็ขึ้นอยู่กับความรู้จักคิด รู้จักพิจารณาของแต่ละคน อย่างเราเดินทางมาครบ ๔ แห่งนี้ ความหมายของสังเวชนียสถาน แต่ละแห่งนั้นก็มีความต่างกัน ถ้าจะประมวลสรุปแล้ว เราก็ได้แง่คิดหลายแบบ แต่จะขอยกตัวอย่างเพียงสองแบบ มากกว่านี้แต่ยิวพระองค์เจ้าจะไม่ได้ฉันเพล”

“หลวงพ่อก็ไม่ต้องกังวลเรื่องเวลาครับ ผมตั้งเวลาไว้แล้ว ขณะนี้สิบโมงครึ่ง หลวงพ่อก็ยังมีเวลาบรรยายอีกหนึ่งชั่วโมง” พระมัทศุเทศก์กราบเรียนเพราะกำลังเพลิดเพลินกับการฟัง

“สองแบบที่ผมกำลังจะพูดต่อก็กินเวลาประมาณชั่วโมงพอดีว่าแต่ญาติโยมเถอะ หิวหรือยัง” ท่านถามยิ้มๆ

“ยังค่ะ”

“ยังครับ” ญาติโยมตอบเสียงดังฟังชัด สมภารวัดป่ามะม่วงปรารภนาให้คณะผู้แสวงบุญได้กุศลจาก “ธัมมสวนมัย” และท่านก็จะได้กุศลจาก “ธัมมเทศนามัย” แม้ไม่ปรารภนา ดังนี้แล้วจึงบรรยายต่อ

“แง่คิดอย่างแรก คือ ทำประโยชน์ของตนให้ถูกให้ดี จะเป็นที่พักของโลกได้ เริ่มต้นจากสถานที่ประสูติที่เราทั้งหลายนั่งอยู่นี้ ซึ่งเป็นลำดับแรกในเหตุการณ์แห่งพุทธประวัติ ลุมพินีวันหรืออุทยานลุมพินี เป็นสถานที่ประสูติคือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด และแห่งสุดท้ายที่เราจาริกไปชมเมื่อวานนี้ เกี่ยวกับการปรินิพพาน คือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตาย ซึ่งสองเรื่องนี้เป็นของธรรมดาสำหรับทุกคน ไม่ใช่เฉพาะพระพุทธเจ้า ใครก็ตามที่มีชีวิต ก็ต้องเริ่มต้นด้วยการเกิด แล้วต้องสิ้นสุดด้วยการตาย แต่สำหรับพระพุทธองค์ทรงมีเพิ่มอีกสองอย่างคือท่ามกลางระหว่างการประสูติกับปรินิพพาน มี

ตรัสรู้กับแสดงปฐมเทศนา อันเป็นส่วนพิเศษที่ทำให้พระชนมชีพ หรือชีวิตของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่ประเสริฐต่างจากคนทั้งหลาย” โยมเส็ง “ซาบซึ้ง” ในความตอนนั้นมาก มากถึงกับน้ำใสไหลออก จากหน่วยตาทั้งสองข้าง หากเขามีได้มาแสวงบุญในครั้งนี้ คงจะไม่ ได้มารับรู้รับฟังเรื่องราวของมหาบุรุษผู้ประเสริฐล้ำเลิศแห่งโลก การ ได้สัมผัสกับความประเสริฐ มีค่ากว่าเงินทองนับร้อยนับพันล้าน

“การตรัสรู้นั้น ถ้ามองความหมาย ก็คือ การที่พระพุทธองค์ ทรงบรรลุจุดหมายที่ทรงประสงค์ เป็นความสำเร็จของพระองค์ ทำประโยชน์ส่วนพระองค์ให้สมบูรณ์เรียกว่า อุตตहितสมบัติ ต่อมา การแสดงปฐมเทศนา คือการปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น เรียกว่า พรหิตปฏิบัติ ทั้งสองอย่างนี้เป็นพระคุณของพระพุทธเจ้า เรียกว่า พุทธคุณ ๒ อุตตहितสมบัติมุ่งเอาพระปัญญาเป็นหลัก เพราะเป็น เครื่องให้สำเร็จพุทธภาวะ คือความเป็นพระพุทธเจ้าและความเป็น อุตตนาถะ คือพึ่งตนเองได้ ส่วนพรหิตปฏิบัติ มุ่งเอาพระกรุณาเป็น หลัก เพราะเป็นเครื่องให้สำเร็จพุทธกิจคือหน้าที่ของพระพุทธเจ้า และความเป็นโลกนาถ คือ เป็นที่พึ่งของชาวโลกได้ ไหนท่านธวัช ตอบผมมาสิว่า พุทธคุณ ๒ มีอะไรบ้าง” ท่านถามพระธวัชที่เมื่อ สักครู่คิดจะลงอุหมิท่าน พระหนุ่มยิ้มแย้มแบบเดิมๆ แล้วตอบ แบบเดิมๆว่า

“ผมจำไม่ได้ครับ”

“แล้วท่านจำอะไรได้บ้าง” พระหนุ่มถูกถามอีก

“ผมจำได้ว่าพุทธคุณมีสามครับ คือ พระปัญญาคุณ พระ วิสุทธิคุณ และพระกรุณาคุณ ส่วนพุทธคุณ ๒ ผมเพิ่งจะได้ยินที่ นี้” คราวนี้ยิ้มแย้มเปลี่ยนเป็นยิ้มภาคภูมิใจๆ

“ฉันเคยได้ยินแต่พุทธคุณ ๘ ท่านเจ้าคุณโชดกสอนว่า

พุทธคุณ ๙ ก็คือบทธวดิตติปิ โส ท่านยังสอนพุทธคุณ ๑๐๘ ให้ฉันด้วย” แม่ชีป่วนอ้างครูบาอาจารย์ โยมพ่อเงใส่เห็นแม่ชีสงบสงี่ยมมากขึ้นตอนมาถึงสารนาถจึงชวนมากุสินาราละลุมพินี้ด้วย

“อาตมาบวชมาสิบกว่าพรรษา เคยได้ยินแต่พุทธคุณ ๓ พังท่านพระครูพูดถึงพุทธคุณ ๒ ก็รู้สึกแปลกไปกว่าที่เคยรู้ แม่ชีบอกว่ามีพุทธคุณ ๙ พุทธคุณ ๑๐๘ อาตมาเลยงงใหญ่ แม่ชีช่วยอธิบายให้อาตมาเข้าใจหน่อยได้ไหม” ท่านยอมเสียหน้าเพื่อจะแลกเปลี่ยนกับความรู้

“ให้หลวงพ่อเจริญอธิบายดีกว่า เพราะท่านเป็นศิษย์สำนักเดียวกับฉัน” แม่ชีโยนกลองไปให้ท่านพระครู เพราะพอจะรู้ว่าถูกพระธวัชลงภูมิ

“แม่ชี ท่านเจ้าคุณอาจารย์สอนพุทธคุณ ๑๐๘ ว่าอย่างไร อาตมายังไม่ทันได้เรียนวิชานี้จากท่าน” สมภารวัดป่ามะม่วงถามแม่ชี แม่ชีจึงตอบอย่างภาคภูมิใจว่า

“ท่านบอกให้ฉันสวดอิตติปิ โส ให้ได้ ๑๐๘ จบทุกวัน แต่ฉันสวดไม่เคยครบ ๑๐๘ จบสักที เพราะหลับไปก่อน ก็เลยบอกท่านว่าฉันขอสวดพุทธคุณ ๑๐๘ จบแทน ก็ในบทธวดิตติปิ โส จะกล่าวถึงพุทธคุณ ๙ ฉันก็สวดอิตติปิ โส ๑๒ จบ ก็ได้ พุทธคุณ ๑๐๘ จบ เพราะแก้คุณสิบสองได้ร้อยแปด” แม่ชีเฉลย

“พูดถึงอิตติปิ โส ทำให้อาตมานึกถึงโยมคนหนึ่งเขามาที่วัดเมื่อต้นปี”

“โยมผู้หญิงหรือโยมผู้ชายครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถาม

“โยมผู้หญิงครับหลวงพ่อ เป็นโสดเสียด้วย อายุอานามก็ไม่มาก เพิ่งห้าสิบหยกๆหกสิบหย่อนๆ”

“มีแต่สิบห้าหยกๆสิบหกหย่อนๆครับหลวงพ่อ ถ้าห้าสิบหก

สิบถือว่ามีมาแล้ว” พระมัตถุเทศก์อดทักท้วงเสียมิได้

“ไม่มากหรอกท่านเจริญเพราะเขายังอยากแต่งงาน เขา มาบอกผมว่าเพิ่งเกษียณอายุราชการ รู้สึกเหงาอยากจะทำแต่งงาน ใจคิดแต่เรื่องจะมีคู่ ผมก็แนะนำให้สวดพุทธคุณ จะได้เลิกคิด เรื่องอยากมีคู่ครอง เขาก็ถามว่าพุทธคุณคืออะไร พุทธคุณอยู่ที่ไหน ผมก็บอกว่าพุทธคุณก็คือ อิติปิ โส ไงล่ะ รู้จัก อิติปิ โส หรือเปล่า เขาตอบว่าอย่างไรท่านรู้ไหม” พระเจริญถูกถาม

“ตอบว่าไม่รู้จัก ใช่ไหมครับ”

“ถูกแล้ว พอเขาตอบมาอย่างนี้ ผมก็เลยต่อว่าเขา บอกว่า อะไรกันโยม อายุตั้งหกสิบแล้วยังไม่รู้จัก อิติปิ โส ไม่รู้จักพุทธคุณ เขาก็ย้อนถามผมว่า แล้ว อิติปิ โส มีหัวหรือเปล่าเจ้าคะ ผมอึ้งเลย เพราะไม่เคยมีใครถามแบบนี้มาก่อน เขาก็ถามซ้ำอีก ผมก็อาศัย ปฏิภาณตอบไปว่า มี เขาก็ถามอีกว่า หัว อิติปิ โส เป็นใคร ผมก็ตอบไปว่า หัว อิติปิ โส ก็คือ สามจีปฏิบัติบนโนอย่างไรล่ะ” คนฟังพากันหัวเราะคิกคักเพราะเข้าใจในความไม่รู้ของสตรีที่ท่านพระครูกล่าวถึง

“ของผมก็มีเล่าเหมือนกัน เรื่อง อิติปิ โส นี้แหละ ขออนุญาต เล่าหน่อย ถ้าไม่เล่าประเด็นจะลืมน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองขออนุญาต แล้วจึงเล่าว่า

“สามิภรรยาคนหนึ่งมาเล่าให้ผมฟัง เขาบอกไปวัดป่ามะม่วง มา หลวงพ่อเจริญท่านสอนให้สวด อิติปิ โส เท่าอายุบวกหนึ่ง ให้ สวดทุกวัน เขากับภรรยาก็ทำตาม ทั้งคู่อายุเท่ากันคือ ๕๕ ก็ต้อง สวด ๕๖ จบ สามิบอกว่า ผมสวดยังไม่ได้หนึ่งจบ ภรรยาเขาก็ได้ ๕๖ จบแล้ว ด้วยความสงสัยก็เลยถามภรรยาดู ปรากฏว่าภรรยา สวด อิติปิ โส ๑๑๑ ขณะที่เขาสวด อิติปิ โส ภาควา ไปจนถึง

ภควาติ” คนฟังพากันหัวเราะคิกคักอีกครั้ง

“เอาละ ได้หัวเราะกันพอหอมปากหอมคอแล้ว ก็มาฟังเรื่องสังเขปนี้สถานต่อ เมื่อสักครูได้พูดถึงการทำประโยชน์ตนให้สมบูรณ์ เรียกว่า อัตตहितสมบัติ กับการปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเรียกว่า พรหิตปฏิบัติ หลักธรรมคู่นี้สำคัญมาก พระพุทธองค์ทรงย้ำบ่อยๆ ว่าให้บำเพ็ญทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้สมบูรณ์ ทั้งสองอย่างนี้เกี่ยวเนื่องกัน เพราะผู้ที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ อย่างดีก็ต้องพัฒนาตน ยิ่งบรรลुประโยชน์ตนมากขึ้นเท่าไร ก็ยังสามารถทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นได้มากขึ้นเท่านั้น ความดีงาม ความสามารถ ความมีสติปัญญาที่เกิดจากการพัฒนาตนของเราทั้งหลาย คือประโยชน์ตนที่แท้จริง ถ้าเราได้พัฒนาตนเอง ทำประโยชน์ตนให้เจริญออกงามโดยมีสติปัญญาความสามารถมากขึ้น ก็เท่ากับเป็นความดีงามความประเสริฐแห่งชีวิตของเราเอง พร้อมกันนั้นเราก็สามารถที่จะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นได้ดีขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลที่มีสติปัญญา มีความสามารถ มีความสุข มีชีวิตที่สงบแล้ว จึงจะสามารถบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อแผ้วความดีงาม สติปัญญา ความรู้และความสุขไปให้แก่คนอื่นได้เต็มที่ เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าที่ทรงเป็นผู้บรรลุประโยชน์ตนแล้ว คือได้พัฒนาพระองค์เองให้มีคุณสมบัติทั้งปวงสมบูรณ์แล้ว จบกิจแห่งการเจริญศีล สมาธิ ปัญญา พร้อมด้วยพระปัญญา มหากรุณา และวิสุทธิคุณ มีความสุขเป็นคุณสมบัติประจำพระองค์อยู่แล้วตลอดเวลา ไม่ต้องแสวงหาความสุขที่ไหน และไม่มีอะไรที่จะต้องทำเพื่อพระองค์เองอีกต่อไป จึงอุทิศพระชนมชีพทั้งหมดให้แก่การบำเพ็ญพุทธกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเพียงอย่างเดียว จนถึงที่สุดแห่งพุทธกาล”

ท่านผู้บรรยายหยุดวันระยะเพื่อให้คนฟังคิดตาม สตรีที่

คิดฆ่าสามีเกิดความซาบซึ้งยิ่งนัก หล่อนมองย้อนกลับไปในอดีต ก็พบข้อบกพร่องของตน หล่อนใช้เงินซื้อนรกให้ตัวเอง ป่านนี้สามี หล่อนคงถูกฆ่าไปเรียบร้อยแล้ว แม้หล่อนจะไม่ถูกจับเพราะผู้รับจ้าง สัญญาว่าจะไม่ขัดทอดมาถึงหล่อน แต่บาปนี้ก็ติดค้างอยู่ในใจไป จนกว่าจะตาย หล่อนไม่น่าโง่เขลาเอาเงินไปซื้อบาป ไม่น่าเลยจริงๆ ทำไม ทำไมหนอ หล่อนจึงไม่มาแสวงบุญยังแดนพุทธภูมิแห่งนี้ ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรโง่ๆอย่างนั้น พระพุทธเจ้าท่านสร้างความคิดให้ กับตนเอง ให้กับโลกโดยไม่ต้องใช้เงิน ทำไมหล่อนไม่รู้เรื่องคุณงาม ความดีมาก่อนหน้านี้ ทำไมจึงมารู้เอาเมื่อสาย

“ยังไม่สายหรอกโยม” ท่านพระครูพูดชัดขึ้น เพราะ “รู้” ว่าหล่อนกำลังถูกอกุศลวิตกครอบงำจิต

“หลวงพ่อกุศลกับหนูหรือคะ” หล่อนถาม ใบหน้าที่เปี่ยมด้วย เมตตาของท่านทำให้หล่อนมีกำลังใจที่จะสู้กับความชั่วร้าย

“พูดกับโยมนั้นแหละ ใจเย็นๆนะ อดมาจะสรุปให้ฟังสั้นๆ ว่า การที่โยมมาแสวงบุญในครั้งนี้จะช่วยเปลี่ยนเรื่องร้ายให้กลายเป็น ดี แล้วก็จำไว้ อย่าทำอีก เงินทองเหมือนดาบสองคม ถ้าใช้ไปใน ทางที่ชั่วก็จะพาไปนรก ถ้าใช้ในทางที่ดีก็พาไปสวรรค์ได้ เอาละ คิด ว่าคงจะเข้าใจที่อดมาพูด ตั้งใจฟังต่อไป ตั้งสติไว้ที่หู กำหนด ‘ฟัง หนอ ฟังหนอ’ ห้ามคิดเรื่องอื่น” แล้วท่านจึงบรรยายต่อ

“สถานที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และแสดงปฐมเทศนา เป็น เครื่องหมายของการที่พระองค์ทรงบรรลุแล้วซึ่งความสมบูรณ์แห่ง ประโยชน์ตน คือการบำเพ็ญประโยชน์ตนจนพัฒนาพระองค์เอง สมบูรณ์แล้ว และการที่ทรงทำประโยชน์แก่ชาวโลก เป็นการบำเพ็ญ ประทิตปฏิบัติถึงขั้นที่ทรงเป็นโลกนาถดังที่ได้กล่าวมา ฉะนั้นสังเวช นียสถาน ๔ จึงเป็นเครื่องเตือนใจชาวพุทธว่า ท่ามกลางคติธรรมดา

แห่งชีวิตที่เราเกิดมาจนกระทั่งตายไป เราควรจะได้ทำกิจสองอย่างนี้ให้สำเร็จ นี่เป็นแง่คิดอย่างหนึ่งที่หนึ่ง คือ ทำประโยชน์ของตนให้ถูกให้ดี จะเป็นที่พักพิงของโลกได้”

“แง่คิดอย่างที่สอง คือ รูปรกาย-ธรรมกาย ปรากฏและเป็นไปที่สังเวชนียสถาน ๔ พระพุทธเจ้าประสูติ ณ สถานที่นี้คือที่ลุมพินีวัน ซึ่งเป็นการปรากฏขึ้นแห่งพระรูปกายของพระพุทธเจ้า ที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พระรูปกายของเจ้าชายสิทธัตถะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าด้วยการอาศัยรูปกายนี้แหละ ความเป็นพระพุทธเจ้าจึงบังเกิดขึ้นได้ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรก็อาศัยรูปกายนี้เองบำเพ็ญเพียร และต่อจากนั้นก็ได้อาศัยรูปกายนี้รองรับการปฏิบัติจนได้บรรลุธรรม ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายความว่าได้ทรงอาศัยรูปกายนี้ทำธรรมกายให้ปรากฏขึ้น หลังตรัสรู้แล้วก็ได้ทรงใช้พระรูปกายเสด็จจาริกไปเพื่อช่วยทำให้ธรรมกายเกิดและเจริญขึ้นแก่ผู้อื่น ธรรมกายของพระองค์ปรากฏขึ้นที่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พุทธคยา ซึ่งคณะของเราได้จาริกไปชมเป็นแห่งแรก นั่นคือการตรัสรู้ อันเป็นสังเวชนียสถานแห่งที่สองในเหตุการณ์แห่งพุทธประวัติ สังเวชนียสถานแห่งที่หนึ่งคือที่ที่พระคุณเจ้าและญาติโยมนั่งกันอยู่นี้ คือที่ประสูติ เป็นที่ปรากฏขึ้นแห่งพระรูปกาย ส่วนสังเวชนียสถานแห่งที่สอง ที่ตรัสรู้ก็เป็นที่ปรากฏขึ้นแห่งพระธรรมกาย”

“พระธรรมกายคืออะไรคะหลวงพ่อ เป็นอย่างเดียวกับวัดพระธรรมกายที่จังหวัดปทุมธานีหรือเปล่า” สตรีที่จำง่าสามีถามหลังจากที่สบายอกสบายใจขึ้นมากแล้ว

“เหมือนหรือไม่เหมือนก็ให้โยมคิดเอง อาตมาจะอธิบายตามความเข้าใจของอาตมาที่ได้ศึกษาพระพุทธศาสนามาทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ธรรมกายก็คือกองแห่งธรรม เมื่อพระพุทธเจ้า

อาศัยพระรูปกายทำพระธรรมกายให้ปรากฏแล้ว ก็เป็นส่วนแห่งประโยชน์ของพระองค์เอง ต่อจากนั้นพระองค์เสด็จไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน อันเป็นสังเวชนียสถานแห่งที่สาม แต่เป็นแห่งที่สองที่คณะของเราจาริกไปชม พระองค์ก็ได้ทรงเผื่อแผ่ธรรมกายนี้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นด้วย โดยมีประจักษ์พยานบุคคล คือท่านอัญญาโกณฑัญญะผู้ได้ดวงตาเห็นธรรมนำธรรมกายให้ปรากฏขึ้นเป็นท่านแรกถัดจากพระพุทธเจ้า นี่ก็คือการที่พระพุทธเจ้าได้ทำธรรมกายให้ปรากฏขึ้นแก่โลกโดยเผื่อแผ่ออกไปยังผู้อื่น เมื่อธรรมกายปรากฏแล้ว และรูปกายได้ทำหน้าที่จนสมบูรณ์ รูปกายนั้นก็ไปสิ้นสุดลง ณ สังเวชนียสถาน แห่งที่ ๔ คือที่ปรินิพพาน ณ เมืองกุสินารา ที่คณะของเราได้จาริกไปชมเมื่อวานนี้ รูปกายทำหน้าที่ให้ธรรมกายปรากฏแก่ชาวโลกแล้ว รูปกายก็ดับไป แต่ทั้งธรรมกายไว้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาวโลกต่อไป ธรรมกายนี้ไม่พลอยสูญสิ้นไปด้วย นี่คือความสัมพันธ์ระหว่างรูปกายกับธรรมกาย สรุปความตามเรื่องที่บรรยายมาว่า ในสถานที่ ๔ แห่งที่เรียกว่า สังเวชนียสถาน ๔ นี้ เริ่มแรก รูปกายปรากฏ ณ ที่ประสูติ คือลุมพินีวันแห่งนี้ อาศัยรูปกายนี้ไปทำให้ธรรมกายปรากฏขึ้นที่ต้นโพธิ์ตรัสรู้ที่พุทธคยา แล้วก็ทำธรรมกายนั้นให้แผ่ขยายออกไปเป็นประโยชน์แก่ชาวโลก ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ครั้นเมื่อทำหน้าที่จบครบถ้วนแล้ว รูปกายก็ดับลงที่กุสินารา ปล่อยธรรมกายไว้ให้คงอยู่ต่อไป” ท่านพระครูจบการบรรยายได้ทันเวลาฉันเพลพอดี จากนั้นผู้นำทัวร์และอุบาสกอุบาสิกา ก็ช่วยกันจัดอาหารถวายพระภิกษุสงฆ์ เสร็จแล้วนั่งรับประทานอาหารกลางวันกันภายใต้ร่มไม้ นั้น

เสร็จธุระเรื่องปากเรื่องท้องแล้ว พระมัคคุเทศก์จึงนำคณะผู้แสวงบุญเดินไปยังวัดเนปาล เพื่อทำบุญทอดผ้าป่า ประมาณห้า

นาที่ก็ถึงวัด พระภิกษุชาวเนปาลออกมาต้อนรับพร้อมนิมนต์และ
เชื้อเชิญพระคุณเจ้าและคณะอุบาสกอุบาสิกาเข้าไปนั่งในห้องประชุม
แล้วจึงไปนิมนต์เจ้าอาวาสออกมาต้อนรับ พระมัทคุเทศก์แนะนำกับ
คณะผู้แสวงบุญว่า เจ้าอาวาสรูปนี้ท่านสืบเชื้อสายมาจากศากยวงศ์
พูดภาษาชาวบ้านคือเป็นญาติกับพระพุทธเจ้า ท่านพระครูนั่ง
พิจารณาภิกษุวัยเดียวกับท่านเห็นว่านอกจากวัยเดียวกับท่านแล้ว
รูปร่างก็คล้ายกัน เรียกว่าสูงต่ำดำขาวใกล้เคียงกันมาก เมื่อมีโอกาส
ท่านจึงเรียนถามพระเถระด้วยภาษาไทยว่า

“พระคุณเจ้าอายุเท่าไรครับ” พระมัทคุเทศก์ทำหน้าที่ล่าม
แปลคำสนทนาระหว่างพระภิกษุไทยกับพระภิกษุเนปาล คำตอบ
ออกมาว่า พระเนปาลอายุเท่ากับท่านพระครู และมีประวัติคล้ายๆ
กัน คือมาบวชด้วยความไม่เต็มใจ แต่หลังจากบวชแล้วก็เกิดศรัทธา
ปสาทะ เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และเมื่อตระหนักในความ
เป็นเชื้อสายของพระพุทธเจ้า จึงตั้งปณิธานแน่วแน่ว่าจะอยู่ใน
ร่มกาสาวพัสตร์เพื่อช่วยเผยแผ่พระศาสนาไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่

อนาถปิณฑิกเศรษฐี

เวลาบ่ายโมงครึ่ง คณะผู้แสวงบุญกราบนมัสการลา เจ้าอาวาสวัดลุมพินีแล้วเดินทางต่อไปยังเมืองสาวัตถีซึ่งอยู่ห่างจาก ลุมพินีเป็นระยะทาง ๑๗๕ กิโลเมตร พระมัทคคุเทศก์ทำหน้าที่บรรยาย ถวายความรู้แด่เพื่อนบรรพชิต และให้ความรู้แก่ญาติโยมในเวลาเดียวกัน

“ต้องใช้เวลาเดินทางก็ชั่วโมงครึ่งท่าน” บุรุษหนึ่งเรียนถาม

“ครั้งที่แล้วที่อาตมาพาคณะมา ได้จดบันทึกไว้ว่าใช้เวลา ๘ ชั่วโมงกับ ๓๘ นาที ก่อนครั้งที่แล้วใช้เวลา ๙ ชั่วโมง ๔๒ นาที” ท่านบอกสถิติที่ได้บันทึกไว้สองครั้ง

“ทำไมถึงใช้เวลามากจัง ถ้าเป็นบ้านเราไม่เกินสอง ชั่วโมง” บุรุษนั้นพูดคล้ายบ่น พระเจริณูจึงต้องอธิบายว่า

“นั่นเป็นเพราะบ้านเราถนนหนทางดีกว่าที่นี่ อีกประการหนึ่ง เราต้องเสียเวลาที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง แต่บางคณะใช้เวลา ๓-๔ ชั่วโมง ที่เหลือก็เป็นเวลารถวิ่ง แต่อตมาคิดว่าคณะนี้มีบุญเพราะมีหลวงพ่ोजริณูมาด้วย อตมา จะนิมนต์ท่านให้บริการมคทายนระยะทาง เราคงใช้เวลาทั้งหมด ไม่เกิน ๖ ชั่วโมงก็จะถึงสาวัตถี ผมนิมนต์หลวงพ่อดีช่วยอีกครั้งนะ

ครับ” ประโยคสุดท้ายท่านพูดกับเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง

“ผมอีกแล้วหรือ” ท่านพระครูพูดยิ้มๆ ท่านตั้งใจไว้แล้วว่าจะไปให้ถึงสาวตฤณีในเวลาทุ่มครึ่งพอดี

“ครับ แต่ถ้าหลวงพ่อก็ไม่สะดวกผมก็ฝากนิมนต์หลวงพ่อดอนเมืองให้ผมด้วย”

“ผมไม่รับนิมนต์” หลวงพ่อดอนเมืองซึ่งนั่งติดกับท่านพระครูรีบปฏิเสธ

“ทำไมล่ะครับ ผมอุตส่าห์นิมนต์หลวงพ่อดอนเมืองมาให้ช่วยนิมนต์ ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะท่านอาวุโสรองจากหลวงพ่อดี”

“ผมไม่ได้ถือสาเรื่องอาวุโสหรอกท่าน แต่ที่ผมไม่รับนิมนต์ก็เพราะผมไม่มีคาถาย่นระยะทาง มีแต่คาถายืดระยะทาง ถ้าท่านต้องการจะยืดจาก ๘ ชั่วโมงเป็น ๑๖ ชั่วโมงละก็ ผมพอจะช่วยให้”

“ถ้าอย่างนั้นผมไม่นิมนต์แล้วครับ เพราะไม่ตรงกับความต้องการของหมู่คณะ” พระมัจจุเทศก็ยอมจำนนต่อเหตุผลของหลวงพ่อดอนเมืองแล้วรีบสรุปว่า

“เป็นอันว่าหลวงพ่อดอนเมืองท่านจะใช้คาถาย่นระยะทางช่วยให้พวกเราถึงสาวตฤณีภายใน ๖ ชั่วโมง พระคุณเจ้าและญาติโยมเข้าใจตามนี้นะครับ”

“สาธุ” ทั้งพระคุณเจ้าและญาติโยมยกมือขึ้น “สาธุ” อย่างพร้อมเพรียงกัน ท่านพระครูไม่รู้สึกรู้สีกว่าถูกมัดมือชก เพราะท่านตั้งใจไว้ก่อนแล้วว่าจะทำดังที่พระมัจจุเทศก็ขอ

ด้วยอำนาจแห่งคาถาย่นระยะทางที่เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงบริกรรมไปตลอดทาง ทำให้ใช้เวลาที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเพียง ๓๐ นาที ซึ่งไม่เคยมีคณะใดทำได้มาก่อน พ้นจากด่านมาแล้ว พระมัจจุเทศก็จึงเริ่มการบรรยายด้วยการตั้งคำถามว่า

“มีใครเห็นประโยชน์ของการเดินทางที่ล่าช้าบ้าง ที่พวกเราเดินทางกันในดินแดนพุทธภูมินี้ จะเห็นวารถวิ่งได้ไม่เกิน ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าเป็นบ้านเราวิ่งได้ถึง ๑๒๐ กิโลเมตรหรือมากกว่านั้น” หลวงพ่อวัดดอนเมืองให้ความเห็นว่า

“การวิ่งเร็วๆ ไม่ดีนะท่าน ผมว่าถ้าเราวิ่งชั่วโมงละ ๘๐ ถึง ๙๐ กิโลเมตร เมื่อเกิดอุบัติเหตุรถชนกันยังมีโอกาสรอดชีวิต แต่ถ้าวิ่งเกินร้อย ตายทุกราย ลูกศิษย์ผมคนหนึ่งชอบขับรถเร็วมากภรรยาเข้ามาฟ้องผมบ่อยๆว่า เวลาออกต่างจังหวัด สามี่ขับรถความเร็วสูงถึงร้อยแปดสิบ ผมก็เตือนเขา เขาบอก ‘ไม่เป็นไรหรอกครับหลวงพ่อ ผมขับรถยุโรป ถ้าเป็นรถญี่ปุ่นผมไม่กล้าขับเร็ว’ ผมก็มองหน้าเขา แล้วความคิดก็แวบขึ้นมาว่า เจ้าหมอนี่ต้องตายเพราะอุบัติเหตุ ผมก็พยายามบอกเขาทางอ้อมแต่เขาก็ไม่เชื่อ อาทิตย์ต่อมาหนังสือพิมพ์ลงข่าวหน้าหนึ่ง เขาขับรถด้วยความเร็วสูง พุ่งชนเสาไฟฟ้าขาดสองท่อน รถยุโรปของเขาบิดเบี้ยวเป็นรูปตัวเอส ถูกลมช่วยชีวิตที่ติดไว้ในรถก็ช่วยไม่ได้ ถูกอัดก็อบบี้ตายคาพวงมาลัย ภรรยาเขามาร้องให้กับผม บอกว่าเสียตายรถ ส่วนสามี่ไม่เสียตายเพราะเขาเจ้าชู้ มีภรรยาหลายคน แอบยกยอกเงินทองไปให้ภรรยาลับๆอยู่เสมอ” เจ้าอาวาสวัดดอนเมืองให้ความเห็นที่ค่อนข้างยาว

“หนูเห็นประโยชน์ของการขับรถช้าแล้วค่ะ” นางสาวสายใยรักพูดขึ้น

“เห็นอย่างไรคุณโยม” พระมัตถุเทศก์ถาม

“ประการแรกก็อย่างที่หลวงพ่อวัดดอนเมืองเล่ามา คือการขับรถช้าเมื่อเกิดอุบัติเหตุรถชนกัน โอกาสรอดชีวิตมีมากกว่าการขับรถเร็ว ประการที่สอง การขับรถต่ำกว่าหนึ่งร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมงช่วยประหยัดน้ำมัน ประการที่สาม ช่วยลดอุบัติเหตุ อย่าง

ที่เราเดินทางกันในแดนพุทธภูมินี้ หนุยังไม่เห็นมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเลย และประการสุดท้าย ทำให้รู้สึกปลอดภัยค่ะ” สาวสวยตอบ

“ฉันขอเพิ่มอีกประการหนึ่ง คือการที่รถวิ่งไม่เร็วทำให้เราสะดวกกว่าตัวรถได้สะดวก เวลาดูหนังสือสะดวกก็ไม่ได้ทำให้ตาลายถ้ารถวิ่งเร็ว ตัวหนังสือก็จะวิ่งตาม ทำให้เสียสายตา” แม่ชีป่วนช่วยเสริม

“ของแม่ชีป่วนก็ประการที่ห้า จะมีใครเพิ่มเติมอีกไหม พระคุณเจ้าว่าอย่างไรครับ” ท่านถามบรรพชิต เมื่อไม่มีเสียงตอบกลับ ท่านจึงเริ่มการบรรยาย

“บัดนี้เราก็ได้นมัสการสังเวชนียสถานครบ ๔ แห่งตามที่ปรากฏในทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ข้อ ๑๓๑ หน้า ๑๖๓...”

“แหม ท่านซักจะเก่งเหมือนท่านพระครูแล้วนะ” แม่ชีป่วนเอ่ยปากชมด้วยความจริงใจ พระเจริญเพียงแต่ยิ้มแล้วบรรยายต่อ

“เอาละ ที่นี้ ผม/อาตมา ก็จะทำให้พระคุณเจ้าและญาติโยมช่วยกันสรุปว่าสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง ที่เราได้นมัสการมาแล้วนั้น ถ้าเรียงลำดับตามเหตุการณ์ในพุทธประวัติ คืออย่างไร และถ้าเรียงลำดับตามที่เราเดินทาง คืออย่างไร ขอโอกาสพระคุณเจ้าตอบก่อน”

“ผมว่าให้โอกาสญาติโยมก่อนดีกว่า เพื่อมีอะไรขาดตกบกพร่องพระจะได้ช่วยเติมให้เต็ม” พระขุนทดเสนอ ความจริงท่านจำชื่อสถานที่ได้ไม่ครบ แต่ที่ต้องเสนอเพราะไม่อยากเสียหน้าท่านออกมันใจว่าเพื่อนบรรพชิตอีกสองรูปคือพระธวัชกับพระรสสุคนธ์ก็คงเหมือนท่าน ส่วนหลวงพ่อสององค์นั้นเห็นจะยกเว้นเพราะท่านทั้งสองเป็นนักปราชญ์

“ถ้าอย่างนั้นผมขออนุญาตตอบเป็นคนแรกครับ” โยมเส็ง
เสนอ เขามั่นใจว่าจะตอบได้ถูกต้องเพราะ ‘ปัญญา’ เกิดกับเขาแล้ว

“สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง เรียงตามลำดับเหตุการณ์ใน
พุทธประวัติ ได้แก่ ชาตสถาน ที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือ อุทยาน
ลุมพินีหรือลุมพินีวัน อภิสัมพุทธสถาน ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้อนุตร-
สัมมาสัมโพธิญาณ คือควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา รัชมัจจกัปป
วัตถนสถาน ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนารัชมัจจกัปปวัตถนสูตร
คือที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกสถานที่
นี้ว่า สารนาถ และ ปรีนิพพุตสถาน ที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรีนิพพาน
คือที่ศาลาโนทยาน เมืองกุสินารา และถ้าเรียงตามลำดับตามที่เรา
เดินทางคือ อภิสัมพุทธสถาน รัชมัจจกัปปวัตถนสถาน ปรีนิพพุต
สถาน และชาตสถาน หากผมตอบขาดตกบกพร่องอย่างไร ขอพระ
คุณเจ้าช่วยเติมให้เต็มด้วยครับ”

“มีอะไรที่ท่านจะช่วยเติมไหมครับ” พระมัทคุเทศก์ถามพระ
ขุนทด

“คงไม่มีครับเพราะโยมเขาตอบได้ถูกต้องและครบถ้วน ถ้า
ผมตอบคงไม่สมบูรณ์เท่านี้” ท่านยอมรับแต่โดยดี

“เออละ ถ้าเช่นนั้นผม/อาตมาก็จะมาทำหน้าที่บรรยายต่อ
เป็นอันว่าเราได้ไปนมัสการสังเวชนียสถานมาครบ ๔ แห่งแล้ว ส่วน
เมืองสาวัตถีที่เราจะไปนี้ไม่ได้อยู่ในสังเวชนียสถานเช่นเดียวกับเมือง
ราชคฤห์ที่เราได้ไปมาแล้ว แต่ทั้งสาวัตถีและราชคฤห์ก็มีความสำคัญ
ต่อพุทธประวัติ เพราะเป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าได้เผยแผ่และ
ประดิษฐานพระพุทธศาสนาตลอด๔๕ พรรษาของการบำเพ็ญพุทธกิจ
พระพุทธองค์ทรงประทับจำพรรษาที่เมืองราชคฤห์ ๕ พรรษา ที่
เมืองสาวัตถี ๒๕ พรรษา โดยประทับที่เชตวันารามซึ่งท่านอนาถ-

บิณฑกัศเศรษฐีสร้างถวายเป็น ๑๙ พรรษา อีก ๖ พรรษาประทับที่บุพ-
พาราม ซึ่งนางวิสาขามหาอุบาสิกาสร้างถวายเป็น จะเห็นว่าทั้งสาวตฤ-
ถิและราชคฤห์แม้จะมีได้เป็นสังฆเวชนียสถาน หากก็มีความสำคัญ หลัง
ตรัสรู้พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาในแคว้นมคธซึ่ง
มีราชคฤห์เป็นเมืองหลวง เหตุการณ์สำคัญในการประกาศพระพุท-
ธศาสนาเกิดขึ้นที่เมืองราชคฤห์ เริ่มแต่การที่พระพุทธเจ้าทรงเลือก
ประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาในเมืองนี้ ต่อมาทรงแสดงโอวาท
ปาฏิโมกข์ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ซึ่งเป็นเดือนที่ ๙ แห่ง
การตรัสรู้ หลังพุทธปรินิพพาน ๓ เดือนมีการสังคายนาครั้งแรก
ก็ทำที่เมืองราชคฤห์นี้ กล่าวได้ว่าเหตุการณ์สำคัญๆ ในพระพุท-
ธศาสนามีจุดตั้งต้นไปจากเมืองหลวงของแคว้นมคธคือราชคฤห์ แต่
เหตุใดพระพุทธองค์จึงทรงประทับที่เมืองสาวตฤถิมากที่สุด พระคุณเจ้า
หรือญาติโยมท่านใดจะตอบคำถามนี้ได้ก็ขอนิมนต์และขอเชิญ”
ท่านให้โอกาสผู้ฟังได้มีส่วนร่วม เป็นอุบายที่จะให้บรรพชิตและ
คฤหัสถ์ที่เฝ้าอยู่เสมอ

“ผมกำลังตั้งใจฟังครับ ตอนนี้ต้องขอความรู้จากท่านก่อน
ต่อไปในภายภาคหน้าผมจะนำความรู้ไปเผยแพร่แก่ญาติโยม และ
พุทธบริษัทครับ” พระรสนุคนธ์หาทางออกเพราะท่านไม่ทราบ
คำตอบ

“มีท่านอื่นจะตอบไหมครับ” พระเจริญถามอีก เมื่อไม่มี
ผู้ใดตอบท่านจึงบรรยายต่อ

“การเผยแพร่พระพุทธศาสนาจะต้องอาศัยบริบททางสังคม
ด้วย หมายความว่าถ้าเมืองไหนสงบสุข ไม่มีเหตุการณ์ทางการเมือง
เข้ามาแทรกแซง การเผยแผ่ก็ดำเนินไปด้วยดี นอกจากนี้
ต้องมีผู้สนับสนุนค้ำจุนด้วย การที่พระพุทธองค์ทรงตัดสินพระทัย

ที่จะประดิษฐานพระพุทธรูปลงในแคว้นมคธ เพราะเวลานั้นมคธเป็นแคว้นใหญ่ ราชคฤห์ซึ่งเป็นเมืองหลวงก็เป็นเมืองใหญ่ มีพระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์ปกครอง พระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ยอมรับนับถือพระพุทธานา และพระองค์ก็สำเร็จเป็นพระโสดาบันแล้วด้วย จึงทรงให้การสนับสนุนค้ำจุนพระพุทธานาเป็นอย่างดี ได้พระราชทานสวนไฟให้เป็นวัดแรกในพระพุทธานา ซึ่งเรารู้จักกันดีในนามวัดเวฬุวันหรือเวฬุวนาราม ต่อมาในตอนกลางและปลายพุทธกาล ราชคฤห์มีการเปลี่ยนแปลงดินแดนไม่เป็นไปด้วยดี คือพระเจ้าอชาตศัตรูได้ทำบิณฑุฆาต และยังไม่สมคบกับพระเทวทัตที่จะปลงพระชนม์พระพุทธเจ้า นอกจากนี้ยังมีการแข่งอำนาจอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะกับแคว้นวัชชี เมืองราชคฤห์ที่เคยสงบร่มเย็นก็หาความสงบไม่ได้ แต่แคว้นโกศลซึ่งมีสาวัตถิเป็นเมืองหลวง กลับเป็นเมืองที่มีความสงบสุข บรรยากาศเหมาะแก่การเป็นแหล่งสั่งสอนธรรม ที่สำคัญคือมีบุคคลที่เลื่อมใสศรัทธาในพระองค์ นับตั้งแต่พระเจ้าปเสนทิผู้ครองแคว้นโกศลลงมาถึงประชาชน ที่ขึ้นชื่อและเป็นที่รู้จักก็คือท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี และนางวิสาขามหาอุบาสิกา ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีนอกจากสร้างวัดพระเชตะวันถวายพระพุทธเจ้าแล้ว ยังอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุณีสงฆ์ จนถึงสามเณร สามเณรี อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ยังเป็นที่พักของคนยากจน คนอนาถาในเมืองสาวัตถิด้วย แต่เดิมท่านชื่อว่าสุทัตตะ แต่เพราะเหตุที่เป็นผู้เลี้ยงดูคนยากจนอนาถา เลยได้สมญาว่า อนาถบิณฑิกะ แปลว่า ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถา ท่านเป็นผู้เอาใจใส่คนยากไร้มาก คนอนาถาไม่มีเงินทอง ไม่มีอาหารกิน ก็ได้พึ่งท่านผู้นี้ ส่วนนางวิสาขาก็อุปถัมภ์บำรุงสงฆ์ ได้ชวนพรรคพวกเพื่อนฝูงผู้มีศรัทธามาดูแลเรื่องอาหารของฉันและความเป็นอยู่ของสงฆ์ และ

เป็นที่ฟังของพระภิกษุณีทั้งหลาย เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่อง
ของสตรี ดังเรื่องของนางภิกษุณีมารดาของพระกุมารกัสสปะ เรื่อง
นี้เกี่ยวข้องกับสองเมืองคือเมืองราชคฤห์และเมืองสาวัตถี เอาละ เล่า
มาถึงตอนนี้จะขออนุญาตท่านผู้ฟังว่า ผู้ใดไม่ยากฟังต่อบ้าง ถ้าไม่
อยากฟังต่ออาตมาก็จะหยุดเล่า”

“อยากฟังครับ” “อยากฟังค่ะ” ผู้ฟังเปล่งเสียงตอบพร้อม
กันยกเว้นหลวงพ่อดีดคนเมืองกับหลวงพ่อดีดปามะม่วง รูปหนึ่ง
ไม่ตอบเพราะรู้ว่าเป็นอุบายของผู้บรรยายที่จะทำให้คนฟังไม่ฟัง อีก
รูปหนึ่งกำลังบริกรรมคาถาอยู่ระยะทาง จึงไม่ตอบให้เสียเวลาบริกรรม

“ถ้าอย่างนั้นผม/อาตมาต้องเล่าต่อ แต่ถึงคำตอบจะออกมา
ว่าไม่ยากฟัง ผม/อาตมาก็ต้องเล่าอยู่ดีเพราะเป็นหน้าที่” พูด
ออกตัวพอหอมปากหอมคอแล้ว พระมัคคุเทศก์จึงบรรยายต่อ

“ที่ว่าเกี่ยวข้องกับสองเมือง เพราะเหตุเกิดที่เมืองราชคฤห์
และมาดับลงที่เมืองสาวัตถี เรื่องมีอยู่ว่าธิดาเศรษฐีเมืองราชคฤห์มี
ศรัทธาอยากบวชในพระศาสนา จึงขออนุญาตบิดามารดา แม่ชีป่วน
ถ้าลูกสาวโยมมาขอบวช โยมจะอนุญาตไหม” ท่านถามแม่ชีป่วน

“อนุญาตจะ แต่ลูกสาวฉันเขาไม่ยากบวช ฉันเลยต้องมา
บวชแทน ตอนนีเขาดังงานมีลูกห้าคนแล้ว” แม่ชีช่วยหกลีบตอบเกิน
คำถาม

“แล้วโยมคิดว่าเศรษฐีจะยอมอนุญาตให้ธิดาบวชไหม”
แม่ชีถูกถามอีก

“คงไม่หรอกจะเพราะเขาคงไม่ฉลาดอย่างฉัน” แม่ชีตอบ
แบบ ‘ยกตนข่มท่าน’

“ถูกแล้ว แต่ไม่ใช่เพราะเขาไม่ฉลาดอย่างโยม ที่ไม่ยอมให้
ธิดาบวชเพราะต้องการให้แต่งงานมีเหย้ามีเรือนเหมือนคนที่มองใน

ทางโลกทั่วๆไป”

“ฉันถึงว่าเขาไม่ฉลาดใจละ ถ้าฉลาดต้องมองในทางธรรม เหมือนฉัน” แม่ชีไม่ยอมแพ้

“เอาเถอะ โยมจะคิดอย่างนั้นก็ได้อ้อ แต่อาตมาไม่เห็นด้วยเต็ม ร้อยนะ เห็นด้วยแค่ครั้งเดียว ที่นี้ธิดาเศรษฐีแกก็ขอบวชอยู่เรื่อยๆ บิดามารดา เอ เรียกพ่อแม่ดีกว่านะ คือพ่อแม่ก็ไม่ยอมใจอ่อน แก ก็เลยคิดใหม่ว่าจะยอมแต่งงานแล้วค่อยขอสามีบวชในภายหลัง ก็เลย แต่งงาน หลังจากแต่งงานได้ไม่นานก็ขอสามีบวช แรกๆสามีก็ไม่อนุญาต ต่อเมื่อถูกภรรยาบเร้าหนักเข้าจึงอนุญาต แกก็ไปบวชอยู่ในสำนัก ของพระเทวทัต เพราะเวลานั้นพระพุทธเจ้าประทับที่เมืองสาวัตถีแล้ว บวชได้ไม่นานก็ปรากฏว่าครรรภ์โตขึ้น พวกภิกษุณีก็พากันไปฟ้อง พระเทวทัตซึ่งตั้งตนเป็นใหญ่ปกครองสงฆ์อยู่ที่เมืองราชคฤห์ในเวลา นั้น พระเทวทัตกลัวจะเสียชื่อเสียง คือไม่ได้รับความทุกข์ของลูกศิษย์ กลัวแต่ว่าตนจะเสียชื่อ เลยให้นางภิกษุณีรูปนั้นสึก นางภิกษุณีก็คิดว่า มาบวชด้วยความยากลำบาก เรื่องอะไรจะยอมสึกง่ายๆ อีกร้อยอย่าง ท่านก็ได้ทำผิดพระวินัยแต่อย่างใด ตั้งแต่บวชมาไม่เคยละเมิดพระวินัย เลย ท่านก็ไม่ยอมสึก พระเทวทัตก็จะให้สึกทำเดี๋ยวนั้น ท่านก็คิดขึ้นมาว่า ท่านบวชเพื่ออุทิศองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้บวชเพื่อ อุทิศพระเทวทัต จึงให้ภิกษุณีผู้ใหญ่พาไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เมือง สาวัตถี”

“เดินไปหรือคะ” นางสาวสายใยรักถาม

“โยมจะให้นั่งรถม้าไปหรือ สมัยนั้นยังไม่มีรถม้าหรือโยม ต้องเดินไป”

“คงลำบากแยะเลยนะคะ ขนาดพวกเรานั่งรถยังรู้สึกว่่าลำบาก” หล่อนนึกเห็นภาพความลำบากตรากตรำของนางภิกษุณี

ที่กำลังตั้งครรภ

“ทำไมโยมไม่มองในแง่ศรัทธาและความเพียรละ น่าจะมองว่าท่านมีศรัทธาในพระศาสนา จึงมีความเพียรในการเดินทาง ของดีไม่ใช่จะได้มาง่าย ๆ หรอกนะโยม”

“จริงดังที่พระอาจารย์พูด แล้วเรื่องเป็นอย่างไรต่อไปคะ”

“ท่านก็เดินทางไปด้วยความยากลำบาก ต้องเดินทางหลายวันกว่าจะถึงสาวัดดี ครั้นถึงภิกษุณีผู้ใหญ่ก็กราบทูลเรื่องราวให้พระพุทธรูปเจ้าทรงทราบเพื่อให้ทรงวินิจฉัย พระพุทธรูปเจ้าทั้งที่ทราบ ว่านางภิกษุณีรูปนี้บริสุทธิ์ แต่ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของพระวินัย ทรงตั้งคณะผู้ตัดสิน มีพระอุบาลีเป็นประธาน ท่านรสสุคนธ์ช่วยตอบผมมาสิว่าทำไมถึงตั้งพระอุบาลีเป็นประธาน ทำไมถึงไม่ตั้งพระสารีบุตร หรือพระโมคคัลลานะ หรือพระอานนท์” ท่านถามพระรสสุคนธ์

“เพราะพระอุบาลีท่านชำนาญในพระวินัยจนได้รับยกย่องจากพระพุทธรูปเจ้าให้เป็นเอตทัคคะในทางทรงพระวินัยครับ” พระรสสุคนธ์ตอบ

“ถูกแล้ว จะเห็นว่าพระพุทธรูปองค์ทรงใช้คนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นอันว่าพระอุบาลีท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานในการสอบสวนการตั้งครรภของนางภิกษุณี เมื่อมีประธานก็ต้องมีกรรมการ เรื่องของผู้หญิงก็ต้องมีกรรมการเป็นผู้หญิงด้วย แม่ชีลองทายสิว่า ผู้หญิงที่เป็นกรรมการในเรื่องนี้คือใคร”

“ฉันขอทายว่านางวิสาขาจ๊ะ” แม่ชีตอบ

“ถูกแล้ว นอกจากนี้ก็มีอนาถบิณฑิกเศรษฐี แล้วก็ต้องมีพระราชาร่วมเป็นกรรมการด้วย พระเจ้าปเสนทิจึงต้องรับหน้าที่เป็นกรรมการอีกผู้หนึ่ง นางวิสาขาอาศัยว่าเคยตั้งครรภมาแล้ว ๒๐ ครั้ง

จึงเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เพราะมีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตั้งกรรมเป็นอันดี ในที่สุดก็ได้ชี้แจงแก่ที่ประชุมโดยประมวลเรื่องราวและทำให้วินิจฉัยได้ว่านางภิกษุณีรูปนี้ตั้งกรรมมาตั้งแต่ก่อนบวช มีกรรมติดมา ก็เลยเป็นอันพ้นจากอิทธิพล พันคดี เป็นผู้บริสุทธิ์ เมื่อเป็นผู้บริสุทธิ์ท่านก็ไม่ต้องสึก จึงอยู่ในสำนักของพระพุทธเจ้า ไม่กลับไปยังสำนักของพระเทวทัต เมื่อกรรมครบทศมาส ก็ได้คลอดบุตรเป็นเด็กผู้ชาย ท่านก็ได้เลี้ยงดูบุตรอยู่ในสำนักภิกษุณีในพระเชตวันนั้น”

“ไม่ลำบากแยะหรือคะ ไหนจะเลี้ยงลูก ไหนจะปฏิบัติธรรม”
สตรีที่จำข่าสาามีถามขึ้น

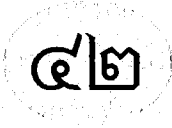
“ลำบากก็ต้องทน เพราะท่านอยากได้มรรคผล”

“แล้วท่านได้หรือเปล่าคะ”

“ใจเย็นๆโยม ฟังต่อไปว่าท่านจะได้หรือไม่ได้” ขณะนั้น
รถวิงข้ามแม่น้ำสายหนึ่งซึ่งมีสะพานให้รถวิงข้ามได้ มีเสียงถามขึ้นว่า

“แม่น้ำสายนี้ชื่ออะไรครับ”

“ชื่อแม่น้ำอจิรวดี มีความสำคัญต่อประวัติของพระเถรีรูปหนึ่ง เออาละ ไว้จบเรื่องภิกษุณีมารดาของพระกุมารกัสสปะแล้วจึงจะเล่าเรื่องของพระเถรีองค์นี้” พระเจริญตอบ

ภิกษุณีสงฆ์

“พระอาจารย์ ภิกษุณีกับแม่ชีเหมือนกันหรือเปล่าจะ อย่าง
ฉันนี้จะเรียกว่าภิกษุณีในสมัยพุทธกาลได้หรือเปล่า” แม่ชีป่วนถาม
ขึ้นเพราะอยากรู้จริงๆ อยากรู้ถึงกับยอมลงทุนเรียกพระเจริณว่า
พระอาจารย์

“ภิกษุณีถือศีล ๓๑๑ ข้อ แม่ชีถือก็ข้อละ” พระมัคคุเทศก์
ถาม

“ฉันถือแค่ ๘ ข้อ น้อยกว่าภิกษุณีตั้งสามร้อยสามข้อ” แม่ชี
ตอบ อาศัยที่เคยค้าขายมาก่อน จึงบวกลบได้รวดเร็วทันใจ

“แล้วเหมือนกันหรือเปล่านั้น”

“ไม่เหมือนกันจะ แต่ฉันอยากฟังเรื่องของภิกษุณีว่ามีความเป็น
มาอย่างไร ทำไมพระพุทธเจ้าถึงยอมให้ผู้หญิงบวช”

“ญาติโยมอยากฟังเรื่องภิกษุณีใหม่ ถ้ามีแม่ชีป่วนอยากฟัง
คนเดียวจะยอมให้อาตมาเล่าหรือเปล่า” ท่านขอความเห็นจากผู้ฟัง
ทั้งรถ

“อยากฟังครับ”

“อยากฟังค่ะ” เสียงตอบรับดังขึ้น ฝ่าย “อยากฟังครับ”
นั้นนอกจากเป็นอุบาสกแล้วยังมีพระหนุ่มอีกสามรูปร่วมออกเสียง

ด้วย เมื่อเป็นความประสงค์ของผู้ฟัง พระมัคคุเทศก์จึงบรรยายเรื่องความเป็นมาของภิกษุณี ท่านรู้เรื่องนี้ดีเพราะอ่านจากหนังสือ พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลศัพท์ เขียนโดย เจ้าคุณอาจารย์ประยุทธ์ ปยุตโต ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาของโลก

“ภิกษุณีก็คือพระผู้หญิงในพระพุทธศาสนา คู่กับภิกษุซึ่งเป็นพระผู้ชาย ภิกษุณีสงฆ์เกิดขึ้นในพรรษาที่ ๕ แห่งการบำเพ็ญพุทธกิจ ใครจะตอบผม/อาตมาได้ว่าบ้างว่า ในพรรษาที่ ๕ พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจอะไรบ้าง” พระมัคคุเทศก์ตั้งคำถาม

“ผมไม่ทราบคำตอบหรอกครับ ทราบแต่ที่ท่านอาจารย์จะต้องทราบ” พระขุนทดพูดยวนนิตๆทั้งที่ท่านมิได้มีเชื้อสายฉนวน แม้สักน้อย พระมัคคุเทศก์จึงเฉลยว่า

“ในพรรษาที่ ๕ พระพุทธองค์ได้เสด็จไปจำพรรษา ณ กุฎาคารในป่ามหาวัน นครเวสาลี พุทธกิจที่ทรงบำเพ็ญในพรรษานี้ได้แก่ โปรดพระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดาซึ่งประชวรหนักอยู่ที่กรุงกบิลพัสดุ์ พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลอรหัตตผลแล้วปรินิพพาน โปรดพระญาติที่วิวาทกันเพราะเหตุแย่งน้ำในแม่น้ำโรหิณี มีท่านใดตอบได้ว่าบ้างว่า เมื่อพระพุทธองค์เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ พระองค์ประทับ ณ ที่ใด” พระมัคคุเทศก์ตั้งคำถามอีก

“พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่นิโครธารามครับ” คนตอบคือ โยมเส้ง เพราะเขาฟังด้วยปัญญาจึงจำเหตุการณ์และสถานที่ได้ครบถ้วน

“ถูกแล้ว พระองค์ประทับอยู่ที่นิโครธาราม วันหนึ่งพระนางมหาปชาบดีโคตมีซึ่งเป็นพระมาตุจฉาและเป็นพระมารดาเลี้ยงของพระองค์ ได้เสด็จเข้าไปเฝ้าและทูลขออนุญาตให้สตรีสละเรือนออกบวชในพระธรรมวินัย...”

“พระมาตุจฉาแปลว่าอะไรจะพระอาจารย์” แม่ชีปวนถาม

“แปลว่าน่า เพราะพระนางมหาปชาบดีท่านเป็นพระชนนีษฐาของพระนางสิริมหามายา แม่ชีตอบเอาตมาหน้อยสิว่า พระชนนีษฐาแปลว่าอะไร”

“แปลว่าน้องสาวจะ ที่ฉันรู้เพราะตอนสาว ๆ ชอบดูลิเก ประโยชน์ของการดูลิเกนอกจากได้รับความบันเทิงแล้วยังรู้คำราชาศัพท์ด้วย” แม่ชีตอบ

“ดีมาก แม่ชีเป็นคนมีปัญญา สามารถหาประโยชน์ได้จากสิ่งที่พบเห็น เอาตมาขออนุโมทนา” แม่ชีปวนดีใจนักที่ได้รับคำชมความรู้สึกไม่ถูกชะตากับท่านในช่วงแรกจุมลายหายไปสิ้น

“เอาละ ที่นี้เอาตมาก็จะได้บรรยายต่อ เมื่อกี้เอาตมาพูดถึงไหนแล้ว” ท่านทดสอบความจำของผู้ฟัง

“ถึงตอนพระนางมหาปชาบดีโคตมีเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่นิโครธารามและทูลขออนุญาตให้สตรีสละเรือนออกบวชในพระธรรมวินัยค่ะ” นางสาวสายใยรักตอบ

“แล้วพระพุทธองค์ทรงอนุญาตเลยหรือครับ” พระธวัชถาม

“ไม่ทรงอนุญาตเพราะได้ตรัสห้ามถึงสามครั้ง ต่อมาเมื่อเสด็จไปยังเมืองเวสาลี ประทับที่กุฎาคารศาลาในป่ามรวาน พระนางมหาปชาบดีซึ่งไม่ละความพยายาม ถึงกับปลงผมนุ่งห่มผ้ากาสาละ ออกเดินทางพร้อมด้วยเจ้าหญิงศากยะจำนวน ๕๐๐ นางไปยังเมืองเวสาลี และได้มายืนกรรแสงอยู่ที่ซุ้มประตูนอกกุฎาคารศาลา พระบาทพวม พระวรกายเปโระเปื้อนธุลี เพราะทรงเดินทางรอนแรมมาไกล พระอานนท์มาพบเข้า สอบถามทราบความแล้วรีบช่วยไปกราบทูลขออนุญาตให้”

“พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตอย่างนั้นหรือครับ” พระธวัช

ถามอีก

“ยังรอกท่าน เพราะเมื่อพระอานนท์กราบทูลก็ถูกพระองค์ตรัสห้ามถึงสามครั้งเช่นกัน ในที่สุดพระอานนท์ผู้ฉลาดรอบคอบจึงเปลี่ยนวิธีใหม่ โดยกราบทูลถามว่า สตรีออกบวชในพระธรรมวินัยแล้วจะสามารถบรรลุโสดาปัตติผล จนถึงอรหัตตผลได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่าได้ พระอานนท์จึงอ้างเหตุผลนั้นพร้อมทั้งการที่พระนางมหาปชาบดีเป็นพระมาตุจฉาและเป็นพระมารดาเลี้ยง มีอุปการะมากต่อพระองค์ แล้วขอให้ทรงอนุญาตให้สตรีออกบวช พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตโดยมีเงื่อนไขว่า พระนางจะต้องรับปฏิบัติกรรม ๘ ประการ...”

“กรรม ๘ ประการมีอะไรบ้างคะ เพื่อฉันปฏิบัติได้ จะได้ขอบวชบ้าง” สตรีที่จ้างฆ่าสามีถามอย่างใคร่รู้ หล่อนเริ่มเบื่อหน่ายคล้ายกำหนดในกามคุณทั้งหลายที่ผูกมัดตรึงให้หล่อนต้องทุกข์ทรมานใหม่มาช้านาน เพิ่งจะเบาคลายเมื่อได้มาแสวงบุญในแดนพุทธภูมินี้

“ถึงโยมจะปฏิบัติได้ แต่ก็บวชเป็นภิกษุณีไม่ได้ เพราะหาอุปัชฌาย์ที่เป็นภิกษุณีไม่ได้แล้ว”

“แต่ฉันก็ยังอยากรู้ไว้ประดับความรู้ ท่านช่วยบอกหน่อยว่ากรรม ๘ ประการมีอะไรบ้าง”

“แม่ชีละ อยากรู้ไหม” พระมัคคุเทศก์ถามแม่ชีป่วน

“อยากรู้จ๊ะ” แม่ชีตอบ

“เอาละ ฟังให้ดี กรรม ๘ ประการ มีดังนี้ ๑. ภิกษุณีแม้บวชเรียบร้อยพรษาแล้ว ก็ต้องกราบไหว้ภิกษุแม้บวชวันเดียว ๒. ภิกษุณีจะอยู่ในวัดที่ไม่มีภิกษุไม่ได้ ๓. ภิกษุณีต้องไปถามวันอุโบสถและเข้าไปฟังโอวาทจากภิกษุทุกกึ่งเดือน ๔. ภิกษุณีอยู่

จำพรรษาแล้วต้องปวารณาในสงฆ์สองฝ่ายโดยสถานทั้ง ๓ คือ โดย
ได้เห็น โดยได้ยิน โดยรังเกียจ ๕. ภิกษุณี...”

“ทำไมต้องรังเกียจด้วยละจ๊ะพระอาจารย์” แม่ชีปวนถาม
แซงขึ้น พระมัตถุเทศก์ตอบว่า

“รังเกียจในที่นี้หมายถึงระวางสงสัย หรือเห็นพฤติกรรม
อะไรที่น่าเคลือบแคลง”

“แทนที่จะรังเกียจก็ว่ากล่าวแทนไม่ได้หรือจ๊ะ” แม่ชีถามอีก

“ไม่ได้ ขอให้ฟังต่อไปว่าทำไมถึงไม่ได้ คำตอบอยู่ที่ข้อสุดท้าย” พระมัตถุเทศก์ตอบแล้วจึงบรรยายต่อ

“ครุธรรมประการที่ ๕. ภิกษุณีต้องอาบัติหนัก ต้องประพฤติ
มานต์ในสงฆ์สองฝ่าย คือทั้งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ เป็นเวลา
๑๕ วัน ๖. ภิกษุณีต้องแสวงหาอุปสัมปทาในสงฆ์สองฝ่าย เพื่อ
นางสิกขมานา แม่ชีอย่าเพิ่งถามให้อาตมาพูดจบก่อนแล้วค่อยถาม”
ท่านห้ามแม่ชีเมื่อเห็นว่ากำลังขยับปากจะถาม แม่ชีจึงต้องนั่งฟัง
ก่อน

“ประการที่ ๗. ภิกษุณีไม่พึงดำ ไม่พึงบริภาษภิกษุ ไม่ว่า
จะโดยปริยายใดๆ และประการสุดท้าย ไม่ให้ภิกษุณีว่ากล่าวภิกษุแต่
ภิกษุว่ากล่าวภิกษุณีได้ เอาละที่นี้ใครสงสัยจะถามก็ถามได้” ท่าน
เปิดโอกาสให้ผู้ฟังถาม แม่ชีปวนจึงถามเป็นคนแรก

“ฉันอยากรู้ว่าอุปสัมปทากับนางสิกขมานา คืออะไรจ๊ะ”

“อุปสัมปทา คือการบวช หมายถึงการบวชเป็นภิกษุหรือ
ภิกษุณี ส่วนสิกขมานา แปลว่านางผู้กำลังศึกษา หมายถึงสามเณรี
ผู้มีอายุถึง ๑๘ ปีแล้ว อีก ๒ ปีจะครบบวชเป็นภิกษุณี ภิกษุณี
สงฆ์สวดให้สิกขาสมมติ คือตกลงให้สมათานสิกขาบท ๖ ประการ
ตั้งแต่ ปาณาติปาตา เวรมณี จนถึง วิกาลโภชนา เวรมณี ให้

รักษาอย่างเคร่งครัดไม่ขาดเลยตลอดเวลา ๒ ปีเต็ม ถ้าล่วงข้อใดข้อหนึ่ง ต้องสมาทานตั้งต้นไปใหม่อีก ๒ ปี เมื่อครบ ๒ ปีแล้ว ภิกษุณีสงฆ์จึงทำพิธีอุปสมบทให้ ขณะที่สมาทานสิกขาบท ๖ ประการอย่างเคร่งครัดนี้ เรียกว่า นางสิกขมานา”

“ขอบคุณจะ นิมนต์บรรยายเรื่องภิกษุณีต่อเถิดจะ”
แม่ชีป่วนยกมือขึ้นไหว้ขอบคุณ

“อาตมาบรรยายถึงตรงไหนแล้วละ” ท่านจำไม่ได้

“ฉันจำไม่ได้แล้วจะ ใครจำได้ช่วยบอกท่านหน่อย” แม่ชี
ป่วนประกาศ

“ถึงตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ อนุญาตให้พระนางมหาปชาบดีบวชได้ โดยมีเงื่อนไขว่าพระนางจะต้องรับปฏิบัติ ศรัทธธรรม ๘ ประการค่ะ” นางสาวสายใยรักตอบเสียงใส

“พระอานนท์จึงมาทูลพระนางมหาปชาบดีตามที่พระพุทธองค์ตรัส พระนางยอมรับตามพุทธานุญาตที่ให้ถือว่าการรับ ศรัทธธรรมนั้นเป็นการอุปสมบทของพระนาง ส่วนเจ้าหญิงศากยะที่ตามมาทั้งหมด พระพุทธเจ้าตรัสอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์อุปสมบทให้ ในคราวนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระอานนท์ว่าการให้สตรีบวชจะเป็นเหตุให้พรหมจรรย์ คือพระศาสนาหรือศีลธรรม ตั้งอยู่ไม่ได้ยั่งยืน จะมีอายุสั้นเข้า เปรียบเหมือนตระกูลที่มีบุตรน้อย มีสตรีมาก ถูกผู้ร้ายทำลายได้ง่าย หรือเหมือนนาข้าวที่มีหนอนชยอกลง หรือเหมือนไร่อ้อยที่มีเพลี้ยลง ย่อมอยู่ได้ไม่ยืนนาน พระองค์ทรงบัญญัติศรัทธธรรม ๘ ประการกำกับไว้ก็เพื่อเป็นหลักค้ำกันพระศาสนา เหมือนสร้างคันกันสระใหญ่ไว้ก่อนเพื่อกันไม่ให้น้ำไหลทันออกไป พระศาสนาจักอยู่ได้ยั่งยืนเช่นเดิม”

“ทำไมพระพุทธเจ้าจึงไม่ให้ภิกษุไหว้ภิกษุณีคะ” สตรีที่เริ่ม

เมื่อหน่วยคล้ายกำหนดในกามคุณทั้งหลายถามด้วยอยากรู้

“เหตุผลที่พระพุทธองค์ไม่ให้ภิกษุเฝ้าภิกษุณี ให้ภิกษุณีเฝ้าภิกษุได้ฝ่ายเดียว เพราะทรงเห็นว่านักบวชในลัทธิศาสนาอื่นทั้งหลายไม่มีใครเฝ้าสตรีกันเลย พระองค์ทรงพิจารณาตามบริบทของสังคมในสมัยนั้นด้วย เพราะไม่ต้องการให้ศาสนาของพระองค์แปลกแยกไปจากศาสนาอื่น ๆ ในสมัยนั้น กล่าวโดยสรุปว่า หากถือเหตุผลทางด้านสภาพสังคมและศาสนาแล้ว จะไม่ทรงอนุญาตให้สตรีบวชเลย แต่ด้วยเหตุผลในด้านความสามารถโดยธรรมชาติจึงทรงยอมให้สตรีบวชได้ เมื่อภิกษุณีสงฆ์เกิดขึ้นแล้ว สตรีที่จะบวชต่อมาต้องเป็นสิกขมานา รักษาสิกขาบท ๖ คือหกข้อแรกในศีล ๑๐ ไม่ให้ขาดเลยตลอดสองปีก่อนจึงขออุปสมบทได้ และต้องรับการอุปสมบทโดยสงฆ์สองฝ่าย คือบวชโดยภิกษุณีสงฆ์แล้ว ต้องบวชโดยภิกษุสงฆ์อีกชั้นหนึ่ง เมื่อเป็นภิกษุณีต้องรักษาสิกขาบท หรือศีล ๓๑๑ ข้อ เป็นอันว่าภิกษุณีสงฆ์เกิดขึ้นในพรรษาที่ ๕ แห่งการบำเพ็ญพุทธกิจและเจริญแพร่หลายในชมพูทวีปอันเป็นแดนพุทธภูมิอยู่ช้านาน เป็นแหล่งให้การศึกษาแหล่งใหญ่แก่สตรีทั้งหลาย”

“แล้วภิกษุณีที่ประเทศศรีลังกามีความเป็นมาอย่างไรครับ พระอาจารย์” ผู้ถามคือพระรสสุคนธ์ บรรดาญาติโยมผู้หญิงชอบมาถามท่านเรื่องอยากจะเป็นภิกษุณี กลับไปท่านคงจะให้คำตอบพวกเขาได้อย่างถูกต้อง

“ภิกษุณีสงฆ์ประดิษฐานในลังกาทวีปในรัชกาลของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ โดยพระสังฆมิตตาเถรี พระราชธิดาของพระเจ้าอโศกมหาราช เดินทางจากชมพูทวีปมาประกอบอุปสมบทกรรมแก่พระนางอนุพาเทวี ชายาของเจ้ามahanาค อนุชาของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พร้อมด้วยสตรีอื่นอีกหนึ่งพันคน ภิกษุณี

สงฆ์เจริญรุ่งเรืองในลังกาทวีปยาวนานไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ปี แต่ในที่สุดได้สูญสิ้นไปตามกฎพระไตรลักษณ์”

“แล้วในประเทศไทยมีภิกษุณีสงฆ์ไหมคะ” คนถามคือนางสาวสายใยรัก

“ในประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้เคยมีการประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์”

“แล้วถ้าฉันจะขอบวชเป็นภิกษุณีรูปแรกของเมืองไทยจะได้ไหมจ๊ะ” แม่ชีป่วนอยากบวชเพราะอยากดัง หากได้เป็นภิกษุณีรูปแรกของเมืองไทยคงมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกเลยทีเดียว

“แล้วจะหาภิกษุณีที่ไหนมาเป็นอุปัชฌาย์ล่ะ” พระมัตถุเทศก์ย่อนถาม

“ก็ให้พระภิกษุเป็นอุปัชฌาย์แทน พอฉันบวชแล้วต่อไปก็เป็นอุปัชฌาย์บวชให้คนอื่นได้”

“แม่ชีพูดง่ายแต่ฟังยากนะ เพราะเรื่องมันไม่ง่ายอย่างที่แม่ชีพูด ตามพระวินัย พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ว่าการอุปสมบทเป็นภิกษุณีต้องบวชโดยภิกษุณีสงฆ์ก่อน แล้วจึงบวชโดยภิกษุสงฆ์อีกชั้นหนึ่ง และเมื่อเป็นภิกษุณีแล้วก็ต้องถือศีล ๓๑๑ ข้อ ซึ่งอาจมาเห็นว่าผู้หญิงยุคนี้ไม่มีใครสามารถถือศีล ๓๑๑ ข้อได้ครบ เพราะเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากหรือปฏิบัติไม่ได้ เอาอย่างนี้ แม่ชีลองไปอ่านพระไตรปิฎกเล่ม ๓ ชื่อภิกษุณีวิวัฏฐ์ อ่านแล้วคิดอีกทีว่าจะทำได้ตามนั้นหรือเปล่า แต่ถึงทำได้ก็บวชไม่ได้ เพราะถ้าบวชเท่ากับเป็นการละเมิดพระวินัย”

“แบบนี้ก็แย่นะสิ ใครเกิดเป็นผู้หญิงก็ไม่มีโอกาสได้บรรลุธรรม” แม่ชีพูดเพราะไม่เข้าใจ

“มีสิโยม เป็นผู้หญิงก็บรรลุธรรมได้ อย่างนางวิสาขามหา

อุบาสิกาบรรลุลหกรรมเป็นพระโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ นางสุนทนา บุตรีท่านอนาถาบินทิกเศรษฐีก็บรรลุลหกรรมเป็นพระสกทาคามี พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าคฤหัสถ์สามารถบรรลุลหกรรมได้ถึงขั้นเป็นพระอนาคามี แต่ถ้ายบรรลุลหกรรมขั้นเป็นพระอรหันต์ต้องบวชในวันนั้น ถ้าไม่บวชต้องปรีนิพพานเช่นอำมาตย์ของพระเจ้าปเสนทิที่ชื่อสันตติ อาตมาว่าถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วต้องตายในวันนั้นก็เกินค้อมนะ”

“ครับ อย่าย่ำว่าแต่เป็นพระอรหันต์แล้วตายในวันนั้น ถึงเป็นพระโสดาบันแล้วตายผมก็ว่าค้อมครับ เพราะจะเกิดอีกไม่เกิน ๗ ชาต ก็จะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ส่วนพระอรหันต์ไม่ต้องเกิดอีกเพราะชาติภพจบสิ้นแล้วสำหรับท่าน” โยมเส้งให้การรับรอง

“เออละ ที่นี้ก็มาพูดถึงนางภิกษุณีบุตรเศรษฐีเมืองราชคฤห์ ซึ่งเป็นมารดาของพระกุมารกัสสปะ ว่าท่านจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์หรือไม่ประการใด อาตมาจะทบทวนว่าเมื่อพระเทวทัตให้ท่านสึก ท่านก็ไม่ยอมสึก ได้ขอให้ภิกษุณีผู้ใหญ่พามาเฝ้าพระพุทธเจ้าที่พระเชตวัน เมืองสาวัตถี จึงพากันเดินทางมาจากราชคฤห์ ซึ่งในคัมภีร์ว่าห่างจากสาวัตถี ๔๕ โยชน์ ๑ โยชน์เท่ากับ ๑๖ กิโลเมตร ๔๕ โยชน์เท่ากับเท่าไร แม่ชีป่วนลองคูณดูซิ” แม่ชีวัยหกสิบรีบตอบว่า

“ฉันถนัดแต่บวกกับลบจะ คูณไม่ถนัด”

“ผมคูณออกมาได้ ๗๒๐ ครับ” โยมเส้งเป็นคนตอบ

“ถูกแล้ว ท่านต้องเดินทางระหกระเหินรอนแรมมาเป็นระยะทางถึง ๗๒๐ กิโลเมตร และเมื่อวินิจจัยคดีกันสิ้นสุดลง ผลก็ออกมาว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ ท่านก็พ้นคดี จึงอยู่ปฏิบัติธรรม ณ พระเชตวัน จนกระทั่งครุภักก์ก็คลอดบุตร แล้วท่านก็เลี้ยงบุตรอยู่ในสำนักภิกษุณีนั่นเอง อยู่มาวันหนึ่งพระเจ้าปเสนทิเสด็จมาเฝ้าพระ

พุทธเจ้า ผ่านมาทางสำนักภิกษุณีได้ยินเสียงเด็กร้อง ก็ตรัสถามข้าราชการบริพารว่าเด็กที่ไหนมาร้องอยู่ในวัด เมื่อทรงทราบว่าเป็นบุตรของนางภิกษุณีรูปนั้น จึงตรัสว่า เรื่องการเลี้ยงดูเด็กเป็นเรื่องยาก ท่านเป็นภิกษุณีย่อมไม่สะดวกในเรื่องปัจจัยการเป็นอยู่ จึงทรงขอเด็กทารกนั้นไปเลี้ยงในวัง ตั้งชื่อให้ว่ากัสสปะ แต่เพราะเด็กเติบโตในวังเป็นอย่างดีราชกุมาร คนทั้งหลายจึงเรียกว่ากุมารกัสสปะ เวลาผ่านไปจนกระทั่งเด็กน้อยอายุ ๗ ขวบ ก็ได้มาบวชเป็นสามเณร ศึกษาปฏิบัติธรรมจนได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์ชื่อพระกุมารกัสสปะ เป็นผู้มีชื่อเสียงมาก สามารถแสดงธรรมจนได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้า เป็นเอตทัคคะในบรรดาภิกษุผู้แสดงธรรมวิจิตร ส่วนนางภิกษุณีมารดานั้น ตั้งแต่บุตรของตนไปอยู่ในวังแล้วก็เฝ้าห่วงใย ร้องให้คิดถึงแต่บุตรของตนตลอดเวลา แม้จะตั้งใจปฏิบัติธรรมแต่หากใจหนึ่งก็คิดถึงแต่ลูก จึงไม่เป็นอันปฏิบัติธรรมได้จริงจัง มีกังวล มีห่วงเกิดขึ้น จำร้องหาแต่ลูกเรื่อยมา ก็เลยไม่บรรลุมรรคผลอะไรทั้งสิ้น อยู่มานานจนกระทั่งวันหนึ่งเดินบิณฑบาตมาเจอพระกุมารกัสสปะซึ่งตอนนั้นเป็นพระอรหันต์แล้ว เมื่อเห็นลูก ด้วยความดีใจก็ร้องเรียกว่าลูกรักแล้วก็โผเข้าไปหา แต่อารามร้อนรน โผโผเข้าไปหาก็ชวนเซแล้วก็พลัดล้มลงไปน้านมก็ไหลออกมาเปื้อนจีวร แล้วก็ไปจับลูก เขาว่าคนมีลูกเมื่อนึกถึงลูกด้วยความรัก น้านมจะไหลออกมา อาตมาเองไม่เคยมีลูกก็เลยไม่รู้ว่าจริงหรือไม่ แม่ชีป่วนพอจะตอบได้ไหม” ท่านถามแม่ชี

“ตอบได้สบายมากจะ เพราะได้เจอกับตัวฉันเอง เวลาฉันไปค้าขายต่างจังหวัดกับพ่อเด็ก ทั้งลูกๆไว้ที่บ้านก็คิดถึง พอคิดถึงน้านมก็ไหล ชื่อนี้ฉันขอยืนยันจะ” แม่ชี้วยหกลีบยืนยันหนักแน่น

“เอาละ ที่นี้ก็มาเล่าต่อ ฝ่ายพระกุมารกัสสปะท่านมีใจเมตตา

การุณย์ต่อมารดา นึกถึงว่ามารดา ยังไม่ได้บรรลุนิพพาน เป็นเพราะความรักความห่วงใยในตัวท่านผู้เป็นบุตร ก็คิดจะช่วยมารดา ท่านคิดว่าหากให้มารดามีจิตใจครุ่นกังวลอยู่กับความรักความห่วงใยอยู่อย่างนี้ ก็จะไม่ได้รับรู้จักมรรคผลอย่างแน่นอน ท่านจึงต้องใช้วิธีการเป็นอุบายสักอย่าง ทำให้มารดาตัดความรู้สึกผูกพันห่วงหาอาลัยในตัวท่านให้ได้ จึงพูดกับมารดาว่า

“แม่ ทำอะไรอยู่ บวชมาตั้งนานทำไมความรักแค่นี้ก็ตัดไม่ได้” นางภิกษุณีผู้เป็นมารดาให้รู้สึกน้อยใจนัก คิดว่า ‘ลูกนะลูก ดุสิตา เราอุตส่าห์ตามหา ร้องไห้ ห่วงหามาไม่รู้กี่ปีแล้ว มาเจอก็พูดอย่างนี้ อย่างกระนั้นเลยในเมื่อไม่รักเรา เราก็อยาไปรักเขาเลย’ คิดได้ อย่างนี้ก็ทำให้ตัดความรู้สึกห่วงใยผูกพันลดน้อยลงไปได้ ตั้งแต่นั้น ก็ตั้งใจปฏิบัติธรรม ต่อมาก็ได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์รูปหนึ่ง เป็นอันว่าทั้งแม่ทั้งลูกได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เรื่องก็จบลงด้วยดี”

“สาธุ” ผู้ฟังทั้งพระและคฤหัสถ์สาธุการขึ้นพร้อมกัน

ชีวิตนี้ทุกซั๊ก

“พระอาจารย์ครับ ตอนรถวิ่งข้ามแม่น้ำอจิรวดี พระอาจารย์บอกว่าแม่น้ำสายนี้มีความสำคัญต่อประวัติของพระเถรีรูปหนึ่ง ตอนนั้นก็จบเรื่องภิกษุณีมารดาของพระกุมารกัสสปะแล้ว นิมนต์เล่าเรื่องพระเถรีครับ” พระรสนุคนธ์นิมนต์ให้เล่าเพราะท่านฟังเพลินจนไม่รู้สติง่วง ขณะนั้นเป็นเวลาหกโมงครึ่ง อีกหนึ่งชั่วโมงจะถึงสาวตฤติตามที่ท่านพระครู ‘ทำเวลา’ ด้วยคาถา ‘สหัสสเนตโต’

“ท่านทราบไหมว่าพระเถรีรูปนั้นชื่ออะไร” พระมัคคุเทศก์ถาม

“พระกุนทลเกสาเถรีใช่ไหมครับ” พระขุนทดตอบแล้วถาม

“พระกุนทลเกสาเถรีท่านเป็นธิดาเศรษฐีเมืองราชคฤห์ แต่พระเถรีรูปนี้เป็นธิดาเศรษฐีเมืองสาวตฤติ” พระมัคคุเทศก์ท้วง

“พระอาจารย์ เมืองราชคฤห์กับพระนครราชคฤห์นี้เป็นอันเดียวกันหรือเปล่า เพราะบางครั้งพระอาจารย์ก็เรียกพระนคร บางครั้งก็เรียกว่าเมือง” คนถามคือแม่ชีปวน

“เหมือนกันจะโยม จะเรียกเมืองก็ได้ เรียกพระนครก็ได้ ตำรวจไม่จับ”

“หรือจะ งั้นถ้าตำรวจจะจับ ฉันจะให้จับพระอาจารย์ก็แล้ว

กัน” แม่ชีเริ่มงอนนิดๆ

“ก็ได้ แต่โยมช่วยประกันออกมาด้วยจะได้มีคนบรรยาย”
พระเจริญตั้งใจยั่วแม่ชีป่วน

“ไม่เป็นไรค่ะ ถ้าแม่ชีไม่ประกัน ดิฉันจะประกันท่านเอง
นิมนต์เล่าเรื่องพระเถรีเกิดค่ะ” โยมฟ้องใสสรูปเพราะอยากฟัง พระ
เจริญจึงบอกภรรยาแก้แค้นเสียงว่า

“โยมช่วยตอบอาตมาก่อนว่า พระเถรีรูปนี้ชื่ออะไร”

“ดิฉันไม่ทราบค่ะ”

“หลวงพ่อกับ ช่วยบอกผมด้วยเถิดครับ” แก่แก่เสียงใคร
จะทดลอง ‘คุณวิเศษ’ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จาก ‘ธรรมจักร’ จึงส่ง
จิตไปถามท่านพระครู เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงหยุดบริกรรมคาถา
‘สหัสเสนโต’ ส่งจิตตอบมาว่า “พระปฎาจารย์เถรี” แล้วจึงบริกรรม
คาถาย่นระยะทางต่อ

“ชื่อพระปฎาจารย์เถรีครับ” โยมเสียงตอบ

“ถูกต้อง รู้สึกว่าโยมจะเก่งกว่าพระนะ แบบนี้พระก็อายแย
หรือพระหนุ่มสามรูปจะว่าอย่างไร”

“ผมไม่รู้จะว่าอย่างไรครับ ท่านสองรูปว่าอย่างไร” พระธวัช
ถามเพื่อนบรรพชิตอีกสองรูปที่อยู่ในวัยเดียวกับท่านและไม่ยอม
ตอบ

“แหม ท่านออกแซกนานจัง ฉันทอยากรู้เรื่องเร็วๆ” แม่ชีป่วน
ต่อว่านิดๆ พระเจริญรู้สึกที่ท่านเป็นอย่างนั้นจริงๆ จึงสรุปว่า

“เออละ อาตมาจะเล่าเรื่องของพระปฎาจารย์เถรี แต่ก่อน
ที่จะเล่าต้องให้เรื่องเก่าก่อนดีกว่า เมื่อก็อาตมาถามพระคุณเจ้า
สามรูปว่ารู้สึกอายโยมไหมที่โยมเก่งกว่า ช่วยตอบผมหน่อยซิ” ท่าน
ยังคงต้องการคำตอบจากพระหนุ่มสามรูป

“พระคุณเจ้าในรณมีหารูปครึบ ไม่ใช่สามรูป ถ้ารวมทำนด้วย ก็เป็นหกรูป” พระขุนทดเลียงตอบไปทางหนึ่ง

“ผมไม่นับหลวงพ่อสองรูป เพราะท่านได้แสดงภูมิรู้และ ภูมิธรรมให้ปรากฏแล้ว มีแต่ท่านสามรูปนี้แหละที่ยังไม่ได้แสดง”

“ผมยังไม่มีทั้งภูมิรู้และภูมิธรรม กำลังจะกอบโกยภูมิรู้จาก ท่าน และภูมิธรรมจากหลวงพ่อกับสองรูป ได้โปรดให้อโอกาสผมด้วยเถิดครับ” พระธวัชเข้าใจพูด

“โปรดให้อโอกาสผมด้วย” พระขุนทดกับพระรสสุคนธ์พูดขึ้นพร้อมกัน พระมัทศุเทศก็รู้สึกพอใจในความเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนของภิกษุทั้งสาม จึงพูดตัดบทว่า

“เอาละ พูดอย่างนี้พอฟังได้ ถ้าเช่นนั้นผมก็นิมนต์ท่านทั้งสามเก็บเกี่ยวความรู้ให้ได้มากที่สุด จะได้นำไปถ่ายทอดให้แก่ญาติโยม เป็นการสร้างความดีให้แก่พระศาสนาด้วย ผมขออนุโมทนา” จากนั้นท่านจึงเล่าเรื่องของพระปฎาจารย์เถรีให้คณะผู้แสวงบุญฟัง

“พระปฎาจารย์เถรีท่านเป็นธิดาสาวสวยของเศรษฐีเมืองสาวัตถี เมื่อท่านอายุ ๑๖ ปีก็ถูกบิดามารดากักตัวไว้ในปราสาทเจ็ดชั้น แวดล้อมด้วยข้าทาสบริวารชายหญิง ที่ทำเช่นนี้เพราะไม่ต้องการให้ธิดาของตนได้มีโอกาสนพบปะกับชายหนุ่มทั้งหลาย แต่ท่านก็ได้แอบรักใคร่กับคนใช้หนุ่มในปราสาทนั้น ครั้นบิดามารดาเตรียมการแต่งงานระหว่างท่านกับชายหนุ่มที่ฐานะเท่าเทียมกัน ท่านจึงพาหนุ่มคนใช้ปลอมตัวหนีออกจากบ้านไปอยู่ในหมู่บ้านซึ่งไกลจากพระนครสาวัตถี เมืองสาวัตถีกับพระนครสาวัตถีเป็นอันเดียวกันนะแม่ชี จะเรียกว่าเมืองสาวัตถีหรือพระนครสาวัตถีก็ได้” พระมัทศุเทศก็พูดกับแม่ชีป่วนด้วยเกรงแม่ชีจะถาม

“จ๊ะ เหมือนที่เมืองราชคฤห์เป็นอันเดียวกับพระนคร

ราชคฤห์ ฉันเข้าใจแล้วจะ ท่านเล่าต่อได้ นิมนต์จ้ะ”

“เมื่อเปลี่ยนฐานะจากธิดาเศรษฐีเป็นหญิงชาวบ้าน ท่านก็ต้องทำงานหนักเพราะต้องทำงานบ้านเอง จากที่เคยเป็นนายก็ต้องกลายเป็นป่าว”

“เหมือนฉันเปียบเลย ถ้าฉันไม่หนีตามพวกบ้าน พ่อฉันก็จะให้แต่งงานกับลูกชายเจ้าของโรงสี ฉันก็คงสบายไปแล้ว ไม่ลำบากอย่างที่เป็นอย่างนี้หรอก” แม่ซื่อตแจมด้วยไม่ได้

“อยากสบายแล้วหนีตามเขาไปทำไมล่ะ” โยมพ่อองใสถามยิ้มๆ

“ก็ความรักมันทำให้คนตาบอดนะคุณ เหมือนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวท่านทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในเรื่องมัทนพาธาว่า

ความรักเหมือนโรคา	บันดาลตาให้มีมม
ไม่เย็นและไม่ยล	อุปสรรคใดใด
ความรักเหมือนโคถึก	กำลังศึกพิรชังไว้
ก็ไลดจากคอกไป	บ่ยอมอยู่ ณ ที่ชัง

ฉันว่าคนที่กำลังมีความรักก็ตาบอดหูหนวกเหมือนอย่างฉันทุกคนนั่นแหละ”

“ไม่ทุกคนหรอกโยม อย่าไปเหมาว่าคนอื่นจะเหมือนเราไปหมดทุกคน คนที่ทำอย่างนั้นเขาเรียกว่าคนขาดสติ แต่คนที่มีสติเขาจะไม่ทำอย่างนั้น” หลวงพ่อวัดดอนเมืองอดรนทนไม่ได้ จึงพูดขัดขึ้น เพราะเรื่องนี้กระทบใจท่านอย่างแรง สมัยเมื่อเป็นหนุ่มท่านรักใคร่ชอบพออยู่กับลูกสาวเศรษฐี พ่อเขารู้เข้าก็กีดกัน ท่านชวนเขาหนีตาม แต่ผู้หญิงมีสติจึงไม่ทำตาม ในที่สุดก็ได้แต่งงานกับหนุ่มลูกเศรษฐี ท่านจึงต้องหนีมาบวช หากท่านขาดสติคงฆ่า

หนุ่มคู่แข่งให้ตายไป แล้วท่านก็คงต้องติดคุกติดตะรางไปตามระเบียบ บัดนี้ท่านนึกขอบคุณเขา เพราะการได้มาอยู่ใต้ร่มกาสาหวัดดี ทำให้ท่านได้รับความสุขที่ประณีตกว่า บริสุทธิ์กว่าความสุขทางโลกอย่างเทียบกันไม่ได้

“หลวงพ่ोजำวัดต่อเถอะ เห็นนั่งจำวัดอยู่หยกๆ อะไรตื่นขึ้นมาว่าฉันแล้ว” แม่ชีป่วนนิมนต์หลวงพ่อดอนเมืองให้จำวัด

“ถึงจำวัดก็ได้ยินนะ” ท่านมิได้พูดปิด เพราะท่านได้ยินจริงๆ แต่ได้ยินว่าอย่างไรนั้นท่านก็จำไม่ได้แล้ว

“ตกลงวันนี้ผมจะได้ฟังเรื่องพระปฎาจารย์ไหมครับ” พระรสนุกนธ์พูดอย่างรู้สึกรำคาญแม่ชี

“ได้ฟังครับ เอละ ผมจะเล่าต่อ แม่ชีอย่าเพิ่งซักถามอะไรสงสัยก็เก็บไว้ก่อน” ท่านบอกแม่ชีป่วนแล้วจึงบรรยายต่อ

“ต่อมาธิดาเศรษฐีที่หนีมากับคนใช้หนุ่มก็ตั้งครรภ์ และขอร้องให้สามีพากลับไปหาบิดามารดา เพื่อจะไปคลอดลูก สามีก็ปฏิเสธเพราะเกรงพ่อตาแม่ยายจะจับตนขัง หรือไม่ก็ทรมานด้วยวิธีการต่างๆ เมื่อสามีไม่พาไป ธิดาเศรษฐีจึงหนีไปตามลำพัง ครั้นสามีกลับจากนาไม่เห็นภรรยาอยู่บ้านเหมือนเช่นเคย จึงไปถามเพื่อนบ้าน ทราบจากเพื่อนบ้านว่าภรรยาหนี จึงติดตามไปและซักชวนให้กลับ เมื่อไม่กลับจึงต้องเดินทางรอนแรมไปด้วยกัน ก่อนที่สองสามีภรรยาจะถึงเมืองสาวัตถี ธิดาเศรษฐีก็เจ็บท้องและได้คลอดบุตรระหว่างทาง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะไปคลอดยังบ้านบิดามารดา สองสามีภรรยาจึงพาลูกน้อยกลับมายังหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่”

“ต่อมาธิดาเศรษฐีก็ตั้งท้องลูกคนที่สอง และได้ขอให้สามีพากลับไปบ้านบิดามารดาอีก เมื่อได้รับการปฏิเสธเหมือนครั้งที่แล้ว

จึงพาลูกน้อยหนีไปตามลำพัง สามีตามพบกก็ขอให้กลับ เมื่อไม่กลับ จึงพากันเดินทางต่อไป เป็นวันหนึ่งเกิดมีพายุจัด ภรรยาที่เจ็บท้อง จะคลอดบุตร จึงบอกให้สามีไปตัดไม้มาสร้างที่กำบัง สามีออกไป ตัดไม้ก็ถูกงูพิษกัด นอนตายอยู่ริมทางเดิน ขณะที่สามีขาดใจตาย ภรรยาก็คลอดบุตรคนที่สองพอดี ลูกชายคนโตก็แผดเสียงร้องระงม ญาติโยมลองคิดว่าพระปฎาจารย์เถรีท่านจะทุกข์กายทุกข์ใจเพียงใด ค็นั้นท่านก็นอนกอดลูกทั้งสองอยู่ท่ามกลางความหนาวเหน็บ” ญาติโยมคิดตามและเกิดความรู้สึกร่วมในความทุกข์ที่พระเถรีได้รับ ครั้งยังเป็นคฤหัสถ์

“รุ่งเช้าท่านก็อุ้มลูกคนเล็ก จูงลูกคนโตเดินทางต่อไป”

“ลูกกับบุตรเหมือนกันใช่ไหมจ๊ะ” แม่ชีป่วนอดถามเสียมิได้

“จะว่าเหมือนก็ได้ หรือจะว่าไม่เหมือนก็ได้ เพราะลูกเป็น คำกลางๆ จะเป็นลูกสาวหรือลูกชายก็เรียกว่าลูก ส่วนบุตรหมายถึง ลูกชาย ถ้าลูกสาวเรียกว่าบุตรี” พระมัคคุเทศก์อธิบาย

“แล้วลูกคนที่สองของท่านเป็นบุตรหรือบุตรีคะ” สตรีที่ จ้างฆ่าสามีถาม

“อาตมาไม่ได้แต่งงาน ไม่มีทั้งลูกคนที่หนึ่งและที่สอง” พระเจริญตอบเสียงห้วนเพราะคิดว่า ‘ท่าน’ หมายถึงตัวท่าน

“ดิฉันหมายถึงพระปฎาจารย์เถรีนะคะ ไม่ได้หมายถึง พระอาจารย์” หล่อนขยายความ

“ลูกชาย พobatanพาลูกสองคนเดินทางไปได้หน้อยหนึ่ง ก็พบสามีนอนตายตัวแข็งที่อยู่อริมทาง ท่านก็เสียใจร้องไห้คร่ำครวญ ว่าสามีต้องมาตายเพราะท่าน เมื่อคลายโศกแล้วจึงพาลูกน้อยทั้งสอง เดินทางต่อไป ครั้นถึงริมฝั่งแม่น้ำอจิรวดีซึ่งเคยตื่นเขินเดินลุยได้ แต่ฝนค็นั้นทำให้น้ำขึ้นมาถึงสะเอว ท่านจึงบอกลูกชายคนโตให้

คอยอยู่บนฝั่ง แล้วอุ้มลูกชายคนเล็กลุยข้ามแม่น้ำไปวางไว้อีกฝั่งหนึ่ง จากนั้นจึงเดินลุยน้ำจะข้ามมารับลูกคนโต ขณะที่ท่านอยู่กลางแม่น้ำเหยี่ยวใหญ่ตัวหนึ่งบินผ่านมา เห็นเด็กเกิดใหม่นอนอยู่ก็คิดว่าเป็นก้อนเนื้อจึงโฉบเอาไป ท่านตกใจส่งเสียงร้องตะโกนไล่เหยี่ยว ลูกชายคนโตได้ยินก็คิดว่ามารดาร้องเรียกตน จึงเดินลงน้ำและถูกกระแสน้ำพัดจมหายไปต่อหน้าต่อตา ท่านต้องพบกับความโศกเศร้าอย่างแสนสาหัส แต่ก็ตัดสินใจเดินทางต่อไป”

“ถ้าเป็นฉัน ฉันจะกลั่นใจตายอยู่ตรงนั้นนั่นแหละ ไม่ไปง่ไม่ไปมันแล้ว” สตรีคนเดิมพูดขึ้น พระเจริญจึงว่า

“ถ้าทำแบบนี้เขาเรียกคนขาดสติ แต่พระปฎิภาจจาราเถรี ท่านยังมีสติ ท่านจึงเดินทางต่อไป ครั้นถึงเมืองสาวัตถีพบคนเดินทางผ่านมาจึงถามข่าวบิดามารดาและพี่ชาย คนเดินทางบ่ายเบียงที่จะตอบคำถามของท่าน แต่เมื่อท่านขอร้องจึงบอกตามตรงว่าคิ่นที่พายุพัดจัด ปราสาทเจ็ดชั้นได้พังลงมาทับบิดามารดาและพี่ชายของท่านตายหมด เท่านั้นเองท่านก็ขาดสติ เปลื้องผ้าออก วังร้องให้ไปตามถนน ผู้คนที่พบเห็นก็พากันขว้างปาท่านด้วยก้อนดินและก้อนไม้ แล้วช่วยกันขับไล่ท่านออกไปจากทางเดิน ขณะนั้นพระบรมศาสดากำลังแสดงธรรมอยู่ที่พระเชตวัน เมื่อท่านวิ่งไปในที่นั้น พระบรมศาสดาทรงทราบอดีตชาติของท่าน ว่าท่านได้ตั้งความปรารถนาที่จะบวชเป็นภิกษุณีและมีความเชื่อวชาญในพระวินัย ดังนั้นเมื่อท่านวิ่งตรงเข้ามา จึงตรัสบอกมิให้ผู้ใดขัดขวาง ท่านจึงเข้าไปใกล้พระพุทธองค์ได้ พระบรมศาสดาผู้ทรงพระมหากรุณาได้ตรัสแก่ท่านว่า ‘น้องหญิง ขอสติของเธอจงกลับคืนมา’ ด้วยพระวาจาที่ทรงอำนาจภาพ สติสัมปชัญญะของท่านก็กลับคืนมา เมื่อรู้ตัวว่ากายของท่านเปลือยเปล่า จึงหมอบลงกับพื้นดินด้วยความละอาย

สตรีผู้หนึ่งส่งผ้ามาให้ ท่านจึงนำมาห่มปกปิดร่างกาย แล้วกราบ
ลงตรงพระบาทพระบรมศาสดา กราบทูลถึงความทุกข์อันหนักหนา
สาหัสที่ท่านได้ประสบ พระพุทธองค์ทรงสดับโดยอาการสงบนิ่ง ครั้น
แล้วจึงประทานคำปลอบประโลมใจว่า ‘ความทุกข์ที่เธอได้รับอยู่นี้
เป็นเพียงหยดน้ำเล็กๆในมหาสมุทรแห่งความไม่เที่ยงที่สัตว์โลก
ทั้งหมดพากันจมอยู่ น้ำตาที่เธอเคยหลั่งเมื่อต้องสูญเสียผู้เป็นที่รัก
ในหลายภพชาติ รวมกันแล้วก็มากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ แล้ว
โยเธอจึงยังประมาทอยู่เล่า’ เมื่อท่านได้ฟังพระพุทธดำรัส ก็เข้าใจ
ลึกซึ้งถึงความไม่เที่ยงของสรรพสิ่ง ธรรมจักษุได้บังเกิดแก่ท่าน จาก
นั้นจึงขอบวชเป็นภิกษุณีและได้บรรลุอรหัตตผล ท่านได้บรรยาย
ประสบการณ์การบรรลุธรรมของท่านไว้เป็นคำร้อยกรองที่ไพเราะ
เพราะพริ้ง ผม/อาตมาจะลองว่าให้ฟังเป็นภาษาไทย ซึ่งคงจะไม่
ไพเราะเท่าภาษาบาลีหรือภาษาอังกฤษ เพราะผม/อาตมาแปลไม่
เก่ง” พระเจริญพูดออกตัวแล้วจึงถอดความในเถรีคาถาจากภาษา
อังกฤษมาเป็นภาษาไทย ความว่า

ด้วยไถ ผืนนาจึงถูกไถ

ด้วยเมล็ด ผืนดินจึงถูกหว่าน

และแล้วบุตรและภรรยาก็มีอาหารบริโภค

นี่คือชัยชนะแห่งการสร้างโภคทรัพย์ของชายหนุ่มทั้งหลาย

“พระอาจารย์ครับ ถ้าผมจะขอความกรุณาให้พระอาจารย์
ช่วยอ่านเป็นภาษาอังกฤษจะได้หรือเปล่าครับ” ชายหนุ่มที่จบจาก
ต่างประเทศ มีความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษรู้สึกว่าจะฟังภาษา
ไทยไม่ค่อยเข้าใจนัก

“ได้โยม แต่ขอให้อาตมาแปลเป็นภาษาไทยให้จบก่อน”

“พระอาจารย์เก่งจังครับที่จำได้ทั้งภาษาไทยและภาษา

อังกฤษ” ชายหนุ่มชมจากใจจริง

“เปล่าหรอกโยม นี่หนังสืออยู่ในมืออาตมา ชื่อหนังสือ Buddhist Women at the Time of the Buddha เขียนโดยฝรั่งชื่อ Hellmuth Hecker เป็นชาวเยอรมันและเขียนเป็นภาษาเยอรมัน แปลเป็นภาษาอังกฤษโดยนักบวชสตรีชาวศรีลังกา ชื่อเขมา” ท่านชูหนังสือสี่เหลี่ยมเล่มเล็กๆในมือให้ผู้ฟังดู

“ถึงกระนั้นผมก็ว่าพระอาจารย์เก่งที่แปลสดๆได้ ถึงผมจะไม่ค่อยรู้เรื่องแต่ก็นับถือที่ท่านแปลโดยไม่ต้องใช้ Dictionary” เขามขมอีก

“ใครบอกโยมละ นี่อาตมาแปลมาแล้ว ใช้เวลาแปลตั้งหลายวัน แปลแล้วก็รู้สึกว่ามันไม่ค่อยเข้าท่าสักเท่าไร” พระมัทศุเทศก์สารภาพอีก

“เอาละ ที่อาตมาอ่านเมื่อตะกี้อยู่ในเถรีคาถาข้อ ๑๑๒ ที่นี้ก็จะอ่านที่อาตมาแปลไว้ซึ่งมีทั้งหมด ๕ คาถา คาถาที่ ๑๑๒, ๑๑๓, ๑๑๕ และ ๑๑๖ มี ๔ บรรทัด ส่วนคาถาที่ ๑๑๔ มี ๖ บรรทัด” แล้วท่านจึงอ่านคำแปลภาษาไทยที่เตรียมมา

แล้วตัวฉัน ผู้มีธรรมหมดจด

ปฏิบัติตามคำทรงสอนของพระตถาคต

ไม่เกียจคร้านหรือหยิ่งผยอง

ใยจึงยังไม่บรรลुพระนิพพานเล่าหนอ

ขณะที่กำลังล้างเท้าอยู่

ฉันเพิ่งมองเห็น

สังเกตปลายน้ำที่ไหลลง

จากเบื้องสูงสู่เบื้องต่ำ

ด้วยอาการเช่นนั้นจิตก็สงบ
เหมือนม้าพันธุ์ดีที่ถูกฝึกแล้ว

ฉันหยิบตะเกียงขึ้นมา
แล้วเดินเข้าไปในกุฏิ
สำรวจจุดที่นอน
แล้วนั่งลงบนเตียง

หยิบไม้ดับไฟมาถือไว้
เลื่อนไส้ตะเกียงลง และ
เมื่อแสงตะเกียงดับลับไป
ก็เลสดันหาในใจก็ดับไม่มีเหลือ

“เอालะ ที่นี้อาตมาจะอ่านที่เป็นภาษาอังกฤษให้ฟัง” ท่าน
อ่านไปได้สองบรรทัด เห็นว่าสำเนียงออกไปทางแขก จึงบอกชาย
หนุ่มว่า

“โยมช่วยออกมาอ่านแทนอาตมาได้ไหม ทำทางโยมจะอ่าน
ได้ดีกว่าอาตมา นิมนต์ อ้อ ไม่ใช่ ขอเชิญ” ชายหนุ่มจึงเดิน
ออกไปยืนในตำแหน่งที่ท่านยืน พระเจริฎฐ์ส่งหนังสือและไมโครโฟน
ให้ชายหนุ่ม แล้วจึงเดินไปนั่งยังที่ของท่าน หนุ่มนักเรียนนอกจึง
อ่านด้วยสำเนียงออกฝรั่งว่า

With ploughs the fields are ploughed;
With seed the earth is sown;
Thus wives and children feed;
So young men win their wealth.

Then why do I, of virtue pure,
Doing the Master's Teaching,
Not lazy nor proud,
Nibbāna not attain?

Having washed my feet,
Then I watched that water,
Noticing the foot-water
Flowing from high to low.
With that the mind was calmed
Just as a noble, thoroughbred horse.

Having taken my lamp,
I went into my hut,
Inspected the sleeping-place
Then sat upon the couch.

Having taken a pin,
I pushed the wick right down, and
Just as the lamp went out,
So all delusion of the heart went too.

(Therīgāthā ๑๑๒-๑๑๖)

ความหลงในสงสาร

“สาธุ” ทั้งพระและคฤหัสถ์เปล่งเสียงสาธุขึ้นพร้อมกัน
คฤหัสถ์นั้นยกมือขึ้นประนมด้วย ทันทีที่เสียงสาธุการหายไป
ไซเฟอร์ก็นำรถมาจอดที่หน้าประตูวัดไทยสาวตถิ ผู้โดยสารพากัน
มองไปที่นาฬิกาหน้ารถ ขณะนั้นเวลาสิบเก้านาฬิกาสามสิบนาที
พอดีบพอดี

วัดไทยสาวัดถึ

เมื่อรถเข้ามาจอดยังลานวัดไทยสาวัดถึ คณะผู้แสวงบุญพากันลงจากรถและรอรับสิ่งของสัมภาระของตน ที่ไซเฟอร์และเด็กประจำรถช่วยกันลำเลียงลงมาจากหลังคา ได้ของกันครบแล้ว ผู้นำทัวร์ซึ่งรับบุญแจกแจงมาจากเจ้าหน้าที่ของวัด ก็แจกถุงบุญแจกเพื่อให้ทุกคนเข้าห้องพักไปเตรียมอาบน้ำอาบทำให้สบายเนื้อสบายตัว จากนั้นจะได้ออกมารับประทานอาหารค่ำ ยกเว้นพระภิกษุและแม่ชีที่ต้องเปลี่ยนจากอาหารเป็นน้ำปานะ ระหว่างที่คณะผู้แสวงบุญสรองน้ำและอาบน้ำกันอยู่ หัวหน้าทัวร์กับแม่ครัวก็ช่วยกันหุงหาอาหารโดยมีเจ้าหน้าที่ของวัดซึ่งเป็นคนอินเดียเป็นลูกมือ

รับประทานอาหารกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พระมัตถุเทศก์ก็นำคณะผู้แสวงบุญเข้าไปในโบสถ์เพื่อทำวัตรสวดมนต์และทอดผ้าป่า เจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดถึชื่อพระมหาประเสริฐ เป็นคนเชื้อสายเขมร มีความรู้เรื่องพุทธประวัติเป็นอย่างดี อายุอานามอยู่ระหว่างหลวงพ่อวัดดอนเมืองกับท่านพระครู คืออ่อนกว่าหลวงพ่อวัดดอนเมืองแต่แก่กว่าท่านพระครู เนื่องจากอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ภิกษุสามรูปจึงรู้สึกถูกอธยาศัยกันเป็นพิเศษ พระมัตถุเทศก์แนะนำประวัติของพระภิกษุเชื้อสายเขมรอย่างไม่เป็นทางการว่า

“พระมหาพระเสริฐ หรือที่คนเรียกกันติดปากว่าหลวงพ่อกุญชรเสริฐ ท่านเชี่ยวชาญเรื่องวัดพระเชตุวันและเมืองสาวัดดีมาก เรียกว่าบรรยายได้เป็นฉากๆ จนคนฟังมองเห็นภาพ ท่านเก่งขนาดหลับตาบรรยายก็ยิ่งได้ ฟุ่่งนี้พระคุณเจ้าและญาติโยมจะได้เห็นว่าท่านเก่งขนาดไหน”

“แล้วทำไมหลวงพ่อกุญชรเสริฐ หลวงพ่อกุญชรเสริฐเคยบวชเป็นกุญชรมาก่อนหรือครับ” พระขุนทดถามอย่างเกรงใจหากก็อยากรู้

“ชื่อนี้มีที่มา เดี่ยวผมจะเล่าให้ฟัง ตอนนีเราทำวัตรสวดมนต์และทอดผ้าป่าก่อน หลังจากนั้นค่อยเล่า” พระเจริญเป็นผู้ตอบ

หลวงพ่อกุญชรเสริฐนำคณะผู้แสวงบุญทำวัตรสวดมนต์ ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมง จากนั้นจึงนั่งภาวนาอีกครึ่งชั่วโมงแล้วแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศล ไม่มีการเดินจงกรมเพราะสถานที่ไม่อำนวย ลำดับสุดท้ายคือการทอดผ้าป่าบริจาคปัจจัยบำรุงวัด สตรีที่จ้างฆ่าสามีรู้สึกใจคอไม่ปกติตั้งแต่เห็นหลวงพ่อกุญชรเสริฐครั้งแรก หล่อนเกิดความรู้สึกประหลาด อยากเข้าไปกอดท่านเหมือนว่าท่านเป็นพ่อบังเกิดเกล้า ทว่ามิอาจทำเช่นนั้นได้ด้วยว่าท่านเป็นบรรพชิต หล่อนพยายามทำวัตรสวดมนต์อย่างมีสติ ครั้นถึงตอนนั่งภาวนา หล่อนก็ระลึกนึกย้อนเหตุการณ์ในอดีตชาติได้ หล่อนไม่เคยปฏิบัติธรรม ไม่เคยสวดมนต์ไหว้พระอย่างจริงจัง สักแต่ว่าทำตามๆกัน ไปอย่างมกมาย ครั้นได้มาปฏิบัติอย่างจริงจังก็ระลึกชาติได้ว่าหล่อนเคยเป็นลูกชายหลวงพ่อกุญชรเสริฐเมื่อสามร้อยปีมาแล้ว เวลานั้น หลวงพ่อกุญชรเสริฐเป็นกษัตริย์เขมร หล่อนเป็นโอรสองค์ใหญ่ ระลึกได้เพียงเท่านี้ก็หมดเวลาของการภาวนา หล่อนเชื่อสนิทว่าสิ่งที่หล่อนรู้และเห็นขณะนั่งภาวนานั้นเป็นความจริง หล่อนเคยเป็นโอรสของหลวงพ่อ!

ทันทีที่พิธีทอดผ้าป่าเสร็จสิ้นลง เสียงร้องไห้โฮๆ ก็ดังขึ้นมาจากทางด้านหลัง ญาติโยมที่นั่งด้านหน้าพากันหันหลังไปมอง ส่วนภิกษุทั้ง ๙ รูป ไม่จำเป็นต้องหันเพราะนั่งหันหน้ามาทางญาติโยมอยู่แล้ว

“โยม เป็นอะไรไป” พระมัคคุเทศก์ถามสตรีที่ร้องไห้แทนการตอบ หล่อนยิ่งตะเบ็งเสียงร้องดังขึ้นจนญาติโยมยกเว้น ถ้าแก่เส็งคิดว่าหล่อนถูกผีเข้า ส่วนบุรุษวัยเจ็ดสิบคิดว่าหล่อนจะต้องมีอะไรมากระทบใจอย่างแรงจนต้องระเบิดเสียงร้องให้ออกมา สตรีที่นั่งติดกันเอามือโอบไหล่หล่อนไว้ในลักษณะปลอบขวัญ ท่านพระครูวาน ‘เห็นหนอ’ ช่วยตรวจสอบโดยเร็วพลัน และรู้ถึงสาเหตุที่ทำให้หล่อนร้องไห้ รู้แล้วท่านก็ได้แต่นั่งรอดูเหตุการณ์อยู่

“โยม ชยับเข้ามาข้างหน้าสิ ร้องไห้ทำไม ญาติโยมช่วยพลิกทางด้วย” พระเจริญสั่ง เมื่อญาติโยมเบี่ยงตัวหลบให้ หล่อนจึงคลานอย่างรวดเร็ว ไปชนหน้าร้องไห้คร่ำครวญอยู่ตรงที่หลวงพ่อกุญแจเสริฐหนึ่ง ภิกษุวัยหกสิบสองรู้ตั้งแต่เมื่อตอนเข้ามิตว่าจะได้พบลูกชายในอดีตชาติ จึงพูดด้วยเสียงแผ่วเบาว่า

“เป็นอะไรโยม อย่าร้องไห้ มีอะไรก็พูดออกมา”

“ไม่ใช่โยม หนูเป็นลูกชายหลวงพ่อกุญแจ” สตรีนั้นตอบด้วยเสียงปนสะอื้น

“โยมเขาถูกผีเข้าหรือครับหลวงพ่อกุญแจ” มีเสียงถามมาจากข้างหลัง

“ผีเข้าก็ไม่ต้องพูดภาษาแขกสิ นี่พูดภาษาไทยต้องเป็นผีไทยเข้า” แม่ชีป่วนด้าน สตรีนั้นจึงหันหน้ามาบอกว่า

“ไม่ใช่ผีแขกหรือผีไทยอะไร ที่ฉันร้องไห้เพราะได้มาเจอพ่อฉัน หลวงพ่อกุญแจเสริฐเป็นพ่อฉัน” หล่อนหยุดร้องไห้เพื่อจะชี้แจง

สาเหตุที่ต้องร้อง เสร็จแล้วจึงร้องต่อ

“ยุ่งละสิ หลวงพ่อไปแอบมีลูกไว้ตั้งแต่เมื่อไรครับ” พระมัทศุเทศก์ถามที่เล่นที่จริง

“ท่านอย่าพูดอย่างนั้น บาปกรรมเปล่าๆ ฉันไม่ได้เป็นลูกหลวงพ่อในชาตินี้ แต่เป็นในชาติก่อนเมื่อสามร้อยปีมาแล้ว” สตรีนั้นต่อว่าพระมัทศุเทศก์ เมื่อความโกรธเข้ามาแทนที่ความโศก หล่อนจึงหยุดร้องให้

“โยมรู้ได้อย่างไร มีอะไรมาพิสูจน์” สตรีนั้นจึงเล่าเรื่องที่หล่อนรู้ตอนนั่งภาวนา ด้วยเสียงที่ได้ยินกันถ้วนทั่ว

“จริงหรือครับหลวงพ่อ” พระเจริญถามท่านพระครูด้วยความมั่นใจว่าท่านจะต้อง ‘รู้’

“มันก็เป็นได้” ท่านพระครูตอบแบบบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ชุน เพราะถ้าท่านตอบว่าจริง ผู้ที่ไม่เชื่อเรื่องอย่างนี้จะคิดว่าท่านงมงาย แต่ถ้าตอบว่าไม่จริงก็จะกลายเป็นมุสาวาท

“แล้วหลวงพ่อยอมรับเขาเป็นลูกหรือเปล่าจ๊ะ” แม่ชีป่วนถามพลางคิดไกลออกไปว่าตนอาจจะเคยเป็นภรรยาท่านในอดีตชาติก็ได้ หลวงพ่อฤาษีเสริฐ ‘รู้’ ว่าแม่ชีคิดอย่างไร จึงพูดด้วยเสียงปกติว่า

“เมื่อตอนตีสี่วันนี้ อาตมานั่งภาวนา สติบอกว่าลูกชายในอดีตเมื่อสามร้อยปีก่อนจะมาที่วัด แล้วอาตมาก็เห็นหน้าโยมในนิมิต เห็นแม่ชีด้วย ชาตินั้นแม่ชีก็เป็นผู้ชายแล้วก็เป็นพี่เลี้ยงของลูกชายอาตมา” ท่านตั้งใจบอกแม่ชีทางอ้อมว่าแม่ชีไม่ได้เป็นภรรยาท่านไม่ว่าชาติก่อนหรือหรือชาติไหนๆ

“เรื่องการเวียนว่ายตายเกิดก็มีจริงนะสิครับ” พระรสสุคนธ์พูดขึ้น

“อ้าวท่าน ทำไมถึงพูดอย่างนั้นล่ะ นี่ถ้าเป็นโยมพูดผมจะไม่แปลกใจเลย แต่นี่เป็นพระพุทธผมคิดไม่ถึงว่าจะเป็นไปได้” หลวงพ่อฤๅษีเสริฐพูดเสียงต่ำหني

“ทำไมล่ะครับ พระกับโยมก็คิดเหมือนกันได้ ผมไม่เห็นว่าจะแปลกตรงไหน” พระหนุ่มยังไม่รู้ถึงความผิดของตน

“ผมเสียใจนะที่ท่านพูดอย่างนี้ ท่านมาบวชเพื่ออุทิศต่อพระศาสนาหรือบวชเพื่ออะไรกันแน่”

“ที่ผมมาบวชเพราะไม่ชอบทำนาครับ แถวบ้านผม ถ้าใครชี้แจงทำนาก็จะพากันมาบวช” พระรสสุคนธ์ตอบตามจริง

“อ้อ เป็นอย่างนี้เอง ผมไม่แปลกใจแล้ว ท่านไม่รู้กระทั่งว่าการเวียนว่ายตายเกิดมีจริงหรือไม่ เพราะท่านไม่ได้ตั้งใจมาบวชนี่เอง” เจ้าอาวาสวัดไทยสว่างดีตำหนิ หลวงพ่อวัดดอนเมืองรู้สึกร้อนตัว เพราะท่านเองก็ไม่ได้ตั้งใจมาบวช เพราะอกหักกรักร้าว จึงมาพึ่งพระศาสนา

“ผมว่าไม่ได้ตั้งใจบวชก็ไม่ใช่ไร แต่เมื่อบวชแล้วต้องตั้งใจทำหน้าที่ของนักบวช หน้าที่ของนักบวชในพระพุทธศาสนา คือ ศึกษารธรรม ปฏิบัติธรรม และสั่งสอนธรรม ผมเองแต่แรกก็ไม่ได้ตั้งใจมาบวช แต่เมื่อบวชแล้วผมก็ทำหน้าที่ของบรรพชิตได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง” ท่านพระครู ‘รู้’ ว่าพระรสสุคนธ์ยังไม่รู้สาเหตุที่ถูกหลวงพ่อฤๅษีเสริฐตำหนิ จึงต้องพูดให้รู้ ท่านพูดกับพระหนุ่มว่า

“ท่านยังไม่รู้ใช่ไหม ว่าเหตุใดหลวงพ่อฤๅษีเสริฐถึงตำหนิท่าน ผมจะบอกให้ก็ได้ การที่ท่านสงสัยเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดนั้นเท่ากับท่านไม่มีศรัทธาในคำทรงสอนของพระพุทธองค์ โดยเฉพาะตถาคตโพธิสัทธา ท่านจำไม่ได้หรือ เจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้

อนุดตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าเพราะพระองค์ทรงบรรลु
วิชา ๓ ข้อแรกของวิชา ๓ คือบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แปล
ว่าความรู้ทำให้ระลึกชาติหนหลังได้ คือระลึกชาติถอยหลังเข้าไป
ได้ตั้งแต่ชาติหนึ่ง สองชาติ จนหลายๆกับว่าในชาติที่เท่านั้นได้
มีชื่อ มีโคตร มีผิวพรรณ มีอาหารเป็นอย่างนั้น เสวยสุข เสวย
ทุกข์เป็นอย่างนั้น มีอายุเท่านั้น จุตติจากชาตินั้นได้อุบัติในชาตินั้น
เป็นอย่างนั้นๆ แล้วจึงมาเกิดในชาตินี้ ท่านไม่ทราบข้อนี้หรือหรือ
ตอนอยู่ที่พุทธคยาพระมัคคุเทศก์ก็ได้บรรยายแล้ว ท่านไปอยู่เสียที่
ไหนถึงไม่รู้” ท่านพระครูพูดเสียงตำหนิ ท่านจะไม่ยอมให้พระ
รสสุคนธ์ต้องอยู่ในข่ายมิจฉาทิฎฐิอีกต่อไป เพราะพระพุทธองค์ตรัส
ไว้ว่า “บุคคลผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิยอมมีนรกเป็นที่ไป เพราะผู้มีความ
เห็นผิดจักไม่ทำช่วยยอมไม่มี” สมภารวัดป่ามะม่วงไม่อยากจะเห็นเพื่อน
บรรพชิตหรือญาติโยมคนใด ‘มีนรกเป็นที่ไป’ จึงต้องสอนด้วยเมตตา
พระรสสุคนธ์รู้สึกอับอายขายหน้า ท่านอายุสตรีสาวสวยเสียงใสที่
ชื่อสายใยรัก ทำทางหล่อนจะเข้าใจและซาบซึ้งในพระธรรมคำสอน
มากกว่าตัวท่านเสียอีก เวลาที่พระมัคคุเทศก์หรือท่านพระครู
บรรยายหล่อนก็ฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ ท่านเสียอีกที่หลับบ้าง มองออก
ไปนอกรถบ้าง ถึงจะได้ยินเพราะเสียงมากกระทบหู หากก็ไม่เข้าไป
ถึงจิตถึงใจจึงจำไม่ได้และไม่เกิดศรัทธา ต่อแต่นี้ไปท่านเห็นจะต้อง
ตั้งใจฟังจะได้ไม่ต้องอับอายขายหน้าอย่างนี้ พระรสสุคนธ์เป็นคนดี
ท่านจึงคิดที่จะแก้ไขปรับปรุงตัวเอง เพราะโบราณท่านสอนไว้
“คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว” ท่านจะไม่ยอมแก้ตัวเป็น
อันขาด สาเหตุที่ท่านเป็นเช่นนี้เพราะได้ตั้งความดำริไว้ในทางที่
ผิด คือคิดว่าการมาครั้งนี้เป็นการมาที่เยอะมากกว่าที่จะมาแสวงบุญ
เมื่อไม่แสวงบุญก็เลยไม่พบบุญเหมือนที่คนอื่น ๆ ในคณะได้พบ ต่อ

แต่เนื้ไปท่านจะตั้งความดำริไว้ในทางที่ชอบ จะไม่เป็นพระด้วยสัก
แต่ว่าหม่ผ้าเหลืองอีกต่อไป

“พระคุณเจ้าที่เคารพ กระผมขอโหสิกรรม” ท่านคุกเข่า
ประนมมือแล้วกราบพระภิกษุทั้ง ๘ รูปสามครั้ง

“กระผมขอปฏิญาณว่า ต่อแต่นี้ไปกระผมจะทำหน้าที่ของ
พระให้บริบูรณ์ จะศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และสั่งสอนธรรม เหมือน
ที่พระคุณเจ้าทั้งหลายทำอยู่” ท่านรู้ว่าพระธวัชกับพระขุนทดก็คิด
อย่างเดียวกับท่าน หากทั้งสองมีบุญก็คงจะเปลี่ยนพฤติกรรมได้เช่น
เดียวกัน

“หลวงพ่อบา หลนกลุ้มใจ หลวงพ่อช่วยหลนด้วย” เสียงสตรี
คนเดิมคร่ำครวญ แล้วหล่นก็เริ่มร้องไห้อีกครั้ง หลวงพ่อฤาษี
เสริฐจึงปลอบใจหญิงสาวผู้เป็น ‘ไอรส’ ในอดีตชาติว่า

“ไม่เป็นไรนะโยม ขอให้ตั้งใจปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน
ไม่ต้องไปสนใจสามี เขาจะเป็นอย่างไรก็ช่าง อย่าเอามาเป็นอารมณ์
ตัดไปเลย เดี่ยวเขาก็ตาย ถ้าเขาไม่ตายเราก็ตาย ต้องพลัดพราก
จากกันไปไม่วันใดก็วันหนึ่ง ฉะนั้นไม่ต้องไปสนใจ ให้สนใจมรรค
ผลดีกว่า จะได้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดนะโยมนะ ญาติ
โยมก็เหมือนกัน อย่าไปกังวลติดข้องอยู่กับเรื่องทางโลก ขอให้ตั้งใจ
ปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน ใครยังไม่เคยปฏิบัติก็ให้ไปเรียนกับ
พระครูเจริญ ท่านสอนเก่ง” เจ้าอาวาสวัดไทยสวตถิ์รู้ว่่าสมภาร
วัดป่ามะม่วงท่านเป็นวิปัสสนาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่ และจะเป็นที่รู้จักไป
ทั่วโลกในอีกสามปีข้างหน้า ที่รู้เพราะท่านได้อบรมกายอบรมจิตมา
เป็นเวลาหลายสิบปีนับแต่มาอยู่ในแดนพุทธภูมินี้

“พระอาจารย์ครับ ผมอยากทราบว่่าทำไมหลวงพ่อบว่่าวัดไทย
สวตถิ์จึงชื่อฤาษีเสริฐ” พระขุนทดถามพระม้คฤศ์ด้วยคำถาม

เดิม

“หลวงพ่อกับจะเล่าเองหรือจะให้ผมเล่าดีครับ” พระเจริญญาณ หลวงพ่อฤๅษีเสริฐ

“ท่านเล่าก็แล้วกัน ดิตขัดตรงไหนค่อยถามผม” เมื่อ เจ้าอาวาสวัดไทยสวตถิอนุญาติ พระมัตถุเทศก์จึงเล่าว่า

“คือตอนท่านมาอินเดียใหม่ๆ ท่านก็อยากรู้ว่าพวกโยคีและ พวกฤๅษีในอินเดียเขาฝึกสมาธิกันอย่างไร ถึงได้ทนต่อความร้อน ความหนาวของอากาศได้ เช่นพวกโยคีพวกฤๅษีที่อยู่แถบเชิงเขา หิมาลัยเขาไม่หุงอะไรเลย แต่สามารถนั่งสมาธิอยู่บนกองหิมะได้ โดย ไม่มีที่ท่าว่าหนาวเหน็บเจ็บปวดหรือทรมานแต่ประการใด หลวงพ่อ ท่านก็อยากจะทำอย่างนั้นบ้าง จึงรุดลงไปตามป่าเชิงเขาหิมาลัย...”

“แล้วท่านทำได้อย่างไรพวกฤๅษีหรือโยคีไหมครับ” พระขุนทด ญาณ

“ท่านใจเย็นๆ อย่าเพิ่งถาม ผมกำลังจะเล่า” พระมัตถุเทศก์ ปราม แล้วจึงเล่าต่อ

“ท่านบอกว่าหนาวมาก หนาวจนทนไม่ไหวเลยต้องไปขอกอดฤๅษีที่นั่งขัดสมาธิอยู่เพื่อจะได้ไอบอุ่นจากกายของฤๅษี”

“แล้วฤๅษีไม่ว่าหรือครับ” พระวัชคามบัง

“ฤๅษีเข้าฌานอยู่ ตัวแข็งไม่รับรู้อะไรแต่ตัวยังมีไอบอุ่นอยู่ ท่านก็นั่งกอดฤๅษีอยู่หลายวันทั้งหนาวทั้งหิวแทบจะเอาชีวิตไม่รอด พอค่อยชินกับอากาศหนาวท่านก็รีบเดินทางกลับวัด และมาเล่าให้ ลูกวัดฟังคือพระสองรูปที่นั่งอยู่นี่” ท่านถือโอกาสแนะนำพระวัดไทย สวตถิสองรูป

“นี่รูปนี้มาจากเชียงใหม่ ส่วนอีกรูปมาจากอุดรฯ จะมา เรียนต่อปริญญาเอก หลวงพ่อขอให้ช่วยงานวัดก่อน ถ้ามีพระจาก

เมืองไทยมาเปลี่ยนค่อยไปเรียนได้” หลวงพ่อฤๅษีเสริฐถือโอกาสสรุปว่า

“ตั้งแต่นั้นมา ทั้งพระทั้งญาติโยมที่รู้เรื่องนี้ก็เลยเรียกผม/อาตมาว่าฤๅษีเสริฐ ผม/อาตมาก็เลิกคิดที่จะแข่งกับพวกฤๅษีเรื่องฌานสมาบัติ เปลี่ยนมาเจริญกรรมฐานแทน”

“หลวงพ่อบุญบัตินวโหนศร์รับ” พระรตสสุคนธ์ถาม

“ผมเจริญสติปัฏฐาน ๔ ที่เลือกสติปัฏฐาน ๔ เพราะพระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นความสำคัญของสติปัฏฐาน ๔ โดยนัยว่า มนุษย์ทั้งหลายสามารถก้าวล่วงไปจากทุกข์ทั้งปวงได้ด้วยทางสายเดียวเท่านั้น คือการเจริญสติปัฏฐาน ๔”

“พระองค์ตรัสเป็นภาษาบาลีว่าอย่างไรจะ” แม่ชีป่วนต้องการทดสอบเจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดที่ว่า จะเก่งเท่าเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงหรือไม่

“แม่ชีต้องการทดสอบอาตมาใช่ไหม เอาอย่างนี้ ให้แม่ชีเข้ามาก่อน แล้วอาตมาจะบอกว่าถูกหรือผิด ถ้าถูกจะบอกว่าอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร” ท่านทดสอบแม่ชีบ้าง

“ฉันจำไม่ได้หรอกจะ เจ้าคุณโชดกท่านเคยจะให้ฟังหลายครั้ง ฉันจำได้แต่คำแรกว่า เอกายโน นอกนั้นจำไม่ได้” แม่ชีสารภาพ

“ถ้าอย่างนั้นเกิดอาตมาว่าผิด แม่ชีจะรู้ได้อย่างไร”

“ถึงฉันไม่รู้หลวงพ่ोजริฐท่านก็รู้” แม่ชี้วยหกลิมนั่นใจในภูมิรู้ของท่านพระครู

“ถ้าอย่างนั้นอาตมาจะว่าให้ฟัง” แล้วท่านจึงอัญเชิญพระพุทธรูปมาดังนี้

เอกายโน อย์ ภิกขเว มคฺโค สุตตานํ วิสุทฺธิยา
โสภปริเทวานํ สมตฺถิกมาย ทฺวฺกฺขโหมนสฺसानํ อตฺถกฺคมาย
ฉายสฺส อธิคฺคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ยทฺทํ
จตฺตารโ สติปฏฺฐานา...

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หนทางนี้เป็นที่ไปอันเอกเพื่อความ
บริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อล่วงความโศกและความคร่ำครวญ เพื่อ
ความดับสูญแห่งทุกข์กายและทุกข์ใจ เพื่อบรรลุนิพพานที่ถูกต้อง
เพื่อให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หนทางนี้คือสติปัฏฐาน ๔ ...

“อยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่เท่าไร” แม่ชีถามอีก

“เล่มที่ ๑๐ ก็มี เล่มที่ ๑๒ ก็มี ส่วนข้อและหน้า อาตมา
จำไม่ได้” ท่านรีบบอกเพราะรู้ว่าแม่ชีจะต้องถามต่อ

“หลวงพ่อดี แบบนี้เราจะพูดได้ไหมครับว่าพวกฤๅษีพวก
โยคีเก่งกว่าพระสงฆ์ เพราะท่านเหล่านั้นก็สามารถทนต่อความร้อน
ความหนาวได้” พระมัทคุเทศก์ถามหลวงพ่อดีตอนเมือง

“ถ้าเก่ง หมายถึงสามารถทนต่อความร้อนความหนาวได้
พวกฤๅษีและโยคีก็เก่งกว่า แต่ผมคิดว่าในคำทรงสอนของพระ
พุทธองค์ เก่ง น่าจะหมายถึงความสามารถในการปฏิบัติธรรม
จนสำเร็จเป็นพระอริยบุคคลตั้งแต่ระดับต้นไปจนถึงระดับสูงสุด
ขยายความก็คือ ถึงพวกฤๅษีและโยคีจะสำเร็จฉาน ได้ฤทธิ์อย่าง
ไรก็ตาม แต่ในเมื่อยังตัดกิเลสทำลายสังโยชน์ไม่ได้ ก็ยังต้องเวียน
ว่ายตายเกิดอีก แต่การเจริญสติปัฏฐาน ๔ ทำให้บรรลุนิพพาน ถ้า
ถึงขั้นอรหัตตผล ก็สามารถตัดกิเลสทำลายสังโยชน์ได้ ไม่ต้องมา
เวียนว่ายววนอยู่ในสังสารทุกข์อีกต่อไป แบบนี้พระสงฆ์ที่บรรลุนิ
พพานก็เก่งกว่า” หลวงพ่อดีตอนเมืองตอบค่อนข้างละเอียด

“หลวงพ่อกับ เมื่อที่พระอาจารย์บอกว่าหลวงพ่อบรรยาย
เก่ง ผมอยากขอความกรุณาให้หลวงพ่อช่วยบรรยายพุทธประวัติ
ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกชาติของพระพุทธรองค์ได้ไหมครับ” พระ
รสุคนธ์พูดกับหลวงพ่อกุญแจเสริฐ

“ผมน่าจะบรรยายได้ แต่เกรงว่าญาติโยมเขาจะง่วงนะสิ ไป
พักผ่อนกันก่อนไม่ดีกว่าหรือ พรุ่งนี้ค่อยว่ากันใหม่ นี่ก็ห้าทุ่มแล้ว”

“ผมยังไม่ง่วงหรอกครับ หรือคนอื่นว่าอย่างไร ผมว่าไหนๆ
มาแล้วก็กอบโกยความรู้ไปให้ได้มากที่สุด เอาอย่างนี้ ใครคิดว่าจะ
พักผ่อนขอให้ยกมือขึ้น ผมขอฟังเสียงข้างมาก” ถ้าแก่เสียงชาวเสียง
เมื่อไม่มีผู้ใดยกมือจึงอาราธนาเจ้าอาวาสวัดไทยสาวัตถี ให้บรรยาย
ต่อ

“ถ้าเช่นนั้นอาตมาจะขอเล่าในส่วนที่อาตมาประทับใจมาก
ที่สุดก็แล้วกัน” หลวงพ่อกุญแจเสริฐกล่าวแล้วจึงบรรยายว่า

“หลังจากตรัสรู้แล้ว พระบรมศาสดาผู้เป็นบรมครูของพวก
เราก็ได้บำเพ็ญพุทธกิจตลอด ๔๕ พรรษาจบจนเสด็จดับขันธ-
ปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา พระองค์ได้เสด็จจาริกไป
ประกาศพระศาสนายังแคว้นต่าง ๆ ทั่วดินแดนชมพูทวีป เมื่อ
ถึงฤดูเข้าพรรษา พระองค์ก็ประทับจำพรรษาในดินแดนนั้นๆ แต่
ที่ที่พระองค์ประทับจำพรรษามากที่สุดก็คือที่พระนครสาวัตถีแห่งนี้
โดยประทับที่พระเชตะวัน อารามที่อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างถวาย
๑๙ พรรษา ประทับที่วัดบุพพารามที่นางวิสาขา มหาอุบาสิกาสร้าง
ถวาย ๖ พรรษา รวมประทับที่พระนครสาวัตถี แคว้นโกศล เป็น
เวลานานถึง ๒๕ พรรษา”

“ประทับติดต่อกันเลยหรือครับ” พระขุนทดถาม

“ผมหมายถึงเฉพาะในพรรษา แต่พอออกพรรษาพระองค์

จะจาริกไปประกาศพระศาสนา เมื่อถึงเวลาเข้าพรรษาจะเสด็จมา
ประทับจำพรรษาที่พระเชตะวันสถับกับวัดบุพพาราม มิใช่ประทับอยู่
ตลอดทั้งปี และถ้าประทับวัดใดวัดหนึ่งไม่ว่าจะเป็นพระเชตะวัน หรือ
วัดบุพพาราม ก็จะประทับ ณ ที่แห่งนั้นจนถึงฤดูออกพรรษา”
เจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดถือนิยาย แล้วจึงบรรยายต่อ

สมชีวิธรรม ๔

“ในพรรษาที่ ๘ เสด็จประทับจำพรรษาที่เภสกลาวัน ไกล่เมืองสูงสมุทรคีรี แคว้นภคคะ ที่พระองค์เสด็จมาจำพรรษา ณ ที่แห่งนี้เพราะมีพุทธประสงค์จะมาโปรดบิดาและมารดาสมัยที่พระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ยังไม่ตรัสรู้ ในพระไตรปิฎกกล่าวว่ายทรวง พบนกุลบิดาและนกุลมารดา แต่ในอรรถกถาว่า พระองค์ประทับที่อัญชนาวัน คือป่าอัญชันและได้โปรดพราหมณ์และนางพราหมณีที่เคยเป็นบิดาและมารดาของพระองค์ถึงห้าร้อยชาติ พราหมณ์และนางพราหมณีก็คือนกุลบิดาและนกุลมารดานั่นเอง นกุลบิดาและนกุลมารดาเป็นคู่สามีภรรยาที่รักใคร่กลมเกลียวกันมาก วันหนึ่งได้พากันมาราบหูถามพระพุทธองค์ว่าทำอย่างไรจึงจะได้เกิดมาเป็นสามีภรรยากันทุกภพทุกชาติ”

“แล้วพระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไรคะ” โยมพ่อเงโสดถาม เพราะเธอก็อยากเกิดมาเป็นภรรยาของโยมสิ่งทุกชาติเช่นกัน

“พระพุทธองค์ตรัสตอบว่าจะต้องมี สมชีวิธรรม ๔ คือ หลักธรรมของชีวิตคู่ที่จะทำให้คู่สมรสอยู่ครองกันยืดยาว สมชีวิธรรม ๔ ได้แก่ ๑. สมสัทธา - มีศรัทธาสมกัน ๒. สมสีลา - มีศีลสมกัน ๓. สมจาคา - มีจาคะสมกัน ...”

“จาคะ คืออะไรคะหลวงพ่อ” ‘โอรส’ ในอดีตชาติถาม ‘พระบิดา’

“จาคะ ก็คือการบริจาคหรือการเสียสละ” หลวงพ่อบุญเสริฐตอบ

“และข้อ ๔ สมบัญญัติ - มีบัญญัติสมกัน หากสามีภรรยา คู่ใดมีธรรม ๔ ข้อนี้สมกัน จะอยู่ครองกันยืนยาวและจะพบกันอีก ในชาติต่อไป ครั้งหนึ่งนกุลบิดาป่วยหนักและเกิดความกังวลใจว่า จะต้องจากโลกนี้ไป นกุลมารดาก็ได้พูดปลอบใจสามีว่าเขาไม่ต้องกังวลในการที่จะจากโลกนี้ไปเพราะได้สร้างความดีไว้พร้อมแล้ว เป็นสามีที่ดีของภรรยาและเป็นบิดาที่ดีของบุตร คำปลอบประโลมใจของภรรยาทำให้นกุลบิดาหายป่วยและตัดความกังวลใจไปได้ เมื่อได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าก็ได้กราบทูลให้พระองค์ทรงทราบ พระพุทธองค์ตรัสแสดงความชื่นชมต่อนกุลบิดาที่มีภรรยาดีเลิศเช่นนกุลมารดา ส่วนอรรธกถามีกล่าวไว้ว่า ช่วงเวลาที่พระพุทธเจ้าประทับที่อัญชนาวัน วันหนึ่งเสด็จออกพร้อมหมู่ภิกษุสงฆ์ไปบิณฑบาตนอกเมือง ขณะทรงดำเนินออกประตูเมืองก็มีพราหมณ์ชราผู้หนึ่งเดินเข้าประตูเมืองมา ครั้นเห็นพระองค์พราหมณ์ผู้นั้นก็วิ่งมาชบลงที่พระบาทกลางกล่าวคำรำพันว่า ‘ลูกพ่อ เจ้าหายไปไหนมาเสียนาน ธรรมดาพ่อแม่ที่แก่เฒ่า ลูกจะต้องอยู่ดูแลรับใช้มิใช่หรือ ทำไมไม่ไปเยี่ยมแม่ของเจ้าบ้าง’ แล้วจึงทูลนิมนต์พระพุทธองค์ไปฉันที่บ้านของตน บรรดาภิกษุที่ติดตามพระพุทธองค์มา เมื่อได้เห็นและได้ยินการกระทำและคำพูดของพราหมณ์ชรา ต่างพากันคิดว่าพราหมณ์ผู้นี้คงจะแก่จนหลง จึงมากล่าวตู่พระพุทธองค์ว่าเป็นลูก” ท่านปรายตามอง ‘โอรส’ ในอดีตชาติชนิดหนึ่งจึงเล่าต่อ

“ครั้นเสด็จถึงบ้านพราหมณ์ชรา นางพราหมณ์ก็วิ่งเข้ามา

ชบที่พระบาท ร้องให้รำพันว่า ‘ลูกแม่ เจ้าหายไปไหนมาเสียนาน
ธรรมดาพ่อแม่ที่แก่เฒ่า ลูกจะต้องอยู่ดูแลรับใช้มิใช่หรือ เจ้าหายไป
ไหนมา’ แล้วเรียกลูกๆของนางมา บอกว่า ‘พวกเจ้าจงมาไหว้
พระพี่ชาย สมณะนี้เป็นพี่ชายของพวกเจ้า’ พวกภิกษุที่ตามเสด็จ
ต่างพากันคิดว่า ‘นึกว่าพราหมณ์แก่จนหลงคนเดียว ที่แท้พราหมณ์
ก็หลงด้วย’ แล้วต่างเก็บความสงสัยไว้ในใจ เมื่อพระพุทธองค์ฉัน
ภัตแล้ว ทรงแสดงธรรมโปรดพราหมณ์และพราหมณ์ให้ได้ธรรมจักขุ
จากนั้นจึงเสด็จกลับพร้อมเหล่าพระสงฆ์ผู้ติดตาม ภิกษุเหล่านั้นเมื่อ
มาถึงอุทฺทขนาวันจึงได้สนทนากันอยู่ในธรรมสภา รูปหนึ่งกล่าวว่า
‘พราหมณ์ชราและภรรยามากกล่าวตู่พระพุทธองค์ว่าเป็นบุตรของ
ตนได้อย่างไรกัน’

‘นั่นซิ ใครๆก็รู้ว่าพระองค์เป็นโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ
และพระนางสิริมหามายา’ อีกรูปหนึ่งช่วยเสริม พระพุทธองค์เสด็จ
ผ่านมา ตรัสถามว่า ‘ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอกำลังสนทนากันด้วย
เรื่องอะไร’

‘ด้วยเรื่องชื่อนี้พระเจ้าข้า’ ภิกษุกราบทูล พระบรมศาสดา
ตรัสว่า ‘ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และพราหมณ์มิได้กล่าวตู่ตถาคต
พราหมณ์ชราผู้ไม่เคยเป็นบิดาของตถาคต ๕๐๐ ชาติ เป็นลุง ๕๐๐
ชาติ เป็นอา ๕๐๐ ชาติ ส่วนพราหมณ์นั้นเล่าก็เคยเป็นมารดาของ
ตถาคต ๕๐๐ ชาติ เป็นป้า ๕๐๐ ชาติ เป็นน้า ๕๐๐ ชาติ ตถาคตเติบโต
อยู่ในอุ้งมือของพราหมณ์และพราหมณ์ถึง ๑,๕๐๐ ชาติ’ ผู้ที่นั่ง
ฟังอยู่ไม่ว่าพระหรือคฤหัสถ์ต่างพากันคิดถึงบิดามารดาของตน
คนที่บิดามารดาละโลกนี้ไปแล้วก็คิดว่าจะต้องอุทิศส่วนกุศลผลบุญ
ไปให้ สมภารวัดป่ามะม่วงคิดถึงหลวงพ่อกของท่านซึ่งมรณภาพไป
หลายปีแล้ว และคิดถึงโยมมารดาผู้ชราเฒ่าเฝ้า ป่านขณะนี้แม่จวน

จะอยู่ดีมีสุขเป็นประการใดหนอ ให้เวลาแก่ผู้ฟังได้คิดคำนึงชั่วครู่แล้ว
เจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดถึจึงเล่าต่อ

“พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดพราหมณ์และพราหมณ์อีกสอง
ครั้ง ครั้งที่สองหลังจากทรงแสดงธรรมโปรด สองสามีภรรยาได้บรรลु
สกทาคามิผล ครั้งที่สามบรรลุนาคามิผล ครั้นเวลาใกล้จะออก
พรรษา ทรงทราบว่พราหมณ์และพราหมณ์จะละโลกนี้ไปจึงเสด็จ
ไปโปรดเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากทรงแสดงธรรมจบลง สองสามี
ภรรยาได้บรรลุอรหัตตผลและปรินิพพานในวันนั้น เป็นอันว่
พระพุทธองค์ได้ตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาในอดีตชาติให้พ้น
จากการเวียนว่ตายเกิด สิ้นความหลงในสงสาร ผม/อาตมาอ่าน
เรื่องนี้แล้วรู้สึกประทับใจมาก ที่นั้ท่านเชื่อหรือยังละว่การเวียนว่
ตายเกิดมีจริง” หลวงพ่อฤๅษีเสริฐฎามพระรสสุคนธ์

“เชื่อแล้วครับหลวงพ่อ” พระหนุ่มตอบเสียงเครือ เพราะ
รู้สึกประทับใจและซาบซึ้งจนน้ำตาคลอหน่วยตาทั้งสอง

“เอาละ ที่นั้ก็นิมนต์พระภิกษุจำวัด แล้วก็เชิญญาติโยมพัก
ผ่อนเอาแรงไว้ไปชมวัดพระเชตะวันกัน” สมภารเจ้าวัดบอกกล่าว

“หลวงพ่อกขา แล้วเมื่อไรหนูจะได้พบกับหลวงพ่อกอีก”
‘โอรส’ ในอดีตชาติของหลวงพ่อฤๅษีเสริฐฎามเสียงเครือเหมือน
เตรียมพร้อมที่จะร้องไห้กวัระหนึ่ง หล่อนเกรงว่เมื่อกลับเมือง
ไทยแล้วจะไม่มีโอกาสได้พบท่านอีก

“พ่อกนี้เข้า” เจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดถึตอบทันที ผู้ที่เกิด
ความเศร้าสร้อยเพราะคิดถึงบิดามารดาพากันยิ้มออกมาได้เพราะ
สตรีผู้นั้เป็นเหตุ หล่อนดูน่าสงสารและน่าขบขันในเวลาเดียวกัน

กราบพระรัตนตรัยอีกครั้งด้วย “อรหัง สมุมาสมพุทโธ
ภควา...” แล้วพระและคฤหัสถ์ก็แยกย้ายกันไปพักผ่อน สมภารวัด

ปามะม่วงใคร่จะสนทนากับสมภารวัดไทยสาวัดดีต่อ จึงบอกความ
ประสงค์

“ยินดีครับท่านพระครู ผมยังไม่ว่าง ตอนธุดงค์ไปเชิงเขา
หิมาลัยผมไม่ได้กินไม่ได้นอนตั้งเจ็ดวันเพราะมันหนาวมาก” หลวง
พ่อฤๅษีเสริฐตอบรับด้วยความเต็มใจ และแล้วภิกษุสองรูปผู้มีวัยใกล้เคียงกันก็นั่งสนทนาธรรมอยู่ในโบสถ์จนถึงเวลาตีสอง

วันรุ่งขึ้นหลังจากฉันภัตตาหารและรับประทานอาหารเช้า
กันแล้ว เจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดดีก็นำคณะผู้แสวงบุญไปชมวัด
พระเชตะวันที่อนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างถวายพระพุทธเจ้า ทั้งพระ
และคฤหัสถ์ต่างประทับใจในความรอบรู้ของเจ้าอาวาสวัดไทยสาวัดดี
ที่สามารถอธิบายขยายความได้ทุกแง่มุม เมื่อชมบ้านของอนาถ-
บิณฑิกเศรษฐีก็เล่าประวัติของท่านเศรษฐีอย่างละเอียดว่า เดิมท่าน
ชื่อสุทัตตะ เป็นคฤหบดีแห่งนครสาวัดดี ได้เดินทางไปยั้งนคร
ราชคฤห์และพักอยู่บ้านเพื่อนเศรษฐีด้วยกัน เห็นเพื่อนเศรษฐีกำลัง
สั่งการให้คนใช้จัดสถานที่ และเตรียมงานอยู่ก็ถามว่าจะมีงานมงคล
อันใด เพื่อนเศรษฐีตอบว่าวันพรุ่งนี้ได้นิมนต์พระพุทธเจ้าและพระ
ภิกษุสงฆ์มาฉันที่บ้าน พอได้ยินคำว่าพระพุทธเจ้า ท่านเศรษฐี
ก็รู้สึกปีติปราโมทย์จนขนลุกไปทั้งตัว คิณนั้นได้แอบไปเฝ้าพระ
พุทธองค์ ณ พระเวฬุวัน ได้ฟังธรรมจากพระโอษฐ์ทำให้บรรลุโสดา
ปัตติผล จึงนิมนต์พระพุทธเจ้าให้เสด็จนครสาวัดดีบ้าง ครั้นกลับ
จากพระนครราชคฤห์ได้สร้างวัดพระเชตะวันถวายแด่พระพุทธองค์
และพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ประทับจำพรรษาพร้อมทั้งหมด
ถึง ๑๙ พรรษา นอกจากอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธเจ้าและพระภิกษุ
สงฆ์แล้ว ท่านเศรษฐียังได้สงเคราะห์คนยากไร้อนาถาจำนวนมากอยู่
เป็นประจำ จึงได้ชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ แปลว่าผู้มีก้อนข้าวเพื่อคน

อนาถา ท่านได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในหมู่ทายกฝ่ายอุบาสก คู่กับนางวิสาขา มหาอุบาสิกา ซึ่งได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะในหมู่ทายิกาฝ่ายอุบาสิกา

“ท่านเศรษฐีมีลูกใหม่คะหลวงพ่” ‘โอรส’ ในอดีตชาติของท่านถาม

“มีหลายคน ท่านฉลาดในการเลี้ยงดูบุตรธิดามาก”

“มาก นี่ขยายฉลาดหรือขยายบุตรธิดาครับหลวงพ่” พระมัทศุเทศก์ถาม ไหนๆท่านก็ไม่ได้ทำหน้าที่มัทศุเทศก์ เพราะมาเจอมัทศุเทศก์ที่ยอดเยียมกว่า จึงต้องแสดงภูมิรู้ด้วยการถาม

“แล้วแต่ท่านจะต้องการ ถ้าต้องการขยายทั้งสองคำเลยก็ได้ คือท่านเศรษฐีฉลาดมากด้วย มีบุตรธิดามากด้วย” เจ้าอาวาสวัดไทย สาวัดถิตอบแบบ ‘วิภขชาวาที’

“ท่านฉลาดในการเลี้ยงดูบุตรธิดาอย่างไรครับ” บุรุษที่มีลูกมากเรียนถาม เขาคิดว่าจะนำวิธีการของท่านเศรษฐีไปใช้บ้าง

“ท่านไม่ตามใจลูกเหมือนที่เศรษฐีเมืองไทยตามใจ ญาติโยมจำไว้นะ เลี้ยงลูกอย่าตามใจ ถ้าตามใจรับรองเอาดีไม่ได้” แล้วพูดกับท่านพระครูว่า

“ท่านพระครูจำคำพูดของผมไว้ด้วยนะ อิกยี่สิบปีข้างหน้า เยาวชนของชาติจะเสียหายกันมากเพราะถูกพ่อแม่เลี้ยงแบบตามใจ ลูกอยากได้อะไรก็ให้ สมบูรณ์ในด้านวัตถุแต่ขาดแคลนด้านจิตใจ เยาวชนทั้งหลายก็เลยไปติดยา ประพฤติตนเป็นปัญหาต่อสังคม”

“ครับหลวงพ่ ผมก็กำลังคิดหาทางแก้อยู่” ท่านพระครูตอบ

“วิธีแก้ที่ดีที่สุดคือให้มาปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน แต่พวกลูกเศรษฐีเขาไม่ค่อยมาหรอก จะมาแต่คนชั้นกลางที่มีบุญแล้ว

ก็มีปัญญา โลกกำลังจะเปลี่ยนมิติ คนที่เคยเป็นญาติกันในชาติก่อนๆจะเวียนมาพบกัน จะมาช่วยกันสร้างชาติหนีความชั่ว แต่ก็จะมีคนชั่วมาสร้างความเดือดร้อนให้คนดี เงินทองจะกลายเป็นสรณะของคนชั่ว ยิ่งรวยมากก็ยิ่งชั่วมาก สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่นมาก แต่ในที่สุดก็ต้องยอมจำนนต่อเวรที่ทำกรรมที่ก่อ ผมเป็นห่วงเมืองไทยมาก ถึงผมจะมีเชื้อสายเขมรแต่ก็มีสัญชาติไทยและรักเมืองไทยเท่ากับเมืองเขมร” ภิกษุวัยหกสิบสองพูดจากใจจริง

“หลวงพ่อกับ นิมนต์บอกญาติโยมถึงวิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้แล้วครับ” พระมัทคุเทศก์เกรงว่าญาติโยมจะเสียประโยชน์ จึงนิมนต์ท่านให้บรรยายต่อ

“ท่านเศรษฐีใช้อุบายในการสร้างชาติให้แก่ลูก โดยจ้างลูกชายคนที่ไม่ชอบฟังธรรมให้ไปฟังธรรมที่วัดพระเชตุวัน ให้ค่าจ้างแพงถึงวันละหนึ่งพันกหาปณะหรือเท่ากับสี่พันบาท ในที่สุดลูกชายจอมเกเรก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล ส่วนลูกสาวคนที่ชื่อนางสมณานั้นบรรลุสกทาคามีผล คือสูงกว่าท่านเศรษฐีไปอีก เมื่อนางจะตายท่านเศรษฐีก็ไปเยี่ยมลูกสาว นางสมณาก็เรียกบิดาว่า ‘น้องชาย’ ท่านเศรษฐีก็คิดว่าลูกสาวเพื่อ กลัวว่าลูกสาวจะหลงตาย ญาติโยมต้องหมั่นเจริญพระกรรมฐานนะจะได้ไม่หลงตาย คนที่หลงตายคือตายอย่างขาดสติ จะต้องไปเกิดในอบายภูมิ มีนรก เปรต อสุรกาย และเดรัจฉาน แต่นางสมณาไม่ได้หลงตายหรอกนะ เธอต้องการจะบอกปริศนาธรรมแก่บิดาทำนองว่าเธอได้บรรลุธรรมขั้นสูงกว่าเท่ากับเป็นพี่ เพื่อให้บิดาได้ชวนชวายเป็นปฏิบัติให้สูงขึ้นไปอีก”

“แล้วท่านเศรษฐีบรรลุสกทาคามีผลหรือเปล่าครับ” พระขุนทดถาม

“อันนี้ผมไม่ทราบเพราะคัมภีร์ไม่ได้บอกไว้ ผมไม่กล้า

บรรยายเกินคัมภีร์ ขอฝากพระคุณเจ้าทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่าอย่าได้สอนเกินคัมภีร์” ท่านรู้ว่าในอนาคตจะมีพระที่ไม่ได้อบรมกายอบรมจิต อวดอ้างว่าเป็นผู้รู้ผู้วิเศษกันมาก เพราะหวังลาภสักการะมากกว่าจะหวังนิพพาน

“หลวงพ่อกะ ดิฉันอยากฟังเรื่องนางวิสาขาละ” โยมพ่อใส่กราบเรียน

“ตกลง แต่ว่าตอนนี้เรากำลังอยู่ที่บ้านท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ประเดี๋ยวอาตมาจะพาไปดูอุโมงค์ที่ไว้สมบัติของท่านเศรษฐี ใครอยากกรวยก็ให้ลอดเข้าไป กลับเมืองไทยจะได้กลายเป็นเศรษฐี” ญาติโยมและพระหนุ่มสามรูปพากันดีใจและกระวีกระวาดที่จะไปลอดอุโมงค์ ต่างพากันขึ้นรถเพื่อจะไปยังที่นั้น

ได้ลอดอุโมงค์ของท่านเศรษฐีกันแล้ว หลวงพ่อฤๅษีเสริฐจึงพาไปที่วัดพระเชตะวัน บรรยายให้ความรู้จนผู้ฟังนึกเห็นภาพ พระเชตะวันอันรุ่งเรืองยิ่งใหญ่ในครั้งอดีต แม้ปัจจุบันจะเหลือเพียงซากกองอิฐกองดินไว้ให้เป็นเครื่องเตือนจิตเตือนใจในความเป็นอนิจจังทุกขัง อนัตตา ของสรรพสิ่งทั้งหลาย

“อาละ เดี่ยวเราจะไปนมัสการตันโพธิ์พระอาณนที พระคุณเจ้าและญาติโยมจะได้นั่งฟังการบรรยาย ยืนฟังมานานแล้วคงจะเมื่อยขา นั่งฟังคงจะสบายกว่า” แล้วท่านผู้เขี้ยวชาญแห่งเมืองสาวัตถี จึงเดินนำไปยังตันโพธิ์พระอาณนทีที่ยืนต้นสูงตระหง่านอยู่ด้านทิศบูรพา ครั้นไปถึงบรรดาสุภาพบุรุษก็ช่วยกันนุอาสนะถวายพระภิกษุ ผู้นำทวารัชื้ออาสนะแบบพับเก็บได้ถวายและแจกจ่ายแก่ผู้แสวงบุญทุกรูป/คน ในวันปฐมนิเทศ แม้ซีป่วนซึ่งไม่ได้มาจากเมืองไทยพร้อมคณะนี้จึงไม่มีอาสนะรองนั่ง แต่แม่ซีก็ไม่ได้ดรอ้นเพราะใช้หนังสือพิมพ์แทน นั่งกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าอาวาส

วัดไทยสาวัดถีจึงบรรยายเรื่องนางวิสาขามหาอุบาสิกา ผู้เป็น
เอตทัคคะคู่กับอนาถบิณฑิกเศรษฐี

“นางวิสาขาเป็นธิดาของธัญชัยเศรษฐี มารดาชื่อสมณา
เกิดที่เมืองภัททียะ แคว้นอังคะ...”

“ฉันก็เป็นหลานท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีนะซี” แม่ชีป่วน
ลำดับความสัมพันธ์ระหว่างมหาอุบาสิกกับมหาอุบาสิกา

“แม่ชีรู้ได้อย่างไร” หลวงพ่อฤๅษีเสริฐฎาม

“อ้าว หลวงพ่อไม่รู้หรือหรือจะ” แม่ชีย่อนถาม

“อาตมาไม่รู้เพราะในคัมภีร์ไม่ได้บอกไว้” ท่านยึดคัมภีร์เป็น

หลัก

“ฉันก็ไม่ได้รู้จากคัมภีร์”

“แล้วโยมรู้จากใครล่ะ”

“ก็จากท่านนี่แหละ”

“อาตมาบอกโยมตั้งแต่เมื่อไร”

“ก็เมื่อตะกี้นี้ไงล่ะ ที่ท่านบอกว่าลูกสาวท่านเศรษฐีที่ชื่อนาง
สมณาได้บรรลธรรมสูงกว่าพ่อ”

“อืม โยมเข้าใจคิดดีนี่นะ” แม่ชีป่วนยิ้มหน้าบานเมื่อได้
รับคำชม

“แต่อาตมาจะบอกว่าโยมคิดผิด” ได้ยินดังนั้นหน้าที่บ้านก็หุบ
ลงทันที

“ผิดอย่างไร ก็หลวงพ่อบุคอยู่หยกๆ ว่านางสมณาเป็นลูกสาว
อนาถบิณฑิกเศรษฐี ฉันหลวงพ่อก็บุคไม่ถูกนะซี” บุคเสียงขุ่นๆ

“อาตามาบุคถูก แต่ว่าโยมคิดผิด คือนางสมนาคนที่เป็น
ลูกสาวท่านเศรษฐีเป็นคนละคนกับนางสมนาที่เป็นแม่ของนาง
วิสาขา” ผู้ฟังยกเว้นหลวงพ่อดีดอนเมืองกับท่านพระครูไม่รู้สึก

ว่าการถกเถียงกันระหว่างหลวงพ่อกุญแจเสริฐกับแม่ชีป่วนทำให้เสียเวลา เพราะต่างก็คิดอย่างเดียวกับแม่ชีว่า มารดาของมหาอุบาสิกาเป็นธิดาของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ส่วนหลวงพ่อดอนเมืองกับท่านพระครู ‘ฐู’ ตั้งแต่แรกแล้วว่าไม่ใช่

“งั้นก็นิมนต์บรรยายต่อจ๊ะ” แม่ชีป่วนนิมนต์หลังจากที่รู้แล้วว่าตนเข้าใจผิด

“นางวิสาขามิคารเสริฐบิดาเกิดตั้งแต่อายุ ๗ ขวบ ต่อมาได้ย้ายตามบิดาไปอยู่ที่เมืองสาเกตในแคว้นโกศล ได้แต่งงานกับบุตรมิกคารเสริฐชื่ออุณณวัณณ์แห่งเมืองสาวัตถิ แล้วย้ายไปอยู่ในตระกูลฝ่ายสามีซึ่งนับถือนิกธรรณ์ นางวิสาขามิคารทำให้พ่อผู้หันมานับถือพระพุทธศาสนา มิกคารเสริฐนับถือนางมากถึงกับเรียกนางว่าแม่ และเพราะเหตุนี้จึงได้ชื่อใหม่อีกอย่างหนึ่งว่า มิกคารมารดา ซึ่งแปลว่ามารดาของมิกคารเสริฐ ตอนแต่งงาน ธัญชัยเสริฐได้จ้างช่างทองให้ทำเครื่องประดับให้ธิดา เรียกชื่อวามหาลดาปสาธน์ ซึ่งมีค่ามหาศาล นางวิสาขาลีอมนิสศรัทธาในพระศาสนายิ่งนัก ได้อุทิศทรัพย์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายอย่างดี นางได้ขายเครื่องประดับชื่อมหาลดาปสาธน์ นำเงินมาสร้างวัดถวายแด่พระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ ชื่อวัดบุพพาราม สร้างมิกคารมาตุปราสาท ซึ่งแปลว่าปราสาทของมารดามิคารเสริฐ กล่าวกันว่านางมีบุตรหลานมากมาย และแต่ละคนล้วนมีสุขภาพดี นางวิสาขเองแม้จะมีอายุถึง ๑๒๐ ปีก็ดูไม่แก่ เวลาที่นั่งอยู่กับลูกหลานจะดูไม่รู้ว่าคอนไหนคือนางวิสาข เพราะดูวัยงามเหมือนกันหมด โยมรู้ไหมว่าจะรู้ตอนไหนว่าใครคือวิสาข” ท่านถามโยมฟ่องใสภรรยาเก่าแก่เส็ง เพราะเป็นสตรีที่อาวุโสที่สุดในคณะ

“ตอนลูกคะหลวงพ่อดอนเมืองถึงตอนนั้นจะไม่ว่าใครเป็นลูกใครเป็น

แม่ แต่ตอนลูกจะรู้ค่ะ เพราะคนแก่เวลาลูกจะเอากันขึ้นก่อน” โยม
ผ่องใสตอบ

“ไหนแม่ชี้ป่วนลองลูกให้อาตมาดูสิ” ท่านสังแม่ชี แม่ชี
วัยหกสิบใช้มือทั้งสองเท้าพื้นแล้วค่อยๆลุกขึ้นในท่าเอากันขึ้นก่อน
จริงๆ เป็นอันว่าคำตอบของโยมผ่องใสถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

“นางวิสาขายังมีมิตรสหายที่ใจบุญใจกุศลเหมือนนางอีก
หลายคน และได้ชักชวนมิตรสหายไปทำบุญที่วัดบุพพารามเสมอๆ
สหายคนหนึ่งชื่อสุปเปียเป็นผู้มีศรัทธาแรงกล้ามาก เย็นวันหนึ่งนาง
ได้ไปวัดกับนางวิสาข พบภิกษุอาพาธรูปหนึ่งนอนชมอยู่ในกุฏิ
นางสุปเปียจึงถามท่านว่าต้องการฉันอะไรเป็นพิเศษ จะนำมาถวาย
ภิกษุอาพาธตอบว่าท่านอยากฉันน้ำต้มเนื้อ นางจึงกลับบ้านมาสั่ง
ให้สาวใช้ไปหาซื้อเนื้อในตลาด บังเอิญวันนั้นเป็นวันพระไม่มีเนื้อ
ขาย นางจึงใช้มีดตัดเนื้อขาอ่อนของตนให้สาวใช้ไปต้มจนเปื่อย
แล้วกรองเอาแต่น้ำส่งไปถวายภิกษุอาพาธ เมื่อพระพุทธองค์ทรง
ทราบได้เสด็จมาเยี่ยมนางสุปเปียผู้ซึ่งนอนป่วยเพราะพิษบาดแผล
พระพุทธองค์ตรัสสรรเสริญความมีศรัทธาแรงกล้าของนาง ทำให้
นางสดชื่นรื่นเริงใจจนหายป่วยราวปาฏิหาริย์ หลังจากนั้นได้เสด็จ
กลับมายังพระเชตวัน ตรัสถามถึงภิกษุอาพาธรูปนั้นแล้วเสด็จไป
เยี่ยม มีพระดำรัสถามภิกษุรูปนั้นว่า ก่อนฉันน้ำต้มเนื้อได้พิจารณา
ก่อนหรือไม่ ว่าเป็นน้ำต้มเนื้อสัตว์หรือเนื้อมนุษย์ ภิกษุนั้นกราบ
ทูลว่า ฉันโดยมิทันได้พิจารณา จึงบัญญัติเป็นพระวินัยว่า ภิกษุใด
ฉันน้ำต้มเนื้อโดยมิได้พิจารณา หากเนื้อนั้นเป็นเนื้อมนุษย์ ภิกษุ
นั้นต้องอาบัติตุลลัจฉัยเพราะเหตุนั้น” สมภารวัดไทยสาวตถิเล่าเรื่อง
สหายของนางวิสาขมหาอุบาสิกา

คังกราจารย์

ที่วัดไทยสาวตี่ คณะผู้แสวงบุญเดินทางไปชม
 ทัชมาฮาล หนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก การไปชมทัชมาฮาลถือ
 เป็น “ของแถม” เพราะมิได้เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ ทัชมาฮาล
 เป็นสุสานขนาดมหึมา สร้างด้วยหินอ่อนทั้งหลังที่กษัตริย์ชาห์ฮัน
 โปรดให้สร้างขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความรักที่พระองค์ทรงมีต่อ
 พระนางมมตัส พระมเหสีที่สิ้นพระชนม์เนื่องจากการประสูติพระ
 โอรัส พระเจ้าชาห์ฮันทรงเสียพระทัยอย่างใหญ่หลวง จึงโปรดให้
 หาช่างฝีมือดีจำนวนนับพันมาสร้างสุสานแห่งความรักของพระองค์
 การก่อสร้างเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๑๘๘ ซึ่งนับถึงเวลานี้ก็ ๓๕๐ ปีมา
 แล้ว หลังจากการก่อสร้างสิ้นสุดลง ทรงมีรับสั่งให้ควักนัยน์ตาของ
 ช่างฝีมือเหล่านั้น เพื่อจะได้ไม่ไปสร้างให้ผู้อื่นอีก แต่พระเจ้าชาห์ฮัน
 คงจะมีพระดำริผิด เพราะการกระทำอันโหดร้ายต่อพวกช่างฝีมือ
 เหล่านั้น มิอาจสกัดกั้นภูมิปัญญาของช่างฝีมือสมัยต่อมาได้ ด้วย
 ว่าในปัจจุบันบรรดาเศรษฐีทั้งหลายได้จ้างช่างให้สร้างอาคารโดยลอก
 เลียนแบบจากทัชมาฮาลได้ไม่มีผิดเพี้ยน

การกระทำของพระราชผู้ซึ่งโศกเศร้าคร่ำครวญอยู่กับการ
 จากไปของพระมเหสีอันเป็นที่รัก จนทรงลืมนึกถึงธรรมดาของชีวิต

ที่ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีผู้ใดรอดพ้นไปได้ ทำให้พระองค์ทรงต้องรับกรรมอย่างหนักในบั้นปลายแห่งพระชนม์ชีพ กล่าวคือทรงถูกพระโอรสจับขังไว้ในปราสาทหลังเล็ก ที่สร้างไว้ข้างๆ สุสานทัชมาฮาล นี่ย่าให้ประทับนั่ง ประทับยืน หรือแม้แต่ประทับนอนทอดพระเนตรสุสานแห่งความรักของพระองค์เสียให้พอพระทัย จนถึงวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพ

อย่างไรก็ตาม สุสานนามทัชมาฮาลก็ได้กลายเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความรักในเวลาต่อมา และนับเนื่องอยู่ในสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของโลก ประชาชนทุกชาติชั้นวรรณะได้หลั่งไหลกันมาชมความงามของสุสาน ซึ่งตั้งตระหง่านอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยมนา สร้างรายได้ให้กับประเทศปีละนับพันล้านบาท ทำให้พระนามและพระประวัติของพระเจ้าชาห์ฮัน ได้รับการจดจารึกลงในประวัติศาสตร์อินเดีย จนตราบเท่าทุกวันนี้

“หลวงพ่อดีไฟฉายมาด้วยหรือเปล่าครับ” พระเจริญกระซิบถามพระครูเจริญ

“มี ผมนำไฟฉายกระบอกเล็กๆ ใส่ยามมาด้วย” ท่านพระครูตอบ

“ผมขอยืมได้ไหมครับ จะทำอะไรให้หลวงพ่อดู ของผมอยู่ในรถ ลืมหยิบลงมา”

เมื่อสมภารวัดป่ามะม่วงล้วงมือลงไปใญ่ยาม หยิบไฟฉายส่งให้ พระมัคคุเทศก์วางไฟฉายตั้งบนแท่นโดยตั้งกระบอกขึ้นแล้วเปิดสวิทช์ เมื่อแสงไฟกระทบพื้นแท่นหินอ่อนก็ปรากฏเป็นสีต่างๆ ถึงเจ็ดสี ครั้นปิดไฟฉายก็เห็นเป็นแผ่นหินอ่อนสีขาวนวลเช่นเดิม เป็นสิ่งที่พระมัคคุเทศก์เห็นว่าประหลาดมหัศจรรย์มาก ท่านพระครู ‘รู้’ ตั้งแต่เดินเข้ามาเพราะท่านใช้ทั้งตานอกและตาในดู ตาในยัง

เผยให้เห็นภาพของพระเจ้าซาร์ฮันที่กำลังได้รับเคราะห์กรรมที่ทรงทำกับพวกช่างฝีมือ และยังเห็นพระโอรสรับกรรมที่ทำกับพระบิดา ท่านมีโอกาสช่วยพระราชากับพระโอรสได้ แต่สำหรับช่างฝีมือและผู้ร่วมการก่อสร้างทั้งหลาย พวกเขายังคงเวียนวนอยู่ ณ ที่นี้ แม้เวลาจะล่วงเลยมาถึง ๓๕๐ ปีแล้วก็ตาม จึงเป็นหน้าที่ของท่านที่จะต้องแผ่เมตตาให้พวกเขา เพื่อต้อนรับผ่อนทุกข์ให้เบาบางลง หรือถ้าใครมีอกุศลกรรมเบาบางลงมากแล้ว ท่านก็จะช่วยให้เขาได้ไปหลุดไปเกิดยังสุคติภูมิ ท่านสามารถช่วยได้ร้อยละ ๒๐ เท่านั้น ส่วนอีก ๘๐ พวกเขาต้องสร้างเอง ท่านจะช่วยเต็มร้อยไม่ได้ เพราะ 'ออตตา หิ ออตโน นาโถ' ดังที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้

“ท่านไปเรียกพระหนุ่มสามรูปมาดูดีกว่า ผมเห็นแล้ว” ท่านพระครูบอก จากนั้นจึงเดินหลีกไปทางด้านหลังเพื่อหาที่สงบนั่งภาวนา จะได้แผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลไปยังเปตชนที่ยังวนเวียนอยู่ในสุสานแห่งนี้

ชมทัชมาฮาลและถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกกันแล้ว คณะผู้แสวงบุญจึงเดินทางต่อไปยังนิวเดลี เมืองหลวงของประเทศอินเดีย ใช้เวลาเดินทางกว่าสองชั่วโมง เมื่อไปถึงผู้นำทัวร์ได้พาญาติโยมเข้าพักในโรงแรม ส่วนพระมัคคุเทศก์นำพระภิกษุทั้ง ๕ รูปไปพักยังวัดพระพุทธศาสนา ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลจากโรงแรมมากนัก พระมัคคุเทศก์ใช้เวลาญาติโยมอาบน้ำแต่งตัวสองชั่วโมง แล้วให้นั่งรถไปรับพระภิกษุที่วัดเพื่อจะไปทำวัตรเย็นร่วมกัน ณ สถานที่ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงมหาสติปัฏฐานสูตรแก่ชาวกรุงรัฐ เมื่อกว่าสองพันห้าร้อยปีมาแล้ว สถานที่ดังกล่าวตั้งอยู่ชานเมืองนิวเดลี รัฐบาลอินเดียได้ล้อมรั้วไว้เพื่อให้เป็นสัดส่วนต่างหาก จะได้ไม่ปะปนกับสถานที่ราชการอื่นๆ

เสร็จจากทำวัตรเย็น ผู้นำทัวร์ให้คนขับรถพาชมเมืองหลวงของประเทศอินเดีย จากนั้นจึงมาส่งพระภิกษุที่วัด แล้วพาญาติโยมไปรับประทานอาหารยังโรงแรมที่พัก คณะผู้แสวงบุญจะพักที่เมืองนิวเดลีหนึ่งคืน วันรุ่งขึ้นจะบินไปดู ‘ผู้วิเศษ’ ที่อยู่เมืองบอมเบย์ ตามคำเรียกร้องของสมาชิก มีเรื่องเล่าขานกันมานานแล้วว่า ที่เมืองชายทะเลทางใต้ของประเทศอินเดีย มีผู้วิเศษมาช่วยเหลือมนุษย์ บางคนบอกว่าท่านเป็นพระศรีอาริย์มาอุบัติ แต่ท่านพระครุหาเชื่อไม่ เพราะตามคำสอนของพระพุทธศาสนา พระศรีอาริย์หรือพระเมตเตยยพุทธเจ้าจะเสด็จมาอุบัติในโลกมนุษย์ต่อเมื่อศาสนาของพระโคตมพุทธเจ้ามีอายุครบห้าพันปี หลังจากนั้นโลกจะว่างจากศาสนาอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วพระเมตเตยยพุทธเจ้าซึ่งเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๕ แห่งภัทรกัป จึงจะมาอุบัติ

วัดที่พระภิกษุพักอยู่ มีพระภิกษุชาวอินเดียรูปหนึ่งที่พูดภาษาไทยได้ เพราะมีพระไทยจากพุทธคยาบ้าง จากสววัตถีบ้าง จากพาราณสีบ้าง และจากนิวเดลีบ้าง มาพักอยู่เนืองๆเมื่อต้องเดินทางมาเมืองหลวง

ท่านพระครุมีโอกาสดูสนทนากับท่านหลังจากที่พระภิกษุรูปอื่นๆจำวัดกันแล้ว

“พຽ່ນนี้กันเตจะไปไหนหรือครับ” ท่านถามเจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วง โดยเรียกท่านว่า ‘กันเต’ อันเป็นคำที่พระภิกษุสงฆ์ใช้เรียกเพื่อนบรรพชิตที่อายุมากกว่าตน คำนี้ใช้คู่กับ ‘อาวุโส’ ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกเพื่อนบรรพชิตที่อายุเท่ากันหรืออ่อนกว่าตน กันเตแปลว่า ท่านผู้เจริญ ส่วนอาวุโสแปลว่าผู้มีอายุ สองคำนี้ใช้กันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล

“ไปเมืองบอมเบย์ เขาจะพาไปดูผู้วิเศษที่เชื่อกันว่าเป็นพระศรีอารีย์มาอุบัติ” ท่านพระครูตอบ

“กันแต่เชื่ออย่างนั้นหรือครับ” แทนคำตอบ ท่านถามกลับว่า

“แล้วท่านเชื่อหรือเปล่า” พระอินเตียตอบว่า

“ผมเชื่อไม่ได้หรอกครับ เพราะขัดกับคำสอนในพระพุทธศาสนา ผมสังเวชใจที่มีผู้พยายามทำให้พระพุทธศาสนาออกนอกกริตนอกรอย จะว่าไปแล้วความพยายามที่จะอยู่รอดของศาสนาพราหมณ์ทำให้พระพุทธศาสนาถูกตีความให้ผิดเพี้ยนไปจากคัมภีร์ ท่านไปพุทธคยามาหรือยังครับ” ภิกษุอินเตีย้วยสามสิบถาม

“ไปมาแล้ว” ท่านพระครูตอบ

“ท่านเห็นวังมหรธณ์ซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือของพระเจดีย์พุทธคยาหรือเปล่าครับ”

“ผมไม่ทันได้สังเกต มีอะไรหรือครับ”

“ที่นั่นแหละครับที่ทำให้พระพุทธศาสนาถูกเบียดเบียนวังมหรธณ์เป็นที่อยู่ของคังกราจารย์ คนที่พยายามบิดเบือนคำทรงสอนของพระพุทธองค์ เพื่อให้เข้ากันได้กับศาสนาพราหมณ์ เพราะเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้ศาสนาพราหมณ์มีอายุยืนยาวต่อไป เนื่องจากในเวลานั้นพระพุทธศาสนากำลังรุ่งเรืองข่มรัศมีของศาสนาพราหมณ์โดยสิ้นเชิง คังกราจารย์จึงต้องรักษาศาสนาดั้งเดิมของตนไว้ ขณะเดียวกันก็พยายามบิดเบือนและทำลายพระพุทธศาสนา ผลงานชิ้นสำคัญของคังกราจารย์ที่เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบันคือการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ซึ่งเขาเรียกพระพุทธศาสนาดั้งเดิมว่า หินยาน แปลว่า ยานที่คับแคบ ยานที่ต่ำทราม แม้ในภายหลังจะบัญญัติเรียกนิกายดั้งเดิมว่าเถรวาท เพื่อ

ให้ฟังดูดีขึ้น แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังเรียกว่าหินยาน ซึ่งในความคิดของผม ผมถือว่าในครั้งพุทธกาลมีแต่คำสอนดั้งเดิม และพระพุทธศาสนา คือ ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพระองค์ใดมาอุบัติ คำสอนก็จะเป็นแบบเดียวกัน ไม่มีการแยกเป็นนิกาย ผมอยากจะกราบเรียนกันเถว่า ผมไม่สบายใจเลยที่เห็นจำนวนชาวพุทธของฝ่ายมหายานเพิ่มขึ้น ขณะที่ฝ่ายเถรวาทลดจำนวนลง อาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตคงเหลือแต่พวกมหายาน เพราะเขาเผยแผ่ไปทั่วโลก ผมว่าคั้งกรอาจารย์บาปมหันต์เลยทีเดียว” ภิกษุวัยสามสิบบรรยายความอัดอั้นตันใจให้ท่านพระครูรับรู้

“ดูเหมือนท่านไม่ยอมรับและไม่ชอบนิกายมหายาน”

“ก็ไม่เชิงหรอกครับ ผมเพียงแต่เห็นว่าคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธองค์ที่พวกมหายานยึดเยียดให้เป็นนิกายหินยานนั้นเป็นคำสอนที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง สามารถนำผู้ปฏิบัติให้พ้นจากความหลุดพ้นจากทุกข์ได้จริง แล้วก็ยังมีลักษณะเป็นอเทวนิยม ส่วนมหายานเป็นนิกายที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นศาสนาเทวนิยม ที่ร้ายกาจกว่านั้นคือ พระนิกายมหายานบางพวกถือว่ามีการรยาได้ แล้วจะหลุดพ้นได้อย่างไรในเมื่อยังตัดเรื่องกามคุณไม่ได้ ผมว่าดูๆ ไปแล้วก็น่าสงสารพวกที่หลงผิด พวกเขาจะไม่มีโอกาสลงลิ้มชิมรสพระนิพพานได้เลย ถ้ายังหลงผิดอยู่อย่างนี้”

“คงจะไม่เป็นอย่างนั้นทั้งหมดหรอกครับ” ท่านพระครูพูดขึ้น ท่านเห็นว่าพระภิกษุฝ่ายมหายานที่มุ่งมั่นต่อพระนิพพานก็มีอยู่ไม่น้อย พระภิกษุฝ่ายเถรวาทบางพวกยังไม่เคร่งครัดเท่าช่วงที่อยู่พุทธคยามีอยู่วันหนึ่งท่านและโยมเส็งพากันเดินไปยังพระเจดีย์ตามลำพัง เพราะท่าน ‘รู้’ ว่าจะได้พบองค์ดาไล ลามะประมุขแห่งพระพุทธศาสนา มหายานแห่งทิเบต ท่านยังได้ถ่ายภาพ

ร่วมกับพระองค์ และได้‘สนทนา’กับพระองค์ด้วยภาษาจิตโดยการสัมผัสทางมือ ท่านถามองค์ดาไล ลามะ ว่า รู้สึกอึดอัดหรือไม่ที่พระองค์มีทหารอินเดียคอยควบคุมอยู่ พระองค์ตอบว่า ‘เราควบคุมเราได้ที่แต่เฉพาะร่างกายของเราเท่านั้น แต่จิตของเราเราควบคุมไม่ได้’ การที่พระองค์สามารถสื่อสารกับท่านทางจิตได้ แสดงว่าพระองค์ได้ฝึกฝนอบรมกายอบรมจิตมาอย่างดีและเป็นชาวพุทธแท้

ภิกษุวัยสามสิบเห็นท่านพระครูเงาะไป คิดว่าท่านคงไม่พอใจจึงพูดแบบประนีประนอมว่า

“ผมอาจจะเข้าใจผิดก็ได้ ความจริงพระนิกายมหายานที่ดียุ่ก็มีอยู่ไม่น้อย ที่ผมรู้สึกศรัทธาคือองค์ดาไล ลามะ”

“ผมเองก็ศรัทธาพระองค์เช่นกัน ผมเชื่อว่าพระองค์เป็นสาวกที่ดีของพระพุทธองค์” สมภารวัดป่ามะม่วงพูดจากใจจริง ภิกษุวัยสามสิบอยากระบายความอัดอั้นตันใจให้มากกว่านี้ ท่านไม่แน่ใจว่าภิกษุอาคันตุกะจะรับฟังหรือไม่ จึงถามขึ้นว่า

“ท่านจะจำวัดหรือยังครับ”

“ผมนอนตึก บางคืนก็ไม่ได้นอนเลย” ท่านพระครูตอบ

“ถ้าเช่นนั้นผมจะขออนุญาตสนทนากับท่านต่อจะได้ไหมครับ”

“ด้วยความยินดี เพราะผมเองก็อยากได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์จากท่าน” ท่านบอกเป็นนัยว่าต้องการเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์

“ครับ สิ่งที่ผมจะพูดก็น่าจะเป็นประโยชน์ อย่างน้อยผมก็คิดว่า เป็นประโยชน์” ท่านพูดแบบหยิ่งเชิงผู้ฟัง

“งั้นก็พูดได้เลยครับ”

“ท่านเต็มใจเห็นอย่างไรเกี่ยวกับภิกษุณีในพระพุทธ

ศาสนาครับ”

“สถาบันภิกษุณีเกิดขึ้นในพระราชที่ ๕ แห่งการตรัสรู้ และมีอายุยืนยาวต่อมาอีกประมาณพันปี แล้วก็สิ้นสุดลงตามหลักอนิจจัง”

“ครับ ที่กันเตพูดมานั้นถูกต้องตามหลักการทุกอย่าง แต่ในปัจจุบันมีสถาบันภิกษุณีของฝ่ายมหายานเกิดขึ้นมากมาย แต่พวกเขาไม่รู้ไม่เข้าใจคำทรงสอนของพระพุทธองค์ ซ้ำร้ายไปกว่านั้นคือพวกเขาพยายามบิดเบือนคำสอนและกล่าวหาพระพุทธองค์ว่าทรงลำเอียง

“อย่างนี้ก็บาปแยะเลยนะสิ แล้วจะเข้าถึงมรรคผลได้อย่างไร แคคิดว่าตัวเป็นภิกษุณีก็ไม่ถูกแล้ว เพราะภิกษุณีไม่มีแล้ว” ท่านพระครูพูดเสียงต่ำหนิ

“นั่นซิครับกันเต ภิกษุณีไม่มีแล้วเพราะขาดตอนไปกว่าพันปี จะเกิดขึ้นมาอีกได้อย่างไร” ภิกษุอินเตียวยสามสิบรับรองถ้อยคำของท่านพระครูที่ท่านก็เห็นพ้องด้วยทุกประการ

“กันเตเคยได้ยินคำว่า feminism ไหมครับ” ภิกษุผู้อ่อนวัยถาม

“คืออะไร ผมไม่สันหัดภาษาอังกฤษ เป็นคำภาษาอังกฤษใช่ไหม”

“ครับกันเต feminism เป็นคำภาษาอังกฤษ แปลว่าลัทธิให้ความเสมอภาคแก่ผู้หญิงเท่ากับผู้ชาย ผู้สนับสนุนลัทธินี้ จะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม เรียกว่า feminist พวก feminist นี้แหละครับที่ทำให้เกิดความเชื่อความเข้าใจผิดๆขึ้นในพระพุทธศาสนา”

“หมายความว่าอย่างไร” ท่านพระครูยังไม่ค่อยเข้าใจ

“หมายความว่าพวกที่ตั้งสถาบันภิกษุณีขึ้นมาใหม่ไม่มีความ

เข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง แต่ต้องการจะให้เท่าเทียมกับผู้ชาย ในเมื่อผู้ชายบวชได้ ผู้หญิงก็บวชได้ อะไรทำนองนี้”

“แต่ผมยังเชื่อว่าผู้ต้องการเป็นภิกษุณีเพราะต้องการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์” ท่านพระครูพูดแบบเป็นกลาง มิได้เข้าข้างภิกษุณี

“อย่างที่กันเตคิดก็ไม่ผิดหรอกครับ ผู้หญิงที่ต้องการเป็นภิกษุณีเพราะต้องการเข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์ก็มีอยู่ ใช่ว่าเป็นพวกนิยมลัทธิ feminism ไปเสียหมด แต่ถึงกระนั้นผมก็ว่าพวกเขาไม่เข้าใจพระพุทธศาสนา อย่างเช่นภิกษุณีมหายานที่อุตสาหะเรียนจนจบปริญญาเอก มีความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี แต่กลับไม่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนา อุตสาหะเล่าเรียนศึกษาพระไตรปิฎก แต่แทนที่จะเรียนด้วยความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาในพระบัญญัติรัษฎ์ของพระพุทธเจ้า กลับเรียนเพื่อจะมาปรักปรำพระพุทธเจ้า ผมรู้จักภิกษุณีรูปหนึ่งซึ่งถ้าพูดกันตามหลักพระพุทธศาสนาจริงๆแล้ว เธอก็ไม่ใช่ภิกษุณี เพราะสถาบันภิกษุณีหมดสิ้นไปกว่าพันปีแล้ว จริงอยู่ สมัยพุทธกาลเรามีพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่ปัจจุบันไม่มีภิกษุณีแล้ว จึงเหลือ ๓ บริษัท เพราะฉะนั้นภิกษุณีที่ผมพูดถึงนี้ก็ต้องสังกัดอยู่ในบริษัทของอุบาสิกา ผมจะเรียกว่าอุบาสิกา ก็แล้วกันนะครับ อุบาสิกาคนนี้เธอศึกษาพระธรรมวินัยมาอย่างดี แต่ขอโทษเถอะครับ ผมอยากจะพูดว่าเธอเป็นคนมีความรู้ท่วมหัว แต่เอาหัวไม่รอด เธอมีหัวแต่ห่วงตัว ลืมห่วงหัวซึ่งเป็นที่ตั้งของสมองและความคิด ที่ผมว่าเธอเอาหัวไม่รอดเพราะเธอคิดไม่เป็น” ท่านหยุดเล่าเพื่อจะหยั่งท่าทีของผู้ฟังว่าจะยังมีสมาธิในการฟังอยู่หรือไม่

“อะไรทำให้ท่านคิดว่าเธอคิดไม่เป็น” ผู้ฟังถาม แสดงว่า

ยังสมาธิได้อยู่

“เพราะแทนที่เธอจะภาคภูมิใจในพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ขาบซึ่งในพระพุทธคุณที่พระองค์ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี แต่กลับมองพระองค์ว่าทรงลำเอียง มือคด บัญญัติสิกขาบทของพระภิกษุแค่ ๒๒๗ ข้อ แต่ของภิกษุณีตั้ง ๓๑๑ ข้อ แสดงว่าพระองค์เข้าข้างเพศเดียวกัน” ท่านพระครูสุตจะทานทนจึงพูดขึ้นว่า

“คิดอย่างนั้นได้อย่างไร พระพุทธเจ้าทรงเป็นพระอรหันต์หมดจดจากกิเลสสวะทั้งปวง จะทรงมือคดได้อย่างไร การที่ทรงบัญญัติเช่นนั้นเพราะธรรมชาติทางร่างกายของผู้ชายกับผู้หญิงแตกต่างกัน พระองค์ทรงบัญญัติให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละเพศ ถ้าจะโทษก็ต้องโทษธรรมชาติ ไม่ใช่โทษพระพุทธเจ้า คนที่คิดแบบนี้ผมว่าไปไม่ถึงไหน” ท่านท่านนายทวยทัก

“นั่นสิครับกันแต่ คนพวกนี้ไม่มีทางเข้าถึงมรรคผลได้เพราะมีมิจฉาทิฎฐิเป็นตัวนำ เมื่อมีมิจฉาทิฎฐิเป็นตัวนำเสียแล้ว มิจฉาสังกับปะ มิจฉาวาจา มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีวะ มิจฉาวายามะ มิจฉาสติ และ มิจฉาสมาธิ ก็ตามมา เรียกว่าปฏิบัติตรงข้ามกับอริยมรรคมีองค์แปด ไม่สามารถบรรลุมรรคผลได้เลย ผมมองว่าคนพวกนี้น่าสงสารนะครับ เพราะนอกจากเขาจะเข้าใจพระศาสนาอย่างผิดๆแล้ว ยังทำให้คนอื่น ๆ เข้าใจพระศาสนาผิดๆตามไปด้วย อาศัยที่ว่ารู้ภาษาอังกฤษดีจึงเผยแพร่พระศาสนาไปยังชาวตะวันตก คนตะวันตกไม่เคยรู้จักพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก ก็จะเชื่อคนพวกนี้ เลยพากันเป็นมิจฉาทิฎฐิกันไปใหญ่”

“แล้วพระเถรวาทของเราไม่สอนในสิ่งที่ถูกต้องให้ชาวตะวันตกหรือ” ท่านพระครูถาม

“จะสอนได้อย่างไรล่ะครับกันเต พระเถรวาทบางรูปถึงแม้จะมีความรู้ในพระไตรปิฎกเป็นอย่างดี แต่ในเมื่อท่านไม่รู้ภาษาอังกฤษ ท่านก็ไม่สามารถสอนได้ แต่บางรูปถึงจะรู้ภาษาอังกฤษก็ไม่สอน มีพระธรรมทูตของฝ่ายเถรวาทมากมายที่มีความรู้ภาษาอังกฤษพอสื่อสารได้ แต่ท่านกลับทำตัวเหลวไหล แทนที่จะสอนในสิ่งที่ถูกต้อง ท่านกลับไปสอนนอกพระไตรปิฎก เช่นไปทำพิธีสะเดาะเคราะห์ รดน้ำมันต์ ปลุกเสก เป็นหมอดู ซึ่งล้วนแต่ไม่มีในพระไตรปิฎก พระประเภทนี้ผมว่าอันตรายพอๆกับพวกผู้หญิงที่แอบอ้างว่าเป็นภิกษุณี หรือกันเตจะว่าอย่างไรครับ”

“ผมก็ว่าอันตรายพอๆกัน น่าสงสารนะ อุตุสภัก์เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ยังพาตัวเองไปลงอบาย คนพวกนี้มีอบายเป็นเบื้องหน้า” ท่านถอนหายใจ รู้สึกสงสารและสมเพชบรรดาผู้มีความเห็นผิดเหล่านั้น

“ผมตั้งใจว่าจะศึกษาภาษาอังกฤษให้เชี่ยวชาญ ผมอยากไปเรียนภาษาอังกฤษและเรียนพระพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัย Oxford หรือมหาวิทยาลัย Cambridge ประเทศอังกฤษ เพื่อจะได้นำความรู้มาสอนพระพุทธศาสนาให้กับชาวตะวันตก”

“ผมขออนุโมทนา ขอให้ท่านสำเร็จผลตามที่มุ่งมาดปรารถนานะครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงอวยชัยให้พร

ภารตภิกษุ

“ขอบพระคุณกันเต คำอวยพรของกันเตจะสัมฤทธิ์ผลหากกันเตจะ...” ท่านไม่กล้าพอที่จะพูดออกมา

“จะให้ผมช่วยอะไรก็บอกมาได้เลย ผมยินดีช่วยท่านอย่างเต็มความสามารถ” สมภารวัดป่ามะม่วงเอื้อเพื่อ ท่านพอจะรู้ว่าภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าจะพูดเรื่องอะไร

“หากผมพูดออกมาแล้วทำให้กันเตไม่พอใจ ผมก็ต้องขอภัย แต่สิ่งที่ผมกำลังจะพูดเป็นความสัตย์จริงทุกประการ ว่า ถ้าหากกันเตจะช่วยสงเคราะห์ พรที่กันเตเมตตาให้ผมเมื่อสักครู่นี้ ก็จะสัมฤทธิ์ผล กันเตก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา อันเป็นคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้าให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง” ภิกษุอินเดียวัยสามสิบพยายามใช้วาทศิลป์

“ผมพร้อมที่จะช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา ขอให้ท่านบอกมาเถิดว่าจะให้ช่วยสงเคราะห์อย่างไรบ้าง”

“ขอบพระคุณกันเตเหลือเกิน ขอบพระคุณจริง ๆ กันเตเป็นศากยบุตรพุทธโอรสที่ดำเนินตามรอยบาทพระศาสดาผู้เป็นพระราชบิดาของพวกเขา กันเต...”

“พอแล้วครับพอ” ท่านพระครูรีบโบกมือห้าม

“ท่านไม่ต้องยกแม่น้ำทั้งห้าก็ได้ ผมยังไม่ทราบเลยว่าท่านจะให้ช่วยเรื่องอะไร แล้วผมจะมีความสามารถพอที่จะช่วยได้หรือไม่” แสงสลัวจากหลอดไฟดวงเล็กทำให้ท่านพระครูสังเกตเห็นใบหน้าของคู่สนทนาว่าสลดลงนิดหนึ่ง แต่แล้วก็กลับมีความหวังขึ้นมาอีกเมื่อได้รวบรวมความกล้าแล้วบอกสิ่งที่ตนต้องการ

“ถ้ามันเตจะสงเคราะห์เรื่องค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนให้ผม ผมค่อนข้างโชคร้ายที่เกิดมาในวาระศุทร พ่อแม่ยากจน ถ้าผมได้เกิดในวาระพระราชมณเฑียรหรือวาระกษัตริย์ ก็คงจะไม่รบกวนมันเต แต่ก็ยังดีที่ผมไม่ได้เกิดเป็นจันทาล ซึ่งเป็นพวกนอกวาระ”

“พระพุทธานุศาสนเป็นสังคมาที่ปราศจากวาระ ไหน ๆ ท่านก็ได้เข้ามาสู่ร่มกาสาวพัสตร์แล้ว ไม่ควรคิดคำนึงถึงเรื่องวาระให้เกิดความรู้สึกต่ำต้อยน้อยใจ” ท่านพระครูปรามกลาย ๆ

“ครับมันเต ผมก็คิดว่าที่มันเตพูดมานั้นถูกต้อง ผมจะไม่คิดเรื่องชาติขึ้นวาระอีก ว่าแต่ว่ามันเตจะเมตตาช่วยสงเคราะห์ค่าเล่าเรียนให้ผมได้ไหมครับ” ท่านต้องการคำตอบ

“ค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นเงินเท่าไร”

“ผมคิดว่าจะใช้จ่ายอย่างประหยัดที่สุด จะเดินทางโดยเรือแทนเครื่องบิน คิดว่าห้าหมื่นรูปีคงพอครับ”

“ถ้าเช่นนั้นท่านรอสักประเดี๋ยว ผมมีเงินดอลลาร์อยู่ในย่ามจำนวนหนึ่ง คิดเป็นเงินไทยประมาณแปดหมื่นบาท ผมไม่ทราบว่า จะเป็นเงินรูปีเท่าไร” ท่านไม่เอากคิดเพราะไม่ชอบคำนวณ

“ตอนนี้อัตราแลกเปลี่ยนหนึ่งรูปีเท่ากับหนึ่งบาทห้าสิบสตางค์” ท่านคำนวณในใจอยู่ประเดี๋ยวหนึ่งจึงตอบว่า

“พอครับ รู้สึกจะเกินด้วยซ้ำ”

“ไม่เป็นไร เกินดีกว่าขาด ถ้าเช่นนั้นรอสักประเดี๋ยวผมจะ

“ไปหยิบมาให้” สมภารวัดป่ามะม่วงเข้าไปในห้องโถงที่มีพระภิกษุทั้งไทยและอินเดียจำวัดอยู่ หยิบย่ามของท่านออกมาโดยไม่ทำให้เกิดเสียงรบกวนแก่ภิกษุผู้อยู่ในห้วงนิทรารมณฺ์ เรื่องอย่างนี้ท่านชำนาญมาตั้งแต่สมัยที่อยู่กับโยมยาย ท่านสามารถขโมยเงินขณะที่โยมยายกำลังหลับโดยที่ไม่ทำให้บุพการีตื่นแม้แต่ครั้งเดียว

ได้เงินแล้วท่านจึงมอบให้พระภิกษุอินเดียรูปนั้นทั้งหมด ภิกษุวัยสามสิบแหวดตาเป็นประกายด้วยความยินดี ท่านตั้งใจว่าจะใช้จ่ายอย่างระมัดระวังและจะศึกษาเล่าเรียนอย่างตั้งอกตั้งใจ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังโลกตะวันตก

“ผมไม่ทราบจะขอบคุณท่านได้อย่างไรดี” ท่านคุกเข่ากราบท่านพระครูสามครั้งด้วยสำนึกในบุญคุณ

“ท่านจะไม่แบ่งไว้ใช้บ้างหรือครับ เก็บไว้สักร้อยดอลจะดีไหม” ท่านรู้สึกตะขิดตะขวงใจที่รับเงินของภิกษุาคันตะมาทั้งหมด

“ไม่เป็นไร ผมมากันหลายคน โยมที่เขาบวราณาเป็นอุปัฏฐากผมก็มาด้วย อย่งไรเสียเขาคงไม่ปล่อยให้ผมอดตาย” ท่านพูดยิ้มๆ เพราะเชื่อว่าโยมเสี่ยงกับโยมฟ่องใส ใจบุญ จะไม่ปล่อยให้ท่านเป็นเช่นนั้นให้เสียชื่อเสียง ‘ใจบุญ’ ของตน

“ท่านแต่ช่างดีกับผมเหลือเกิน ขนาดเพิ่งรู้จักกันก็ยังไม่เงินผมมากมายถึงเพียงนี้ ผมจะไม่ลืมพระคุณท่านไปจนตลอดชีวิต” ท่านยกมือไหว้อย่างนอบน้อมอีกครั้ง หนึ่งไปประเดี๋ยวนึงจึงถามเพื่อลองใจภิกษุผู้สูงวัยกว่าตน

“ท่านแต่เพิ่งรู้จักผม ทำไมถึงไว้วางใจผมขนาดนี้ เกิดผมเป็นนักฉวยโอกาส นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ท่านแต่จะเสียใจและเสียตายเงินไหมครับ”

“ไม่ทั้งสองอย่าง” ท่านพระครูตอบเพราะ ‘รู้’ ว่าผู้อ่อนวัย

กว่าจะไม่ทำเช่นนั้นแน่นอน

“ทำไม่ละครับ”

“ผมจะเสียใจไปทำไมในเมื่อผมให้ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ แล้วท่านก็เป็นผู้บริสุทธิ์ในสายตาของผม แต่ถ้าท่านไม่ทำตามทีพูดไว้ ท่านก็เสียสัจจะ บาปก็จะตกอยู่กับท่านแต่ผู้เดียว ถ้าเป็นอย่างนั้น ผมกลับต้องสงสารท่าน นึกเสียใจแทนท่านที่เป็นถึงศากยบุตรพุทธโอรส แต่ยังไม่ละบาปไม่ได้” คำพูดของท่านพระครูทำให้ภิกษุอินเดียวถึงกับขนลุก ท่านตั้งปณิธานในใจว่าจะไม่ยอมเสียสัจจะเป็นอันขาด

“กันเตวางใจได้ครับ ผมจะไม่ทำให้กันเตต้องเสียใจและเสียชีวิต ผมเพียงแต่ต้องการจะลองใจกันเต บัดนี้ผมรู้แล้วว่ากันเตมีหัวใจเป็นทองคำ กันเตได้สร้างบารมีอย่างสูงสุดไว้กับพระพุทธศาสนา หากยังไม่เข้าถึงมรรคผล ก็จะได้เข้าถึงในชาตินี้ แต่ผมรู้สึกว่ามันเตเข้าถึงมรรคผลสูงสุดแล้ว” ท่านพระครู ‘ฐ’ ว่าภิกษุที่นั่งอยู่เบื้องหน้าท่านยังมีได้สำเร็จมรรคผล จึงไม่สามารถหยั่งรู้ภูมิธรรมของท่าน แต่ที่พูดเช่นนั้นเพราะต้องการเอาใจมากกว่า อย่างน้อยก็ทำให้ความเป็นผู้ขอของตนดูดีขึ้น

สมภารวัดป่ามะม่วงนึกถึงคำพูดของพระมัคคุเทศก์ที่กล่าวถึงคนอินเดียวว่า ทุกคนไม่ว่าจะเป็นขอทาน กรรมกร ช่างราชการ พ่อค้า หรือนายกรัฐมนตรี ล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการขอด้วยกันทั้งสิ้น จะต่างกันก็แต่เทคนิคและลีลา พระมัคคุเทศก์เล่าว่า ครั้งหนึ่งพระมหาวิจิตร เจ้าอาวาสวัดภาวนาภิรตาราม เล่าให้ฟังว่า นางอินทिरา คานธี นายกรัฐมนตรีอินเดียวได้นิมนต์ท่านไปฉันทเพลที่ทำเนียบ นางอินทिरาเป็นผู้นำที่มีวาทศิลป์ยอดเยี่ยม ได้สนทนากับพระมหาวิจิตรและพระสงฆ์ไทยที่เธอนิมนต์ไปฉันทเพลว่า ในฐานะที่เป็นผู้นำของประเทศซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือศาสนา

พราหมณ์-ฮินดู เธอจำเป็นต้องนับถือศาสนาเดียวกับพวกเขา แต่ในชีวิตจริงเธอนับถือพระพุทธศาสนา ที่บ้านมีพระพุทธรูป และเธอ สวดมนต์ทุกคืน พระมหาวีจิตรบอกพระมัทศุเทศก์ว่า ท่านไม่รู้ ว่าสิ่งที่นายกรัฐมนตรีนับถือเพียงคนเดียวมานั้นจริงหรือไม่ รู้แต่ว่าเธอมี เทคนิคในการใช้วาทศิลป์ขอบริจาคเงินเพื่อช่วยคนยากจน และท่าน ก็ได้บริจาคไปถึงสองร้อยดอลลาร์ พระสงฆ์ไทยที่ได้รับนิมนต์ก็พากัน บริจาครูปละหลายดอลลาร์ หากการนิมนต์พระภิกษุไปฉันเป็นการลงทุน นายกรัฐมนตรีนี่ก็ได้กำไรหลายเท่าตัวที่เดียวจากการอ้าง 'ความเป็นพวกเดียวกัน' ซึ่งเป็นข้อบกพร่องของการใช้เหตุผล ในวิชาตรรกวิทยา

“ตกลงพรุ่งนี้ฉันจะไปดูพระศรีอาริย์จริง ๆ หรือครับ” พระภิกษุชาวภารตะถามขึ้นเมื่อเห็นท่านพระครูนั่งอยู่

“เมื่อที่ท่านบอกว่าท่านไม่เชื่อว่าผู้วิเศษที่ผมจะไปดูเป็นพระศรีอาริย์มาอุบัติ ท่านมีเหตุผลอะไรจึงไม่เชื่อ” ท่านพระครูตั้งใจจะทดสอบบุคคลที่ท่าน 'ลงทุน' ส่งเรียนเพื่อจะให้เป็นผู้จรรโลงพระศาสนาต่อไปในอนาคต

“เหตุผลอยู่ในพระไตรปิฎกครับ ผมศึกษาพระไตรปิฎกมาดีพอสมควร ยังไม่ถึงเวลาที่พระศรีอาริย์จะมาอุบัติในโลกมนุษย์ครับ”

“ถ้าผมจะบอกว่าผมเชื่อแล้วจะขอให้ท่านเชื่อตาม หากไม่เชื่อผมจะขอให้ท่านคืนเงินทั้งหมดให้ผม ท่านจะว่าอย่างไร” สมภารวัดป่ามะม่วงทดสอบพระภิกษุชาวภารตะอีก

“ถึงแม้ผมจะเสียดายใจแทบขาด ผมก็จะคืนให้กับท่าน ผมไม่ต้องการทรยศต่อเสด็จพ่อ” ภิกษุวัยสามสิบพูดเสียงเครือ รู้สึกเหมือนตกจากสวรรค์ ท่านพระครูเห็นเช่นนั้นเกือบจะใจอ่อน หาก

ก็ต้องการจะทดสอบต่อ จึงถามว่า

“ผมอยากทราบเหตุผลที่ท่านไม่เชื่อว่าผู้วิเศษคนนั้นเป็นพระศรีอารีย์ ท่านบอกว่าอยู่ในพระไตรปิฎก กรุณาอธิบายให้ผมฟังได้หรือไม่”

“ด้วยความยินดีครับ และเมื่อผมอธิบายแล้วท่านคงจะเปลี่ยนใจไม่เอาเงินคืน” ภิกษุวัยสามสิบยังคงหวังเรื่องเงิน ท่านพระครูยิ้ม พุดให้อีกฝ่ายสบายใจว่า

“ผมเพียงแต่ลองใจท่าน ผมไม่เอาคืนหรอกครับ ภาซิตไทยสอนว่า ‘ให้แล้วเอาคืนมะรืนนี้ตาย’ ผมยังไม่อยากตาย”

“หมายความว่าอย่างไรครับ ‘มะรืน’ แปลว่าอะไร” ภิกษุวัยสามสิบไม่รู้จักคำว่า “มะรืน”

“มะรืนหมายถึงวันถัดจากวันพรุ่งนี้ครับ”

“คนไทยเชื่อว่าถ้าให้ของใครแล้วเอาคืน คนให้จะต้องตายในวันถัดจากวันรุ่งขึ้น เป็นอย่างนั้นจริงหรือครับ” ถามด้วยสีหน้าเข้มขึ้นเมื่อคู่สนทนาบอกว่าจะไม่เอาเงินคืน

“เป็นความเชื่อครับ อาจจริงหรือไม่จริงก็ได้ แล้วก็ไม่ได้หมายความว่าคนไทยจะเชื่อตามนี้หมดทุกคน ผมเองก็ไม่ได้เชื่อสักเท่าไร แต่ที่พูดก็เพื่อต้องการให้ท่านสบายใจได้ว่าผมไม่เอาเงินคืน เรื่องก็มีเท่านี้แหละครับ ทีนี้ท่านจะอธิบายให้ผมฟังได้หรือยัง” ท่านทวง

“ครับ ผมจะอธิบายเดี๋ยวนี้ เรื่องพระศรีอารีย์หรือพระเมตเตยยพุทธเจ้านั้นมีกล่าวไว้ในจักกวัตตสูตร ที่สมณิกายปาฏิกวัคค์ พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ว่า เมื่อมนุษย์มีอายุยืน ๘๐,๐๐๐ ปี พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตรยจะมาอุบัติ ณ เมือง เกตุมตี ซึ่งปัจจุบันคือ เมืองพาราณสี แต่ในอนาคตจะชื่อ

เมืองเกตุมตี และพระเมตไตรยก็คือพระเมตเตยยพุทธเจ้าที่คนทั่วไปรู้จักในนามพระศรีอารีย์ เมืองเกตุมตีมีพระเจ้าจักรพรรดิทรงพระนามว่า สังขะ พระเมตไตรยจะมาอุบัติในตระกูลพราหมณ์ มีนามว่า อชิต ส่วนเมตไตรยเป็นชื่อโคตรของท่าน อชิตครองพระราชาอยู่ ๘,๐๐๐ ปี มีภรรยาชื่อ จันทมุขี บุตรชายชื่อ พรหมวัทรณะ บิดาชื่อ สุพรหมา มาดาชื่อ พรหมวดี เห็นนิมิต ๔ ประการขณะเดินทางไปชมสวน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในพระราชาวิสัย จึงออกบวชและตรัสรู้พระสัมโพธิญาณภายใต้ต้นนาคร หลังจากนั้นจะประกาศพระศาสนาที่เมืองนาควัน พระเจ้าสังขะจะสละราชสมบัติออกบรรพชาตามพระองค์ พระอโศกและพระพรหมเทวะจะเป็นอัครสาวก พระปฐมมาและพระสุมนาจะเป็นอัครสาวิกา พุทธอุปัฏฐากมีชื่อว่า สีหะ อุบาสกผู้เป็นอัครอุปัฏฐากได้แก่ สุমনะ สังขะ ยสวดี และสังฆา หลังจากพระเมตไตรยพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ศาสนาของพระองค์จะยืนยาวต่อไปอีก ๑๘๐,๐๐๐ ปี นี่เป็นเรื่องราวของพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๕ แห่งภัทรกัปศรีภันเต ด้วยเหตุนี้ผมจึงไม่เชื่อว่าผู้วิเศษที่ภันเตจะบินไปได้ในวันพรุ่งนี้เป็นพระศรีอารีย์มาอุบัติ” ภิกษุช่วยสามสิบยังคงยืนยันความคิดเดิม

“ผมเองก็ไม่เชื่อ แต่ผมต้องการลองใจท่าน บัดนี้ผมรู้แล้วว่า ท่านเป็นศากยบุตรพุทธโอรสอย่างแท้จริง ผมดีใจที่ได้สนทนากับท่าน” ท่านพระครูพูดจากใจจริง

“ขอบคุณกันตมากครับ ในเมื่อภันเตไม่เชื่อแล้วจะไปทำไมครับ ผมว่าไม่น่าเสียเวลาไปดู เสียทั้งเวลาทั้งค่าใช้จ่าย”

“ผมเพียงแต่จะไปพิสูจน์อะไรบางอย่าง คนไทยจำนวนไม่น้อยที่พากันหลงไหลแล้วก็แห่กันไปดู ผมก็เลยจะไปพิสูจน์ว่าเขาผิดอะไรจึงทำให้คนไทยถึงกับต้องข้ามน้ำข้ามทะเลไปกราบไหว้”

“สำหรับผม ผมเห็นว่าเป็นคนประหลาดธรรมดาๆ เท่านั้นเอง”

“หมายความว่าอย่างไรครับ” สมภารวัดป่ามะม่วงไม่เข้าใจ

“หมายความว่าคนที่ผิดปกติ ผิดแพกจากเผ่าพันธุ์ของตน คือคนคนนี้เป็นคนแคะ ปกติคนแคะก็ต้องตัวเล็กๆ ไซ้ไหมครับ แต่เขาตัวโตผิดเผ่าพันธุ์ ผมจึงเรียกว่าเขาเป็นคนประหลาดธรรมดาๆ ไม่ได้วิเศษวิโสแต่อย่างใด”

“แต่เท่าที่ผมได้ยินมาจากปากคนไทยซึ่งพากันไปขอพร พวกเขาพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าเขาเป็นผู้วิเศษจริง สามารถดลบันดาลอะไรก็ได้สารพัด” ท่านพระครูพูดตามที่ได้รับฟังมาจากคนไทยกลุ่มหนึ่งที่หลงใหลในผู้วิเศษคนนั้นมาก พวกเขาพาเราให้ท่านฟังด้วยความชื่นชม ท่าน‘รู้’ว่ามีได้เป็นดังที่พวกเขาเข้าใจ การเดินทางไปดูผู้วิเศษจะเป็นประโยชน์ในการสอนญาติโยมในอนาคต

“กันเถิดคิดว่าพรเป็นสิ่งที่เราขอได้จากผู้อื่นหรือครับ ในมงคลสูตร พระพุทธองค์ตรัสมงคลไว้ถึง ๓๘ ประการ ตั้งแต่ไม่คบพาลไปจนถึงจิตเกษม ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่เราต้องสร้างต้องทำของเราเอง มงคลกับพรมีความหมายเหมือนกันในแง่นี้ คือเป็นสิ่งที่ต้องสร้างต้องทำขึ้นมาเอง ไม่ใช่ไปขอจากผู้วิเศษที่ไหน”

“คนอินเดียไม่ยอมรับนับถือผู้วิเศษกันทั้งหมดหรือ ผมคิดว่าในเมื่อคนไทยยังข้ามน้ำข้ามทะเลมาขอพร คนอินเดียก็น่าจะนับถือ” ภิกษุวัยสามสิบตอบว่า

“ไม่ว่าคนอินเดียหรือคนไทย หรือไม่ว่าคนเชื้อชาติไหนๆ ในโลก ก็ต้องมีทั้งพวกที่โง่และฉลาด คนฉลาดก็เอาตัวรอดได้ คนโง่ก็ต้องเป็นเหยื่อของคนฉลาด แม้คนฉลาดเองก็ยังมีสอง

ประเภทคือประเภทที่ฉลาดจริงกับฉลาดปลอม”

“ท่านกรุณาขยายความได้ไหมครับ คือผมต้องการทราบว่าความคิดของท่านตรงกับของผมหรือไม่” ท่านพระครูบอกอีกฝ่าย

“ถ้ามันเตติดตรงกับความจริงผมก็คิดตรงกับความจริง ความคิดของเราก็ตรงกัน เพราะความจริงเป็นอันเดียวกัน ที่ผมพูดว่าคนฉลาดมีสองประเภทนั้น คนฉลาดจริงก็คือคนที่คิดตรงกับความจริง ส่วนคนฉลาดปลอมคิดสวนทางกับความจริง ความจริงแล้วคนพวกนี้ไม่เสียยิ่งกว่าคนโง่ธรรมดาๆเสียอีก พวกคนฉลาดปลอมนี้แหละที่สร้างปัญหาให้กับโลก ให้กับสังคมมนุษย์ และที่เขาไม่รู้ตัวคือเขาสร้างปัญหาให้กับตัวเองอย่างร้ายกาจที่สุด เมื่อกรรมมาให้ผลนั้นแหละเขาจึงจะรู้ว่าตัวเองโง่บัดซบที่หลงปล่อยชีวิตให้ไหลไปตามอำนาจกิเลสตัณหา เอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ ทำลายล้างผู้ที่ขัดผลประโยชน์กับตน พวกเขาไม่รู้จักทางที่จะนำไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น จึงดำเนินทางแห่งกิเลสตัณหาที่จะชักพาไปสู่อบาย ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏจักรชีวิตอย่างมิรู้จบสิ้นด้วยอำนาจแห่งกรรมอันเกิดจากความหลงในสงสาร”

“ขอบคุณมากครับ ท่านอธิบายขยายความได้ชัดเจนแจ่มแจ้งมาก ผมโชคดีที่ได้มาพบกัลยาณมิตร” ท่านพระครูพูดจากใจจริง

“สรุปว่ากันแต่ไม่เปลี่ยนใจที่จะไปดูผู้พิเศษใช่ไหมครับ” ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่าถาม

“ผมจะต้องไปเพื่อประโยชน์ต่อการสอนของผม จะไปดูให้เห็นกับตาว่าเขาผู้นี้เป็นผู้พิเศษจริงหรือไม่ ผมไม่ได้ไปเพราะเลื่อมใสศรัทธา แต่ไปเพื่อทัศนศึกษา” ท่านพระครูตอบ

“ถ้าการเป็นผู้พิเศษคือการที่สามารถทำอะไรๆที่คนธรรมดา

ไม่สามารถทำได้ เขาก็เป็นผู้วิเศษ ผมเองก็เป็นผู้วิเศษ เพราะผมก็ทำได้อย่างที่เขากำ”

“หมายความว่าอย่างไร” สมภารวัดป่ามะม่วงไม่เข้าใจ

“ผมเพียงแต่จะบอกว่าสิ่งที่เขากำได้ผมก็ทำได้ ถ้าการเล่นกลได้ทำให้คนเล่นกลเป็นผู้วิเศษ ผมก็เป็นผู้วิเศษในความหมายนี้ เพราะผมก็เล่นกลได้ มันเตรอเต็ยวนะครับ ผมจะแสดงให้มันเตดู แล้วมันเตจะคิดว่าผมเป็นผู้วิเศษหรือไม่” ท่านลุกออกไปข้างนอก ประเด็ยวหนึ่งก็กลับเข้ามา หัวกระเบื้องเหล็กบรจห็น ก้อนเท่าไข่ไก่เข้ามาด้วย ภิกษุวัยสามสิบวางกระเบื้องลง แล้วพูดกับท่านพระครูว่า

“มันเตดูนะครับ ผมจะแสดงบหผู้วิเศษให้มันเตดู ผมจะกินก้อนหินเหล่านี้ให้หมดกระเบื้องภายในพริบตา” ท่านนั่งในท่าขัดสมาธิ หลับตาบรกรรมคาถา และแล้วภายในพริบตานั้น ท่านจับหินที่ละก้อนใส่ปากอย่างรวดเร็ว หินทั้งกระเบื้องหายเข้าไปในปาก ท่านจนเหลือแต่กระเบื้องเปล่า

“ท่านทำได้อย่างไร ท่านกลืนก้อนหินลงไปตั้งกระเบื้องแล้วไม่หนักท้องแยะหรือ” สมภารวัดป่ามะม่วงถามยั้มๆ ท่าน‘รู้’ว่าภิกษุชาวภารตะมิได้กลืนก้อนหินลงไปจริงๆ เพียงอาศัยความเร็วของการเคลื่อนไหววัตถุ จึงทำให้เห็นอย่างนั้น ภิกษุผู้อ่อนวัยกว่ายั้มบ้าง แล้วพูดว่า

“มันเตจับตาตุให้ตีๆนะครับ ผมจะคายออกมาใส่กระเบื้องดั้งเดิม” แล้วท่านก็คายออกอย่างรวดเร็ว โดยเอากระเบื้องวางบนตักเพื่อรับก้อนหินที่คายออกมา ชั่วพริบตาเดียว ก้อนหินก็เต็มกระเบื้องเหมือนเดิม

“แบบนี้ผมเป็นผู้วิเศษได้ไหมครับ” ท่านพระครูถูกถาม

“ได้ครับ ผู้วิเศษในความคิดของคนที่เชื่อง่าย แต่ไม่ใช่ในความคิดของผม เพราะผมเป็นคนเชื่อยาก”

“ครับ ผมเองก็คิดอย่างเดียวกับกันเต เพราะฉะนั้นผมไม่ใช่ผู้วิเศษ เป็นนักเล่นกลธรรมดาๆคนหนึ่งเท่านั้น” ท่านยกมือข้างขวาขึ้นดูนาฬิกา ท่านพระครูได้ความรู้ใหม่ในการมาแสวงบุญครั้งนี้ว่า พระอินเดีย พระพม่า พระศรีลังกา และพระประเทศอื่นๆ ท่านใส่นาฬิกาข้อมือกัน มีแต่พระไทยเท่านั้นที่ไม่ใส่

“ดีสองแล้ว กันเตควรจะพักผ่อนเพราะพรุ่งนี้จะต้องเดินทางต่อ ผมจะไปส่งกันเตที่สนามบิน”

“ได้เวลาจำวัดของผมพอดี ผมเห็นจะต้องขอตัว ขอบุณท่านมากที่ให้ความรู้ผมมากมาย”

“ผมก็ต้องขอบคุณกันเต ที่เมตตาสงเคราะห์เรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน ผมจะไม่ลืมพระคุณเลย”

“อย่าคิดว่าเป็นบุญคุณอะไร คิดเสียว่าเรามาช่วยกันสร้างความดีให้กับเสด็จพ่อของเรา จะช่วยกันรักษาอริยสมบัติอันเป็นมรดกล้ำค่าที่พระองค์ประทานให้ และจะสืบทอดต่อไปยังอนุชนรุ่นหลัง พรุ่งนี้พบกันนะครับ”

ภาควันต์

วันรุ่งขึ้นคณะผู้แสวงบุญได้บินไปยังเมืองที่ ‘ผู้วิเศษ’ อยู่ โยมผู้หญิงพากันตื่นตื่นยินดี เพราะมีคนมาแล้วให้ฟังอยู่เนืองๆว่า ได้ไปกราบขอพรท่านมาแล้ว สตรีที่ในอดีตชาติเป็น ‘โอรส’ ของ หลวงพ่อฤๅษีเสริฐพุทธขึ้นขณะนั่งรถจากสนามบินไปยังโรงแรมว่า “ทีนี้ละฉันจะได้มีเรื่องไปเล่าให้เพื่อนๆฟังบ้าง ฟังพวกเขา คอยถึงพระองค์ท่านมานานแล้ว”

“พระองค์ท่าน... พระองค์ท่านไหนละโยม” ท่านพระครูถาม “ก็องค์ภาควันต์ที่เรากำลังจะไปกราบชมพระบารมีใจละคะ หลวงพ่อ เพื่อนหนูเล่าให้ฟังว่าพระองค์ทรงเปี่ยมด้วยพระบารมี ทรงเป็นเทพแห่งเทพทั้งหลาย ทรงดลบันดาลอะไรได้ทุกอย่างตาม พระทัยปรารถนา ที่หนูมาครั้งนี้ก็ตั้งใจจะมาชมพระบารมีของ พระองค์ท่าน พระองค์ท่านคือพระศรีอริยเมตไตรยที่เสด็จลงมา อุบัติในโลกมนุษย์” หล่อนพูดด้วยความชื่นชม ใช้ราชาศัพท์อย่าง ถูกต้องเพราะท่องมาล่วงหน้าแล้ว ท่านพระครูออกแปลกใจที่ หญิงสาวช่างมีศรัทธาปสาทะในผู้วิเศษมากมายนัก

“แม่ชีละ เคยได้ยินใครมาเล่าเรื่องนี้ให้ฟังบ้างหรือเปล่า” ท่าน ถามแม่ชีป่วนผู้เป็นศิษย์ร่วมสำนักเดียวกันกับท่าน

“เคยจะ แต่ฉันไม่ศรัทธา เพราะคิดว่าไม่มีใครจะกล้าเลิก ประเสริฐศรีเท้าพระพุทธเจ้าอีกแล้ว และฉันก็ไม่เชื่อว่าคนที่พวกเรา กำลังจะไปดูเป็นพระศรีอาริย์มาอุบัติ เพราะยังไม่ถึงคิว ท่านเจ้าคุณ อาจารย์บอกว่ายังอีกนาน ต้องรอให้พระศาสนาของพระโคตม พุทธเจ้าอายุห้าพันปีก่อน นี่เพิ่งจะสองพันห้าร้อยยี่สิบแปดปีเท่านั้นเอง ยังเหลืออีกตั้งสองพันกว่าปี” แม่ชีตอบฉะฉาน

“ในเมื่อแม่ชีไม่ศรัทธาแล้วมาทำไมล่ะ” สาวใหญ่เริ่มไม่พอใจ แม่ชีที่ไม่ศรัทธาในองค์ภควันต์เหมือนที่หล่อนศรัทธา

“ก็จะมาดูนะสิ แล้วที่มาได้ก็เพราะคุณพี่ผ่องใสช่วยออกค่าใช้จ่ายให้” แม่ชีลงทุนเรียกโยมผ่องใสว่า ‘คุณพี่’ เพราะถึงอย่างไร โยมผ่องใสก็อายุมากกว่า

“แล้วท่านเจริญว่าอย่างไร ท่านเชื่อฝ่ายไหน” ท่านถามพระ มัคคุเทศก์

“ก็ต้องเชื่อฝ่ายแม่ชีสิครับหลวงพ่อ แต่ผมทำหน้าที่เป็น มัคคุเทศก์ เมื่อญาติโยมเขาอยากจะมาก็ต้องพามา จะว่าไปแล้วก็เป็น ประโยชน์เหมือนกันนะครับหลวงพ่อ ผมเคยพาญาติโยมมาหลายครั้ง แล้วก็เห็นว่าคนไทยจำนวนไม่น้อยที่เป็นชาวพุทธ แต่ไม่เข้าใจ ศรัทธาในความหมายที่พระพุทธองค์ทรงสอน พอมาพบเห็นอะไร ที่ดูน่าเชื่อถือ ก็ศรัทธาหลงไหลจนลืมหุลืมตาไม่ขึ้น ชาวพุทธที่เป็น คฤหัสถ์ยังไม่กล้าเถียงเท่าไร ที่น่าเกลียดคือพวกพระเรานี้แหละครับ หลวงพ่อ พวกพระเราทั้งแก่ทั้งหนุ่มพากันไปกราบแทบเท้าของ ภควันต์ ผมจึงอยากจะจับสึกเสียให้สิ้นเรื่องสิ้นราว ไม่รู้วขมาได้อย่างไร” พระมัคคุเทศก์เล่าประสบการณ์ที่ท่านได้พบเห็น

รถบัสแล่นมาถึงโรงแรมที่พักเมื่อเวลาสิบเอ็ดนาฬิกาสิบนาที ผู้นำทัวร์นิมนต์พระสงฆ์ทั้งกรูไปยังห้องอาหารของโรงแรมเพื่อ

ฉันภัตตาหาร ส่วนญาติโยมพากันนำสัมภาระมากองรวมไว้ที่ห้องพักแขก แล้วจึงไปรับประทานอาหาร จากนั้นผู้นำทัวร์จึงจะรับกุญแจห้องจากพนักงานโรงแรมมาแจกให้ เพื่อจะได้นำของไปเก็บในห้องของตนๆ

เสร็จจากฉันภัตตาหาร ท่านพระครูและหลวงพ่อดอนเมืองเข้าห้องพักเพื่อเจริญภาวนา พระมิ่งคุณเทศก์และพระหนุ่มอีกสามรูปไปซื้อบั้งกับญาติโยม และจะกลับมารับท่านพระครูและหลวงพ่อดอนเมืองตอนสี่โมงเย็นเพื่อไปดู 'ผู้วิเศษ' ซึ่งจะออกมาให้ประชาชน 'เข้าเผ่า' ในเวลาสิบเจ็ดนาฬิกาตรง

สมภารวัดป่ามะม่วงกับสมภารวัดดอนเมืองแบ่งเขตกันคนละมุมห้องเพื่อเดินจงกรม ตกกลางคืนว่าจะเดินหนึ่งชั่วโมง นั่งหนึ่งชั่วโมงแล้วจึงสร่งน้ำ ถึงเวลานั้นรถที่พาคณะผู้แสวงบุญไปซื้อบั้งก็คงมารับพอดี ตกกลางคืนเป็นที่เรียบริয়েแล้ว ภิกษุสองรูปจึงเริ่มต้นเดินจงกรม ท่านพระครูไม่ต้องตั้งนาฬิกา เพราะท่านสามารถกำหนดจิตได้ว่าจะเดินหนึ่งชั่วโมง นั่งหนึ่งชั่วโมง เมื่อถึงเวลาที่กำหนดจิตไว้ก็จะรู้เอง

ก่อนออกจากกรรมฐาน ท่านพระครูแผ่เมตตาไปยังคนไทยที่กำลังนั่งรอมขมบารมีของผู้วิเศษ ขอให้พวกเขาเป็นสุขทุกถ้วนหน้า และหากใครได้สร้างบุญญาบารมีมาแต่ครั้งอดีตชาติ ก็ขอให้เกิดปัญญา รู้ว่าอะไรจริง อะไรปลอม อะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ อะไรควรรับมาปฏิบัติ อะไรควรละ เป็นต้น จากนั้นจึงอุทิศส่วนกุศลให้บิดามารดา ญาติ ครูอาจารย์ เทพเทวดา เปเรต เจ้ากรรมนายเวร และสรรพสัตว์ทั้งหลาย แล้วจึงลืมนตา หลวงพ่อดอนเมืองกำลังจะสร่งน้ำ เห็นท่านพระครูลืมนตาจึงถามว่า

“ท่านจะสร่งน้ำก่อนไหม”

“นิมนต์หลวงพ่อสรงก่อนดีกว่าครับ” สมภารวัดป่ามะม่วง
ตอบ

หลวงพ่อดีดตอนเมืองจึงหายเข้าไปในห้องน้ำประมาณยี่สิบ
นาที ออกมาแล้วท่านพระครูจึงสรงน้ำบ้าง

ภิกษุสองรูปสรงน้ำและนุ่งห่มจีวรอย่างเรียบร้อย นั่งสนทนา
กันขณะรอรถมารับ

“หลวงพ่อดีดอย่างไรกับผู้วิเศษที่พวกเรากำลังจะไปดู
ครับ” ท่านพระครูถามหลวงพ่อดีดตอนเมือง

“ผมไม่คิดว่าจะมีผู้วิเศษเกิดขึ้นในยุคนี้ หากมีก็คงจะเหมือน
ผู้วิเศษในสมัยพุทธกาลกระมัง แต่ผมก็ไม่เข้าใจว่าพระเจ้าไปกราบ
ได้อย่างไรกัน ฟังที่พระมัคคุเทศก์เล่าแล้วผมไม่สบายใจเลย พระสงฆ์
เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ทำไมไปกราบนักบวชของศาสนาอื่นที่
สมัยพุทธกาลเรียกว่าพวกเดียรฉัตร เดี่ยวเราคงจะได้เห็นกับตา ดีไม่
ดีพระหนุ่มสามรูปที่มากับเราอาจจะเป็นไปกับเขาด้วยก็ได้ หากเป็น
เช่นนั้นท่านจะว่าอย่างไร” หลวงพ่อดีดตอนเมืองถามท่านพระครู

“ผมก็คงจะนึกสงสารที่พวกเขาขาดปัญญา อุตส่าห์มาบวช
ในร่มเงาพระพุทธศาสนาแต่ขาดปัญญา สักแต่ว่ามีศรัทธา แต่เป็น
ศรัทธานอกพระพุทธศาสนา เดี่ยวนี้พวกพระเราออกนอกกลุ่มนอกทาง
กันมากมายเหลือเกิน หลวงพ่อดีดเคยคิดไหมครับว่าพระในประเทศไทย
สามแสนกว่ารูป จะมีที่เข้าใจเรื่องศรัทธาตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอน
สักกี่รูป ผมว่าคงมีไม่กี่รูป”

“ผมก็คิดอย่างท่าน นำเป็นห่วงพระพุทธศาสนานะ คนที่
มาบวชเพราะรักและศรัทธาในพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริงจะมีสัก
กี่คนกัน” เจียบกันไปครู่หนึ่ง หลวงพ่อดีดตอนเมืองก็ถามท่าน
พระครูว่า

“แล้วท่านละคิดอย่างไร เรื่องผู้วิเศษนะ” สมภารวัดป่ามะม่วง มิได้พูดว่าท่านคิดอย่างไร แต่เล่าเรื่องที่ท่านได้สนทนากับพระอินเดียว เมื่อคืนนี้ให้เจ้าอวาสวัตดอนเมืองฟัง

“นี่ขนาดเป็นคนอินเดียด้วยกันเขายังไม่ศรัทธา แล้วคนไทย เราไปศรัทธาได้อย่างไรกัน” หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดเสียงตำหนิ

“แต่ผมดูแล้วว่าต่อไปจะเกิดวิกฤตศรัทธาขึ้นกับคนทั้งโลก คือไม่เฉพาะแต่คนไทย คนตะวันตกเองก็จะเกิดวิกฤตศรัทธา หันเหออกจากศาสนาที่พวกเขา นับถือมาแต่ครั้งปู่ย่าตายาย แล้วก็มานับถือศาสนาใหม่ มีศาสดาองค์ใหม่ ผู้วิเศษที่พวกเรา กำลังจะไปดูนี้ต่อไปจะประกาศตนเป็นศาสดาองค์ใหม่ และคนจากทั่วโลกจะพากันมานับถือ หลวงพ่อคอยดูต่อไปก็แล้วกันว่าที่ผมพูดจะจริงหรือไม่จริง”

“หมายความว่าคนจะพากันละทิ้งศาสนาดั้งเดิมของตนอย่างนั้นหรือ”

“ครับหลวงพ่อ แต่ศาสดาองค์นี้เขาฉลาด เขาจะรวมทุกศาสนาเข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม หรือศาสนาซิกข์ เพราะฉะนั้นใครจะนับถือศาสนาอะไรมาก่อนก็สามารถมาเข้าเป็นศาสนิกของเขาได้ เพราะเขาคือศาสดาของศาสดาทั้งหลาย ที่จริงก็น่าสงสารชาวโลกนะครับ ชาวโลกกำลังขาดที่พึ่ง ไม่ใช่เพราะไม่มีที่พึ่ง แต่เขาละทิ้งที่พึ่งเดิมเพื่อจะหาที่พึ่งใหม่ คิดว่าที่พึ่งใหม่จะดีกว่าที่พึ่งเดิม แต่ในที่สุดพวกเขาก็จะหลงทาง เพราะเขาลืมไปว่าที่พึ่งที่แท้จริงก็คือตัวของตัวเอง พวกเขาต้องพึ่งตัวเอง ไม่ใช่ไปหวังพึ่งสิ่งภายนอก สมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงนำมนุษย์ออกจากเทพมาสู่ธรรม แต่ปัจจุบันมนุษย์กลับพากันทิ้งธรรมกลับไปหาเทพอีก ผมก็ไม่รู้จะว่า

อย่างไรเหมือนกัน แล้วหลวงพ่อละครับ จะว่าอย่างไร” ท่านพระครูถามหลวงพ่อดอนเมืองบ้าง

“ผมจะว่าอะไรได้ อีกอย่างเดี๋ยวนี้คนเขาก็ไม่ค่อยจะเชื่อพระกันแล้ว เพราะพระที่ทำให้คนเสื่อมศรัทธาก็มีอยู่ไม่น้อย ผมว่าเราก็ทำหน้าที่ของเราไป ใครมีบุญเขาก็จะเชื่อในสิ่งที่เราสอน ใครไม่มีบุญก็ต้องปล่อยเขาไป” เจ้าอาวาสวัดดอนเมืองพูดแบบปลงๆ

“คนเดี๋ยวนี้ก็แปลกนะครับ อะไรที่จริงเขาไม่เชื่อ ไปเชื่อที่ไม่จริง” ท่านพระครูพูดแบบ‘บ่น’กหลายๆ

“เพราะคนเราสติปัญญาไม่เท่ากัน ที่สติปัญญาไม่เท่ากัน เพราะทำกรรมมาไม่เหมือนกัน” หลวงพ่อดอนเมือง ‘บ่น’ บ้าง เสียงเคาะประตูดังขึ้น ท่านพระครูเดินไปเปิดประตูก็พบชายหนุ่มที่อายุน้อยที่สุดในคณะ เขาเรียนท่านว่า

“พระมັคคฺเทศก์ให้ผมมานิมนต์หลวงพ่อกับขึ้นไปขึ้นรถครับ”

“ขบใจที่มาตามหลวงพ่อกับ” ท่านขบใจชายหนุ่ม แล้วจึงหันไปบอกหลวงพ่อดอนเมืองว่า

“รถมาแล้วครับหลวงพ่อกับ” แล้วภิกษุสองรูปจึงพากันไปขึ้นรถ

ก่อนออกเดินทาง พระมັคคฺเทศก์ประกาศว่า “เดี๋ยวเราจะใช้เวลาเดินทางประมาณ ๓๐ นาที ภาควินต์จะออกมาให้ประชาชนเข้าเฝ้าเวลาห้าโมงตรง ระหว่างทางหากใครมีอะไรสงสัยก็ขอให้ถามได้ ญาติโยมจะกลับมาทานอาหารที่โรงแรมเวลาหนึ่งทุ่ม จากนั้นเราจะพร้อมกันที่ห้องประชุมของโรงแรมเพื่อทำวัตรเย็น และถ้าใครไม่สะดวกจะให้หลวงพ่อดอนเมืองมาแนะนำธรรมฐานให้ก็ได้ หวังว่าหลวงพ่อกับคงไม่ขัดข้องนะครับ” ท่านประกาศไปแล้วจึงถามท่านพระครู

“ผมก็ต้องตอบว่าไม่ขัดข้อง เพราะถ้าตอบว่าขัดข้องท่านก็จะเสียหน้า จริงไหม” ท่านพระครูเข้าก่อนข้างแรง

“ผมยอมเสียหน้าเพื่อแลกกับความรู้ครับ ผมได้ความรู้จากหลวงพ่อกับคุณ แต่เสียหน้าแค่ชนิดเดียว เกินคุ้มครับหลวงพ่” พระเจริญตอบแบบไม่ซีเรียส โยมฟ้องใส่หูตื้นว่า

“นิมนต์หลวงพ่อดอนเมืองเล่าเรื่องพระเจ้าสุทโธทนะต่อได้ไหมคะ ที่หลวงพ่อกำลังไต่ถามอยู่พุทธคยา”

“อาตมาเล่าถึงตอนไหนล่ะโยม” หลวงพ่อดอนเมืองถาม

“ถึงตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสเทศนามหาธรรมपालชาดกโปรดพระพุทธบิดาให้สำเร็จพระอนาคามีผลคะ” โยมฟ้องใส่ตอบ

“โอ้โฮ. โยมความจำดีเหลือเกิน ดีกว่าอาตมาเสียอีก” ท่านออกปากชม แล้วจึงเล่าเรื่องพระเจ้าสุทโธทนะ

พระบรมศาสดาประทับอยู่ในพระนครกบิลพัสดุ์เป็นเวลา ๗ วัน ในวันที่สามหลังจากเทศนาโปรดพระพุทธบิดาให้สำเร็จพระอนาคามีผลแล้ว ได้เสด็จไปโปรดพระนางพิมพาเทวีตามคำกราบทูลของพระเจ้าสุทโธทนะ โดยมีพระอัครสาวกตามเสด็จ ทรงมีรับสั่งแก่อัครสาวกทั้งสองว่า

“มารดาราคูณนี้มีคุณแก่ตถาคตเป็นอันมาก ผิดนางจะจับบาทตถาคต ลูบคลำสัมผัส และโศกเศร้าอาดูรพิลาปรำให้ด้วยกำลังเสนาหา ท่านทั้งสองก็อย่าได้ห้ามปราม ปล่อยตามอัธยาศัย ให้พระนางพิโรธร้างปริเวทนาจนกว่าจะสิ้นโศก ผิดไปห้ามเข้านางก็จะยิ่งเพิ่มความเศร้าเสียพระทัยถึงชีวิต ไม่ทันได้สดับพระธรรมเทศนา ตถาคตยังเป็นหนี้พิมพามีได้เปลื้องปลด จะได้แทนทดใช้หนี้แก่พิมพาในกาลบัดนี้” ครั้นตรัสแก่อัครสาวกทั้งสองแล้ว จึงเสด็จเข้าไปในห้องแห่งปราสาท ขึ้นสถิตเหนือรัตนบัลลังก์อาสน์อัน

วิจิตร

ฝ่ายนางสนมทั้งหลายจึงรีบไปทูลความแก่พระนางพิมพาว่า พระสิทธัตถะราชสวามีของพระนางได้เสด็จมาประทับยังห้องแห่ง ปราสาทของพระนางแล้ว พระนางพิมพาเทวีทรงสดับก็ลุกจากที่ ประทับ จูงหัตถ์พระราหุลราชโอรส กลับความกำสรดโศก เสด็จ คลานออกจากพระทวารสถานที่ยไสยาสน์ ตรงเข้ากอดบาทพระบรม ศาสดา แล้วชบพระเศียรลงถวายนมัสการพลางทรงพิลาปกราบทูล สารว่า

“โทษหม่อมฉันนี้มีมากเพราะเป็นหญิงกาลกิณี พระองค์จึง เสด็จหนีให้อาตุรด้วยเสนาหาแต่เวลายังดรุณภาพ พระองค์มิได้ตรัส บอกให้ทราบ แสร้งทรงสละข้าพระบาทไว้ไม่มีอาลัย ดูก้อนเขพระ บนปลายพระชีวิหา อันถ่มออกจากพระโอษฐ์มิได้โปรดปราน เสด็จ บำราศร้างจากนิवासสถานไปบรรพชา ถึงมาตรว่าข้าพระบาทพิมพา นี้มีโทษแล้ว ส่วนพระลูกแก้วราชกุมาร เพิ่งประสูติจากพระครรภ์ ในวันนี้ ยังมิทันได้รู้ผิดชอบประการใด นั้นมีโทษสิ่งไรด้วยเล่า พระ ผ่านเกล้าจึงแกล้งทอดทิ้งไว้ให้ร้างพระบิดารงค์...”

เมื่อพระนางพิมพาเทวีปริเทวนามาฉะนี้แล้วก็กึ่งเกลือก พระอุตมางคโมลีเหนือหลังพระบาทพระศาสดาดูเป็นที่เวทนา ส่วน สมเด็จพระพุทธบิดาซึ่งเสด็จมาด้วย ก็ได้กราบทูลพรรณนาถึง ความดีของพระนางพิมพาเทวีศรีสะใภ้ว่า

“จะหาสตรีใดเสมอได้ยากยิ่ง มีความจงรักภักดีต่อพระองค์ จจริงประจักษ์ตา ทราบว่าพระองค์ทรงหม่อมเหนือพื้นพสุธาพระนาง ก็ประพุดิตตามเสด็จ โดยหม่อมยังภาคพื้นเมฆนทีดล ครั้นทราบ ว่า พระองค์เว้นเครื่องสุคนธ์ลูบไล้ ตลอดจนดอกไม้บุปผชาติ พระนาง ก็เว้นขาดจากเครื่องประดับทุกประการ ทั้งเครื่องลูบไล้สุคนธ์มาลัย

ก็เลิกหมด เฝ้าแต่รันทดถึงพระองค์อยู่ไม่ขาด แม้บรรดาพระประยูรญาติของพระนางในเทวทหนครส่งข่าวสาส์นมาทูลถวาย ว่าจะรีบกลับไปบำรุงเลี้ยงรักษาปฏิบัติ พระนางก็บอกบัตมิได้เสียดแลหมุกษัตริย์ศากยวงศ์พระองค์ใด ตั้งพระทัยภักดีมีสัตย์ชื่อเสนาหาเนพาพะพระองค์ดำรงมา ดังพรรณนามาฉะนี้”

เมื่อพระชินศรีได้ทรงเสาวนาการ จึงมีพระพุทธรักษาบรรหารดำรัสว่า

“ดูกรบรมบพิตร พระนางพิมพาเทวีจะได้มีจิตจงรักภักดีซื่อสัตย์ต่อสามีแต่ในชาตินี้เท่านั้นก็หาไม่ มารดาราทูลนี้นั้นน้ำใจเป็นหนึ่งแน่ไม่แปรผันในสามีแม้ในอดีตกาล ครั้งเสวยชาติเป็นเตวีจฉานกินนรี ก็มีจิตจงรักภักดีเลิศคุณดิลก” แล้วพระองค์ก็ทรงแสดงจินตนิพนธ์ชาดกโดยพิสดาร บรรเทาความโศกเศร้าปริเทวนาการของพระนางพิมพาให้เสื่อมคลายกำสรด เสมือนหนึ่งหลังน้ำอมตรสลงตรงดวงจิตของพระนาง ซึ่งเราร้อนด้วยเพลิงพิษคือกิเลสแห่งความหลงในสงสาร ให้ปลันดับกลับให้ความสดชื่นเกษมศานต์

ส่วนพระนางพิมพาราชกัญญา ครั้นสร้างโคกสิ้นทุกข์ มีใจฝ่องแผ้วเบิกบาน ตั้งพระทัยสดับพระธรรมที่พระศาสดาทรงพระกรุณาประทานสืบไป ก็ได้บรรลุโสดาปัตติผล แล้วถวายอภิวัตแหบพระยุคลบาทพระศาสดาด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณา ที่ทรงอุตส่าห์เสด็จมาประทานชีวิตให้สดชื่นรื่นรมย์ ทั้งประทานอมตธรรมให้ชื่นสมกับที่พระนางได้จงรักภักดีตั้งแต่ต้นมา แล้วสมเด็จพระบรมศาสดาก็เสด็จพระพุทธลีลาพร้อมด้วยพระอัครสาวก คืบสู่พระนิโครธารามมหาวิหาร...

บรรดาผู้ฟังทั้งพระและคฤหัสถ์นั่งนิ่งสนิทเหมือนถูกมนต์สะกด ครั้นเสียงบรรยายขาดหายไปก็ได้สติ โยมพ่องใสพูดขึ้นว่า

“ทำไมหลวงพ่อยุคบรรยายเสียละคะ ดิฉันกำลังฟังเพลินๆ”

“อาตมาเห็นเงียบกันไป นึกว่าหลับกันหมดแล้ว เลยหยุดไม่ยอกพูดอยู่คนเดียว” หลวงพ่อวัดดอนเมืองบอกเหตุผล

“หลวงพ่อบรรยายเก่งเหลือเกิน ผมซาบซึ้งจนน้ำตาแทบไหล นี่ถ้าเป็นผู้หญิงผมร้องไห้แล้ว” ท่านพระครูกระซิบเพราะนั่งติดกันกับเจ้าอาวาสวัดดอนเมือง

“ต้องยกความดีถวายท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ ท่านพระครูรู้จักท่านหรือเปล่า เจ้าคุณชอบ อนุจารีเถร ท่านเป็นราชบัณฑิตด้วยนะ ท่านเขียนไว้ในหนังสือพุทธประวัติที่ศันศึกษา ผมอ่านหลายรอบจนจำได้ แต่บางตอนที่จำได้ไม่หมดก็ถือโอกาสเพิ่มเติมเสริมแต่งขึ้นมาบ้าง คงไม่เป็นไรหรอกนะ”

“ครับ ผมว่าตำราคงไม่จับ” ท่านพระครูตอบแบบยวนนิตๆ

“หลวงพ่อบรรยายต่อซิคะ ดิฉันจะขอเปิดเผยความลับของโยมผู้หญิงว่า แอบร้องไห้หลายคน ดิฉันเองก็พยายามกลั้นน้ำตา” โยมฝั่งใสพูดอีก แม้ซีบ่่วนกำลังเช็ดน้ำหูน้ำตา จึงไม่ยอมออกความเห็นใดๆ

“บรรยายต่อก็ได้ เป็นอันว่าพระพุทธเจ้าประทับ ณ พระนิโครธารามมหาวิหาร ในพระนครกบิลพัสดุ์เป็นเวลาเจ็ดวัน ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระพุทธบิดาทั้งสามวัน วันแรกพระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุโสดาปัตติผล วันที่สองทรงบรรลุสกทาคามีผล วันที่สามทรงบรรลุอนาคามีผล และวันที่สามยังโปรดพระนางพิมพาให้บรรลุโสดาปัตติผลด้วย วันที่สี่เสด็จไปรับบิณฑบาตในนิเวศน์ของเจ้าชายนันทะ ในงานวิวาหมงคลของเจ้าชายนันทะกับนางชนบทกัลยาณี แล้วเจ้าชายนันทะก็อุปสมบทในวันนั้น วันที่เจ็ด...”

“แล้ววันที่ห้ากับวันที่หก พระองค์โปรดผู้ใดคะ” นางสาวสายใยรักถาม

“หลวงพ่อก็ไม่ทราบเหมือนกัน เพราะในหนังสือไม่ได้บอกไว้”

“หนังสืออะไรคะ”

“หนังสือพุทธประวัติทัศนศึกษา ผู้เขียนคือพระธรรมโกศาจารย์ หรือท่านเจ้าคุณชอบ อนุจารีเถร อีกเล่มหนึ่งที่ชาวพุทธควรอ่านคือเรื่อง ๔๕ พรรษาของพระพุทธเจ้า เขียนโดยสมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศ”

“หลวงพ่อกับ ผมเกิดความรู้สึกมั่นใจขึ้นมาอย่างประหลาดว่าอีกสี่ปีข้างหน้า สมเด็จพระญาณสังวรจะได้เป็นสมเด็จพระสังฆราช และพระธรรมโกศาจารย์จะได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่พระพิมลธรรม” ท่านพระครูกระซิบกับหลวงพ่อดอนเมือง

“ถึงผมไม่เกิดความรู้สึกอย่างท่าน แต่ผมก็เชื่อตามที่ท่านรู้สึก เพราะพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเช่นท่าน พุทอะไรไม่เคยพลาดแล้วอีกอย่างหนึ่งพระคุณเจ้าทั้งสองรูปท่านมีคุณูปการต่อพระศาสนาอย่างหาผู้ใดเปรียบได้ยาก”

“หลวงพ่อบรรยายต่อเถิดคะ” ครั้งนี้ ‘โอรส’ ของหลวงพ่อกฤษีเสริฐเป็นคนขอร้อง หลวงพ่อดอนเมืองจึงบรรยายต่อ

“วันที่เจ็ดพระนางพิมพาเทวีระดับองค์ราหุลกุมารด้วยอาการอันวิจิตร ให้ราชบุรุษพาเข้าเฝ้าพระบรมศาสดาเพื่อทูลขอขมทอง มีใครจำได้บ้างว่าขมทองมีกี่ขุม แต่ละขุมชื่ออะไร” ท่านถามผู้ฟัง นางสาวสายใยรักขอให้พระตอบก่อน เมื่อไม่มีพระรูปใดตอบจึงตอบว่า

“มีสี่ขุมคะ ชื่อขุมทองสังขนิธี ขุมทองเอลนิธี ขุมทองอุบล

นินิ และขุมทองปฏนทริกนินิคะ”

“เก่งมาก หลวงพ่อรู้สีกายแทนพระที่โยมตอบได้ คิดว่าคนตอบจะเป็นพระเสียอีก” หลวงพ่อวัดดอนเมืองตั้งใจดำหนิพระหนุ่มสามรูป

“ก็หลวงพ่อพระครูพูดว่ายุคนิโยมเก่งกว่าพระ ถ้าอยากรู้เรื่องทางโลกให้ถามพระ อยากรู้ธรรมะให้ถามโยม ก็เป็นไปตามสูตรแล้วนี่ครับหลวงพ่อ” พระรสสุคนธ์หาข้อแก้ตัวจนได้

รถแล่นมาจอดที่ลานจอดรถของสำนักผู้วิเศษ หลวงพ่อวัดดอนเมืองจึงพูดขึ้นว่า

“อาตมาจะหยุดการบรรยาย เพราะถึงแล้ว ไร่ขากลับค่อยบรรยายต่อ”

คาถาหายตัว

ฉานจอตกรมี่รถยนต์และรถบี๊จอตอยู่หน้าร้อยคันที่กำลังเล่นทยอยกันเข้ามาจอดก็หลายสิบคัน หลวงพ่อวัดดอนเมืองพูดกับท่านพระครูว่า

“ในอนาคตคงต้องขยายลานจอดรถนะ”

“ครับ ต้องขยายอีกสองถึงสามเท่าตัว ก็อย่างที่ผมพูดไปเมื่อตะกี้ ว่าผู้วิเศษคนนี้จะประกาศตนเป็นศาสดาองค์ใหม่ หลังจากนั้นคนก็จะแห่กันมาจากทั่วโลก ไม่เฉพาะแต่คนเอเชียเท่านั้น คนทางยุโรปและอเมริกาก็จะพากันมาจนลานจอดรถไม่พอให้จอด” เจ้าอาวาสวัดป่ามะม่วงพูดเพราะ“รู้”อนาคต

“แสดงว่าต่อไปคนจะขาดที่พำนักมากขึ้น ผมอยากรู้ว่าเขามีดีอะไร ผู้คนถึงได้ศรัทธาหนักถือมากมาอย่างนี้” ท่านพระครูตั้งว่า

“แต่คนที่มาก็ไม่ได้แปลว่าจะศรัทธาหมดทุกคนหรอกนะครับ ที่มาเพราะต้องการจะมาดูก็มีไม่น้อย เหมือนอย่างผมกับหลวงพ่อ”

พระมัคคุเทศก์ประกาศให้ผู้แสวงบุญลงมาตั้งแถวเพื่อจะเดินไปยังที่ที่คนนับหมื่นกำลังนั่งรอ ‘ภควันต์’ ออกมาให้เข้าเฝ้า

หลวงพ่อดีดตอนเมืองกับท่านพระครูเดินไปพลาจสนทนาไปพลาจ โดยพูดให้ได้ยินกันสององค์

“แล้วท่านพระครูคิดว่าคนที่มาในคณะของเรา จะมีกี่คนที่ ศรัทธาผู้วิเศษคนนี้ เท่าที่ผมเห็นมีอยู่คนหนึ่งละ คือโยมที่บอกว่า เคยเป็นลูกชายของหลวงพ่อกฤษีเสริฐในอดีตชาติ”

“มีสามคนครับ แต่ไม่เป็นไร กลับไปโรงแรมผมจะบรรยายสรุปสักสามสัปดาห์หลังจากทำวัตรเย็นแล้ว ผมจะแผ่เมตตาช่วย พวกเขาให้เปลี่ยนจากมิชฌาติภุชฐิมาเป็นสัมมาทิภุชฐิ ผมคิดว่าพวกเขา มีบุญพอ เพราะได้มาแสวงบุญในแดนพุทธภูมิกับคณะของเรา” ท่านพระครูพูดอย่างมั่นใจ

“ดีนะครับที่พระมัตถุเทศก์ท่านไม่เลื่อมใสในผู้วิเศษ เกิดท่าน เลื่อมใสคนสนุกกันใหญ่ เรียกว่าพากันเข้ารกเข้าพงไปเลย”

“ถ้าเป็นอย่างนั้นผมคงต้องพลอยเสียชื่อไปด้วย”

“ทำไมล่ะครับ” หลวงพ่อดีดตอนเมืองไม่เข้าใจ

“ก็ท่านชื่อเจริญ จิตธมโม เหมือนผม คนที่ไม่รู้จักจะคิดว่า เป็นผม” สมภารวัดป่ามะม่วงเฉลย

พระมัตถุเทศก์พาคณะผู้แสวงบุญเดินไปประมาณสามร้อย เมตร จึงบรรจบกับปลายแถวที่คนนั่งกันอยู่ ส่วนหัวแถวนั้นห่างออกไปประมาณหนึ่งกิโลเมตร จากนั้นจึงปูอาสนะแล้วนั่ง เมื่อนั่งเรียบร้อยแล้ว ท่านพระครูจึงกระซิบกับหลวงพ่อดีดตอนเมืองว่า

“หลวงพ่อดีดครับ เวลาที่ผู้วิเศษเดินมาถึงตรงนี้ ผมจะบิณฑริกรรม คาถาไม่ให้เขาเห็นผม เพราะถ้าเห็นแล้วผมไม่ไหว เขาก็จะโกรธผม”

“คาถาอะไร ช่วยบอกผมด้วยเพราะผมก็ไม่อยากให้เขาเห็นเช่นกัน”

“คาถาพุทธคุณถอยหลังครับ ผมจะว่าให้ฟัง” แล้วท่านจึงว่าพุทธคุณถอยหลังให้หลวงพ่อดอนเมืองฟัง โดยว่าเป็นเจ็ดวรรค วรรคละ ๘ คำ ดังนี้

ติ วา คะ ภา โธ พุท หนิง สา
นุส มะ วะ เท ธา สัต ติ ระ
สา มะ ทัม สะ ริ ปุ โร ตะ
นุต อะ พุ วิ ภา โล โด คะ
สุ โน บัน สัม ณะ ระ จะ ชา
วิช โธ พุท สัม มา สัม หนิง ระ
อะ วา คะ ภา โส พิ ติ อธิ

“ผมคงจำไม่ได้ เอาแบบย่อกว่านี้ไม่มีหรือ” หลวงพ่อดอนเมืองต๋อรอง

“ไม่ยากหรอกครับหลวงพ่อ ก็เหมือนเราสวดอติปิ โส เพียงแต่เริ่มจากคำสุดท้ายไปหาคำแรกอย่างที่ผมว่าไปเมื่อกี้ ถ้าเราอ่านคำสุดท้ายก่อน ก็จะกลายเป็นบทสวดพระพุทธรุณ ๙ นั้นเอง”

“แต่ผมคงจำไม่ได้ภายในเวลาจำกัดเช่นนี้ ขอคาถาที่สั้นๆ ไม่ได้หรือครับ” หลวงพ่อดอนเมืองยังอยากได้แบบสั้น

“แต่หลวงพ่อต้องสัญญากับผมก่อนว่าจะท่องคาถานี้ให้ได้ในภายหลัง เพราะมีประโยชน์มาก มีข้อแม้ว่าเวลาขับรถห้ามท่อง”

“ผมคงไม่ขับรถหรอกครับ” หลวงพ่อดอนเมืองพูดยิ้มๆ

“ถึงคนอื่นขับ หลวงพ่อก็ต้องไม่ว่าคาถานี้ เพราะถ้าว่าอาจจะถูกรถคันอื่นชนเพราะเขามองไม่เห็น”

“ครับ ผมสัญญาว่าจะกลับไปท่องให้ได้ และจะไม่ท่องขณะขับรถ” หลวงพ่อดอนเมืองรับคำอย่างง่ายดาย เพราะอยากได้คาถาแบบสั้น

“คาถาแบบสั้นก็คือหัวใจพุทธคุณ ๙ หรือที่เรียกว่า นวรพุทธ อันนี้จำง่ายเพราะเอาเฉพาะคำแรกของพุทธคุณ ๙ แต่ละข้อ คือ อะ สัน วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภา แต่ต้องว่าถอยหลังด้วยคือ ภา สะ พุ โล สุ วิ สัน อะ”

“ถ้าเช่นนั้นผมจะนั่งบริกรรมนวรพุทธ ท่านช่วยเขียนใส่กระดาษให้ผมได้ไหมครับ เพราะตอนถอยหลังผมคงต้องฝึก” ท่านพระครูหยิบกระดาษและดินสอออกมาจากย่าม แล้วเขียนส่งให้ หลวงพ่อวัดดอนเมือง

“ขอบคุณครับ” เจ้าอาวาสวัดดอนเมืองกล่าวขอบคุณ แล้วจึงท่องอย่างตั้งอกตั้งใจ

เวลาสิบเจ็ดนาฬิกาตรงเสียงเป่าสังข์ก็ดังขึ้น มีเสียงประกาศก้องเป็นภาษาสันติกับภาษาอังกฤษ ซึ่งพระมัคคุเทศก์ฟังรู้เรื่องทั้งสองภาษา ท่านบอกคณะผู้แสวงบุญว่า

“ภควันต์กำลังออกมาให้ผู้ศรัทธาเข้าเฝ้า” ทุกคนยกเว้นพระภิกษุที่มากับคณะผู้แสวงบุญจึงพากันชะเง้อชะเง้อไปทางหัวแถวซึ่งยาวเป็นกิโลเมตร และเห็น ‘ภควันต์’ เดินมาแต่ไกล ท่านพระครูอยากรู้ว่าภควันต์จะพูดจาปราศรัยกับผู้ที่มาเข้าเฝ้าอย่างไร จึงต้องดูด้วย ‘ตาใน’ ก็เห็นภควันต์หยุดทักทายกับผู้ศรัทธาทั้งหลายซึ่งบ้างก็ถวายเงิน บ้างก็ถวายผลไม้ พวกที่ร่ำรวยระดับเศรษฐีมหาเศรษฐีก็ถวายของมีค่าต่างๆ เช่นทองคำและเพชรนิลจินดา ส่วนคนยากจนที่ไม่มีอะไรจะชบหน้าลงที่ ‘พระบาท’ ซึ่งภควันต์จะใช้ ‘พระหัตถ์’ ลูบศีรษะเขาเสมือนปลอบโยนก่อนจะเดินเลยไปประมาณหนึ่งชั่วโมง ‘ภควันต์’ จึง ‘เสด็จ’ มาถึงตรงที่ท่านกับคณะผู้แสวงบุญนั่งรออยู่ซึ่งเกือบจะเป็นปลายแถว ท่านไม่จำเป็นต้องบริกรรมคาถาหายตัว เพราะผู้คนเบียดเสียดอัดเยียดยื้อแย่งกัน

มานั่งบึงท่านจนมิด ยังกดีที่มีแต่พวกผู้ชาย เพราะเจ้าหน้าที่ให้ผู้ชาย กับผู้หญิงนั่งคนละฝั่งมิให้ปะปนกัน ไม่เช่นนั้นท่านคงจะต้องอาบัติ เพราะถูกผู้หญิงเบียด ข้อดีอีกประการหนึ่งที่ถูกเบียดคือ ทำให้หลวง พ่อวัดดอนเมืองซึ่งท่าน‘รู้’ว่ายังหายตัวไม่ได้ก็ถูกบึงมิดเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องใช้‘ตาใน’ดูภควันต์

เมื่อ‘เสด็จ’จนถึงปลายแถวก็‘เสด็จกลับ’ตอนเสด็จมาท่าน ผ่านแถวผู้ชาย ส่วนขากลับผ่านแถวผู้หญิง ปรากฏว่าพวกผู้หญิง พากัน‘ถวายเป็น’มากกว่าพวกผู้ชาย จึงทำให้ภควันต์ต้องเสียเวลา รับของและ‘เสก’ของขวัญให้กับผู้หญิงที่ถวายเป็นทั้งหลาย วิธีเสก ของภควันต์นั้นไม่ต้องหลับตาคาถา เพียงแต่เอามือคว้าไปใน อากาศก็ได้ของขวัญมาแล้ว คนที่ถวายเป็นมากก็จะได้ของขวัญมีค่ามาก คนที่ถวายน้อยก็ได้ของขวัญราคาน้อยลดหลั่นกันลงไป ท่านพระ ครุยัง‘เห็น’อีกด้วยว่าบรรดาเศรษฐีมหาเศรษฐีที่มาถวายเป็นนั้นมีทั้งเศรษฐีตัวจริงและตัวปลอม เศรษฐีตัวปลอมทำหน้าที่เป็นหน้า ม้า และของที่ถวายนั้นก็ได้บรรจุนับตร แต่เป็นกระดาษที่ตัดให้ เท่ากับขนาดธนบัตรจริง ที่ต้องทำเช่นนั้นเพราะรู้กันกับภควันต์ว่า จะต้องเล่นละครสร้างสถานการณ์ เพื่อจะให้ได้มาซึ่งทรัพย์ของ บรรดาผู้ศรัทธาที่ขาดปัญญาทั้งหลายเหล่านั้น

สตรีผู้หนึ่งเดินมาหาท่านพระครูแล้วคุกเข่ากราบท่าน สามครั้ง พู่ว่า “หลวงพ่อก็คมาด้วยหรือคะ ดีใจจริงๆที่มาเจอหลวง พ่อที่นี่”

“โยมรู้จักอาตมาด้วยหรือ” ท่านถาม สตรีวัยห้าสิบเศษตอบ ว่า

“ฉันเคยไปวัดหลวงพ่อกี่ครั้งหนึ่งคะ ไปกับเพื่อน”

“อย่างนั้นหรือ แล้วเข้ากรรมฐานด้วยหรือเปล่า”

“กรรมฐานอะไรคะ” ถามอย่างนี้แสดงว่าไม่ได้เข้า ท่านจึงต้องเปลี่ยนเรื่องถาม

“โยมมาอย่างไร ได้ไปนมัสการสังเวชนียสถานหรือเปล่า”

“ไม่ได้ไปคะ ฉันบินตรงจากกรุงเทพฯ มาบอมเบย์เลย หลวงพ่อไปมาหรือคะ” ท่านพระครูพยักหน้าแทนคำตอบ

“หลวงพ่อดูอะไรนี่” หล่อนพูดพร้อมกับแบมือให้ดู ในมือหล่อนมีแหวนเพชรวงหนึ่ง

“จะถวายอาตมาหรือ” ท่านพระครูพูดยิ้มๆ

“ถวายไม่ได้ค่ะ เพราะเพิ่งได้มาจากองค์ภควันต์ พระองค์ทรงเสกให้เมื่อตะกี พระองค์ศักดิ์สิทธิ์มากนะคะ แค່แก่งพระหัตถ์ไปในอากาศก็ได้แหวนเพชรวงนี้มา” พูดอย่างศรัทธาเหลือหลาย ท่านพระครูคิดในใจว่า ‘ถ้าทำอย่างนั้นได้จริงก็คงไม่เสด็จออกมารับซอง นั่งคว่ำจากอากาศสบายกว่า’ ท่านรู้ว่าสตรีผู้นี้กำลังมีศรัทธา ยังไม่ถึงเวลาที่จะบอกความจริงแก่หล่อน จึงพูดว่า

“วันหลังไปคุยกับอาตมาที่วัดป่ามะม่วงนะ เอาแหวนวงนี้ไปด้วย” แล้วท่านจึงเดินไปขึ้นรถ พระมัคคุเทศก์นัดหมายให้ทุกรูป/คนไปพร้อมกันที่รถหลังจากเผ้าภควันต์แล้ว เมื่อขึ้นมานรถก็พบหลวงพ่อดอนเมืองกับโยมเส็งนั่งอยู่แล้ว

“เป็นอย่างไรบ้างโยม” ท่านทักโยมเส็ง

“ดีครับหลวงพ่อดอนเมืองได้มาเห็นทั้งของจริงและของปลอม”
บุรุษวัยเจ็ดสิบตอบ

“อะไรคือของจริง อะไรคือของปลอมล่ะ” ท่านพระครูถาม
อีก

“แดนพุทธภูมิคือของจริง ส่วนภควันต์คือของปลอมครับ”

“หลวงพ่อดีหรือครับ ได้ของเสกจากภควันต์หรือเปล่า” ท่าน
ถามยิ้มๆ

“ท่านดีหรือครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองถามกลับ

“ผมไม่ได้หรือครับ เพราะผมไม่ได้ถวายซอง” ท่าน
พระครูตอบ

คณะผู้แสวงบุญเดินทยอยกันมาขึ้นรถ ที่มาล้าหลังคือสตรี
สามคนที่ตั้งใจมาเพื่อเข้าเฝ้าภควันต์โดยเฉพาะ ขึ้นมาในรถแล้วก็พรั้ง
รำพันถึงองค์ภควันต์กันอยู่สามคนโดยไม่สนใจผู้ใด เมื่อทุกรูป/คนมา
กันครบแล้ว คนขับก็ออกรถ

“นิมนต์หลวงพ่อดีหรือครับ” หลวงพ่อวัดดอนเมืองบรรยายเรื่องพระเจ้าสุทโธทนะ
ต่อค่ะ” โยมพ่อ่งใสเกล้าว่านิมนต์หลวงพ่อดีหรือครับ เพราะไม่อยากจะ
ฟังเรื่องภควันต์ที่สตรีสามคนกำลังคลั่งไคล้ไหลหลง

“ตกลง เอาละ ถึงตอนที่พระนางพิมพาเทวีให้ราชบุรุษ
พาราหุลกุมารเข้าเฝ้าพระบรมศาสดาเพื่อทูลขอขมุขทอง พระบรม
ศาสดาทรงพาราหุลกุมารไปพระวิหาร แล้วโปรดให้พระสารีบุตร
จัดการบรรพชาพาราหุลกุมารเป็นสามเณร พระเจ้าสุทโธทนะทรงทราบ
จึงรีบเสด็จไปเฝ้าพระบรมศาสดา แล้วทูลขอพระพุทธานุญาตว่า แต่
นี่ต่อไปเมื่อกุลบุตรผู้ใดแม้ประสงค์จะบวช หากมารดาบิดายังไม่
ยินยอมพร้อมใจอนุญาตให้บวชแล้ว ขอให้ทรงดไว้ก่อน อย่าเพิ่ง
ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรนั้น พระบรมศาสดาก็ประทานพรแก่
พระพุทธรบิดา แล้วถวายพระพรอ้อลา พาพระนันทะและพาราหุล
สามเณรพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์สองหมื่นเสด็จนิวัตกลับพระนคร
ราชคฤห์”

“เป็นอันว่าพระเจ้าสุทโธทนะไม่มีทั้งลูกและหลานสืบ

ราชสมบัติแทน เพราะบวชกันหมด น่าสงสารพระองค์นะจ๊ะ” แม่
ชีป่วนพูดด้วยความรู้สึกแบบชาวโลกทั่วไปที่ต้องการมีลูกหลานไว้
สืบเผ่าพันธุ์ ท่านพระครูจึงอธิบายว่า

“ที่แม่ชีพูดมาก็ถูก แต่ถูกในแง่โลกิยะ ทว่าพระพุทธองค์
ทรงมองในแง่โลกุตตระ”

“หมายความว่าอย่างไรจ๊ะ”

“หมายความว่าทรงมองคนละแง่ คือ พระเจ้าสุทโธทนะทรง
มองแบบทางโลก แต่พระพุทธองค์ทรงมองแบบเหนือโลก พุดให้
เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ มองทางโลกกับมองทางธรรม การที่พระพุทธเจ้า
ทรงให้พระอนุชาभवและพระโอรสบรรพชา เพราะทรงต้องการ
ให้หลุดพ้นจากทุกข์เหมือนพระองค์ เอาละถ้ายังไม่เข้าใจค่อยไปถาม
ต่อหลังทำวัตรเย็น นิมนต์หลวงพ่อบรรยายต่อครับ” ท่านพระครู
นิมนต์หลวงพ่อดีดดอนเมือง

“สรุปว่าในพรรษาที่สองที่พระบรมศาสดาเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์
เกิดผลสำเร็จทางธรรมคือพระพุทธบิดาสำเร็จเป็นพระอนาคามี
พระนางมหาปชาบดีและพระนางพิมพาเทวีสำเร็จเป็นพระโสดาบัน
คำว่า ‘พระ’ ในที่นี้แปลว่าผู้ประเสริฐ แปลมาจากคำว่าอริยะ ส่วน
พระนันทะและพระราहुลได้เป็นพระภิกษุและสามเณร ต่อมาเศรษฐี
ชื่อสุทนต์ได้สร้างพระเชตะวันถวายเป็นพระเชตะวัน นครสาวดี
ซึ่งพระองค์ประทับจำพรรษาอยู่ในเมือง
นี้รวม ๒๕ พรรษา ดังที่พระมคฺคเทศก์และท่านพระครูได้บรรยาย
มาแล้ว” หลวงพ่อดีดดอนเมืองสรุปเหตุการณ์ก่อนที่จะบรรยายต่อ

“ในพรรษาที่ ๕ แห่งการบำเพ็ญพุทธกิจ พระผู้มีพระภาค
ประทับอยู่ ณ ภูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน ใกล้พระนครเวสาลี ทรง
ทราบว่พระพุทธบิดาทรงประชวรหนัก ด้วยพระกตัญญูทเวทิตา

ธรรมของพระองค์ จึงเสด็จไปทรงเยี่ยมพระพุทธรูปบิดา ณ นคร
กบิลพัสดุ์ พระสาวกเป็นอันมากตามเสด็จ รวมทั้งพระอานนทเถระ
พระนันทเถระ และสามเณรราหุล เมื่อเสด็จถึงทรงถวายการพยาบาล
พระพุทธรูปบิดา ซึ่งกำลังได้รับการบีบคั้นด้วยอาพาธกล้า เกิด
ทุกขเวทนารุนแรง มีพระอาการทรมานทรมายหมดสติ พระผู้มีพระ
ภาคทรงยกพระหัตถ์ตั้งพระทัยอธิษฐานจิตบำบัดโรคาพาธ แล้วทรง
ลูบลงที่พระเศียรพระเจ้าสุทโธทนะ อาพาธกล้าก็ทุเลาลงด้วยพระ
บารมี พระนันทเถระยกพระหัตถ์ลูบที่พระหัตถ์เบื้องขวาของพระ
ราชบิดา อาพาธกล้าข้างขวาก็ทุเลาลง พระอานนทเถระยกพระหัตถ์
ลูบที่พระหัตถ์เบื้องซ้ายของพระบิดา อาพาธกล้าข้างซ้ายก็คลาย
ลง สามเณรราหุลยกพระหัตถ์ลูบที่พระปฤษฎางค์ของพระอัยกา
อาพาธกล้าที่กายก็คลายลง พระเจ้าสุทโธทนะทรงพระสำราญพระ
กายคลายจากทุกขเวทนาอันสาหัส ทรงลุกขึ้นประทับนั่งถวายบังคม
พระบรมศาสดาด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่เสด็จ
มาทรงอนุเคราะห์ พระพุทธรูปองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรด
พระพุทธรูปบิดาให้บรรลอรหัต พระเจ้าสุทโธทนะทรงพิจารณาเห็น
ชนมายุของพระองค์ถึงอวสานกาลเพียงนั้น จึงทูลลาพระบรมศาสดา
และลาพระบรมวงศานุวงศ์ทั้งสิ้นทั้งมวล แล้วปรินิพพานด้วยอนุปาธิ-
เสสนิพพาน คือนิพพานไม่มีอุปาทิเหลือ เป็นนิพพานที่สิ้นทั้งกิเลส
และชีวิต ถ้าบรรลุนิพพานแล้วแต่ยังมีชีวิตอยู่เรียกว่าอุปาทิเสส
นิพพาน ข้อควรสังเกตุคือ ที่ผม/อาตมาบรรยายนี้ นำมาจากหนังสือ
ของท่านเจ้าคุณชอบ อนุจารีเถร ซึ่งท่านเป็นราชบัณฑิต ท่านเขียน
โดยอ้างอิงจากพระไตรปิฎก แต่ในอรรถกถาซึ่งแต่งขึ้นเพื่ออธิบาย
พระไตรปิฎกอีกชั้นหนึ่ง แสดงไว้ว่าพระเจ้าสุทโธทนะเสวยวิมุตติสุขอยู่
๗ วันจึงปรินิพพาน อันนี้ก็ขอให้ผู้ฟังพิจารณาเองว่าจะเชื่อหลักฐาน

ใด”

“แล้วหลวงพ่อก็เชื่อพระไตรปิฎกหรืออรรถกถาครับ” โยมเส็งถาม

“อาตมาเชื่อคัมภีร์ปฐมภูมิ ส่วนอรรถกถาเป็นคัมภีร์ทุติยภูมิ ที่แต่งขึ้นมาอธิบายคัมภีร์ปฐมภูมิ อีกประการหนึ่งในพระไตรปิฎกก็แสดงไว้ว่า ผู้ที่เป็นคฤหัสถ์หากบรรลอรหัตตผล จักต้องบวชในวันนั้น หากไม่บวชจักต้องปรินิพพาน เช่นท่านพาหิยทวารุจิรยเถระ และสันตติอำมาตย์ เป็นต้น พระเจ้าสุทโธทนะก็เช่นกัน ในเมื่อพระองค์ไม่ได้บวชก็ต้องปรินิพพานในวันนั้น”

“อาจจะยกเว้นเพราะทรงเป็นพระพุทธรูปก็ได้ครับ” พระขุนทดแสดงความเห็น เจ้าอาวาสวัดดอนเมืองจึงอธิบายว่า

“พระพุทธรูปศาสนาสอนความจริงที่เป็นธรรมชาติ ทุกอย่างเป็นไปตามกฎธรรมชาติไม่มียกเว้น กฎธรรมชาติมีอยู่ก่อนการอุบัติของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย แม้พระพุทธรูปก็ทรงอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติเช่นเดียวกับพระพุทธรูปิตา จึงไม่มีข้อยกเว้น”

รถแล่นมาถึงโรงแรมที่พัก พระมัคคุเทศก์ประกาศให้ญาติโยมไปรับประทานอาหารที่ห้องอาหารของโรงแรม จากนั้นจึงมาพร้อมกันที่ห้องประชุมของโรงแรมเพื่อทำวัตรเย็น และฟังธรรมบรรยายเป็นวันสุดท้าย วันรุ่งขึ้นคณะผู้แสวงบุญจะเดินทางกลับประเทศไทย โดยบินตรงจากบอมเบย์ไปกรุงเทพฯ ส่วนพระมัคคุเทศก์กับแม่ชีป่วนจะกลับพุทธคยาโดยรถไฟ

เมื่อพระและคฤหัสถ์มาพร้อมกันที่ห้องประชุม ท่านพระครูจึงนำทำวัตรสวดมนต์ เสร็จแล้วจึงให้นั่งภาวนาคนละ ๒๐ นาที แล้วจึงแม่เมตตา ท่านตั้งใจแม่เมตตาให้สตรีสามคนที่ตั้งใจไหลหลงองค์ ภควันต์ถึงกับนัดกันว่าจะมาอีก แม่เมตตาเสร็จท่านพระครูจึงพูด

ขึ้นว่า

“เอาละ ฟุ้งนี้เราจะกลับบ้านกันแล้ว ใครมีอะไรสงสัยอยาก จะถามเอาตมา หรือถามหลวงพ่อดีดตอนเมืองก็ถามได้ หรือถ้าใคร ง่วงจะไปนอนก็เชิญตามสบาย แม่ซึ่งง่วงหรือยัง” ท่านถามแม่ชีป่วน

“ไม่ง่วงจะ ฉันอยากฟังหลวงพ่อดีด นานๆจะได้มาพบพระ ที่เก่งเกือบๆเท่าเจ้าคุณอาจารย์” แม่ชีตอบอย่างศรัทธาในท่าน พระครู

“ฉันก็ไม่ง่วงจะ จะอยู่ฟังเป็นเพื่อนแม่ชี” โยมฝูงใส่ชุดขึ้น สตรีสามคนคิดจะลุกออกไปในตอนแรก เมื่อเห็นผู้สูงวัยกว่าตนเอง ได้จึงต้องฝืนใจอยู่ต่อ เป็นอันว่าไม่มีผู้ใดลุกออกไปนอน

“เป็นอย่างไรบ้าง ใครอยากจะทำบุญมาสมัครสังฆเวชนีย-สถานอีก” ท่านพระครูถาม ทุกคนยกมือยกเว้นสตรีสามคน

“ใครอยากจะทำบุญวันดีอีก” ทุกคนไม่ยกมือยกเว้นสตรี สามคน

“ทำไมถึงอยากมาล่ะโยม” ท่านถาม

“เพราะพระองค์ทรงมีพระมหากรุณาต่อมนุษย์ทุกชาติทุก ภาษา แล้วพระองค์ก็ทรงมีอิทธิปาฏิหาริย์ พระองค์ทรงยื่นพระหัตถ์ ไปในอากาศ และทรงคว้าแหวนเพชรมาให้ผู้หญิงคนที่นั่งติดกับ ฉัน”

“แล้วโยมไม่ได้บ้างหรือ”

“ไม่ได้ค่ะเพราะฉันไม่ได้ถวายซอง คราวหน้าจะนำซองมา ถวายเผื่อจะได้แหวนที่พระองค์เสกให้เหมือนผู้หญิงคนนั้นบ้าง” หล่อตอบ

“ก็ไหนโยมบอกว่าท่านกรุณามนุษย์ทุกชาติทุกภาษา โยม ก็น่าจะได้แหวนเพชรจากท่าน ถึงแม้ไม่ได้ถวายซองก็ตาม จริง

ใหม่” หล่อนไม่ตอบ สตรีอีกสองคนก็เพ็งมองเห็นความจริงข้อนี้ ศรัทธาที่มีต่อภควันต์จึงเสื่อมถอยไปโดยง่าย ท่านพระครูเล่าเรื่องที่ ท่านคุยกับพระอินเดีย แต่ไม่ได้บอกเรื่องที่ท่านให้ทุนการศึกษาแก่ พระรูปนั้น แล้วสรุปว่า

“พระพุทธรเจ้าทรงสอนให้เราพึ่งตนเอง ไม่หวังพึ่งสิ่งภายนอก ถ้าโยมเป็นชาวพุทธแท้ก็ต้องปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงสอน ถ้าอยากรู้ว่าพึ่งตนเองทำอะไร ก็ให้ไปเข้ากรรมฐานที่วัดป่ามะม่วง อาตมายินดีต้อนรับ แล้วก็ไม่ต้องเสียเงินด้วย ทุกอย่างฟรีหมด เพราะอาตมารู้ว่าคนไทยชอบของฟรี” ท่านเน้นคำว่า “ฟรี”

“แล้วหลวงพ่อบอกแจกแหวนเพชรด้วยหรือเปล่านั้น” นางสาวสายใยรักถามยิ้มๆ

“แจกสิ อาตมาจะแจกเพชรให้คนละหนึ่งกิโล แต่เป็นเพชรที่ยังไม่ได้เจียรระไน ให้โยมนำกลับไปเจียรระไนเองที่บ้าน” ท่านพระครูตอบยิ้มๆเช่นกัน ท่านรู้ว่าขณะนี้ที่วัดป่ามะม่วงมีคนนับร้อย มารอรับแจกเพชร หนึ่งในจำนวนนั้นคือแม่เชิญศรี มารดาในอดีตชาติของท่าน หล่อนกำลังประสบกับความทุกข์อย่างหนักหนาสาหัส นอกจากท่านไม่มีผู้ใดช่วยหล่อนได้ ท่านจำเป็นจะต้องช่วย เพราะเป็นเรื่องของความหลงในสังสาร แม้ท่านจะตัดความหลงในสังสารได้แล้ว แต่ความหลงในสังสารท่านตัดไม่ได้ ยังมีลมหายใจอยู่ตราบไต ก็ถือว่ายังตัดไม่ได้ตรานั้น

โปรดติดตามอ่านตอนต่อไปใน
ความหลงในสังสาร

ธรรมเนียมาย ชุต

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

มักกะลิผล

เป็นเรื่องราวสมัยเยาว์วัย ตั้งแต่เป็นเด็กชายเจริญ
อายุ ๖ ขวบ จนถึงบวชเป็นพระภิกษุ และมาอยู่วัดป่ามะม่วง

นารวิมล

เล่าเรื่องตั้งแต่รักษาการเจ้าอาวาสที่วัดป่ามะม่วง
การเก็บเกี่ยวประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ การขัดใช้กรรม
ที่ก่อไว้สมัยเป็นเด็ก ซึ่งต้องเสี่ยงกับการเสียชีวิตมาหลาย
ต่อหลายครั้ง

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

เล่าถึงจริยวัตรของพระเจริญ และเรื่องราวของ
บุคคลต่างๆที่มาพบ จนได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครู
ถึงการประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม
พ.ศ.๒๕๒๑ เวลา ๑๒.๔๕ น.